

2018

ΕΤΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΧΡΗΣΗΣ

2018 Ετήσιο
Δελτίο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ιστορική Διαδρομή
2. Το 2018 με μια ματιά
3. Συνοπτικά Μεγέθη
4. Επιστολή Αντιπροέδρου Διοικητικού Συμβουλίου
5. Επιστολή Διευθύνοντος Συμβούλου
6. Πυλώνες Δραστηριότητας
  - 6.1 Λιανική Τραπεζική
  - 6.2 Επιχειρηματική Τραπεζική
  - 6.3 Ψηφιακή Τραπεζική
  - 6.4 Συστήματα και Έργα Πληροφορικής
  - 6.5 Διαχείριση Χαρτοφυλακίου και Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες
  - 6.6 Λοιπές Εργασίες
  - 6.7 Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων
7. Στρατηγική Επικοινωνίας
8. Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού
9. Εταιρική Διακυβέρνηση
10. Διαχείριση Κινδύνων
  - Πιστωτικός Κίνδυνος
  - Κίνδυνος Συγκέντρωσης
  - Κίνδυνος Αγοράς
  - Κεφαλαιακή Επάρκεια
  - Λειτουργικός Κίνδυνος
  - Κίνδυνος Ρευστότητας
  - Κίνδυνος Μόχλευσης
  - Λοιποί Κίνδυνοι
11. Παράρτημα
Ετήσια Οικονομική Έκθεση Χρήσης 2018

01

Ιστορική Διαδρομή

Ιστορική Διαδρομή

Η Attica Bank είναι ένας δυναμικός χρηματοοικονομικός οργανισμός, ο οποίος μετρά πάνω από 90 χρόνια ζωής και σήμερα διαθέτει ένα δίκτυο αποτελούμενο από 55 μονάδες οι οποίες καλύπτουν τις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας.

Η Τράπεζα το 1964 εξαγοράζεται από τον Όμιλο εταιρειών της Εμπορικής Τράπεζας και εισάγεται στο Χρηματιστήριο. Τον Ιούνιο του 1997 η Εμπορική Τράπεζα μεταβιβάζει μέσω του Χρηματιστηρίου μέρος των μετοχών που κατέχει, στο Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, διατηρώντας έως τον Σεπτέμβριο του 2002 περίπου το 17% των μετοχών της Τράπεζας, το οποίο στη συνέχεια μεταβιβάζει στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Τον Ιούνιο του 2013 η Attica Bank πραγματοποιεί με επιτυχία Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου και έκδοση Μετατρέψιμου Ομολογιακού Δανείου συνολικού ύψους 398,8 εκ. ευρώ. Το ποσό προέρχεται από κεφάλαια του ιδιωτικού τομέα, με αποτέλεσμα η Attica Bank να αποτελεί την μοναδική εισηγμένη στο Χ.Α. Τράπεζα που ανακεφαλαιοποιείται χωρίς την συμμετοχή του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Συνεπεία της Αύξησης, το ποσοστό συμμετοχής του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. – Ε.Τ.Α.Α.¹ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανέρχεται σε 50,67%.

Τον Δεκέμβριο του 2015, μετά από την ανακοίνωση των κεφαλαιακών αναγκών της Τράπεζας που προέκυψαν από την Άσκηση Συνολικής Αξιολόγησης που διεξήγαγε η Τράπεζα της Ελλάδος, η Attica Bank προχώρησε σε Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου με στόχο την κάλυψη του ποσού του δυσμενούς σεναρίου ύψους 748 εκ ευρώ. Η αύξηση καλύφθηκε μερικώς ήτοι κατά το ποσό των 681 εκατ. ευρώ (ποσοστό 91% της άσκησης) με την τοποθέτηση κεφαλαίων του ιδιωτικού τομέα, επίσης, χωρίς την συμμετοχή του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Η μετοχική σύνθεση της Τράπεζας μεταβλήθηκε κατά την 1η Ιανουαρίου 2017 καθώς βάσει του Ν. 4387/2016 το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε./Ε.Τ.Α.Α. εντάχθηκε στον ΕΦΚΑ², στον οποίο περιήλθε το 50,63% των μετοχών που κατείχε το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε./Ε.Τ.Α.Α. Με την απόφαση 61662/3406/30-12-2016 της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Αλληλεγγύης το 5,625% των κοινών μετοχών της Τράπεζας περιήλθαν στο Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.³ Το ΤΑΠΙΛΤΑΤ⁴ κατέχει το 7,91% των κοινών μετοχών της Τράπεζας ενώ το υπόλοιπο 35,84% κατέχουν κυρίως ιδιώτες, κανείς από τους οποίους δεν κατέχει μεμονωμένα περισσότερο από το 5% των κοινών μετοχών της.

Τον Αύγουστο του 2017, καλύφθηκε και το ποσό που υπολειπόταν για την κάλυψη του δυσμενούς σεναρίου της άσκησης κεφαλαιακών αναγκών του 2015 μέσω της ολοκλήρωσης της συναλλαγής διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους 1,3 δις που διενέργησε η Τράπεζα.

Η Attica Bank, τον Απρίλιο του 2018, ολοκλήρωσε με επιτυχία Πρόγραμμα Εθελούσιας εξόδου. Η συμμετοχή στο εν λόγω Πρόγραμμα ανήλθε σε 177 άτομα που αντιστοιχούσε σε περίπου 23% του συνόλου του προσωπικού της Τράπεζας. Το Πρόγραμμα Εθελούσιας εξόδου εντάχθηκε στο πλαίσιο ενεργειών που προβλέπει το επιχειρηματικό πλάνο του Ομίλου της Attica Bank για τη δημιουργία εσωτερικού κεφαλαίου.

Τον Μάιο του 2018 η Attica Bank πραγματοποιεί με επιτυχία Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου συνολικού ύψους 88,9 εκ. ευρώ. Συνεπεία της Αύξησης, το ποσοστό συμμετοχής του ΕΦΚΑ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανέρχεται σε 66,89% ενώ αντίστοιχα το ποσοστό συμμετοχής του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε 11,77%. Κατά την 27η Ιουλίου 2018, η μετοχική σύνθεση της Τράπεζας μεταβλήθηκε καθώς σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση αριθμ. Οικ. 33379/2703/15-06-2018 μεταβιβάστηκαν 95.606.341 κοινές μετοχές της Τράπεζας, από το χαρτοφυλάκιο του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), στο χαρτοφυλάκιο του Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.). Μετά τη μεταφορά, το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας που κατέχει ο Ε.Φ.Κ.Α στην Τράπεζα διαμορφώνεται σε 46,16% επί των κοινών ονομαστικών μετοχών ενώ αντίστοιχα το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας που κατέχει το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. στην Τράπεζα διαμορφώνεται σε 32,50 % επί των κοινών ονομαστικών μετοχών.

Τον Οκτώβριο του 2018, η Τράπεζα ολοκλήρωσε τη δεύτερη τιτλοποίηση μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους 700,5 εκατ. ευρώ. Στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της συναλλαγής η Τράπεζα αναγνώρισε κέρδος 47 εκατ. ευρώ το οποίο προσμετρήθηκε ως κεφάλαιο Tier I στα κεφάλαιά της.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση αυτής της πρωτοποριακής και επωφελούς για την Τράπεζα και τους μετόχους της συναλλαγής, η Τράπεζα θωρακίστηκε έναντι πιστωτικών κινδύνων και ενίσχυσε περαιτέρω την κεφαλαιακή της βάση, παράλληλα με την ανάπτυξη των επιχειρηματικών κινήσεών της.

Τέλος, τον Δεκέμβριο του 2018, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση ομολογιακού δανείου μειωμένης εξασφάλισης Tier II για την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών που είχαν εκδοθεί από την Τράπεζα και κατείχε το Ελληνικό Δημόσιο, συνολικής αξίας 100,2 εκατ. ευρώ.

¹ Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων

² Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης

³ Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων

⁴ Ταμείο Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Ιονικής – Λαϊκής Τράπεζας και Άλλων Τραπεζών

02

Το 2018 με μια ματιά

Ιανουάριος 2018

Διευρυμένες Συναντήσεις Στελεχών της Διοίκησης της Attica Bank σε Παρίσι και Λονδίνο με ξένους επενδυτές για ενδεχόμενη συμμετοχή τους στην 2η τιτλοποίηση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ύψους €700,5 εκατ. της Τράπεζας.

Φεβρουάριος 2018

Άρση των περιορισμών των capital controls ως προς το άνοιγμα νέων λογαριασμών και της αύξησης του ορίου ανάληψης και μεταφοράς.

Μάρτιος 2018

Τροποποίηση Οργανογράμματος Τράπεζας με στόχο την σταδιακή μετεξέλιξή της σε Digital Bank.

Απρίλιος 2018

Ολοκλήρωση προγράμματος εθελούσιας εξόδου με συμμετοχή 177 ατόμων και συνολικό κόστος προγράμματος €20 εκ. περίπου.

Μάιος 2018

- Ολοκλήρωση Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου ύψους €88,9 εκ.
- Ανάκτηση επιλεξιμότητας για χρηματοδότηση από ΕΚΤ.

Ιούλιος 2018

Μεταβίβαση 95.606.341 κοινών μετοχών της Τράπεζας, από το χαρτοφυλάκιο του Ε.Φ.Κ.Α. στο χαρτοφυλάκιο του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. Μετά τη μεταφορά, το ποσοστό του Ε.Φ.Κ.Α. ανέρχεται σε 46,16% ενώ το ποσοστό του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. διαμορφώθηκε σε 32,50%.

Οκτώβριος 2018

- Ολοκλήρωση 2ης τιτλοποίησης δανείων ύψους €700,5 εκατ. έναντι €47εκ. Με την συναλλαγή αυτή η Attica Bank πέτυχε σωρευτική μείωση των NPEs κατά €2δισ (1η τιτλοποίηση δανείων ύψους €1,3 δισ ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο 2017) και αντίστοιχη μείωση του Δείκτη Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων περίπου κατά 45%.
- Αναβάθμιση Οικονομικής Αξιολόγησης Τράπεζας (από C+ σε B-) από τον οικο αξιολόγησης Capital Intelligence.

Δεκέμβριος 2018

- Σημαντική μείωση χρηματοδότησης μέσω ELA κατά το δ' τρίμηνο του 2018 (€400 εκ.) και σωρευτική μείωση άνω των €830 εκατ. εντός ενός έτους.
- Ισχυρή Ανάκαμψη Καταθέσεων κατά 19,6% σε ετήσια βάση.
- Συνολική ενίσχυση κεφαλαιακής Βάσης της Τράπεζας άνω των €200εκ. εντός του 2018.
- Ολοκλήρωση συναλλαγή γερο ομολόγου Ε.Δ. του Πυλώνα 2 με άντληση ρευστότητας €175εκ.
- Έκδοση Ομολογιακού Δανείου Tier II αξίας €100,2εκ. για την αντικατάσταση των προνομιούχων μετοχών του Ν.3723/2008.

03

Συνοπτικά Μεγέθη

3. Συνοπτικά Οικονομικά Μεγέθη Χρήσης 2018.

Κατά τη διάρκεια του 2018, ο Όμιλος συνέχισε τις διοικητικές και οργανωτικές αλλαγές, με στόχο την υλοποίηση του επιχειρηματικού και λειτουργικού μοντέλου, ώστε να επιτύχει κερδοφόρο ανάπτυξη, δημιουργία εσωτερικού κεφαλαίου και αύξηση της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας του.

Η ρευστότητα του Ομίλου ενισχύθηκε σημαντικά, καθώς αυξήθηκαν τα υπόλοιπα των καταθέσεων κατά 19% σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Η σημαντική αύξηση των καταθέσεων οδήγησε τον Μάρτιο του 2019 στην εξάλειψη της χρηματοδότησης από τον Έκτακτο Μηχανισμό Ρευστότητας της Τράπεζας της Ελλάδος. Η βελτίωση της ρευστότητας αντανάκλα την πλήρη ανάκτηση της εμπιστοσύνης του καταθετικού κοινού στον Όμιλο.

Επιπρόσθετα, η ολοκλήρωση της Αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου σε συνδυασμό με την επιτυχή ολοκλήρωση της συναλλαγής της δεύτερης τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ύψους 700,5 εκατ. ευρώ, ενίσχυσε περαιτέρω την κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου, ενώ σηματοδοτεί την ουσιαστική εξυγίανση του χαρτοφυλακίου.

Ο Όμιλος της Attica Bank, με ισχυρή κεφαλαιακή βάση, με σχέδιο και σύγχρονες δομές, θα συνεχίσει να εργάζεται για την βελτίωση της κερδοφορίας και της ενίσχυσης της πραγματικής οικονομίας, με γνώμονα το όφελος των πελατών και των μετόχων του.

3.1. Βασικά Μεγέθη και Αποτελέσματα

Αποτελέσματα Χρήσης 2018

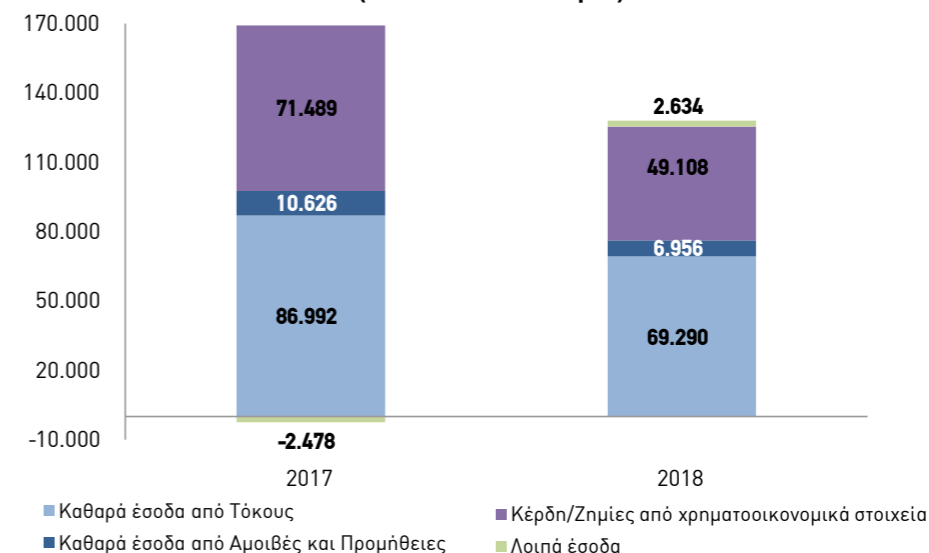
Για τον Όμιλο, το αποτέλεσμα προ φόρων για τη χρήση του 2018 διαμορφώθηκε σε κέρδος 56 εκατ. ευρώ, έναντι κερδών 90,5 εκατ. ευρώ στη συγκριτική χρήση του 2017, στην οποία συμπεριλαμβάνεται το τίμημα από τη συναλλαγή της 2ης τιτλοποίησης ύψους 47 εκατ. ευρώ, ενώ αντίστοιχα το τίμημα που περιλαμβάνεται στη συγκριτική χρήση 2017 ανέρχεται σε 70 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα, το μετά φόρων αποτέλεσμα διαμορφώθηκε σε ζημία ύψους 2,4 εκατ. ευρώ, έναντι κερδών 0,4 εκατ. ευρώ της συγκριτικής χρήσης.

Τα κέρδη προ προβλέψεων και αποσβέσεων διαμορφώθηκαν σε 9 εκατ. ευρώ έναντι κερδών 16,5 εκατ. ευρώ περίπου τη συγκριτική χρήση, εξαιρουμένων των μη επαναλαμβανόμενων μεγεθών για τις χρήσεις 2018 και 2017.

Εξέλιξη Λειτουργικών Εσόδων και Εξόδων

Το 2018, το σύνολο των εσόδων ανήλθε για τον Όμιλο σε 127,9 εκατ. ευρώ, έναντι 166,6 εκατ. ευρώ την χρήση 2017, στην οποία συμπεριλαμβάνεται το τίμημα από τη συναλλαγή της δεύτερης τιτλοποίησης ύψους 47 εκατ. ευρώ, ενώ αντίστοιχα το τίμημα που περιλαμβάνεται στη συγκριτική χρήση 2017 ανέρχεται σε 70 εκατ. ευρώ.

Σύνθεση Εσόδων Ομίλου, 2017-2018
(ποσά σε χιλ. Ευρώ)

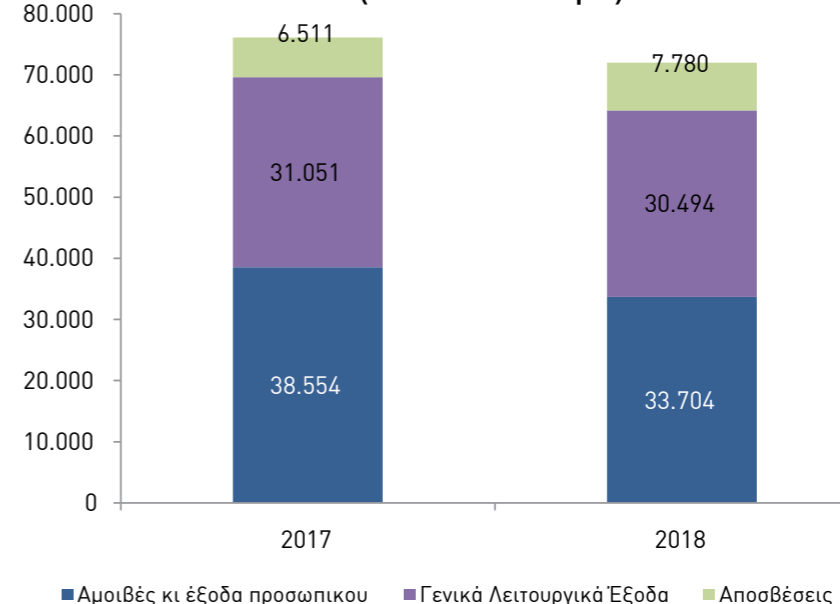

Σε ό,τι αφορά τη χρήση που έληξε την 31.12.2018, οι σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ανήλθαν σε 253 εκατ. ευρώ, αφού υπολογισθεί και η επίπτωση της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9, ύψους 98,2 εκατ. ευρώ. Σε ό,τι αφορά τη χρήση 2018, οι προβλέψεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ανήλθαν σε 22,8 εκατ. ευρώ ενώ οι προβλέψεις απομείωσης στοιχείων εκτός ισολογισμού και χρεογράφων ανήλθαν σε 4,7 εκατ. ευρώ, διαμορφώνοντας έτσι το σύνολο των προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου σε 27,5 εκατ. ευρώ. Το αντίστοιχο ποσό για τη συγκριτική χρήση ανήλθε σε 73,5 εκατ. ευρώ, αποτελούμενο αποκλειστικά από προβλέψεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις.

Τα γενικά λειτουργικά έξοδα προ προβλέψεων παρουσιάζουν μείωση 1,8% σε σχέση με τη συγκριτική χρήση. Εάν συνυπολογισθεί το κονδύλι της πρόβλεψης απομείωσης λοιπών στοιχείων του ενεργητικού, τότε τα συνολικά γενικά λειτουργικά έξοδα της κλειόμενης χρήσης θα εμφανίζονται μειωμένα κατά 26,7% σε σχέση με τη χρήση 2017.

Οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού παρουσιάζουν ποσοστιαία μείωση της τάξης του 12,6% στην κλειόμενη χρήση 2018 έναντι της συγκριτικής χρήσης λόγω της μείωσης του προσωπικού της Τράπεζας κατά 164 άτομα μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος της εθελουσίας εξόδου.

Σύνθεση Λειτουργικών Εξόδων Ομίλου, 2017-2018
(ποσά σε χιλ. ευρώ)

Ενεργητικό - Χορηγήσεις

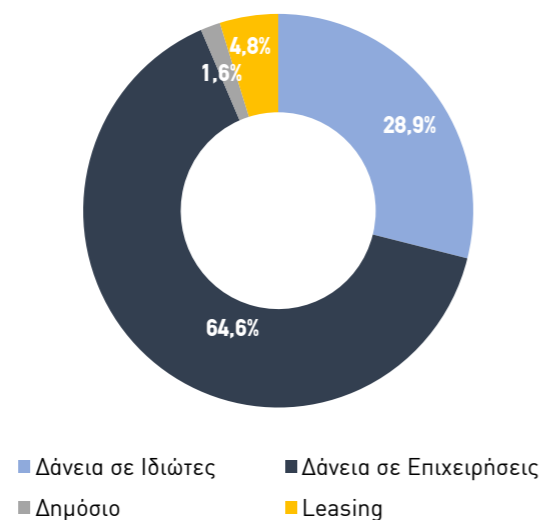
Το σύνολο του ενεργητικού του Ομίλου στις 31.12.2018 ανήλθε σε 3,35 δισ. ευρώ.

Οι χορηγήσεις προ προβλέψεων για το έτος 2018 ανήλθαν σε 1,8 δισ. ευρώ για τον Όμιλο παρουσιάζοντας μείωση κατά 30% σε ετήσια βάση. Σημειώνεται ότι την 26.10.2018 ολοκληρώθηκε η διαδικασία πώλησης του Junior Note ονομαστικής αξίας 357 εκατ. ευρώ που αφορά στη συναλλαγή Metexelixis (2η τιτλοποίηση) και η Τράπεζα προέβη σε λογιστική αποαναγνώριση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ονομαστικής αξίας 701 εκατ. ευρώ περίπου.

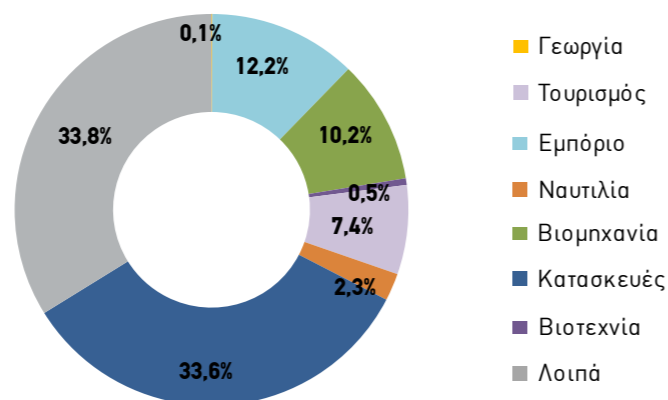
Για το 2018, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE ratio), συμπεριλαμβανομένων των εκτός ισολογισμού στοιχείων της Τράπεζας, διαμορφώθηκε σε 33,5%, έναντι 37% για τη χρήση 2017. Αντίστοιχα, ο συνολικός δείκτης κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) από προβλέψεις και εξασφαλίσεις διαμορφώθηκε σε 125%, ενώ ο δείκτης κάλυψης NPE από προβλέψεις σε 34,01%. Τέλος, ο δείκτης κάλυψης NPE από εξασφαλίσεις ανήλθε σε 89%.

Το 65% του δανειακού Χαρτοφυλακίου της Τράπεζας αφορά δάνεια προς επιχειρήσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται κατά βάση στον κατασκευαστικό, τον εμπορικό και τον τουριστικό τομέα.

Σύνθεση Δανειακού Χαρτοφυλακίου, 31.12.2018

Σύνθεση Χαρτοφυλακίου Επιχειρηματικών Χορηγήσεων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, 31.12.2018

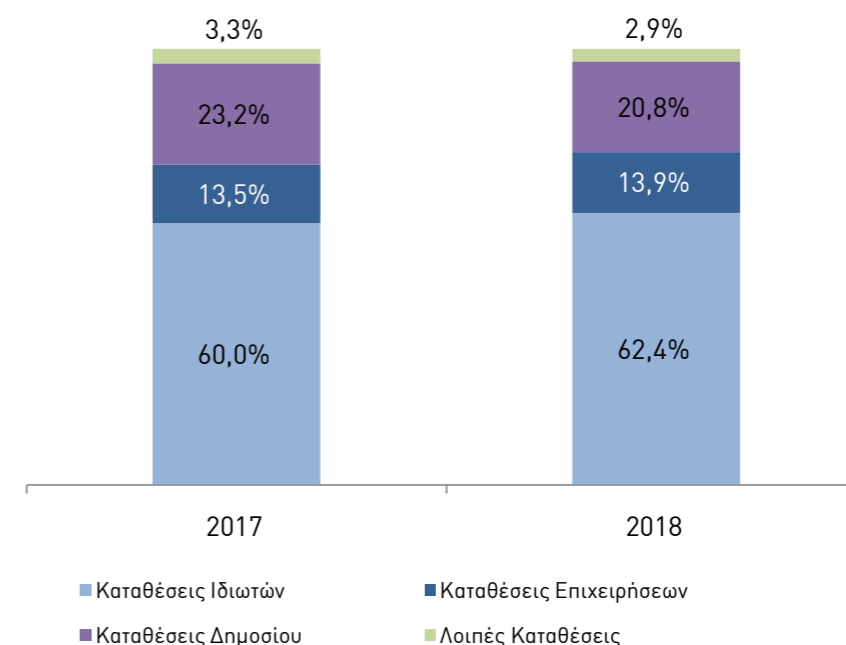

Εξέλιξη Καταθέσεων – Ρευστότητα

Στις 31.12.2018 οι καταθέσεις του ομίλου διαμορφώθηκαν σε 2,3 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 19% σε σχέση με την 31.12.2017.

Η Attica Bank εξακολουθεί να διαθέτει ισχυρή καταθετική βάση, με το 62,4% των καταθέσεων της να αποτελείται κυρίως από καταθέσεις ιδιωτών.

Σύνθεση Καταθέσεων Ομίλου, 31.12.2017 - 31.12.2018

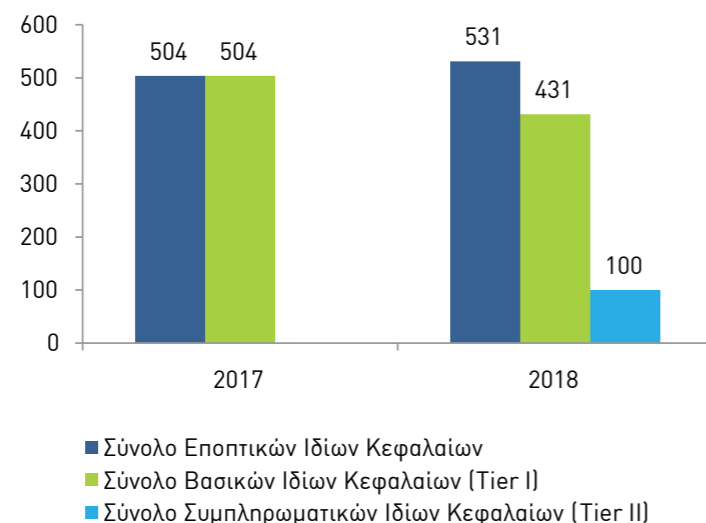
Στις 31.12.2018 η χρηματοδότηση μέσω του Έκτακτου Μηχανισμού Ρευστότητας ανήλθε σε 95 εκατ. ευρώ μειωμένη κατά 820 εκατ. ευρώ σε σχέση με την 31.12.2017. Τον Μάρτιο του 2019, η χρηματοδότηση μέσω του Έκτακτου Μηχανισμού Ρευστότητας μηδενίστηκε.

Η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα για την Attica Bank την 31.12.2018, ανήλθε σε 4,6% του Ενεργητικού της έναντι ποσοστού 4,4% για το σύνολο του τραπεζικού συστήματος.

Ίδια Κεφάλαια - Κεφαλαιακή Επάρκεια

Τα ίδια κεφάλαια του Ομίλου για τη χρήση 2018 διαμορφώθηκαν σε 491 εκατ. ευρώ, ενώ τα συνολικά εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου σε 531 εκ. ευρώ. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώθηκε σε 16,6% και ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET 1) για τον Όμιλο διαμορφώθηκε σε 13,5%.

Εποπτικά Κεφάλαια Ομίλου, 2017-2018
(σε εκατ. ευρώ)

3.2. Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Τράπεζας και Ομίλου

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθενται επιλεγμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες που αναφέρονται στην οικονομική διάρθρωση, στην αποδοτικότητα καθώς και στην διαχειριστική πολιτική, όπως αυτοί προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2018 για την Τράπεζα και τον Όμιλο. Παρατίθενται επίσης οι αντίστοιχοι δείκτες για το 2017.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	2018	2017	2018	2017
Υποχρεώσεις προς Πελάτες / Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις)	143,3%	87,8%	143,7%	88,2%
Υποχρεώσεις προς Πελάτες / Σύνολο Ενεργητικού	68,1%	54,4%	68,2%	54,6%
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις) / Σύνολο Ενεργητικού	47,5%	62,0%	47,4%	61,9%
Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ενεργητικού	14,7%	17,9%	14,6%	17,8%
Ίδια Κεφάλαια / Υποχρεώσεις προς Πελάτες	21,5%	32,9%	21,4%	32,6%

ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	2018	2017	2018	2017
Σύνολο λειτουργικών εξόδων προ προβλέψεων / Σύνολο Ενεργητικού	2,1%	2,2%	2,0%	2,1%
Σύνολο λειτουργικών εξόδων προ προβλέψεων / Σύνολο λειτουργικών εσόδων	56,2%	45,7%	56,2%	45,4%
Κέρδη προ προβλέψεων / Μ.Ο. Ιδίων Κεφαλαίων	10,0%	14,3%	9,9%	14,3%
Κέρδη προ προβλέψεων / Μ.Ο. Ενεργητικού	1,6%	2,5%	1,6%	2,5%

3.3. Βασικά Μεγέθη και Αποτελέσματα θυγατρικών Εταιρειών Ομίλου

Συμμετοχή Τράπεζας σε θυγατρικές Εταιρείες Ομίλου, 31.12.2018

Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα Έδρας	Ποσοστό Συμμετοχής %
Attica Wealth Management	Ελλάδα	100,00%
Attica Bancassurance Agency	Ελλάδα	100,00%
AtticaBank Properties	Ελλάδα	100,00%

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθενται συνοπτικά τα οικονομικά μεγέθη των θυγατρικών εταιρειών για τις χρήσεις 2018 και 2017.

Συνοπτικά Οικονομικά Μεγέθη Εταιρείας (ποσά σε ευρώ)

	2018	2017
Πάγια στοιχεία Ενεργητικού	69.902,04	96.082,70
Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	1.313.382,00	3.236.264,58
Σύνολο Ενεργητικού	1.383.284,04	3.332.347,28
Μετοχικό Κεφάλαιο	501.699,00	2.326.059,00
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	1.284.506,75	3.203.988,45
Λοιπές Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	57.829,69	80.126,61
Κύκλος Εργασιών	719.611,31	841.775,50
Μικτό κέρδος	-5.912,61	-46.050,00
Κέρδη περιόδου προ φόρων	-17.164,82	-49.390,26
Κέρδη περιόδου μετά φόρων	-59.015,47	-50.948,93

Καθαρό Ενεργητικό Αμοιβαίων Κεφαλαίων
(ποσά σε ευρώ)

	2018	2017
Attica Dynamic Asset Allocation Fund of Funds Μικτό	2.343.906,38	3.282.494,91
Attica Ομολογιών Εσωτερικού	463.209,97	1.570.256,37
Attica Μετοχικού Εσωτερικού	6.099.442,66	7.258.998,80
Attica Μικτό Εξωτερικού	13.219.790,59	13.818.763,37
Attica Ομολογιών Εξωτερικού	13.503.283,21	14.574.923,01
Attica Real Estate Μετοχικού Εξωτερικού	0,00	439.012,37
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	35.629.632,81	40.944.448,83

Κεφάλαια ιδιωτών πελατών (ποσά σε ευρώ)

	2018	2017
Κεφάλαια υπό διαχείριση, ιδιώτες πελάτες	6.111.417,87	8.810.279,41

Συνοπτικά Οικονομικά Μεγέθη Εταιρείας
(ποσά σε ευρώ)

	2018	2017
Σύνολο Ενεργητικού	505.422,87	396.279,47
Κέρδη προ φόρων	34.556,22	-145.828,19
Κέρδη μετά από φόρους	34.422,28	-145.573,93
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	359.404,57	324.982,29
Κύκλος Εργασιών	372.790,00	160.000,00

attica Bancassurance Agency

Συνοπτικά Οικονομικά Μεγέθη Εταιρείας
(ποσά σε ευρώ)

	2018	2017
Σύνολο Ενεργητικού	6.624.298,89	7.246.069,65
Κέρδη προ φόρων	222.723,87	413.857,63
Κέρδη μετά από φόρους	70.256,36	293.838,92
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	4.352.707,21	4.369.450,85
Κύκλος Εργασιών	846.069,06	1.027.411,94

04

Επιστολή Αντιπροέδρου
Διοικητικού Συμβουλίου

4. Επιστολή Αντιπροέδρου Διοικητικού Συμβουλίου

Κυρίες και κύριοι Μέτοχοι,

Σας υποβάλλουμε για την κλειόμενη χρήση από 1/1/2018 έως 31/12/2018 την ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην παρούσα έκθεση περιγράφονται συνοπτικά πληροφορίες του Ομίλου και της Τράπεζας ΑΤΤΙΚΑ BANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, χρηματοοικονομικές πληροφορίες που στοχεύουν σε μία γενική ενημέρωση των μετόχων και του επενδυτικού κοινού για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα, τη συνολική πορεία και τις μεταβολές που επήλθαν κατά τη διάρκεια της κλειόμενης εταιρικής χρήσης (1/1/2018-31/12/2018) καθώς και σημαντικά γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα και την επίδραση αυτών στις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης. Επίσης γίνεται περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που ενδέχεται να αντιμετωπίσει ο Όμιλος και η Τράπεζα στο μέλλον και παρατίθενται οι σημαντικότερες συναλλαγές που καταρτίστηκαν μεταξύ της Τράπεζας και των συνδεδεμένων με αυτήν προσώπων.

Για τη χρήση του 2018 το οικονομικό περιβάλλον διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Διεθνής Οικονομία

Ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ για το 2017 ήταν στο 3,7% και προβλέπεται να παραμείνει στο ίδιο ποσοστό 3,7% και το 2018. Στις προηγμένες οικονομίες η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου εκτιμάται να είναι 2,4% για το 2018 από 2,3% από το 2017, ενώ για τις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες στο 4,7% όπως το 2017. Ο πληθωρισμός στις προηγμένες οικονομίες, όπως υπολογίζεται από τον ΔΤΚ, αν και επιταχύνθηκε το 2017 (στο 1,7% από 0,8% του 2016), παραμένει σταθερά χαμηλός στο 2,0% το 2018, ενώ στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες ο πληθωρισμός παρέμεινε 4,7% και το 2018 όπως το 2017. Το παγκόσμιο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών σε όλες τις οικονομικές περιοχές σε όγκο εκτιμάται ότι αυξήθηκε κατά σε 4,0% το 2018 από 5,3% το 2017.

ΗΠΑ:

Η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου εκτιμάται στο 2,9% για το 2018 από 2,2% το 2017. Ο πληθωρισμός αυξήθηκε το 2018 στο 2,4% από 2,1% το 2017. Το δημοσιονομικό έλλειμμα σε ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε στο 4,7% το 2018 από 3,8% το 2017. Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξάνεται στο 106,1% το 2018 από 105,2% του 2017. Για το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ, η εκτίμηση είναι για μικρή αύξηση στο 2,5% το 2018 από 2,3% για το 2017. Το ποσοστό ανεργίας εκτιμάται ότι υποχώρησε περαιτέρω στο 2018 στο 3,9% έναντι 4,3% το 2017.

ΑΣΙΑ:

Όσον αφορά την Ιαπωνία εκτιμάται ότι η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου για το 2018 μειώθηκε στο 1,1% από στο 1,7% το 2017. Ο πληθωρισμός αυξήθηκε στο 1,2% το 2018 από το 0,5% το 2017. Για το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ, η εκτίμηση είναι ότι θα μειωθεί αγγίζοντας το 3,7% το 2018, από το 4,3% το 2017. Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2018 αναμένεται να διαμορφωθεί στο 238,2% από το 237,3%. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι πλεονασματικό και η εκτίμηση είναι για 3,6% το 2018, σε σύγκριση με 4,0% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2017.

Η εκτίμηση για την Κίνα είναι ότι η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου μειώθηκε στο 6,6% το 2018, από το 6,9% το 2017. Ο πληθωρισμός αυξήθηκε το 2018 και έφθασε το 2,4% από το 2,2% το 2017. Το δημοσιονομικό έλλειμμα σε ποσοστό του ΑΕΠ είναι 4,1% το 2018, σε σύγκριση 3,9% το 2017. Ενώ το ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2018 αναμένεται να διαμορφωθεί αυξητικά στο 50,1%, από το 47% του 2017. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι πλεονασματικό και για το 2018 η εκτίμηση είναι να διαμορφωθεί στο 0,7%, έναντι 1,4% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2017.

Ευρωζώνη

Στη ζώνη του ευρώ, για το 2017 ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε στο υψηλότερο ποσοστό που σημειώθηκε μετά την κρίση, ήτοι 2,5%, ενώ αναμένεται να υποχωρήσει το 2018 στο 1,7%. Ο πληθωρισμός παραμένει χαμηλός φθάνοντας το 1,8% το 2018 από 1,5% το 2017.

Η ΕΚΤ συνέχισε να εφαρμόζει το πρόγραμμα αγοράς τίτλων κατά το 2018, με τις μηνιαίες καθαρές αγορές όμως μειωμένες. Κατά τη συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής στις 13 Δεκεμβρίου, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να διακόψει τον Δεκέμβριο του 2018 τις καθαρές αγορές στοιχείων ενεργητικού, να διατηρήσει αμετάβλητα τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ και να ενισχύσει την παροχή ενδείξεων για τη μελλοντική κατεύθυνση όσον αφορά τις επανεπενδύσεις. Η βελτίωση της αγοράς εργασίας στην Ευρωζώνη συνεχίστηκε το 2018, παράλληλα με την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 8,2% του εργατικού δυναμικού, το χαμηλότερο από τον Ιανουάριο του 2009, έναντι του 9,1 του 2017. Η καθαρή ζήτηση για δάνεια συνέχισε να αυξάνεται, αλλά οι τράπεζες αναμένουν κάποια συγκράτηση της ζήτησης τους με το νέο έτος 2019. Η καθαρή ζήτηση για δάνεια προς επιχειρήσεις συνέχισε να αυξάνεται κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2018 (καθαρό ποσοστό 9%, μετά από 12% το τρίτο τρίμηνο), περίπου ευθυγραμμισμένο με τις προσδοκίες των τραπεζών κατά τον προηγούμενο κύκλο έρευνας της ΕΚΤ. Η καθαρή ζήτηση εξακολούθησε επίσης να αυξάνεται για τα στεγαστικά δάνεια (καθαρό ποσοστό 12%, μετά το 5%) και για τις καταναλωτικές πιστώσεις και άλλους δανεισμούς προς τα νοικοκυριά (8%, μετά από 22%). Το 2017 οι δημοσιονομικές εξελίξεις στη ζώνη του ευρώ χαρακτηρίστηκαν από τη συνέχιση της μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος, αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό, τάση η οποία συνεχίστηκε και το 2018. Έτσι, το δημοσιονομικό έλλειμμα στη ζώνη του ευρώ ως σύνολο εκτιμάται στο 0,5% το 2018 από το 1,0% του ΑΕΠ το 2017. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν πλεονασματικό της τάξεως του 3,1% το 2017 και η εκτίμηση είναι ότι για το 2018 θα διαμορφωθεί στο 3,0%.

Ελληνική Οικονομία και το Τραπεζικό Σύστημα

Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις και στοιχεία της ΤτΕ είναι σημαντικό ότι σε συνέχεια της ανάκαμψης που παρατηρήθηκε το 2017, η οικονομική δραστηριότητα στη διάρκεια του 2018 φαίνεται να επιταχύνθηκε, με το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές να καταγράφει άνοδο κατά περίπου 2,1% έναντι του 2017.

Βασικοί πυλώνες της μεγέθυνσης της οικονομίας ήταν οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών και η ιδιωτική κατανάλωση.

Ο πληθωρισμός, στη διάρκεια του 2018 κινήθηκε ηπιότερα λόγω των επιδράσεων βάσης στα ενεργειακά αγαθά και στα επεξεργασμένα είδη διατροφής. Οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου επέδρασαν αυξητικά, ενώ οι τιμές των μη ενεργειακών αγαθών συνεχίζουν να καταγράφουν αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής.

Η υπέρβαση του δημοσιονομικού στόχου που παρατηρείται τα τελευταία έτη συμβάλλει στη συγκράτηση του δημόσιου χρέους και ενισχύει την εμπιστοσύνη των αγορών.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος, η οικονομική δραστηριότητα εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 2,1% το 2018, 2,3% το 2019 και 2,2% το 2020. Η εξέλιξη αυτή εκτιμάται ότι θα στηριχθεί στις επιχειρηματικές επενδύσεις, στις εξαγωγές, αλλά και στην άνοδο της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Οι επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν, ιδιαίτερα από το 2019 και έπειτα, σε συνάρτηση με την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και τη σταδιακή αποκατάσταση της χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα.

Η απασχόληση αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται, στηριζόμενη κυρίως στη θετική πορεία επιμέρους τομέων της οικονομικής δραστηριότητας όπως ο τουρισμός, το εμπόριο και η μεταποίηση, συμβάλλοντας στην περαιτέρω υποχώρηση του ποσοστού ανεργίας.

Βασική πρόκληση για την ελληνική οικονομία στο άμεσο μέλλον είναι η συνέχεια της συστηματικής επιστροφής του Ελληνικού Δημοσίου στις χρηματοπιστωτικές αγορές με βιώσιμους όρους.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος προσαρμογής τον περασμένο Αύγουστο και τα μέτρα ελάφρυνσης του δημόσιου χρέους που αποφάσισε το Ευρογρουπ τον Ιούνιο του 2018, τα οποία εκτιμάται ότι διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά του μεσοπρόθεσμα, τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου έρχονται πιο κοντά στο να αποκτήσουν καθεστώς επενδυτικής βαθμίδας.

Η πρόσφατη πετυχημένη έκδοση του Ιανουαρίου του 2019 ύψους 2,5 δισεκ. και απόδοσης 3,6% είναι η πρώτη έκδοση χρέους της Ελλάδας εκτός προγράμματος μετά από σχεδόν μία δεκαετία που βασιζόταν σε χρηματοδότηση από την ΕΕ και το ΔΝΤ. Όπως αναφέρει ο οίκος Moody's σε σημείωμά του «η έξοδος της Ελλάδας στις διεθνείς κεφαλαιαγορές είναι θετική για το αξιόχρεο, καθώς αντανάκλα τη βελτιούμενη εμπιστοσύνη των επενδυτών και ανοίγει τον δρόμο για την επιστροφή της Ελλάδας στην πλήρη χρηματοδότησή της από τις αγορές»

Οι προσφορές των επενδυτών για το πενταετές ομόλογο υπερκάλυψαν κατά πέντε φορές το ζητούμενο ποσό (2 δισ. ευρώ) και ξεπέρασαν τα 10 δισ. ευρώ. Ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους έκανε αποδεκτές προσφορές συνολικού ύψους 2,5 δισ. ευρώ, δηλαδή 500 εκατ. ευρώ περισσότερα από όσα αρχικά ζητούσε. Το κόστος δανεισμού κινήθηκε αισθητά χαμηλότερα από το ενδεικτικό κουπόνι των 3,75% - 3,875% που είχε δοθεί ως σημείο εκκίνησης στους αναδόχους και τελικά έκλεισε στο 3,6%. Η μεγάλη επενδυτική συμμετοχή στην έκδοση του πενταετούς ομολόγου είχε ως αποτέλεσμα να μπουκ αγοράστές και στα υφιστάμενα ομόλογα και οι αποδόσεις τους να κινηθούν χαμηλότερα. Ενδεικτικά το τετραετές ομόλογο λήξεως 30 Ιανουαρίου 2023 σημείωσε απόδοση 2,994% και το ομόλογο λήξεως 30 Ιανουαρίου 2028 κατέγραψε απόδοση 3,994%.

Με βάση αυτές τις εξελίξεις και σύμφωνα και με νεότερες ανακοινώσεις είναι πιθανόν εντός του Μαρτίου ο οίκος Moody's να αναβαθμίσει το αξιόχρεο του ελληνικού δημόσιου χρέους σε BB- το οποίο θα επιτρέπει επενδυτικά και την έκδοση 10ετούς κρατικών ομολόγων.

Σχετικά το τραπεζικό σύστημα, οι βελτιωμένες προοπτικές για την οικονομία ενίσχυσαν το οικονομικό κλίμα, συμβάλλοντας στην αύξηση των καταθέσεων και βελτίωσαν την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας, με αποτέλεσμα τον περιορισμό της εξάρτησης των τραπεζών από το μηχανισμό έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (ELA).

Η ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών και η βελτίωση του κλίματος εμπιστοσύνης επέτρεψαν την άρση των περισσότερων περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Παρά το ότι οι τράπεζες σημείωσαν αξιόλογη πρόοδο στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων τους το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών παραμένει υψηλό.

Σε σχέση με την κεφαλαιακή επάρκεια, ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών (Common Equity Tier 1 – CET1) σε ενοποιημένη βάση και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ για το τρίτο τρίμηνο του 2018, παραμένουν σε ικανοποιητικό επίπεδο (15,6% και 16,2%).

Η Attica Bank εντός του οικονομικού περιβάλλοντος αυτού και κατά το 2018, ακολούθησε το στρατηγικό σχεδιασμό της, συνεχίζοντας τις διοικητικές και οργανωτικές αλλαγές του 2017.

Τα σημαντικότερα γεγονότα εντός του 2018 για την Τράπεζα υπήρξαν,

- Η επιτυχής ολοκλήρωση του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου του προσωπικού.
- Η ολοκλήρωση με μερική κάλυψη της Αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου.
- Η μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης της Τράπεζας σε σχέση με τους δύο κύριους μετόχους, με την υποχώρηση του ποσοστού του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και την αύξηση του ποσοστού του Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.).
- Η ολοκλήρωση της δεύτερης πώλησης ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (Junior Note).

Ειδικότερα:

- Την 26/4/2018, ολοκληρώθηκε με επιτυχία το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου του προσωπικού της Τράπεζας. Η συμμετοχή στο εν λόγω Πρόγραμμα ανήλθε σε 177 άτομα που αντιστοιχεί σε περίπου 23% του συνόλου του προσωπικού της Τράπεζας.
- Με την συνεδρίαση του την 26/5/2018 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας πιστοποίησε την ολοκλήρωση με μερική κάλυψη της Αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου, ήτοι κατά 88.883.536,80 ευρώ, με την έκδοση 296.278.456 νέων, κοινών ονομαστικών μετοχών ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη.

- Η αρχική μεταβίβαση της 16/05/2018 και εν συνεχεία η δεύτερη μεταβίβαση της 27/07/2018 κοινών ονομαστικών μετοχών από τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) στο Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.) είχαν ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης της Τράπεζας με τα νέα ποσοστά τους επί των κοινών ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας να διαμορφώνονται τελικά σε 46,16% (Ε.Φ.Κ.Α.) και σε 32,50% (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.) αντίστοιχα. Την 31/07/2018 ακολούθησε συμφωνία μεταξύ Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.) βάσει της οποίας τα δικαιώματα ψήφου των μετοχών της Τράπεζας που κατέχει ο Ε.Φ.Κ.Α. κατά το ποσοστό που υπερβαίνουν το 33,00%, ήτοι 13,16% ασκούνται από το Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.).

- Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης δρομολόγησε στις 27/07/2018, την πώληση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (Junior Note), το οποίο προέκυψε από τη Β' τιτλοποίηση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας με ονομαστική αξία 357,25 εκ. ευρώ. Η συνεργασία με έναν χρηματοπιστωτικό οίκο του βελγικού της PIMCO, που εγκρίθηκε ως προτιμώμενος επενδυτής της ανάληψης της διαχείρισης της δεύτερης τιτλοποίησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και πιστώσεων της Τράπεζας, αποτέλεσε ένα νέο και αποφασιστικό βήμα για την θωράκιση της Τράπεζας και διάνοιξε προοπτικές για ευρύτερες στο μέλλον συνέργειες.

- Η ολοκλήρωση της διαδικασίας πώλησης την 26.10.2018 του Junior Note ονομαστικής αξίας 357,25 εκατ. ευρώ που αφορά στη συναλλαγή Metexelix και η συνεπαγόμενη λογιστική αποαναγνώριση καρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ονομαστικής αξίας 701 εκατ. ευρώ περίπου στην οποία προέβη η Τράπεζα. Το τίμημα για την Τράπεζα ανέρχεται σε 47 εκατ. ευρώ και θα απεικονίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης του 2018.

Με την ολοκλήρωση των παραπάνω ενεργειών η Τράπεζα εξασφάλισε το σύνολο των προβλεπόμενων κεφαλαίων της, τα οποία αθροίζονται σε € 136 εκ. περίπου σε μετρητά (€ 88,9 από την ΑΜΚ και €47 εκ. κέρδη μέσω της πώλησης του Junior Note της 2ης τιτλοποίησης, και € 100 εκ. επιπλέον από την εξαγορά των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου με έκδοση ισόποσου ομολογιακού δανείου στο οποίο προχώρησε η Τράπεζα την 20/12/2018.

Ταυτόχρονα η Τράπεζα εξυγιανείται συνεχώς έχοντας, α) αυξήσει σημαντικά το ύψος των καταθέσεων της, β) μειώσει στο ελάχιστο τον δανεισμό της από τον ΕΛΑ (40εκ. περίπου), γ) μειώσει σημαντικά το λειτουργικό της κόστος και δ) επιτύχει προ-φορμα, συνολικό δείκτη φερεγγυότητας 16,2% και δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων 35%.

Με τον τρόπο αυτόν η Τράπεζα, απερίσπαστα πλέον, επικεντρώνεται στις τραπεζικές εργασίες προκειμένου να πετύχει πλήρη ψηφιοποίηση, παροχή υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών στους πελάτες της, με έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά.

Η χρήση του 2018 ήταν η μεταβατική χρήση αντιμετώπισης του συνόλου των προβλημάτων της Τράπεζας, με αυξησεις κεφαλαίου, τιτλοποιήσεις επισφαλών δανείων, συνέχιση απομόχλευσης και αναδιοργάνωσης της Τράπεζας, με αποτέλεσμα τα μεγέθη του 2018, να αντικατοπτρίζουν τις ανωτέρω μεταβολές οι οποίες πραγματοποιούνται στην Τράπεζα.

Το κόστος της 2ης εθελούσιας εξόδου, επιβάρυνε το Α' εξάμηνο με περίπου 8εκ. ευρώ και με αυξημένα και τα λοιπά έξοδα αναδιοργάνωσης. Οι τόκοι και οι προμήθειες έσοδα, εμφανίστηκαν συγκρατημένα, λόγω των τιτλοποιήσεων και της συνέχισης της απομόχλευσης των στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας. Η ανωτέρω πολιτική, ταυτόχρονα με την συνέχιση της ανοδικής πορείας των καταθέσεων, έχει οδηγήσει στη μείωση της ακριβής (περίπου 1,6% επιτόκιο) άντλησης κεφαλαίων μέσω του ΕΛΑ στα 40εκ. ευρώ περίπου, το οποίο οδηγεί και στη μελλοντική μείωση του κόστους κεφαλαίων της Τράπεζας.

Η διοίκηση διακρίνει παρά ταύτα, ότι προσμετρούνται θετικά οι εξελίξεις της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου, της 2ης τιτλοποίησης, της μείωσης του ΕΛΑ η οποία και συνεχίζεται, σε συνάρτηση με την προσήλωση της Τράπεζας πλέον στις τραπεζικές εργασίες και ότι δημιουργούνται πλέον ευοίωνες προοπτικές για την επιτυχή υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού της Τράπεζας, οι οποίες ενδυναμώνονται περαιτέρω με δεδομένη τη σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας όπως άλλωστε προκύπτει και από τη βελτίωση μιας σειράς βασικών μακροοικονομικών και δημοσιονομικών δεικτών.

Η διοίκηση προσδοκά ότι η Τράπεζα θα επανέλθει οριστικά στις αμέσως επόμενες χρήσεις, σε υγιή λειτουργική κερδοφορία, έχοντας πλέον ισχυρή κεφαλαιακή βάση και θα δημιουργεί εσωτερικό κεφάλαιο προς όφελος της ελληνικής οικονομίας, των μετόχων της, των πελατών της και των εργαζομένων της.

Σταύρος Παπαγιαννόπουλος
Αντιπρόεδρος Δ.Σ.

05

Επιστολή
Διευθύνοντος Συμβούλου

1.2. Επιστολή του Διευθύνοντος Συμβούλου

Κυρίες και κύριοι Μέτοχοι,

Το 2018 αποτελεί έτος ορόσημο για την ελληνική οικονομία, καθώς έπειτα από μια μακρά περίοδο στασιμότητας, καταγράφεται ικανοποιητικός ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης, ο οποίος το 2018 ανήλθε σε 1,9%.

Η επαναφορά της εμπιστοσύνης στην πορεία της ελληνικής οικονομίας είχε θετική επίδραση στα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία των Τραπεζών της χρήσης 2018. Η ρευστότητα ενισχύθηκε σημαντικά, το ύψος των καταθέσεων αυξήθηκε κατά €14,2 δισ. ευρώ ή 9,26% σε ετήσια βάση και η εξάρτηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε κατά €22,6 δισ. ή 67% σε ετήσια βάση. Το υπόλοιπο της χρηματοδότησης μέσω ELA την 31.12.2018 για το σύνολο του τραπεζικού συστήματος διαμορφώθηκε σε € 947 εκ. Η βελτίωση των καταθέσεων είναι απόρροια της ολοκλήρωσης του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής τον Αύγουστο του 2018 και της αποκατάστασης της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα.

Αντίστοιχα, οι καταθέσεις στην Attica Bank αυξήθηκαν κατά 19,6% σε ετήσια βάση, ποσοστό υπερδιπλάσιο της αύξησης που σημείωσε η ελληνική αγορά για το 2018, ως απόρροια του ιδιαίτερα επιτυχούς προγράμματος εξυγίανσης της Τράπεζας που ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2016.

Τον Δεκέμβριο του 2018 η Τράπεζα εισήλθε στην διατραπεζική αγορά γeros συνάπτοντας συμφωνίες με ελληνικές τράπεζες. Ειδικότερα, η Τράπεζα προχώρησε στη σύναψη διατραπεζικού δανεισμού (γero) ύψους € 175 εκ. του ομολόγου με την εγγύηση του ΕΔ που είχε εκδοθεί στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα των μέτρων στήριξης και ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας (Ν.3723/2008). Σημειώνεται ότι για όσο χρόνο υφίσταται το ομολόγο αυτό στο χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας, το Ελληνικό Δημόσιο δικαιούται να ορίζει εκπρόσωπο του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας.

Κατά την διάρκεια του 2018, η Τράπεζα επέστρεψε ρευστότητα ύψους € 820 εκ. στον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA) μειώνοντας το υπόλοιπο από € 915 εκ. τον Δεκέμβριο του 2017, σε μόλις € 95 εκ. τον Δεκέμβριο του 2018. Να σημειωθεί, ότι από την 21η Μαρτίου 2019 η Attica Bank έχει εξέλθει του μηχανισμού ELA μηδενίζοντας την εξάρτησή της από τον έκτακτο αυτό μηχανισμό.

Στο πλαίσιο των ενεργειών θωράκισης της κεφαλαιακής βάσης του Ομίλου, τον Απρίλιο του 2018, η Attica Bank προχώρησε σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με άσκηση δικαιώματος προτίμησης υπέρ των παλαιών μετόχων. Το συνολικό ποσό που άντλησε η Τράπεζα ανήλθε σε € 88,9 εκ.

Παράλληλα, την 21η Δεκεμβρίου του 2018 η Τράπεζα εξέδωσε ομολόγο μειωμένης εξασφάλισης (Tier II) δεκαετούς διάρκειας με δικαίωμα ανάκλησης στο τέλος του πέμπτου έτους με προκαθορισμένο επιτόκιο ύψους 6,41% για την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου ύψους € 100,2 εκ. Το ποσό αυτό προσμετράται ισόποσα στον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.

Με τις δύο παραπάνω δράσεις, κατά την 31.12.2018 ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ανήλθε σε 16,6% και ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) σε 13,5%.

Τέλος, κατά το 2018 η Τράπεζα προχώρησε στην υιοθέτηση του νέου λογιστικού προτύπου IFRS9 αναγνωρίζοντας € 136 εκ. πρόσθετες προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους.

Κυρίες και κύριοι Μέτοχοι,

Οι επιδόσεις αυτές είναι αποτέλεσμα της προσήλωσης της νέας Διοίκησης που ανέλαβε τα καθήκοντά της τον Σεπτέμβριο του 2016, στην υλοποίηση ενός προγράμματος μετασχηματισμού με στόχο την τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων του παρελθόντος και την επαναφορά της Τράπεζας σε διοικητική, λειτουργική, επιχειρηματική και εποπτική κανονικότητα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Τράπεζα από τα τέλη Ιανουαρίου 2018 έχει καταστεί επιλέξιμη από την ΕΚΤ καθώς ήδη από το τελευταίο τρίμηνο του 2017 κάλυψε το ποσό των € 70 εκ. που υπολειπόταν από το δυσμενές σενάριο της Άσκησης Συνολικής Αξιολόγησης που διεξήγαγε η Τράπεζα της Ελλάδος ('AQR') το 2015 ενώ μέχρι σήμερα, έχει ισχυροποιήσει όλα τα βασικά της μεγέθη.

Οι βασικοί πυλώνες της στρατηγικής της Τράπεζας αφορούσαν:

- Στη συμμόρφωση της Τράπεζας με τα ευρήματα του πορίσματος του SSM και της Τράπεζας της Ελλάδος, στην υλοποίηση των συστάσεων που είχαν διατυπωθεί, προκειμένου να αποκατασταθεί η λειτουργία της Τράπεζας στη βάση των κανόνων του θεσμικού πλαισίου και της εταιρικής διακυβέρνησης. Σήμερα, η Τράπεζα έχει πλέον συμμορφωθεί με την συντριπτική πλειοψηφία των σχετικών ευρημάτων.

Θα ήθελα όμως να σταθώ ιδιαίτερα στις ενέργειες της Attica Bank όσον αφορά στην μείωση του πιστωτικού κινδύνου. Η νέα Διοίκηση της Attica Bank διέβλεψε έγκαιρα τις προκλήσεις και επιχείρησε να αντιμετωπίσει ριζικά το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) μέσω του πρωτοποριακού – καινοτόμου τρόπου της πιλοποίησης, αποαναγνώρισης και της δημιουργίας κεφαλαίου. Από τον Σεπτέμβριο του 2016, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν τελικά τον Αύγουστο του 2017 και τον Οκτώβριο του 2018, δύο πιλοποιήσεις μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ύψους € 2,032 δισ. Οι εν λόγω συναλλαγές βασίζονται στην πραγματική μεταβίβαση και αποαναγνώριση χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τον ισολογισμό της Τράπεζας.

Με τις δύο αυτές συναλλαγές κατά τα έτη 2017 και 2018, η Τράπεζα έχει πετύχει σωρευτική μείωση των NPEs κατά €2,032 δισ. σε σύνολο € 2,824 δισ. σε διάστημα μόλις δύο ετών, το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστό μείωσης 71% έναντι 22,8% στο σύνολο του ελληνικού τραπεζικού κλάδου για την ίδια περίοδο. Σημειώνεται ότι η Τράπεζα μας με τις δύο αυτές πιλοποιήσεις έχει καταγράψει κέρδη συνολικού ύψους € 117 εκ. (δημιουργία κεφαλαίου) από την ρευστοποίηση των junior notes Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της πρώτης πιλοποίησης ('Artemis') το junior note αγόρασε η εταιρεία Aldridge ενώ στη δεύτερη πιλοποίηση ('Metexelixis') η εταιρεία TOCU (μέλος της Pimco). Η Attica Bank έχει καταγραφεί ως πρωτοπόρος – καινοτόμος στο θέμα αυτό καθώς πλέον, η δομή και η τεχνική των συναλλαγών αυτών έχουν αναγνωρισθεί ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο από τα αρμόδια τοπικά και υπερεθνικά θεσμικά και εποπτικά όργανα, τα οποία ενθαρρύνουν λύσεις που βασίζονται στην μέθοδο αυτή. Σημειώνεται ότι σήμερα σχεδόν όλες οι ελληνικές τράπεζες, στο πλαίσιο της συνολικής αντιμετώπισης των κόκκινων δανείων στην Ελλάδα ετοιμάζονται να αξιοποιήσουν τη μεθοδολογία αυτή.

- Ο δεύτερος πυλώνας αφορούσε στον περιορισμό του λειτουργικού κόστους με την επιτυχή ολοκλήρωση δύο προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου (με την συμμετοχή 277 ατόμων, περίπου το 1/3 του προσωπικού της Τράπεζας), στις οργανογραμματικές αλλαγές και στην κατάρτιση νέας επιχειρησιακής σύμβασης. Πλέον, όλοι αυτοί οι στόχοι έχουν ολοκληρωθεί από την Διοίκηση της Τράπεζας με αποτέλεσμα το κόστος του Ομίλου να έχει μειωθεί κατά 21,6% ή € 20 εκ. περίπου, στο διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2016 έως τον Δεκέμβριο του 2018.

- Ο τρίτος πυλώνας αφορούσε στον επανασχεδιασμό των εσωτερικών δομών της Τράπεζας και στη θεσμοθέτηση νέων κανονισμών και πολιτικών, παράλληλα με την αναβάθμιση των δικτύων παροχής των υπηρεσιών μας και των υποδομών πληροφορικής. Από τον Σεπτέμβριο του 2016, η Διοίκηση έχει προχωρήσει σε σημαντικές οργανογραμματικές αλλαγές, σε έκδοση νέων πολιτικών για κρίσιμες λειτουργίες, ενώ η διαδικασία της κεντροποίησης προχωρά με γοργούς ρυθμούς και οι υποδομές πληροφορικής έχουν ενισχυθεί σημαντικά τόσο με συστήματα όσο και με εξειδικευμένο προσωπικό.

- Ο τελευταίος πυλώνας είναι η διαρκής προσαρμογή της οργανωτικής δομής, στελέχωσης και εκπαίδευσης προσωπικού, ώστε να ανταποκρίνονται στο μέγεθος της Τράπεζας, στους στρατηγικούς στόχους και στις απαιτήσεις ενός σύγχρονου τραπεζικού ιδρύματος. Από τον Σεπτέμβριο του 2016, η Διοίκηση προχωρά σταθερά στην ενοποίηση δικτύων, αγορών, προϊόντων και υπηρεσιών κάτω από διακριτές διαχειριστικές οντότητες Ψηφιακής και Λιανικής Τραπεζικής και Επιχειρηματικής Τραπεζικής. Ενισχύεται η ψηφιακή παροχή προϊόντων και υπηρεσιών με στόχο την αναβάθμιση του παραδοσιακού ρόλου των καταστημάτων σε ένα σύγχρονο πωλησιακό μηχανισμό με καταρτισμένο προσωπικό, το οποίο θα αντιμετωπίσει τις μελλοντικές προκλήσεις στον τραπεζικό κλάδο που έρχονται, κυρίως, λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων που λαμβάνουν χώρα.

Κυρίες και κύριοι Μέτοχοι,

Η αναφορά στα επιτεύγματα της περιόδου που σηματοδοτείται από την ανάληψη καθηκόντων της νέας Διοίκησης (Σεπτέμβριος 2016) μέχρι και σήμερα, είναι αναγκαία ώστε να γίνει αντιληπτό το εύρος και το βάθος της προσαρμογής της Τράπεζας στις σύγχρονες απαιτήσεις, καθώς και η εξυγίανση του Ισολογισμού της.

Ο Όμιλος της Attica Bank, με ισχυρή κεφαλαιακή θέση και ενισχυμένη ρευστότητα καλείται να διαδραματίσει το 2019 τον ρόλο που του αρμόζει στην ελληνική οικονομία. Ως η πέμπτη Τράπεζα στην εγχώρια τραπεζική αγορά και με την ευελιξία ενός εξυγιασμένου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, μπορεί πλέον να εστιάσει στην ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας μέσω της χρηματοδότησης υγιών μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ιδιωτών.

Ο μετασχηματισμός της Τράπεζας συνεχίζεται, με έμφαση στην ψηφιοποίηση των παρεχόμενων προς του πελάτες της υπηρεσιών και στην αυτοματοποίηση διαδικασιών ώστε η Τράπεζα να προσφέρει εξατομικευμένες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες με ταχύτητα και ασφάλεια. Ενδεικτικά αναφέρεται το νέο, ανανεωμένο internet banking καθώς και το mobile application με το οποίο οι πελάτες της Τράπεζας μπορούν να διεκπεραιώνουν το σύνολο σχεδόν των συναλλαγών τους μέσα από το 'έξυπνο' κινητό τους τηλέφωνο.

Το 2019 έχει ξεκινήσει με ευοίωνες προοπτικές, καθώς η Τράπεζα υλοποιεί το επιχειρηματικό της μοντέλο χάρη στην αυξημένη ρευστότητα που διαθέτει.

Η στρατηγική της Τράπεζας για το 2019, συνοψίζεται στα κάτωθι σημεία:

- Στην περαιτέρω ενίσχυση της ρευστότητας μέσω της τιτλοποίησης ενήμερων δανείων. Πρόκειται για διαδεδομένο εργαλείο ενίσχυσης ρευστότητας μέσα από το οποίο η Τράπεζα διατηρεί την κυριότητα των δανείων. Η εκτιμώμενη πρόσθετη ρευστότητα εκτιμάται από € 200 έως 250 εκ.
- Στην αύξηση των νέων χορηγήσεων κατά €150 εκ. περίπου σε ετήσια βάση. Οι νέες αυτές χορηγήσεις θα αφορούν σε μικρομεσαίες, μικρές, πολύ μικρές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες και με έμφαση στις χρηματοδοτήσεις έως €100.000. Η εγκριτική διαδικασία των νέων χορηγήσεων θα γίνεται με διαφορετικό, πιο σύγχρονο και πιο αποδοτικό τρόπο έτσι ώστε, αφενός μεν να διασφαλίζεται ότι δεν θα παράγονται νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και αφετέρου, τη μείωση της συγκέντρωσης του χαρτοφυλακίου δανείων σε μεγάλες επιχειρήσεις.
- Στην περαιτέρω ενίσχυση της καταθετικής βάσης μέσω ανταγωνιστικής τιμολόγησης, αύξησης των σημείων πώλησης και αξιοποίησης των δυνατοτήτων παροχής ψηφιακών υπηρεσιών προς το ευρύ κοινό.
- Στην διεύρυνση των υφιστάμενων πηγών εσόδων. Η Τράπεζα ενισχύει τις εργασίες της με την επέκταση της στον τομέα του Bancassurance σε συνεργασία με την εταιρεία Interamerican με την οποία αναμένεται σε σύντομο χρονικό διάστημα η υπογραφή της σχετικής συμφωνίας. Επιπλέον, η συνεχής ενίσχυση των υποδομών που σχετίζονται με διεκπεραίωση συναλλαγών των πελατών της Τράπεζας, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρει σημαντικά στην αύξηση των προμηθειακών εσόδων.
- Στην αποτελεσματική διαχείριση του εναπομείναντος χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων. Σημειώνεται ότι, ποσό ύψους € 344 εκ. (ποσοστό 42,9%) των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας αφορά σε ιδιώτες και ποσό ύψους 425 εκ. (ποσοστό 57,1 %) σε επιχειρήσεις, ενώ το ύψος των ρυθμίσεων κατά την 31.12.2018 ανέρχεται σε €34 εκ. για τα επιχειρηματικά δάνεια και σε €11 εκ. για δάνεια ιδιωτών. Η διαχείριση θα πραγματοποιείται για τα μεν στεγαστικά σύμφωνα με το εκάστοτε, ισχύον νομικό πλαίσιο (Ν. 4605/2019) ενώ για τα υπόλοιπα, η Τράπεζα έχει ήδη καταθέσει στην Τράπεζα της Ελλάδος τριετές σχέδιο επιχειρησιακής στρατηγικής με αναλυτικούς δείκτες παρακολούθησης αποδοτικότητας ('KPIs'), με σκοπό τον περιορισμό του δείκτη μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων σε μονοψήφιο ποσοστό μέχρι το τέλος της τριετίας.
- Στον περιορισμό της συμμετοχής της Τράπεζας σε θυγατρικές εταιρείες. Μέχρι σήμερα, έχει περιοριστεί η συμμετοχή της Τράπεζας στην Attica Ventures και στην Attica Finance, ενώ εντός του 2019 αναμένεται να ολοκληρωθεί η μεταβίβαση του συνόλου των μετοχών της στην Attica Wealth Management.
- Στην ολοκλήρωση των ενεργειών αναδιάρθρωσης σχετικά με το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, η Τράπεζα σχεδιάζει την αύξηση και όχι την μείωση του προσωπικού της, η οποία είναι αναγκαία για να υποστηρίξει την αύξηση των εργασιών της και την αύξηση του αριθμού των καταστημάτων της.

Κυρίες και κύριοι Μέτοχοι,

Οι οργανωτικές αλλαγές και η αναβάθμιση των υποδομών της Τράπεζας παραμένουν σε πρώτη προτεραιότητα καθώς η Τράπεζα επιθυμεί να καταστεί σύγχρονη και αποτελεσματική στην υποστήριξη της πελατείας της, προσφέροντας νέες, σύγχρονες και αποτελεσματικές λύσεις αντίστοιχες των άλλων Τραπεζών, ιδιαίτερα στους τομείς της 'digital' οικονομίας, των πληρωμών και τον επανασχεδιασμό και αντικατάσταση των ATMs. Επίσης, θα επιδιώξει στο ερχόμενο διάστημα να δημιουργήσει νέα καταστήματα για να καλύψει τα κενά του δικτύου της σε Νομούς που δεν διαθέτει παρουσία έως σήμερα και να εκσυγχρονίσει το υφιστάμενο δίκτυο καταστημάτων της, σε αντίθεση με τη στρατηγική μείωσης του δικτύου των καταστημάτων των υπολοίπων Τραπεζών.

Το 2019 σηματοδοτεί το έτος όπου η Τράπεζα επιδιώκει να φτάσει στο νεκρό σημείο αποδοτικότητας. Η Τράπεζα έχοντας πλέον πετύχει την εξυγίανση του Ισολογισμού της, την σταθεροποίησή της σε υψηλά επίπεδα ρευστότητας και κεφαλαίων, θέτει σε πλήρη εφαρμογή το επιχειρηματικό σχέδιο ανάπτυξης και επαναφοράς της σε διατηρήσιμη οργανική κερδοφορία.

Δέσμευση της Διοίκησης και των εργαζομένων της Attica Bank είναι η δημιουργία μιας υγιούς και ανταγωνιστικής Τράπεζας που θα διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, παρέχοντας υψηλού επιπέδου υπηρεσίες και καινοτόμα προϊόντα με γνώμονα το όφελος των πελατών, μετοχών της και της ελληνικής κοινωνίας εν γένει.

Σας ευχαριστώ,

Θεόδωρος Πανταλάκης
Διευθύνων Σύμβουλος

06

Πυλώνες Δραστηριότητας

6. Πυλώνες Δραστηριότητας

6.1 Λιανική Τραπεζική

Καταθέσεις

Στη σύγχρονη και συνεχώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα, η Attica Bank έχει ως βασικό στόχο τη διεύρυνση της καταθετικής της βάσης, μέσω προϊόντων που καλύπτουν τις εκάστοτε ανάγκες των υφιστάμενων και των δυναμικών πελατών της.

Η σταδιακή μείωση των περιορισμών στις αναλήψεις και την κίνηση κεφαλαίων και η πλήρης άρση αυτών εντός της χώρας από τον Οκτώβριο του 2018, ενίσχυσαν σημαντικά την εμπιστοσύνη των καταθετών στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Είναι ενδεικτικό ότι τα συνολικά λογιστικά υπόλοιπα των καταθέσεων της Τράπεζας ανήλθαν στα τέλη του 2018 στα € 2,318 δις έναντι των € 1,939 δις στα τέλη του 2017, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 19,6%. Μεγάλη άνοδο παρουσίασαν οι προθεσμιακές καταθέσεις, το λογιστικό υπόλοιπο των οποίων στα τέλη του 2018 ανήλθε στο ποσό των € 1,3 δις έναντι των € 987 εκ. του 2017, γεγονός που αποτυπώνει την αυξητική τάση της αποταμίευσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι παρά την σημαντική αύξηση των καταθέσεων της Τράπεζας, το μέσο συνολικό καταθετικό επιτόκιο αυτής διατηρήθηκε στα ίδια περίπου επίπεδα με την προηγούμενη χρονιά. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το μέσο ετήσιο συνολικό κόστος καταθέσεων σε ευρώ μεταβλήθηκε από το 1,07% στις 31.12.2017, στο 1,08% στις 31.12.2018, ενώ το μέσο ετήσιο κόστος των προθεσμιακών καταθέσεων σε ευρώ από 1,41% το 2017 διαμορφώθηκε στο 1,37% το 2018, υποχωρώντας κατά 4 μονάδες βάσης.

Η Τράπεζα εξακολουθεί, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, να στοχεύει στην προσέλκυση και στήριξη των νέων επιστημόνων της χώρας (μηχανικών, ιατρών, δικηγόρων) παρέχοντάς τους ολοκληρωμένα πακέτα προϊόντων με ιδιαίτερα προνομιακούς όρους. Ενδεικτικό προϊόν αποτελεί το «Attica Υπερταμειτήριο Ασφαλισμένων και Εργαζομένων στο πρώην Ε.Τ.Α.Α.» με επιτόκιο 0,85% και μηνιαία καταβολή τόκων. Μια επιπλέον κατηγορία καταθετών υψηλού ενδιαφέροντος για την Attica Bank αποτελεί αυτή των συνταξιούχων και των υπαλλήλων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, για τους οποίους η Τράπεζα προσφέρει καταθετικά προϊόντα ειδικά σχεδιασμένα για τις ανάγκες τους, με ελκυστικά επιτόκια και πλήθος πρόσθετων παροχών, όπως το «Attica Ταμειτήριο Μισθοδοσίας Ιδιωτικών Υπαλλήλων» και το «Attica Ταμειτήριο Μισθοδοσίας Δημοσίων Υπαλλήλων/Συνταξιούχων». Τα προϊόντα αυτά σημείωσαν αύξηση λογιστικού υπολοίπου το 2018 της τάξεως του 8,7% και του 5,1% αντίστοιχα σε σχέση με το 2017.

Παράλληλα, κατά τη διάρκεια του έτους η Τράπεζα ανανέωσε το καταθετικό της χαρτοφυλάκιο με τη δημιουργία κυρίως τυποποιημένων προθεσμιακών προϊόντων, τόσο σε ευρώ όσο και σε ξένο νόμισμα. Συγκεκριμένα πρόσφερε τις εξής νέες προθεσμιακές καταθέσεις:

- ✓ Flex Profit: Προθεσμιακή κατάθεση διάρκειας 1, 2 ή 3 μηνών με υψηλή απόδοση, που παρέχει την δυνατότητα στο πελάτη να αυξήσει το κεφάλαιο αυτής κατά τη διάρκειά της και να λαμβάνει ως επιβράβευση και υπό προϋποθέσεις αύξηση επιτοκίου.
- ✓ 15 Months Profit: Προθεσμιακή Κατάθεση με προνομιακό επιτόκιο, διάρκεια 15 μηνών, τριμηνιαία καταβολή τόκων και δυνατότητα πρόωρης ολικής εξόφλησης χωρίς επιβάρυνση στη λήξη οποιασδήποτε τριμηνιαίας εκτοκιστικής περιόδου.
- ✓ Double Profit USD: Προθεσμιακή Κατάθεση 3-μηνης ή 6-μηνης διάρκειας σε δολάρια Αμερικής (USD), με υψηλό επιτόκιο, μηνιαίο εκτοκισμό και δώρο το 100% του συνόλου των τόκων εάν διακρατηθεί έως τη λήξη της.

Εξακολούθησε δε να προσφέρει τυποποιημένες προθεσμιακές καταθέσεις που εισήγαγε στα προϊόντα της το 2017, όπως το Double Profit σε ευρώ, διάρκειας 3 ή 6 μηνών, με δυνατότητα διπλασιασμού της απόδοσής της εάν δεν πραγματοποιηθεί πρόωρη εξόφληση, καθώς και το Early Profit, την προθεσμιακή κατάθεση 6-μηνης ή 9-μηνης διάρκειας με ιδιαίτερα ελκυστικό επιτόκιο και προκαταβολή των τόκων την ημέρα έναρξής της.

Το 2019 θεωρείται έτος πρόκληση για την ελληνική αλλά και την παγκόσμια οικονομία. Ιδιαίτερα για την χώρα μας αναμένεται περαιτέρω ανάκαμψη του γενικού οικονομικού κλίματος και σταδιακή ενίσχυση των καταναλωτικών και αποταμιευτικών δυνατοτήτων των νοικοκυριών. Στο πλαίσιο αυτό η αύξηση των καταθέσεων θα εξακολουθήσει να αποτελεί για την Attica Bank στρατηγική προτεραιότητα, που θα επιτευχθεί μέσω του εμπλουτισμού και ανασχεδιασμού του καταθετικού χαρτοφυλακίου της, σε συνδυασμό με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της.

Πίστη Ιδιωτών

Παρά το γεγονός ότι το οικονομικό κλίμα βελτιώθηκε σημαντικά στη διάρκεια του τελευταίου έτους η ζήτηση για νέες χρηματοδοτήσεις από τους ιδιώτες παρέμεινε περιορισμένη με συνέπεια την μείωση των υπολοίπων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, ο δανεισμός του ιδιωτικού τομέα συνολικά στο τραπεζικό σύστημα στα τέλη του 2018 διαμορφώθηκε σε € 170 δις από τα οποία τα € 76,3 δις είναι οι οφειλές των νοικοκυριών. Ο ετήσιος ρυθμός μείωσης της χρηματοδότησης προς τα νοικοκυριά επιβραδύνθηκε κατά 2,2% έναντι 2,3% το 2017. Το χαρτοφυλάκιο δανείων λιανικής της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε € 411,0 εκ. για τα στεγαστικά δάνεια και σε € 95,2 εκ. για τα καταναλωτικά δάνεια.

Σε αυτό το περιβάλλον η Attica bank έχοντας πάντα στο επίκεντρο τους πελάτες της έδωσε έμφαση στη στήριξη των δανειοληπτών της που αντιμετώπισαν οικονομικές δυσκολίες στην εξυπηρέτηση των οφειλών τους, αντιμετωπίζοντας την κάθε περίπτωση με ευαισθησία και αναζητώντας βιώσιμες λύσεις ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε πελάτη.

Επιπλέον σε συνεργασία με το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ETEAN AE) συμμετείχε στο πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον II» προσφέροντας δάνεια με ευνοϊκούς όρους για την ενίσχυση παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης κατοικιών με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας.

Προσβλέποντας στο μέλλον, μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο εγχώριο και διεθνές οικονομικό περιβάλλον η στρατηγική της Τράπεζας θα έχει πάντα στο επίκεντρο τις ανάγκες των πελατών της και θα χαρακτηρίζεται από ευελιξία, αποδοτικότητα και καινοτομία.

6.2 Επιχειρηματική Τραπεζική

Βασικός πυλώνας των εργασιών της Attica Bank αποτελεί η επιχειρηματική τραπεζική. Με βασικό εργαλείο την αποκτηθείσα τεχνογνωσία της συνεχίζει τη χρηματοδοτική στήριξη επιχειρήσεων (μεγάλων, μικρομεσαίων αλλά και πολύ μικρών) σε ποσοστό άνω του 80% επί του συνόλου του χαρτοφυλακίου της.

Με δομές εκσυγχρονισμένες, σύμφωνες, όπως πάντα, με τα αναγνωρισμένα πρότυπα αξιολόγησης των αναλαμβανόμενων κινδύνων, η Attica Bank είναι σε θέση να παρέχει στην επιχειρηματική πελατεία της πιστοδοτικά εργαλεία προσαρμοσμένα στις πραγματικές της ανάγκες.

Τα εφαρμοζόμενα πιστοδοτικά κριτήρια είναι αφενός εναρμονισμένα με το ισχύον νομοκανονιστικό πλαίσιο και αφετέρου εφαρμόζονται απαρέγκλιτα προκειμένου οι αποφάσεις επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων να βρίσκονται εντός της, εγκεκριμένης από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, Πολιτικής Ανάλυσης Κινδύνων.

Η Attica Bank συνεχίζει να στηρίζει, με όλες της τις δυνάμεις και στο μέτρο που της αναλογεί, την εγχώρια υγιή επιχειρηματικότητα, εκπληρώνοντας τον σημαντικό ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στην συνεχιζόμενη προσπάθεια ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας.

Χρηματοδότηση Μεγάλων και Μεσαίων Επιχειρήσεων

Αμετάβλητη παρέμεινε η στρατηγική που χαραχθηκε το 2017 και ακολουθήθηκε χωρίς παρεκκλίσεις το 2018 για το τμήμα αυτό της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας. Στηρίχθηκε η υφιστάμενη πελατεία, καλύφθηκαν στο μέγιστο δυνατό οι χρηματοδοτικές της ανάγκες, ενώ παράλληλα εμπλουτίστηκε το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και με νέες συνεργασίες, μεσαίου κατά κύριο λόγο μεγέθους.

Η προσπάθεια μεγιστοποίησης της αποδοτικότητας των συνεργασιών, υφιστάμενων αλλά και νέων, είναι διαρκής εφαρμόζοντας ταυτόχρονα πιστοδοτικά κριτήρια προσαρμοσμένα στις τρέχουσες συνθήκες της ελληνικής οικονομίας.

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

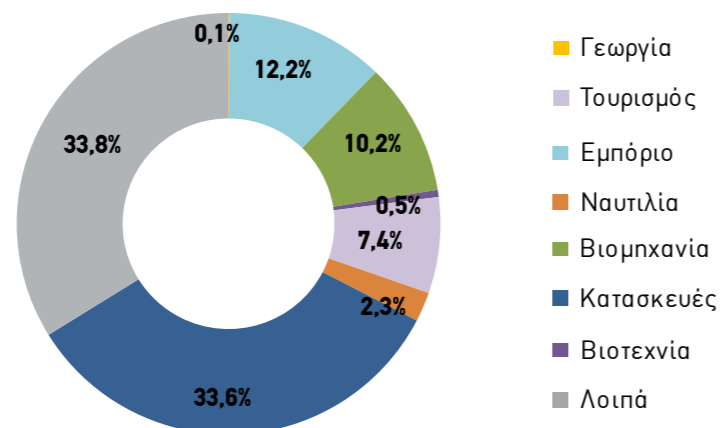
Η στρατηγική επιλογή της Attica Bank για στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ήταν το σημείο αναφοράς και κατά τη χρήση 2018.

Με γνώμονα το νομοκανονιστικό πλαίσιο και την Πολιτική Ανάλυσης Κινδύνων, που η Διοίκηση της Τράπεζας έχει θεσπίσει, συνεχίστηκε και το 2018 η χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων που είτε συνεργάζονταν πιστοδοτικά με την Τράπεζα είτε αποτελούν νέες συνεργασίες. Οι χρηματοδοτήσεις προς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν σημαντικό ποσοστό επί των συνολικών χρηματοδοτήσεων της Τράπεζας (%), με διαρκή αλλά και επιλεκτική στρατηγική ακόμα μεγαλύτερης αύξησης του.

Παράλληλα, η Τράπεζα σχεδιάζει χρηματοδοτικά προϊόντα εξειδικευμένα ανά επαγγελματική κατηγορία έτσι ώστε να είναι σε θέση να καλύψει τις πιστοδοτικές ανάγκες ακόμα μεγαλύτερου τμήματος των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η Attica Bank συμμετέχει σε σειρά συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων δίνοντας στην μικρομεσαία επιχείρηση τη δυνατότητα πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό με χαμηλό επιτοκιακό κόστος.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η κατανομή των επιχειρηματικών χορηγήσεων, ανά κλάδο δραστηριότητας την 31.12.2018.

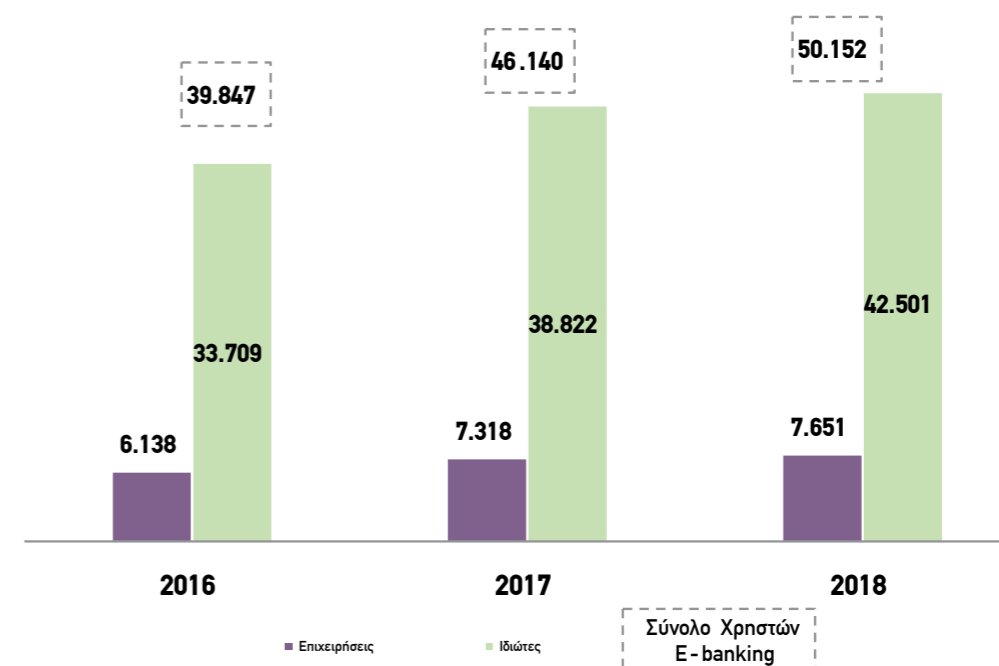
6.3 Ψηφιακή Τραπεζική

Στόχος της Τράπεζας είναι η διαρκής εξέλιξη των εναλλακτικών της δικτύων, ώστε να προσφέρει υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής υψηλής ποιότητας. Από το 2015 λόγω και των περιορισμών που υπεβλήθησαν στην κίνηση κεφαλαίων παρατηρείται αύξηση της χρήσης των εναλλακτικών δικτύων της Τράπεζας.

Πιο συγκεκριμένα, το 2018 η Τράπεζα έθεσε σε λειτουργία τις νέες ψηφιακές υπηρεσίες attica e-banking και attica mobile banking με στόχο την παροχή στους πελάτες (ιδιώτες και επιχειρήσεις) σύγχρονων, εύχρηστων και ασφαλών συστημάτων συναλλαγών internet και mobile banking.

Οι νέοι πελάτες e-Banking για το 2018 ανήλθαν σε 5.622 (4.865 φυσικά και 757 νομικά πρόσωπα), ενώ συνολικά οι χρήστες σε 50.152 (42.501 ιδιώτες και 7.651 εταιρικοί χρήστες). Σε χρονικό διάστημα περίπου 2,5 μηνών πραγματοποίησαν λήψη της νέας εφαρμογής attica mobile 5.622 ιδιώτες πελάτες (3.708 Google Android και 1.589 Apple iOS).

Σύνολο Χρηστών E-banking, 2016-2018

Ο αριθμός των εγχρημάτων συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν το 2018 μέσω των εφαρμογών attica e-banking και attica mobile ανήλθε περίπου σε 600 χιλ. με την αξία των συναλλαγών να υπολογίζεται σε 1 δις ευρώ αυξημένη σε σχέση με το 2017 κατά 18,5%.

Εντός του 2019 θα εμπλουτιστούν οι προσφερόμενες λειτουργίες με νέες, όπως η δυνατότητα χρήσης του attica mobile από επιχειρήσεις, η πληρωμή λογαριασμών με πιστωτική και προπληρωμένη κάρτα και άλλες λειτουργίες στα πλαίσια παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών μέσω των εφαρμογών attica e-banking και attica mobile για την εκτέλεση συναλλαγών.

Πιστωτικές – Χρεωστικές – Προπληρωμένες Κάρτες

Η Τράπεζα διαθέτει χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες Visa και MasterCard, για ιδιώτες, ελεύθερους επαγγελματίες και επιχειρήσεις. Παράλληλα προσφέρει κάρτες σε κατηγορίες ελεύθερων επαγγελματιών, όπως ιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, καλύπτοντας τις συγκεκριμένες ανάγκες των επαγγελματιών αυτών κατηγοριών.

Πιο συγκεκριμένα για το έτος 2018, η Τράπεζα πέτυχε τα κάτωθι αποτελέσματα στον τομέα των καρτών:

Χρεωστικές Κάρτες: 109 χιλ. (ετήσια αύξηση 21%), με αριθμό συναλλαγών 2,2 εκ. (αύξηση 15,1%), συνολικού ύψους 81,4 εκ. ευρώ (αύξηση 12,1%)

Πιστωτικές Κάρτες: 20 χιλ. (μείωση 3% σε σχέση με το 2017) με αυξημένο ωστόσο αριθμό συναλλαγών κατά 4%, συνολικού ύψους 31,4 εκατ. ευρώ.

Προπληρωμένες Κάρτες: 20 χιλ. (μείωση 7% συγκριτικά με το 2017), με όγκο συναλλαγών 138 χιλ. (αύξηση 17% σε σχέση με το προηγούμενο έτος), συνολικού ύψους 3,8 εκατ. ευρώ. Η αύξηση του αριθμού συναλλαγών με ταυτόχρονη μείωση του ύψους των συναλλαγών είναι αποτέλεσμα της αύξησης χρήσης των καρτών για συναλλαγές μικρής αξίας.

Το 2019 η Attica Bank θα ολοκληρωθεί η μετάπτωση των χρεωστικών, πιστωτικών και προπληρωμένων καρτών στην τεχνολογία ανέπαφων συναλλαγών (contactless) που ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2018 εμπλουτίζοντας παράλληλα τις προσφερόμενες λειτουργικές δυνατότητες των καρτών με την ανάπτυξη εφαρμογών alerts, e-statement, 3D secure e-commerce.

Επιπρόσθετα, μέσω της συνεργασίας με τις Συνεταιριστικές Τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, η Attica Bank παρέχει υπηρεσίες για το σύνολο των πιστωτικών και χρεωστικών καρτών τους που ανέρχονται σε 146.000 χρεωστικές κάρτες και 2.400 πιστωτικές (με συνολικό ύψος συναλλαγών 137,7 εκατ. ευρώ).

Τερματικά Αποδοχής Καρτών Πληρωμών (POS Acquiring)

Η επιβολή περιοριστικών μέτρων στην κίνηση κεφαλαίων από το δεύτερο εξάμηνο του 2015 οδήγησε σε σημαντική αύξηση των συναλλαγών μέσω τερματικών αποδοχής καρτών πληρωμών (POS). Η Τράπεζα ανταποκρίθηκε στην αυξημένη ζήτηση διαθέτοντας μια πλήρη σειρά λύσεων στοχεύοντας στην προσέλκυση νέων συνεργασιών και στην αύξηση του μεριδίου αγοράς της.

Πιο συγκεκριμένα, κατά το έτος 2018:

- Το δίκτυο των τερματικών συσκευών (POS) σε λειτουργία ανέρχεται σε 37.400 και κατανέμεται μεταξύ της Attica Bank (22.923 POS) και των Συνεταιριστικών Τραπεζών (14.450 POS), με τις οποίες η Τράπεζα διατηρεί συνεργασία, σημειώνοντας σημαντική αύξηση κατά 37,2 % σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- Μέσω του δικτύου των τερματικών συσκευών (POS) εκκαθαρίστηκαν συναλλαγές ύψους € 744 εκ. ευρώ (αύξηση 34% σε σχέση με το 2017) ενώ οι προμήθειες ανήλθαν σε € 5 εκ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με το 2017 κατά 26,4%.

Το 2018 η Τράπεζα ολοκλήρωσε τη διασύνδεση της με παρόχους δικτύων τερματικών (Network Service Providers) όπως η Cardlink, EDPS, EuroNet, με στόχο την αύξηση του τζίρου των εκκαθαριζόμενων συναλλαγών με κάρτες μέσω συνεργασιών με επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τους ανωτέρω παρόχους τερματικών.

ATM

Η Attica Bank διαθέτει ένα δίκτυο 75 ATM, εκ των οποίων τα 55 εγκατεστημένα στο δίκτυο των καταστημάτων της Τράπεζας και τα υπόλοιπα 20 Off-Site ATM. Το 2018 ξεκίνησε η διαδικασία εκσυγχρονισμού των ATM της Τράπεζας που θα ολοκληρωθεί εντός του 2019, προσφέροντας δυνατότητες κατάθεσης μέσω BNA (Bulk Note Acceptance), πρόσθετων συναλλαγών πληρωμών πιστωτικών καρτών καθώς και φόρτισης προπληρωμένων καρτών.

Για το 2018 πραγματοποιήθηκαν μέσω των ATM 872 χιλ. συναλλαγές με συνολική αξία 192εκ. ευρώ

Η Τράπεζα, εντός του δεύτερου τριμήνου του 2019, θα παράσχει τη δυνατότητα στους κατόχους των καρτών της να χρησιμοποιούν εκτεταμένο δίκτυο ATM στην χώρα μας, σε συνεργασία με πάροχο που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και διαθέτει μεγάλο αριθμό ATM πανελλαδικά.

Wi-Fi

Το 2018 ξεκίνησε η εγκατάσταση της υπηρεσίας attica wi-fi, τόσο μέσω των ATM των καταστημάτων, όσο και μέσω των offsite ATM. Εντός του 2018 εγκαταστάθηκε και λειτουργεί η υπηρεσία σε όλα τα καταστήματα του δικτύου, ενώ στα ATM τέθηκε σε λειτουργία το πρώτο τρίμηνο του 2019.

Digital Signage

Στο πλαίσιο ανασχεδιασμού των υπηρεσιών που προσφέρονται από το δίκτυο των καταστημάτων της Τράπεζας υλοποιήθηκε πιλοτική εγκατάσταση Digital Signage με σκοπό την προβολή ενημερωτικών και διαφημιστικών μηνυμάτων στους πελάτες των καταστημάτων της Attica Bank.

e-Signature

Το 2018 εγκαταστάθηκε σε περισσότερα από 20 καταστήματα του δικτύου της Τράπεζας η λύση e-signature με στόχο την καλύτερη και πιο άμεση εξυπηρέτηση των πελατών καθώς και την μείωση του κόστους διακίνησης των εγγράφων. Εντός του 2019, θα ολοκληρωθεί η εγκατάσταση της εφαρμογής σε όλο το δίκτυο των καταστημάτων της Τράπεζας.

6.4 Συστήματα και Έργα Πληροφορικής

Η Attica Bank, το 2018 συνέχισε την πορεία που ξεκίνησε το 2017 προκειμένου να διατηρηθεί η δυναμική που αναπτύχθηκε, σχεδιάζοντας και υλοποιώντας με στόχο, την εδραίωση της θέσης της Τράπεζας στην Ελληνική Οικονομία. Η Διεύθυνση Πληροφορικής και Οργάνωσης προχώρησε και ολοκλήρωσε σειρά έργων που αφορούν στην προσαρμογή της Τράπεζας σε απαιτήσεις, που έχουν κύρια αφετηρία το συνεχώς μεταβαλλόμενο νομοκανονιστικό πλαίσιο αλλά και την επιδιωκόμενη αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχει στους πελάτες της. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται σύνθετα έργα όπως η λειτουργία του μηχανισμού εξωδικαστικού συμβιβασμού OCW, η εφαρμογή της οδηγίας MiFid II, η καθιέρωση του μηχανισμού δημιουργίας του «αφορολόγητου», η προσαρμογή στους κανόνες που θέτει το νέο διεθνές λογιστικό πρότυπο ΔΠΧΑ9, ο νέος κανονισμός προστασίας των προσωπικών δεδομένων (GDPR) κ.λπ.

Στον τομέα των κεντρικών τεχνολογικών υποδομών, η Τράπεζα αποφάσισε τη μεταφορά του κύριου μηχανογραφικού της κέντρου σε εγκαταστάσεις παρόχου εξειδικευμένων υπηρεσιών (collocation services), αποκομίζοντας τα σημαντικά λειτουργικά και οικονομικά πλεονεκτήματα που φέρει η λύση αυτή. Η Τράπεζα ολοκλήρωσε μέσα στην ίδια χρονιά, σε συνεργασία με τον ΟΤΕ, το έργο πλήρους τεχνολογικής και λειτουργικής αναβάθμισης του τηλεπικοινωνιακού της δικτύου, καλύπτοντας ταυτόχρονα μέσω ολοκληρωμένης λύσης IP τηλεφωνίας όλες τις απαιτήσεις «φωνής» σε κάθε σημείο του δικτύου των Καταστημάτων και της Διοίκησης. Τέλος, μέσα στο 2018 ολοκληρώθηκε και η προγραμματισμένη τεχνολογική αναβάθμιση των κεντρικών τεχνολογικών υποδομών πληροφορικής.

Στον τομέα των εφαρμογών πληροφορικής, σημαντικό έργο αναπτύχθηκε για την υποστήριξη της δεύτερης τιτλοποίησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην οποία προχώρησε η Τράπεζα.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην εκκίνηση μιας συντονισμένης προσπάθειας η οποία θα οδηγήσει σταδιακά την Τράπεζα στη νέα ψηφιακή εποχή. Στο πλαίσιο αυτό τέθηκε σε εφαρμογή νέο σύστημα e-banking που προσφέρει υπηρεσίες στους πελάτες (ιδιώτες και επιχειρήσεις) μέσω Internet και Mobile Banking.

Στα σημαντικά έργα πληροφορικής περιλαμβάνονται και τα έργα που αφορούν στην συμμετοχή της Τράπεζας σε ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα όπως είναι το πρόγραμμα ΤΕΠΙΧ II, η ανάπτυξη αυτοματοποιημένων διαδικασιών υποστήριξης πλήθους εργασιών (process automation), η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου Data Hub, η σταδιακή παροχή δυνατοτήτων business intelligence, η δρομολόγηση έργου διαχείρισης προμηθειών, η εγκατάσταση νέου συστήματος υποστήριξης εργασιών Εισαγωγών-Εξαγωγών, η εγκατάσταση νέου συστήματος διαχείρισης του προϊόντος Margin Account καθώς και η αναβάθμιση της πλατφόρμας SWIFT κ.λπ.

Για το έτος 2019, η Διεύθυνση Πληροφορικής και Οργάνωσης, θα δώσει μεγάλη έμφαση σε αναπτυξιακού χαρακτήρα έργα που θα συμβάλουν στην ουσιαστική αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες της Τράπεζας, με κύριο άξονα τις ψηφιακές υπηρεσίες. Παράλληλα ιδιαίτερη βαρύτητα πρόκειται να δοθεί στην αλλαγή διαδικασιών και συστημάτων ως προς την κεντροποίηση των εργασιών που αποτελεί στρατηγικής σημασίας στόχο για την Attica Bank.

Η εύρυθμη και ασφαλής λειτουργία των συστημάτων και των υποδομών πληροφορικής σε συνδυασμό με τη συνεχή αναβάθμιση των εσωτερικών εφαρμογών της Τράπεζας, την υιοθέτηση νέων ευέλικτων διαδικασιών και την υποστήριξη της προώθησης νέων προϊόντων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των πελατών, αποτελούν τους βασικούς άξονες εργασιών της Διεύθυνσης Πληροφορικής και Οργάνωσης και για το έτος 2019. Το έργο της Διεύθυνσης θα συμβάλει με ουσιαστικό τρόπο, στην γενικότερη προσπάθεια που καταβάλει η Τράπεζα, για τον εκσυγχρονισμό της, αποβλέποντας στην αύξηση του μεριδίου αγοράς και κυρίως στην καθιέρωσή της στη συνείδηση του πελατειακού κοινού.

6.5 Διαχείριση Χαρτοφυλακίου & Χρηματοπιστηριακές Υπηρεσίες

Η Τράπεζα στο πλαίσιο της στρατηγικής ανάπτυξης των εργασιών της δραστηριοποιείται στις αγορές (εσωτερικού και εξωτερικού) Χρήματος, Συναλλάγματος, Ομολόγων και Παραγώγων καθώς και στο χώρο των Κεφαλαιαγορών, παρέχοντας προϊόντα χρηματοπιστηριακών αγορών και επενδυτικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης κεφαλαίων και αναδοχών.

Η Διεύθυνση Χρηματαγορών και Κεφαλαιαγορών έχει την κεντρική ευθύνη για τη διαχείριση των χαρτοφυλακίων τίτλων ιδιοκτησίας της Τράπεζας, τη συμμετοχή σε εκδόσεις ομολογιακών δανείων που εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών καθώς και την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης κεφαλαίων και αναδοχών ως Σύμβουλος για την Εναλλακτική Αγορά (EN.A) του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (Χ.Α.).

Επιπρόσθετα, στις εργασίες της εν λόγω μονάδας περιλαμβάνονται η παροχή πίστωσης για αγορά κινητών αξιών (margin account) καθώς και η παρακολούθηση και ο συντονισμός του δικτύου καταστημάτων της Τράπεζας για την υπηρεσία της λήψης και διαβίβασης εντολών για μετοχικούς και ομολογιακούς τίτλους εισηγμένους στην Ελληνική και σε επιλεγμένες ξένες αγορές.

Στα πλαίσια των εργασιών αυτών, τον Μάιο του 2018, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση ομολόγου 350 εκ. ευρώ στο πλαίσιο του Ν. 3723/2008 (Πυλώνας II) με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, διετούς διάρκειας, ενισχύοντας την ρευστότητα της Τράπεζας, μέσω του Έκτακτου Μηχανισμού Ρευστότητας (ELA) και στη συνέχεια μέσω της διαπραγματευτικής αγοράς (repo transaction).

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας, τον Οκτώβριο του 2018 η Διεύθυνση Χρηματαγορών και Κεφαλαιαγορών ολοκλήρωσε τη συναλλαγή πώλησης ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (Class B Note 357 εκ. ευρώ) τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου NPE συνολικού ποσού 700,5 εκ. ευρώ μειώνοντας την εξάρτηση της Τράπεζας από τον Έκτακτο μηχανισμό ρευστότητας (ELA) κατά 47 εκατ. ευρώ και παράλληλα με την ενίσχυση της παρουσίας της Τράπεζας στην διαπραγματευτική αγορά, χρήματος, συναλλάγματος και ομολόγων, ενισχύθηκε σημαντικά η ρευστότητα του ομίλου, με αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση του ELA στο τέλος του έτους.

Τέλος, τον Δεκέμβριο του 2018, η Τράπεζα προέβη σε έκδοση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης ύψους 100,2 εκ. ευρώ με σκοπό την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου.

6.6 Λοιπές Εργασίες

Bancassurance

Οι εκδόσεις νέων συμβολαίων στις ασφαλίσσεις Γενικών κλάδων και Ζωής, μέσα στο 2018 εμφάνισαν μικρή πτώση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής ύφεσης. Συνεχίστηκαν οι εξαγορές αποταμιευτικών προγραμμάτων με χαμηλότερο ρυθμό σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, ώστε πλέον το υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο να θεωρείται ότι θα παραμείνει σε διαχρονική ισχύ.

Η Υποδιεύθυνση Bancassurance διατήρησε αλώβητο το μεγαλύτερο ποσοστό του ενυπόθηκου χαρτοφυλακίου ασφάλισης περιουσιακών στοιχείων δανειοληπτών στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων εντός του 2018. Ένα ποσοστό ασφαλιστηρίων εκχωρήθηκε σε Εταιρίες διαχείρισης (funds) και ακυρώθηκε από την παραγωγή μας.

Οι κλάδοι ασφάλισης : μεταφερόμενων εμπορευμάτων, γενικής αστικής και επαγγελματικής ευθύνης, ζωής και υγείας, κατασκευής έργων καθώς και οι ασφαλίσσεις κατοικιών παρουσίασαν μεγάλη διατηρησιμότητα στην ανανέωση των συμβολαίων εντός του 2018 με λίγες ακυρώσεις.

Επίσης δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στον εξορθολογισμό των εργασιών και στην προσπάθεια είσπραξης των οφειλόμενων ασφαλιστρών, με απώτερο σκοπό τη διατήρηση σε ισχύ μόνο των έγκαιρα εξοφλημένων συμβολαίων και την ακύρωση των ανεισπρακτών .

Μέσα στο 2018 αποφασίστηκε η διαδικασία επιλογής Ασφαλιστικής Εταιρίας με την οποία η Τράπεζα θα συνάψει σύμβαση αποκλειστικής συνεργασίας και η οποία θα αποτελέσει στρατηγικό εταίρο στην προσπάθεια της να αναπτύξει περαιτέρω το πελατολόγιο της με την παροχή κλασικών προϊόντων αλλά και νέων καινοτόμων που θα δημιουργηθούν αποκλειστικά για την Attica Bank (tailor-made products.) Στο πλαίσιο αυτό με την επιλογή της νέας Ασφαλιστικής θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην παροχή νοσοκομειακών καλύψεων με ανταγωνιστικό κόστος αλλά και καινοτόμων αποταμιευτικών / συνταξιοδοτικών προγραμμάτων είτε εγγυημένου επιτοκίου είτε μη εγγυημένου (unit –linked products).

Η Υποδιεύθυνση Bancassurance θα συνεχίσει και το 2019 να στηρίζει την προσπάθεια που καταβάλει η Attica Bank για την αύξηση της κερδοφορίας της με τη σύμπραξη της Ασφαλιστικής / στρατηγικού εταίρου που θα επιλεγεί μέσα από τον σχετικό διαγωνισμό.

Factoring

Το Τμήμα Factoring της Attica Bank λειτουργεί εδώ και δεκατέσσερα χρόνια αποσκοπώντας στη διεύρυνση του πελατολογίου της Τράπεζας μέσω νέων συνεργασιών με μικρομεσαίες και μεγάλες εταιρείες παρέχοντας ένα ευέλικτο σύνολο χρηματοοικονομικών προϊόντων.

Η αυξημένη ανάγκη εξασφάλισης πηγών χρηματοδότησης στο διαρκώς μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον, κατέστησε το Factoring ένα από τα πιο ελκυστικά και ευέλικτα προϊόντα που προσφέρει η Τράπεζα.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες μπορούν να προσφερθούν συνδυαστικά, μέσα από τα διαφορετικά προϊόντα Factoring που προσφέρει η Attica Bank καλύπτοντας σημαντικές ανάγκες της επιχείρησης και συμβάλλοντας στην απόκτηση συγκριτικού πλεονεκτήματος μέσα από :

- Τη δυνατότητα χρηματοδότησης ανάλογα με το ύψος των πωλήσεων και την αποτελεσματική διαχείριση και είσπραξη των απαιτήσεων.
- Τη συνεχή αξιολόγηση, τον έλεγχο και την ενημέρωση των προμηθευτών σχετικά με την εισπραξιμότητα των απαιτήσεων τους.
- Τη δυνατότητα εξασφάλισης του πιστωτικού κινδύνου υπό προϋποθέσεις (Factoring χωρίς αναγωγή).
- Ενίσχυση της ρευστότητας και στήριξη των επενδυτικών σχεδίων των εταιρειών.

Επιπλέον τίθεται σε εφαρμογή ο εκσυγχρονισμός του μηχανογραφικού συστήματος και η εφαρμογή νέων υπηρεσιών και σύγχρονων εργαλείων όπως το web service factoring και το sms service.

Leasing

Η Attica Bank τα τελευταία δεκαοκτώ χρόνια, δραστηριοποιείται στη χρηματοδοτική μίσθωση κτιριακών εγκαταστάσεων, μηχανολογικού και μεταφορικού εξοπλισμού, επίπλων και λοιπού εξοπλισμού.

Μέσω του δικτύου καταστημάτων και του εξειδικευμένου προσωπικού του αρμόδιου τμήματος leasing, δύναται να παρέχει σύγχρονες χρηματοοικονομικές λύσεις για την απόκτηση παγίων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς σκοπούς, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη ελεύθερων επαγγελματιών και επιχειρήσεων.

Ύστερα από μία μακρά περίοδο περιδίνησης και εσωστρέφειας για το σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος και σε ένα οικονομικό περιβάλλον όπου οι πληγές της κρίσης είναι ακόμα ορατές, η πιστοδοτική πολιτική της Τράπεζας στράφηκε σε επιχειρήσεις που ανήκουν σε υγιείς κλάδους της οικονομίας και επικεντρώθηκε τόσο στην εξέταση νέων αιτημάτων, όσο και στην επέκταση υφιστάμενων συνεργασιών.

Κατά τη χρήση του 2018, οι νέες εργασίες από χρηματοδοτικές μισθώσεις ανήλθαν στο ποσό των 3,9 εκ. ευρώ, σημειώνοντας σημαντική αύξηση (613,8%) σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, με το 45,99% των νέων εργασιών να προέρχονται από τον τομέα του εμπορίου, το 28,83% από τη βιομηχανία και το 25,17% από κλάδους υπηρεσιών.

Στόχος είναι η χορήγηση νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων να γίνει σε ευθυγράμμιση με το επιχειρηματικό μοντέλο και τη μακροχρόνια στρατηγική της Τράπεζάς μας, στοχευμένα σε υγιείς επιχειρήσεις που θα χρησιμοποιήσουν τα κεφάλαια αυτά σε νέες επενδύσεις, ενισχύοντας περαιτέρω την ανταγωνιστικότητά τους, τον κύκλο εργασιών και την κερδοφορία τους.

Εξυπηρέτηση Πελατών – Call Center

Το τηλεφωνικό κέντρο της Τράπεζας παρέχει πληροφορίες για τα προϊόντα της Τράπεζας, εξυπηρετεί τους χρήστες της υπηρεσίας e-banking, υποστηρίζει το δίκτυο καταστημάτων για προϊόντα πιστωτικών καρτών και ελευθέρων δανείων, ενώ παράλληλα χειρίζεται και την Υπηρεσία Έγκαιρης Ειδοποίησης Κακόβουλης Χρήσης Καρτών.

Η Υποδιεύθυνση Υποστήριξης Καρτών και Λοιπών Εργασιών παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες τηλεφωνικής εξυπηρέτησης πελατών (Help Desk), λειτουργιών καταστημάτων και άλλων μονάδων Διοίκησης της Τράπεζας. Οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται και στις Συνεταιριστικές Τράπεζες στο πλαίσιο της συνεργασίας της Τράπεζας και στον τομέα των καρτών.

Κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους οι κλήσεις που έλαβε και διαχειρίστηκε το τμήμα εξυπηρέτησης πελατών (call center), αναλύονται ως ακολούθως:

- Εισερχόμενες κλήσεις: 127.000
- Κλήσεις που πέρασαν από το ηχητικό μήνυμα επιλογών και επέλεξαν μία από τις παρεχόμενες επιλογές: 118.000
- Κλήσεις που απαντήθηκαν: 115.000 (ποσοστό 91% επί των εισερχομένων κλήσεων)
- Κλήσεις που τερματίστηκαν κατά τη διάρκεια της αναμονής: 8.500 (ποσοστό 6,7% επί των εισερχόμενων κλήσεων)
- Κλήσεις που δεν απαντήθηκαν: 2.700 (ποσοστό 2,2% επί των εισερχόμενων κλήσεων)

6.7 Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων

Η Attica Bank στο πλαίσιο του λειτουργικού επανασχεδιασμού και του επιχειρηματικού πλάνου που έχει καταρτιστεί από τη Διοίκηση, θέτει ως στρατηγική επιλογή την αποτελεσματική διαχείριση του δανειακού της χαρτοφυλακίου και επικεντρώνει τις ενέργειές της σε επιχειρηματικές δράσεις που αφορούν τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Με γνώμονα την αποτελεσματική κατανομή των διαθέσιμων πόρων (κεφαλαιακοί, ανθρώπινο κλπ), την εστίαση σε επιχειρηματικές ευκαιρίες που θα αποφέρουν ποσοτικά ή/και ποιοτικά πλεονεκτήματα στην Τράπεζα και τη δημιουργία αξίας για τους μετόχους της, η Attica Bank έχει ήδη ολοκληρώσει δύο σημαντικές συναλλαγές τιτλοποίησης χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων συνολικής μικτής λογιστικής αξίας € 2 δις (2017: € 1,3 δις, 2018: € 0,7 δις), με την ταυτόχρονη πώληση της διαχείρισης των εν λόγω χαρτοφυλακίων σε εταιρείες με εξειδίκευση στον τομέα αυτό.

Κατά τη διάρκεια του 2018, ολοκληρώθηκε συναλλαγή τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ύψους € 701 εκατ., μέσω της οποίας η Attica Bank πέτυχε:

- Μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της τάξης του 42%
- Βελτίωση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της τάξης των 140 μονάδων βάσης

Μέσω της αποτελεσματικής συνεργασίας και του συντονισμού των Διευθύνσεων Διαχείρισης Καθυστερήσεων, Χρηματαγορών & Κεφαλαιαγορών και της Υποδιεύθυνσης Στρατηγικού και Οικονομικού Σχεδιασμού, η Attica Bank έχει αποκομίσει την απαραίτητη εμπειρία για την εφαρμογή καινοτόμων ενεργειών με σκοπό την επίτευξη των στόχων του επιχειρηματικού της μοντέλου.

07

Στρατηγική Επικοινωνίας

7. Στρατηγική Επικοινωνίας

Η Attica Bank, συνεχίζει την προσπάθειά της για την καλύτερη ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού, με γνώμονα την εξυπηρέτηση του και τη δημιουργία ενός κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Το πλάνο της επικοινωνίας, απευθύνθηκε στο σύνολο του καταναλωτικού και επιχειρηματικού κόσμου. Η στρατηγική επικοινωνίας το 2018, επικεντρώθηκε κυρίως σε 2 τομείς:

- στην ενδυνάμωση της εταιρικής εικόνας της Attica Bank και της ταυτότητάς της στον Τραπεζικό χώρο
- στην ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού αναφορικά με τη νέα γενιά ψηφιακών υπηρεσιών που προσφέρει η Τράπεζα με την ονομασία attica digital.

Στο πλαίσιο προβολής των αναβαθμισμένων υπηρεσιών της Τράπεζας, πραγματοποιήθηκε μια σειρά συντονισμένων διαφημιστικών ενεργειών, τόσο εντός των καταστημάτων του δικτύου της Attica Bank, όσο και στα media με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση του κοινού αναφορικά με τις νέες λειτουργίες που προσφέρει η Τράπεζα στους πελάτες της.

Από τον Οκτώβριο 2018, ξεκίνησε η προβολή των νέων ψηφιακών υπηρεσιών της Τράπεζας με την επικοινωνία της υπηρεσίας attica digital. Η υπηρεσία λειτουργεί ως «ομπρέλα» του συνόλου των ψηφιακών εφαρμογών της Τράπεζας με το κάτωθι χαρακτηριστικό λογότυπο:

Παράλληλα, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, έγιναν στοχευμένες ενέργειες για την διαφημιστική προβολή των προθεσμιακών καταθέσεων Profit σε τηλεοπτικά μέσα και σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Τα προθεσμιακά προϊόντα Profit προσφέρονται με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους. Τα κυριότερα εξ' αυτών είναι:

- Attica Double Profit - 3μηνη ή 6μηνη προθεσμιακή κατάθεση που διπλασιάζει τους τόκους στη λήξη της.
- Attica Early Profit - 6μηνη προθεσμιακή κατάθεση η οποία αποδίδει τους τόκους στην έναρξή της.
- Attica Flex Profit - Προθεσμιακή κατάθεση που δίνει τη δυνατότητα αύξησης του κεφαλαίου κατά τη διάρκειά της, αυξάνοντας παράλληλα και υπό προϋποθέσεις το επιτόκιο

Το μεγαλύτερο μέρος της διαφημιστικής παρουσίας της Τράπεζας, έλαβε χώρα μέσω στοχευμένων ενεργειών στην τηλεόραση, το διαδίκτυο καθώς και τα κοινωνικά δίκτυα. Η επικοινωνιακή πολιτική της Attica Bank ενισχύθηκε με τη συμμετοχή της Τράπεζας σε αναγνωρισμένου κύρους συνέδρια.

Το «Μαζί πιο ισχυροί» παραμένει κεντρικό σύνθημα της εταιρικής επικοινωνίας και αφορά στην συλλογική και συνεχή προσπάθεια για την επίτευξη των στόχων της Τράπεζας. Η προσπάθεια αυτή περιλαμβάνει τόσο τη συνεργασία στο εσωτερικό της Τράπεζας, όσο και τη συνεργασία μεταξύ της Τράπεζας και των πελατών της.

Χορηγίες – Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η Attica Bank, ακολούθησε μία συγκεκριμένη πολιτική με στόχο να κάνει ουσιαστική παρέμβαση στα κοινωνικά δρώμενα της χώρας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η Τράπεζα έγινε αρωγός σε σημαντικές δράσεις στους τομείς του πολιτισμού, του αθλητισμού, της επιστημονικής έρευνας και της παιδείας.

Οι κυριότερες πολιτιστικές δράσεις στις οποίες η Attica Bank ήταν χορηγός/υποστηρικτής ήταν οι εξής:

- Μουσικό αφιέρωμα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στον Μάνο Χατζιδάκι που πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος
- Επετειακές θεατρικές παραστάσεις και εκδηλώσεις στο θέατρο «ΤΟ ΤΡΕΝΟ ΤΟΥ ΡΟΥΦ» για τη συμπλήρωση των 20 χρόνων από την ίδρυσή του θεάτρου
- Δωρεά στην πολιτιστική εταιρία ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Μουσείου Ελαιοτριβείου -ΒΡΑΝΑ στη Λέσβο
- Οικονομική ενίσχυση των εκδηλώσεων «ΤΡΟΦΩΝΕΙΑ 2018» του Δήμου Λεβαδέων
- Οικονομική ενίσχυση των εκδηλώσεων «ΜΕΡΚΟΥΡΕΙΑ» και «ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ» του Δήμου Νεάπολης - Συκεών

Οι κυριότερες δράσεις ενίσχυσης του έργου της ακαδημαϊκής και πανεπιστημιακής κοινότητας αφορούσαν κυρίως τους κάτωθι φορείς:

- Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία για την επετειακή εκδήλωση για τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την έναρξη της λειτουργίας της
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς για την 89η Σύνοδο των Πρυτάνεων των Ελληνικών Πανεπιστημίων
- Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών για το 5ο Συνέδριο Ελληνικής Υψηλής Στρατηγικής
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών για την έκδοση «Ο Παραγωγικός Άνθρωπος» του Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Επικοινωνίας

Τέλος, η Attica Bank το 2018 στήριξε σημαντικές δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας με σημαντικότερη χορηγία στο Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Λαϊκό» την προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος μεταφοράς ασθενών.

08

Διαχείριση
Ανθρώπινου Δυναμικού

8. Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού

Η Attica Bank αναγνωρίζοντας τον στρατηγικής σημασίας ρόλο του Ανθρώπινου Δυναμικού στοχεύει μέσω των απαιτούμενων ενεργειών στη διασφάλιση της εργασιακής και προσωπικής ικανοποίησης των εργαζομένων καθώς και στην επίτευξη των επιχειρηματικών της στόχων. Η Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού αντιμετωπίζοντας τις σύγχρονες προκλήσεις επιχειρεί μέσω των λειτουργιών της (διαχείριση απόδοσης, προσέλκυση και επιλογή, ανάπτυξη, εκπαίδευση και αξιολόγηση) να αξιοποιήσει και να ενδυναμώσει το Ανθρώπινο Δυναμικό της ευθυγραμμίζοντας τις πολιτικές της με τους στρατηγικούς σκοπούς της Τράπεζας.

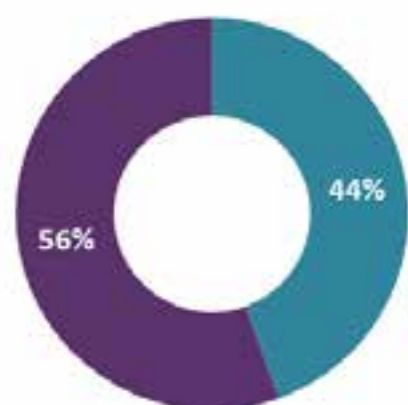
Αριθμός Εργαζομένων, 2017-2018

ΟΜΙΛΟΣ	Δύναμη 31.12.2018	Δύναμη 31.12.2017
Τράπεζα	697	777
Θυγατρικές εταιρίες	10	10
ΣΥΝΟΛΟ	707	787

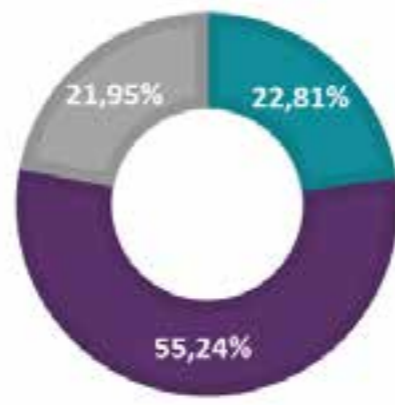
Μεταβολές Αριθμού Εργαζομένων, 2017-2018

ΤΡΑΠΕΖΑ	2018	2017
Προσλήψεις	89	11
Αποχωρήσεις	169*	16*

*Συμπεριλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου

■ ΑΝΔΡΕΣ ■ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

■ 26-40 ■ 41-50 ■ 51+

Γεωγραφική Κατανομή Εργαζομένων (Τράπεζα), 2018

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	31.12.2018
Αττική	517
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	24
Δυτική Μακεδονία	3
Θεσσαλία	13
Κεντρική Μακεδονία	62
Ήπειρος	4
Ιόνια Νησιά	4
Δυτική Ελλάδα	19
Στερεά Ελλάδα & Εύβοια	17
Πελοπόννησος	8
Βόρειο Αιγαίο	3
Νότιο Αιγαίο	4
Κρήτη	19
ΣΥΝΟΛΟ	697

Εκπαίδευση - Ανάπτυξη

Στο πλαίσιο της εξέλιξης του ψηφιακού μετασχηματισμού των Τραπεζών και του ισχυρού ανταγωνιστικού πεδίου που διαμορφώνεται από τις εξελίξεις στον χώρο, ο τομέας της Εκπαίδευσης του Ανθρώπινου Δυναμικού αποτελεί καταλυτικό παράγοντα της επόμενης μέρας για την Attica Bank. Η παροχή εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων προς το Ανθρώπινο Δυναμικό προκειμένου αυτό να ανταποκρίνεται στις απαιτητικές και συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες αποτελεί την πιο ασφαλή «επένδυση» στο δυναμικό τραπεζικό περιβάλλον.

Τα ανωτέρω δεδομένα αποτυπώνονται εμφανώς στην αύξηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και αναλυτικότερα στην αύξηση των ωρών εκπαίδευσης κατά 38% σε σχέση με το 2017, καθώς και αντίστοιχα στην αύξηση κατά 65% του Μ.Ο. ωρών εκπαίδευσης ανά συμμετοχή.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα της Τράπεζας εναρμονίζονται με τους εκάστοτε επιχειρησιακούς στόχους όπως ο ψηφιακός μετασχηματισμός που επί του παρόντος λαμβάνει χώρα και ανάλογα προτεραιοποιούνται και οι ανάγκες σε εκπαιδευτικό προγραμματισμό και υλοποίηση. Αναλυτικότερα, κατά το έτος 2018, η εκπαίδευση του Ανθρώπινου Δυναμικού της Attica Bank επικεντρώθηκε στους κάτωθι τομείς:

- Συστήματα και Διαδικασίες
- Διαχείριση Κινδύνων
- Χρηματοοικονομικά
- Τραπεζική
- Νομοκανονιστικό Πλαίσιο
- Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία
- Υγιεινή & Ασφάλεια Εργασίας
- Ανάπτυξη Δεξιοτήτων

Ενδεικτικά, σημαντική προτεραιότητα δόθηκε σε εκπαιδευτικές ενέργειες ανάπτυξης δεξιοτήτων με ποσοστό 39% επί του συνόλου των εκπαιδευτικών ωρών, ενώ ιδιαίτερη έμφαση επίσης δόθηκε σε επιμορφωτικές ενέργειες αναφορικά με τις αλλαγές στο Νομοκανονιστικό Πλαίσιο και τα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται καταλαμβάνοντας ποσοστό 21% επί συνόλου ωρών.

Η Τράπεζα δείχνοντας την εμπιστοσύνη της στις νέες τεχνολογίες ως μέσο σύγχρονης, ευέλικτης και πολύπλευρης κατάρτισης προκρίνει σταθερά τη χρήση της τηλεκπαίδευσης (e-learning), ενώ σημαντικό μέρος των προγραμμάτων υλοποιείται και ενδοεπιχειρησιακά.

Το 2018 ολοκληρώθηκε ετήσιο πρόγραμμα Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Στελεχών (Talent Management Program) το οποίο διαμορφώθηκε και υλοποιήθηκε για την Attica Bank σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, διαμορφώνοντας ένα πεδίο δυναμικής εκπαίδευσης που συνδύαζε πρακτική εμπειρία και ακαδημαϊκή γνώση υψηλού επιπέδου.

Περαιτέρω, η Τράπεζα σταθερά συμμετέχει στις διαδικασίες εκπαίδευσης/εξετάσεων που αφορούν την κανονιστική υποχρέωση πιστοποίησης καταλληλότητας προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες σύμφωνα με το άρθρο 93 του ν. 4514/2018, καθώς και στις αντίστοιχες, πιστοποίησης ασφαλιστικών διαμεσολαβητών βάσει των προβλεπόμενων για τα Πιστωτικά Ιδρύματα.

Η αποτελεσματικότητα όλων των ανωτέρω προγραμμάτων έχει κριθεί εξαιρετικά ικανοποιητική δεδομένου ότι και για το 2018, έχει διαμορφωθεί ιδιαίτερα υψηλός ο συνολικός δείκτης ικανοποίησης των συμμετεχόντων, επιβραβεύοντας την εμπιστοσύνη της Τράπεζας στην αξία της εκπαίδευσης αλλά και επιβεβαιώνοντας αντίστοιχα το διαρκές ενδιαφέρον του Ανθρώπινου Δυναμικού για συμμετοχή σε εκπαιδευτικές ενέργειες υψηλού γνωστικού επιπέδου και απόδοσης.

Παροχές στο Ανθρώπινο Δυναμικό

Η Τράπεζα επενδύει στο πιο πολύτιμο κεφαλαίο της, τους ανθρώπους της, και ως αναγνώριση προς αυτούς και τις οικογένειές τους έχει θεσπίσει πρόσθετες παροχές, προσφέροντας στους υπαλλήλους της Πρόγραμμα Ομαδικής Ασφάλισης Προσωπικού ευρείας νοσοκομειακής περίθαλψης, σε συνεργασία με ασφαλιστική εταιρία. Επίσης, η Τράπεζα επιθυμώντας να επιβραβεύσει την προσπάθεια και την επίτευξη υψηλών επιδόσεων των τέκνων των υπαλλήλων της που αριστεύουν στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθώς και όσων εισήχθησαν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, απονέμει συμβολικά χρηματικά βραβεία. Κατά το 2018, χορηγήθηκαν χρηματικά βραβεία σε 111 τέκνα υπαλλήλων.

09

Εταιρική Διακυβέρνηση

9. Εταιρική Διακυβέρνηση.

Εταιρική Διακυβέρνηση. Όργανα Στρατηγικής και Εποπτείας

Η εταιρική διακυβέρνηση, μαζί με την εταιρική κοινωνική ευθύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη, αποτελούν τους τρεις θεμελιώδεις πυλώνες της επιχειρηματικότητας για την Attica Bank.

Η εταιρική διακυβέρνηση αρθρώνεται ως ένα σύστημα σχέσεων ανάμεσα στο Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), στη διοίκηση της Τράπεζας, τους μετόχους της και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Επιπλέον, συνιστά τη δομή μέσω της οποίας προσεγγίζονται και τίθενται οι στόχοι της Τράπεζας, εντοπίζονται οι βασικοί κίνδυνοι που αυτή αντιμετωπίζει κατά τη λειτουργία της, προσδιορίζονται τα μέσα επίτευξης των στόχων, οργανώνεται το σύστημα διαχείρισης κινδύνων και καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση της απόδοσης της διοίκησης κατά τη διαδικασία εφαρμογής των παραπάνω.

Η εναρμόνιση των στόχων και των κινήτρων των μελών του Δ.Σ., των ανώτατων στελεχών και των άλλων εργαζομένων της Τράπεζας με εκείνα των μετόχων της, αποτελεί καίριο ζητούμενο της ορθής εταιρικής διακυβέρνησης.

Με σκοπό τη διαρκή προώθηση του γενικού εταιρικού συμφέροντος, τη μακροχρόνια βιωσιμότητα και ανάπτυξη της Attica Bank και τη διατήρηση και βελτίωση της αξιοπιστίας της, το Δ.Σ. της Τράπεζας έχει ορίσει ένα πλαίσιο γενικών αρχών αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων και ανάληψης των κινδύνων, το οποίο είναι προσαρμοσμένο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Τράπεζας και το οποίο συμμορφώνεται διαρκώς με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος.

Σε εφαρμογή αυτών των γενικών αρχών, η Τράπεζα έχει θέσει σε λειτουργία τα εξής όργανα εποπτείας και μηχανισμούς διαφάνειας:

Γενική Συνέλευση

Η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο της τράπεζας, εκπροσωπεί τους μετόχους και δικαιούται να αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. Οι αποφάσεις της για όλα τα θέματα είναι υποχρεωτικές για όλους τους μετόχους, ακόμα και για εκείνους που απουσίασαν από τη συνεδρίαση ή διαφωνούν με τις αποφάσεις που ελήφθησαν.

Οι διαδικασίες και οι κανόνες σύγκλισης, συμμετοχής και λήψης αποφάσεων από τη Γενική Συνέλευση, καθώς και οι αρμοδιότητες αυτής ρυθμίζονται αναλυτικά από τις διατάξεις του Καταστατικού της Τράπεζας όπως τροποποιημένο ισχύει και του Κ.Ν. 2190/1920 και ήδη του νέου νόμου 4548/2018.

Η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για :

- Τις τροποποιήσεις του καταστατικού, ως τιοιούτων θεωρουμένων πάντως και των αυξήσεων ή μειώσεων του εταιρικού κεφαλαίου. Οι αποφάσεις για τροποποιήσεις του καταστατικού είναι έγκυρες εφόσον δεν απαγορεύονται με ρητή διάταξη του καταστατικού.
- Την εκλογή ή αντικατάσταση μελών του Δ.Σ. και των ελεγκτών, πλην της περιπτώσεως του άρθρου 18 παρ. 1 του Καταστατικού περί εκλογής συμβούλων σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, αποθανόντων ή απωλεσάντων την ιδιότητά τους με οποιοδήποτε άλλο τρόπο.
- Την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της Εταιρείας.
- Τη διάθεση των ετησίων κερδών.
- Την έκδοση δανείου δια ομολογιών, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 8 παρ. 2 και 4 του παρόντος καταστατικού.
- Την συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Τράπεζας.
- Το διορισμό εκκαθαριστών.
- Κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται στο Καταστατικό της Τράπεζας.

Αναφορικά με τα δικαιώματα των μετόχων στις Γενικές Συνελεύσεις της Τράπεζας, ισχύουν και εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στο άρθρο 6 του Ν.3884/2010, ο οποίος τροποποίησε το Κ.Ν.2190/1920 και ήδη στον νέο νόμο 4548/2018, σε συνδυασμό και με τα οριζόμενα στο Καταστατικό της Τράπεζας.

Διοικητικό Συμβούλιο

Το Δ.Σ. είναι συλλογικά υπεύθυνο για την χάραξη των στρατηγικών στόχων του Ομίλου, την εποπτεία των Ανώτατων και Ανώτερων Διοικητικών Στελεχών, καθώς επίσης και για τον επαρκή και αποτελεσματικό έλεγχο της Τράπεζας με γνώμονα την προώθηση του γενικότερου εταιρικού συμφέροντος και την επίτευξη της μέγιστης μακροπρόθεσμης αξίας στα πλαίσια του νόμου.

Το σημερινό Δ.Σ. απαρτίζεται από δώδεκα (12) μέλη εκ των οποίων τρία (3) είναι εκτελεστικά, τέσσερα (4) μη εκτελεστικά, τέσσερα (4) ανεξάρτητα μη εκτελεστικά και ένα (1) είναι εκπρόσωπος του ελληνικού δημοσίου που έχει οριστεί σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν.3723/2008.

Ο ορισμός των ανεξάρτητων μελών του Δ.Σ. σύμφωνα με το Ν. 3016/2002, όπως τροποποιημένος ισχύει για την εταιρική διακυβέρνηση, γίνεται από την Γενική Συνέλευση των μετόχων. Το Δ.Σ. της Τράπεζας που εξελέγη από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων στις 20 Σεπτεμβρίου του 2016 ήταν το ακόλουθο:

1. Παναγιώτης Ρουμελιώτης, Πρόεδρος Δ.Σ. ,Μη Εκτελεστικό Μέλος.
2. Θεόδωρος Πανταλάκης, Διευθύνων Σύμβουλος ,Εκτελεστικό Μέλος.
3. Αθανάσιος Τσάδαρης, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος ,Εκτελεστικό Μέλος.
4. Ιωάννης Τσακίρακης, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος ,Εκτελεστικό Μέλος.
5. Ευστάθιος Αναγνώστου, Μη Εκτελεστικό Μέλος.
6. Δημήτρης Τζαννίνης, Μη Εκτελεστικό Μέλος.
7. Χαράλαμπος Μπριλάκης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
8. Ιωάννης Μαργαγιόλης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
9. Γεώργιος Βλαχάκης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
10. Γεώργιος Παναγιώτου, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
11. Αθανάσιος Σταθόπουλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος.
12. Στεφάνια Γεωργακάκου - Κουτσονίκου , Πρόσθετο Μη Εκτελεστικό Μέλος και Εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει των διατάξεων του Ν.3723/2008.

Στις 31 Οκτωβρίου 2016 παραιτήθηκε ο κος. Ευστάθιος Αναγνώστου και στις 22 Νοεμβρίου 2016, σε αντικατάσταση της παραιτηθείσας κας. Στεφάνιας Γεωργακάκου – Κουτσονίκου ορίστηκε η κα. Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου, δυνάμει των διατάξεων του Ν. 3723/2008 και δυνάμει της υπ’ αριθμ. Γ.Δ.Ο.Π. 0001614 ΕΚ 2016 απόφασης του Υπουργού Οικονομικών.

Στο Δ.Σ. που έλαβε χώρα στις 22 Δεκεμβρίου 2017 ορίστηκε ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος ο κος Σταύρος Παπαγιαννόπουλος προς αναπλήρωση του παραιτηθέντος μέλους, κου Ευστάθιου Αναγνώστου. Στις 13 Μαρτίου 2019 παραιτήθηκε ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κος Παναγιώτης Ρουμελιώτης και στις 26 Μαρτίου 2019 εξελέγη Μέλος και Πρόεδρος του Δ.Σ. ο κος Γεώργιος Μιχαήλ. Στις 18 Απριλίου 2019 εξελέγη Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. ο κύριος Σταύρος Παπαγιαννόπουλος.

Μετά από τις ανωτέρω αλλαγές η σημερινή σύνθεση του Δ.Σ. έχει ως εξής:

1. Σταύρος Παπαγιαννόπουλος, Αντιπρόεδρος, Μη εκτελεστικό Μέλος
2. Θεόδωρος Πανταλάκης, Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
3. Αθανάσιος Τσάδαρης, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
4. Ιωάννης Τσακίρακης, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
5. Δημήτρης Τζαννίνης, Μη Εκτελεστικό Μέλος
6. Χαράλαμπος Μπριλάκης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
7. Ιωάννης Μαργαγιόλης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
8. Γεώργιος Βλαχάκης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
9. Γεώργιος Παναγιώτου, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
10. Αθανάσιος Σταθόπουλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος
11. Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου, Πρόσθετο, Μη Εκτελεστικό Μέλος και εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει των διατάξεων του Ν. 3723/2008.

Το Δ.Σ. είναι αρμόδιο να αποφασίζει για κάθε πράξη που αφορά τη Διοίκηση της εταιρείας, τη διαχείριση της περιουσίας της και γενικά την επιδίωξη των εταιρικών σκοπών, με εξαίρεση τα θέματα τα οποία κατά ρητή διάταξη του Νόμου ή του Καταστατικού υπάγονται στην αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ν. 4261/2014, το Δ.Σ.:

- Φέρει την γενική ευθύνη διοίκησης και λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος, και εγκρίνει και επιβλέπει την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων, της στρατηγικής αντιμετώπισης κινδύνου και της εσωτερικής διακυβέρνησης του πιστωτικού ιδρύματος.
- Διασφαλίζει την αρτιότητα των συστημάτων λογιστικής και χρηματοοικονομικών εκθέσεων, περιλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών ελέγχων και της συμμόρφωσης με το νόμο και τα συναφή πρότυπα. Επιβλέπει τη διαδικασία των κατά τον νόμο δημοσιοποιήσεων και ανακοινώσεων.
- Είναι υπεύθυνο για την αποτελεσματική επίβλεψη των ανώτερων διοικητικών στελεχών κατά την έννοια της περίπτωσης 9, της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν. 4261/2014.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί περιοδικά την αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων εταιρικής διακυβέρνησης του ιδρύματος και προβαίνει στις δέουσες ενέργειες για την αντιμετώπιση τυχών ελλείψεων.
- Αναλυτικά οι αρμοδιότητες του Δ.Σ. της Τράπεζας ορίζονται στο Καταστατικό και τον Κανονισμό Λειτουργίας του.

Η σύνθεση του Δ.Σ. της Τράπεζας συμβαδίζει με τις απαιτήσεις του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου ως προς την εμπειρία και τις ικανότητες των μελών του.

Διαθέτει μέλη με διεθνώς αναγνωρισμένη εμπειρία και τεχνογνωσία σε στρατηγικής σημασίας τομείς, όπως η τραπεζική, η ελεγκτική, η διαχείριση κινδύνων, η διαχείριση και αναδιάρθρωση προβληματικών δανείων, η χρηματοοικονομική διοίκηση κ.λ.π.

Επίσης, η Τράπεζα αναγνωρίζει την ανάγκη ενίσχυσης του ποσοστού συμμετοχής του γυναικείου φύλου στο Δ.Σ. και θα εργαστεί προς αυτή την κατεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη το φάσμα των διαθέσιμων υποψηφίων.

Η επιτευχθείσα πολυμορφία των μελών του Δ.Σ. συμβάλλει αποτελεσματικά στην έκφραση διαφορετικών απόψεων, στην αποφυγή «συναινετικής ομαδικής σκέψης» και στον εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ των μελών ώστε οι τελικές αποφάσεις να λαμβάνονται με την άσκηση κριτικού ελέγχου από τα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. προς τη Διοίκηση.

Συνοπτικά βιογραφικά σημειώματα μελών Διοικητικού Συμβουλίου

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. (Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Σταύρος Παπαγιαννόπουλος

Ο Σταύρος Παπαγιαννόπουλος είναι πτυχιούχος του τμήματος Οικονομικών του κολλεγίου Pierce Αθηνών ενώ κατέχει και τίτλο μεταπτυχιακού διπλώματος στα Οικονομικά από το University College London. Διαθέτει σχεδόν 40 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον ιδιωτικό τομέα ως σύμβουλος επιχειρήσεων ενώ έχει εργαστεί ως οικονομικός διευθυντής σε εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, κυρίως στη βιομηχανία.

ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)

Θεόδωρος Πανταλάκης

Ο Θεόδωρος Πανταλάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης στις 28-9-1954. Είναι απόφοιτος της Ανώτατης Βιομηχανικής Σχολής του Πειραιά και συγκεκριμένα του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και από το έτος 1980 έως και 27-7-2012 εργάζονταν στον τραπεζικό τομέα. Ειδικότερα το έτος 1980 και για έντεκα (11) έτη εργάστηκε στην Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΕΒΑ) ως Υποδιευθυντής στη Διεύθυνση Επενδύσεων - Χρηματοδοτήσεων καθώς και ως Υποδιευθυντής και ιδρυτικό μέλος στη Διεύθυνση Εξαγορών - Συγχωνεύσεων και Υπηρεσιών Χρηματοοικονομικού Συμβούλου. Από το 1991 έως το 1996 εργάστηκε στην INTERAMERICAN ως Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής Οικονομικής Αναπτύξεως του Ομίλου INTERAMERICAN με αρμοδιότητα θέματα επενδύσεων, διαχείρισης διαθεσίμων, προγραμματισμού και οικονομικής αναδιοργάνωσης. Ακολούθως από το έτος 1996 έως το 2004 υπηρέτησε στον Όμιλο της Εθνικής Τράπεζας ως Αντιπρόεδρος - Υποδιοικητής της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Παράλληλα, διετέλεσε Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής της "Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών", Πρόεδρος του "Ταμείου Αυσασφάλειας του Προσωπικού" της ΕΤΕ, Πρόεδρος του "Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού" της ΕΤΕ και Πρόεδρος της "Διαχειριστικής Επιτροπής του λογαριασμού Επικοινωνίας" του προσωπικού της ΕΤΕ. Εντός της ίδιας περιόδου διετέλεσε επίσης σε Διοικητικά Συμβούλια εταιριών συμφερόντων του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας και συγκεκριμένα: Πρόεδρος της εταιρίας Εθνικής Ασφαλιστικής ΑΕΕΓΑ, Πρόεδρος της Α.Ι.Ε. ΑΣΤΗΡ ΠΑΛΛΑΣ Βουλιαγμένης, Πρόεδρος της Α.Ι.Ε. ΑΣΤΗΡ Αλεξανδρούπολης, Πρόεδρος της Εθνικής Αξιοποίησης ακινήτων και γενικών αποθηκών Α.Ε., Πρόεδρος της Κτηματικής Κατασκευαστικής ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ Α.Ε., Αντιπρόεδρος της ΑΓΕΤ Ηρακλής, ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Τεχνοδομικής, Τεχνική Επενδυτική Βιομηχανική, ως Αντιπρόεδρος της Εθνικής τράπεζας της Ελλάδος στην Κύπρο, ως μέλος του διοικητικού Συμβουλίου της "SABA the South Africa Bank of Athens" L.T.D. Επιπλέον, υπήρξε Αντιπρόεδρος του "Χρηματοπιστηρίου Αξιών Αθηνών", Πρόεδρος του "Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών Α.Ε.", Πρόεδρος του τραπεζικού τομέα της "Ένωσης Ανωτάτων Εταιριών και ΕΠΕ" και Πρόεδρος της εκτελεστικής Επιτροπής της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Υπήρξε μέλος της Ανώτατης ελεγκτικής Επιτροπής των Οικονομικών της Εκκλησίας της Ελλάδος και μέλος του γενικού συμβουλίου του ΣΕΒ. Στη συνέχεια, από το 2004 έως το 2009 υπηρέτησε στον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς από θέσεις ευθύνης, αρχικά από τη θέση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου και έπειτα του Διευθύνοντος Συμβούλου έχοντας και τη θέση του Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου. Παράλληλα, το ίδιο χρονικό διάστημα συμμετείχε σε Διοικητικά Συμβούλια εταιριών συμφερόντων του Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς (Πρόεδρος του Δ.Σ. της εταιρίας ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ ΑΕΕΓΑ, Πρόεδρος του Δ.Σ. της εταιρίας ΠΕΙΡΑΙΩΣ FACTORING και άλλα). Τέλος από τον Δεκέμβριο του 2009 έως και 27-7-2012 υπηρέτησε από τη θέση του Διοικητού την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, παράλληλα δε ήταν Πρόεδρος του Δ.Σ. της Αγροτικής Ασφαλιστικής και άλλων θυγατρικών εταιριών της «ΑΤΕ LEASING Α.Ε.» καθώς και μέλος της ΕΕΤ. Υπήρξε μέλος του Δ.Σ. της Εταιρίας ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε. Σήμερα είναι Διευθύνων Σύμβουλος της Attica Bank, από τον Σεπτέμβριο του 2016. Είναι Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου των Α.Ε και Ε.Π.Ε, μέλος Δ.Σ των Ε.Λ.Π.Ε., μέλος Δ.Σ. των θυγατρικών της εταιρίας ΕΛΛΑΚΤΩΡ, ήτοι της εταιρείας REDS και της εταιρίας ΑΝΕΜΟΣ.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)

Αθανάσιος Τσάδαρης

Ο Αθανάσιος Τσάδαρης είναι πτυχιούχος του Μαθηματικού τμήματος του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ενώ κατέχει και τίτλο μεταπτυχιακού (certificate) στην Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διαθέτει 34 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον τραπεζικό τομέα (Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Γενική Τράπεζα, Δωρική - Telesis- EFG Eurobank, Τράπεζα Μακεδονίας - Θράκης) και από το 2008 ανέλαβε καθήκοντα Διευθυντή Χρηματοοικονομικών - Κεφαλαιαγορών στην Attica Bank. Τον Ιούνιο του 2016 εξελέγη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Τον Ιούλιο του 2016 εξελέγη Εντεταλμένος Σύμβουλος και από τον Σεπτέμβριο του 2016 κατέχει την θέση του αναπληρωτή διευθύνοντα συμβούλου και εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Επίσης είναι Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)

Ιωάννης Τσακίρακης

Ο Ιωάννης Τσακίρακης σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών ενώ κατέχει και τίτλο μεταπτυχιακού διπλώματος στην Οικονομική Στατιστική & Οικονομετρία από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διαθέτει πάνω από 28 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον τραπεζικό τομέα, έχοντας εργασθεί σε διάφορες Τράπεζες καθώς και σε εταιρείες διαχείρισης χαρτοφυλακίου. Τον Μάιο του 2015 ανέλαβε καθήκοντα Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή και Επικεφαλής στη Γενική Διεύθυνση Αναδιάρθρωσης Πιστώσεων στην Attica Bank και τον Σεπτέμβριο του 2016 εξελέγη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και ανέλαβε καθήκοντα Αναπληρωτή Διευθύνοντα Συμβούλου.

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Δημήτρης Τζαννίνης

Ο Δημήτρης Τζαννίνης είναι οικονομολόγος με εμπειρία σε θέματα επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, τραπεζικής, χρηματαγορών, συγχωνεύσεων & εξαγορών, διεθνών οργανισμών, καθώς και στον σχεδιασμό οικονομικής πολιτικής. Αποφοίτησε αριστούχος στα Οικονομικά από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, κατέχει Master στα Οικονομικά από το Πανεπιστήμιο McMaster και έκανε διδακτορικές σπουδές στα Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Western Ontario. Διατελεί (i) Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΕΗ ΑΕ, (ii) μέλος της Επιτροπής Ελέγχου της Allianz Ελλάδος και (iii) μη-εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και μέλος των Επιτροπών Ελέγχου, Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. και Αποδοχών της Attica Bank.

Έχει διατελέσει Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομώνων, μέλος του Economic and Financial Committee και του Eurogroup Working Group της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αναπληρωτής του Υπουργού στα Συμβούλια Υπουργών Eurogroup και ECOFIN, μέλος του Economic Policy Committee του ΟΟΣΑ, Αναπληρωτής Διοικητής για την Ελλάδα στο Συμβούλιο των Διοικητών του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, Σύμβουλος Διοίκησης της ΔΕΗ ΑΕ, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΔΔΗΧ και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Ελέγχου της Εθνικής Τράπεζας. Δίδαξε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Western Ontario από το 1990 έως το 1993. Από το 1993 έως το 2008 ήταν στέλεχος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στα τμήματα Ασιατικό, Ευρωπαϊκό και Ανάπτυξης Πολιτικής & Επισκόπησης. Έχει επίσης εργαστεί ως ανεξάρτητος οικονομικός σύμβουλος επενδυτικών τραπεζών, hedge funds, private equity και διαχειριστών αμοιβαίων κεφαλαίων.

Αθανάσιος Σταθόπουλος

Ο Αθανάσιος Σταθόπουλος είναι απόφοιτος του Τμήματος Λογιστικής του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πατρών, διαθέτοντας, παράλληλα, και διδακταλική εμπειρία στο χώρο των χρηματοοικονομικών και της λογιστικής. Από το 1995 εργάζεται στην Attica Bank ενώ το 2004 ανέλαβε τη διαχείριση της Διεύθυνσης Κεφαλαιαγορών και Επενδυτικής Τραπεζικής έως και το 2006 όπου και εξελέγη Πρόεδρος του Συλλόγου των εργαζομένων της Attica Bank. Από το 2008 έως και σήμερα είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, καθώς και μέλος των Διοικήσεων ΟΤΟΕ και ΓΣΕΕ. Είναι επίσης, μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Διατραπεζικού Κέντρου Εκπαίδευσης και Τεκμηρίωσης της ΟΤΟΕ, καθώς και μέλος του 3-μελούς Τριτοβάθμιου Διατραπεζικού Πειθαρχικού Συμβουλίου του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΛΗ

Χαράλαμπος Μπριλάκης

Ο Χαράλαμπος Μπριλάκης σπούδασε Ηλεκτρολόγος Μηχανικός στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο (Διπλ. 1992) και το Columbia University της Νέας Υόρκης (MSc. 1995). Είναι μέλος του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors-IIA) και του Information Systems Audit & Control Association (ISACA), κάτοχος της επαγγελματικής πιστοποίησης CISA, ενώ από το 2014 εκλέγεται μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ελληνικού παραρτήματος του ISACA. Στο παρελθόν έχει εργαστεί ως εσωτερικός ελεγκτής (Sr. Audit Manager) στην Eurobank (2004-2016) και ως έμπειρος μηχανικός λογισμικού σε εταιρίες στην Ελλάδα (ΟΙΠ) και τις Η.Π.Α. (Bell Communications Research, QWest Communications). Το Σεπτέμβριο του 2016 εξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Attica Bank.

Ιωάννης Μαρμαγγιόλης

Είναι απόφοιτος του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στα χρηματοοικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Middlesex. Διαθέτει πάνω από 30 χρόνια εργασιακή εμπειρία στον τραπεζικό τομέα με ειδίκευση στην εταιρική χρηματοδότηση. Έχει διατελέσει Επικεφαλής Πελατειακής Κάλυψης Μεσαίων και Μεγάλων Επιχειρήσεων της Εμπορικής Τράπεζας και Σύμβουλος Διοίκησης της Alpha Bank σε θέματα Wholesale Banking. Τον Σεπτέμβριο του 2016 επανεξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Από τον Αύγουστο του 2018 είναι μέλος της Επιτροπής Ειδικών Εκκαθαρίσεων.

Γεώργιος Βλαχάκης

Ο Γεώργιος Βλαχάκης διαθέτει 35 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον τραπεζικό τομέα τόσο στην Ελλάδα (Εμπορική Τράπεζα, Citibank) όσο και στο εξωτερικό (Citibank UK και IPB) με ειδίκευση στη λιανική τραπεζική και στο private banking. Από τον Ιούνιο του 2016 εκλέγεται μη εκτελεστικό μέλος του ΔΣ της Attica Bank. Κατά την περίοδο 2001-2012 υπήρξε στέλεχος της Εμπορικής Τράπεζας, και διετέλεσε επικεφαλής της Λιανικής Τραπεζικής, υπεύθυνος των Δικτύων Διανομής, του προγράμματος εκσυγχρονισμού της Τράπεζας ενώ συμμετείχε και ως μέλος στα διοικητικά συμβούλια θυγατρικών εταιρειών της Εμπορικής. Ξεκίνησε τη καριέρα του στο DINERS CLUB ΕΛΛΑΔΟΣ το 1978, ενώ από το 1984 έως το 2001 εργάστηκε για την CITIBANK ΕΛΛΑΔΟΣ, το μεγαλύτερο διάστημα σαν Financial Controller, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα και σημαντικούς περιφερειακούς ρόλους. Σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στα Χρηματοοικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Stirling της Μεγάλης Βρετανίας.

Γεώργιος Παναγιώτου

Ο Γεώργιος Παναγιώτου διαθέτει πάνω από 20 χρόνια εμπειρίας σε ανώτερες διοικητικές θέσεις στον τραπεζικό-επενδυτικό τομέα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, έχοντας εργαστεί στην Chase Manhattan Bank Λονδίνου, Eurobank Private Bank Λουξεμβούργου, Ιονική Τράπεζα και Ελληνική Τράπεζα. Επιπλέον υπηρέτησε σε επιτελικές θέσεις σε εταιρείες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, όπως Εκτελεστικός Πρόεδρος στην Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε., εκτελεστικό μέλος ΔΣ στην ΕΤΑΔ Α.Ε., Γενικός Οικονομικός Διευθυντής στην Διεθνή Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε., Διευθύνων Σύμβουλος σε ιδιωτικό όμιλο εταιρειών, ενώ άρχισε τη σταδιοδρομία του στον μακροοικονομικό προγραμματισμό. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού στη διοίκηση επιχειρήσεων (MBA) από το MIT Sloan School of Management, μεταπτυχιακού (MSc) στα Οικονομικά και Οικονομετρία από το πανεπιστήμιο Southampton και πτυχίου BA στα Οικονομικά και Στατιστική από το πανεπιστήμιο Exeter. Τον Σεπτέμβριο του 2016 επανεξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ (κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3723/2008)

Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου

Η Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου είναι πτυχιούχος χημικός- μηχανικός απόφοιτος του Πολυτεχνείου Θεσσαλονίκης. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος με άριστα στην Τραπεζική από το ΕΑΠ. Διαθέτει σχεδόν 30 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον εγχώριο τραπεζικό τομέα. Εργάστηκε σε περιφερειακές και κεντρικές τραπεζικές εργασίες και κυρίως στην αξιολόγηση και δανειοδότηση ιδιωτών και επιχειρήσεων. Έχει διατελέσει επικεφαλής αξιολόγησης και ένταξης επενδυτικών σχεδίων σε αναπτυξιακά προγράμματα και έχει διδάξει σε πλήθος σεμιναρίων.

Επιτροπές Δ.Σ.

Το Δ.Σ. υποβοηθείται στο έργο του από Επιτροπές στις οποίες μπορεί να αναθέτει αρμοδιότητες σχετικά με το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, προσδιορίζοντας σαφώς τα καθήκοντα, τη σύνθεση και τις διαδικασίες λειτουργίας τους, διασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση την εσωτερική του συνοχή, τη συμπληρωματικότητα και τον απαιτούμενο συντονισμό.

Το Δ.Σ. έχει συστήσει τις ακόλουθες επιτροπές:

- Επιτροπή Ελέγχου
- Επιτροπή Αποδοχών
- Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.
- Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας
- Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Επιπρόσθετα υποστηρίζεται στο έργο του και από την Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee), τα μέλη της οποίας εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Όλες οι παραπάνω επιτροπές ενημερώνουν το Δ.Σ. για τις δραστηριότητές τους υποβάλλοντας προς αυτό εκθέσεις πεπραγμένων, ανά τρίμηνο, κατ' ελάχιστον.

Επιτροπή Ελέγχου

Σκοπός της Επιτροπής Ελέγχου (Ε.Ε.) της Attica Bank Α.Τ.Ε. είναι η υποβοήθηση του Διοικητικού Συμβουλίου στην άσκηση των καθηκόντων του, στον τομέα της ανάπτυξης και της διασφάλισης της λειτουργίας ενός επαρκούς και αποτελεσματικού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου και, ειδικότερα, στη διασφάλιση:

- της ακεραιότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου,
- της ανεξαρτησίας του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου και
- της συμμόρφωσης με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, τους εσωτερικούς κανονισμούς και τις βέλτιστες πρακτικές στις οποίες υπόκεινται η Τράπεζα και ο Όμιλος.

Η Ε.Ε. απαρτίζεται κατ' ελάχιστον από τρία (3) μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ της Τράπεζας δύο (2) εκ των οποίων είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη. Τα Μέλη της Ε.Ε. εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Η θητεία των μελών της Ε.Ε. είναι τριετής. Η ανανέωση της θητείας ή η τροποποίηση της σύνθεσης της Ε.Ε. γίνεται πάντοτε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας. Σε περίπτωση παραίτησης κάποιου μέλους της Ε.Ε., η συμπλήρωση της κενής θέσης γίνεται με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας, η οποία υποβάλλεται στην επόμενη Γενική Συνέλευση των μετόχων προς έγκριση. Η Γενική Συνέλευση ορίζει, επίσης, τον Πρόεδρο της Ε.Ε., ο οποίος δεν επιτρέπεται να ασκεί καθήκοντα Προέδρου του Δ.Σ. ή Προέδρου της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων. Η Ε.Ε. μπορεί να προσκαλεί στις συνεδριάσεις της οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ., στέλεχος της Τράπεζας, ή των θυγατρικών του Ομίλου της ή άλλο πρόσωπο (υπάλληλο ή συνεργάτη) το οποίο θεωρεί ότι μπορεί να τη συνδράμει στην εκτέλεση του έργου της.

Η Ε.Ε. υποστηρίζεται γραμματειακά από στέλεχος της Τράπεζας, το οποίο προέρχεται από υπηρεσία της Τράπεζας που δεν ελέγχεται από την Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (εφεξής «Δ.Ε.Ε.»). Ο γραμματέας ορίζεται με απόφαση της Ε.Ε..

Στις αρμοδιότητές της ΕΕ όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της είναι μεταξύ άλλων:

Εξωτερικός έλεγχος και διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

- Παρακολουθεί τη διαδικασία και τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 26 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ενημερώνει το Δ.Σ. της Τράπεζας για το αποτέλεσμα του υποχρεωτικού ελέγχου και επεξηγεί με ποιον τρόπο συνέβαλε ο υποχρεωτικός έλεγχος στην ποιότητα και την ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
- Παρακολουθεί, εξετάζει και αξιολογεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, δηλαδή τους μηχανισμούς και τα συστήματα παραγωγής, τη ροή και τη διάχυση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που παράγουν οι εμπλεκόμενες οργανωτικές μονάδες της Τράπεζας και υποβάλλει συστάσεις ή προτάσεις για την εξασφάλιση της ακεραιότητάς της, εφόσον κριθεί σκόπιμο.
- Επισκοπεί τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου, την ετήσια έκθεση του ΔΣ καθώς και τις ενοποιημένες τριμηνιαίες και εξαμηνιαίες καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου πριν από την υποβολή τους για έγκριση στο ΔΣ.

Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου.

- Παρακολουθεί, εξετάζει και αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του συνόλου των πολιτικών, διαδικασιών και δικλιδίων ασφαλείας της Τράπεζας αναφορικά με το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, τη διασφάλιση της ποιότητας και τη διαχείριση κινδύνων της Τράπεζας σε σχέση με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση.
- Αξιολογεί ετησίως την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα της Πολιτικής για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την έκθεση του Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους, υποβάλλει σχετική έκθεση στο Δ.Σ. και επιβλέπει γενικότερα την ορθή εφαρμογή της πολιτικής αυτής.
- Μελετά και αξιολογεί τις Εκθέσεις της Δ.Ε.Ε. και ενημερώνει το Δ.Σ. για:
  - την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου,
  - την αποτελεσματικότητα και την τήρηση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και των συναφών πιστοδοτικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής προβλέψεων,
  - την επάρκεια των διαδικασιών σε σχέση με την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας,
  - την πληρότητα της διαδικασίας ή μεθοδολογίας υπολογισμού της απομείωσης της αξίας των δανείων και άλλων περιουσιακών στοιχείων και των τυχόν μεταβολών κατά τη διάρκεια της χρήσης,
  - τα πληροφοριακά συστήματα,
  - την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
  - τα θέματα αρμοδιότητας της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Εξωτερικοί ελεγκτές.

- Επισκοπεί και παρακολουθεί την ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών λογιστών ή των ελεγκτικών εταιρειών σύμφωνα με τα άρθρα 6, 21-23 και 26-27 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014 και ιδίως την καταλληλότητα της παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών στην Τράπεζα (σύμφωνα με το άρθρο 5 του εν λόγω Κανονισμού).
- Είναι υπεύθυνη για τη διαδικασία επιλογής ορκωτών ελεγκτών λογιστών ή ελεγκτικών εταιρειών και προτείνει τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή τις ελεγκτικές εταιρείες που θα διοριστούν (σύμφωνα με το άρθρο 16 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014).

Λοιπές αρμοδιότητες και καθήκοντα

- Η Επιτροπή Ελέγχου δέχεται εμπιστευτικές ή ακόμα και ανώνυμες γραπτές ή προφορικές αναφορές και παρατηρήσεις για αντικανονικές ενέργειες ή παραλείψεις των Στελεχών και Λειτουργών ή για παραβάσεις σε θέματα λογιστικών και ελεγκτικών πρακτικών.
- Ενημερώνεται από τον Επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας, από τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές και τις ελεγκτικές εταιρείες περί των θεσπισμένων ελέγχων σε κάθε φάση διεξαγωγής των εργασιών, περί των μηχανογραφικών διαδικασιών και των πληροφοριακών και λογιστικών συστημάτων, περί των ασφαλιστικών δικλίδων που έχουν καθοριστεί ώστε να αποτρέπονται λάθη, κακή χρήση των συστημάτων και δόλιες ενέργειες.
- Επιπλέον λαμβάνει γνώση, μέσω των αρμόδιων Υπηρεσιακών Μονάδων των Εκθέσεων της Διεύθυνσης Εποπτείας του Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος και των Πορισμάτων Ελέγχων από άλλες Αρχές (π.χ. φορολογικοί έλεγχοι).

Επιτροπή Αποδοχών

Η Επιτροπή Αποδοχών έχει συσταθεί και λειτουργεί σύμφωνα με το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο, και επιβλέπει τις δραστηριότητες τόσο του πιστωτικού ιδρύματος όσο και των θυγατρικών του.

Οι κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι να εκφέρει εξειδικευμένη και ανεξάρτητη γνώμη για τις πολιτικές αποδοχών και την εφαρμογή τους, και να διασφαλίζει την αποτελεσματική ευθυγράμμιση των αποδοχών του προσωπικού με τους κινδύνους που αναλαμβάνει η Τράπεζα κατά τη γενική λειτουργία της, όσο και κατά την διαχείριση των κεφαλαίων και της ρευστότητας της

Η θητεία των μελών της επιτροπής συμπίπτει με τη θητεία τους ως μελών του Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας, όπως επίσης και ο ακριβής αριθμός των μελών της.

Τα καθήκοντα της Επιτροπής περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- Την υποβολή προτάσεων σχετικά με τις αποδοχές του προσωπικού της Τράπεζας και του Ομίλου, περιλαμβανομένων όσων έχουν επιπτώσεις στους αναλαμβανόμενους κινδύνους, και τη διαχείρισή τους και εισηγείται στο Δ.Σ. για τη λήψη αποφάσεων. Κατά την εκπόνηση των ως άνω προτάσεων η Επιτροπή Αποδοχών λαμβάνει υπόψη τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των μετόχων, των επενδυτών και άλλων εμπλεκόμενων μερών σε σχέση με την Τράπεζα, καθώς και το δημόσιο συμφέρον, προσανατολίζεται δε στη μακροπρόθεσμα συνετή και χρηστή διαχείριση της Τράπεζας και την αποτροπή ή την ελαχιστοποίηση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων που αποβαίνουν σε βάρος αυτής της διαχείρισης. Εισηγείται επίσης στο Δ.Σ. σχετικά με τις αποδοχές της Διοίκησης, ιδίως των εκτελεστικών μελών του Δ.Σ., καθώς και των υψηλότερα αμειβόμενων υπαλλήλων της Τράπεζας και του Ομίλου, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα Πολιτική της.
- Την άμεση επίβλεψη των αποδοχών των ανώτερων στελεχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων, της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης και της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου.
- Την ενημέρωση, συμβουλή και συνδρομή του Δ.Σ. όσον αφορά στο σχεδιασμό, στη διαμόρφωση, στην αναθεώρηση, στην επικαιροποίηση και στην επίβλεψη της εφαρμογής της Πολιτικής Αποδοχών και υποστήριξη του Δ.Σ. σε ό,τι αφορά την επίβλεψη των πολιτικών, των πρακτικών και των διαδικασιών αποδοχών και της συμμόρφωσης με την Πολιτική Αποδοχών.
- Την αξιολόγηση των μηχανισμών και των συστημάτων που θεσπίζονται προκειμένου να διασφαλίζεται ότι στο σύστημα αποδοχών λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα επίπεδα όλων των ειδών κινδύνων, της ρευστότητας και των κεφαλαίων και ότι η Πολιτική Αποδοχών, στο σύνολό της, προάγει την και συνάδει με την άρτια και αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων και είναι σύμφωνη με την επιχειρηματική στρατηγική, τους στόχους, την εταιρική κουλτούρα και τις εταιρικές αξίες, καθώς και με τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της Τράπεζας.
- Την εισήγηση διορθωτικών ενεργειών σε περίπτωση που διαπιστώσει αδυναμία υλοποίησης της Πολιτικής Αποδοχών που έχει διαμορφωθεί ή αποκλίσεις ως προς την εφαρμογή της.
- Τη διασφάλιση της προσήκουσας συμβουλευτικής συμβολής των αρμόδιων Μονάδων και Διευθύνσεων της Τράπεζας (Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Εσωτερικού Ελέγχου, Ανθρώπινου Δυναμικού, Στρατηγικού Σχεδιασμού) στη διαμόρφωση, αναθεώρηση και συνεπή εφαρμογή της Πολιτικής Αποδοχών, καθώς και των εξωτερικών εμπειρογνομένων, όταν κρίνεται αναγκαίο από το Δ.Σ..

- Την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων επιδόσεων και την ανάγκη εκ των υστέρων προσαρμογής με βάση τον κίνδυνο.
- Την εξέταση διάφορων πιθανών σεναρίων προκειμένου να ελέγχει τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται οι πολιτικές και οι πρακτικές αποδοχών από εξωτερικά ή εσωτερικά γεγονότα και να επανελέγχει εκ των υστέρων (back tests) τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό της χορήγησης και της εκ των προτέρων προσαρμογής με βάση τον κίνδυνο σύμφωνα με τα πραγματικά αποτελέσματα των κινδύνων.
- Την αξιολόγηση του διορισμού εξωτερικών εμπειρογνομένων σχετικά με την παροχή συμβουλευτικών ή υποστηρικτικών υπηρεσιών σε θέματα αποδοχών.
- Τη διασφάλιση της επάρκειας των πληροφοριών που παρέχονται στους μετόχους σχετικά με τις πολιτικές και τις πρακτικές αποδοχών, ιδίως σε σχέση με την αναλογία μεταξύ σταθερών και τυχόν μεταβλητών αποδοχών.
- Τη λήψη και αξιολόγηση των περιοδικά υποβαλλόμενων, τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αναφορών της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου, με τις οποίες η εν λόγω Μονάδα υποβάλλει τις διαπιστώσεις της από τον κεντρικό και ανεξάρτητο εσωτερικό έλεγχο της Πολιτικής Αποδοχών που αυτή διενεργεί, καθώς και τις προτάσεις της για τυχόν αναθεώρηση της εφαρμοζόμενης Πολιτικής Αποδοχών, με γνώμονα ιδίως την αποτροπή της δημιουργίας κινήτρων για την ανάληψη υπερβολικού κινδύνου ή άλλων ασυμβίβαστων με τους στόχους της Τράπεζας συμπεριφορών.

Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. φέρει την ευθύνη για α) τον εντοπισμό, ανάδειξη και υποβολή προτάσεων υποψηφίων για το διορισμό στο Δ.Σ. και β) την αξιολόγησης της επάρκειας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του Δ.Σ.

Η Επιτροπή απαρτίζεται, κατ' ελάχιστον, από τρία (3) μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. εκ των οποίων κατ' ελάχιστον ο Πρόεδρος της είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.

Η θητεία των μελών της επιτροπής συμπίπτει με τη θητεία τους ως μελών του Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας, όπως επίσης και ο ακριβής αριθμός των μελών της.

Αρμοδιότητες της Επιτροπής:

Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, συγκαταλέγονται:

- Ο σχεδιασμός και ο συντονισμός της εφαρμογής της διαδικασίας προσδιορισμού και επιλογής υποψηφίων μελών του Δ.Σ. και των επιτροπών του.
- Η περιγραφή των επιμέρους δεξιοτήτων και προσόντων που απαιτούνται για την πλήρωση των θέσεων των μελών του Δ.Σ. και η εκτίμηση του χρόνου που πρέπει να αφιερώνεται στην αντίστοιχη θέση.
- Η περιοδική και τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αξιολόγηση:
  - της δομής, του μεγέθους, της σύνθεσης και της απόδοσης του Δ.Σ. και η υποβολή συστάσεων προς αυτό σχετικά με τυχόν αλλαγές που κρίνει σκόπιμες.
  - του συνδυασμού της ευρύτητας, των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της εμπειρίας ανά αντικείμενο των μελών του Δ.Σ. σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και η υποβολή σχετικής έκθεσης στο Δ.Σ.
- Η περιοδική και τουλάχιστον σε ετήσια βάση επανεξέταση :
  - Της Πολιτικής Ανάδειξης Υποψηφίων μελών Δ.Σ. της Τράπεζας
  - Της Πολιτικής Επιλογής και Διορισμού των ανώτερων διοικητικών στελεχών της Τράπεζας
- Η επικύρωση του διορισμού των ανώτερων διοικητικών στελεχών
- Η υποβολή προτάσεων στο Δ.Σ. για την πολιτική πολυμορφίας σε αυτό.
- Η εξαμηνιαία επανεξέταση της ανεξαρτησίας των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ..
- Η παρακολούθηση, σε τριμηνιαία βάση, της συμμετοχής των μελών στο Δ.Σ. και στις επιτροπές του.
- Η ετήσια επανεξέταση τυχόν άλλων σημαντικών δεσμεύσεων των μελών του Δ.Σ. εκτός της Τράπεζας.
- Η αξιολόγηση υφιστάμενων ή ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων μελών του Δ.Σ. με αυτά της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων και συναλλαγών μελών του Δ.Σ. με τον Όμιλο, και η υποβολή σχετικών προτάσεων προς το Δ.Σ.

- Η κατάρτιση και υλοποίηση προγράμματος εισαγωγικής ενημέρωσης των νέων μελών του Δ.Σ. και περιοδικής επιμόρφωσης των υφιστάμενων μελών του Δ.Σ.
- Η περιοδική επανεξέταση του σχεδιασμού διαδοχής για τα ανώτερα διοικητικά στελέχη και υποβολή σχετικής ενημέρωσης στο Δ.Σ.

Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας έχει ως σκοπό την υποβοήθηση του Διοικητικού Συμβουλίου στη χάραξη των κατευθυντήριων γραμμών της στρατηγικής της Τράπεζας, με στόχο την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων της.

Στα πλαίσια αυτά εποπτεύει την εφαρμογή του Επιχειρηματικού Σχεδίου και εισηγείται και αποφασίζει για κάθε θέμα στρατηγικής σημασίας για την Τράπεζα.

Επιπρόσθετα αποτελεί το Όργανο για τη χάραξη της Πολιτικής Επικοινωνίας και της ενημέρωσης του Επενδυτικού κοινού.

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας υποστηρίζει το Δ.Σ. αναφορικά με την εκπόνηση και υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού του Ομίλου.

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας αποτελείται από (5) πέντε τουλάχιστον μέλη του Δ.Σ. (εκτελεστικά και μη εκτελεστικά) καθώς και από τυχόν συμβουλευτικά μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται ο εκάστοτε Πρόεδρος του Δ.Σ. Ο αριθμός των μελών, ο Πρόεδρος και η σύνθεση της Επιτροπής ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας.

Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, συγκαταλέγονται:

- Η εισήγηση για τον καθορισμό των βασικών μακροχρόνιων στόχων της Τράπεζας και τη χάραξη της μεσομακροπρόθεσμης στρατηγικής αυτής, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις και τους στόχους που έχουν τεθεί από το Δ.Σ.
- Η τελική διαμόρφωση και εισήγηση στο Δ.Σ. του επιχειρηματικού πλάνου της Τράπεζας και του ετήσιου προϋπολογισμού, καθώς και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους.
- Η αναθεώρηση των βασικών στόχων και η επανεξέταση των σημαντικών επιχειρηματικών αποφάσεων πριν την υποβολή τους για έγκριση στο Δ.Σ., Η παρακολούθηση της στρατηγικής της Τράπεζας, ενημέρωση για τους κύριους δείκτες απόδοσης που σχετίζονται ή επηρεάζουν αυτήν, και η υποβολή προτάσεων στο Δ.Σ. για τυχόν διορθωτικές ενέργειες.
- Η αξιολόγηση προτάσεων για το μετασχηματισμό του επιχειρηματικού και λειτουργικού μοντέλου της Τράπεζας. (στρατηγικές συνεργασίες, εξαγορές ή πωλήσεις, αυξήσεις κεφαλαίων κλπ.)
- Η ενημέρωση και εποπτεία των στρατηγικών έργων της Τράπεζας που προβλέπονται από το επιχειρηματικό της πλάνο, ή απαιτούνται από το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.
- Η εποπτεία της επικοινωνίας με τους αναλυτές και τους θεσμικούς επενδυτές, της γενικότερης προβολής της Τράπεζας προς το κοινό (επενδυτές, πελάτες, κ.λπ.) και η ανάπτυξη αποτελεσματικών σχέσεων με αυτό.

Διαχειριστικές Επιτροπές και Συμβούλια

Εκτελεστική Επιτροπή

Η Εκτελεστική Επιτροπή παρακολουθεί και διασφαλίζει την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της Τράπεζας για την υλοποίηση της στρατηγικής, του επιχειρηματικού πλάνου και του προϋπολογισμού, όπως έχουν εγκριθεί από το Δ.Σ. Αποτελείται από 9 (εννέα) τουλάχιστον μέλη, εκ των οποίων ένα είναι ο εκάστοτε Διευθύνων Σύμβουλος και ο οποίος ορίζεται ως Πρόεδρος της. Η Επιτροπή μεταξύ άλλων έχει τα εξής καθήκοντα:

- Επεξεργάζεται τη στρατηγική και διαμορφώνει την πρόταση του Επιχειρησιακού Σχεδίου και του ετήσιου προϋπολογισμού πριν τη συζήτησή τους στην Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας.
- Εξειδικεύει την υλοποίηση της στρατηγικής, με το συντονισμό των δράσεων των Μονάδων της Τράπεζας.

- Παρακολουθεί την επίτευξη των στόχων στο επίπεδο της Τράπεζας και των Μονάδων, εξετάζει τις αποκλίσεις, αποφασίζει διορθωτικές κινήσεις και παρέχει οδηγίες στις καθ' ύλην αρμόδιες οργανογραμματικές δομές.
- Αποφασίζει την πολιτική ανάπτυξης των δικτύων και του Ομίλου.
- Διασφαλίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές της διαχείρισης κινδύνων ενσωματώνονται στη λειτουργία της Τράπεζας και στον προϋπολογισμό.
- Αποφασίζει τα εγκριτικά όρια επενδύσεων και δαπανών των αρμόδιων οργάνων.

Συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον δύο φορές το μήνα ή έκτακτα, όταν κατά την κρίση του Προέδρου της το επιβάλουν οι εκάστοτε συνθήκες ή απαιτείται άμεση λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων.

Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν ο αριθμός των παρισταμένων στη συνεδρίαση μελών υπερβαίνει το ήμισυ των ορισθέντων μελών της, και εφόσον σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των παρισταμένων μελών δεν υπολείπεται των 5 (πέντε), μεταξύ των οποίων υποχρεωτικά και ο Πρόεδρος αυτής ή ο αντικαταστάτης αυτού, όπως προβλέπεται στις περιπτώσεις αναπλήρωσής του. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία από τα παρόντα μέλη της, εφόσον συμφωνεί με αυτές ο Πρόεδρος της. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

Διοικητικό Όργανο Καθυστερήσεων (Δ.Ο.Κ.)

Στην Attica Bank στα πλαίσια εναρμόνισης με την Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) της Τράπεζας της Ελλάδος αρ. 42/30.05.2014, της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΕΕ) Νο. 47/09.02.2015 και της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΕΕ) Νο. 102/30.08.2016, έχει συσταθεί και λειτουργεί διοικητικό όργανο για την παρακολούθηση καθυστερήσεων (ΔΟΚ). Αποτελείται από τρία εκτελεστικά μέλη και διαθέτει τον κατάλληλο βαθμό ανεξαρτησίας σε σχέση με τις υπόλοιπες λειτουργικές δομές της Τράπεζας και ιδίως σε σχέση με τις λειτουργίες χορήγησης πιστώσεων και διαχείρισης του ομαλά εξυπηρετούμενου τμήματος του χαρτοφυλακίου. Οι αρμοδιότητές του περιγράφονται από το κανονιστικό πλαίσιο Εποπτικών υποχρεώσεων για τη διαχείριση των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, όπως αυτό εκάστοτε ισχύει, στις οποίες, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται:

- Η κεντροποιημένη επεξεργασία όλων των εσωτερικών αναφορών που αφορούν στη λειτουργία των καθυστερήσεων
- Η διαμόρφωση των διαθέσιμων τύπων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης ανά υπό-χαρτοφυλάκιο δανείων και η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς τους, μέσω κατάλληλων δεικτών απόδοσης.
- Η διαμόρφωση και τεκμηρίωση των κριτηρίων, με βάση τα οποία θα εξετάζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα εκάστου τύπου ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης (ανάπτυξη και χρήση ειδικών δένδρο-διαγραμμάτων)
- Ο καθορισμός των παραμέτρων και του εύρους αρμοδιοτήτων των οργάνων και προσώπων που εμπλέκονται στην αξιολόγηση της βιωσιμότητας και καταλληλότητας του προτεινόμενου τύπου ρύθμισης και στην μετέπειτα παρακολούθηση της εφαρμογής του.
- Ο σχεδιασμός, παρακολούθηση και αξιολόγηση, σε συνεργασία με τις επιχειρησιακές μονάδες, των πιλοτικών προγραμμάτων ρυθμίσεων.
- Η λήψη ενημέρωσης για το περιεχόμενο των υποβαλλόμενων προς την Τράπεζα της Ελλάδος αναφορών, προτού αποσταλούν σε αυτήν και η επισκόπηση των στοιχείων αυτών.

Το Δ.Ο.Κ. συνεδριάζει κατόπιν συνεννόησης των μελών του, μία φορά το τρίμηνο ή εκτάκτως οποτεδήποτε κριθεί σκόπιμο για ιδιαίτερα θέματα, με αντίστοιχη πρόσκληση από τον Πρόεδρο του. Το Συμβούλιο συνεδριάζει εγκύρως με απαρτία δύο εκ των τριών μελών του είτε με αυτοπρόσωπη παρουσία αυτών στο χώρο συνεδρίασης της είτε σε άλλο χώρο με τη χρήση τεχνολογιών διάσκεψης / τηλεφωνικής κλήσης. Επιπλέον, το Δ.Ο.Κ. έχει τη δυνατότητα να προσκαλεί στις συνεδριάσεις του και στελέχη της Τράπεζας που δεν αποτελούν μέλη της σύνθεσής του προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο του.

Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO)

Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO) αποτελείται από τουλάχιστον τρία μέλη, εκ των οποίων ένα είναι ο εκάστοτε Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας και ο οποίος ορίζεται ως Πρόεδρος της καθώς και από συμβουλευτικά μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου. Τα κύρια μέλη δύναται να είναι είτε εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είτε στελέχη της Τράπεζας. Διαμορφώνει την πολιτική της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου σε θέματα διάρθρωσης, τιμολόγησης και διαχείρισης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού, και καθορισμού ορίων κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική της Τράπεζας που προκύπτει από αποφάσεις των αρμόδιων ανώτατων οργάνων της (Δ.Σ., Εκτελεστική Επιτροπή), το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, καθώς και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει. Παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής αυτών και λαμβάνει αποφάσεις για τα αναγκαία μέτρα διόρθωσης και βελτίωσής τους.

Μεταξύ άλλων, η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO):

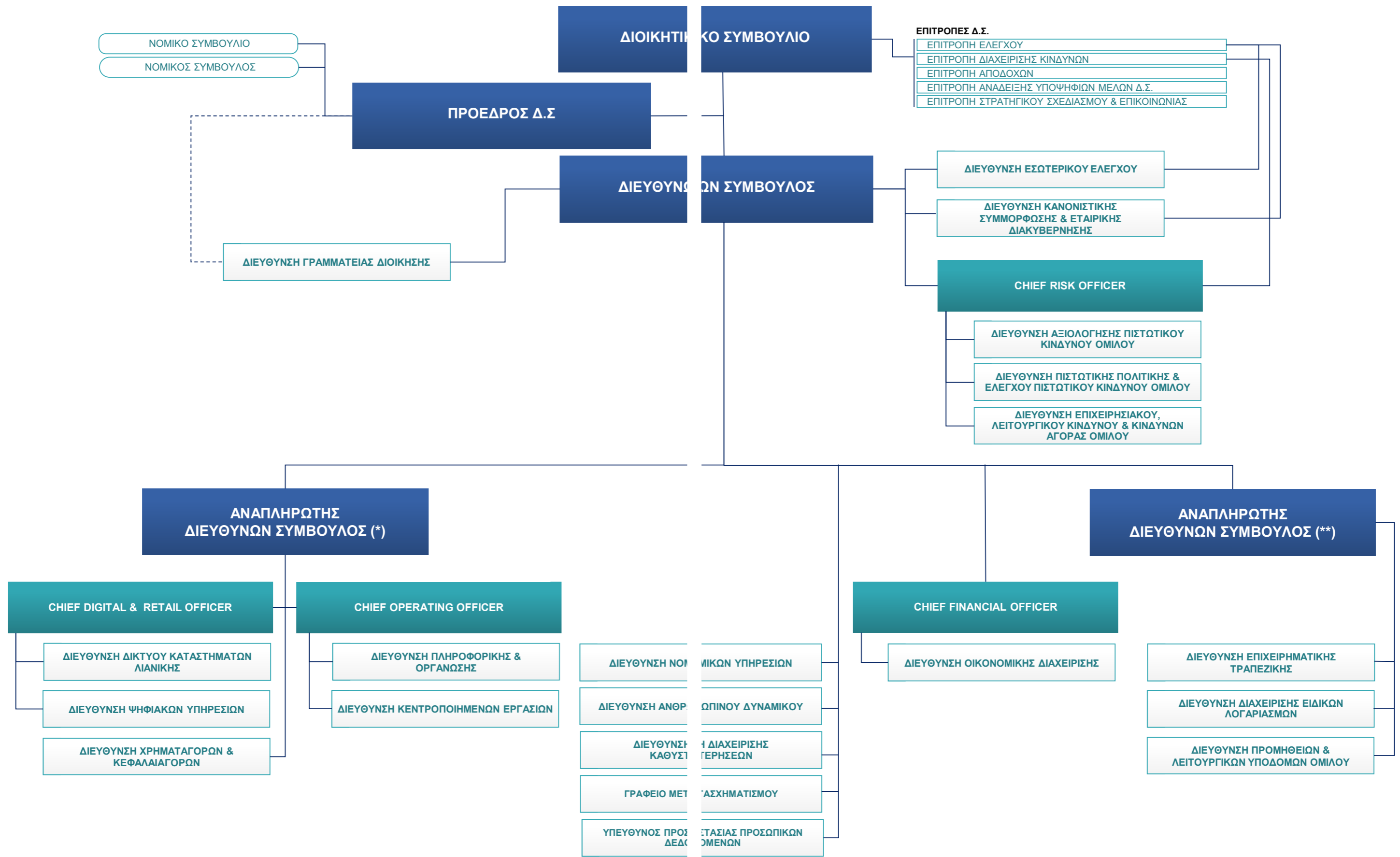
- Αποφασίζει το πλαίσιο ανάληψης και αντιστάθμισης των κινδύνων ρευστότητας και επιτοκίων με τη χρήση των κατάλληλων εργαλείων.
- Διαμορφώνει την ευρύτερη πολιτική επιτοκίων της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου.
- Καθορίζει και εποπτεύει την εφαρμογή του συστήματος εσωτερικής τιμολόγησης των διαθεσίμων της Τράπεζας και θεσπίζει την πολιτική εσωτερικής τιμολόγησης μεταξύ καταθετικών/χορηγητικών μονάδων.
- Εγκρίνει το πρόγραμμα αντιμετώπισης εκτάκτων συνθηκών (liquidity contingency plan) και μεριμνά για τη διαφοροποίηση των πηγών άντλησης των διαθεσίμων της Τράπεζας.
- Εγκρίνει το πρόγραμμα ασκήσεων προσομοίωσης (stress test) και εξετάζει τα αποτελέσματα από την εφαρμογή σεναρίων για ακραίες μεταβολές στις αγορές κεφαλαίων.
- Αξιολογεί και εγκρίνει την κυκλοφορία νέων καταθετικών ή δανειακών προϊόντων καθώς και την επέκταση της Τράπεζας σε νέα προϊόντα ή υπηρεσίες που συνάδουν με τον στρατηγικό σχεδιασμό της.

Η Επιτροπή συνέρχεται τακτικά σε μηνιαία βάση ή εκτάκτως συχνότερα, όταν κατά την κρίση του Προέδρου της το επιβάλλουν οι συνθήκες της αγοράς ή απαιτείται άμεση λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων. Βρίσκεται σε απαρτία όταν ο αριθμός των παρισταμένων στη συνεδρίαση μελών υπερβαίνει το ήμισυ των ορισθέντων μελών της, μεταξύ των οποίων υποχρεωτικά και ο Πρόεδρος αυτής, και εφόσον σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των παρισταμένων μελών δεν υπολείπεται των 3 (τριών). Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία από τα παρόντα μέλη της, εφόσον συμφωνεί με αυτές ο Πρόεδρος της. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων

Η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων είναι το Ανώτατο Εγκριτικό Όργανο της Τράπεζας για το σύνολο των πιστοδοτήσεων, ενήμερων και καθυστερημένων, καθώς και άλλων ειδικών συναφών περιπτώσεων. Αποτελείται από 3 (τρία) τουλάχιστον κύρια μέλη, καθώς και από συμβουλευτικά μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται Ανώτατο στέλεχος της Τράπεζας με επίπεδο θέσης τουλάχιστον Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου, ενώ δύναται να είναι διαφορετικός κατά περίπτωση, για θέματα ενήμερων πιστοδοτήσεων ή για θέματα καθυστερήσεων. Η σύνθεση της Επιτροπής ορίζεται από το Δ.Σ. ή το Διευθύνοντα Σύμβουλο, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων και των εξουσιοδοτήσεων που του έχουν παρασχεθεί από αυτό. Λειτουργεί στα πλαίσια των όσων περιγράφονται στον εκάστοτε ισχύοντα Κανονισμό Πιστοδοτήσεων, αξιολογεί και αποφασίζει για τα αιτήματα που της υποβάλλονται από τις αρμόδιες Διευθύνσεις, τόσο των ενήμερων όσο και των καθυστερημένων πιστοδοτήσεων.

Οι συνεδριάσεις γίνονται τακτικά τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα ή και έκτακτα, όταν κατά την κρίση του Προέδρου της το επιβάλλουν οι εκάστοτε συνθήκες ή απαιτείται άμεση λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν ο αριθμός των παρισταμένων στη συνεδρίαση κύριων μελών υπερβαίνει το ήμισυ των ορισθέντων μελών της, μεταξύ των οποίων υποχρεωτικά και ο Πρόεδρος αυτής, καθώς και το συμβουλευτικό μέλος που αφορά τον εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων, εάν δεν είναι ήδη στα παρόντα κύρια μέλη αυτής. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται από τα παρόντα κύρια μέλη της κατά πλειοψηφία, η οποία αποτελείται από τουλάχιστον 2 (δύο) μέλη, εφόσον συμφωνεί με αυτές ο Πρόεδρος της. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

(*) Εποπτεία των Attica : Wealth Management, Finance, Ventures, Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων
 (**) Εποπτεία των : Attica Properties και Θεά Άρτεμις Α.Ε

10

Διαχείριση Κινδύνων

10. Διαχείριση Κινδύνων.

Ο Όμιλος εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, οι σημαντικότεροι από τους οποίους είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος αγοράς, δηλαδή ο κίνδυνος από τις μεταβολές σε συναλλαγματικές ισοτιμίες, επιτόκια και τιμές αγοράς, ο λειτουργικός κίνδυνος, καθώς και οι κίνδυνοι ρευστότητας, τιτλοποίησης και επάρκειας κεφαλαίων. Η διαχείριση κινδύνων είναι αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας κατάρτισης της επιχειρησιακής στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας του επιχειρησιακού σχεδιασμού και της πολιτικής ανάληψης κινδύνων, καθώς καθορίζει τα εκάστοτε αποδεκτά ανώτατα όρια ανάληψης κινδύνων, για κάθε είδος κινδύνου.

Κατά την διάρκεια του 2018 και στα πλαίσια του σχεδίου αναδιάρθρωσης, ο Όμιλος έχει προσαρμόσει τόσο το διοικητικό όσο και το λειτουργικό σκέλος της διαχείρισης κινδύνων, σαν διαδικασία της εταιρικής διακυβέρνησης, στα διεθνή πρότυπα και τα προβλεπόμενα από τις εποπτικές αρχές. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσει διαρκώς προηγμένους μηχανισμούς αλλά και οργανωτικές δομές για την αναγνώριση, ποσοτικοποίηση, παρακολούθηση και διαχείριση των πάσης μορφής κινδύνων. Στα πλαίσια της νέας οργανωτικής δομής της Τράπεζας, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου έχει αντίστοιχα αναδιοργανωθεί ανά ενότητα κινδύνου Μονάδες, καθοδηγούμενες από τον Επικεφαλής Διαχείρισης Κινδύνων (Chief Risk Officer), ο οποίος διατηρώντας τον κατ' απαίτηση ανεξάρτητο ρόλο του, αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων (Ε.Δ.Κ.).

Η στρατηγική ανάληψης και διαχείρισης των πάσης μορφής κινδύνων είναι ευθυγραμμισμένη με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, την ισχύουσα νομοθεσία και το εποπτικό πλαίσιο, ενώ διαρκώς εξελίσσεται μέσα από την ανάπτυξη μίας ενιαίας για τον Όμιλο, αντίληψης διαχείρισης κινδύνου. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου είναι υπεύθυνη για την έγκριση και την περιοδική αναθεώρηση του προφίλ κινδύνου που αναλαμβάνει ο Όμιλος (Risk-Appetite Framework).

Το Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Ε.Δ.Κ., είναι υπεύθυνο για την έγκριση και την περιοδική αναθεώρηση του προφίλ κινδύνου που αναλαμβάνει ο Όμιλος (Risk Appetite Framework). Πιο συγκεκριμένα, το ΔΣ παρακολουθεί τον κίνδυνο συνολικά, επιλέγει σε υψηλό επίπεδο τα πρόσωπα και τα όργανα που έχουν την αρμοδιότητα για την διαχείριση των κινδύνων που αντιμετωπίζει ο Όμιλος και αναθέτει στις αρμόδιες επιτροπές και διευθύνσεις, ευθύνες για την υιοθέτηση πολιτικών και πρακτικών διαχείρισης κινδύνων.

Στα πλαίσια της προσπάθειας για αποτελεσματικότερη διαχείριση των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος, αλλά και την αποφυγή παρέκκλισης από τα όρια ανάληψης κινδύνων όπως αυτά ορίζονται από το Πλαίσιο Ανάληψης Κινδύνου, ο Όμιλος σχεδίασε ένα Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (Early Warning System) για την κάλυψη των αναγκών του.

Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος αποτελεί την πιο σημαντική πηγή κινδύνου και η συστηματική παρακολούθηση καθώς και η αποτελεσματική διαχείρισή του θεωρείται πρωταρχικός στόχος του Ομίλου. Για σκοπούς καλύτερης διαχείρισης υπάρχει συνεχής αναθεώρηση των πιστωτικών πολιτικών του Ομίλου και παρακολούθηση συμμόρφωσης των σχετικών υπηρεσιακών μονάδων με τις πολιτικές αυτές.

Μεγάλη έμφαση δίνεται στην αξιολόγηση της ποιότητας των χαρτοφυλακίων στον τομέα των επιχειρηματικών δανείων και στον τομέα της καταναλωτικής-στεγαστικής πίστης. Με την χρήση συστημάτων για την μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου και την αξιολόγηση των πιστούχων με βάση ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια οι πιστωτικοί κίνδυνοι που ελλοχεύουν διαπιστώνονται και αντιμετωπίζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά.

Η Τράπεζα προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη εργαλείων εσωτερικής αξιολόγησης των κινδύνων βάσει συγκεκριμένων χαρακτηριστικών ανά είδος χρηματοδοτικού ανοίγματος. Η προσπάθεια αυτή είναι ευθυγραμμισμένη με τις απαιτήσεις που επιβάλλονται από το εποπτικό πλαίσιο περί υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας για τις τράπεζες (Βασιλεία III).

Την αρμοδιότητα για την έγκριση του τραπεζικού χαρτοφυλακίου των δανείων, έχουν οι Υποδιευθύνσεις Πιστοδοτήσεων (Ιδιωτών και Επιχειρήσεων), εντός συγκεκριμένων ορίων και προϋποθέσεων, οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τις

επιχειρηματικές μονάδες εσόδων της τράπεζας. Για τις χορηγήσεις που ξεπερνούν τα εγκριτικά όρια των Υποδιευθύνσεων αυτών, αρμοδιότητα έχουν κατά σειρά, η Επιτροπή Πιστοδοτήσεων και η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας. Κατά την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων για την ανάληψη σημαντικών κινδύνων, διασφαλίζεται και η συμμετοχή, πέραν του Διευθυντή της Διεύθυνσης Πιστοδοτήσεων και των λοιπών μελών της Επιτροπής, και του Chief Risk Officer ως μέλος στην Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων.

Στις χορηγήσεις της καταναλωτικής και της στεγαστικής πίστης εφαρμόζονται συστήματα σκορόκαρτας (Credit Scoring) που βαθμολογούν την πιστοληπτική ικανότητα των πελατών σε επίπεδο αίτησης. Παράλληλα εφαρμόζεται και πιστοληπτική αξιολόγηση των πελατών (rating) μέσω διαβάθμισης σε 7-βάθμια κλίμακα (A/B/C/D/E/F/G).

Στα τέλη του 2018 ολοκληρώθηκε το προσχέδιο του νέου Κανονισμού Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας, που αναμένεται να εφαρμοστεί εντός του 2019, στα πλαίσια της αποτελεσματικότερης και ενεργητικής «pro-active» διαχείρισης των πιστοδοτήσεων και δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον έγκαιρο εντοπισμό των πιστούχων που εμφανίζουν χαρακτηριστικά (σημεία συναγερμού) που καθιστούν πιθανή την αθέτηση των υποχρεώσεων τους προς την Τράπεζα, αναπτύχθηκε Σύστημα (Πολιτική-Διαδικασίες) για την κατηγοριοποίηση, βάσει του κινδύνου που φέρουν, των πιστούχων επιχειρηματικής πίστης και την λήψη προληπτικών μέτρων και δράσεων.

Κίνδυνος απομείωσης αξίας

Ο Όμιλος διενεργεί τακτικούς ελέγχους απομείωσης της αξίας των χαρτοφυλακίων του, δανειακών και μη, σε τριμηνιαία βάση για κάθε ημερομηνία συντάξεως οικονομικών καταστάσεων, αλλά και εκτάκτως για σκοπούς stress testing. Η διαδικασία σχηματισμού απομειώσεων στηρίζεται σε στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας ενώ επίσης τηρούνται ιστορικά στοιχεία αθέτησης πληρωμής και διασφαλιστικής αξίας των καλυμμάτων όπως προβλέπεται από το κανονιστικό πλαίσιο και σύμφωνα με τις υποδείξεις της Τράπεζας της Ελλάδος. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος έχει προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για την πλήρη συμμόρφωσή του στις απαιτήσεις που θέτει το λογιστικό πρότυπο IFRS 9.

Βάσει του ΔΛΠ 39, οι πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονταν εφόσον έχει ήδη πραγματοποιηθεί γεγονός αθέτησης, ενώ κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 η Τράπεζα υποχρεούται να εκτιμήσει και να αναγνωρίσει αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (Expected Credit Loss –ECL), σε όλη τη διάρκεια της ζωής των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, ανεξαρτήτως της ύπαρξης πιστωτικού γεγονότος.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών εκτελείται σε κάθε περίοδο αναφοράς προκειμένου να αντικατοπτρίζει μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο του χρηματοοικονομικού στοιχείου συγκριτικά με την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης του. Για το λόγο αυτό, ο υπολογισμός της απομείωσης ενσωματώνει ιστορικά και τρέχοντα δεδομένα για το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο καθώς και μελλοντικές προσδοκίες σε σχέση με αυτό. Αναλυτικές πληροφορίες αναφέρονται στη σχετική σημείωση.

Κίνδυνος Συγκέντρωσης

Ο Κίνδυνος Συγκέντρωσης μπορεί να δημιουργηθεί από ανοίγματα σε συγκεκριμένους πελάτες ή ομάδες συνδεδεμένων πελατών καθώς και σε σημαντικά ανοίγματα σε συγκεκριμένες ομάδες αντισυμβαλλομένων, των οποίων η πιθανότητα αθέτησης επηρεάζεται από κοινούς παράγοντες, όπως ο κλάδος δραστηριότητας, το μακροοικονομικό περιβάλλον, η γεωγραφική θέση, το νόμισμα, η χρησιμοποίηση τεχνικών μείωσης κινδύνου κλπ.

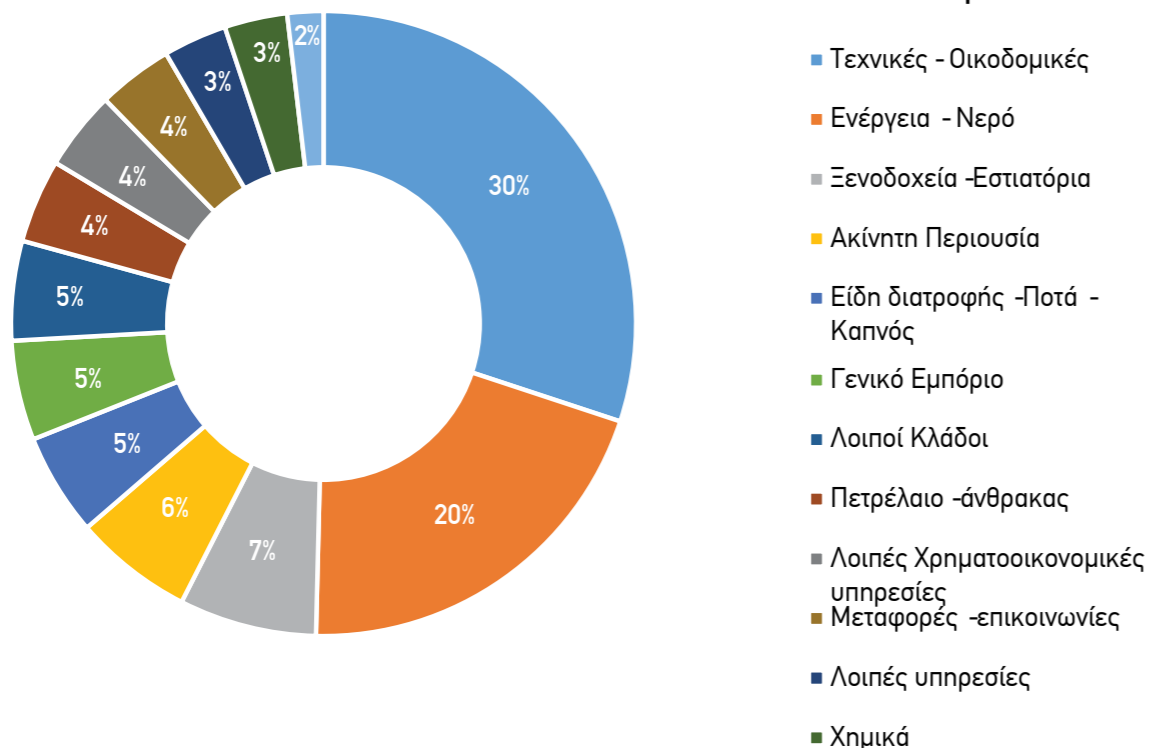
Ο Όμιλος αναγνωρίζει τον Κίνδυνο Συγκέντρωσης που προέρχεται:

- από τα Μεγάλα Χρηματοδοτικά Ανοίγματα (ΜΧΑ) προς έναν αντισυμβαλλόμενο ή όμιλο συνδεδεμένων πελατών.
- από τη συγκέντρωση σε έναν Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας που συνδέεται με την εμφάνιση αυξημένης πιθανότητας αθέτησης αντισυμβαλλομένων οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον κλάδο ή σε συμπληρωματικό/ούς με αυτόν κλάδο/ους εφόσον πραγματοποιηθεί κρίση στον κλάδο αυτό.
- στην περίπτωση του Κινδύνου Γεωγραφικής θέσης, ο κίνδυνος θεωρείται αμελητέος.

Σύμφωνα με τη νέα οργανωτική δομή, η παρακολούθηση και η διαχείριση του Κίνδυνου Συγκέντρωσης πραγματοποιείται στα πλαίσια του Πιστωτικού Κινδύνου. Επιπρόσθετα, έχουν θεσπιστεί μέσω του Πλαισίου Ανάλυσης Κινδύνων ποσοτικοί δείκτες παρακολούθησης για τον εν λόγω κίνδυνο, ο τρόπος υπολογισμού τους καθώς και τα εσωτερικά αποδεκτά όρια.

Κλαδική κατανομή 2018

Κίνδυνος Αγοράς

Ως Κίνδυνος Αγοράς, ορίζεται η πιθανότητα πραγματοποίησης ζημιάς από τη διαχείριση στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων, καθώς και από τη διαχείριση διαφόρων χαρτοφυλακίων συναλλαγών, λόγω αντίθετης κίνησης των τιμών των προϊόντων που συμπεριλαμβάνονται στα εν λόγω χαρτοφυλάκια. Έγκειται στον κίνδυνο απώλειας της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που προκύπτει από δυσμενείς αλλαγές στις μεταβλητές της αγοράς, όπως αλλαγές στα επιτόκια, στις χρηματιστηριακές αξίες και στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Επιπρόσθετα, έχουν θεσπιστεί μέσω του Πλαισίου Ανάλυσης Κινδύνων ποσοτικοί δείκτες παρακολούθησης για τον εν λόγω κίνδυνο, ο τρόπος υπολογισμού τους καθώς και τα εσωτερικά αποδεκτά όρια. Ο Όμιλος έχει μειώσει σημαντικά την έκθεση του στον εν λόγω κίνδυνο.

Επιτοκιακός Κίνδυνος Τραπεζικού Χαρτοφυλακίου (Interest Rate Risk on Banking Book)

Ο Κίνδυνος Επιτοκίου αφορά στην ενδεχόμενη μείωση των κερδών ή της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού που προκύπτει από μετατοπίσεις της καμπύλης των επιτοκίων και ο οποίος πηγάζει από τον ετεροχρονισμό στην αναπροσαρμογή των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του Ομίλου. Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφέρεται στις μεταβολές των μελλοντικών ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών στοιχείων εξαιτίας των διακυμάνσεων στα επιτόκια (είτε αυτά αφορούν καταθετικά προϊόντα, είτε χορηγητικά).

Τέτοιες μεταβολές τιμών των επιτοκίων μπορούν να επηρεάσουν την οικονομική θέση του Ομίλου, αφού δύνανται να μεταβάλουν:

- Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα.
- Την αξία εσόδων και εξόδων, ευαίσθητων σε μεταβολές επιτοκίων.
- Την αξία στοιχείων Ενεργητικού & Παθητικού, αφού η παρούσα αξία μελλοντικών χρηματοροών (και συχνά των ιδίων χρηματοροών) μεταβάλλεται καθώς τα επιτόκια αλλάζουν.

Για τον Επιτοκιακό Κίνδυνο χρησιμοποιούνται μέθοδοι μέτρησης του κινδύνου επιτοκίου που σχετίζονται με τον κίνδυνο επανατιμολόγησης (repricing risk), τον κίνδυνο καμπυλών απόδοσης (yield curve risk), τον κίνδυνο βάσης (basis risk) και τον κίνδυνο προαίρεσης (optionality).

Σενάρια για τον κίνδυνο επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο (banking), 2018

ΕΙΔΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΜΠΥΛΗΣ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ
ΣΕΝΑΡΙΟ 1	Καθαρά επιτοκιακά έσοδα	+200 μ.β.
ΣΕΝΑΡΙΟ 2	Καθαρά επιτοκιακά έσοδα	-200 μ.β.
ΣΕΝΑΡΙΟ 3	Καθαρή θέση	+200 μ.β.
ΣΕΝΑΡΙΟ 4	Καθαρή θέση	-200 μ.β.

Αποτελέσματα stress-test για τον Κίνδυνο Επιτοκίου (ποσά σε χιλ. ευρώ)

Εκτίμηση των καθαρών επιτοκιακών εσόδων (Net Interest Income) των επόμενων 12 μηνών, χωρίς μεταβολή στα επιτόκια	69.000,00
Μεταβολή των καθαρών επιτοκιακών εσόδων (Net Interest Income) κατόπιν παράλληλης μετατόπισης προς τα κάτω των επιτοκίων κατά 200 μονάδες βάσης (200 bps)	-11.924,00
Εκτίμηση των καθαρών επιτοκιακών εσόδων (Net Interest Income) ύστερα από την μεταβολή - 200 bps	57.076,00
Μεταβολή των καθαρών επιτοκιακών εσόδων (Net Interest Income) κατόπιν παράλληλης μετατόπισης προς τα πάνω των επιτοκίων κατά 200 μονάδες βάσης (200 bps)	11.924,00
Εκτίμηση των καθαρών επιτοκιακών εσόδων (Net Interest Income) ύστερα από την μεταβολή + 200 bps	80.924,00

Εκτίμηση Καθαρής Θέσης (EVE)	
Εκτίμηση της Καθαρής Θέσης (Economic Value of Equity) χωρίς μεταβολή στα επιτόκια	442.000,00
Μεταβολή της Καθαρής Θέσης (Economic Value of Equity) κατόπιν παράλληλης μετατόπισης προς τα κάτω των επιτοκίων κατά 200 μονάδες βάσης (200 bps)	144,26
Εκτίμηση της Καθαρής Θέσης (Economic Value of Equity) ύστερα από την μεταβολή - 200 bps	442.144,26
Μεταβολή της Καθαρής Θέσης (Economic Value of Equity) κατόπιν παράλληλης μετατόπισης προς τα πάνω των επιτοκίων κατά 200 μονάδες βάσης (200 bps)	-144,26
Εκτίμηση της Καθαρής Θέσης (Economic Value of Equity) ύστερα από την μεταβολή + 200 bps	441.855,74

Λειτουργικός Κίνδυνος

Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που απορρέει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες ή παραβιάσεις των διαδικασιών αυτών, ανθρώπινη συμπεριφορά, συστήματα ή από εξωτερικούς παράγοντες. Αναφέρεται στην πιθανότητα εμφάνισης ζημιών λόγω αστοχίας στις εσωτερικές διαδικασίες, τα πληροφοριακά συστήματα, το ανθρώπινο δυναμικό, την πολιτική και στρατηγική του οργανισμού, το νομικό και θεσμικό περιβάλλον καθώς και οποιονδήποτε άλλο μη προβλεπόμενο εξωγενή κίνδυνο, ενώ η προληπτική διαχείριση του αποσκοπεί στην προστασία τόσο των πελατών του όσο και του ίδιου του οργανισμού. Ο Λειτουργικός Κίνδυνος ενυπάρχει σε κάθε τραπεζική δραστηριότητα και απορρέει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες ή παραβιάσεις των διαδικασιών αυτών, την ανθρώπινη συμπεριφορά, τα πληροφοριακά συστήματα ή από εξωτερικούς παράγοντες. Στο λειτουργικό κίνδυνο εντάσσονται ο νομικός κίνδυνος και ο κίνδυνος κανονιστικής συμμόρφωσης, ενώ δεν περιλαμβάνονται λοιποί κίνδυνοι, όπως ο κίνδυνος στρατηγικής και ο κίνδυνος φήμης.

Για τη μέτρηση, αναγνώριση και τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη, το Αρχείο Καταγραφής Συμβάντων Λειτουργικού Κινδύνου, οι Εκθέσεις της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου που αφορούν πιθανή ή εν δυνάμει ζημία, αναφορές εξωτερικών ελεγκτών, εκθέσεις της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης και τα σχέδια δράσης που εκπονεί η Διεύθυνση Πληροφορικής και Τεχνολογίας (πχ. Σχέδιο Επιχειρησιακής Συνέχειας).

Η παρακολούθηση του Λειτουργικού Κινδύνου από την Τράπεζα, εδράζεται σε πέντε βασικούς πυλώνες και πιο συγκεκριμένα, στην καταγραφή των ζημιών προερχόμενων από:

- Εξωτερική απάτη (πλαστοπροσωπία, εκούσια εσφαλμένη αποτίμηση εξασφαλίσεων από τρίτα μέρη, κλπ.).
- Αστοχίες συστημάτων και υποδομών (μηχανογραφικά προβλήματα, φυσική ασφάλεια, ηλεκτρονική ασφάλεια, προβλήματα επικοινωνιών και κτιριακών εγκαταστάσεων, κλπ.).
- Εκτέλεση, ολοκλήρωση και διαχείριση διαδικασιών (ανθρώπινα σφάλματα, διαχείριση δεδομένων Πελατών, ικανοποιητική ενημέρωση Πελατών για τους κινδύνους που αναλαμβάνουν, γνώση / ικανότητα διεκπεραίωσης διαδικασιών κλπ.).
- Καθεστώς και ασφάλεια εργασίας.
- Εσωτερική απάτη (περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις όπου διενεργείται απάτη εις βάρος της Τράπεζας από λειτουργό της, αλλά και οι περιπτώσεις συνεργασίας λειτουργών της Τράπεζας με εξωτερικούς συνεργάτες / Πελάτες).

Η ποσοτικοποίηση της έκθεσης σε συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου, πραγματοποιείται σε συνεργασία με τις αρμόδιες Μονάδες μέσω του Αρχείου Καταγραφής Γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου και καταγράφεται στη Μηνιαία Έκθεση Λειτουργικού Κινδύνου.

Για τη διασφάλιση της εύρυθμης και απρόσκοπτης λειτουργία της Τράπεζας στο σύνολο των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων και δομών της, έχει θεσπιστεί Πολιτική Διαχείρισης Επιχειρησιακής Συνέχειας, η οποία αποτελεί μια σαφή και αποτελεσματική οργανωτική προσέγγιση και διαδικασία για την αντιμετώπιση και ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών που ενδέχεται να επηρεάσουν τη συνέχεια της επιχειρησιακής λειτουργίας σε έκτακτες καταστάσεις κρίσης απομείωσης εισπραχθούν ποσά από διαγραφείσες ή επισφαλείς χορηγήσεις τα ποσά αυτά αναγνωρίζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ος «κίνδυνος ρευστότητας» ορίζεται το ενδεχόμενο αδυναμίας του Ομίλου, να αποπληρώσει πλήρως ή έγκαιρα τις τρέχουσες και μελλοντικές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις όταν αυτές γίνουν απαιτητές- λόγω έλλειψης της απαραίτητης ρευστότητας. Στον κίνδυνο αυτό περιλαμβάνεται και η πιθανότητα ανάγκης επαναχρηματοδότησης ποσών, σε υψηλότερα επιτόκια καθώς επίσης και η ανάγκη πώλησης στοιχείων του Ενεργητικού.

Κατά τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας, ο σκοπός του Ομίλου είναι η εξασφάλιση, σε ικανοποιητικό βαθμό, της ύπαρξης ρευστότητας με απώτερο σκοπό την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και χωρίς δυσανάλογο επιπρόσθετο κόστος.

Η παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου επικεντρώνεται στην διαχείριση ταμειακών ροών και εκροών. Ειδικότερα στα πλαίσια της εξέτασης ποσοτικών δεδομένων αξιολογούνται σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου:

- Η παρακολούθηση της μεταβλητότητας των καταθέσεων με ιδιαίτερη έμφαση στους μεγάλους καταθέτες.
- Η σχέση των καταθέσεων προς το σύνολο του ενεργητικού-παθητικού και δανείων.
- Η μέτρηση και παρακολούθηση του κόστους κάλυψης ανοιχτών θέσεων.
- Η διασπορά των πηγών χρηματοδότησης.
- Η εξέλιξη των βασικών δεικτών μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας.
- Το ποσοστό του διαθέσιμου χαρτοφυλακίου προς εκχώρηση στην ΕΚΤ.
- Το ποσοστό των τιτλοποιηθέντων δανείων ανά χαρτοφυλάκιο.

Για την καλύτερη παρακολούθηση της ρευστότητας, παράγεται αυτοματοποιημένα και σε ημερήσια βάση, αναφορά ρευστότητας προς τις αρμόδιες επιχειρησιακές Μονάδες, για την παρακολούθηση των μεταβολών στις βασικές πηγές ρευστότητας και την δυνατότητα έγκαιρης λήψης κατάλληλων μέτρων.

Οι εποπτικές αρχές έχουν καθορίσει δείκτες αξιολόγησης ρευστότητας, προκειμένου να ελέγχεται το καθαρό άνοιγμα ρευστότητας. Ειδικότερα σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 η Τράπεζα οφείλει να διατηρεί ρευστά στοιχεία ενεργητικού, το άθροισμα των αξιών των οποίων καλύπτει τις εκροές ρευστότητας υπό ακραίες συνθήκες. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι η Τράπεζα διατηρεί επαρκή αποθέματα ρευστότητας για να αντιμετωπίσει πιθανές ανισορροπίες μεταξύ εισροών και εκροών ρευστότητας υπό ιδιαίτερα ακραίες συνθήκες για χρονικό διάστημα έως 30 ημερών. Η ανωτέρω υποχρέωση ποσοτικοποιείται μέσω του Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio) ο οποίος ορίζεται ως το πηλίκο των ρευστών διαθεσίμων ως προς τις καθαρές εκροές της Τράπεζας. Επιπλέον στα ίδια πλαίσια η Τράπεζα πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις καλύπτονται κατά ενδεδειγμένο τρόπο με ευρύ φάσμα μέσω σταθερής χρηματοδότησης, τόσο σε σταθερές όσο και σε ακραίες συνθήκες. Η ανωτέρω υποχρέωση ποσοτικοποιείται μέσω του Δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ratio) ο οποίος ορίζεται ως το πηλίκο των στοιχείων που παρέχουν σταθερή χρηματοδότηση ως προς τα στοιχεία τα οποία απαιτούν σταθερή χρηματοδότηση.

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματαγορών και Κεφαλαιαγορών, είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό της πρόσβαση στις αγορές χρήματος προκειμένου ο Όμιλος να ανταποκρίνεται στις ανάγκες ρευστότητας που ανακύπτουν την εκάστοτε χρονική στιγμή. Όλη η πληροφόρηση αναφορικά με τις κεφαλαιακές εισροές και τις εκροές του Ομίλου κατευθύνεται στα αρμόδια τμήματα της Διεύθυνσης, με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση της ρευστότητας που προκύπτει από τις μονάδες του και τις δραστηριότητες τους. Επιπλέον, καθορίζει συγκεκριμένο επίπεδο αποθέματος ρευστότητας υπό την μορφή μη-δεσμευμένων άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων (liquidity buffer) που μπορούν να πωληθούν, λαμβάνοντας υπόψη και την αξία ρευστοποίησης τους υπό συνθήκες κρίσης.

Ανά τακτά χρονικά διαστήματα, πραγματοποιούνται σενάρια προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Ομίλου και τις μεταβολές των χαρακτηριστικών και συνθηκών των αγορών. Τα αποτελέσματα των προγραμμάτων προσομοίωσης κρίσης ρευστότητας έχουν σημαίνουσα βαρύτητα, ώστε να καθοριστούν τα κατάλληλα μέτρα και να προσαρμοστούν οι εσωτερικές διαδικασίες και όρια, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση μιας κρίσης ρευστότητας.

Σε εφαρμογή της ΠΔΤΕ 2614/07.04.2009 αναφορικά με τον κίνδυνο ρευστότητας, η Τράπεζα ανέπτυξε και υποβάλλει στην Τράπεζα της Ελλάδος εσωτερικά όρια ρευστότητας και Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας (Contingency Funding Plan), λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις στο κόστος χρηματοδότησης μιας μείωσης ρευστότητας στο σύνολο της αγοράς ή μιας υποβάθμισης του Ομίλου.

Στοιχεία υπολογισμού δείκτη μόχλευσης Τράπεζας

	2018	2017
Δείκτης Μόχλευσης	12,74%	13,5%

Οι εποπτικές αρχές έχουν καθορίσει δείκτες αξιολόγησης ρευστότητας, προκειμένου να ελέγχεται το καθαρό άνοιγμα ρευστότητας. Ειδικότερα σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 η Τράπεζα οφείλει να διατηρεί ρευστά στοιχεία ενεργητικού, το άθροισμα των αξιών των οποίων καλύπτει τις εκροές ρευστότητας υπό ακραίες συνθήκες. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι η Τράπεζα διατηρεί επαρκή αποθέματα ρευστότητας για να αντιμετωπίσει πιθανές ανισορροπίες μεταξύ Η διαχείριση του κινδύνου μόχλευσης εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο της επιχειρησιακής στρατηγικής του Ομίλου αναφορικά με την διαχείριση κινδύνων. Αρμόδια για τον υπολογισμό και την γνωστοποίηση του δείκτη μόχλευσης στα επιχειρησιακά όργανα του Ομίλου είναι η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου. Πέραν της συγκέντρωσης των στοιχείων για τον υπολογισμό του δείκτη η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου εξετάζει και τα επιμέρους στοιχεία τα οποία διαμορφώνουν την έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο μόχλευσης και εισηγείται αρμοδίως στις περιπτώσεις όπου διαπιστώνονται αποκλίσεις από τα αναληφθέντα επίπεδα ανοχής κινδύνου.

Λοιποί Κίνδυνοι

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου επιλαμβάνεται των θεμάτων τα οποία αφορούν στους λοιπούς κινδύνους τους οποίους αντιμετωπίζει η Τράπεζα.

Για τον κίνδυνο κεφαλαίων:

- Διακρίβώνει το επίπεδο, τη δομή και την σταθερότητα των εποπτικών κεφαλαίων.
- Αναλύει την σύνθεση κεφαλαίων, ποιότητα κεφαλαίων της κατηγορίας 1 συμπεριλαμβανομένων του ποσοστού συμμετοχής των καινοτόμων τίτλων, των δικαιωμάτων μειοψηφίας και των υβριδικών κεφαλαίων.
- Ελέγχει την επάρκεια και την σταθερότητα των λειτουργικών κερδών (σε ατομική και ενοποιημένη βάση), προκειμένου να καλύπτουν μεταξύ άλλων και ενδεχόμενη αυξημένη ανάγκη για σχηματισμό αποθεματικών ή διενέργεια προβλέψεων λόγω απομείωσης στοιχείων ενεργητικού.
- Παρακολουθεί την Πολιτική και τον ρυθμό πιστωτικής επέκτασης εφόσον μπορεί να αποδυναμώσει την κεφαλαιακή επάρκεια μέσω μείωσης στοιχείων εποπτικών κεφαλαίων ή μέσω της αύξησης των σταθμισμένων στοιχείων του Ενεργητικού έναντι του πιστωτικού κινδύνου.
- Ελέγχει το τρέχον επίπεδο του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Αναλύει την δυνατότητα άντλησης πρόσθετων κεφαλαίων με εύλογους όρους (έγκυρη άντληση και κόστος), όπως προσδιορίζεται από την ανάλυση της κεφαλαιακής δομής, της δομής του ενεργητικού και την πρόσβαση του ιδρύματος στις αγορές.

Για τον κίνδυνο κερδοφορίας:

- Παρακολουθεί δυναμικά και στατικά τους βασικούς δείκτες κερδοφορίας της Τράπεζας προβαίνοντας σε συγκριτικές και διαχρονικές αναλύσεις.

Για τον κίνδυνο συμμόρφωσης:

- Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης παρακολουθεί τον κίνδυνο συμμόρφωσης όπως νοείται ο κίνδυνος νομικών ή εποπτικών κυρώσεων, οικονομικής ζημίας ή επιπτώσεων στη φήμη του πιστωτικού ιδρύματος ως αποτέλεσμα μη συμμορφώσεως με τους νόμους, τους κανονισμούς και τους κώδικες δεοντολογίας. Οι ζημιές από μη συμμόρφωση στο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο περιλαμβάνονται στον λειτουργικό κίνδυνο. Οι ζημιές όμως από μη ουσιαστική συμμόρφωση επεκτείνονται και στην φήμη του ιδρύματος με σοβαρές συνέπειες στην κερδοφορία του, την αξία της μετοχής του κλπ.

6.9. Κεφαλαιακή Επάρκεια

Εξειδικευμένες μονάδες της Τράπεζας παρακολουθούν την κεφαλαιακή επάρκεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και υποβάλλουν στοιχεία ανά τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Τα εποπτικά κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων διακρίνονται σε :

- Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier 1) τα οποία αναλύονται περαιτέρω σε:
  - ο Κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1 – CET 1).
  - ο Πρόσθετα κεφάλαια της Κατηγορίας 1.
- Κεφάλαια της κατηγορίας 2 (Tier 2).

Ος Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, ορίζεται ο λόγος των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων προς τα στοιχεία του Ενεργητικού καθώς και τα εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης στοιχεία, σταθμισμένα κατά τον κίνδυνο που αυτά περικλείουν. Ος Δείκτης Tier 1 ορίζεται αντίστοιχα ο λόγος των Κεφαλαίων της κατηγορίας 1 (Tier 1) προς τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού) ενώ με αντίστοιχο τρόπο ορίζεται και ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1).

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 και την ΕΠΑΘ 114/04.08.2014 οι τράπεζες πρέπει σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση να πληρούν κατ' ελάχιστον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1) 4,5%, δείκτη κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (TIER 1) 6% και συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας (Total Capital Ratio) 8%.

Σημειώνουμε ότι η εν λόγω ΕΠΑΘ κατήργησε την ΠΕΕ 13/28.3.2013 ενώ προβλέπει ακόμα μεταβατικές διατάξεις αναφορικά με την εφαρμογή εποπτικών αφαιρέσεων από τα κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1 – CET 1).

Επιπροσθέτως σύμφωνα με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ οι τράπεζες, επίσης, θα υποχρεούνται να δημιουργήσουν σταδιακά ένα αποθεματικό διατήρησης κεφαλαίων (capital conservation buffer) 2,5% μέχρι την 01-01-2019 (0,625% την 01-01-2016, 1,25% την 01-01-2017 και 1,875% την 01-01-2018) πέραν των υφιστάμενων κεφαλαίων κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1) και των ελάχιστων εποπτικών ιδίων κεφαλαίων.

Συνολικά οι ελάχιστοι δείκτες που πρέπει να τηρούνται συμπεριλαμβανομένου του αποθεματικού διατήρησης κεφαλαίων (capital conservation buffer) και οι οποίοι θα ισχύουν από 01-01-2019 είναι:

- Ο ελάχιστος δείκτης κοινών ιδίων κεφαλαίων 7%.
- Ο συνολικός δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας 10,5%.

Τέλος η Οδηγία 2013/36/ΕΕ προβλέπει την διακριτική ευχέρεια επιβολής από τα Κράτη Μέλη των εξής αποθεμάτων ασφαλείας

- Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα Ασφαλείας.
- Απόθεμα Ασφαλείας Συστημικού Κινδύνου.

Οι βασικές προτεραιότητες του Ομίλου συνίστανται, στη διατήρηση και εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, στην δυνατότητα του Ομίλου για απρόσκοπτη συνέχεια των δραστηριοτήτων του και στη διατήρηση της κεφαλαιακής βάσης σε τέτοιο επίπεδο, που θα επιτρέπει η επίτευξη του επιχειρηματικού σχεδίου του.

Πίνακας Κεφαλαιακής Επάρκειας - Τράπεζα

	2018	2017	2016	2015	2014
Σταθμισμένο Ενεργητικό					
Πιστωτικός Κίνδυνος	3.005.315	3.206.912	3.277.277	3.174.082	3.149.614
Κίνδυνος Αγοράς	1.600	4.129	3.100	20.635	102.579
Λειτουργικός Κίνδυνος	197.723	209.965	185.677	148.682	144.552
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	3.421.006	3.421.006	3.466.054	3.343.399	3.396.745
Εποπτικά ίδια Κεφάλαια					
Κεφάλαια CET1	431.148	499.984	508.084	564.363	236.960
Κύρια Βασικά Εποπτικά ίδια Κεφάλαια					
Βασικά Εποπτικά ίδια Κεφάλαια	431.148	499.984	508.084	564.363	309.398
Συνολικά Εποπτικά ίδια Κεφάλαια	530.833	499.984	508.084	564.363	325.244
Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας					
Δείκτης CET1	13,50%	14,62%	14,66%	16,88%	6,98%
Δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων					
Δείκτης Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων	13,50%	14,62%	14,66%	16,88%	9,11%
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	16,40%	14,62%	14,66%	16,88%	9,58%

Η μεταβολή στους Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας από την 31/12/2017 οφείλεται στην εφαρμογή του νέου προτύπου ΔΠΧΑ (IFRS 9) καθώς και στις ενέργειες κεφαλαιακής ενίσχυσης που ολοκληρώθηκαν εντός του 2018. Η τράπεζα κάνει χρήση των μεταβατικών διατάξεων που προβλέπονται στον Κανονισμό ΕΕ 2395/2017.

Στις 21 Ιανουαρίου 2019, η Τράπεζα της Ελλάδος με αντίστοιχη απόφαση ενημέρωσε την ATTICA BANK ότι για το έτος 2019 το ελάχιστο όριο του Συνολικού Δείκτη Ιδίων Κεφαλαίων είναι 12,92%. Ο εν λόγω δείκτης αποτελείται από το ελάχιστο όριο του Συνολικού Δείκτη Ιδίων Κεφαλαίων (8%), σύμφωνα με το άρθρο 92(1) της CRR, τις πρόσθετες εποπτικές απαιτήσεις για τον Πυλώνα II καθώς επίσης και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τήρησης αποθέματος ασφαλείας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν.4261/2014. Ο ελάχιστος δείκτης θα πρέπει να τηρείται σε συνεχή βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβατικές διατάξεις της CRR / CRD IV.

Η λογιστική αποαγνώριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων που ολοκληρώθηκε στο 4ο τρίμηνο του 2018, δεν οδήγησε σε μείωση του σταθμισμένου ενεργητικού της Τράπεζας.

Ο Όμιλος διαθέτει αξιόπιστες, αποτελεσματικές και ολοκληρωμένες στρατηγικές και διαδικασίες για την αξιολόγηση σε διαρκή βάση του ύψους, της σύνθεσης και της κατανομής των ιδίων κεφαλαίων που θεωρούνται επαρκή για την κάλυψη της φύσης και του επιπέδου των κινδύνων που αναλαμβάνει (εσωτερικό κεφάλαιο).

Στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ), εξετάζονται ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία όπως το επίπεδο και η δομή των εποπτικών κεφαλαίων, ο κίνδυνος αγοράς, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος επιτοκίου, το επίπεδο και η κατανομή του εσωτερικού κεφαλαίου κ.ά. Από την αξιολόγηση των πεδίων αυτών προσαρμόζονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την περαιτέρω κάλυψη των εξής:

- Υποεκτίμηση Πιστωτικού Κινδύνου σύμφωνα με την Τυποποιημένη μέθοδο.
- Εκτίμηση επίπτωσης Κινδύνου Συγκέντρωσης.
- Εκτίμηση επίπτωσης Κινδύνου Επιτοκίου στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο.
- Εκτίμηση επιπτώσεων εφαρμογής μεταβατικών διατάξεων IFRS9 επί των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων.
- Λοιποί Κίνδυνοι όπως ο κίνδυνος αγοράς, κίνδυνος ρευστότητας, μόχλευση, κίνδυνος κερδοφορίας, κίνδυνος κεφαλαίων και κίνδυνος φήμης.

Στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης Εσωτερικής Επάρκειας Ρευστότητας (ΔΑΕΕΡ), ο Όμιλος αξιολογεί τη λειτουργία διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας της, συμπεριλαμβανομένων των μετρήσεων αριθμοδεικτών ρευστότητας, ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, την περιγραφή της σχετικής με τη διαχείριση ρευστότητας διακυβέρνησης, το σχέδιο έκτακτης χρηματοδότησης (Contingency Funding Plan) και τη γενικότερη στρατηγική χρηματοδότησής του Επιχειρηματικού Σχεδίου.

11

Ετήσια Οικονομική
Έκθεση Χρήσης 2018

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Από 1^η Ιανουαρίου έως 31^η Δεκεμβρίου 2018

(Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3556/2007)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΤΗΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

- I. Δήλωση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- II. Ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με τον Ν.3556/2007 συμπεριλαμβανομένης της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης (Ν.3873/2010)
- III. Ετήσια Ατομική και Ενοποιημένη Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση της 31 Δεκεμβρίου 2018 (περιλαμβάνεται και η Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών)
- IV. Γνωστοποιήσεις Ν.4374/2016
- V. Διαθεσιμότητα Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης

I. ΔΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Βεβαιώνεται και δηλώνεται ότι, εξ όσων γνωρίζουμε:

- Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και του Ομίλου της, για τη χρήση που έληξε την 31^η Δεκεμβρίου 2018 καταρτίσθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα, απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσης της Τράπεζας και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο.
- Η ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή, την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας, καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 23 Απριλίου 2019

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ**

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι.
ΜΙΧΕΛΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΙ 310803**

**ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν.
ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΕ 119288**

**ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΜ.
ΤΣΑΚΙΡΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. Λ 024276**

Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

Π. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (σύμφωνα με τον Ν. 3556/2007)

Εισαγωγή

Κύριοι Μέτοχοι,

Σας υποβάλλουμε για την κλειόμενη χρήση από 1/1/2018 έως 31/12/2018 την ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου.

Στην παρούσα έκθεση περιγράφονται συνοπτικά πληροφορίες του Ομίλου και της Τράπεζας ATTICA BANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, χρηματοοικονομικές πληροφορίες που στοχεύουν σε μία γενική ενημέρωση των μετόχων και του επενδυτικού κοινού για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα, τη συνολική πορεία και τις μεταβολές που επήλθαν κατά τη διάρκεια της κλειόμενης εταιρικής χρήσης (1/1/2018-31/12/2018) καθώς και σημαντικά γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα και την επίδραση αυτών στις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης. Επίσης γίνεται περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που ενδέχεται να αντιμετωπίσει ο Όμιλος και η Τράπεζα στο μέλλον και παρατίθενται οι σημαντικότερες συναλλαγές που καταρτίστηκαν μεταξύ της Τράπεζας και των συνδεδεμένων με αυτήν προσώπων.

Για τη χρήση του 2018 το οικονομικό περιβάλλον διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Διεθνής Οικονομία

Ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ για το 2017 ήταν στο 3,7% και προβλέπεται να παραμείνει στο ίδιο ποσοστό τόσο για το έτος 2018 όσο και για το 2019. Στις προηγμένες οικονομίες η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου εκτιμάται να είναι 2,4% για το 2018 από 2,3% από το 2017, ενώ για τις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες στο 4,7% όπως το 2017. Ο πληθωρισμός στις προηγμένες οικονομίες, όπως υπολογίζεται από τον ΔΤΚ, αν και επιταχύνθηκε το 2017 (στο 1,7% από 0,8% του 2016), παραμένει σταθερά χαμηλός στο 2,0% το 2018, ενώ στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες ο πληθωρισμός παρέμεινε 4,7% και το 2018 όπως το 2017. Το παγκόσμιο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών σε όλες τις οικονομικές περιοχές σε όγκο εκτιμάται ότι αυξήθηκε κατά σε 4,0% το 2018 από 5,3% το 2017.

ΗΠΑ:

Η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου εκτιμάται στο 2,9% για το 2018 από 2,2% το 2017. Ο πληθωρισμός αυξήθηκε το 2018 στο 2,4% από 2,1% το 2017. Το δημοσιονομικό έλλειμμα σε ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε στο 4,7% το 2018 από 3,8% το 2017. Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξάνεται στο 106,1% το 2018 από 105,2% του 2017. Για το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ, η εκτίμηση είναι για μικρή αύξηση στο 2,5% το 2018 από 2,3% για το 2017. Το ποσοστό ανεργίας εκτιμάται ότι υποχώρησε περαιτέρω στο 2018 στο 3,9% έναντι 4,3% το 2017.

ΑΣΙΑ:

Όσον αφορά την Ιαπωνία εκτιμάται ότι η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου για το 2018 μειώθηκε στο 1,1% από στο 1,7% το 2017. Ο πληθωρισμός αυξήθηκε στο 1,2% το 2018 από το 0,5% το 2017. Για το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ, η εκτίμηση είναι ότι θα μειωθεί αγγίζοντας το 3,7% το 2018, από το 4,3% το 2017. Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2018 αναμένεται να διαμορφωθεί στο 238,2% από το 237,3%. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι πλεονασματικό και η εκτίμηση είναι για 3,6% το 2018, σε σύγκριση με 4,0% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2017.

Η εκτίμηση για την Κίνα είναι ότι η ετήσια μεταβολή του ΑΕΠ σε όρους όγκου μειώθηκε στο 6,6% το 2018, από το 6,9% 2017. Ο πληθωρισμός αυξήθηκε το 2018 και έφθασε το 2,4% από το 2,2% το 2017. Το δημοσιονομικό έλλειμμα σε ποσοστό του ΑΕΠ είναι 4,1% 2018, σε σύγκριση 3,9% το 2017. Ενώ το ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2018 αναμένεται να διαμορφωθεί αυξητικά στο 50,1%, από το 47% του 2017. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι πλεονασματικό και για το 2018 η εκτίμηση είναι να διαμορφωθεί στο 0,7%, έναντι 1,4% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2017.

ΕΥΡΩΖΩΝΗ:

Στη ζώνη του ευρώ, για το 2017 ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε στο υψηλότερο ποσοστό που σημειώθηκε μετά την κρίση, ήτοι 2,5%, ενώ αναμένεται να υποχωρήσει το 2018 στο 1,7%. Ο πληθωρισμός παραμένει χαμηλός φθάνοντας το 1,8% το 2018 από 1,5% το 2017.

Η ΕΚΤ συνέχισε να εφαρμόζει το πρόγραμμα αγοράς τίτλων κατά το 2018, με τις μηνιαίες καθαρές αγορές όμως μειωμένες. Κατά τη συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής στις 13 Δεκεμβρίου, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να διακόψει τον Δεκέμβριο του 2018 τις καθαρές αγορές στοιχείων ενεργητικού, να διατηρήσει αμετάβλητα τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ και να ενισχύσει την παροχή ενδείξεων για τη μελλοντική κατεύθυνση όσον αφορά τις επανεπενδύσεις. Η βελτίωση της αγοράς εργασίας στην Ευρωζώνη συνεχίστηκε το 2018, παράλληλα με την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 8,2% του εργατικού δυναμικού, το χαμηλότερο από τον Ιανουάριο του 2009, έναντι του 9,1 του 2017. Η καθαρή ζήτηση για δάνεια συνέχισε να αυξάνεται, αλλά οι τράπεζες αναμένουν κάποια συγκράτηση της ζήτησης τους με το νέο έτος 2019. Η καθαρή ζήτηση για δάνεια προς επιχειρήσεις συνέχισε να αυξάνεται κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2018 (καθαρό ποσοστό 9%, μετά από 12% το τρίτο τρίμηνο), περίπου ευθυγραμμισμένο με τις προσδοκίες των τραπεζών κατά τον προηγούμενο κύκλο έρευνας της ΕΚΤ. Η καθαρή ζήτηση εξακολούθησε επίσης να αυξάνεται για τα στεγαστικά δάνεια (καθαρό ποσοστό 12%, μετά το 5%) και για τις καταναλωτικές πιστώσεις και άλλους δανεισμούς προς τα νοικοκυριά (8%, μετά από 22%). Το 2017 οι δημοσιονομικές εξελίξεις στη ζώνη του ευρώ χαρακτηρίστηκαν από τη συνέχιση της μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος, αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό, τάση η οποία συνεχίστηκε και το 2018. Έτσι, το δημοσιονομικό έλλειμμα στη ζώνη του ευρώ ως σύνολο εκτιμάται στο 0,5% το 2018 από το 1,1% του ΑΕΠ το 2017. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν πλεονασματικό της τάξεως του 3,1% το 2017 και η εκτίμηση είναι ότι για το 2018 θα διαμορφωθεί στο 3,0%.

Ελληνική Οικονομία και το Τραπεζικό Σύστημα

Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις και στοιχεία της ΤτΕ είναι σημαντικό ότι σε συνέχεια της ανάκαμψης που παρατηρήθηκε το 2017, η οικονομική δραστηριότητα στη διάρκεια του 2018 φαίνεται να επιταχύνθηκε, με το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές να καταγράφει άνοδο κατά περίπου 2,1% έναντι του 2017.

Βασικοί πυλώνες της μεγέθυνσης της οικονομίας ήταν οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών και η ιδιωτική κατανάλωση.

Ο πληθωρισμός, στη διάρκεια του 2018 κινήθηκε ηπιότερα λόγω των επιδράσεων βάσης στα ενεργειακά αγαθά και στα επεξεργασμένα είδη διατροφής. Οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου επέδρασαν αυξητικά, ενώ οι τιμές των μη ενεργειακών αγαθών συνεχίζουν να καταγράφουν αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής.

Η υπέρβαση του δημοσιονομικού στόχου που παρατηρείται τα τελευταία έτη συμβάλλει στη συγκράτηση του δημόσιου χρέους και ενισχύει την εμπιστοσύνη των αγορών.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος, η οικονομική δραστηριότητα εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 2,1% το 2018, 2,3% το 2019 και 2,2% το 2020. Η εξέλιξη αυτή εκτιμάται ότι θα στηριχθεί στις επιχειρηματικές επενδύσεις, στις εξαγωγές, αλλά και στην άνοδο της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Οι επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν, ιδιαίτερα από το 2019 και έπειτα, σε συνάρτηση με την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και τη σταδιακή αποκατάσταση της χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα.

Η απασχόληση αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται, στηριζόμενη κυρίως στη θετική πορεία επιμέρους τομέων της οικονομικής δραστηριότητας όπως ο τουρισμός, το εμπόριο και η μεταποίηση, συμβάλλοντας στην περαιτέρω υποχώρηση του ποσοστού ανεργίας.

Βασική πρόκληση για την ελληνική οικονομία στο άμεσο μέλλον είναι η συνέχεια της συστηματικής επιστροφής του Ελληνικού Δημοσίου στις χρηματοπιστωτικές αγορές με βιώσιμους όρους.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος προσαρμογής τον περασμένο Αύγουστο και τα μέτρα ελάφρυνσης του δημόσιου χρέους που αποφάσισε το Eurogroup τον Ιούνιο του 2018, τα οποία εκτιμάται ότι διασφαλίζουν τη βιωσιμότητά του μεσοπρόθεσμα, τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου έρχονται πιο κοντά στο να αποκτήσουν καθεστώς επενδυτικής βαθμίδας.

Η πρόσφατη πετυχημένη έκδοση του Ιανουαρίου του 2019 ύψους 2,5 δισ. και απόδοσης 3,6% είναι η πρώτη έκδοση χρέους της Ελλάδας εκτός προγράμματος μετά από σχεδόν μία δεκαετία που βασιζόταν σε χρηματοδότηση από την ΕΕ και το ΔΝΤ. Όπως αναφέρει ο οίκος Moody's σε σημείωμά του «η έξοδος της Ελλάδας στις διεθνείς κεφαλαιαγορές είναι θετική για το αξιόχρεο, καθώς αντανάκλα τη βελτιούμενη εμπιστοσύνη των επενδυτών και ανοίγει τον δρόμο για την επιστροφή της Ελλάδας στην πλήρη χρηματοδότησή της από τις αγορές»

Οι προσφορές των επενδυτών για το πενταετές ομόλογο υπερκάλυψαν κατά πέντε φορές το ζητούμενο ποσό (2 δισ. ευρώ) και ξεπέρασαν τα 10 δισ. ευρώ. Ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους έκανε αποδεκτές προσφορές συνολικού ύψους 2,5 δισ. ευρώ, δηλαδή 500 εκατ. ευρώ περισσότερα από όσα αρχικά ζητούσε. Το κόστος δανεισμού κινήθηκε αισθητά χαμηλότερα από το ενδεικτικό κουπόνι των 3,75% - 3,875% που είχε δοθεί ως σημείο εκκίνησης στους αναδόχους και τελικά έκλεισε στο 3,6%. Η μεγάλη επενδυτική συμμετοχή

στην έκδοση του πενταετούς ομολόγου είχε ως αποτέλεσμα να μπουν αγοραστές και στα υφιστάμενα ομόλογα και οι αποδόσεις τους να κινηθούν χαμηλότερα. Ενδεικτικά το τετραετές ομόλογο λήξεως 30 Ιανουαρίου 2023 σημείωσε απόδοση 2,994% και το ομόλογο λήξεως 30 Ιανουαρίου 2028 κατέγραψε απόδοση 3,994%.

Σχετικά το τραπεζικό σύστημα, οι βελτιωμένες προοπτικές για την οικονομία ενίσχυσαν το οικονομικό κλίμα, συμβάλλοντας στην αύξηση των καταθέσεων και βελτίωσαν την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδος, με αποτέλεσμα τον περιορισμό της εξάρτησης των τραπεζών από το μηχανισμό έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (ELA).

Η ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών και η βελτίωση του κλίματος εμπιστοσύνης επέτρεψαν την άρση των περισσότερων περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.

Παρά το ότι οι τράπεζες σημείωσαν αξιόλογη πρόοδο στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων τους το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών παραμένει υψηλό.

Σε σχέση με την κεφαλαιακή επάρκεια, ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών (Common Equity Tier 1 – CET1) σε ενοποιημένη βάση και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ για το τρίτο τρίμηνο του 2018, παραμένουν σε ικανοποιητικό επίπεδο (15,6% και 16,2%).

Η Attica Bank εντός του οικονομικού περιβάλλοντος αυτού και κατά το 2018, ακολούθησε το στρατηγικό σχεδιασμό της, συνεχίζοντας τις διοικητικές και οργανωτικές αλλαγές του 2017.

Τα σημαντικότερα γεγονότα εντός του 2018 για την Τράπεζα υπήρξαν,

- Η επιτυχής ολοκλήρωση του Προγράμματος Εθελούσιας εξόδου του προσωπικού.
- Η ολοκλήρωση με μερική κάλυψη της Αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου.
- Η μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης της Τράπεζας σε σχέση με τους δύο κύριους μετόχους, με την υποχώρηση του ποσοστού του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και την αύξηση του ποσοστού του Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.).
- Η ολοκλήρωση της δεύτερης πώλησης ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (Junior Note).

Ειδικότερα:

- Την 26/4/2018, ολοκληρώθηκε με επιτυχία το Πρόγραμμα Εθελούσιας εξόδου του προσωπικού της Τράπεζας. Η συμμετοχή στο εν λόγω Πρόγραμμα ανήλθε σε 164 άτομα που αντιστοιχεί σε περίπου 23% του συνόλου του προσωπικού της Τράπεζας.
- Με την συνεδρίαση του την 21/5/2018 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας πιστοποίησε την ολοκλήρωση με μερική κάλυψη της Αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου, ήτοι κατά 88.883.536,80 ευρώ, με την έκδοση 296.278.456 νέων, κοινών ονομαστικών μετοχών ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη.
- Η αρχική μεταβίβαση της 16/05/2018 και εν συνεχεία η δεύτερη μεταβίβαση της 27/07/2018 κοινών ονομαστικών μετοχών από τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) στο Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.) είχαν ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης της Τράπεζας με τα νέα ποσοστά τους επί των κοινών ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας να διαμορφώνονται τελικά σε 46,16% (Ε.Φ.Κ.Α.) και σε 32,50% (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.) αντίστοιχα. Την 31/07/2018 ακολούθησε συμφωνία μεταξύ Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.) βάσει της οποίας τα δικαιώματα ψήφου των μετοχών της Τράπεζας που κατέχει ο Ε.Φ.Κ.Α. κατά το ποσοστό που υπερβαίνουν το 33,00%, ήτοι 13,16% ασκούνται από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.).
- Η Τακτική Γενική Συνέλευση στις 27/06/2018 όπως ολοκληρώθηκε στις 25/07/2018 αποφάσισε, την πώληση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (Junior Note), το οποίο προέκυψε από τη Β' τιτλοποίηση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας ονομαστικής αξίας 357,25 εκατ. ευρώ. Η συνεργασία με έναν χρηματοπιστωτικό οίκο του βεληνεκούς της PIMCO, που εγκρίθηκε ως προτιμώμενος επενδυτής της ανάληψης της διαχείρισης της δεύτερης τιτλοποίησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και πιστώσεων της Τράπεζας, αποτέλεσε ένα νέο και αποφασιστικό βήμα για την θωράκιση της Τράπεζας και διάνοιξε προοπτικές για ευρύτερες στο μέλλον συνέργειες.
- Η ολοκλήρωση της διαδικασίας πώλησης την 26/10/2018 του Junior Note ονομαστικής αξίας 357,25 εκατ. ευρώ που αφορά στη συναλλαγή Metexelixis και η συνεπαγόμενη λογιστική αποαναγνώριση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ονομαστικής αξία 701 εκατ. ευρώ περίπου στην οποία προέβη η Τράπεζα. Το τίμημα που εισέπραξε η Τράπεζα ανέρχεται σε 47 εκατ. ευρώ και απεικονίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης του 2018.

Με την ολοκλήρωση των παραπάνω ενεργειών η Τράπεζα εξασφάλισε το σύνολο των προβλεπόμενων κεφαλαίων της, τα οποία αθροίζονται σε 136 εκατ. ευρώ περίπου σε μετρητά (88,9 εκατ. ευρώ από την ΑΜΚ και 47 εκατ. ευρώ κέρδη μέσω της πώλησης του Junior Note της 2ης τιτλοποίησης. Επιπλέον η Τράπεζα κατά την 20/12/2018 προχώρησε στην εξαγορά των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου με έκδοση ισόποσου ομολογιακού δανείου.

Ταυτόχρονα η Τράπεζα εξυγιαίνεται συνεχώς έχοντας,

α) αυξήσει σημαντικά το ύψος των καταθέσεων της,

β) μειώσει στο ελάχιστο τον δανεισμό της από τον ΕΛΑ,

γ) μειώσει σημαντικά το λειτουργικό της κόστος μετά και την ολοκλήρωση του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου προσωπικού (Απρίλιος 2018) και

Με τον τρόπο αυτόν η Τράπεζα, απερίσπαστα πλέον, επικεντρώνεται στις τραπεζικές εργασίες προκειμένου να πετύχει ψηφιοποίηση, παροχή υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών στους πελάτες της, με έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά.

Η χρήση του 2018 ήταν η μεταβατική χρήση αντιμετώπισης του συνόλου των προβλημάτων της Τράπεζας, με αυξήσεις κεφαλαίου, τιτλοποιήσεις επισφαλών δανείων, συνέχιση απομόχλευσης και αναδιοργάνωσης της Τράπεζας, με αποτέλεσμα τα μεγέθη του 2018, να αντικατοπτρίζουν τις ανωτέρω μεταβολές οι οποίες πραγματοποιούνται στην Τράπεζα.

Το κόστος της 2ης εθελούσιας εξόδου, επιβάρυνε τα αποτελέσματα της χρήσης που έληξε την 31/12/2018 με 17εκ. ευρώ. Οι τόκοι και οι προμήθειες έσοδα, εμφανίστηκαν συγκρατημένα, λόγω των τιτλοποιήσεων και της συνέχισης της απομόχλευσης των στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας. Η ανωτέρω πολιτική, ταυτόχρονα με την συνέχιση της ανοδικής πορείας των καταθέσεων, έχει οδηγήσει στη μείωση της ακριβής (περίπου 1,5% επιτόκιο) άντλησης κεφαλαίων μέσω του ΕΛΑ, το οποίο οδηγεί και στη μελλοντική μείωση του κόστους κεφαλαίων της Τράπεζας.

Η διοίκηση διακρίνει παρά ταύτα, ότι προσμετρούνται θετικά οι εξελίξεις της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου, της 2ης τιτλοποίησης, της μείωσης του ΕΛΑ η οποία και συνεχίζεται, σε συνάρτηση με την προσήλωση της Τράπεζας πλέον στις τραπεζικές εργασίες και ότι δημιουργούνται πλέον ευοίωνες προοπτικές για την επιτυχή υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού της Τράπεζας, οι οποίες ενδυναμώνονται περαιτέρω με δεδομένη τη σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας όπως άλλωστε προκύπτει και από τη βελτίωση μιας σειράς βασικών μακροοικονομικών και δημοσιονομικών δεικτών.

Η διοίκηση προσδοκά ότι η Τράπεζα θα επανέλθει οριστικά στις αμέσως επόμενες χρήσεις, σε υγιή λειτουργική κερδοφορία, έχοντας πλέον ισχυρή κεφαλαιακή βάση και θα δημιουργεί εσωτερικό κεφάλαιο προς όφελος της ελληνικής οικονομίας, των μετόχων της, των πελατών της και των εργαζομένων της.

A. Χρηματοοικονομικές εξελίξεις και επιδόσεις περιόδου αναφοράς

Βασικά Μεγέθη και Αποτελέσματα Ομίλου

Κατά τη διαχειριστική χρήση της 31/12/2018, τα βασικά μεγέθη και τα αποτελέσματα του Ομίλου καθώς και η μεταβολή τους, διαμορφώθηκαν ως εξής:

- Το σύνολο του Ενεργητικού του Ομίλου ανήλθε σε 3.351 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 5,3% έναντι της συγκριτικής χρήσης 2017.
- Οι συνολικές χρηματοδοτήσεις (χορηγήσεις δανείων και ομολογιακά δάνεια εταιρειών) ανήλθαν, προ προβλέψεων, σε 1.845,1 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 30,8% της συγκριτικής χρήσης 2017.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται αναλυτικά οι χρηματοδοτήσεις του Ομίλου:

(σε εκατ. ευρώ)	31/12/2018 (1)	31/12/2017 (2)	Μεταβολή % (1)/(2)
Χορηγήσεις	1.387	2.006	-30,8%
Από τις οποίες:			
- Καταναλωτικά Δάνεια	95	138	-31,0%
- Πιστωτικές Κάρτες	22	33	-33,8%
- Στεγαστική Πίστη	411	432	-4,8%
- Χρηματοδοτική Μίσθωση	89	140	-36,1%
Ομολογιακά δάνεια επιχειρήσεων	458	661	-30,7%
Σύνολο χρηματοδοτήσεων	1.845	2.667	-30,8%

- Το ύψος των καταθέσεων κατά την 31/12/2018 ανήλθε σε 2.281,9 εκατ. ευρώ αυξημένο κατά περίπου 19% συγκριτικά με την 31/12/2017.
- Οι προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους κατά τη χρήση 2018 ανήλθαν σε 27,5 εκατ. ευρώ, οι οποίες αναλύονται σε προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ύψους 22,8 εκατ. ευρώ, σε προβλέψεις απομείωσης στοιχείων εκτός ισολογισμού ύψους 5 εκατ. ευρώ και σε αναστροφή προβλέψεων απομείωσης επενδυτικών τίτλων ύψους 0,3 εκατ. ευρώ, διαμορφώνοντας το δείκτη προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου της χρήσης προς τα συνολικά έσοδα σε 34%. Οι σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης χρηματοοικονομικών στοιχείων ανέρχονται σε 253 εκατ. ευρώ έναντι 474,7 εκατ. ευρώ την 31/12/2017, λόγω της αποαναγνώρισης του χαρτοφυλακίου ύψους 700,5 εκατ. ευρώ και των αντίστοιχων προβλέψεων απομείωσης. Ο δείκτης κάλυψης των συνολικών μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE's EBA Definition) διαμορφώθηκε σε 33,5%. Ως δείκτης κάλυψης ορίζεται το πηλίκο των προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου προς το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs), ενώ ως μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs) ορίζονται ανοίγματα που περιλαμβάνουν δάνεια με καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και δάνεια αβέβαιης είσπραξης, δηλαδή δάνεια τα οποία θεωρούνται μη εξυπηρετούμενα παρόλο που είτε είναι ενήμερα ακόμα, είτε είναι σε καθυστέρηση μέχρι 90 ημέρες καθώς υπάρχουν ενδείξεις για δυσκολίες πλήρους αποπληρωμής χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης.
- Οι σωρευμένες προβλέψεις καλύπτουν το 13,7% του δανειακού χαρτοφυλακίου χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εμπράγματες εξασφαλίσεις.
- Τα καθαρά έσοδα από τόκους ανήλθαν σε 69,3 εκατ. ευρώ εμφανίζοντας μείωση 20,3% έναντι του 2017 λόγω της σημαντικής απομόχλευσης του μη εξυπηρετούμενου δανειακού χαρτοφυλακίου.
- Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες διαμορφώθηκαν σε 7 εκατ. ευρώ εμφανίζοντας μείωση 34,5% έναντι της προηγούμενης χρήσης. Εάν ληφθεί υπόψη η επίδραση της προμήθειας διαχείρισης της ενδιάμεσης περιόδου της α' συναλλαγής τιτλοποίησης, ύψους 4 εκατ. ευρώ και η αντίστοιχη προμήθεια κατά το 2018 ύψους 1 εκατ. ευρώ (β' συναλλαγή τιτλοποίησης), τότε προκύπτει μείωση των καθαρών προμηθειών κατά 8%.
- Τα αποτελέσματα από χρηματοοικονομικές πράξεις στη χρήση 2018 επηρεάστηκαν από τα κέρδη που προέκυψαν από το χαρτοφυλάκιο ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου. Το 2018 τα συνολικά χρηματοοικονομικά κέρδη ανήλθαν σε 2,1 εκατ. ευρώ έναντι 1,5 εκατ. ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση.
- Το σύνολο των εσόδων από λειτουργικές δραστηριότητες ανήλθε σε 128 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 23,2% έναντι της χρήσης του 2017.
- Το κονδύλι «Αμοιβές και έξοδα προσωπικού» ανήλθε σε 33,7 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 12,6% σε σχέση με την προηγούμενη χρήση ως αποτέλεσμα της επιτυχούς ολοκλήρωσης του Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου.
- Τα Γενικά λειτουργικά έξοδα προ προβλέψεων, παρουσιάζουν μείωση σε ποσοστό 1,8% έναντι της συγκριτικής χρήσης.
- Ο σχετικός δείκτης εξόδων, εξαιρουμένων του έκτακτου κέρδους των 47 εκατ. ευρώ για τη χρήση 2018 και των 70 εκατ. ευρώ για τη χρήση 2017, προς τα συνολικά έσοδα, διαμορφώθηκε σε 88,9%.
- Το δίκτυο των καταστημάτων της Τράπεζας κατά την 31/12/2018 αριθμούσε 55 καταστήματα.

Αποτελέσματα σε Ενοποιημένη βάση

(σε χιλ. ευρώ)	12M 2018	12M 2017	Μεταβολή %
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	69.290	86.992	-20,3%
Καθαρά Έσοδα από Προμήθειες	6.956	10.626	-34,5%
Κέρδη/ζημίες από χρηματοοικονομικά στοιχεία	2.108	1.489	41,6%
Κέρδος από μεταβίβαση χαρτοφυλακίου μέσω τιτλοποίησης	47.000	70.000	-32,9%
Λοιπά Έσοδα	2.634	(2.478)	-206,3%
Σύνολο εσόδων	127.987	166.629	-23,2%
Αμοιβές και έξοδα Προσωπικού	(33.704)	(38.554)	-12,6%
Γενικά Λειτουργικά Έξοδα προ προβλέψεων	(30.494)	(31.051)	-1,8%
Αποσβέσεις	(7.780)	(6.511)	19,5%
Σύνολο Λειτουργικών Εξόδων προ προβλέψεων	(71.978)	(76.116)	-5,4%
Κέρδη / (ζημίες) προ Προβλέψεων	56.009	90.513	-38,1%
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους	(27.527)	(73.500)	-62,5%
Προβλέψεις απομείωσης λοιπών στοιχείων Ενεργητικού	(3.191)	(14.925)	-78,6%
Κόστος αποζημίωσης προγράμματος αποχώρησης προσωπικού	(17.214)	0	-
Αποτέλεσμα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες	(3.329)	(953)	249,2%
Αποτέλεσμα προ φόρων	4.748	1.134	318,5%
Αποτέλεσμα μετά από φόρους	(2.357)	430	-648,0%

- Τα βασικά κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή, διαμορφώνονται σε (0,0022) ευρώ, έναντι 0,0002 ευρώ το αντίστοιχο δωδεκάμηνο του 2017.
- Η απόδοση των Ιδίων Κεφαλαίων του Ομίλου μετά από φόρους την 31/12/2018 ανέρχεται σε -0,5% έναντι 0,1% κατά τη χρήση του 2017.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα αποτελέσματα προ φόρων και μετά φόρων των εταιρειών που απαρτίζουν τον Όμιλο:

(σε χιλ. ευρώ)	Μέθοδος Ενοποίησης	Αποτέλεσμα πρό φόρων		Αποτέλεσμα μετά από φόρους και δικαιώματα μειωφείας	
		12M 2018	12M 2017	12M 2018	12M 2017
Εταιρεία					
Attica Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία		7.837	1.639	567	1.056
Attica Funds PLC	Θυγατρική (ολική ενσωμάτωση)	0	(7)	0	(7)
Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	Θυγατρική (ολική ενσωμάτωση)	(17)	(49)	(59)	(51)
AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	Θυγατρική (ολική ενσωμάτωση)	35	(146)	34	(146)
Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech	Συγγενής (ενσωμάτωση καθαρής θέσης)	(3.326)	(953)	(3.326)	(953)
Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	Θυγατρική (ολική ενσωμάτωση)	223	414	70	294
Αττικά Βέντσουρς Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίου Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών	Θυγατρική (ολική ενσωμάτωση)	0	(25)	0	(25)
Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις	Συγγενής (ενσωμάτωση καθαρής θέσης)	(3)	0	(3)	0

• Τα ποσά του ανωτέρω πίνακα παρατίθενται πριν τις απαλοιφές

Αναφορά των σημαντικών γεγονότων που έλαβαν χώρα κατά την οικονομική χρήση και την επίδρασή τους στις οικονομικές καταστάσεις

Α) Από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 την 1/1/2018 ο Όμιλος επιβάρυνε την καθαρή του θέση κατά 136,2 εκατ. ευρώ. Λαμβανομένης υπόψη και της αναγνώρισης αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης ύψους 39,5 εκατ. ευρώ περίπου, η τελική επιβάρυνση της καθαρής θέσης του Ομίλου ανήλθε σε 96,7 εκατ. ευρώ.

Β) Σε συνέχεια της από 15/03/2018 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας με βάση την οποία ενεκρίθη το Πρόγραμμα της Εθελούσιας Εξόδου Προσωπικού η οποία έλαβε υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα, το επιχειρηματικό πλάνο της Τράπεζας, το οποίο έχει ως προϋπόθεση τη δημιουργία εσωτερικού κεφαλαίου με ταυτόχρονη διατήρηση ομαλού εργασιακού κλίματος. Η Διοίκηση της Τράπεζας κατά την 19/03/2018 ανακοίνωσε τους όρους του Προγράμματος της Εθελούσιας Εξόδου και την περίοδο δηλώσεων συμμετοχής σε αυτό, η οποία προσδιορίστηκε στο χρονικό διάστημα από 26/03/2018 έως 13/04/2018, το οποίο με νεότερη ανακοίνωση επεκτάθηκε από 20/04/2018 έως 26/04/2018.

Το Πρόγραμμα της Εθελούσιας Εξόδου Προσωπικού ολοκληρώθηκε με επιτυχία. Η συμμετοχή στο εν λόγω Πρόγραμμα ανήλθε σε 177 άτομα που αντιστοιχεί σε περίπου 23% του συνόλου του προσωπικού της Τράπεζας. Το κόστος της εθελουσίας εξόδου λαμβάνοντας υπόψη τις συμβατικές υποχρεώσεις της Τράπεζας για τις οποίες είχε σχηματισθεί κατά ένα μέρος πρόβλεψη σε βάρος των αποτελεσμάτων και της καθαρής θέσης προηγούμενων ετών, ανήλθε συνολικά σε 20 εκατ. ευρώ περίπου.

Γ) Στις 16/05/2018 μεταβιβάστηκαν 8.354.559 κοινές μετοχές της Τράπεζας καθώς και τα αντίστοιχα δικαιώματα προτίμησης, από το χαρτοφυλάκιο του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), στο χαρτοφυλάκιο του Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.), σύμφωνα με την αρ. Β/7/οικ.24635/2013/30-4-2018 (Φ.Ε.Κ. Β' 1587/8-5-2018) και την απόφαση 388 της συνεδρίασης Δ.Σ. Ε.Φ.Κ.Α. 21/10.5.2018.

Μετά τη μεταφορά, το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας που κατέχει ο Ε.Φ.Κ.Α στην Τράπεζα διαμορφώνεται σε 45,58% επί των κοινών ονομαστικών μετοχών ενώ αντίστοιχα το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας που κατέχει το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. στην Τράπεζα διαμορφώνεται σε 10,69% επί των κοινών ονομαστικών μετοχών.

Δ) Η αύξηση με καταβολή μετρητών και με δικαίωμα προτίμησης υπέρ των παλαιών μετόχων έως του ποσού των 197.970.668,40 ευρώ με την έκδοση έως 659.902.228 νέων, κοινών μετοχών σε αναλογία 4 νέες προς 1 παλαιά μετοχή και τιμή διάθεσης 0,30 ευρώ, που αποφασίσθηκε από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 22.12.2017 και επικυρώθηκε με την από 22.12.2017 Αυτόκλητη Ιδιαίτερη Γενική Συνέλευση των προνομιούχων μετόχων της Τράπεζας, καλύφθηκε κατά 44,90%.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατά τη συνεδρίασή του την 21η Μαΐου 2018 διαπίστωσε ότι η αύξηση καλύφθηκε μερικώς, σύμφωνα με το άρθρο 13α παρ.1 του Κ.Ν.2190/1920, ήτοι κατά 88.883.536,80 ευρώ, με την έκδοση 296.278.456 νέων, κοινών ονομαστικών μετοχών ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη και ενέκρινε την κατανομή και διάθεση των νέων μετοχών.

Περαιτέρω το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατά την συνεδρίασή του στις 21 Μαΐου 2018, πιστοποίησε την καταβολή του ποσού της αύξησης, κατόπιν της μερικής κάλυψης αυτής.

Έτσι, το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας μετά την έκδοση των νέων κοινών μετοχών ανήλθε σε 238.576.203,80 ευρώ διαιρούμενο σε 461.254.013 κοινές, ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας ευρώ 0,30 εκάστη και 286.285.714 προνομιούχες μετοχές ονομαστικής αξίας ευρώ 0,35 εκάστη. Ο δε συνολικός αριθμός δικαιωμάτων ψήφου επί κοινών ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας θα ανέρχεται σε 461.254.013. Επιπρόσθετα με την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 100.199.999,90 εκατ. ευρώ την 21/12/2018 το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανήλθε σε 138.376.203,90 ευρώ διαιρούμενο σε 461.254.013 κοινές μετοχές, ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη.

Ε) Με την πιστοποίηση της μερικής αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας που κατέχουν οι μέτοχοι αναλύεται ως κάτωθι:

- Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.). Το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας διαμορφώνεται σε 66,89%, το οποίο αντιστοιχεί σε 308.524.368 δικαιώματα ψήφου επί κοινών ονομαστικών μετοχών, έναντι ποσοστού 50,64% το οποίο αντιστοιχούσε σε 1.184.676.539 δικαιώματα ψήφου επί κοινών ονομαστικών μετοχών, που κατείχε πριν από την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.

- Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.). Το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας διαμορφώνεται σε 11,78%, το οποίο αντιστοιχεί σε 54.301.213 δικαιώματα ψήφου επί κοινών ονομαστικών μετοχών, έναντι ποσοστού 5,63% το οποίο αντιστοιχούσε σε 131.590.263 δικαιώματα ψήφου επί κοινών ονομαστικών μετοχών, που κατείχε πριν από την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.

- Ταμείο Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Ιονικής -Λαϊκής Τράπεζας και Άλλων Τραπεζών (Τ.Α.Π.Ι.Λ.Τ.-Α.Τ.). Το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου επί μετοχών της Τράπεζας διαμορφώνεται σε 2,83%, το οποίο αντιστοιχεί σε 13.046.573 δικαιώματα ψήφου επί κοινών ονομαστικών μετοχών, έναντι ποσοστού 7,91% το οποίο αντιστοιχούσε σε 185.000.418 δικαιώματα ψήφου επί κοινών ονομαστικών μετοχών, που κατείχε πριν από την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.

Η ημερομηνία κατά την οποία το ποσοστό του Ε.Φ.Κ.Α. ανήλθε σε 66,89%, του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε 11,78% και του Τ.Α.Π.Ι.Λ.Τ.-Α.Τ. σε 2,83% είναι η 30.05.2018 οπότε και οι νέες μετοχές τέθηκαν σε διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Στ) Σε συνέχεια της απόφασης 61662/3406/30.12.2016 απόφαση της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με θέμα «Μεταβίβαση περιουσίας του τέως Τομέα ΤΣΜΕΔΕ του ΕΤΑΑ στο Ν.Π.Ι.Δ. Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.)» όπως ισχύει, στις 15/06/2018 (ΦΕΚ Β' 2280) συμπληρώθηκε στο άρθρο 1 ως δεύτερο εδάφιο το κάτωθι:

«Τη μεταβίβαση επιπλέον 95.606.341 τεμαχίων μετοχών από το σύνολο των μετοχών της Attica Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία, που είχε στην κατοχή του ο Ε.Φ.Κ.Α. στις 30/5/2018, στο Ν.Π.Ι.Δ. Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.)».

Κατά τα λοιπά ισχύουν η οικ/61662/3406/30.12.2016 (ΦΕΚ Β' 4413), η Β/7/οικ. 24635/2013/30.4.2018 (ΦΕΚ Β' 1587) και η Β/7/οικ. Β/7/27872/2259/17-5-2018 (ΦΕΚ Β'1881) αποφάσεις της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως έχουν.

Ζ) Σύμφωνα με το ΦΕΚ 8661/14.06.2018 άρθρο 114 προστίθεται στο τέλος της παρ. 6 του άρθρου 27Α του ν. 4172/2013 (Α' 167) εδάφιο ως εξής: «Αν το δικαίωμα μετατροπής των τίτλων σε κοινές μετοχές ή συνεταιριστικές μερίδες πιστωτικών ιδρυμάτων ασκείται από το Ελληνικό Δημόσιο, η κυριότητα των εν λόγω κοινών μετοχών ή συνεταιριστικών μερίδων περιέρχεται αυτοδικαίως και χωρίς αντάλλαγμα στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.».

Συνεπώς εάν η Τράπεζα παρουσιάσει σε μελλοντικές χρήσεις λογιστικές ζημίες μετά από φόρους, ενεργοποιείται το άρθρο 27Α του Ν.4172/2013 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και για το ποσό της οριστικής

και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα πρέπει να εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Η) Η έκτακτη γενική συνέλευση της εταιρείας «Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ» στις 28/02/2018 αποφάσισε τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου με επιστροφή μετρητών ύψους 1,82 εκατ. ευρώ διαμορφώνοντας το νέο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας σε 501.699,00 ευρώ διαιρούμενο σε 198.300 ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας 2,53 ευρώ εκάστη. Η ανωτέρω απόφαση εγκρίθηκε τον Απρίλιο 2018 από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.).

Θ) Η Τράπεζα εξέδωσε την 25/05/2018 ομολογιακό δάνειο συνολικής ονομαστικής αξίας 350 εκατ. ευρώ με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, με την ταυτόχρονη πρόωρη εξόφληση κατά την ίδια ημερομηνία του ομολόγου των 380 εκατ. ευρώ που είχε επανεκδώσει με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου την 19/10/2017 με διάρκεια 1 έτους σε συνέχεια των σχετικών αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας κατά την 8η Φεβρουαρίου και 28η Μαρτίου 2018. Το νέο ομόλογο των 350 εκατ. ευρώ είναι διάρκειας 2 ετών, με επιτόκιο κυμαινόμενο Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 7%, το οποίο διαιρείται σε 3.500 ανώνυμες ομολογίες ονομαστικής αξίας εκάστης 100 χιλ ευρώ. Το εν λόγω ομόλογο προορίζεται εφόσον καταστεί αναγκαίο να χρησιμοποιηθεί ως κάλυμμα για άντληση ρευστότητας μέσω του ELA και έχει ημερομηνία λήξης την 25/05/2020.

Ι) Ελλείπει διανεμητέων κερδών για τη χρήση 2017 η Τράπεζα δεν προέβη σε διανομή μερίσματος τόσο επί των κοινών όσο και των προνομιούχων μετοχών ούτε με μετρητά ούτε με έκδοση νέων μετοχών.

Κ) Κατά την 31/12/2018, η Τράπεζα κατείχε ίδιες μετοχές της «Attica Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία» συνολικών τεμαχίων 27 και αξίας κτήσης ευρώ 97.332,30. Οι μετοχές αυτές προήλθαν μετά τη μείωση (reverse split) των 380 κοινών ονομαστικών μετοχών που κατείχε στις 30/04/2018 και η οποία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου. Οι μετοχές αυτές αντιπροσωπεύουν ποσοστό της τάξης του 0,00008% του συνόλου των κοινών μετά δικαιώματος ψήφου μετοχών κατά την 31/12/2018. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου οι οποίες περιλαμβάνονται στην ενοποίηση δεν κατείχαν μετοχές της Τράπεζας κατά την 31/12/2018.

Λ) Στις 26/10/2018 ολοκληρώθηκε η Συναλλαγή Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, κατά την οποία η Τράπεζα προέβη σε αποαγνώριση (de-recognition) του χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχουν τιτλοποιηθεί στο πλαίσιο της Συναλλαγής και αναγνώρισε κέρδος 47 εκατομμυρίων ευρώ μέσω των αποτελεσμάτων χρήσης. Αναλυτικότερη πληροφόρηση παρέχεται στη Σημείωση 18.4 των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων.

Μ) Η Τράπεζα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 80 του νόμου 4484/2017 εξέδωσε την 21 Δεκεμβρίου 2018 ομόλογο μειωμένης εξασφάλισης (TIER II) για την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 100.199.999,90 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τους όρους της «Σύμβασης Εξαγοράς και Κάλυψης» μεταξύ της Τράπεζας και του Ελληνικού Δημοσίου, τα κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 έχουν διάρκεια δέκα ετών (έως την 20 Δεκεμβρίου 2028) και πληρώνουν σταθερό ονομαστικό επιτόκιο 6,41%. Την 21^η Δεκεμβρίου 2018 το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας μειώθηκε κατά 100.199.999,90, με την ακύρωση των 286.285.714 προνομιούχων μετοχών, οι οποίες είχαν εκδοθεί βάσει του Νόμου 3723/2008 και από την ημερομηνία αυτή το Ελληνικό Δημόσιο δεν είναι κάτοχος προνομιούχων μετοχών της Τράπεζας.

Ν) Στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης του Ομίλου και κατόπιν της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας κατά την 22^η Νοεμβρίου 2018, αποφασίστηκε η πώληση του ποσοστού 100% της συμμετοχής της Τράπεζας στο μετοχικό κεφάλαιο της θυγατρικής εταιρείας Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ στον υποψήφιο επενδυτή. Η Τράπεζα εξέτασε τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων με τον επενδυτή και θεωρεί ότι δεν πληρούνται τα κριτήρια για να καταταχθεί η συμμετοχή ως στοιχείο ενεργητικού προς πώληση.

Ξ) Στις 17/12/2018 η Τράπεζα προχώρησε στην σύναψη διατραπεζικού δανεισμού (repos) ύψους 175 εκατ. ευρώ μειώνοντας ισόποσα την εξάρτηση από τον Μηχανισμό Έκτακτης Ρευστότητας.

B. Σημαντικά γεγονότα

Σημαντικά γεγονότα μετά την 31η Δεκεμβρίου 2018

Α) Κατά τη συνεδρίαση της 26ης Μαρτίου 2019 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας εξέλεξε νέο, μη εκτελεστικό Πρόεδρο τον κ. Γεώργιο Μιχαηλί σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος κ. Παναγιώτη Ρουμελιώτη.

Β) Κατά την 21/03/2019 η Τράπεζα μηδένισε την εξάρτησή της από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA).

Γ) Τα πιστωτικά υπόλοιπα που προέκυψαν σε εφαρμογή των διατάξεων του νόμου 4046/2012 και δεν έχουν συμψηφιστεί μετά το πέρας της πενταετίας από το έτος της δημιουργίας τους, θα συμψηφιστούν σε δέκα ετήσιες ισόποσες δόσεις με οποιαδήποτε φορολογική υποχρέωση των τραπεζών αρχής γενομένης από 1/1/2020 όπως ορίζει ο νόμος 4605/2019. Η Τράπεζα αξιολογεί το νέο νομοθετικό πλαίσιο και την εφαρμογή του.

Δ) Την 1/3/2019 υπεγράφη μεταξύ της Τράπεζας και του Συλλόγου Υπαλλήλων Τράπεζας Αττικής νέος κανονισμός προσωπικού, ο οποίος μεταβάλλει έναντι του προηγούμενου το ύψος της αποζημίωσης αποχώρησης των υπαλλήλων. Η θετική επίδραση για την Τράπεζα αναμένεται να προσδιοριστεί με την εκπόνηση της αναλογιστικής μελέτης του α' εξαμήνου 2019.

Ε) Στις 29/3/2019, ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο ο αναθεωρημένος νόμος για την προστασία της α' κατοικίας. Σε σύγκριση με το προϋπάρχον πλαίσιο, η υπαγωγή δανειοληπτών στο νέο νόμο για την προστασία της κατοικίας τους από κατάσχεση γίνεται πλέον πιο αυστηρή. Η Τράπεζα στην παρούσα φάση αξιολογεί όλα τα δεδομένα και τις επιχειρηματικές επιλογές που απορρέουν από το νέο αυτό πλαίσιο.

ΣΤ) Από 1/1/2019 τίθεται σε εφαρμογή ο νόμος 4548/2018 «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών» ο οποίος σε συνδυασμό με το νόμο για τους εσωτερικούς σχηματισμούς αντικαθιστά πλήρως τον προϊσχύσαντα εταιρικό νόμο 2190/1920 για τις ανώνυμες εταιρείες. Οι κυριότερες αλλαγές αφορούν τις παρακάτω ενότητες:

- Σύσταση ανώνυμης εταιρείας (νομικά έγγραφα σύστασης, σύνθεση επωνυμίας, εταιρικά έγγραφα)
- Μετοχικό Κεφάλαιο (αποτίμηση των εισφορών σε είδος, διαδικασία πιστοποίησης καταβολής αρχικού μετοχικού κεφαλαίου ή αύξησής του)
- Διοικητικό Συμβούλιο (σύνθεση και λειτουργία, καθήκοντα, ελαττωματικές αποφάσεις, πολιτική αποδοχών, έκθεση αποδοχών)
- Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη
- Τίτλοι που εκδίδονται από τις ανώνυμες εταιρείες: Μετοχές (κατάργηση ανώνυμων μετοχών, μεταβίβαση μετοχών, ελάχιστη ονομαστική αξία μετοχών, ηλεκτρονική τήρηση μετοχών), Τίτλοι κτήσης μετοχών (warrants), Ομολογίες (διεύρυνση έννοιας ομολογιακού δανείου, αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου), Ιδρυτικοί τίτλοι
- Γενική Συνέλευση (είδη Γενικής Συνέλευσης, όροι συμμετοχής, κανόνες λήψης αποφάσεων)
- Δικαιώματα μειοψηφίας (δυνατότητα σύστασης ενώσεων μετόχων)
- Διάθεση κερδών (διανομή ελάχιστου ή προσωρινού μερίσματος και προαιρετικών αποθεματικών)

Η επίδραση του νέου νόμου δεν αναμένεται να είναι σημαντική στον Όμιλο.

Γ. Κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων

Σε ότι αφορά τις προκλήσεις για την οικονομική χρήση, οι κύριοι κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας απορρέουν από το τρέχον μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα.

Ειδικότερα: α) ο κίνδυνος παρατεταμένης πολιτικής αβεβαιότητας λόγω των συνεχών εκλογικών αναμετρήσεων, β) το υψηλό ποσοστό ανεργίας και γ) η αποκατάσταση των συνθηκών ρευστότητας στην οικονομία και το τραπεζικό σύστημα (πλήρη άρση των capital control). Πιθανή υλοποίηση αυτών των κινδύνων θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες στη ρευστότητα και κεφαλαιακή επάρκεια των Ελληνικών τραπεζών.

Σε ότι αφορά την εξέλιξη των βασικών μεγεθών και αποτελεσμάτων της Τράπεζας αυτή θα είναι σε συνάρτηση με την πορεία και την επίτευξη των στόχων της Ελληνικής οικονομίας, αφού αυτές θα συμβάλουν σε σημαντικό βαθμό στην αποκατάσταση της ρευστότητας και συνακόλουθα στην ανάπτυξη και υλοποίηση των στόχων της Τράπεζας.

Επιπρόσθετα ο Όμιλος στο τέλος κάθε περιόδου εκτιμά και επαναξιολογεί την ανακτισιμότητα των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων λαμβάνοντας υπόψη τη διαμόρφωση του οικονομικού περιβάλλοντος και την εξέλιξη των αποτελεσμάτων του, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί από το επιχειρηματικό πλάνο. Οι κυριότερες αβεβαιότητες που σχετίζονται με την επίτευξη μελλοντικών φορολογητέων κερδών και την επιβεβαίωση του επιχειρηματικού σχεδίου της Τράπεζας αφορούν:

A) στο εγχώριο και διεθνές οικονομικό περιβάλλον και την επίπτωση που αυτό θα έχει στην υλοποίηση του επιχειρηματικού πλάνου της Τράπεζας,

B) στην αποκλιμάκωση του κόστους ρευστότητας της Τράπεζας.

Τέλος και σε σχέση με το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την αναβαλλόμενη φορολογία, σημειώνεται ότι ενδεχόμενη μελλοντική τροποποίηση του νομικού πλαισίου που διέπει τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, η οποία θα μηδενίζει ή θα περιορίζει την προσμέτρηση αυτών στα εποπτικά κεφάλαια θα έχει ως αποτέλεσμα την επιδείνωση των κεφαλαιακών δεικτών του Ομίλου.

Η Τράπεζα εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, οι σημαντικότεροι από τους οποίους είναι ο Πιστωτικός Κίνδυνος, ο Κίνδυνος Κεφαλαίων, ο Κίνδυνος Κερδοφορίας, ο Κίνδυνος Αγοράς, ο Λειτουργικός Κίνδυνος, ο Κίνδυνος Ρευστότητας, Φήμης και άλλοι. Βασική επιδίωξη της Τράπεζας είναι η καθιέρωση τρόπων αποτελεσματικής διαχείρισης των κινδύνων που αντιμετωπίζει στην καθημερινή της λειτουργία και αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων που ενδεχομένως να προκύψουν.

Το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα συνιστά καθοριστικό παράγοντα ανάπτυξης των εργασιών της Τράπεζας. Οποιαδήποτε επιδείνωση του οικονομικού περιβάλλοντος θα επηρέαζε τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και το στρατηγικό προσανατολισμό της Τράπεζας, με αρνητικό αντίκτυπο στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, στα λειτουργικά αποτελέσματα και στις προοπτικές της Τράπεζας και του Ομίλου. Τα οικονομικά αποτελέσματα της Ελλάδας κατά την διάρκεια του 2017-18 οδήγησαν σε αναβάθμιση της διεθνούς πιστοληπτικής ικανότητας του Ελληνικού Δημοσίου, παρ' όλα αυτά, η Ελλάδα διαθέτει ακόμα τη χαμηλότερη πιστοληπτική ικανότητα στην ευρωζώνη, απέχοντας 4 βαθμίδες από την επενδυτική βαθμίδα.

Η Τράπεζα κατάφερε κατά τα έτη 2017-18 να επιτύχει υψηλό βαθμό συμμόρφωσης με τις συστάσεις που ακολούθησαν Εποπτικούς Ελέγχους, ωστόσο ως πρωταρχικός της στόχος είναι αφενός η άμεση υλοποίηση υπολειπόμενων δράσεων και διορθωτικών ενεργειών εντός του 2019, αφετέρου η διαρκής συμμόρφωσή της με τις εκάστοτε μεταβολές και νέες Εποπτικές απαιτήσεις.

Δεδομένων των τρεχουσών οικονομικών συνθηκών και των δυνατοτήτων της Τράπεζας, επιδιώκεται η διατήρηση επαρκών επιπέδων κεφαλαίου για να διασφαλιστεί ότι μία ελαφρά επιδείνωση της ποιότητας χαρτοφυλακίου / κεφαλαίου δεν θα θέσει σε κίνδυνο την κεφαλαιοποίηση της Τράπεζας έναντι των εποπτικών απαιτήσεων.

Επιδίωξη της Τράπεζας είναι η συνεχής πιστωτική επέκτασή της προς Μικρομεσαίες και Μικρές Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και Ελεύθερους Επαγγελματίες, με παράλληλη προσπάθεια για συρρίκνωση του δανειακού χαρτοφυλακίου των Μεγάλων Επιχειρήσεων (Corporate).

Στα πλαίσια της προσπάθειας της Τράπεζας για αποτελεσματικότερη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου σε συνδυασμό με τον κίνδυνο κερδοφορίας, τα επιτόκια χορηγήσεων διαφοροποιούνται με βάση την πιστοληπτική αξιολόγηση των δανειοληπτών και τις ληφθείσες εξασφαλίσεις.

Στο πλαίσιο της ευρύτερης στρατηγικής και για την επίτευξη των στόχων της, η Τράπεζα στοχεύει στις ακόλουθες στρατηγικές:

A) Αποτελεσματική εκτέλεση του σχεδίου μείωσης των μη-εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ) που έχει κατατεθεί από την Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων (Υποβολή αναθεωρημένης επιχειρησιακής στρατηγικής για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα στις 29/3/2019 προς την ΤΤΕ).

B) Εκτέλεση των ενεργειών του σχεδίου ανάκαμψης του δείκτη κάλυψης ρευστότητας (LCR) και βελτιστοποίηση της κατανομής των κεφαλαίων της Τράπεζας.

Εκτίμηση μελλοντικών εξελίξεων και περιορισμός έκθεσης της Τράπεζας σε αυτές, με στόχο τον περιορισμό των μελλοντικών ζημιών. Ανάπτυξη Stress σεναρίων για τους τομείς που προβλέπονται στη ΔΑΕΕΚ/ΔΑΕΕΡ & στο Σχέδιο Ανάκαμψης (Recovery Plan), από μακροοικονομικούς παράγοντες και από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Τράπεζας, σύνδεση τους με βασικούς δείκτες απόδοσης (KPI), εκτίμηση των επιδράσεων τους, ανάπτυξη τεχνικών περιορισμού και ενεργή διαχείριση των κινδύνων.

Περιγραφή των κυριότερων κινδύνων

Πιστωτικός Κίνδυνος

Ως Πιστωτικός Κίνδυνος ορίζεται ο κίνδυνος να υποστεί η Τράπεζα ζημίες εξαιτίας της αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων των πελατών ή των αντισυμβαλλόμενων. Ο συγκεκριμένος Κίνδυνος δημιουργείται κυρίως από τις δανειοδοτήσεις, τις εγγυήσεις και την διαχείριση διαθεσίμων.

Ο Πιστωτικός Κίνδυνος αποτελεί την πιο σημαντική πηγή κινδύνου για την Τράπεζα και η συστηματική παρακολούθηση καθώς και η αποτελεσματική διαχείριση του θεωρείται πρωταρχικός στόχος του Ομίλου. Για σκοπούς καλύτερης διαχείρισης, είναι επιβεβλημένη η συνεχής αναθεώρηση των Πιστωτικών Πολιτικών της Τράπεζας και η παρακολούθηση συμμόρφωσης των σχετικών υπηρεσιακών μονάδων με τις πολιτικές αυτές.

Η Τράπεζα, στο πλαίσιο της βελτίωσης της ποιότητας του χαρτοφυλακίου της, δεν επιδιώκει νέες χρηματοδοτήσεις σε πελάτες χαμηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης (χαμηλότερη από E).

Ο καθορισμός των πιστωτικών ορίων στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο γίνεται με κριτήριο την ορθολογική διασπορά των κεφαλαίων της Τράπεζας και την αποφυγή των υψηλών συγκεντρώσεων ή ποσοστών σε διάφορους τομείς της οικονομίας, σε γεωγραφικές περιοχές ή σε συνδεδεμένα αντισυμβαλλόμενα μέρη, λαμβάνοντας υπόψη:

Κλαδικές μελέτες αναφορικά με τον βαθμό πιστωτικής επικινδυνότητας προκειμένου να εντοπιστούν κλάδοι υψηλού κινδύνου στους οποίους πρέπει να περιοριστεί η πιστωτική επέκταση.

Αξιολόγηση του κινδύνου συγκέντρωσης που μπορεί να προκύψει από ανοίγματα σε συγκεκριμένους πελάτες ή ομάδες συνδεδεμένων πελατών (Group) και/ή ανοίγματα σε ομάδες αντισυμβαλλόμενων των οποίων η πιθανότητα αθέτησης επηρεάζεται από κοινούς παράγοντες όπως: μακροοικονομικό περιβάλλον, γεωγραφική θέση, κλάδο δραστηριότητας, νόμισμα και χρησιμοποιούμενες εξασφαλίσεις.

Διενέργεια αναλύσεων σεναρίων ακραίων καταστάσεων (Stress Tests) και τη χρήση των αποτελεσμάτων τους στη διαμόρφωση συστήματος ορίων.

Η Τράπεζα προσδίδει σημαντική προτεραιότητα στην ανάπτυξη εργαλείων εσωτερικής αξιολόγησης των κινδύνων βάσει συγκεκριμένων χαρακτηριστικών ανά είδος χρηματοδοτικού ανοίγματος. Η προσπάθεια αυτή είναι ευθυγραμμισμένη με τις απαιτήσεις που επιβάλλονται από το εποπτικό πλαίσιο περί υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας για τις τράπεζες.

Περαιτέρω ενημέρωση παρατίθεται στη σημείωση 42.3 των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων.

Κίνδυνος Αγοράς

Η Τράπεζα εκτίθεται σε κινδύνους αγοράς που προέρχονται από τη μεταβολή της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων της εξαιτίας δυσμενών αλλαγών στις μεταβλητές της αγοράς, όπως αλλαγές στα επιτόκια, στις χρηματιστηριακές αξίες και στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Επιδίωξη της Τράπεζας, είναι:

Η χαμηλή έκθεση στον κίνδυνο αγοράς και ορισμός εσωτερικών διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου στα πλαίσια της πολιτικής και της διαχείρισης των ορίων που έχουν καθορισθεί από την Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού & Παθητικού (ALCO).

Η Ανάπτυξη επενδυτικής στρατηγικής συμβατή με το προφίλ κινδύνου της Τράπεζας, η οποία θα κινείται εντός των εγκεκριμένων από το ΠΑΚ ορίων.

Η Διασφάλιση των συμφερόντων της Τράπεζας μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης των επιτοκίου των ανοιγμάτων από το τραπεζικό της χαρτοφυλάκιο (IRRBB). Συγκεκριμένα, ο στόχος είναι να είναι σε θέση να διαχειριστεί το αντίκτυπο μίας ενδεχόμενης αύξησης των επιτοκίων σε προ κρίσης επίπεδα.

Περαιτέρω ενημέρωση παρατίθεται στη σημείωση 42.2 των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων.

Επιτοκιακός Κίνδυνος Στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο (IRR on Banking Book)

Ο Επιτοκιακός Κίνδυνος στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο πηγάζει από τον ετεροχρονισμό στην αναπροσαρμογή των επιτοκίων στα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού της Τράπεζας.

Βασική επιδίωξη της Τράπεζας είναι η εκτίμηση της επίδραση που θα έχουν πιθανές μεταβολές των επιτοκίων στο καθαρό εισόδημα από τόκους (NII)

Στα πλαίσια της προσπάθειας της Τράπεζας για αποτελεσματικότερη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου σε συνδυασμό με τον κίνδυνο κερδοφορίας, τα επιτόκια χορηγήσεων διαφοροποιούνται με βάση την πιστοληπτική αξιολόγηση των δανειοληπτών και τις ληφθείσες εξασφαλίσεις.

Περαιτέρω ενημέρωση παρατίθεται στη σημείωση 42.2.3 των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ως Κίνδυνος Ρευστότητας ορίζεται το ενδεχόμενο αδυναμίας του Ομίλου να αποπληρώσει πλήρως ή έγκαιρα τις τρέχουσες και μελλοντικές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, όταν αυτές γίνουν απαιτητές, λόγω έλλειψης της απαραίτητης ρευστότητας.

Σκοπός της Τράπεζας κατά την διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας είναι η εξασφάλιση, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, της ύπαρξης ικανοποιητικής ρευστότητας με σκοπό την ικανοποίηση των υποχρεώσεων της, τόσο υπό φυσιολογικές όσο και υπό ακραίες καταστάσεις, χωρίς δυσανάλογο επιπρόσθετο κόστος.

Επιδίωξη της Τράπεζας, είναι:

- Η εντατικοποίηση προσπαθειών για τη διατήρηση της ρευστότητας της Τράπεζας (Zero ELA Plan) και εκπλήρωση εποπτικών απαιτήσεων για τους δείκτες LCR και NSFR.
- Η ανάπτυξη σχεδίου χρηματοδότησης που αποσκοπεί στην διατήρηση αποθεματικών ρευστότητας που περιορίζουν επαρκώς τον κίνδυνο ρευστότητας και μειώσουν το ενδεχόμενο αναγκαστικής χρήσης μέσων έκτακτης χρηματοδότησης.
- Η διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης και αξιοποίηση των διευθύνσεων που είναι αρμόδιες για την διαχείριση των ρευστών διαθεσίμων.
- Η ενίσχυση και επέκταση των πηγών χρηματοδότησης μέσω συγκέντρωσης καταθέσεων πελατών, έκδοση χρεογράφων και πρόσβαση στις διατραπεζικές αγορές για εξασφαλισμένη χρηματοδότηση.

Τέλος, για την αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση της ρευστότητας, πραγματοποιούνται από την Τράπεζα σενάρια προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Τράπεζας και τις μεταβολές των χαρακτηριστικών και συνθηκών των αγορών.

Περαιτέρω ενημέρωση παρατίθεται στη σημείωση 42.1 των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων.

Λειτουργικός Κίνδυνος

Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που απορρέει από ανεπαρκείς εσωτερικές διαδικασίες ή παραβιάσεις των διαδικασιών αυτών, ανθρώπινη συμπεριφορά, συστήματα ή από εξωτερικούς παράγοντες. Στο πεδίο των λειτουργικών κινδύνων εμπίπτουν και οι κίνδυνοι που απορρέουν από τη νομική κάλυψη των θεμάτων της Τράπεζας και την ευρύτερη εφαρμογή του νομοκανονιστικού πλαισίου.

Η Τράπεζα επιθυμεί μηδενική έκθεση σε ζημίες προερχόμενες από εσωτερική απάτη και την ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε ζημίες προερχόμενες από παραλείψεις λειτουργιών. Για την επίτευξη των ως άνω στόχων της Τράπεζας είναι αναγκαία η πλήρης συμμόρφωση των Μονάδων με τους Οδηγούς Εργασιών και τις Διαδικασίες της, καθώς και η κάλυψη, όπου απαιτείται, με Οδηγούς Εργασιών ή/και Διαδικασίες στο σύνολο των εργασιών της Τράπεζας.

Επιπλέον, επιδιώκει την ενίσχυση των πλαισίων κινδύνων και συμμόρφωσης, του εσωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης και της ανάπτυξης κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων σε όλες τις διευθύνσεις της Τράπεζας.

Τέλος, η Τράπεζα έχει δρομολογήσει ενέργειες προκειμένου να ενσωματώσει συστήματα και αυτοματοποίηση διαδικασιών για την αναγνώριση, μέτρηση, παρακολούθηση και διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, με τη χρήση νέων συστημάτων, σε συνδυασμό με το υφιστάμενο μηχανογραφικό εξοπλισμό της Τράπεζας.

Περαιτέρω ενημέρωση παρατίθεται στη σημείωση 42 των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων.

Δ. Προβλεπόμενη πορεία και εξέλιξη

Προοπτικές

Για το έτος 2019 ο Όμιλος συνεχίζει τις ενέργειες για την υλοποίηση του επιχειρηματικού πλάνου (2019-2023), του οποίου οι βασικοί πυλώνες του είναι:

- Η περαιτέρω μείωση μέχρι να διαμορφωθούν σε επίπεδα κάτω του 10% επί του συνόλου των χορηγήσεων σε ορίζοντα 3ετίας, των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και η αποτελεσματική διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία έχουν απομείνει μετά την ολοκλήρωση των δύο πιλοποιήσεων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων,
- Η επιδίωξη συνεργασιών με σκοπό την ενίσχυση των εσόδων από δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνουν την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου εκ μέρους της Τράπεζας,
- Η πώληση στοιχείων του ενεργητικού που δεν προέρχονται από την οργανική δραστηριότητα του Ομίλου, όπως ακίνητα και κινητά περιουσιακά στοιχεία από ανάκτηση εξασφαλίσεων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, και για τα οποία ο Όμιλος δεν έχει ως σκοπό την ιδιοχρησία.
- Η συντηρητική και στοχευμένη σε συγκεκριμένους κλάδους πιστωτική επέκταση,
- Η περαιτέρω ενίσχυση της ρευστότητας της Τράπεζας,
- Η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στους πελάτες, μέσω ψηφιοποίησης και
- Ο εξορθολογισμός του λειτουργικού κόστους ώστε ο λόγος κόστος προς έσοδα να ομαλοποιηθεί σε επίπεδα συγκρίσιμα με αυτά των 4 συστημικών τραπεζών.

Η υλοποίηση των παραπάνω στόχων και η συμβολή τους στην κερδοφορία του Ομίλου, εκτιμάται ότι θα είναι σε συνάρτηση με άλλους παράγοντες, οι οποίοι συνδέονται με την επίτευξη των στόχων της Ελληνικής Οικονομίας, την τήρηση των θεσμοθετημένων μεταρρυθμίσεων για να επιτευχθούν οι στόχοι της χώρας μετά τη λήξη του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Σταθεροποίησης, τη δυνατότητα προσέλκυσης νέων επενδύσεων, την πλήρη άρση των περιορισμών στην ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων στο εξωτερικό, την ενίσχυση της ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος, την περαιτέρω ενίσχυση του κλίματος εμπιστοσύνης, την άνοδο του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και την αποτελεσματική διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

– Τιτλοποίηση-Μεταβίβαση Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων

Η ολοκλήρωση των συναλλαγών τιτλοποίησης του χαρτοφυλακίου Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων βελτιώνει τις προοπτικές της Τράπεζας καθώς συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου της.

Παράλληλα, με την ανάληψη της διαχείρισης του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου δανείων από τρίτη εταιρεία, απελευθερώνονται πόροι εντός της Τράπεζας οι οποίοι θα διατεθούν για την εντατικοποίηση της διαχείρισης του εναπομείναντος μη εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου αλλά και για την ανάπτυξη της Τράπεζας.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι μέσω των εν λόγω συναλλαγών η Τράπεζα απέκτησε εξειδικευμένη τεχνογνωσία την οποία θα μπορέσει να εξελίξει και να εκμεταλλευτεί, εφόσον απαιτηθεί, μελλοντικά.

– Διαχείριση δανειακού χαρτοφυλακίου

Για το έτος 2019 κύριος στόχος του Ομίλου είναι η αποτελεσματική διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία έχουν απομείνει μετά την μεταβίβαση των τιτλοποιημένων δανείων. Για την αντιμετώπιση των εν λόγω δανείων, η Τράπεζα έχει εστιάσει στη διαμόρφωση σαφούς και ρεαλιστικής στρατηγικής και στην υλοποίηση σειράς διαρθρωτικών αλλαγών που αφορούν στην αναμόρφωση του μηχανισμού διαχείρισης του εν λόγω χαρτοφυλακίου, μέσω συνεργασίας με εξειδικευμένο εξωτερικό συνεργάτη. Η στόχευση αλλά και οι δράσεις έχουν ως κύριους άξονες και κατεύθυνση:

- Την **αύξηση του αριθμού των ρυθμίσεων** που επιτυγχάνονται με βάση την αξιολόγηση και εφαρμογή των τυποποιημένων λύσεων σε ανοίγματα ομαδοποιημένα βάσει ετερόκλητων χαρακτηριστικών και της εξατομικευμένης προσέγγισης ανοιγμάτων με ειδικά χαρακτηριστικά.
- Την προσαρμογή της Τράπεζας για την **άμεση υιοθέτηση και εφαρμογή των μεθοδολογιών και λύσεων** που προσφέρονται σε δανειολήπτες (κυρίως λιανικής τραπεζικής) από το νομικό πλαίσιο που εφαρμόζεται (π.χ. προστασία Α' κατοικίας).
- Τη **μεγιστοποίηση των εισροών** μέσω εφαρμογής μέτρων νομικής φύσεως και ανταλλαγής του είδους του ανοίγματος - κατασχέσεις, πλειστηριασμοί, ανταλλαγή χρέους με μετοχικό κεφάλαιο, αντικατάσταση καλυμμάτων, πωλήσεις δανείων, προπρωχευτική / εξωδικαστική διαδικασία ρυθμίσεων.

- Τον περιορισμό της δημιουργίας νέων ΜΕΑ και τη μείωση του re-default risk ρυθμισμένων ανοιγμάτων.

– Νόμος 4605/2019 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΜΕ ΥΠΟΘΗΚΗ ΣΕ ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Ν.4605/2019 που αφορά στο μηχανισμό ρύθμισης οφειλών από στεγαστικά και επιχειρηματικά δάνεια με υποθήκη σε κύρια κατοικία του δανειολήπτη, θα τεθεί σε λειτουργία ψηφιακή πλατφόρμα ηλεκτρονικής υποβολής και διαχείρισης αιτήσεων η οποία υποστηρίζεται από την Ειδική Γραμματεία Διαχείριση Ιδιωτικού Χρέους, μέσω της οποίας οι ενδιαφερόμενοι οφειλέτες δύνανται να υποβάλουν αίτηση για ρύθμιση των χρεών τους. Σκοπός του μηχανισμού ρύθμισης οφειλών από στεγαστικά και επιχειρηματικά δάνεια με υποθήκη σε κύρια κατοικία του δανειολήπτη είναι η ρύθμιση των συνολικών χρεών των οφειλετών ταυτόχρονα προς πιστωτικά ιδρύματα.

Η Τράπεζα για την βέλτιστη εφαρμογή του Νόμου συμμετέχει σε διατραπεζικές ομάδες εργασίας προκειμένου να αντιμετωπιστούν όλες οι παράμετροι που τίθενται για την εφαρμογή του Νόμου ενώ παράλληλα θα αναθέσει σε εξειδικευμένα στελέχη της την διαχείριση των αιτήσεων ρύθμισης που θα υποβάλλονται στο πλαίσιο του Νόμου.

Μέσω της παροχής της κατάλληλης εκπαίδευσης στα στελέχη της και αξιοποιώντας σχετική πρόβλεψη, αναπτύσσει την απαραίτητη υποδομή προκειμένου να ανταλλάσσει πληροφορίες με πιστωτικά ιδρύματα που έχουν ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις έναντι των ιδίων οφειλετών ώστε να υποβάλλουν πρόταση προς τους ενδιαφερόμενους οφειλέτες με στόχο την εξεύρεση βιώσιμης λύσης.

Η Τράπεζα επιδιώκει τη χρήση του Νόμου ως ένα επιπλέον εργαλείο για την αποτελεσματική διαχείριση του προβληματικού δανειακού χαρτοφυλακίου επιδιώκοντας την επίτευξη βιώσιμων λύσεων ρύθμισης με οφειλέτες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους.

Ε. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Όλες οι συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη έχουν πραγματοποιηθεί μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών του Ομίλου και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές και με βάση τη διάκρισή τους σε συναλλαγές με συνδεδεμένες εταιρείες και με μέλη διοίκησης έχουν ως ακολούθως για την χρήση που έληξε την 31/12/2018:

Ε1. Συναλλαγές με συνδεδεμένες εταιρείες

Απαιτήσεις	Συμμετοχή			Λοιπές απαιτήσεις
	Attica Bank κατά την 31/12/2018	Ποσοστό συμμετοχής	Χορηγήσεις	
Επωνυμία Εταιρείας (ποσά σε χιλ. €)				
Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	502	100,00%		
Attica Finance Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών	0	0,00%		
Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	100	100,00%		1.192
AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	500	100,00%		4
Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech I	7.682	50,00%		
Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις	20	20,00%	6.000	
Σύνολο	8.804		6.000	1.196

Υποχρεώσεις

Επωνυμία Εταιρείας (ποσά σε χιλ. €)	Καταθέσεις όψεως	Καταθέσεις Προθεσμίας
Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	985	
Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	5.026	
AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	464	
Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις	1.297	
ΤΜΕΔΕ (Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων)	5.862	30.000
Ε.Φ.Κ.Α. (Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης)	166.023	
Σύνολο	179.657	30.000

Έσοδα

Επωνυμία Εταιρείας (ποσά σε χιλ. €)	Ενοίκια	Προμήθειες	Τόκοι χορηγήσεων
Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ		1	
Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	1	208	
AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων		1	
Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις			118
Σύνολο	1	210	118

Έξοδα

Επωνυμία Εταιρείας (ποσά σε χιλ. €)	Χρεωστικοί τόκοι καταθέσεων	Παροχή υπηρεσιών
Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	20	
Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	10	
AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	0	372
ΤΜΕΔΕ (Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων)	136	
Ε.Φ.Κ.Α. (Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης)	2.221	
Σύνολο	2.387	372

Εγγυητικές επιστολές

Επωνυμία Εταιρείας (ποσά σε χιλ. €)	Εγγυητικές επιστολές
Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	57
AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	2
Σύνολο	59

Ε2. Συναλλαγές με μέλη διοίκησης

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι συναλλαγές με μέλη Διοίκησης (Πρόεδρος και Δ/νων Σύμβουλος, μέλη Διοικητικού Συμβουλίου, μέλη Εκτελεστικής Επιτροπής) κατά την 31/12/2018 σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου.

Συναλλαγές με μέλη Διοίκησης*(ποσά σε χιλ. €)*

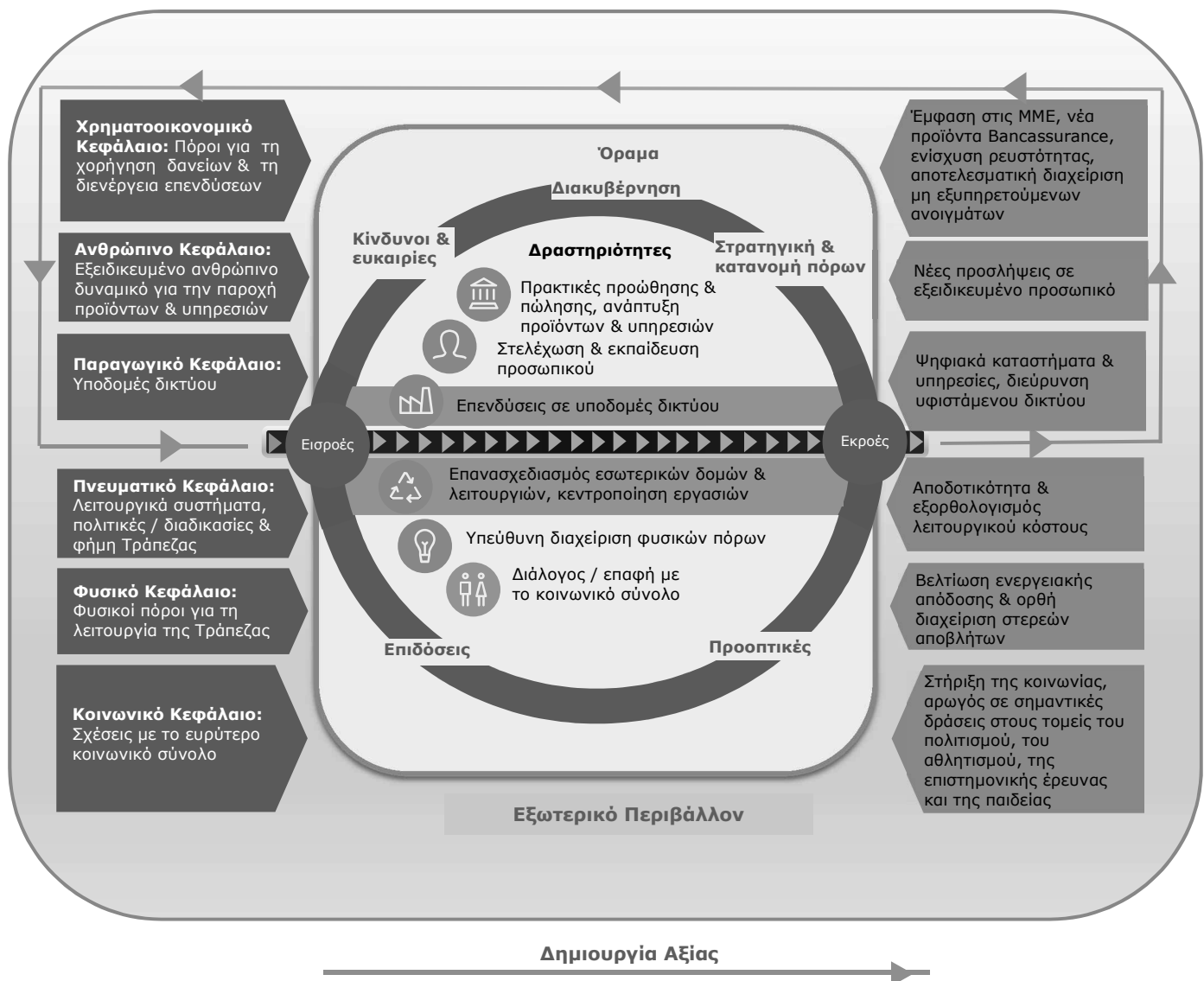
	Τράπεζα	Όμιλος
Απαιτήσεις	612	612
Υποχρεώσεις	723	723
Τόκοι έσοδα	23	23
Τόκοι έξοδα	6	5
Μισθοί και ημερομίσθια	1.854	1.924
Αμοιβές συνεδριάσεων μελών Δ.Σ.	563	708

ΣΤ. Μη χρηματοοικονομική πληροφόρηση

Ενότητα Α: Επιχειρηματικό Μοντέλο

Η Τράπεζα έχει καθιερωθεί στη συνείδηση τόσο του επενδυτικού όσο και του καταθετικού κοινού ως βασικός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα υλοποιεί ένα νέο επιχειρηματικό και λειτουργικό μοντέλο, βασικός άξονας του οποίου είναι ο μετασχηματισμός της σε ψηφιακή, που αποτελεί πυλώνα της στρατηγικής της Διοίκησης. Για την επίτευξη του στρατηγικού της στόχου, η Τράπεζα προχωρά στην υλοποίηση νέων έργων με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων ψηφιακών υπηρεσιών, ενώ σχεδιάζει τη δημιουργία ψηφιακών καταστημάτων και τη σταδιακή μετατροπή του παραδοσιακού Δικτύου σε σημεία παροχής ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να καλύπτει τις ανάγκες του πελατειακού κοινού.

Στη βάση του επιχειρηματικού της μοντέλου και στο πλαίσιο των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων, η Τράπεζα, χρησιμοποιεί συγκεκριμένους πόρους με σκοπό την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών στους πελάτες της και τη δημιουργία αξίας. Επίσης, μέσω της συνεχούς παρακολούθησης του εξωτερικού περιβάλλοντος και της αναγνώρισης ευκαιριών και κινδύνων, προσαρμόζει τη στρατηγική της και κατ' επέκταση το επιχειρηματικό της μοντέλο, αναδιανέμει τους πόρους και αναπτύσσει δραστηριότητες με σκοπό τη μεγιστοποίηση των ευκαιριών, ενώ θεσπίζει πολιτικές, διαδικασίες, μηχανισμούς ελέγχου και συστήματα για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων.

Η στρατηγική της Τράπεζας και το επιχειρηματικό μοντέλο της διέπεται από τις αρχές και τις αξίες όπως αυτές ορίζονται στον Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, ενώ οι στρατηγικές αποφάσεις λαμβάνονται με βάση τις αρχές εταιρικής διακυβέρνησης. Η Τράπεζα προσαρμόζει και βελτιώνει τη στρατηγική της και εξασφαλίζει την εναρμόνιση των επιμέρους επιχειρηματικών της ενεργειών προς επίτευξη της στρατηγικής της, μέσω της τακτικής επισκόπησης και παρακολούθησης βασικών δεικτών απόδοσης σε συνδυασμό με την παρακολούθηση των εποπτικών δεικτών που υποβάλλονται σε τακτά χρονικά διαστήματα στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Ενότητα Β: Περιβαλλοντικά Θέματα

Ο Όμιλος, έχοντας αναγνωρίσει τις άμεσες και έμμεσες πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων του και τον κίνδυνο της κλιματικής αλλαγής, έχει αποφασίσει να αφιερώσει ένα μεγάλο μέρος της κοινωνικής του δράσης στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ευαισθητοποίηση τόσο της κοινής γνώμης όσο και των πελατών και εργαζομένων του γύρω από τα οικολογικά ζητήματα.

Η δέσμευση της Τράπεζας και των θυγατρικών της για μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη λειτουργία προκύπτει και από τον Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας του Ομίλου, όπου ο σεβασμός στο περιβάλλον αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις αξίες του, στην οποία δεσμεύονται όλοι οι εργαζόμενοι.

Προς αυτή την κατεύθυνση, ο Όμιλος έχει αναπτύξει και εφαρμόζει μέτρα Περιβαλλοντικής Πολιτικής που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος, στην εξοικονόμηση φυσικών πόρων και στην ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Συγκεκριμένα, οι στόχοι του Ομίλου είναι οι εξής:

- Η εξοικονόμηση ενέργειας (ηλεκτρική ενέργεια, πετρέλαιο, φυσικό αέριο),
- Ο περιορισμός της χρήσης χαρτιού,
- Η ανακύκλωση χαρτιού και άλλων ανακυκλώσιμων υλικών, και
- Η μείωση της κατανάλωσης νερού.

Ενδεικτικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος που έχει λάβει ο Όμιλος είναι τα εξής:

- Η εγκατάσταση λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας σε φωτιστικά σώματα σε διάφορα καταστήματα και κτίρια διοίκησης,
- Η αντικατάσταση λαμπτήρων φωτεινών επιγραφών σε δεκαοκτώ (18) καταστήματα με λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας,
- Μείωση της θερμοκρασίας λειτουργίας του καυστήρα του κτιρίου διοίκησης,
- Η αντικατάσταση ή μετασκευή όπου είναι δυνατό παλαιών κλιματιστικών μονάδων με αντίστοιχες που χρησιμοποιούν Freon R410a αντί R22, με σκοπό τη μείωση των εκπομπών επιβλαβών αερίων του θερμοκηπίου,
- Η εισαγωγή μεθόδων αυτοματισμού (Building Management System), ώστε να προγραμματίζεται και να ελέγχεται η κατανάλωση ρεύματος,
- Η κεντρική διαχείριση των παραγγελιών χαρτιού,
- Η εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος χρήσεως κάδων για την ασφαλή καταστροφή εγγράφων / εντύπων, τα οποία μετά την ασφαλή καταστροφή τους οδηγούνται προς ανακύκλωση,

Η τοποθέτηση ειδικών κάδων για τη συλλογή και ανακύκλωση φορητών ηλεκτρικών σηλών σε διάφορα καταστήματα και κτίρια διοίκησης. Σημειώνεται ότι δεδομένης της φύσης εργασιών, η λειτουργία του Ομίλου δεν εμπεριέχει εγγενώς αυξημένες πιθανότητες εμφάνισης άμεσου περιβαλλοντικού κινδύνου. Αντιθέτως, υπάρχει σημαντικός έμμεσος περιβαλλοντικός κίνδυνος από τη χρηματοδότηση εταιρειών, η δραστηριότητα ή τα προϊόντα των οποίων παρουσιάζουν αυξημένο περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων χρηματοδότησης λαμβάνει υπόψη του την αρχή της προφύλαξης (Διακήρυξη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών - ΟΗΕ). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων, ο Όμιλος αξιολογεί τον περιβαλλοντικό κίνδυνο κατά τη διαδικασία του ελέγχου που προηγείται της χορήγησης πιστώσεων σε εταιρικούς πελάτες, εφαρμόζοντας βασικές αρχές του ισχύοντος νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου. Επίσης, ο Όμιλος, αντιλαμβανόμενος τον περιβαλλοντικό κίνδυνο καθώς και

τις νέες ευκαιρίες που παρουσιάζονται, διαθέτει δανειακά προϊόντα με οικολογικό χαρακτήρα, για την προώθηση της «πράσινης» τραπεζικής. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος παρέχει το πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' οίκον II», για την ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών φυσικών προσώπων με ευνοϊκούς όρους. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), ενώ δικαιούχος του είναι το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.ΑΝ. Α.Ε.). Ο συνολικός αριθμός των εγκεκριμένων αιτήσεων για το εν λόγω δάνειο για το 2018 ανήλθε σε 213, ενώ το συνολικό ύψος των εγκεκριμένων δανείων ανήλθε σε €1,4 εκ.

Ενδεικτικοί δείκτες περιβαλλοντικής επίδοσης που αφορούν το 2018 παρατίθενται παρακάτω:

Περιβαλλοντική επίδοση	
Δείκτες επίδοσης	Έτος 2018
Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας	4,8 GWh / 17.403 GJ
Κατανάλωση νερού	9,4ML
Κατανάλωση καυσίμων στόλου αυτοκινήτων	93.133L
Κατανάλωση χαρτιού	20.570 δεσμίδες Α4 και 110 δεσμίδες Α3
Κατανάλωση μελανοταινιών comrpuint	1.118 τεμάχια
Κατανάλωση ταμειακών παραστατικών	75.545 μπλοκ
Φάκελα αλληλογραφίας διαφόρων ειδών	150.000 τεμάχια
Αναλώσιμα ATM	2.465 τεμάχια

Παραδοχές υπολογισμών:

- Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας: Για τον υπολογισμό της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας λήφθηκαν υπόψη οι χρεώσεις του Επαγγελματικού Τιμολογίου Γ21, οι οποίες είναι δημοσιευμένες στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ ΑΕ).
- Κατανάλωση νερού: Για τον υπολογισμό της κατανάλωσης νερού λήφθηκε υπόψη η μέση τιμή του κυβικού μέτρου νερού βάσει της κατανάλωσης σύμφωνα με το γενικό τιμολόγιο της ΕΥΔΑΠ.
- Κατανάλωση καυσίμων στόλου αυτοκινήτων: Για τον υπολογισμό της κατανάλωσης των καυσίμων λήφθηκαν υπόψη οι μέσες τιμές λιανικής πώλησης της αμόλυβδης βενζίνης 95 οκτ. για όλη την Ελλάδα, βάσει των δελτίων επισκόπησης τιμών καυσίμων για το 2018, όπως είναι δημοσιευμένα από τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή.

Για το έτος 2019, ο Όμιλος στοχεύει στην επέκταση του μέτρου της ανακύκλωσης φορητών ηλεκτρικών σπηλών σε διάφορα κτίρια της Διοίκησης.

Ενότητα Γ: Κοινωνικά και Εργασιακά Θέματα

Κοινωνικά Θέματα

Η προσφορά προς την κοινωνία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εταιρικής ταυτότητας του Ομίλου, ο οποίος διακρίνεται από αίσθημα ευθύνης απέναντι στο κοινωνικό σύνολο και στους συνανθρώπους με ιδιαίτερες ανάγκες, συνδράμοντας στο μέτρο του δυνατού στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, στηρίζοντας ανθρωπιστικές πρωτοβουλίες και υποστηρίζοντας το έργο αναγνωρισμένων οργανώσεων και κοινωνικών φορέων.

Αναφορικά με την προσφορά στην κοινωνία, ο Όμιλος, έχοντας ενστερνιστεί ότι η μακροπρόθεσμη επιτυχία και η αύξηση της αξίας του είναι συνυφασμένη με την ανάπτυξη και την ευημερία των κοινωνιών όπου δραστηριοποιείται, ακολουθεί τις κάτωθι αρχές:

- Υποστηρίζει την κοινωνική, πνευματική και καλλιτεχνική ζωή και φροντίζει για τη διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, επιχορηγεί πνευματικά έργα, καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις και συμβάλλει στην ανάπτυξη του αθλητισμού.
- Συμμορφώνεται με τις αποφάσεις που επιβάλλουν να μη συνεργάζεται με χώρες, εταιρείες ή άτομα που υποστηρίζουν την τρομοκρατία ή παραβιάζουν τα ανθρωπίνια δικαιώματα. Δεν ενισχύει άμεσα ή

έμμεσα πολιτικά κόμματα. Κατά τη διάρκεια του έτους 2018, στο πλαίσιο του προγράμματος εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ο Όμιλος έγινε αρωγός σε σημαντικές δράσεις στους τομείς του Πολιτισμού, της Ακαδημαϊκής Κοινότητας, της Έρευνας και Τεχνολογίας, του Αθλητισμού, της Κοινωνικής Προσφοράς και της Υγείας. Πιο συγκεκριμένα, οι κυριότερες δωρεές και χορηγίες αποτυπώνονται ανά κατηγορία στο κάτωθι διάγραμμα:

Επίσης, ο Όμιλος στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών του σε θέματα που συνεισφέρουν στους εργαζομένους αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, έχει θεσμοθετήσει τις κάτωθι ενέργειες:

- Τοποθέτηση ειδικών διαδρόμων (ράμπες) για την πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε έξι (6) καταστήματα και δύο (2) κτίρια διοίκησης,
- Είσοδος με προσπελάσιμο από αναπηρικό αμαξίδιο ύψος σε είκοσι πέντε (25) καταστήματα και τρία (3) κτίρια διοίκησης,
- Δημιουργία «Τράπεζας Αίματος» με τη διοργάνωση δύο αιμολησιών ετησίως σε συνεργασία με τον οικείο Σύλλογο Υπαλλήλων της Τράπεζας,
- Θέσπιση προγράμματος πρακτικής άσκησης στο πλαίσιο ολοκλήρωσης σπουδών σπουδαστών για την απόκτηση πτυχίου, και
- Θέσπιση προγράμματος μαθητείας για τελειόφοιτους/αποφοίτους σχολών ή/και μεταπτυχιακούς φοιτητές στο πλαίσιο ενίσχυσής τους με τις απαραίτητες δεξιότητες για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Τέλος, σημειώνεται ότι μεταξύ των στόχων που έχουν εγκριθεί από τη Διοίκηση της Τράπεζας για το έτος 2019, περιλαμβάνεται η διεξαγωγή Έρευνας Αγοράς, με σκοπό τη διερεύνηση του προφίλ των πελατών της Τράπεζας, του βαθμού ικανοποίησής τους και της εμπειρίας τους από τη μέχρι τώρα συνεργασία τους, καθώς και έρευνα του προφίλ και της συμπεριφοράς μη πελατών της, με σκοπό τη διερεύνηση τρόπων προσέλκυσής τους ως δυνητικούς πελάτες.

Εργασιακά Θέματα

Οι εργαζόμενοι του Ομίλου αποτελούν το σπουδαιότερο κεφάλαιο για την επιτυχία και την εξέλιξή του. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Εργασίας Προσωπικού και λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τις επιχειρήσεις και τις βασικές συμβάσεις εργασίας του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ΔΟΕ), βασικός άξονας του Ομίλου αποτελεί η διασφάλιση των παρακάτω:

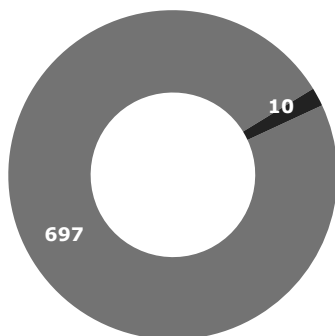
- Ίση μεταχείριση και σεβασμός της διαφορετικότητας του προσωπικού,
- Επαγγελματική ανάπτυξη και επιμόρφωση του προσωπικού,
- Ασφαλείς συνθήκες εργασίας, και
- Δικαίωμα στο συνδικαλισμό.

Η σπουδαιότητα του ρόλου του ανθρώπινου δυναμικού για τον Όμιλο επιβεβαιώνεται και από την διεξαγωγή ανώνυμης διαδικτυακής Έρευνας Αποτύπωσης της Εργασιακής Κουλτούρας, με σκοπό την ανάδειξη των

δυνατών περιοχών αλλά και των περιοχών προς βελτίωση αναφορικά με την επιχειρησιακή οργάνωση, την εργασιακή ζωή και κατ' επέκταση την ατομική και την ομαδική απόδοση.

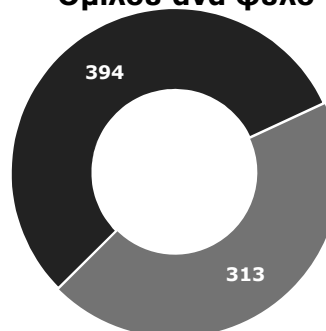
Την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος απασχολούσε 707 εργαζομένους μέσω συμβάσεων αορίστου χρόνου. Η κατανομή του προσωπικού ως προς το φύλο αντικατοπτρίζει την προάσπιση των ίσων ευκαιριών που προσβέυει ο Όμιλος, δεδομένου ότι το ποσοστό των γυναικών ανέρχεται στο 55% του συνόλου των εργαζομένων.

Σύνολο εργαζομένων Ομίλου

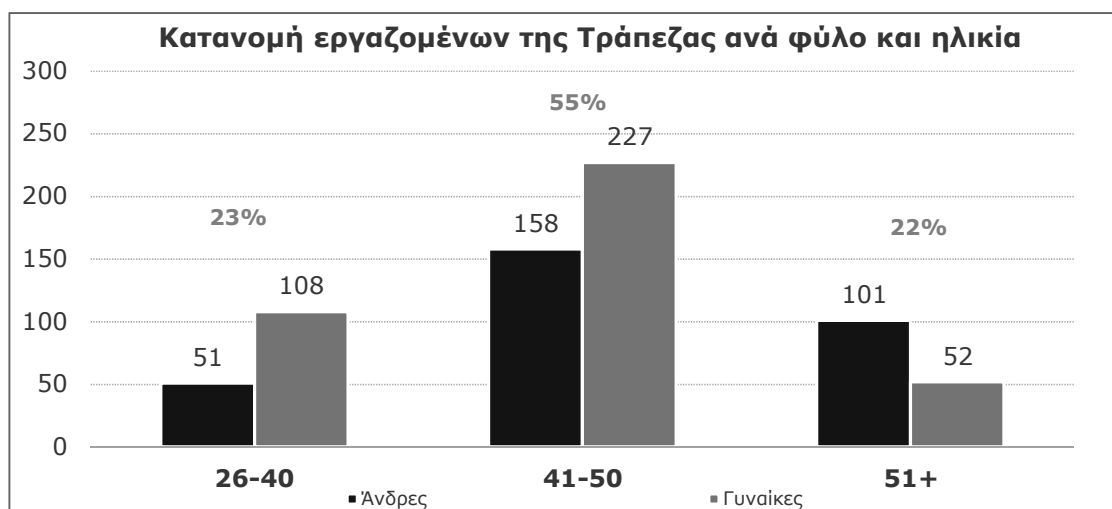
■ Attica Bank ■ Attica Wealth Management AEDAK

Κατανομή εργαζομένων Ομίλου ανά φύλο

■ Ανδρες ■ Γυναίκες

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή της πλειοψηφίας του ανθρώπινου δυναμικού που συγκεντρώνεται στην Attica Bank, περίπου το 78% του ανθρώπινου δυναμικού είναι κάτω των 50 ετών, ενώ περίπου το 23% έχει ηλικία έως 40 έτη.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Τράπεζα πραγματοποίησε ογδόντα εννέα (89) προσλήψεις κατά τη διάρκεια του έτους 2018, ενώ διεξήχθη Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου στο οποίο συμμετείχαν εκατόν εξήντα τέσσερις (164) εργαζόμενοι.

Η Τράπεζα, κατανοώντας το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η ανάπτυξη και εξέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην υλοποίηση των στρατηγικών της στόχων, λαμβάνει τα εξής μέτρα:

- Εφαρμόζει αξιολογικό σύστημα αξιολόγησης απόδοσης, προαγωγών και αμοιβών του ανθρώπινου δυναμικού. Στόχος είναι να αναγνωρίζεται και να επιβραβεύεται η προσπάθεια που καταβάλλει κάθε εργαζόμενος.
- Επενδύει στη διαρκή βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενθαρρύνει τη δια βίου εκπαίδευση και επιμόρφωση, οργανώνοντας προγράμματα επιμόρφωσης και ανάπτυξης και παρέχοντας εκπαιδευτικές ευκαιρίες με βάση την εκάστοτε ισχύουσα πολιτική.

- Διασφαλίζει καλές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, παρέχοντας ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες σε όλους, με στόχο την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ του εργασιακού χρόνου και της προσωπικής ζωής των εργαζομένων.

Αξιολόγηση

Η εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης των εργαζομένων επιδρά θετικά στην επιβράβευση της καλής επαγγελματικής απόδοσης και στην ενθάρρυνση της προσπάθειας συνεχούς βελτίωσης της απόδοσης και εξέλιξης των ικανοτήτων τους. Για το λόγο αυτό, η Τράπεζα εφαρμόζει ένα αξιοκρατικό σύστημα αξιολόγησης της απόδοσης του συνόλου των εργαζομένων σε ετήσια βάση το οποίο λαμβάνει υπόψη τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του κάθε εργαζόμενου.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα έχει θεσπίσει τις παρακάτω πολιτικές για την ανάδειξη και την αξιολόγηση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Ανωτάτων Εκτελεστικών Στελεχών:

- Πολιτική και Διαδικασίες Αξιολόγησης Διοικητικού Συμβουλίου και Επιτροπών, μέσω της οποίας καθορίζονται οι διαδικασίες αξιολόγησης της συνολικής απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, καθώς και η ατομική αξιολόγηση των μελών του.
- Πολιτική Αξιολόγησης της Απόδοσης του Διευθύνοντος Συμβούλου και των Ανώτατων Εκτελεστικών Στελεχών, μέσω της οποίας καθορίζονται οι αρχές και η μεθοδολογία που εφαρμόζονται στην αξιολόγηση της απόδοσης του Διευθύνοντος Συμβούλου και των Ανώτατων Εκτελεστικών Στελεχών της Τράπεζας.
- Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία θέτει το πλαίσιο ανάδειξης και αξιολόγησης των υποψηφίων μελών του.

Για το έτος 2019, η Τράπεζα, προκειμένου να ανταπεξέλθει στις νέες συνθήκες της τραπεζικής αγοράς, θα προβεί στην εφαρμογή ενός νέου Συστήματος Αξιολόγησης, το οποίο θα εναρμονίζεται με τους στρατηγικούς στόχους του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τις περιγραφές των θέσεων εργασίας των εργαζομένων.

Πλαίσιο αμοιβών και παροχών

Αναγνωρίζοντας την αφοσίωση και την προσφορά του ανθρώπινου δυναμικού, ο Όμιλος εφαρμόζει σύγχρονα συστήματα ανταμοιβής. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος έχει θεσπίσει την Πολιτική Αποδοχών, η οποία εναρμονίζεται με τη συνολική πολιτική λειτουργίας του, την επιχειρηματική του στρατηγική, τους στόχους, τις αξίες και τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά του. Η εν λόγω Πολιτική αναθεωρείται σε ετήσια βάση με στόχο τόσο την προσέλκυση και τη διακράτηση του ανθρώπινου δυναμικού, όσο και τη συμμόρφωση με τυχόν νομοθετικούς και εποπτικούς περιορισμούς. Ως εκ τούτου, οι επιμέρους στόχοι του πλαισίου αμοιβών και παροχών είναι οι ακόλουθοι:

- Προώθηση ορθής, αποτελεσματικής διαχείρισης και κάλυψης των κινδύνων που έχει αναλάβει ή που πρόκειται να αναλάβει ο Όμιλος,
- Αποθάρρυνση της ανάληψης υπερβολικών κινδύνων,
- Συμβολή στην ορθή, συνετή και χρηστή διαχείριση των κινδύνων που έχει αναλάβει,
- Συμβολή στην αποτροπή ή ελαχιστοποίηση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων ή επιρροών, που αποβαίνουν σε βάρος της εν λόγω διαχείρισης κινδύνων, και
- Συμμόρφωση με τις γενικές αρχές και απαιτήσεις διαφάνειας και με το ισχύον εκάστοτε νομοκανονιστικό πλαίσιο.

Στο πλαίσιο της παροχής ενός ελκυστικού πακέτου αποδοχών, ο Όμιλος σε συνεργασία με τον οικείο Σύλλογο Υπαλλήλων της Τράπεζας εφαρμόζει πλήθος παροχών όπως ενδεικτικά παραθέτονται κάτωθι:

- Ασφάλιση ζωής και νοσοκομειακής περίθαλψης μέσω Ομαδικού Ασφαλιστηρίου Συμβολαίου για τον εργαζόμενο και τα προστατευόμενα μέλη (σύζυγος και παιδιά),
- Πρόγραμμα Συμπληρωματικής Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης, η οποία περιλαμβάνει ευρύ φάσμα ιατρικών και οδοντιατρικών πράξεων καθώς και εξετάσεων,
- Επαναφορτιζόμενη ηλεκτρονική διατακτική σίτισης,
- Δυνατότητα χορήγησης δανείων στο προσωπικό, με ανώτατο όριο ποσού χορήγησης μέχρι πέντε (5) μικτούς μηνιαίους μισθούς για την κάλυψη έκτακτων αναγκών,
- Χρηματικά βραβεία στα παιδιά των εργαζομένων που αριστεύουν καθώς και σε αυτά που εισάγονται σε πανεπιστήμια και τεχνολογικά ιδρύματα της χώρας, και
- Βιβλία στα τέκνα των εργαζομένων πριν την έναρξη της σχολικής χρονιάς.

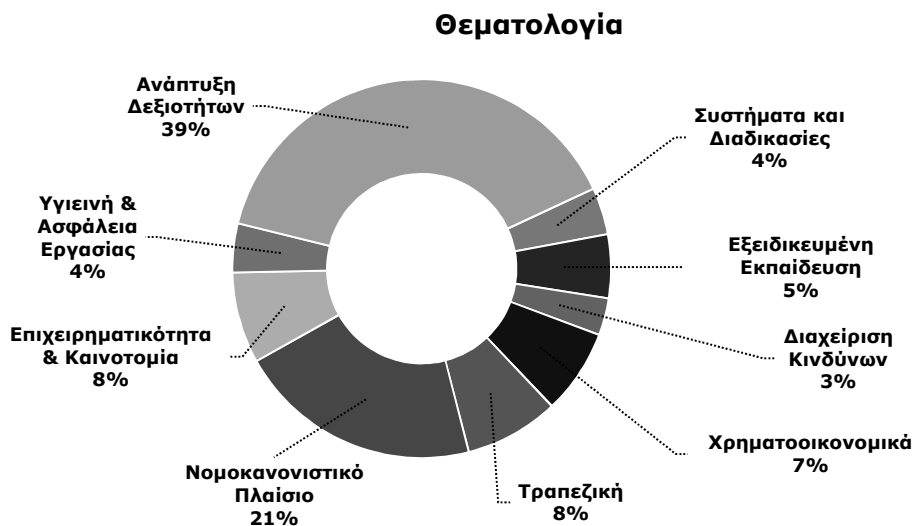
Επιμόρφωση

Ο Όμιλος παρακολουθεί, διαχειρίζεται και αξιολογεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες του συνόλου των εργαζομένων, στοχεύοντας:

- Στη διεύρυνση του μορφωτικού επιπέδου του ανθρώπινου δυναμικού,
- Στην ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης και εμπειρίας, και
- Στην έγκαιρη και ομαλή προσαρμογή των γνώσεων και ειδικοτήτων στις νέες απαιτήσεις της τεχνολογίας, της οργάνωσης και της σύγχρονης τραπεζικής πρακτικής.

Όπως ορίζεται και στον Κανονισμό Εργασίας Προσωπικού, η εκπαίδευση αφορά το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού και είναι συνεχής και ανάλογη με τις ανάγκες επιμόρφωσης του κάθε εργαζομένου. Για την υλοποίηση του ετήσιου εκπαιδευτικού πλάνου, προηγείται διάγνωση εκπαιδευτικών αναγκών και ακολούθως υποβολή του καταρτισθέντος πλάνου σε εγκριτική διαδικασία προτεραιοποίησης και ελέγχου σκοπιμότητας των εκπαιδευτικών ενεργειών προκειμένου να δρομολογηθούν για υλοποίηση.

Το έτος 2018, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Τράπεζας κάλυψε ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών αναγκών τόσο δια ζώσης όσο και μέσω e-learning. Στοιχεία για τη θεματολογία του εκπαιδευτικού προγράμματος παρουσιάζονται παρακάτω:

Πέραν των ανωτέρω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ο Όμιλος μεριμνά για τη διασφάλιση του επιπέδου επάρκειας που απαιτείται αναφορικά με τις Πιστοποιήσεις Επαγγελματικής Καταλληλότητας σε απόλυτη συμμόρφωση με τις θεσμικές του υποχρεώσεις. Στο πλαίσιο αυτό διασφαλίζεται η κάλυψη σε πιστοποιήσεις επαγγελματικής επάρκειας σε ρόλους υπηρεσιακών μονάδων των οποίων το αντικείμενο άπτεται της Παροχής Επενδυτικών Συμβουλών ή Υπηρεσιών Ασφαλιστικού Διαμεσολαβητή. Επίσης, ο Όμιλος ενθαρρύνει την απόκτηση επαγγελματικών πιστοποιήσεων και σε διάφορα άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως Ελεγκτική, Απάτη, Πληροφορική, Λογιστική, Κανονιστική Συμμόρφωση κ.ά.

Επιπλέον, έχει θεσπιστεί η Πολιτική Επιμόρφωσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, μέσω της οποίας παρέχεται η ευκαιρία στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να εμπλουτίσουν τη γνώση τους στο επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου και να αναπτύξουν περαιτέρω τις επαγγελματικές τους ικανότητες με απώτερο στόχο την ουσιαστική συνεισφορά τους στη διοίκηση.

Υγεία και ασφάλεια

Με κύριο στόχο τη βελτίωση της επαγγελματικής ζωής και αναγνωρίζοντας τη σημαντικότητα της καλής σωματικής και ψυχικής υγείας των εργαζομένων, ο Όμιλος έχει φροντίσει για ένα σύγχρονο, υγιεινό και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον, εφαρμόζοντας τις νομοθετικές διατάξεις που προβλέπονται σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων.

Προς την κατεύθυνση αυτή, παρακολουθεί και ελέγχει τους σχετικούς κινδύνους και λαμβάνει τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα, όπως ενδεικτικά τα κάτωθι:

- Εκπαιδευτικά προγράμματα για την Υγιεινή και την Ασφάλεια των εργαζομένων σε ετήσια βάση, όπως αποτυπώνεται στη θεματολογία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων,

- Διενέργεια ασκήσεων εκκένωσης των κτιρίων σε τριμηνιαία βάση, αναφορικά με περιπτώσεις εκδήλωσης φωτιάς, σεισμού, τρομοκρατικών ενεργειών κ.λπ., για το σκοπό των οποίων έχει εκδοθεί Εγκύκλιος αναφορικά με το «Σχέδιο Αντιμετώπισης Κατάστασης Έκτακτης Ανάγκης και Εκκένωσης Κτιρίων», και
- Επισκέψεις του Τεχνικού Ασφαλείας και του Ιατρού Εργασίας σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Σημειώνεται ότι για το έτος 2018 δεν καταγράφηκαν περιστατικά ατυχημάτων.

Σύλλογοι

Όπως ορίζεται στον Κανονισμό Εργασίας Προσωπικού, ο Όμιλος σέβεται το συνταγματικό δικαίωμα κάθε εργαζόμενου για τη συμμετοχή του σε συλλόγους εργαζομένων. Συγκεκριμένα, στην Τράπεζα δραστηριοποιείται ο Σύλλογος Υπαλλήλων Τράπεζας Αττικής, ο οποίος εκπροσωπεί 649 εγγεγραμμένα μέλη, δηλ. άνω του 90% του συνόλου των εργαζομένων. Ο Σύλλογος, στο πλαίσιο των διακριτών σχέσεων που επιβάλλεται να διέπουν τις σχέσεις των κοινωνικών εταίρων της Τράπεζας για την εύρυθμη πρόοδο του προϋπολογισμού, την επίτευξη αποτελεσμάτων και την ενίσχυση κλίματος εργασιακής ειρήνης συμμετέχει τακτικά σε συναντήσεις εργασίας με εκπροσώπους της Διοίκησης. Σημειώνεται ότι, μετά από μακρά περίοδο διαβούλευσης και διαπραγματεύσεων επιτεύχθηκε σύγκλιση απόψεων και θέσεων των κοινωνικών εταίρων με συνέπεια να υπογραφεί πρόσφατα ο νέος Κανονισμός Εργασίας Προσωπικού.

Τέλος, ο αλληλοσεβασμός και η συνεννόηση που διέπουν διαχρονικά τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων της Τράπεζας διέρχεται μέσω των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας κλάδου και επιχείρησης.

Ενότητα Δ: Σεβασμός των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ο Όμιλος με αίσθημα ευθύνης και λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τις επιχειρήσεις και τις βασικές συμβάσεις εργασίας του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ΔΟΕ), στηρίζει και υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και δεσμεύεται για την προστασία τους μέσω του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας.

Ο Όμιλος προωθεί την προσφορά ίσων ευκαιριών, την ίση μεταχείριση καθώς και την αναγνώριση της ελευθερίας της έκφρασης στους ανθρώπους της. Αναγνωρίζει ότι η διαφορετικότητα είναι βασική συνιστώσα μιας υπεύθυνης επιχειρηματικής στρατηγικής και αποκλείει κάθε είδους διάκριση, παρενόχληση ή αντιεπαγγελματική συμπεριφορά στην εργασία, ενώ απαγορεύει την απασχόληση ανηλίκων κάτω των δεκαοχτώ (18) ετών, καθώς και κάθε μορφή καταναγκαστικής εργασίας (όπως π.χ. υποχρεωτικές υπερωρίες και απειλές απόλυσης). Προς αυτή την κατεύθυνση, ο Όμιλος στοχεύει στην υιοθέτηση της Πολιτικής Διαφοροποίησης Μελών Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία έχει ως στόχο την εξασφάλιση της ισότητας ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών και την εστίαση στα προσόντα και τη διευθυντική εμπειρία κατά την επιλογή μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και το διορισμό λοιπών ανώτερων διευθυντικών στελεχών.

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για τη βιώσιμη ανάπτυξη τόσο του Ομίλου, όσο και των κοινωνιών στις οποίες δραστηριοποιείται. Αναγνωρίζοντας τον κίνδυνο παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο Όμιλος ενθαρρύνει την αναφορά τους έχοντας θεσπίσει ένα δίαυλο εμπιστευτικής επικοινωνίας, για τη λειτουργία του οποίου έχει ενημερώσει όλο το προσωπικό, όπου τυχόν αναφορές αξιολογούνται και διερευνώνται από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου.

Επίσης, αναγνωρίζοντας τον κίνδυνο παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τρίτα μέρη, ο Όμιλος συμμορφώνεται πλήρως με αποφάσεις που απαγορεύουν συνεργασία με χώρες, επιχειρήσεις ή πρόσωπα που υποθάλλουν τη βία και την τρομοκρατία.

Ενότητα Ε: Καταπολέμηση διαφθοράς και θέματα σχετικά με δωροδοκία

Η Διοίκηση του Ομίλου υιοθετεί πολιτική μηδενικής ανοχής σε φαινόμενα απάτης και εν γένει εκνόμενων ενεργειών. Οι ενέργειες αυτές είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές (οι οποίες αναφέρονται στον Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου της) που διέπουν την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της Τράπεζας και των θυγατρικών της εταιρειών και συνιστούν ένα σημαντικό κίνδυνο για τον Όμιλο με σοβαρό αντίκτυπο στη φήμη του και τα συμφέροντα των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων.

Στο πλαίσιο αυτό και λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τις επιχειρήσεις, ο Όμιλος έχει θεσπίσει τις ακόλουθες πολιτικές για την πρόληψη, την αποτροπή και την αντιμετώπιση περιστατικών διαφθοράς και δωροδοκίας:

Ηθική Συμπεριφορά και Δεοντολογία

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας θεμελιώνει αξίες και αρχές και ορίζει πρότυπα συμπεριφοράς και κανόνες για την αντιμετώπιση φαινομένων διαφθοράς και δωροδοκίας, τα οποία θα

μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντά του Ομίλου. Σύμφωνα με τον Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, δεν επιτρέπεται σε οποιοδήποτε μέλος του προσωπικού του Ομίλου καθώς και σε συγγενή πρώτου βαθμού, να εμπλακεί σε θέματα δωροδοκίας / χρηματισμού οποιασδήποτε μορφής είτε άμεσα είτε έμμεσα.

Πρόληψη και Καταστολή της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας

Η Πολιτική για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας ορίζει διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη σε πλήρη συμμόρφωση με το νομοκανονιστικό πλαίσιο και τις συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force – F.A.T.F.). Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ενδεικτικά περιλαμβάνουν την πιστοποίηση και την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου, την άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, την ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών και την άμεση ενημέρωση της αρμόδιας Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος, όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται ή επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Αντιμετώπιση της Απάτης

Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και ασφαλούς λειτουργίας και την αποτροπή της απάτης, ο Όμιλος πρόκειται να θεσπίσει εντός του 2019 την Πολιτική για την Αντιμετώπιση της Απάτης, η οποία προσδιορίζει την έννοια της απάτης, περιγράφει την οργάνωση και τις δομές για την αντιμετώπισή της, καθορίζονται οι υποχρεώσεις του συνόλου του προσωπικού και οριοθετούνται οι ευθύνες, οι αρμοδιότητες και οι ενέργειες που πρέπει να ακολουθούνται όταν διαπιστώνεται ή υπάρχει υποψία απάτης ή απόπειρας απάτης, και οι σχετικές δράσεις των αρμόδιων Οργάνων.

Σύγκρουση Συμφερόντων

Ο Όμιλος, αναγνωρίζει τον κίνδυνο διαμόρφωσης καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων κατά την άσκηση των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων και την παροχή επενδυτικών και τραπεζικών υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό έχει θεσπίσει την Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων και την Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα ανώτατα στελέχη της Τράπεζας, όπου ορίζονται μία σειρά οργανωτικών μέτρων, διαδικασιών και συστημάτων με σκοπό την αποτροπή ή/και διαχείριση πραγματικών ή δυνητικών περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων.

Κύρια μέτρα που έχει θεσπίσει ο Όμιλος για την πρόληψη, την αποτροπή και την αντιμετώπιση περιστατικών διαφθοράς και δωροδοκίας περιλαμβάνουν τα εξής:

Εκπαίδευση Προσωπικού

Με σκοπό την ευαισθητοποίηση του προσωπικού και τη διαμόρφωση μίας ενιαίας συμπεριφοράς για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και της δωροδοκίας διεξάγονται σε τακτική βάση εκπαιδευτικά προγράμματα που άπτονται του νομοκανονιστικού πλαισίου, στα οποία περιλαμβάνεται και η κατάρτιση σε θέματα Πρόληψης και Καταστολής Ξεπλύματος Χρήματος & Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας.

Αναφορές / Καταγγελίες

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει ένα δίαυλο εμπιστευτικής επικοινωνίας, μέσω του οποίου παρέχεται η δυνατότητα πραγματοποίησης ανώνυμων αναφορών από το προσωπικό για σοβαρές παρατυπίες, παραλείψεις, αξιόποινες πράξεις και παράνομες πρακτικές που υπέπεσαν στην αντίληψή του κατά την διεκπεραίωση των εργασιακών του καθηκόντων. Όλες οι αναφορές αξιολογούνται και διερευνώνται από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου με πλήρη εμπιστευτικότητα, η οποία ενημερώνει άμεσα τη Διοίκηση και την Επιτροπή Ελέγχου.

Επίσης, ο Όμιλος έχει θεσπίσει την Πολιτική Διαχείρισης Παραπόνων η οποία ορίζει το πλαίσιο των κανόνων για την αποτελεσματική διαχείριση των παραπόνων / αναφορών / καταγγελιών / διαμαρτυριών πελατών αναφορικά με τις υπηρεσίες που τους προσφέρονται.

Εσωτερικός Έλεγχος και Κανονιστική Συμμόρφωση

Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου αξιολογεί τον κίνδυνο της απάτης και διενεργεί τακτικούς και έκτακτους ελέγχους προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι θεσπισμένες δικλίδες ασφαλείας είναι επαρκείς και λειτουργούν αποτελεσματικά. Σημειώνεται ότι σε όλους τους τακτικούς ελέγχους των καταστημάτων ελέγχονται οι δικλίδες ασφαλείας που αφορούν τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της

Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Εντός του 2018 ελέγχθηκαν 25 καταστήματα (45% επί του συνόλου των καταστημάτων).

Αντικείμενο της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης είναι η πρόληψη και η αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων μη συμμόρφωσης της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της προς το εκάστοτε ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία τους, με θέσπιση κατάλληλων πολιτικών και διαδικασιών και την υιοθέτηση μηχανισμών αναγνώρισης, ελέγχου και παρακολούθησης των σχετικών κινδύνων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συμμόρφωση με το νομοκανονιστικό πλαίσιο που αφορά στην πρόληψη και καταστολή της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Επιπλέον, στο αντικείμενό της εμπίπτει η παρακολούθηση της τήρησης των αρχών και πρακτικών επί τη βάση των οποίων οργανώνεται, λειτουργεί και διοικείται ο Όμιλος, ώστε να διαφυλάσσονται και ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντα όλων όσων συνδέονται με τον Όμιλο.

Ενότητα ΣΤ: Ζητήματα εφοδιαστικής αλυσίδας

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο της υπεύθυνης λειτουργίας του, έχει θεσπίσει πολιτικές και διαδικασίες, οι οποίες ορίζουν τις αρχές και τους κανόνες για την αποτελεσματική διαχείριση των προμηθειών και την εξωτερική ανάθεση δραστηριοτήτων σε τρίτους (Outsourcing). Συγκεκριμένα, έχει θεσπίσει την Πολιτική Εγκρίσεων Δαπανών και την Πολιτική Outsourcing, οι οποίες προωθούν τη διαφάνεια και την αμεροληψία και διασφαλίζουν την ορθή διαχείριση των κινδύνων μέσω της θεσμοθέτησης συγκεκριμένων κριτηρίων και διαδικασιών.

Κύριοι προμηθευτές του Ομίλου αποτελούν εταιρείες παροχής υπηρεσιών πληροφορικής, εξυπηρέτησης πελατών και υποστήριξης δικτύου. Σύμφωνα με τον Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας τα μέλη του προσωπικού οφείλουν να τηρούν όλες τις προβλεπόμενες διαδικασίες εξέτασης, αξιολόγησης και επιλογής προμηθευτών για λογαριασμό της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, εφαρμόζοντας αντικειμενικά κριτήρια, διαφυλάσσοντας με τον τρόπο αυτό τη φήμη του Ομίλου και τα συμφέροντά του.

Με σκοπό τη διαχείριση του κινδύνου παραβίασης της κείμενης νομοθεσίας από τρίτους στους οποίους έχει ανατεθεί η εκτέλεση έργων, περιλαμβάνεται σε όλες τις συμβάσεις ειδικός όρος για την υποχρέωση τήρησης από τους τρίτους των διατάξεων της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, της νομοθεσίας για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων και της νομοθεσίας για την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου, ενώ παρακολουθείται σε τακτική βάση η καταβολή αποδοχών, τυχόν αποζημιώσεων και ασφαλιστικών εισφορών, σύμφωνα με το Νόμο 4554/2018.

Επίσης, με βάση την Πολιτική Outsourcing, διενεργούνται τακτικά εκτενείς έλεγχοι των σχέσεων με τους παρόχους, ενώ οι κίνδυνοι που απορρέουν από τις εν λόγω σχέσεις αξιολογούνται και βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων και παρακολουθούνται σε τακτική βάση.

Επίδοση 2018

Ενδεικτικοί δείκτες για την επίδοση της Attica Bank για το έτος 2018 παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Δείκτες	Τράπεζα	Όμιλος
Εργαζόμενοι (αριθμός Εργαζομένων)	697	707
Γυναίκες εργαζόμενες (%)	56	56
Άνδρες εργαζόμενοι (%)	44	44
Εκπαίδευση εργαζομένων (ώρες εκπαίδευσης ανά εργαζόμενο)	25	25

Αθήνα, 23 Απριλίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΕΛΗΣ

A.Δ.Τ. ΑΙ 310803

Ζ. Επεξηγηματική Έκθεση Αρθ.4, Παρ. 7 & 8 Νόμου 3556/2007

Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου (σύμφωνα με το άρθρο 4 του Νόμου 3556/2007), προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της περιέχει πληροφορίες ως έχουν κατά την 31/12/2018.

α. Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου

Το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά την 31.12.2018 ανερχόταν σε 138.376.203.90 ευρώ, διαιρούμενο σε 461.254.013 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ έκαστη.

Οι κοινές μετοχές είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στην Αγορά Αξιών του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Οι μετοχές της Τράπεζας είναι κοινές ονομαστικές με δικαίωμα ψήφου. Κάθε μετοχή της Τράπεζας ενσωματώνει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που καθορίζονται από το Νόμο και το Καταστατικό της Τράπεζας. Η κατοχή των τίτλων – μετοχών, όπως αυτή προβλέπεται κατά τα οριζόμενα στο νόμο, συνεπάγεται αυτοδικαίως την αποδοχή του Καταστατικού της Τράπεζας και των νόμιμων αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας. Η ευθύνη των μετόχων περιορίζεται στο ύψος της ονομαστικής αξίας των μετοχών που κατέχουν και μετέχουν στη Γενική Συνέλευση των μετόχων, κατά τα οριζόμενα στο νόμο και στο Καταστατικό. Επίσης, οι μέτοχοι συμμετέχουν στη διάθεση κερδών ή άλλων διανομών, σύμφωνα με το Νόμο και το Καταστατικό. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από κάθε μετοχή παρακολουθούν τον τίτλο αυτής σε οποιοδήποτε κάτοχο της. Οι μέτοχοι ενασκούν δικαιώματα τους σε σχέση με τη Διοίκηση της Τράπεζας μέσω των Γενικών Συνελεύσεων και σύμφωνα με το Νόμο και το Καταστατικό.

-Ίδιες μετοχές

Κατά την 31/12/2018, η Τράπεζα κατείχε ίδιες μετοχές συνολικού αριθμού 26 και αξία κτήσης 97.332,30 ευρώ. Οι μετοχές αυτές αντιπροσωπεύουν ποσοστό της τάξης του 0,00000563680732681235% του συνόλου των κοινών μετά δικαίωμα ψήφου μετοχών κατά την ίδια ημερομηνία. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου οι οποίες περιλαμβάνονται στην ενοποίηση δεν κατείχαν μετοχές της Τράπεζας κατά την 31/12/2018.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν.3756/2009 «Σύστημα Άυλων Τίτλων, διατάξεις για την κεφαλαιαγορά, φορολογικά θέματα και λοιπές διατάξεις», οι Τράπεζες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ενίσχυσης ρευστότητας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών δεν επιτρέπεται να προβαίνουν σε αγορά ιδίων μετοχών κατά την περίοδο συμμετοχής τους στο πρόγραμμα. Για το λόγο αυτό, η τελευταία πράξη αγοράς ιδίων μετοχών πραγματοποιήθηκε από την Τράπεζα κατά την 18/02/2009.

Σημειώνεται επίσης ότι σύμφωνα με την απόφαση 1/503/13.03.2009 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς η αγορά ιδίων μετοχών και η διακράτησή τους για μελλοντική απόκτηση μετοχών άλλης εταιρείας θεωρείται ως αποδεκτή πρακτική αγοράς.

β. Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Η μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας γίνεται όπως ορίζει ο νόμος και δεν υφίστανται περιορισμοί στη μεταβίβαση από το Καταστατικό της.

γ. Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια των διατάξεων του Π.Δ. 51/1992

Ο πίνακας με τις σημαντικότερες άμεσες συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων του Ν. 3556/07 κατά την 31/12/2018 διαμορφώνεται ως εξής:

	Μετοχές	Ποσοστό Συμμετοχής
ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	212.918.027	46,16%
ΤΑΜΕΙΟ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ	149.907.554	32,5%
ΤΑΠΙΑΤΑΤ	13.046.573	2,829%

Με το Ν.4387/2016, το Ε.Τ.Α.Α./Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. εντάσσεται από 1/1/2017 στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ). Με την υπ' αριθμ. 61662/3406/30-12-2016 απόφαση της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Αλληλεγγύης το 5,63% των κοινών μετοχών της Τράπεζας που κατείχε το Ε.Τ.Α.Α./Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. περιήλθαν στο Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.), ενώ το υπόλοιπο 50,64% περιήλθε στον Ε.Φ.Κ.Α.

Με την υπ' αρ. Β/7/οικ.24635/2013/30-4-2018 (Φ.Ε.Κ. Β'1587/8-5-2018) υπουργική απόφαση και την απόφαση 388 της συνεδρίασης Δ.Σ. Ε.Φ.Κ.Α. 21/10.5.2018, στις 16.05.2018 μεταβιβάστηκαν 8.354.559 κοινές μετοχές της Τράπεζας, καθώς και τα αντίστοιχα δικαιώματα προτίμησης, από το χαρτοφυλάκιο του Ε.Φ.Κ.Α., στο χαρτοφυλάκιο του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.. Έτσι η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε ποσοστό 45,58% και αυτή του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε ποσοστό 10,69 %.

Μετά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με την από 22-12-2017 απόφαση της Έκτακτης Γ.Σ., σε συνδυασμό με την από 21-05-2018 απόφαση του Δ.Σ., η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανήλθε σε ποσοστό 66,89%, του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε ποσοστό 11,78% και του Τ.Α.Π.Ι.Λ.Τ.-Α.Τ. σε ποσοστό 2,83% (30-5-2018-ημερομηνία διαπραγματεύσεως νέων μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών).

Με την Υπουργική Απόφαση Οικ. 33379/2703/15-06-2018 (Φ.Ε.Κ. Β'2280/15-06-2018), στις 27.07.2018 μεταβιβάστηκαν 95.606.341 κοινές μετοχές της Τράπεζας, από το χαρτοφυλάκιο του Ε.Φ.Κ.Α. στο χαρτοφυλάκιο του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.. Έτσι, η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε 46,16% και αυτή του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε ποσοστό 32,50 %.

Μετά τη γνωστοποίηση του Ε.Φ.Κ.Α προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Αριθμ. Πρωτ. 7961/02-08-2018) σύμφωνα με την οποία τα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από κοινές μετοχές του Ε.Φ.Κ.Α. στην Τράπεζα ασκούνται από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, εφόσον η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας υπερβαίνει το 33% και μόνο ως προς το υπερβάλλον ποσοστό, το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει ο Ε.Φ.Κ.Α. στην Τράπεζα διαμορφώνεται πλέον σε 33,00% και το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ασκεί το ποσοστό ύψους 13,16% των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν τις κοινές μετοχές κυριότητας του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ.14 του Ν.4387/2016 (Φ.Ε.Κ. Α' 85/2016) όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 114, παρ.8 του Ν.4549/2018 (Φ.Ε.Κ. Α' 105/2018), και την ειδική συμφωνία του άρθρου 114, παρ.8 του Ν.4549/2018 που υπεγράφη μεταξύ του Ε.Φ.Κ.Α και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας κατά την 31η Ιουλίου 2018 αναφορικά με τα δικαιώματα ψήφου στην Attica Bank, χωρίς να επέρχεται μεταβίβαση της κυριότητας των παραπάνω μετοχών του Ε.Φ.Κ.Α στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

δ. Κάτοχοι κάθε είδους μετοχών που παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Δεν υφίστανται κάτοχοι κοινών μετοχών της Τράπεζας που παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου. Η Τράπεζα είχε υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.3723/2008 όπως ισχύει, με όλα τα προνόμια που αυτός παρέχει στο Ελληνικό Δημόσιο και προς τούτο είχαν εκδοθεί προνομιακές μετοχές, το καθεστώς των οποίων ρυθμιζόταν από τις διατάξεις του Ν. 3723/2008, σε συνδυασμό και με την με Αρ. Πρ. 54201/Β/2884/26-11-2008 Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

Η Τράπεζα κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση της 25-07-2018 αποφάσισε την εξαγορά εξ ολοκλήρου από αυτήν των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου, με αντάλλαγμα την παράδοση στο Ελληνικό Δημόσιο ομολογιών εκδοθησομένου ομολογιακού δανείου μειωμένης εξασφάλισης σύμφωνα με το Ν.3723/2008, τη συνακόλουθη μείωση του συνολικού μετοχικού της κεφαλαίου, καθώς και την τροποποίηση του άρθρου 5 περί μετοχικού κεφαλαίου του Καταστατικού, την οποία ενέκρινε και η από 25-07-2018 Ιδιαίτερη Γενική Συνέλευση των προνομιούχων μετόχων. Με την υπ' αριθμ. ΜΑΔΚΑΕΣ 0003791 ΕΞ 2018/10-02-2018 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 5589/12-12-2018) εγκρίθηκε η άνω εξαγορά με ανταλλαγή και ανάληψη από το Ελληνικό Δημόσιο κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2, σύμφωνα με τον κανονισμό 575/2013, εκδόσεως της Τράπεζας. Η τροποποίηση του άρθρου 5 περί μετοχικού κεφαλαίου του Καταστατικού της Τράπεζας, η οποία επήλθε συνεπεία της μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 14951/05-02-2019 απόφαση του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, η οποία καταχωρίστηκε στο Γ.Ε.ΜΗ με την υπ' αριθμ. 14944/05-02-2019 ανακοίνωση.

ε. Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν υφίστανται περιορισμοί σε δικαιώματα ψήφου.

στ. Συμφωνίες μετόχων (γνωστές στον εκδότη) που συνεπάγονται περιορισμούς στην μεταβίβαση μετοχών/ άσκηση δικαιωμάτων ψήφου.

Με την υπ' αριθ. πρωτ. 7961/2.8.2018 γνωστοποίηση προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, ο Ε.Φ.Κ.Α. γνωστοποίησε ότι τα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από κοινές μετοχές του Ε.Φ.Κ.Α. στην Attica Bank ασκούνται από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, εφόσον η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας υπερβαίνει το 33% και μόνο ως προς το υπερβάλλον ποσοστό, σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ.14 του Ν.4387/2016 (Φ.Ε.Κ. Α' 85/2016) όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 114, παρ.8 του Ν.4549/2018 (Φ.Ε.Κ. Α' 105/2018), και την ειδική συμφωνία του άρθρου 114, παρ.8 του Ν.4549/2018 που υπεγράφη μεταξύ του Ε.Φ.Κ.Α και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας κατά την 31η Ιουλίου 2018 αναφορικά με τα δικαιώματα ψήφου στην Attica Bank.

Έτσι το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει ο Ε.Φ.Κ.Α. στην Τράπεζα διαμορφώνεται πλέον σε 33,00% και το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ασκεί το ποσοστό ύψους 13,16% των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν τις κοινές μετοχές κυριότητας του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας.

Η παραπάνω συμφωνία δεν επιφέρει μεταβίβαση της κυριότητας των κατά το υπερβάλλον μετοχών του Ε.Φ.Κ.Α στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Δεν υφίστανται άλλες συμφωνίες μετόχων οι οποίες είναι γνωστές στην Τράπεζα και οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στην μεταβίβαση μετοχών/ άσκηση δικαιωμάτων ψήφου.

ζ. Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και τροποποίησης του Καταστατικού.

Δεν υφίστανται κανόνες διορισμού/ αντικατάστασης μελών Δ.Σ. ή τροποποίησης του Καταστατικού που διαφοροποιούνται από τον Ν.2190/1920.

η. Αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου ή ορισμένων μελών του για έκδοση νέων μετοχών ή την αγορά ιδίων μετοχών.

Αρμοδιότητα για την έκδοση μετοχών υφίσταται μόνο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 6 του Καταστατικού της Τράπεζας.

Ως προς τις ίδιες μετοχές, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν.3756/2009 «Σύστημα Αυλων Τίτλων, διατάξεις για την κεφαλαιαγορά, φορολογικά θέματα και λοιπές διατάξεις», οι Τράπεζες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ενίσχυσης ρευστότητας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών δεν επιτρέπεται να προβαίνουν σε αγορά ιδίων μετοχών κατά την περίοδο συμμετοχής τους στο πρόγραμμα. Ως εκ τούτου, η Τράπεζα δεν θέσπισε πρόγραμμα αγοράς ιδίων μετοχών και ούτε προέβη σε αγορά ιδίων μετοχών εντός του 2018.

θ. Σημαντική συμφωνία που τίθεται σε ισχύ, τροποποιείται ή λήγει σχετικά με αλλαγή στον έλεγχο του εκδότη κατόπιν δημόσιας πρότασης και τα αποτελέσματα της, εκτός εάν η δημοσιοποίηση της θα προκαλούσε σοβαρή ζημία στον εκδότη (η εξαίρεση δημοσιοποίησης δεν ισχύει όταν η υποχρέωση δημοσιοποίησης προκύπτει από άλλες διατάξεις).

Δεν υφίσταται συμφωνία η οποία θα τεθεί σε ισχύ, θα τροποποιηθεί ή θα λήξει σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

ι. Συμφωνίες που έχει συνάψει η Τράπεζα με μέλη του Διοικητικού της Συμβουλίου ή με το προσωπικό της οι οποίες προβλέπουν αποζημίωση σε περίπτωση παραίτησης ή απόλυσης χωρίς βάσιμο λόγο ή τερματισμού της θητείας ή της απασχόλησής τους εξαιτίας δημόσιας πρότασης.

Υφίστανται συμφωνίες που έχει συνάψει η Τράπεζα με την Ανώτατη Διοίκηση οι οποίες προβλέπουν αποζημίωση σε περίπτωση καταγγελίας χωρίς βάσιμο λόγο.

Δεν υφίστανται συμφωνίες που έχει συνάψει η Τράπεζα, οι οποίες προβλέπουν αποζημίωση σε περίπτωση τερματισμού της θητείας ή της απασχόλησής τους εξαιτίας δημόσιας πρότασης.

Εναλλακτικοί δείκτες μέτρησης απόδοσης

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ), European Securities and Market Authority (ESMA), σε σχέση με τους εναλλακτικούς δείκτες μέτρησης απόδοσης (ΕΔΜΑ) που εκδόθηκαν τον Οκτώβριο 2015 και τέθηκαν σε ισχύ στις 3 Ιουλίου 2016, στους κατωτέρω πίνακες παρατίθενται αναλυτικά στοιχεία ορισμού και υπολογισμού των σχετικών ΕΔΜΑ που περιλαμβάνονται στην Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου 2018.

Ορισμός	Τύπος υπολογισμού		31/12/2018	31/12/2017
	Αριθμητής	+	Σωρευμένες προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου	474.667
Σωρευμένες προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου / Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες/προ προβλέψεων			252.994	
	Παρονομαστής	+	Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες/προ προβλέψεων	2.666.741
	Δείκτης	=	13,7%	17,8%

Ορισμός	Τύπος υπολογισμού		31/12/2018	31/12/2017
	Αριθμητής	+	Προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου	73.500
Προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου τρέχουσας χρήσης / Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες			27.527	
	Παρονομαστής	+ <td>Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες</td> <td>166.629</td>	Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες	166.629
		-	Μη επαναλαμβανόμενα έσοδα *	70.000
	Δείκτης	=	34,0%	76,1%

Ορισμός	Τύπος υπολογισμού		31/12/2018	31/12/2017
	Αριθμητής	+	Κέρδη / (Ζημιές) μετά φόρων	430
Κέρδη / (Ζημιές) μετά φόρων / Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες			(2.357)	
	Παρονομαστής	+ <td>Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες</td> <td>166.629</td>	Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες	166.629
		-	Μη επαναλαμβανόμενα έσοδα *	70.000
	Δείκτης	=	-2,9%	0,4%

Ορισμός	Αριθμητής	Τύπος υπολογισμού	31/12/2018	31/12/2017
Συνολικά έσοδα προς συνολικά έσοδα		+ Αμοιβές και έξοδα προσαγωγικού	33.704	38.554
		+ Γενικά λειτουργικά έξοδα	30.494	31.051
		+ Αποσβέσεις	7.780	6.511
Ο δείκτης παρουσιάζει τη σχέση των συνολικών εξόδων, αφαιρούμενων των μη επαναλαμβανόμενων εξόδων, προς τα συνολικά έσοδα		+ Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες	127.987	166.629
		- Μη επαναλαμβανόμενα έσοδα *	47.000	70.000
		=	88,9%	78,8%
	Δείκτης			

Ορισμός	Αριθμητής	Τύπος υπολογισμού	31/12/2018	31/12/2017
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελάτων (προ προβλέψεων) προς καταθέσεις		+ Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (προ προβλέψεων)	1.845.138	2.666.741
		+ Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.281.875	1.924.131
		=	80,9%	138,6%
	Δείκτης			

Ορισμός	Αριθμητής	Τύπος υπολογισμού	31/12/2018	31/12/2017
Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων μετά από φόρους		+ Κέρδη/ (Ζημιές) μετά φόρων	(2.357)	430
		+ Ίδια Κεφάλαια	490.897	632.705
		=	-0,5%	0,1%
	Δείκτης			

*Ως μη επαναλαμβανόμενα έσοδα θεωρούνται για τις χρήσεις 2018 και 2017 το κέρδος που προέκυψε ως τίμημα της συναλλαγής με τον επενδυτή (Σημ. 18.4).

**Δήλωση
Εταιρικής
Διακυβέρνησης
2018**

Εισαγωγή

Η τράπεζα σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικές διακυβέρνησης, έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης. Ο Κώδικας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας

<https://www.atticabank.gr/el/group/compliance/compliance-department#etairiki-diakyvernisi>

1. Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.)

Το Δ.Σ. είναι συλλογικά υπεύθυνο για την χάραξη των στρατηγικών στόχων του Ομίλου, την εποπτεία των Ανώτατων και Ανώτερων Διοικητικών Στελεχών, καθώς επίσης και για τον επαρκή και αποτελεσματικό έλεγχο της Τράπεζας με γνώμονα την προάσπιση του γενικότερου εταιρικού συμφέροντος και την επίτευξη της μέγιστης μακροπρόθεσμης αξίας στα πλαίσια του νόμου.

Το σημερινό Δ.Σ. απαρτίζεται από δώδεκα (12) μέλη εκ των οποίων τρία (3) είναι εκτελεστικά, τέσσερα (4) μη εκτελεστικά, τέσσερα (4) ανεξάρτητα μη εκτελεστικά και ένα (1) είναι εκπρόσωπος του ελληνικού δημοσίου που έχει οριστεί σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν.3723/2008.

Ο ορισμός των ανεξάρτητων μελών του Δ.Σ. σύμφωνα με το Ν. 3016/2002, όπως τροποποιημένος ισχύει για την εταιρική διακυβέρνηση, γίνεται από την Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Το Δ.Σ. της Τράπεζας που εξελέγη από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων στις 20 Σεπτεμβρίου του 2016 ήταν το ακόλουθο:

- 1. Παναγιώτης Ρουμελιώτης**, Πρόεδρος Δ.Σ., Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 2. Θεόδωρος Πανταλάκης**, Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος.
- 3. Αθανάσιος Τσάδαρης**, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος.
- 4. Ιωάννης Τσακίρακης**, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος.
- 5. Ευστάθιος Αναγνώστου**, Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 6. Δημήτρης Τζαννίνης**, Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 7. Χαράλαμπος Μπριλάκης**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 8. Ιωάννης Μαρμαγγιόλης**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 9. Γεώργιος Βλαχάκης**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 10. Γεώργιος Παναγιώτου**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 11. Αθανάσιος Σταθόπουλος**, Μη Εκτελεστικό Μέλος.
- 12. Στεφανία Γεωργακάκου-Κουτσουνίκου**, Πρόσθετο Μη Εκτελεστικό Μέλος και Εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει των διατάξεων του Ν.3723/2008.

Στις 31 Οκτωβρίου 2016 παραιτήθηκε ο κος. Ευστάθιος Αναγνώστου και στις 22 Νοεμβρίου 2016, σε αντικατάσταση της παραιτηθείσας κας. Στεφανίας Γεωργακάκου – Κουτσουνίκου ορίστηκε η κα. Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου, δυνάμει των διατάξεων του Ν. 3723/2008 και δυνάμει της υπ' αριθμ. Γ.Δ.Ο.Π. 0001614 ΕΚ 2016 απόφασης του Υπουργού Οικονομικών.

Στο Δ.Σ. που έλαβε χώρα στις 22 Δεκεμβρίου 2017 ορίστηκε ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος ο κύριος Σταύρος Παπαγιαννόπουλος προς αναπλήρωση του παραιτηθέντος μέλους, κυρίου Ευστάθιου Αναγνώστου.

Στις 13 Μαρτίου 2019 παραιτήθηκε ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κος. Παναγιώτης Ρουμελιώτης και στις 26 Μαρτίου 2019 εξελέγη Μέλος και Πρόεδρος του Δ.Σ. ο κος Γεώργιος Μιχαηλής.

Στις 18 Απριλίου 2019 εξελέγη Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. ο κύριος Σταύρος Παπαγιαννόπουλος.

Μετά από τις ανωτέρω αλλαγές η σημερινή σύνθεση του Δ.Σ. έχει ως εξής:

1. **Γεώργιος Μιχελής**, Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό Μέλος
2. **Σταύρος Παπαγιαννόπουλος**, Αντιπρόεδρος, Μη εκτελεστικό Μέλος
3. **Θεόδωρος Πανταλάκης**, Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
4. **Αθανάσιος Τσάδαρης**, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος.
5. **Ιωάννης Τσακιράκης**, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος
6. **Δημήτρης Τζαννίνης**, Μη Εκτελεστικό Μέλος
7. **Χαράλαμπος Μπριλάκης**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
8. **Ιωάννης Μαρμαγγιόλης**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
9. **Γεώργιος Βλαχάκης**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
10. **Γεώργιος Παναγιώτου**, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
11. **Αθανάσιος Σταθόπουλος**, Μη Εκτελεστικό Μέλος
12. **Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου**, Πρόσθετο, Μη Εκτελεστικό Μέλος και εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει των διατάξεων του Ν. 3723/2008.

Το Δ.Σ. είναι αρμόδιο να αποφασίζει για κάθε πράξη που αφορά τη Διοίκηση της εταιρείας, τη διαχείριση της περιουσίας της και γενικά την επιδίωξη των εταιρικών σκοπών, με εξαίρεση τα θέματα τα οποία κατ'αρχήν διέταξη του Νόμου ή του Καταστατικού υπάγονται στην αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ν. 4261/2014, το Δ.Σ.:

- Φέρει την γενική ευθύνη διοίκησης και λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος, και εγκρίνει και επιβλέπει την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων, της στρατηγικής αντιμετώπισης κινδύνου και της εσωτερικής διακυβέρνησης του πιστωτικού ιδρύματος.
- Διασφαλίζει την αριότητα των συστημάτων λογιστικής και χρηματοοικονομικών εκθέσεων, περιλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών και λειτουργικών ελέγχων και της συμμόρφωσης με το νόμο και τα συναφή πρότυπα.
- Επιβλέπει τη διαδικασία των κατά τον νόμο δημοσιοποιήσεων και ανακοινώσεων.
- Είναι υπεύθυνο για την αποτελεσματική επίβλεψη των ανώτερων διοικητικών στελεχών κατά την έννοια της περίπτωσης 9, της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν. 4261/2014.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί περιοδικά την αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων εταιρικής διακυβέρνησης του ιδρύματος και προβαίνει στις δέουσες ενέργειες για την αντιμετώπιση τυχών ελλείψεων.
- Αναλυτικά οι αρμοδιότητες του Δ.Σ. της Τράπεζας ορίζονται στο Καταστατικό και τον Κανονισμό Λειτουργίας του.

Η σύνθεση του Δ.Σ. της Τράπεζας συμβαδίζει με τις απαιτήσεις του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου ως προς την εμπειρία και τις ικανότητες των μελών του.

Διαθέτει μέλη με διεθνώς αναγνωρισμένη εμπειρία και τεχνογνωσία σε στρατηγικής σημασίας τομείς, όπως η τραπεζική, η ελεγκτική, η διαχείριση κινδύνων, η διαχείριση και αναδιάρθρωση προβληματικών δανείων, η χρηματοοικονομική διοίκηση κ.λ.π.

Επίσης, η Τράπεζα αναγνωρίζει την ανάγκη ενίσχυσης του ποσοστού συμμετοχής του γυναικείου φύλου στο Δ.Σ. και θα εργαστεί προς αυτή την κατεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη το φάσμα των διαθέσιμων υποψηφίων.

Η επιτευχθείσα πολυμορφία των μελών του Δ.Σ. συμβάλλει αποτελεσματικά στην έκφραση διαφορετικών απόψεων, στην αποφυγή «συναινετικής ομαδικής σκέψης» και στον εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ των μελών ώστε οι τελικές αποφάσεις να λαμβάνονται με την άσκηση κριτικού ελέγχου από τα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. προς τη Διοίκηση.

Το Δ.Σ. στο πλαίσιο της αναβάθμισης της δομής και των διαδικασιών Εταιρικής Διακυβέρνησης υιοθέτησε τις κάτωθι πολιτικές:

- Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.
- Πολιτική Αποδοχών
- Πολιτική Φύλαξης Περιουσιακών Στοιχείων Πελατών
- Κανονισμός Λειτουργίας Νομικού Συμβουλίου της Τράπεζας
- Κανονισμοί Λειτουργίας Επιτροπών Δ.Σ.
- Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης

1.1. Λειτουργία του Δ.Σ.

Το ΔΣ συνεδριάζει στην έδρα της Τράπεζας τακτικά τουλάχιστον μία φορά κάθε ημερολογιακό μήνα, σε ημέρα, ώρα και με θέματα ημερήσιας διάταξης οριζόμενα και γνωστοποιούμενα, με έγγραφη πρόσκληση, στα λοιπά μέλη από τον Πρόεδρο ή τον Αναπληρωτή του δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση.

Το ΔΣ συνεδριάζει έκτακτα όταν ο Πρόεδρος ή ο Αναπληρωτής του κρίνει σκόπιμη ή αναγκαία τη σύγκλησή του ή εφόσον το ζητήσουν εγγράφως (συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών μέσων) τουλάχιστον δύο από τα μέλη του με αίτησή τους προς τον Πρόεδρο ή τον Αναπληρωτή του, οπότε αυτός, μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από την υποβολή της αίτησης υποχρεούται να συγκαλέσει το ΔΣ. Στην αίτηση πρέπει, με ποινή απαραδέκτου, να αναφέρονται με σαφήνεια και τα θέματα τα οποία θα απασχολήσουν το ΔΣ.

Οι συνεδριάσεις του ΔΣ συγκαλούνται από την Γραμματεία του ΔΣ, σύμφωνα με το ως άνω πρόγραμμα και μετά από εντολή του Προέδρου του ΔΣ.

Στην πρόσκληση αναγράφονται, απαραίτητα, με σαφήνεια, τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η ημερήσια διάταξη κάθε συνεδρίασης του ΔΣ καθορίζεται από τον Πρόεδρο και διαβιβάζεται στα μέλη από την Γραμματεία του ΔΣ. Η ημερήσια διάταξη, καθώς και τα σχετικά έγγραφα διανέμονται σε εύλογο χρονικό διάστημα και τουλάχιστον δύο εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Η διανομή τους μέσω ηλεκτρονικών μέσων θεωρείται έγκυρη. Οι εισηγήσεις πρέπει να είναι σαφείς και να εμπεριέχουν, όπου απαιτείται, συνοπτική περιγραφή του θέματος.

Το Δ.Σ. βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτό το ήμισυ πλέον ενός των Μελών.

Οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται έγκυρα με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων και αντιπροσωπευόμενων Μελών.

Κάθε Μέλος έχει μία ψήφο και κάθε Μέλος μπορεί να αντιπροσωπεύει έγκυρα μόνο ένα Μέλος, με ειδική έγγραφη εξουσιοδότηση απευθυνόμενη στο Δ.Σ. ή με δήλωση, η οποία καταχωρείται στα πρακτικά.

Τα Πρακτικά του ΔΣ υπογράφονται από τα παρασάντα μέλη. Σε περίπτωση άρνησης υπογραφής από κάποιο μέλος γίνεται σχετική μνεία στα πρακτικά. Αντίγραφα και αποσπάσματα των πρακτικών του ΔΣ επικυρώνονται από τον Πρόεδρο ή τον Αναπληρωτή του.

Η κατάρτιση και υπογραφή πρακτικού από όλα τα μέλη του ΔΣ ή τους αντιπροσώπους τους ισοδυναμεί με απόφαση του ΔΣ, ακόμη κι αν δεν έχει προηγηθεί συνεδρίαση.

Ο Κανονισμός λειτουργίας του Δ.Σ., ο οποίος εγκρίθηκε εντός του 2019 εξασφαλίζει την πλήρη εναρμόνιση με το δίκαιο που διέπει τις ανώνυμες εταιρείες (Ν. 4548/2018), την ειδικότερη νομοθεσία που εφαρμόζεται στα πιστωτικά ιδρύματα (Ν. 4261/2014, Ν. 3723/2008) και τις εισηγμένες ανώνυμες εταιρείες (Ν. 3016/2002), τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών για τα θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, τις αρχές εταιρικής διακυβέρνησης της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία και εν γένει, τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης σε διεθνές, ευρωπαϊκό και Ελληνικό επίπεδο.

Κατά τη διάρκεια του 2018, το Δ.Σ. πραγματοποίησε 27 συνεδριάσεις και η συμμετοχή των μελών του ανήλθε σε ποσοστό 94 %.

Τα κύρια θέματα που απασχόλησαν το Δ.Σ. κατά τη διάρκεια του 2018 σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με:

α) Εταιρική Διακυβέρνηση:

- Προετοιμασία και σύγκληση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας.
- Προγραμματισμός και πορεία υλοποίησης του έργου των Επιτροπών του Δ.Σ.
- Θέματα αποδοχών ανώτερων στελεχών και μελών του Δ.Σ.
- Έγκριση της Πολιτικής Αποδοχών
- Ανασύσταση και αλλαγές στη σύνθεση των Επιτροπών του Δ.Σ.
- Έγκριση κανονισμών Επιτροπών Δ.Σ.
- Αξιολόγηση της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας
- Ευθύνες και υποχρεώσεις του Δ.Σ. της Τράπεζας
- Πρόγραμμα εθελούσιας εξόδου προσωπικού

- Επικαιροποίηση κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης
- Επικαιροποίηση της πολιτικής κανονιστικής συμμόρφωσης
- Επικαιροποίηση της πολιτικής φύλαξης περιουσιακών στοιχείων

β) Παρακολούθηση Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων:

- Έγκριση του προϋπολογισμού της Τράπεζας για τη χρήση έτους 2018
- Έγκριση των οικονομικών καταστάσεων.
- Έγκριση κατευθυντήριων γραμμών της Στρατηγικής του Ομίλου της Τράπεζας
- Παρακολούθηση της εξέλιξης των βασικών δεικτών και μεγεθών της Τράπεζας
- Έγκριση χρονοδιαγράμματος ενεργειών της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας και της Τιτλοποίησης μη Εξυπηρετούμενων δανείων
- Πορεία-υλοποίηση ενεργειών αναφορικά με τις δύο Τιτλοποιήσεις (Artemis – Metexelixis)
- Έγκριση του Funding Plan της Τράπεζας
- Υλοποίηση του Επιχειρηματικού σχεδίου της Τράπεζας για το έτος 2018
- Απολογισμός Οικονομικού έτους 2018 & Αναθεώρηση του Προϋπολογισμού για το έτος 2019
- Επιχειρηματικό Σχέδιο της Τράπεζας 2019-2023
- Ψηφιακά Συστήματα της Τράπεζας Internet Banking - Mobile Banking

γ) Διαχείριση Κινδύνων :

- Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα της Τράπεζας
- Τακτική παρακολούθηση της κατάστασης ρευστότητας της Τράπεζας.
- Έγκριση Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ) και της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Εσωτερικής Επάρκειας ρευστότητας (ΔΑΕΕΡ).
- Έγκριση πολιτικής διαγραφών Τράπεζας
- Έγκριση Recovery Plan Τράπεζας
- Έγκριση Οριστικοποιημένου Πλαισίου Ανάλυσης Κινδύνων για το έτος 2018

1.2. Αμοιβές και Αποζημιώσεις Μελών του Δ.Σ.

Οι κάθε είδους αμοιβές που καταβάλλει η Τράπεζα στα Μέλη του Δ.Σ., στα διευθυντικά στελέχη και στους εσωτερικούς ελεγκτές, καθώς και η γενικότερη πολιτική των αμοιβών της Τράπεζας καθορίζονται με σχετική απόφαση του Δ.Σ., και εγκρίνονται με ειδική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, όπου αυτό απαιτείται εκ του νόμου.

Το σύνολο των αμοιβών και των τυχόν αποζημιώσεων των μελών του Δ.Σ. αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας σε ξεχωριστή ενότητα.

Οι αρμοδιότητες, οι ευθύνες και οι υποχρεώσεις των μελών του ΔΣ περιλαμβάνονται αναλυτικότερα στον Κανονισμό Λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως έχει εγκριθεί από το Δ.Σ. της Τράπεζας.

2. Επιτροπές Δ.Σ.

Το Δ.Σ. υποβοηθείται στο έργο του από Επιτροπές στις οποίες μπορεί να αναθέτει αρμοδιότητες σχετικά με το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, προσδιορίζοντας σαφώς τα καθήκοντα, τη σύνθεση και τις διαδικασίες λειτουργίας τους, διασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση την εσωτερική του συνοχή, τη συμπληρωματικότητα και τον απαιτούμενο συντονισμό.

Το Δ.Σ. έχει συστήσει τις ακόλουθες επιτροπές¹:

1. Επιτροπή Ελέγχου
2. Επιτροπή Αποδοχών
3. Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.
4. Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας
5. Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

¹ Τα καθήκοντα, αρμοδιότητες και ο τρόπος λειτουργίας των Επιτροπών του Δ.Σ. περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της εκάστοτε Επιτροπής, όπως έχει εγκριθεί από το Δ.Σ. της Τράπεζας.

Επιπρόσθετα υποστηρίζεται στο έργο του και από την Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee), τα μέλη της οποίας εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Όλες οι παραπάνω επιτροπές ενημερώνουν το Δ.Σ. για τις δραστηριότητές τους υποβάλλοντας προς αυτό εκθέσεις πεπραγμένων, ανά τρίμηνο, κατ' ελάχιστον.

2.1. Επιτροπή Ελέγχου

Σκοπός της Επιτροπής Ελέγχου (Ε.Ε.) της Attica Bank A.T.E. είναι η υποβοήθηση του Διοικητικού Συμβουλίου στην άσκηση των καθηκόντων του, στον τομέα της ανάπτυξης και της διασφάλισης της λειτουργίας ενός επαρκούς και αποτελεσματικού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου και, ειδικότερα, στη διασφάλιση:

- της ακεραιότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου,
- της ανεξαρτησίας του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου και
- της συμμόρφωσης με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, τους εσωτερικούς κανονισμούς και τις βέλτιστες πρακτικές στις οποίες υπόκεινται η Τράπεζα και ο Όμιλος.

Η Ε.Ε. απαρτίζεται κατ' ελάχιστον από τρία (3) μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ της Τράπεζας δύο (2) εκ των οποίων είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη. Τα Μέλη της Ε.Ε. εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Η θητεία των μελών της Ε.Ε. είναι τριετής. Η ανανέωση της θητείας ή η τροποποίηση της σύνθεσης της Ε.Ε. γίνεται πάντοτε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας. Σε περίπτωση παραίτησης κάποιου μέλους της Ε.Ε., η συμπλήρωση της κενής θέσης γίνεται με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας, η οποία υποβάλλεται στην επόμενη Γενική Συνέλευση των μετόχων προς έγκριση. Η Γενική Συνέλευση ορίζει, επίσης, τον Πρόεδρο της Ε.Ε., ο οποίος δεν επιτρέπεται να ασκεί καθήκοντα Προέδρου του Δ.Σ. ή Προέδρου της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων. Η Ε.Ε. μπορεί να προσκαλεί στις συνεδριάσεις της οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ., στέλεχος της Τράπεζας, ή των θυγατρικών του Ομίλου της ή άλλο πρόσωπο (υπάλληλο ή συνεργάτη) το οποίο θεωρεί ότι μπορεί να τη συνδράμει στην εκτέλεση του έργου της.

Η Ε.Ε. υποστηρίζεται γραμματειακά από στέλεχος της Τράπεζας, το οποίο προέρχεται από υπηρεσία της Τράπεζας που δεν ελέγχεται από την Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (εφεξής «Δ.Ε.Ε.»). Ο γραμματέας ορίζεται με απόφαση της Ε.Ε..

Με απόφαση της έκτακτης Γ.Σ. των Μετόχων στις 20/09/2016 η σύνθεση της Επιτροπής ήταν η ακόλουθη, η οποία παρέμεινε αμετάβλητη και για το έτος 2018:

Πρόεδρος : Παναγιώτου Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Μέλος : Μπριλάκης Χαράλαμπος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Μέλος : Τζαννίνης Δημήτρης, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Στις αρμοδιότητές της ΕΕ όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της (η επικαιροποίηση του οποίου εγκρίθηκε στις 22.11.2018 από το Δ.Σ. της Τράπεζας) είναι μεταξύ άλλων :

Εξωτερικός έλεγχος και διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

- Παρακολουθεί τη διαδικασία και τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 26 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ενημερώνει το Δ.Σ. της Τράπεζας για το αποτέλεσμα του υποχρεωτικού ελέγχου και επεξηγεί με ποιον τρόπο συνέβαλε ο υποχρεωτικός έλεγχος στην ποιότητα και την ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
- Παρακολουθεί, εξετάζει και αξιολογεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, δηλαδή τους μηχανισμούς και τα συστήματα παραγωγής, τη ροή και τη διάχυση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που παράγουν οι εμπλεκόμενες οργανωτικές μονάδες της Τράπεζας και υποβάλλει συστάσεις ή προτάσεις για την εξασφάλιση της ακεραιότητάς της, εφόσον κριθεί σκόπιμο.
- Επισκοπεί τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου, την ετήσια έκθεση του ΔΣ καθώς και τις ενοποιημένες τριμηνιαίες και εξαμηνιαίες καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου πριν από την υποβολή τους για έγκριση στο ΔΣ.

Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου.

- Παρακολουθεί, εξετάζει και αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του συνόλου των πολιτικών, διαδικασιών και δικλείδων ασφαλείας της Τράπεζας αναφορικά με το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, τη διασφάλιση της ποιότητας και τη διαχείριση κινδύνων της Τράπεζας σε σχέση με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση.
- Αξιολογεί ετησίως την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα της Πολιτικής για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την έκθεση του Αρμοδίου Διευθυντικού Στελέχους, υποβάλλει σχετική έκθεση στο Δ.Σ. και επιβλέπει γενικότερα την ορθή εφαρμογή της πολιτικής αυτής.
- Μελετά και αξιολογεί τις Εκθέσεις της Δ.Ε.Ε. και ενημερώνει το Δ.Σ. για:
  - την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου,
  - την αποτελεσματικότητα και την τήρηση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και των συναφών πιστοδοτικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής προβλέψεων,
  - την επάρκεια των διαδικασιών σε σχέση με την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας,
  - την πληρότητα της διαδικασίας ή μεθοδολογίας υπολογισμού της απομείωσης της αξίας των δανείων και άλλων περιουσιακών στοιχείων και των τυχόν μεταβολών κατά τη διάρκεια της χρήσης,
  - τα πληροφοριακά συστήματα,
  - την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
  - τα θέματα αρμοδιότητας της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Εξωτερικοί ελεγκτές.

- Επισκοπεί και παρακολουθεί την ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών λογιστών ή των ελεγκτικών εταιρειών σύμφωνα με τα άρθρα 6, 21-23 και 26-27 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014 και ιδίως την καταλληλότητα της παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών στην Τράπεζα (σύμφωνα με το άρθρο 5 του εν λόγω Κανονισμού).
- Είναι υπεύθυνη για τη διαδικασία επιλογής ορκωτών ελεγκτών λογιστών ή ελεγκτικών εταιρειών και προτείνει τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή τις ελεγκτικές εταιρείες που θα διοριστούν (σύμφωνα με το άρθρο 16 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014).

Λοιπές αρμοδιότητες και καθήκοντα

- Η Επιτροπή Ελέγχου δέχεται εμπιστευτικές ή ακόμα και ανώνυμες γραπτές ή προφορικές αναφορές και παρατηρήσεις για αντικανονικές ενέργειες ή παραλείψεις των Στελεχών και Λειτουργών ή για παραβάσεις σε θέματα λογιστικών και ελεγκτικών πρακτικών.
- Ενημερώνεται από τον Επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας, από τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές και τις ελεγκτικές εταιρείες περί των θεσπισμένων ελέγχων σε κάθε φάση διεξαγωγής των εργασιών, περί των μηχανογραφικών διαδικασιών και των πληροφοριακών και λογιστικών συστημάτων, περί των ασφαλιστικών δικλείδων που έχουν καθοριστεί ώστε να αποτρέπονται λάθη, κακή χρήση των συστημάτων και δόλιες ενέργειες.
- Επιπλέον λαμβάνει γνώση, μέσω των αρμόδιων Υπηρεσιακών Μονάδων των Εκθέσεων της Διεύθυνσης Εποπτείας του Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος και των Πορισμάτων Ελέγχων από άλλες Αρχές (π.χ. φορολογικοί έλεγχοι).

Κατά τη διάρκεια του 2018, η ΕΕ πραγματοποίησε 13 συνεδριάσεις και 1 συνάντηση εργασίας. Η συμμετοχή των μελών της ανήλθε σε ποσοστό 100,00 %.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων της για το 2018, η ΕΕ μεταξύ άλλων:

- Εξέτασε και συζήτησε την αξιολόγηση της ΤτΕ (SREP- Supervisory Review & Evaluation Process) και εισηγήθηκε στη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (ΔΕΕ) την παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών τις οποίες η Τράπεζα οφείλει να εκτελέσει.
- Εξέτασε και αξιολόγησε την έκθεση ελέγχου της ΔΕΕ σχετικά με τα ευρήματα της στο πλαίσιο ελέγχου υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών του πορίσματος της ΕΚΤ/ΤτΕ.
- Παρακολούθησε τη λειτουργία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) της Τράπεζας μέσα από τις εκθέσεις των τακτικών, έκτακτων και ειδικών ελέγχων της ΔΕΕ, του ετήσιου ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών και των ελέγχων των εξωτερικών συνεργατών. Αξιολόγησε το ΣΕΕ του 2017, και συνέταξε την έκθεσή της, βασισμένη στην αντίστοιχη ετήσια έκθεση της ΔΕΕ.

- Εξέτασε και συζήτησε τους τριμηνιαίους απολογισμούς της ΔΕΕ. Εισηγήθηκε προς το Διοικητικό Συμβούλιο μέσω των περιοδικών εκθέσεων της, την υλοποίηση των διορθωτικών μέτρων που συμφωνήθηκαν ύστερα από συστάσεις των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών καθώς και των Εποπτικών Αρχών.
- Συζήτησε και ενέκρινε τον επαναπροσδιορισμό του ετήσιου πλάνου ελέγχων της ΔΕΕ για το 2018, παρακολουθώντας την υλοποίησή του.
- Μελέτησε την αξιολόγηση των περιοχών κινδύνου της Τράπεζας με σκοπό τη σύνταξη του προγράμματος ελέγχων για το 2019 και συνέβαλε στη διαμόρφωσή του.
- Εξέτασε τα ευρήματα της Έκθεσης Επανελέγχου Ευρημάτων (follow up) και υπέβαλε προς το ΔΣ τις κύριες διαπιστώσεις και εισηγήσεις της.
- Εξέτασε την Ετήσια Έκθεση του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους της Τράπεζας για την πρόληψη και αποτροπή ξηλώματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας καθώς και την Ετήσια Έκθεση της Κανονιστικής Συμμόρφωσης για το 2017 και συνέταξε τη δική της αξιολόγηση επί αυτών.
- Εξέτασε και συζήτησε τις τριμηνιαίες αναφορές της ΔΚΣΕΔ και ενημερώθηκε για τα προβλήματα δυσλειτουργίας των υποστηρικτικών συστημάτων αυτής.
- Εισηγήθηκε στο ΔΣ την ανανέωση διορισμού και αμοιβή των Ορκωτών Ελεγκτών.
- Συζήτησε με τους Επικεφαλής των διευθύνσεων Οικονομικών Υπηρεσιών και Εσωτερικού Ελέγχου καθώς και με τους Ορκωτούς Ελεγκτές θέματα που αφορούν τις ενδιάμεσες και ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Παρακολούθησε τη διαδικασία και τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου. Εξέτασε και αξιολόγησε τη διαδικασία σύνταξης των ενδιάμεσων και ετήσιων οικονομικών καταστάσεων (2017) και το έργο των Ορκωτών Ελεγκτών.
- Ενημερώθηκε από τον Ορκωτό Ελεγκτή επί του ετήσιου προγράμματος υποχρεωτικού ελέγχου 2018 πριν από την εφαρμογή του καθώς και για τη διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα σύνταξης των ετήσιων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων 2018.
- Η Επιτροπή Ελέγχου προέβη σε επισημάνσεις και εισηγήσεις οι οποίες καταγράφονται στις τριμηνιαίες αναφορές της προς το ΔΣ καθώς και στις αξιολογήσεις της επί των ενδιάμεσων και ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.

2.2. Επιτροπή Αποδοχών

Η Επιτροπή Αποδοχών έχει συσταθεί και λειτουργεί σύμφωνα με το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο, και επιβλέπει τις δραστηριότητες τόσο του πιστωτικού ιδρύματος όσο και των θυγατρικών του.

Οι κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι να εκφέρει εξειδικευμένη και ανεξάρτητη γνώμη για τις πολιτικές αποδοχών και την εφαρμογή τους, και να διασφαλίζει την αποτελεσματική ευθυγράμμιση των αποδοχών του προσωπικού με τους κινδύνους που αναλαμβάνει η Τράπεζα κατά τη γενική λειτουργία της, όσο και κατά την διαχείριση των κεφαλαίων και της ρευστότητας της

Η θητεία των μελών της επιτροπής συμπίπτει με τη θητεία τους ως μελών του Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας, όπως επίσης και ο ακριβής αριθμός των μελών της.

Τα καθήκοντα της Επιτροπής περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- Την υποβολή προτάσεων σχετικά με τις αποδοχές του προσωπικού της Τράπεζας και του Ομίλου, περιλαμβανομένων όσων έχουν επιπτώσεις στους αναλαμβανόμενους κινδύνους, και τη διαχείρισή τους και εισηγείται στο Δ.Σ. για τη λήψη αποφάσεων. Κατά την εκπόνηση των ως άνω προτάσεων η Επιτροπή Αποδοχών λαμβάνει υπόψη τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των μετόχων, των επενδυτών και άλλων εμπλεκόμενων μερών σε σχέση με την Τράπεζα, καθώς και το δημόσιο συμφέρον, προσανατολίζεται δε στη μακροπρόθεσμα συνετή και χρηστή διαχείριση της Τράπεζας και την αποτροπή ή την ελαχιστοποίηση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων που αποβαίνουν σε βάρος αυτής της διαχείρισης. Εισηγείται επίσης στο Δ.Σ. σχετικά με τις αποδοχές της Διοίκησης, ιδίως των εκτελεστικών μελών του Δ.Σ., καθώς και των υψηλότερα αμειβόμενων υπαλλήλων της Τράπεζας και του Ομίλου, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα Πολιτική της.
- Την άμεση επίβλεψη των αποδοχών των ανώτερων στελεχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων, της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης και της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου.

- Την ενημέρωση, συμβουλή και συνδρομή του Δ.Σ. όσον αφορά στο σχεδιασμό, στη διαμόρφωση, στην αναθεώρηση, στην επικαιροποίηση και στην επίβλεψη της εφαρμογής της Πολιτικής Αποδοχών και υποστήριξη του Δ.Σ. σε ό,τι αφορά την επίβλεψη των πολιτικών, των πρακτικών και των διαδικασιών αποδοχών και της συμμόρφωσης με την Πολιτική Αποδοχών.
- Την αξιολόγηση των μηχανισμών και των συστημάτων που θεσπίζονται προκειμένου να διασφαλίζεται ότι στο σύστημα αποδοχών λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα επίπεδα όλων των ειδών κινδύνων, της ρευστότητας και των κεφαλαίων και ότι η Πολιτική Αποδοχών, στο σύνολό της, προάγει την και συνάδει με την άρτια και αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων και είναι σύμφωνη με την επιχειρηματική στρατηγική, τους στόχους, την εταιρική κουλτούρα και τις εταιρικές αξίες, καθώς και με τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της Τράπεζας.
- Την εισήγηση διορθωτικών ενέργειες σε περίπτωση που διαπιστώσει αδυναμία υλοποίησης της Πολιτικής Αποδοχών που έχει διαμορφωθεί ή αποκλίσεις ως προς την εφαρμογή της.
- Τη διασφάλιση της προσήκουσας συμβουλευτικής συμβολής των αρμόδιων Μονάδων και Διευθύνσεων της Τράπεζας (Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Εσωτερικού Ελέγχου, Ανθρώπινου Δυναμικού, Στρατηγικού Σχεδιασμού) στη διαμόρφωση, αναθεώρηση και συνεπή εφαρμογή της Πολιτικής Αποδοχών, καθώς και των εξωτερικών εμπειρογνομώνων, όταν κρίνεται αναγκαίο από το Δ.Σ..
- Την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων επιδόσεων και την ανάγκη εκ των υστέρων προσαρμογής με βάση τον κίνδυνο.
- Την εξέταση διάφορων πιθανών σεναρίων προκειμένου να ελέγχει τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται οι πολιτικές και οι πρακτικές αποδοχών από εξωτερικά ή εσωτερικά γεγονότα και να επανελέγχει εκ των υστέρων (back tests) τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό της χορήγησης και της εκ των προτέρων προσαρμογής με βάση τον κίνδυνο σύμφωνα με τα πραγματικά αποτελέσματα των κινδύνων.
- Την αξιολόγηση του διορισμού εξωτερικών εμπειρογνομώνων σχετικά με την παροχή συμβουλευτικών ή υποστηρικτικών υπηρεσιών σε θέματα αποδοχών.
- Τη διασφάλιση της επάρκειας των πληροφοριών που παρέχονται στους μετόχους σχετικά με τις πολιτικές και τις πρακτικές αποδοχών, ιδίως σε σχέση με την αναλογία μεταξύ σταθερών και τυχόν μεταβλητών αποδοχών.
- Τη λήψη και αξιολόγηση των περιοδικά υποβαλλόμενων, τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αναφορών της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου, με τις οποίες η εν λόγω Μονάδα υποβάλλει τις διαπιστώσεις της από τον κεντρικό και ανεξάρτητο εσωτερικό έλεγχο της Πολιτικής Αποδοχών που αυτή διενεργεί, καθώς και τις προτάσεις της για τυχόν αναθεώρηση της εφαρμοζόμενης Πολιτικής Αποδοχών, με γνώμονα ιδίως την αποτροπή της δημιουργίας κινήτρων για την ανάληψη υπερβολικού κινδύνου ή άλλων ασυμβίβαστων με τους στόχους της Τράπεζας συμπεριφορών.

Με την από 27-07-2017 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου η σύνθεση της Επιτροπής έγινε τετραμελής και απαρτίζεται από τέσσερα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τρία εκ των οποίων είναι ανεξάρτητα με μόνιμο παρατηρητή τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου και τακτική συμμετοχή των στελεχών της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού, όπως περιγράφεται πιο κάτω:

Πρόεδρος : Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος : Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος : Μπριλάκης Χαράλαμπος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος : Τζαννίνης Δημήτρης, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Εκ. Ελ. Δημ : Παπαθεοδώρου Ζαχαρούλα

Με την από 21-05-2018 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου η σύνθεση της Επιτροπής έγινε πενταμελής και απαρτίζεται από πέντε μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τα τέσσερα εκ των οποίων είναι ανεξάρτητα με μόνιμο παρατηρητή τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου και τακτική συμμετοχή των στελεχών της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού, όπως περιγράφεται πιο κάτω:

Πρόεδρος : Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος : Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος : Μπριλάκης Χαράλαμπος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος : Τζαννίνης Δημήτρης, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος : Παναγιώτου Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Εκ. Ελ. Δημ : Παπαθεοδώρου Ζαχαρούλα

Κατά τη διάρκεια του 2018, η **Επιτροπή Αποδοχών** πραγματοποίησε 2 τακτικές και 7 έκτακτες συνεδριάσεις εργασίας, η δε συμμετοχή των μελών ανήλθε στο 100%.

Τα πιο σημαντικά θέματα που απασχόλησαν την Επιτροπή για το 2018 ήταν μεταξύ άλλων:

1. Επικαιροποίηση και εκσυγχρονισμός της Πολιτικής Αποδοχών για την Τράπεζα και τον Όμιλο βασιζόμενοι στη προϋπάρχουσα προετοιμασία από εσωτερική ομάδα εργασίας αλλά και στις καλύτερες πρακτικές της Ελληνικής αγοράς
2. Εναρμόνιση της Πολιτικής με τα οριζόμενα στο ισχύον νομοκανονιστικό πλαίσιο και ειδικότερα στην ενσωμάτωση των πρόσφατων κανονιστικών εξελίξεων που επιφέρει το πλαίσιο MiFID II/MIFIR από 03-01-2018,
3. Διαμόρφωση και εφαρμογή ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου Κανονισμού Παροχών (Benefits Policy) που βασίζεται στις ίδιες αρχές διαφάνειας και ορθολογικής λειτουργίας με τη νέα Πολιτική Αποδοχών, και συμβαδίζει με την ισχύουσα Επιχειρησιακή Σύμβαση Εργασίας.
4. Επισκόπηση και αξιολόγηση του ομάδικού ασφαλιστηρίου συμβολαίου (Ζωής και Νοσοκομειακής περίθαλψης) του προσωπικού της Τράπεζας.
5. Έγκριση αμοιβών διευθυντικών στελεχών
6. Προετοιμασία υλικού και εισηγήσεων προς το Δ.Σ. για τα ζητήματα που αφορούν αμοιβές και υπόκεινται στην έγκριση των Γενικών Συνελεύσεων των μετόχων της Τράπεζας.
7. Εκσυγχρονισμός και επικαιροποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας Αποδοχών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές της Τραπεζικής Αγοράς. Επισκόπηση και αναθεώρηση συμμετοχών και αμοιβών των μη Εκτελεστικών Μελών Δ.Σ. όσον αφορά τις συμμετοχές τους στις Επιτροπές Δ.Σ.

2.3. Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. φέρει την ευθύνη για α) τον εντοπισμό, ανάδειξη και υποβολή προτάσεων υποψηφίων για το διορισμό στο Δ.Σ. και β) την αξιολόγηση της επάρκειας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του Δ.Σ.

Η Επιτροπή απαρτίζεται, κατ' ελάχιστον, από τρία (3) μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. εκ των οποίων κατ' ελάχιστον ο Πρόεδρος της είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.

Η θητεία των μελών της επιτροπής συμπίπτει με τη θητεία τους ως μελών του Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας, όπως επίσης και ο ακριβής αριθμός των μελών της.

Αρμοδιότητες της Επιτροπής:

Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, συγκαταλέγονται:

- Ο σχεδιασμός και ο συντονισμός της εφαρμογής της διαδικασίας προσδιορισμού και επιλογής υποψηφίων μελών του Δ.Σ. και των επιτροπών του.
- Η περιγραφή των επιμέρους δεξιοτήτων και προσόντων που απαιτούνται για την πλήρωση των θέσεων των μελών του Δ.Σ. και η εκτίμηση του χρόνου που πρέπει να αφιερώνεται στην αντίστοιχη θέση.
- Η περιοδική και τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αξιολόγηση:
  - της δομής, του μεγέθους, της σύνθεσης και της απόδοσης του Δ.Σ. και η υποβολή συστάσεων προς αυτό σχετικά με τυχόν αλλαγές που κρίνει σκόπιμες.
  - του συνδυασμού της ευρύτητας, των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της εμπειρίας ανά αντικείμενο των μελών του Δ.Σ. σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και η υποβολή σχετικής έκθεσης στο Δ.Σ.
- Η περιοδική και τουλάχιστον σε ετήσια βάση επανεξέταση :
  - Της Πολιτικής Ανάδειξης Υποψηφίων μελών Δ.Σ. της Τράπεζας
  - Της Πολιτικής Επιλογής και Διορισμού των ανώτερων διοικητικών στελεχών της Τράπεζας
- Η επικύρωση του διορισμού των ανώτερων διοικητικών στελεχών
- Η υποβολή προτάσεων στο Δ.Σ. για την πολιτική πολυμορφίας σε αυτό.
- Η εξαμηνιαία επανεξέταση της ανεξαρτησίας των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ..
- Η παρακολούθηση, σε τριμηνιαία βάση, της συμμετοχής των μελών στο Δ.Σ. και στις επιτροπές του.
- Η ετήσια επανεξέταση τυχόν άλλων σημαντικών δεσμεύσεων των μελών του Δ.Σ. εκτός της Τράπεζας.
- Η αξιολόγηση υφιστάμενων ή ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων μελών του Δ.Σ. με αυτά της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων και συναλλαγών μελών του Δ.Σ. με τον Όμιλο, και η υποβολή σχετικών προτάσεων προς το Δ.Σ..
- Η κατάρτιση και υλοποίηση προγράμματος εισαγωγικής ενημέρωσης των νέων μελών του Δ.Σ. και περιοδικής επιμόρφωσης των υφιστάμενων μελών του Δ.Σ.

- Η περιοδική επανεξέταση του σχεδιασμού διαδοχής για τα ανώτερα διοικητικά στελέχη και υποβολή σχετικής ενημέρωσης στο Δ.Σ.

Η Επιτροπή σύμφωνα με την απόφαση του Δ.Σ. της 27ης Ιουλίου 2017 διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Πρόεδρος	: Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Σταθόπουλος Αθανάσιος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μπριλάκης Χαράλαμπος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Η σύνθεση της Επιτροπής, με την απόφαση του Δ.Σ. της 21ης Μαΐου 2018 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Πρόεδρος	: Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Σταθόπουλος Αθανάσιος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μπριλάκης Χαράλαμπος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τζαννίνης Δημήτριος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Δραστηριότητα της Επιτροπής:

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών του Δ.Σ., πραγματοποίησε το 2018 ,έξι (6) συνεδριάσεις και η συμμετοχή των μελών της ανήλθε σε ποσοστό 100%.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της , κατά τη διάρκεια του 2018, η Επιτροπή , μεταξύ άλλων :

- Επέβλεψε την κατάρτιση και εισηγήθηκε προς έγκριση στο Δ.Σ.:
  - Της Ετήσιας Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης
  - Του επικαιροποιημένου Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης.
  - Του επικαιροποιημένου Κανονισμού της Επιτροπής
- Ολοκλήρωσε την ετήσια αξιολόγηση της συνολικής απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του με την υποστήριξη εξειδικευμένου εξωτερικού συμβούλου, καθώς και την αξιολόγηση της απόδοσης του Διευθύνοντος Συμβούλου και των Ανώτατων Διοικητικών Στελεχών.
- Προετοίμασε και εισηγήθηκε προς έγκριση στο Δ.Σ. την ανασύνθεση των Επιτροπών αρμοδιότητας του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Ασχολήθηκε με την εφαρμογή της Πολιτικής Αποφυγής Σύγκρουσης Συμφερόντων.
- Επιμελήθηκε τα ακόλουθα θέματα:
  - Τη σύνταξη του Κανονισμού Λειτουργίας του Δ.Σ.
  - Την αναθεώρηση της Πολιτικής Καταλληλότητας και Ανάδειξης Μελών του Δ.Σ.
  - Τη σύνταξη της Πολιτικής Επιλογής και Διορισμού Ανώτερων Διοικητικών Στελεχών.
- Επισκόπησε την ανεξαρτησία των Ανεξάρτητων Μη Εκτελεστικών Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Επικύρωσε την πρόσληψη νέων Διευθυντικών Στελεχών.
- Επισκόπησε τη συμμετοχή των μελών του Δ.Σ. στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών του. Για το 2018 η Επιτροπή κατέληξε ομόφωνα ότι η συμμετοχή όλων των Μελών του Δ.Σ. στις συνεδριάσεις του όπως και στις συνεδριάσεις των Επιτροπών του, ήταν ικανοποιητική.
- Επιμελήθηκε τη διεξαγωγή του Επιμορφωτικού Προγράμματος για τα μέλη του Δ.Σ., με θέμα τη Διαχείριση Κινδύνων.

Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.

Η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. καθορίζει τα κριτήρια και τη διαδικασία επιλογής και ανάδειξης των υποψηφίων Μελών του Δ.Σ.

Το Δ.Σ. με τη βοήθεια της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών, ορίζει υποψηφίους που πληρούν τα ακόλουθα περιληπτικά κριτήρια:

Κριτήρια ικανοτήτων και καταλληλότητας (fit and proper)

- Καλή φήμη, εντιμότητα, ακεραιότητα και αξιοπιστία.
- Εμπειρία και Προϋπηρεσία.
- Ανεξαρτησία σκέψης.

Απουσία Σύγκρουσης Συμφερόντων – Ασυμβίβαστο μελών Δ.Σ.**Αφιέρωση Χρόνου****Επιθυμητά χαρακτηριστικά μελών Δ.Σ.**

Οι υποψήφιοι είναι επιθυμητό να διαθέτουν ένα ή περισσότερα από τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στη συνέχεια, και το Δ.Σ. να καλύπτει σε συλλογικό επίπεδο τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

1. Χρηματοοικονομική (θεωρητική και πρακτική) εμπειρία στον τραπεζικό τομέα.
2. Χρηματοοικονομική (θεωρητική και πρακτική) εμπειρία στην ελεγκτική και την λογιστική.
3. Ρυθμιστικό πλαίσιο και διακυβέρνηση.
4. Διαχείριση κινδύνων.
5. Στρατηγική.
6. Ηγετικό προφίλ.
7. Θέληση να επιχειρηματολογούν εποικοδομητικά κατά τη διαμόρφωση των αποφάσεων του Δ.Σ.
8. Ανεξαρτησία.
9. Επίτευξη ικανοποιητικής ισορροπίας μεταξύ ανδρών και γυναικών ως μελών του Δ.Σ.

Η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. εγκρίνεται από το Δ.Σ. και επικαιροποιείται κατ' ελάχιστον ετησίως.

2.4. Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας έχει ως σκοπό την υποβοήθηση του Διοικητικού Συμβουλίου στη χάραξη των κατευθυντήριων γραμμών της στρατηγικής της Τράπεζας, με στόχο την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων της.

Στα πλαίσια αυτά εποπτεύει την εφαρμογή του Επιχειρηματικού Σχεδίου και εισηγείται και αποφασίζει για κάθε θέμα στρατηγικής σημασίας για την Τράπεζα.

Επιπρόσθετα αποτελεί το Όργανο για τη χάραξη της Πολιτικής Επικοινωνίας και της ενημέρωσης του Επενδυτικού κοινού.

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας υποστηρίζει το Δ.Σ. αναφορικά με την εκπόνηση και υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού του Ομίλου.

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας αποτελείται από (5) πέντε τουλάχιστον μέλη του Δ.Σ. (εκτελεστικά και μη εκτελεστικά) Καθώς και από τυχόν συμβουλευτικά μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται ο εκάστοτε Πρόεδρος του Δ.Σ. Ο αριθμός των μελών, ο Πρόεδρος και η σύνθεση της Επιτροπής ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας.

Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, συγκαταλέγονται:

- Η εισήγηση για τον καθορισμό των βασικών μακροχρόνιων στόχων της Τράπεζας και τη χάραξη της μεσομακροπρόθεσμης στρατηγικής αυτής, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις και τους στόχους που έχουν τεθεί από το Δ.Σ..
- Η τελική διαμόρφωση και εισήγηση στο Δ.Σ. του επιχειρηματικού πλάνου της Τράπεζας και του ετήσιου προϋπολογισμού, καθώς και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους.
- Η αναθεώρηση των βασικών στόχων και η επανεξέταση των σημαντικών επιχειρηματικών αποφάσεων πριν την υποβολή τους για έγκριση στο Δ.Σ., Η παρακολούθηση της στρατηγικής της Τράπεζας, ενημέρωση για τους κύριους δείκτες απόδοσης που σχετίζονται ή επηρεάζουν αυτήν, και η υποβολή προτάσεων στο Δ.Σ. για τυχόν διορθωτικές ενέργειες.
- Η αξιολόγηση προτάσεων για το μετασχηματισμό του επιχειρηματικού και λειτουργικού μοντέλου της Τράπεζας. (στρατηγικές συνεργασίες, εξαγορές ή πωλήσεις, αυξήσεις κεφαλαίων κλπ.)
- Η ενημέρωση και εποπτεία των στρατηγικών έργων της Τράπεζας που προβλέπονται από το επιχειρηματικό της πλάνο, ή απαιτούνται από το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.

- Η εποπτεία της επικοινωνίας με τους αναλυτές και τους θεσμικούς επενδυτές, της γενικότερης προβολής της Τράπεζας προς το κοινό (επενδυτές, πελάτες, κ.λπ.) και η ανάπτυξη αποτελεσματικών σχέσεων με αυτό.

Κατά την 31.12.2017 η σύνθεση της Επιτροπής ήταν η ακόλουθη:

Πρόεδρος	: Ρουμελιώτης Παναγιώτης, Πρόεδρος Δ.Σ., Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Πανταλάκης Θεόδωρος, Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τσάδαρης Αθανάσιος, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τσακίρακης Ιωάννης, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τζαννίνης Δημήτρης, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τριανταφυλλόπουλος Γεώργιος, Επικεφαλής του Γραφείου Μετασχηματισμού
Μέλος	: Αναγνωστόπουλος Δημήτρης, Διευθυντής της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων
Μέλος	: Κουτσογιάννης Νικόλαος, Chief Financial Officer,
Γραμματέας	: Τσεκούρα Ιωάννα, Υποδιευθύντρια Υποδιεύθυνσης Καταστατικών Οργάνων και Διοίκησης

Στις 31 Ιανουαρίου 2019 παραιτήθηκε το μέλος κος, Αναγνωστόπουλος Δημήτρης, Διευθυντής της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων και στις 13 Μαρτίου 2019 παραιτήθηκε ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κος. Παναγιώτης Ρουμελιώτης.

Μετά από τις ανωτέρω αλλαγές η σημερινή σύνθεση της Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας είναι η εξής:

Πρόεδρος	: Μιχαήλ Γεώργιος, Πρόεδρος Δ.Σ., Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Πανταλάκης Θεόδωρος, Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τσάδαρης Αθανάσιος, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τσακίρακης Ιωάννης, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Παπαγιαννόπουλος Σταύρος, (ΕΦΚΑ) Μη Εκτελεστικό μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Τριανταφυλλόπουλος Γεώργιος, Επικεφαλής του Γραφείου Μετασχηματισμού
Μέλος	: Ψύλλας Φραγκίσκος, Διευθυντής της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων
Μέλος	: Κουτσογιάννης Νικόλαος, Chief Financial Officer,
Μέλος	: Λιάπης Κωνσταντίνος, Οικονομικός Σύμβουλος του Προέδρου
Γραμματέας	: Βλασσοπούλου Θεοδώρα, Διευθύντρια Διεύθυνσης Γραμματείας Διοίκησης

Κατά τη διάρκεια του 2018, η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας, πραγματοποίησε 10 συνεδριάσεις, σε πλήρη απαρτία και με κύρια θέματα τα ακόλουθα:

1. Προϋπολογισμός έτους 2018 & Επιχειρηματικό Σχεδίου της Τράπεζας
2. Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2017 & του Δελτίου Τύπου αποτελεσμάτων χρήσης 2017 – Εισήγηση στο Δ.Σ.
3. Χρονοδιαγράμματος ενεργειών της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας και της Τιτλοποίησης μη Εξυπηρετούμενων δανείων
4. Πορεία-υλοποίηση ενεργειών αναφορικά με τις δύο Τιτλοποιήσεις (Artemis – Metexelixis)
5. Πρόγραμμα Εθελούσιας εξόδου του Προσωπικού της Τράπεζας
6. Συνοπτική Οικονομικής Πληροφόρησης για το Α' τρίμηνο του έτους 2018
7. Εξαμηνιαία Οικονομική Έκθεση
8. Έγκριση συνοπτικής ενοποιημένης Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης για το 9μηνο του έτους 2018
9. Μελέτη Αναδιάρθρωσης και Προσανατολισμού της Πιστωτικής Πολιτικής της Τράπεζας
10. Επικαιροποίηση Πολιτικών Εταιρικής Διακυβέρνησης
11. Απολογισμός Οικονομικού Έτους 2018 & Αναθεώρηση του Προϋπολογισμού για το έτος 2019
12. Επιχειρηματικό Σχέδιο της Τράπεζας 2019-2023

2.5. Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων είναι αρμόδια για την παρακολούθηση των κινδύνων που αναλαμβάνει μέσω της δραστηριότητάς του ο Όμιλος.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων της η Επιτροπή μεταξύ άλλων:

- Επιβλέπει την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός κατάλληλου πλαισίου ανάληψης κινδύνων, που να περιλαμβάνει συγκεκριμένα όρια ανοχής ανάληψης κινδύνων.
- Ελέγχει την τιμολόγηση των προσφερόμενων υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη το επιχειρηματικό σχέδιο και το πλαίσιο ανάληψης κινδύνων του ιδρύματος.
- Εισηγείται στο Δ.Σ., όποτε κρίνει σκόπιμο, την αναθεώρηση της Πολιτικής Διαχείρισης Κινδύνων και της Πιστωτικής Πολιτικής του Ομίλου κατόπιν εισήγησης του Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων.
- Αξιολογεί σε ετήσια βάση την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας και Ομίλου και ιδίως την συμμόρφωση προς το καθορισμένο επίπεδο ανοχής κινδύνου, την καταλληλότητα των ορίων, την επάρκεια των προβλέψεων και την εν γένει επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων.
- Διασφαλίζει κατάλληλους μηχανισμούς εποπτείας και ελέγχου για την παρακολούθηση και την αποτελεσματική διαχείριση των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.
- Διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται διορθωτικές ενέργειες στο Δ.Σ. σε περίπτωση που διαπιστώνει αδυναμία υλοποίησης της στρατηγικής που έχει διαμορφωθεί για τη διαχείριση κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος ή αποκλίσεις ως προς την εφαρμογή της.
- Επιλαμβάνεται των θεμάτων τα οποία αφορούν στην σχέση του Ομίλου με Συνδεδεμένα Πρόσωπα.
- Διασφαλίζει την ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων.
- Καθορίζει τις αρχές οι οποίες πρέπει να διέπουν τη διαχείριση των κινδύνων ως προς την αναγνώριση, πρόβλεψη, μέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και αντιμετώπισή τους, σε συνέπεια με το εκάστοτε ισχύον επιχειρηματικό σχέδιο και την επάρκεια των διαθέσιμων πόρων. Στην περίπτωση ελλείψεων στην υλικοτεχνική υποδομή και στελέχωση της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων, εισηγείται στο Δ.Σ. την ενίσχυση της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων ώστε να ανταποκρίνεται στο έργο της.
- Προβλέπει για τη διενέργεια τουλάχιστον ετήσιων προσομοιώσεων καταστάσεων κρίσης (stress tests) για τους κινδύνους αγοράς, πιστωτικό και ρευστότητας, και ανάλογων τεχνικών για το λειτουργικό κίνδυνο.
- Καθοδηγεί την Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων στην προετοιμασία Τριμηνιαίας Αναφοράς Κινδύνων η οποία καλύπτει όλους τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη η Τράπεζα, περιέχει αξιολογήσεις και προτάσεις για ενέργειες καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις συναλλαγές της Τράπεζας με συνδεδεμένα μέρη. Η Επιτροπή συζητά εκτενώς και αξιολογεί την ως άνω αναφορά της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων και παρουσιάζει στο Δ.Σ. τα σχετικά συμπεράσματα και προτεινόμενες ενέργειες.
- Ενημερώνει το Δ.Σ. τουλάχιστον ανά τρίμηνο σχετικά με τα πεπραγμένα της Επιτροπής και τους σημαντικότερους κινδύνους που έχει αναλάβει ο Όμιλος, διαβεβαιώνει το Δ.Σ. για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους και προτείνει τις τυχόν αναγκαίες κατά την κρίση της ενέργειες.
- Διασφαλίζει την ανάπτυξη κατάλληλων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και μηχανισμών εποπτείας και ελέγχου για την παρακολούθηση και αποτελεσματική διαχείριση των πιστοδοτήσεων υψηλού κινδύνου.

Η σύνθεση της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων αποτελείται κατ' ελάχιστο από 3 (τρία) μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., με επαρκείς γνώσεις και εμπειρία στον τομέα διαχείρισης κινδύνων, εκ των οποίων 1 (ένα) ορίζεται ως Πρόεδρος αυτής. Τουλάχιστον ένα (1) μέλος της Επιτροπής είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. Ο Πρόεδρος και η σύνθεση της Επιτροπής ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Πρόεδρος της Επιτροπής δεν δύναται να είναι ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου. Τα μέλη της Επιτροπής έχουν κατάλληλες γνώσεις, δεξιότητες και εξειδίκευση, που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων τους. Η θητεία των μελών της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων είναι τριετής και μεταβάλλεται με απόφαση του Δ.Σ..

Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον μια φορά το τρίμηνο ή και έκτακτα, όταν κατά την κρίση του Προέδρου της το επιβάλλουν οι εκάστοτε συνθήκες ή απαιτείται άμεση λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία, όταν στη συνεδρίαση συμμετέχουν τα μισά μέλη της και ένα επιπλέον.

Η σύνθεση της Επιτροπής, με την απόφαση του Δ.Σ. της 27ης Ιουλίου 2017 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Πρόεδρος	: Τζαννίνης Δημήτρης, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Παναγιώτου Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μπριλάκης Χαράλαμπος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Εκ.Ελ.Δημ.	: Παπαθεοδώρου Ζαχαρούλα

Η σύνθεση της Επιτροπής, με την απόφαση του Δ.Σ. της 21ης Μαΐου 2018 τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Πρόεδρος	: Τζαννίνης Δημήτρης, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μαρμαγγιόλης Ιωάννης, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Παπαγιαννόπουλος Σταύρος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Μπριλάκης Χαράλαμπος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Μέλος	: Βλαχάκης Γεώργιος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Εκ.ΕΛ.Δημ.	: Παπαθεοδώρου Ζαχαρούλα

Στις 31.01.2019 ο κος Βλαχάκης Γεώργιος παραιτήθηκε από μέλος της Επιτροπής.

Κατά τη διάρκεια του 2018, η **Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων** πραγματοποίησε 14 τακτικές συνεδριάσεις και η συμμετοχή των μελών της ανήλθε σε ποσοστό 100%.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων της η Επιτροπή, εντός του 2018, μεταξύ άλλων :

1. Ενέκρινε και Παρακολούθησε την εφαρμογή του Πλαισίου Ανάληψης Κινδύνων.
2. Ενέκρινε το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης, τις Εκθέσεις για τη Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ) και τη Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικής Ρευστότητας (ΔΑΕΕΡ).
3. Παρακολούθησε και ενημέρωσε το Δ.Σ. για τα επίπεδα και την εξέλιξη των κυριότερων κινδύνων που αντιμετώπισε η Τράπεζα.
4. Επέβλεψε το σχεδιασμό και την προσαρμογή της Τράπεζας στο IFRS 9.
5. Ασχολήθηκε σε συνεχή βάση με την παρακολούθηση της ρευστότητας της Τράπεζας και του στόχου μείωσης της εξάρτησης από τον E.L.A.
6. Επιμελήθηκε τον έλεγχο της ορθής τήρησης της νέας Τιμολογιακής Πολιτικής.
7. Ενημερώθηκε και εξέτασε την πολιτική και τις ενέργειες αντιμετώπισης των Καθυστερήσεων.
8. Ενέκρινε το κείμενο του εγγράφου δημοσιοποιήσεων του Πυλώνα III.
9. Ενέκρινε το Recovery Plan της Τράπεζας για το 2018.
10. Παρακολούθησε την πορεία υλοποίησης του προϋπολογισμού της Τράπεζας.
11. Παρακολούθησε την πορεία υλοποίησης του Επιχειρηματικού Σχεδίου της ARTEMIS.

Διαχειριστικές Επιτροπές και Συμβούλια²

3.1. Εκτελεστική Επιτροπή

Η Εκτελεστική Επιτροπή παρακολουθεί και διασφαλίζει την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της Τράπεζας για την υλοποίηση της στρατηγικής, του επιχειρηματικού πλάνου και του προϋπολογισμού, όπως έχουν εγκριθεί από το Δ.Σ. Αποτελείται από 9 (εννέα) τουλάχιστον μέλη, εκ των οποίων ένα είναι ο εκάστοτε Διευθύνων Σύμβουλος και ο οποίος ορίζεται ως Πρόεδρος της. Η Επιτροπή μεταξύ άλλων έχει τα εξής καθήκοντα:

- Επεξεργάζεται τη στρατηγική και διαμορφώνει την πρόταση του Επιχειρησιακού Σχεδίου και του ετήσιου προϋπολογισμού πριν τη συζήτησή τους στην Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και Επικοινωνίας.
- Εξειδικεύει την υλοποίηση της στρατηγικής, με το συντονισμό των δράσεων των Μονάδων της Τράπεζας.
- Παρακολουθεί την επίτευξη των στόχων στο επίπεδο της Τράπεζας και των Μονάδων, εξετάζει τις αποκλίσεις, αποφασίζει διορθωτικές κινήσεις και παρέχει οδηγίες στις καθ' ύλην αρμόδιες οργανογραμματικές δομές.
- Αποφασίζει την πολιτική ανάπτυξης των δικτύων και του Ομίλου.
- Διασφαλίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές της διαχείρισης κινδύνων ενσωματώνονται στη λειτουργία της Τράπεζας και στον προϋπολογισμό.
- Αποφασίζει τα εγκριτικά όρια επενδύσεων και δαπανών των αρμόδιων οργάνων.

Συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον δύο φορές το μήνα ή έκτακτα, όταν κατά την κρίση του Προέδρου της το επιβάλουν οι εκάστοτε συνθήκες ή απαιτείται άμεση λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων.

²Πληροφορίες αναφορικά με τα καθήκοντα, αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας των Διαχειριστικών Επιτροπών και των Συμβουλίων περιλαμβάνονται στους Κανονισμούς Λειτουργίας τους, όπως έχουν εγκριθεί από το Δ.Σ. της Τράπεζας.

Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν ο αριθμός των παρισταμένων στη συνεδρίαση μελών υπερβαίνει το ήμισυ των ορισθέντων μελών της, και εφόσον σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των παρισταμένων μελών δεν υπολείπεται των 5 (πέντε), μεταξύ των οποίων υποχρεωτικά και ο Πρόεδρος αυτής ή ο αντικαταστάτης αυτού, όπως προβλέπεται στις περιπτώσεις αναπλήρωσής του. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία από τα παρόντα μέλη της, εφόσον συμφωνεί με αυτές ο Πρόεδρός της. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

3.2. Διοικητικό Όργανο Καθυστερήσεων (Δ.Ο.Κ.)

Στην Attica Bank στα πλαίσια εναρμόνισης με την Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) της Τράπεζας της Ελλάδος αρ. 42/30.05.2014, της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΕΕ) Νο. 47/09.02.2015 και της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΕΕ) Νο. 102/30.08.2016, έχει συσταθεί και λειτουργεί διοικητικό όργανο για την παρακολούθηση καθυστερήσεων (ΔΟΚ). Αποτελείται από τρία εκτελεστικά μέλη και διαθέτει τον κατάλληλο βαθμό ανεξαρτησίας σε σχέση με τις υπόλοιπες λειτουργικές δομές της Τράπεζας και ιδίως σε σχέση με τις λειτουργίες χορήγησης πιστώσεων και διαχείρισης του ομαλά εξυπηρετούμενου τμήματος του χαρτοφυλακίου. Οι αρμοδιότητές του περιγράφονται από το κανονιστικό πλαίσιο Εποπτικών υποχρεώσεων για τη διαχείριση των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, όπως αυτό εκάστοτε ισχύει, στις οποίες, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται:

- Η κεντροποιημένη επεξεργασία όλων των εσωτερικών αναφορών που αφορούν στη λειτουργία των καθυστερήσεων
- Η διαμόρφωση των διαθέσιμων τύπων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης ανά υπό-χαρτοφυλάκιο δανείων και η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς τους, μέσω κατάλληλων δεικτών απόδοσης.
- Η διαμόρφωση και τεκμηρίωση των κριτηρίων, με βάση τα οποία θα εξετάζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα εκάστου τύπου ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης (ανάπτυξη και χρήση ειδικών δενδρο-διαγραμμάτων)
- Ο καθορισμός των παραμέτρων και του εύρους αρμοδιοτήτων των οργάνων και προσώπων που εμπλέκονται στην αξιολόγηση της βιωσιμότητας και καταλληλότητας του προτεινόμενου τύπου ρύθμισης και στην μετέπειτα παρακολούθηση της εφαρμογής του.
- Ο σχεδιασμός, παρακολούθηση και αξιολόγηση, σε συνεργασία με τις επιχειρησιακές μονάδες, των πιλοτικών προγραμμάτων ρυθμίσεων.
- Η λήψη ενημέρωσης για το περιεχόμενο των υποβαλλόμενων προς την Τράπεζα της Ελλάδος αναφορών, προτού αποσταλούν σε αυτήν και η επισκόπηση των στοιχείων αυτών.

Το Δ.Ο.Κ. συνεδριάζει κατόπιν συνεννόησης των μελών του, μία φορά το τρίμηνο ή εκτάκτως οποτεδήποτε κριθεί σκόπιμο για ιδιαίτερα θέματα, με αντίστοιχη πρόσκληση από τον Πρόεδρο του. Το Συμβούλιο συνεδριάζει εγκύρως με απαρτία δύο εκ των τριών μελών του είτε με αυτοπρόσωπη παρουσία αυτών στο χώρο συνεδρίασης της είτε σε άλλο χώρο με τη χρήση τεχνολογιών διάσκεψης / τηλεφωνικής κλήσης. Επιπλέον, το Δ.Ο.Κ. έχει τη δυνατότητα να προσκαλεί στις συνεδριάσεις του και στελέχη της Τράπεζας που δεν αποτελούν μέλη της σύνθεσής του προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο του.

3.3. Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO)

Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO) αποτελείται από τουλάχιστον τρία μέλη, εκ των οποίων ένα είναι ο εκάστοτε Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας και ο οποίος ορίζεται ως Πρόεδρος της καθώς και από συμβουλευτικά μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου. Τα κύρια μέλη δύναται να είναι είτε εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είτε στελέχη της Τράπεζας. Διαμορφώνει την πολιτική της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου σε θέματα διάρθρωσης, τιμολόγησης και διαχείρισης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού . και καθορισμού ορίων κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική της Τράπεζας που προκύπτει από αποφάσεις των αρμόδιων ανώτατων οργάνων της (Δ.Σ., Εκτελεστική Επιτροπή), το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, καθώς και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει. Παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής αυτών και λαμβάνει αποφάσεις για τα αναγκαία μέτρα διόρθωσης και βελτίωσής τους.

Μεταξύ άλλων, η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO):

- Αποφασίζει το πλαίσιο ανάληψης και αντιστάθμισης των κινδύνων ρευστότητας και επιτοκίων με τη χρήση των κατάλληλων εργαλείων.

- Διαμορφώνει την ευρύτερη πολιτική επιτοκίων της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου.
- Καθορίζει και εποπτεύει την εφαρμογή του συστήματος εσωτερικής τιμολόγησης των διαθεσίμων της Τράπεζας και θεσπίζει την πολιτική εσωτερικής τιμολόγησης μεταξύ καταθετικών/χορηγητικών μονάδων.
- Εγκρίνει το πρόγραμμα αντιμετώπισης εκτάκτων συνθηκών (liquidity contingency plan) και μεριμνά για τη διαφοροποίηση των πηγών άντλησης των διαθεσίμων της Τράπεζας.
- Εγκρίνει το πρόγραμμα ασκήσεων προσομοίωσης (stress test) και εξετάζει τα αποτελέσματα από την εφαρμογή σεναρίων για ακραίες μεταβολές στις αγορές κεφαλαίων.
- Αξιολογεί και εγκρίνει την κυκλοφορία νέων καταθετικών ή δανειακών προϊόντων καθώς και την επέκταση της Τράπεζας σε νέα προϊόντα ή υπηρεσίες που συνάδουν με τον στρατηγικό σχεδιασμό της.

Η Επιτροπή συνέρχεται τακτικά σε μηνιαία βάση ή εκτάκτως συχνότερα, όταν κατά την κρίση του Προέδρου της το επιβάλλουν οι συνθήκες της αγοράς ή απαιτείται άμεση λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων. Βρίσκεται σε απαρτία όταν ο αριθμός των παρισταμένων στη συνεδρίαση μελών υπερβαίνει το ήμισυ των ορισθέντων μελών της, μεταξύ των οποίων υποχρεωτικά και ο Πρόεδρος αυτής, και εφόσον σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των παριστάμενων μελών δεν υπολείπεται των 3 (τριών). Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία από τα παρόντα μέλη της, εφόσον συμφωνεί με αυτές ο Πρόεδρος της. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

3.4. Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων

Η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων είναι το Ανώτατο Εγκριτικό Όργανο της Τράπεζας για το σύνολο των πιστοδοτήσεων, ενήμερων και καθυστερημένων, καθώς και άλλων ειδικών συναφών περιπτώσεων. Αποτελείται από 3 (τρία) τουλάχιστον κύρια μέλη, καθώς και από συμβουλευτικά μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται Ανώτατο στέλεχος της Τράπεζας με επίπεδο θέσης τουλάχιστον Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου, ενώ δύναται να είναι διαφορετικός κατά περίπτωση, για θέματα ενήμερων πιστοδοτήσεων ή για θέματα καθυστερήσεων. Η σύνθεση της Επιτροπής ορίζεται από το Δ.Σ. ή το Διευθύνοντα Σύμβουλο, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων και των εξουσιοδοτήσεων που του έχουν παρασχεθεί από αυτό. Λειτουργεί στα πλαίσια των όσων περιγράφονται στον εκάστοτε ισχύοντα Κανονισμό Πιστοδοτήσεων, αξιολογεί και αποφασίζει για τα αιτήματα που της υποβάλλονται από τις αρμόδιες Διευθύνσεις, τόσο των ενήμερων όσο και των καθυστερημένων πιστοδοτήσεων.

Οι συνεδριάσεις γίνονται τακτικά τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα ή και έκτακτα, όταν κατά την κρίση του Προέδρου της το επιβάλουν οι εκάστοτε συνθήκες ή απαιτείται άμεση λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν ο αριθμός των παρισταμένων στη συνεδρίαση κύριων μελών υπερβαίνει το ήμισυ των ορισθέντων μελών της, μεταξύ των οποίων υποχρεωτικά και ο Πρόεδρος αυτής, καθώς και το συμβουλευτικό μέλος που αφορά τον εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων, εάν δεν είναι ήδη στα παρόντα κύρια μέλη αυτής. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται από τα παρόντα κύρια μέλη της κατά πλειοψηφία, η οποία αποτελείται από τουλάχιστον 2 (δύο) μέλη, εφόσον συμφωνεί με αυτές ο Πρόεδρος της. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

Γενική Συνέλευση

Η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο της τράπεζας, εκπροσωπεί τους μετόχους και δικαιούται να αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. Οι αποφάσεις της για όλα τα θέματα είναι υποχρεωτικές για όλους τους μετόχους, ακόμα και για εκείνους που απουσίασαν από τη συνεδρίαση ή διαφωνούν με τις αποφάσεις που ελήφθησαν.

Οι διαδικασίες και οι κανόνες σύγκλισης, συμμετοχής και λήψης αποφάσεων από τη Γενική Συνέλευση, καθώς και οι αρμοδιότητες αυτής ρυθμίζονται αναλυτικά από τις διατάξεις του Καταστατικού της Τράπεζας όπως τροποποιημένο ισχύει και του Κ.Ν. 2190/1920 και ήδη του νέου νόμου 4548/2018.

Η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για:

- Τις τροποποιήσεις του καταστατικού, ως τοιούτων θεωρουμένων πάντως και των αυξήσεων ή μειώσεων του εταιρικού κεφαλαίου. Οι αποφάσεις για τροποποιήσεις του καταστατικού είναι έγκυρες εφόσον δεν απαγορεύονται με ρητή διάταξη του καταστατικού.
- Την εκλογή ή αντικατάσταση μελών του Δ.Σ. και των ελεγκτών, πλην της περιπτώσεως του άρθρου 18 παρ. 1 του Καταστατικού περί εκλογής συμβούλων σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, αποθανόντων ή απωλεσάντων την ιδιότητά τους με οποιοδήποτε άλλο τρόπο.

- Την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της Εταιρείας.
- Τη διάθεση των ετήσιων κερδών.
- Την έκδοση δανείου δια ομολογιών, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 8 παρ. 2 και 4 του παρόντος καταστατικού.
- Την συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Τράπεζας.
- Το διορισμό εκκαθαριστών.
- Κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται στο Καταστατικό της Τράπεζας.

Αναφορικά με τα δικαιώματα των μετόχων στις Γενικές Συνελεύσεις της Τράπεζας, ισχύουν και εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στο άρθρο 6 του Ν.3884/2010, ο οποίος τροποποίησε το Κ.Ν.2190/1920 και ήδη στον νέο νόμο 4548/2018, σε συνδυασμό και με τα οριζόμενα στο Καταστατικό της Τράπεζας.

Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.)

Σημαντικό μέλημα της Τράπεζας αποτελεί η ανάπτυξη και η συνεχής αναβάθμιση, του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της, το οποίο αποτελεί σύνολο επαρκώς τεκμηριωμένων και λεπτομερώς καταγεγραμμένων ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών, ενσωματώνει τις βέλτιστες αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης και καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα και συναλλαγή της Τράπεζας, συντελώντας στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της.

Η θέσπιση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου αποσκοπεί, ιδίως:

- στη συνεπή υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής της Τράπεζας και του Ομίλου με αποτελεσματική χρήση των εκάστοτε διαθέσιμων πόρων.
- στην αναγνώριση και διαχείριση των αναλαμβανόμενων ή δυνητικών κινδύνων.
- στη διασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των στοιχείων, τα οποία είναι απαραίτητα για τη σύνταξη αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, και εν γένει για τον ακριβή και έγκαιρο προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής κατάστασης της Τράπεζας.
- στη συμμόρφωση της λειτουργίας της Τράπεζας με τις εκάστοτε ισχύουσες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, καθώς και με τις διατάξεις των εκάστοτε θεσπιζόμενων πολιτικών και διαδικασιών της.
- στην αναγνώριση, αντιμετώπιση και συστηματική παρακολούθηση των πάσης φύσεως κινδύνων που αναλαμβάνονται, περιλαμβανομένου και του λειτουργικού κινδύνου.
- στη διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της Τράπεζας, στην ξεχωριστή και αναλυτική τήρηση και φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων των πελατών της και στη διασφάλιση των συμφερόντων της Τράπεζας, των μετόχων της και των συναλλασσόμενων με αυτή.
- στο διαρκή έλεγχο των εργασιών και δραστηριοτήτων, των οποίων η διεκπεραίωση ανατίθεται σε τρίτους, σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στις διατάξεις της Πολιτικής Εξωτερικής Ανάθεσης Εργασιών (Outsourcing).
- στη διεξαγωγή περιοδικών, ή και έκτακτων, ελέγχων από τις αρμόδιες μονάδες της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου για τη διαπίστωση της συνεπούς εφαρμογής των προβλεπόμενων κανόνων και διαδικασιών από όλες τις υπηρεσιακές μονάδες της Τράπεζας, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα ανάπτυξης μεθόδων αυτο-αξιολόγησης από τις υπηρεσιακές μονάδες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο υποβοηθείται στο εποπτικό έργο του από την Επιτροπή Ελέγχου. Η Επιτροπή Ελέγχου αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, σε ετήσια βάση και προτείνει τη στρατηγική για τη βελτίωσή του, λαμβάνοντας υπ' όψη τα πορίσματα, τις προτάσεις και τις παρατηρήσεις της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου, όπως διαμορφώνεται μέσα από το ελεγκτικό της έργο, η οποία υποβάλλει σε ετήσια βάση έκθεση για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου υλοποιείται σε πολλαπλά επίπεδα:

- Το πρώτο επίπεδο περιλαμβάνει όλους τους ελεγκτικούς μηχανισμούς / δικλείδες ασφαλείας που έχουν τοποθετηθεί στη ροή των εργασιών της Τράπεζας, καθώς και τους μηχανισμούς παρακολούθησης της τήρησής τους. Οι ελεγκτικοί μηχανισμοί αυτοί έχουν ενσωματωθεί στις διαδικασίες της Τράπεζας προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι εργασίες διεκπεραιώνονται ομαλά, οι αναλαμβανόμενοι κίνδυνοι αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά και το τελικό αποτέλεσμα των εργασιών συμβαδίζει με τους στόχους της Τράπεζας. Η ευθύνη για την τήρηση των υφιστάμενων διαδικασιών και την ορθή λειτουργία τους σε πρώτο επίπεδο ανήκει στους εκτελεστικούς λειτουργούς της Τράπεζας.
- Στο δεύτερο επίπεδο περιλαμβάνονται οι ενέργειες που αποσκοπούν στην αντικειμενική διαπίστωση της επαρκούς και αποτελεσματικής λειτουργίας των ελεγκτικών μηχανισμών, από προσωπικό ανεξάρτητο

από αυτό που έχει την ευθύνη διεκπεραίωσης των εργασιών, όπως το προσωπικό που έχει την ευθύνη θεμάτων compliance, risk και back office support.

- Το τρίτο επίπεδο υλοποιείται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, το οποίο έχει την τελική ευθύνη για την εφαρμογή, συντήρηση και εποπτεία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Η Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχουν την ευθύνη για το σχεδιασμό, υλοποίηση και λειτουργία ενός Σ.Ε.Ε. που θα στηρίζει τους στρατηγικούς στόχους της Τράπεζας.
- Στα πλαίσια αυτά, το Διοικητικό Συμβούλιο:
- Μεριμνά για τη διαμόρφωση ενός εσωτερικού περιβάλλοντος το οποίο αναγνωρίζει τη σημασία της ελεγκτικής λειτουργίας και να έχει καθιερώσει μια οργανωτική δομή που να διευκολύνει την αποτελεσματική λειτουργία του Σ.Ε.Ε.,
- Καθορίζει με σαφήνεια επιχειρησιακούς στόχους και πολιτικές, σε συνάρτηση με τα αποδεκτά όρια για το είδος και το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων και να έχει διαμορφώσει ρεαλιστικά επιχειρησιακά προγράμματα δράσης και προϋπολογισμού, τα οποία θα πρέπει να έχουν γίνει κατανοητά από όλους όσους μετέχουν στην υλοποίησή τους,
- Εξασφαλίζει ότι το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου έχει εφαρμογή σε όλες τις υπηρεσιακές μονάδες της Τράπεζας και να μεριμνά για την ύπαρξη ενός αποτελεσματικού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε κάθε θυγατρική.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας υποστηρίζεται, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, από ολοκληρωμένο Σύστημα Διοικητικής Πληροφόρησης (MIS – Management Information System) και επικοινωνίας, η λειτουργία του οποίου διασφαλίζει την ομοιόμορφη και βάσει καταγεγραμμένων διαδικασιών συλλογή και επεξεργασία στοιχείων, καθώς και την έγκαιρη διάθεση, ακρίβεια, αξιοπιστία και πληρότητα των πληροφοριών, και ως εκ τούτου την αποτελεσματική, έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση κάθε διοικητικού οργάνου της Τράπεζας. Η Τράπεζα δίδει ιδιαίτερη έμφαση στο σχεδιασμό και τη διαρκή ανάπτυξη του Συστήματος Διοικητικής Πληροφόρησης, η αποτελεσματικότητα του οποίου κρίνεται απαραίτητη για τη λήψη αποφάσεων ως προς τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Ελεγκτικές Μονάδες

Η Τράπεζα διαθέτει εξειδικευμένες ελεγκτικές μονάδες που δρουν ανεξάρτητα στα πλαίσια του νόμου, βασιζόμενες παράλληλα στις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, με στόχο τη μέγιστη διαφάνεια στην λειτουργία του Οργανισμού.

6.1. Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου

Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (ΔΕΕ) Ομίλου, έχει απεριόριστη και άνευ προειδοποίησης πρόσβαση σε χειρόγραφα και μηχανογραφικά στοιχεία και πληροφορίες, λειτουργίες, πληροφοριακά συστήματα, περιουσία και προσωπικό όλων των βαθμίδων της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν θυγατρικές εταιρείες.

Η ΔΕΕ αναφέρεται διοικητικά στην Επιτροπή Ελέγχου (ΕΕ) για θέματα λειτουργίας της, ενώ για διαχειριστικά θέματα, αναφέρεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Λειτουργεί ανεξάρτητα χωρίς καμία ανάμειξη / παρεμβολή κατά την επιλογή, διεκπεραίωση και επικοινωνία των ελεγκτικών εργασιών της. Η ΕΕ και το Διοικητικό Συμβούλιο μεταξύ άλλων εγκρίνουν όλες τις αποφάσεις σχετικά με την πρόσληψη ή αντικατάσταση του Διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου, αξιολογούν (από πλευράς αποτελεσματικότητας και ποιότητας) την ποιότητα και αποτελεσματικότητα του έργου της ΔΕΕ και ενημερώνονται από τον Διευθυντή Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου σχετικά με την πορεία και τα αποτελέσματα του ελεγκτικού έργου.

Οι δραστηριότητές της οργανώνονται σε πέντε (5) περιοχές, τους τομείς Ελέγχου:

- Κεντρικών Υπηρεσιών & Θυγατρικών (συμπεριλαμβανόμενου του συντονισμού και της εποπτείας των Εσωτερικών Ελεγκτών των θυγατρικών εταιρειών),
- Συστημάτων Πληροφορικής της Τράπεζας,
- Λειτουργικών Εργασιών Καταστημάτων Δικτύου
- Πιστοδοτήσεων, που επικεντρώνεται στους τομείς ανάληψης ή διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου σε επίπεδο Καταστημάτων ή και Κεντρικών Υπηρεσιών της Τράπεζας,
- Απομακρυσμένων Ελέγχων, Ανάλυσης Δεδομένων & Υποστήριξης Εργασιών της ΔΕΕ (διενέργεια απομακρυσμένων ελέγχων με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, διαχείριση της διαδικασίας επανελέγχων σε συνεργασία με τους ελεγκτές που έχουν εμπλακεί στους εκάστοτε ελέγχους και παραγωγή αναφορών προς την Επιτροπή Ελέγχου, την Διοίκηση και τις Εποπτικές Αρχές).

Η ΔΕΕ έχει υιοθετήσει και τηρεί συγκεκριμένο Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος περιλαμβάνει τις Αρχές που σχετίζονται με το επάγγελμα και την πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου και τους Κανόνες Συμπεριφοράς που αναμένεται να ακολουθούν οι εσωτερικοί ελεγκτές. Η ΔΕΕ απέχει από τη διενέργεια έγκριση οποιουδήποτε είδους συναλλαγής, πλην αυτών που προβλέπονται για τη λειτουργία της ίδιας της Διεύθυνσης.

Η ΔΕΕ διαθέτει λεπτομερώς καταγεγραμμένους ελεγκτικούς στόχους, προγράμματα και διαδικασίες ελέγχου και κατάλληλη μεθοδολογία για τη διενέργειά τους, προκειμένου να διαμορφώσει ανεξάρτητη και τεκμηριωμένη άποψη για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του Σ.Ε.Ε., σε επίπεδο Τράπεζας και σε επίπεδο Ομίλου. Καταρτίζει ετήσιο πρόγραμμα ελέγχων, βάσει εκτίμησης κινδύνων (risk assessment) και διαθέτει μηχανισμούς παρακολούθησης του βαθμού συμμόρφωσης (follow up) προς τις υποδείξεις των πάσης φύσεως ελέγχων (εσωτερικών ελεγκτών, εξωτερικών ελεγκτών, εποπτικών αρχών, φορολογικών αρχών κ.α.) και ενημέρωσης της Διοίκησης της Τράπεζας για την πορεία των διορθωτικών ενεργειών. Η υλοποίησή των διορθωτικών ενεργειών είναι ευθύνη της Εκτελεστικής Διεύθυνσης και των αρμοδίων στελεχών και λειτουργών.

Παράλληλα συμμετέχει συμβουλευτικά στο σχεδιασμό νέων προϊόντων, συστημάτων και διαδικασιών, προκειμένου να ενσωματωθούν οι κατάλληλοι ελεγκτικοί μηχανισμοί. Τέλος η ΔΕΕ παρακολουθεί, διερευνά και επεξεργάζεται με ιδιαίτερη εμπιστευτικότητα τυχόν ανώνυμες αναφορές που καταγράφονται μέσω του δίαυλου εμπιστευτικής επικοινωνίας (whistle-blowing), για την λειτουργία του οποίου έχει ενημερώσει όλο το προσωπικό της.

Για τη διεκπεραίωση του έργου της η ΔΕΕ μεριμνά για την εκπαίδευση του προσωπικού της ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι αυτό θα μπορεί να εκτελεί την εργασία του σωστά και αποτελεσματικά. Η ΔΕΕ ενθαρρύνει το προσωπικό της να αποκτήσει αναγνωρισμένες επαγγελματικές πιστοποιήσεις, συναφείς με το ελεγκτικό αντικείμενο (CIA, CFSA, CFA, CFE, CISA ή άλλη αντίστοιχη επαγγελματική πιστοποίηση), οι οποίες συμβάλουν να διατηρηθεί το υψηλό επίπεδο της εργασίας της. Η εκπαίδευση και η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση καλύπτονται από συγκεκριμένη διαδικασία.

Η ΔΕΕ μπορεί να προβαίνει σε συνεργασία με τρίτους (εντός ή εκτός της Τράπεζας), όταν το κρίνει απαραίτητο για τη διεκπεραίωση του έργου της (λόγω πχ αριθμητικής έλλειψης επαγγελματικού προσωπικού, τεχνικής εξειδίκευσης κλπ). Κάθε συνεργασία με τρίτους εγκρίνεται με βάση τους κανονισμούς της Τράπεζας, ενώ λαμβάνονται υπ'όψιν τα επαγγελματικά προσόντα και η αξιοπιστία του τρίτου. Σε κάθε περίπτωση, την τελική ευθύνη των εκθέσεων ελέγχου την έχει ο Επικεφαλής της ΔΕΕ.

Στο πλαίσιο της εκπλήρωσης των υποχρεώσεών της, η ΔΕΕ ενημερώνει εγγράφως το Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου και τη Διοίκηση τουλάχιστον ανά τρίμηνο, για τις κυριότερες διαπιστώσεις των διενεργούμενων ελέγχων και τις σχετικές συστάσεις της. Επίσης υποβάλλει ετήσια έκθεση αξιολόγησης για την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του Σ.Ε.Ε. στην Τράπεζα και στις θυγατρικές της, την αποτελεσματικότητα και την τήρηση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και των συναφών πιστοδοτικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής προβλέψεων (με επισήμανση των τυχόν μη καλυπτόμενων κινδύνων), την επάρκεια των διαδικασιών σε σχέση με την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας και την εκτίμηση για την πληρότητα της διαδικασίας ή μεθοδολογίας υπολογισμού της απομείωσης της αξίας των δανείων και άλλων περιουσιακών στοιχείων και των τυχόν μεταβολών κατά τη διάρκεια της χρήσης. Με την ολοκλήρωση των ως άνω, η ετήσια έκθεση υποβάλλεται στην Τράπεζα της Ελλάδος. Επίσης η ΔΕΕ υποβάλλει στη Διοίκηση και μέσω της Επιτροπής Ελέγχου στο Δ.Σ., την ετήσια αναφορά για τη λειτουργία των Συστημάτων Πληροφορικής στα πλαίσια της ΠΔΤΕ 2651/20.01.2012, η οποία επίσης υποβάλλεται στην Τράπεζα της Ελλάδος.

6.2. Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης προλαμβάνει και διαχειρίζεται τους κινδύνους από τη μη συμμόρφωση της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της προς το εκάστοτε νομικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία τους. Για το λόγο αυτό έχει τη δυνατότητα απρόσκοπτης πρόσβασης σε όλα τα στοιχεία, λογαριασμούς και πληροφορίες της Τράπεζας και του Ομίλου της που κρίνονται απαραίτητα για την εκπλήρωση της αποστολής της.

Η Διεύθυνση είναι διοικητικά ανεξάρτητη από όλα τα άλλα υπηρεσιακά Όργανα της Τράπεζας και αναφέρεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο ενώ η σύσταση και η δομή της καθώς επίσης και η τοποθέτηση του Διευθυντή/Επικεφαλής της μονάδας ορίζονται από το Δ.Σ..

Η Διεύθυνση για θέματα που χρήζουν νομικής συμβουλής (όπως ερμηνεία νόμων, εφαρμογή κανονιστικής

διάταξης, παροχής ή μη στοιχείων, επιβολή κυρώσεων στην τράπεζα κ.α.), υποστηρίζεται από τη Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας, το Νομικό Σύμβουλο και τους συνεργαζόμενους Δικηγόρους. Μεταξύ άλλων συνεργάζεται με τις Διευθύνσεις Ανθρώπινου Δυναμικού και Οργάνωσης σε θέματα εκπαίδευσης του προσωπικού και θέσπισης Πολιτικών, Κανονισμών, Διαδικασιών, Εγκυκλίων και λοιπών Οδηγιών.

Ο Διευθυντής/Επικεφαλής της (Compliance Officer) καθώς και το προσωπικό της δεν μπορούν να κατέχουν άλλη θέση ή/και να ασκούν οποιαδήποτε δραστηριότητα τόσο εντός όσο και εκτός τράπεζας που να έρχεται σε σύγκρουση με τις υποχρεώσεις, το ρόλο και τα καθήκοντα τους.

Οι βασικές λειτουργίες - εργασίες της Διεύθυνσης είναι οι εξής:

- Εισηγείται τη χάραξη και υλοποίηση της πολιτικής της Τράπεζας και του Ομίλου στο πεδίο της κανονιστικής συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης, λαμβάνοντας υπόψη το εκάστοτε ισχύον θεσμικό πλαίσιο.
- Εκδίδει σχετικές οδηγίες για την προσαρμογή των διαδικασιών και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Ομίλου στο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο.
- Παρακολουθεί και ελέγχει τη κανονιστική συμμόρφωση των επιμέρους Μονάδων και ενημερώνει τη Διοίκηση και το Δ.Σ. της Τράπεζας για κάθε σημαντική παράβαση ή έλλειψη που προκύπτει.
- Φροντίζει για την έγκαιρη και διαρκή ενημέρωση των εργαζόμενων για τις εξελίξεις στο σχετικό με τις αρμοδιότητές τους ρυθμιστικό πλαίσιο, με τη θέσπιση κατάλληλων διαδικασιών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Θεσπίζει και εφαρμόζει κατάλληλες διαδικασίες και εκπονεί ετήσιο πρόγραμμα με στόχο την πλήρη συμμόρφωση της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου προς το εκάστοτε ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο, το Καταστατικό και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας και συντάσσει Έκθεση Δραστηριότητας.
- Φροντίζει, με κατάλληλες διαδικασίες, να τηρούνται οι προθεσμίες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και παρέχει σχετική διαβεβαίωση προς το Δ.Σ..
- Συντονίζει το έργο των υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης των εσωτερικών Υπηρεσιών και Μονάδων καθώς και των Εταιρειών του Ομίλου, ώστε να συμμορφώνονται πλήρως με τις ισχύουσες διατάξεις.
- Φροντίζει ώστε η Τράπεζα να διαμορφώνει τις κατάλληλες Πολιτικές και να συμμορφώνεται με το νομοκανονιστικό πλαίσιο που αφορά στην πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- Φροντίζει ώστε η Τράπεζα να συμμορφώνεται με κανόνες προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- Επιμελείται την παροχή στοιχείων και διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον πλαίσιο.
- Εισηγείται τη θέσπιση εσωτερικών Κωδίκων Δεοντολογίας και φροντίζει για την πιστή εφαρμογή τους από όλους.
- Συμμετέχει, στα Όργανα έγκρισης νέων συστημάτων, προϊόντων, συμβάσεων, κανονισμών, εγκυκλίων και διαδικασιών προκειμένου να διασφαλιστεί η συμβατότητά τους με τους ισχύοντες κανόνες και τους Κώδικες Δεοντολογίας. Αντλεί και παρέχει πληροφορίες και στοιχεία στις Εποπτικές, Ρυθμιστικές, Δικαστικές, Φορολογικές ή άλλες Αρχές.

6.3. Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου

Η Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου (Δ.Κ.Ο.), λειτουργεί σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές, τις διατάξεις της ΠΔ/ΤΕ 2577/06 και τις εκάστοτε τροποποιήσεις της, στα πλαίσια της παρακολούθησης και εκτίμησης του συνόλου των κινδύνων του Ενεργητικού - Παθητικού και των εκτός Ισολογισμού στοιχείων της Τράπεζας.

Αντικείμενο της Δ.Κ.Ο. είναι η αναγνώριση, η ανάλυση και η ανάπτυξη αποτελεσματικών συστημάτων μέτρησης, διαχείρισης και ελέγχου των κάθε μορφής κινδύνων που ενυπάρχουν σε κάθε εργασία που αναλαμβάνει η Τράπεζα και, σε ενοποιημένη βάση, ο Όμιλος.

Επικεφαλής της Δ.Κ.Ο. είναι ο Chief Risk Officer (CRO), ο οποίος έχει ως γραμμές αναφοράς την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και το Διευθύνοντα Σύμβουλο. Η συμμετοχή του CRO σε ανώτατες επιτροπές και Συμβούλια είναι θεσμοθετημένη.

Ο CRO, ορίζεται από το Δ.Σ., κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και η τοποθέτησή του, καθώς και η τυχόν αντικατάστασή του, γνωστοποιούνται στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Βασικές αρμοδιότητες του CRO είναι οι κάτωθι:

- Καθορίζει τις αρχές οι οποίες πρέπει να διέπουν τη διαχείριση των κινδύνων του Ομίλου ως προς την αναγνώριση, αξιολόγηση, ποσοτικοποίηση/μέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και διαχείρισή τους, σε συνέπεια με το εκάστοτε ισχύον επιχειρηματικό σχέδιο και την επάρκεια των διαθέσιμων πόρων.
- Διασφαλίζει την ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων το οποίο και ενσωματώνει στη διαδικασία λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων (π.χ. αποφάσεων που αφορούν στην εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών, στην προσαρμοσμένη ανάλογα με τον κίνδυνο τιμολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και στον υπολογισμό της αποδοτικότητας και την κατανομή κεφαλαίων σε συνάρτηση με τον κίνδυνο), σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου.
- Διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται διορθωτικές ενέργειες στην ΕΔΚ και στο Δ.Σ. σε περίπτωση που διαπιστώνει αδυναμία υλοποίησης της στρατηγικής που έχει διαμορφωθεί για τη διαχείριση κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος ή αποκλίσεις ως προς την εφαρμογή της.
- Διασφαλίζει κατάλληλους μηχανισμούς εποπτείας και ελέγχου για τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και την αποτελεσματική διαχείριση των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση καθώς και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.
- Διασφαλίζει την ανάπτυξη κατάλληλων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και μηχανισμών εποπτείας και ελέγχου, για την παρακολούθηση και αποτελεσματική διαχείριση των πιστοδοτήσεων υψηλού κινδύνου. Τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης καλύπτουν όλους τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος και περιλαμβάνουν συγκεκριμένους ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες κινδύνου, η παραβίαση των οποίων συνεπάγεται την ανάληψη συγκεκριμένων ενεργειών προς επαναφορά αυτών στο αποδεκτό επίπεδο που προσδιορίζεται από το ΠΑΚ.
- Λαμβάνει γνωστοποιήσεις του Διευθυντή Διεύθυνσης Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου (Δ.Δ.Π.Κ) και του Διευθυντή Διαχείρισης Επιχειρησιακού, Λειτουργικού Κινδύνου και Κινδύνου Αγοράς Ομίλου (Δ.Ε.Λ.Κ.&Κ.Α.Ο.) αναφορικά με οποιαδήποτε απόκλιση από την τήρηση των εγκεκριμένων ορίων ανάληψης κινδύνων, θέματα μη συμμόρφωσης με τα κατώτατα επίπεδα κεφαλαιακής επάρκειας καθώς και αρνητικές εξελίξεις αναφορικά με το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Σχέδιο του Ομίλου.
- Προωθεί στην ΕΔΚ, αφού πρώτα προβεί σε αξιολόγηση, την ετήσια αναφορά/έκθεση των Διευθύνσεων αναφοράς του, μαζί με την δική του έκθεση καταλληλότητας.
- Συμμετέχει ο ίδιος ή εξουσιοδοτεί εκπροσώπους των Διευθύνσεων της ΔΚΟ να συμμετάσχουν σε διάφορες ανώτατες επιτροπές όπως : Εκτελεστική Επιτροπή, ALCO, Εγκριτικές Επιτροπές Πιστοδοτήσεων, Επιτροπή Προβλέψεων & Διαγραφών, Επιτροπή Πληροφορικής κλπ.

Οι Οργανογραμματικές Δομές που υπάγονται στον CRO είναι, η Διεύθυνση Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου (Δ.Δ.Π.Κ) και η Διεύθυνση Επιχειρησιακού, Λειτουργικού Κινδύνου και Κινδύνων Αγοράς Ομίλου (Δ.Ε.Λ.Κ.&Κ.Α.Ο.), που αποτελούν την Ομιλική Διαχείριση Κινδύνων

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου (Δ.Δ.Π.Κ) παρακολουθεί σε μεμονωμένη και ενοποιημένη βάση τον Πιστωτικό Κίνδυνο που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Αντικείμενο της Δ.Δ.Π.Κ. είναι η αναγνώριση, η ανάλυση και η ανάπτυξη αποτελεσματικών συστημάτων μέτρησης, διαχείρισης και ελέγχου κάθε είδους πιστωτικού κινδύνου που υπάρχει σε κάθε υπηρεσία ή προϊόν που ο Όμιλος θα προωθεί προς τις πελατειακές ομάδες σε ενοποιημένη βάση. Στόχος της θα είναι η διατήρηση του επιπέδου ανάληψης του σχετικού κινδύνου εντός των προκαθορισμένων ορίων.

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές αρμοδιότητες της είναι οι εξής:

- Αναγνώριση πιστωτικού κινδύνου των πελατειακών ομάδων (Banking Book) και αναγνώριση κινδύνου των πιστωτικών ανοιγμάτων σε όλα τα στάδια (Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (PE) - Stage I / Unlikely To Pay (UTP)- Stage II / Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPL)- Stage III).
- Ανάπτυξη μεθοδολογιών/ποσοτικών μοντέλων μέτρησης πιστωτικού κινδύνου, καθώς και καθορισμού αποδεκτών ορίων ανάληψης πιστωτικού κινδύνου, παρακολούθηση και εποπτεία της εφαρμογής τους.
- Αξιολόγηση της επάρκειας των συστημάτων παρακολούθησης, ελέγχου, αναφορών του πιστωτικού κινδύνου και διατύπωση προτάσεων για λήψη διορθωτικών μέτρων.
- Καθορισμός κριτηρίων και ανάπτυξη συστήματος έγκαιρου εντοπισμού (E.W.S).
- Αξιολόγηση & συμμετοχή στη δημιουργία νέων προϊόντων.
- Συμμετοχή στελεχών σε εγκριτικές επιτροπές διασφαλίζοντας το επίπεδο ανάληψης πιστωτικού κινδύνου.
- Δημιουργία εποπτικών και κανονιστικών αναφορών, παραγωγή Αναφορών Χαρτοφυλακίων.

Η Διεύθυνση Επιχειρησιακού, Λειτουργικού Κινδύνου και Κινδύνων Αγοράς Ομίλου (Δ.Ε.Λ.Κ.&Κ.Α.Ο.)

παρακολουθεί σε ατομική και ενοποιημένη βάση τον Λειτουργικό Κίνδυνο, τον Κίνδυνο Αγοράς, τον Κίνδυνο Ρευστότητας, την Κεφαλαιακή Επάρκεια και τις Προβλέψεις & Απομειώσεις που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Επίσης, καλύπτει τις ενότητες αναφορικά με, τα Μοντέλα αξιολόγησης, τεχνολογικών συστημάτων & Πολιτικών και Διαδικασιών της ΔΚΟ, τη συμμόρφωση με τις εποπτικές υποχρεώσεις, αναλύσεις και Διοικητική Πληροφόρηση (MIS) καθώς τη διαδικασία ροής Προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων (Stress Testing)

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές αρμοδιότητες της είναι οι εξής:

- Αναγνώριση λειτουργικού κινδύνου και μέριμνα για την ενσωμάτωση σημείων ελέγχου στις εσωτερικές διαδικασίες που καλύπτουν την αντιμετώπιση του λειτουργικού κινδύνου.
- Αναγνώριση κινδύνου αγοράς, επιτοκιακού και κινδύνου συναλλάγματος, ανάπτυξη μεθοδολογίας/ ποσοτικών μεθόδων εκτίμησης κινδύνου αγοράς.
- Αναγνώριση κινδύνου ρευστότητας για το σύνολο των χαρτοφυλακίων, μεθοδολογίες και διαδικασίες εκτίμησης εσωτερικού κεφαλαίου και ρευστότητας.
- Αναγνώριση κινδύνου επάρκειας κεφαλαίων (CAR, CET1, κ.λπ.), εκπόνηση σχετικών αναλύσεων και προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων (Stress-Tests).
- Συγκέντρωση και επεξεργασία δεδομένων, δημιουργία εποπτικών και κανονιστικών αναφορών, παραγωγή αναφορών χαρτοφυλακίων.
- Πιστοποίηση επάρκειας μοντέλων αξιολόγησης, αξιολόγηση επάρκειας μεθοδολογιών και συστημάτων.

Οι παραπάνω Οργανογραμματικές δομές έχουν, πλέον των παραπάνω συνοπτικών αρμοδιοτήτων και οποιοδήποτε άλλο πεδίο ευθύνης, αντικείμενο και αρμοδιότητα τους ανατίθεται από την Διοίκηση για την αποτελεσματική λειτουργία της Τράπεζας, δεδομένου ότι τα αναφερόμενα είναι ενδεικτικά και όχι περιοριστικά.

7. Διαχείριση κινδύνων σε σχέση με τη διαδικασία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Η Τράπεζα διαθέτει επαρκώς τεκμηριωμένη Πολιτική και Διαδικασίες για τη λογιστική απεικόνιση των οικονομικών γεγονότων και την προετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων.

Οι συναλλαγές διενεργούνται μέσω εξειδικευμένων μηχανογραφικών εφαρμογών, ανά επιχειρησιακή δραστηριότητα της Τράπεζας και του Ομίλου, οι οποίες υποστηρίζουν τα όρια ευθύνης των λειτουργών, τις διαδικασίες του διπλού ελέγχου των συναλλαγών και παράγουν αυτόματα τις απαιτούμενες λογιστικές εγγραφές.

Το λογιστικό σύστημα της Τράπεζας και του Ομίλου υποστηρίζεται από εξειδικευμένα πληροφοριακά συστήματα, τα οποία έχουν προσαρμοστεί στις επιχειρησιακές απαιτήσεις της Τράπεζας.

Έχουν εκδοθεί και εφαρμόζονται αναλυτικά εγχειρίδια οδηγιών για τα συστήματα T24 της εταιρείας TEMENOS και EBS της εταιρείας Oracle που υποστηρίζουν τις εργασίες της Τράπεζας.

Έχουν καθοριστεί διαδικασίες ελέγχου και λογιστικών συμφωνιών προκειμένου να διασφαλίζεται η ορθότητα και η νομιμότητα των καταχωρίσεων στα λογιστικά βιβλία καθώς και η πληρότητα και εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων.

8. Συνοπτικά βιογραφικά σημειώματα μελών Διοικητικού Συμβουλίου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. (Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Γεώργιος Μιχαηλίδης

Ο Γεώργιος Μιχαηλίδης διαθέτει πολυετή τραπεζική εμπειρία έχοντας αναλάβει υψηλές διευθυντικές θέσεις στον τομέα αυτό ενώ παράλληλα ήταν μέλος σε διοικητικά συμβούλια και εκτελεστικές επιτροπές πολλών χρηματοπιστωτικών και θεσμικών οργανισμών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στην Αμερική (Bachelor of Arts: University of Massachusetts, Master's Degree: Boston College, Ph. D: Northeastern University) και από το 1978 έως το 1984 δίδασκε οικονομικά σε πανεπιστήμια της Αμερικής. Το 1984, μετά από 16 χρόνια απουσίας, αποφασίζει να επιστρέψει στην Ελλάδα. Ξεκίνησε στην Εμπορική Τράπεζα, στη Διεύθυνση Οικονομικών μελετών από το 1984-1989, χρονιά που έγινε και Γενικός Διευθυντής της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδας. Παρέμεινε στη θέση αυτή 16 μήνες. Ακολούθησε η Εγνατία Τράπεζα, όπου υπήρξε Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος από το 1990-1995. Διετέλεσε Διοικητικός Διευθυντής στο Ωνάσειο

Καρδιοχειρουργικό Κέντρο για ένα χρόνο, 1995-1996. Το 1996, επιστρέφει στην Εμπορική Τράπεζα και μέχρι το 2004 είναι Γενικός Διευθυντής και Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. Το 2004-2007 είναι διευθύνων σύμβουλος για τη Bank Post, θυγατρική της Eurobank στη Ρουμανία και κατόπιν μέχρι το 2009 ήταν μέλος του Δ.Σ. και Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου στη First Business Bank. Κατά τη διάρκεια της θητείας του στην Εμπορική Τράπεζα και ως μέλος του Δ.Σ. της Visa International, επελέγη από δημοσιογραφικό οίκο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως μια από τις σημαντικές προσωπικότητες στον χώρο της Οικονομίας. Την περίοδο 2011-2014 διετέλεσε Δήμαρχος Σκοπέλου ενώ από την περίοδο 2015 έως 2018 ήταν Πρόεδρος του Γενικού Συμβουλίου του ΤΧΣ.

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. (Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Σταύρος Παπαγιαννόπουλος

Ο Σταύρος Παπαγιαννόπουλος είναι πτυχιούχος του τμήματος Οικονομικών του κολλεγίου Pierce Αθηνών ενώ κατέχει και τίτλο μεταπτυχιακού διπλώματος στα Οικονομικά από το University College London. Διαθέτει σχεδόν 40 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον ιδιωτικό τομέα ως σύμβουλος επιχειρήσεων ενώ έχει εργαστεί ως οικονομικός διευθυντής σε εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, κυρίως στη βιομηχανία

ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος)

Θεόδωρος Πανταλάκης

Ο Θεόδωρος Πανταλάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης στις 28-9-1954. Είναι απόφοιτος της Ανώτατης Βιομηχανικής Σχολής του Πειραιά και συγκεκριμένα του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και από το έτος 1980 έως και 27-7-2012 εργάζονταν στον τραπεζικό τομέα. Ειδικότερα το έτος 1980 και για έντεκα (11) έτη εργάστηκε στην Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΕΒΑ) ως Υποδιευθυντής στη Διεύθυνση Επενδύσεων - Χρηματοδοτήσεων καθώς και ως Υποδιευθυντής και ιδρυτικό μέλος στη Διεύθυνση Εξαγορών - Συγχωνεύσεων και Υπηρεσιών Χρηματοοικονομικού Συμβούλου. Από το 1991 έως το 1996 εργάστηκε στην INTERAMERICAN ως Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής Οικονομικής Αναπτύξεως του Ομίλου INTERAMERICAN με αρμοδιότητα θέματα επενδύσεων, διαχείρισης διαθεσίμων, προγραμματισμού και οικονομικής αναδιοργάνωσης. Ακολούθως από το έτος 1996 έως το 2004 υπηρέτησε στον Όμιλο της Εθνικής Τράπεζας ως Αντιπρόεδρος - Υποδιοικητής της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Παράλληλα, διετέλεσε Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής της "Ενώσεως Ελληνικών Τραπεζών", Πρόεδρος του "Ταμείου Αυτασφάλειας του Προσωπικού" της ΕΤΕ, Πρόεδρος του "Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού" της ΕΤΕ και Πρόεδρος της "Διαχειριστικής Επιτροπής του λογαριασμού Επικουρίσης" του προσωπικού της ΕΤΕ. Εντός της ίδιας περιόδου διετέλεσε επίσης σε Διοικητικά Συμβούλια εταιριών συμφερόντων του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας και συγκεκριμένα: Πρόεδρος της εταιρίας Εθνικής Ασφαλιστικής ΑΕΕΓΑ, Πρόεδρος της Α.Ξ.Ε. ΑΣΤΗΡ ΠΑΛΛΑΣ Βουλιαγμένης, Πρόεδρος της Α.Ξ.Ε. ΑΣΤΗΡ Αλεξανδρούπολης, Πρόεδρος της Εθνικής Αξιοποίησης ακινήτων και γενικών αποθηκών Α.Ε., Πρόεδρος της Κτηματικής Κατασκευαστικής ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ Α.Ε., Αντιπρόεδρος της ΑΓΕΤ Ηρακλής, ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Τεχνοδομικής, Τεχνική Επενδυτική Βιομηχανική, ως Αντιπρόεδρος της Εθνικής τράπεζας της Ελλάδος στην Κύπρο, ως μέλος του διοικητικού Συμβουλίου της "SABA the South Africa Bank of Athens" L.T.D. Επιπλέον, υπήρξε Αντιπρόεδρος του "Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών", Πρόεδρος του "Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών Α.Ε.", Πρόεδρος του τραπεζικού τομέα της "Ένωσης Ανωνύμων Εταιριών και ΕΠΕ" και Πρόεδρος της εκτελεστικής Επιτροπής της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Υπήρξε μέλος της Ανώτατης ελεγκτικής Επιτροπής των Οικονομικών της Εκκλησίας της Ελλάδος και μέλος του γενικού συμβουλίου του ΣΕΒ. Στη συνέχεια, από το 2004 έως το 2009 υπηρέτησε στον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς από θέσεις ευθύνης, αρχικά από τη θέση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου και έπειτα του Διευθύνοντος Συμβούλου έχοντας και τη θέση του Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου. Παράλληλα, το ίδιο χρονικό διάστημα συμμετείχε σε Διοικητικά Συμβούλια εταιριών συμφερόντων του Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς (Πρόεδρος του Δ.Σ. της εταιρίας ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ ΑΕΕΓΑ, Πρόεδρος του Δ.Σ. της εταιρίας ΠΕΙΡΑΙΩΣ FACTORING και άλλα). Τέλος από τον Δεκέμβριο του 2009 έως και 27-7-2012 υπηρέτησε από τη θέση του Διοικητού την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, παράλληλα δε ήταν Πρόεδρος του Δ.Σ. της Αγροτικής Ασφαλιστικής και άλλων θυγατρικών εταιριών της «ΑΤΕ LEASING Α.Ε» καθώς και μέλος της ΕΕΤ. Υπήρξε μέλος του Δ.Σ. της Εταιρίας ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε.

Σήμερα είναι Διευθύνων Σύμβουλος της Τραπεζής Αττικής, από τον Σεπτέμβριο του 2016. Είναι Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου των Α.Ε και Ε.Π.Ε, μέλος Δ.Σ των Ε.Λ.Π.Ε., μέλος Δ.Σ. των θυγατρικών της εταιρίας ΕΛΛΑΚΤΩΡ, ήτοι της εταιρείας REDS και της εταιρίας ANEMOS.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος) - Αθανάσιος Τσάδαρης

Ο Αθανάσιος Τσάδαρης είναι πτυχιούχος του Μαθηματικού τμήματος του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ενώ κατέχει και τίτλο μεταπτυχιακού (certificate) στην Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA) από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διαθέτει 34 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον τραπεζικό τομέα (Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Γενική Τράπεζα,, Δωρική –Telesis- EFG Eurobank ,Τράπεζα Μακεδονίας – Θράκης) και από το 2008 ανέλαβε καθήκοντα Διευθυντή Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών στην Attica Bank. Τον Ιούνιο του 2016 εξελέγη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας .Τον Ιούλιο του 2016 εξελέγη Εντεταλμένος Σύμβουλος και από τον Σεπτέμβριο του 2016 κατέχει την θέση του αναπληρωτή διευθύνοντα συμβούλου και εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Επίσης είναι Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ (Εκτελεστικό Μέλος) -Ιωάννης Τσακιράκης

Ο Ιωάννης Τσακιράκης σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών ενώ κατέχει και τίτλο μεταπτυχιακού διπλώματος στην Οικονομική Στατιστική & Οικονομετρία από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διαθέτει πάνω από 28 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον τραπεζικό τομέα, έχοντας εργασθεί σε διάφορες Τράπεζες καθώς και σε εταιρείες διαχείρισης χαρτοφυλακίου. Τον Μάιο του 2015 ανέλαβε καθήκοντα Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή και Επικεφαλής στη Γενική Διεύθυνση Αναδιάρθρωσης Πιστώσεων στην Attica Bank και τον Σεπτέμβριο του 2016 εξελέγη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και ανέλαβε καθήκοντα Αναπληρωτή Διευθύνοντα Συμβούλου.

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ**Δημήτρης Τζαννίνης**

Ο Δημήτρης Τζαννίνης είναι οικονομολόγος με εμπειρία σε θέματα επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, τραπεζικής, χρηματαγορών, συγχωνεύσεων & εξαγορών, διεθνών οργανισμών, καθώς και στον σχεδιασμό οικονομικής πολιτικής. Αποφοίτησε αριστούχος στα Οικονομικά από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, κατέχει Master's στα Οικονομικά από το Πανεπιστήμιο McMaster και έκανε διδακτορικές σπουδές στα Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Western Ontario. Διατελεί (i) Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΕΗ ΑΕ, (ii) μέλος της Επιτροπής Ελέγχου της Allianz Ελλάδος και (iii) μη-εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και μέλος των Επιτροπών Ελέγχου, Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. και Αποδοχών της Attica Bank. Έχει διατελέσει Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων, μέλος του Economic and Financial Committee και του Eurogroup Working Group της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αναπληρωτής του Υπουργού στα Συμβούλια Υπουργών Eurogroup και ECOFIN, μέλος του Economic Policy Committee του ΟΟΣΑ, Αναπληρωτής Διοικητής για την Ελλάδα στο Συμβούλιο των Διοικητών του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, Σύμβουλος Διοίκησης της ΔΕΗ ΑΕ, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΔΔΗΧ και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Ελέγχου της Εθνικής Τράπεζας. Δίδαξε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Western Ontario από το 1990 έως το 1993. Από το 1993 έως το 2008 ήταν στέλεχος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στα τμήματα Ασιατικό, Ευρωπαϊκό και Ανάπτυξης Πολιτικής & Επισκόπησης. Έχει επίσης εργαστεί ως ανεξάρτητος οικονομικός σύμβουλος επενδυτικών τραπεζών, hedge funds, private equity και διαχειριστών αμοιβαίων κεφαλαίων.

Αθανάσιος Σταθόπουλος

Ο Αθανάσιος Σταθόπουλος είναι απόφοιτος του Τμήματος Λογιστικής του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πατρών, διαθέτοντας, παράλληλα, και διδασκαλική εμπειρία στο χώρο των χρηματοοικονομικών και της λογιστικής. Από το 1995 εργάζεται στην Attica Bank ενώ το 2004 ανέλαβε τη διαχείριση της Διεύθυνσης Κεφαλαιαγορών και Επενδυτικής Τραπεζικής έως και το 2006 όπου και εξελέγη Πρόεδρος του Συλλόγου των εργαζομένων της Attica Bank. Από το 2008 έως και σήμερα είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, καθώς και μέλος των Διοικήσεων ΟΤΟΕ και ΓΣΕΕ. Είναι επίσης, μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Διατραπεζικού Κέντρου Εκπαίδευσης και Τεκμηρίωσης της ΟΤΟΕ, καθώς και μέλος του 3-μελούς Τριτοβάθμιου Διατραπεζικού Πειθαρχικού Συμβουλίου του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΛΗ**Χαράλαμπος Μπριλάκης**

Ο Χαράλαμπος Μπριλάκης σπούδασε Ηλεκτρολόγος Μηχανικός στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο (Διπλ. 1992) και το Columbia University της Νέας Υόρκης (MSc. 1995). Είναι μέλος του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors-IIA) και του Information Systems Audit & Control Association (ISACA), κάτοχος της επαγγελματικής πιστοποίησης CISA, ενώ από το 2014 εκλέγεται μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ελληνικού παραρτήματος του ISACA. Στο παρελθόν έχει εργαστεί ως εσωτερικός ελεγκτής (Sr. Audit Manager) στην Eurobank (2004-2016) και ως έμπειρος μηχανικός λογισμικού σε εταιρείες στην Ελλάδα (ΟΙΠ) και τις Η.Π.Α. (Bell Communications Research, QWest Communications). Το Σεπτέμβριο του 2016 εξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Ιωάννης Μαρμαγγιόλης

Είναι απόφοιτος του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στα χρηματοοικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Middlesex. Διαθέτει πάνω από 30 χρόνια εργασιακή εμπειρία στον τραπεζικό τομέα με ειδικευση στην εταιρική χρηματοδότηση. Έχει διατελέσει Επικεφαλής Πελατειακής Κάλυψης Μεσαίων και Μεγάλων Επιχειρήσεων της Εμπορικής Τράπεζας και Σύμβουλος Διοίκησης της ALPHA BANK σε θέματα Wholesale Banking. Τον Σεπτέμβριο του 2016 επανεξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Από τον Αύγουστο του 2018 είναι μέλος της Επιτροπής Ειδικών Εκκαθαρίσεων.

Γεώργιος Βλαχάκης

Ο Γεώργιος Βλαχάκης διαθέτει 35 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον τραπεζικό τομέα τόσο στην Ελλάδα (Εμπορική Τράπεζα, Citibank) όσο και στο εξωτερικό (Citibank UK και IPB) με ειδίκευση στη λιανική τραπεζική και στο private banking. Από τον Ιούνιο του 2016 εκλέγεται μη εκτελεστικό μέλος του ΔΣ της Τράπεζας Αττικής. Κατά την περίοδο 2001-2012 υπήρξε στέλεχος της Εμπορικής Τράπεζας, και διετέλεσε επικεφαλής της Λιανικής Τραπεζικής, υπεύθυνος των Δικτύων Διανομής, του προγράμματος εκσυγχρονισμού της Τράπεζας ενώ συμμετείχε και ως μέλος στα διοικητικά συμβούλια θυγατρικών εταιρειών της Εμπορικής. Ξεκίνησε τη καριέρα του στο DINERS CLUB ΕΛΛΑΔΟΣ το 1978, ενώ από το 1984 έως το 2001 εργάστηκε για την CITI-BANK ΕΛΛΑΔΟΣ, το μεγαλύτερο διάστημα σαν Financial Controller (CFO), αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα και σημαντικούς περιφερειακούς ρόλους. Σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στα Χρηματοοικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Stirling της Μεγάλης Βρετανίας.

Γεώργιος Παναγιώτου

Ο Γεώργιος Παναγιώτου διαθέτει πάνω από 20 χρόνια εμπειρίας σε ανώτερες διοικητικές θέσεις στον τραπεζικό-επενδυτικό τομέα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, έχοντας εργαστεί στην Chase Manhattan Bank Λονδίνου, Eurobank Private Bank Λουξεμβούργου, Ιονική Τράπεζα και Ελληνική Τράπεζα. Επιπλέον υπηρέτησε σε επιτελικές θέσεις σε εταιρείες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, όπως Εκτελεστικός Πρόεδρος στην Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε., εκτελεστικό μέλος ΔΣ στην ΕΤΑΔ Α.Ε., Γενικός Οικονομικός Διευθυντής στην Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε., Διευθύνων Σύμβουλος σε ιδιωτικό όμιλο εταιρειών, ενώ άρχισε τη σταδιοδρομία του στον μακροοικονομικό προγραμματισμό. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού στη διοίκηση επιχειρήσεων (MBA) από το MIT Sloan School of Management, μεταπτυχιακού (MSc) στα Οικονομικά και Οικονομετρία από το πανεπιστήμιο Southampton και πτυχίου ΒΑ στα Οικονομικά και Στατιστική από το πανεπιστήμιο Exeter. Τον Σεπτέμβριο του 2016 επανεξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ (κατ’ εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3723/2008)

Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου

Η Ζαχαρούλα Παπαθεοδώρου είναι πτυχιούχος χημικός- μηχανικός απόφοιτος του Πολυτεχνείου Θεσσαλονίκης. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος με άριστα στην Τραπεζική από το ΕΑΠ. Διαθέτει σχεδόν 30 χρόνια εργασιακής εμπειρίας στον εγχώριο τραπεζικό τομέα. Εργάστηκε σε περιφερειακές και κεντρικές τραπεζικές εργασίες και κυρίως στην αξιολόγηση και δανειοδότηση ιδιωτών και επιχειρήσεων. Έχει διατελέσει επικεφαλής αξιολόγησης και ένταξης επενδυτικών σχεδίων σε αναπτυξιακά προγράμματα και έχει διδάξει σε πλήθος σεμιναρίων.

9. Πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 10, παρ. 1 της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Σύμφωνα με το άρθρο 10, παρ. 1 της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου παρατίθενται οι παρακάτω πληροφορίες με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2018:

- Ο πίνακας με τις σημαντικότερες άμεσες συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων του Ν. 3556/07 κατά την 31.12.2018 διαμορφώνεται ως εξής:

	Μετοχές	Ποσοστό Συμμετοχής
ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	212.918.027	46,16%
ΤΑΜΕΙΟ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ	149.907.554	32,5%
ΤΑΠΙΛΤΑΤ	13.046.573	2,829%

Με το Ν.4387/2016, το Ε.Τ.Α.Α./Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. εντάσσεται από 1/1/2017 στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ). Με την υπ' αριθμ. 61662/3406/30-12-2016 απόφαση της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Αλληλεγγύης το 5,625% των κοινών μετοχών της Τράπεζας που κατείχε το Ε.Τ.Α.Α./Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. περιήλθαν στο Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.), ενώ το υπόλοιπο 50,63% περιήλθε στον Ε.Φ.Κ.Α.

Με την υπ' αρ. Β/7/οικ.24635/2013/30-4-2018 (Φ.Ε.Κ. Β' 1587/8-5-2018) υπουργική απόφαση και την απόφαση 388 της συνεδρίασης Δ.Σ. Ε.Φ.Κ.Α. 21/10.5.2018, στις 16.05.2018 μεταβιβάστηκαν 8.354.559 κοινές μετοχές της Τράπεζας, καθώς και τα αντίστοιχα δικαιώματα προτίμησης, από το χαρτοφυλάκιο του Ε.Φ.Κ.Α., στο χαρτοφυλάκιο του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.. Έτσι η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε ποσοστό 45,58% και αυτή του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε ποσοστό 10,69 %.

Μετά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με την από 22-12-2017 απόφαση της Έκτακτης Γ.Σ., σε συνδυασμό με την από 21-05-2018 απόφαση του Δ.Σ., η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανήλθε σε ποσοστό 66,89%, του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε ποσοστό 11,78% και του Τ.Α.Π.Ι.Λ.Τ.-Α.Τ. σε ποσοστό 2,83% (30-5-2018-ημερομηνία διαπραγμάτευσης νέων μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών).

Με την Υπουργική Απόφαση Οικ. 33379/2703/15-06-2018 (Φ.Ε.Κ. Β' 2280/15-06-2018), στις 27.07.2018 μεταβιβάστηκαν 95.606.341 κοινές μετοχές της Τράπεζας, από το χαρτοφυλάκιο του Ε.Φ.Κ.Α. στο χαρτοφυλάκιο του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.. Έτσι, η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε 46,16% και αυτή του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε ποσοστό 32,50 %.

Μετά τη γνωστοποίηση του Ε.Φ.Κ.Α προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Αριθμ. Πρωτ. 7961/02-08-2018) σύμφωνα με την οποία τα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από κοινές μετοχές του Ε.Φ.Κ.Α. στην Τράπεζα ασκούνται από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, εφόσον η συμμετοχή του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας υπερβαίνει το 33% και μόνο ως προς το υπερβάλλον ποσοστό, το ποσοστό επί του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει ο Ε.Φ.Κ.Α. στην Τράπεζα διαμορφώνεται πλέον σε 33,00% και το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ασκεί το ποσοστό ύψους 13,16% των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν τις κοινές μετοχές κυριότητας του Ε.Φ.Κ.Α. στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ.14 του Ν.4387/2016 (Φ.Ε.Κ. Α' 85/2016) όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 114, παρ.8 του Ν.4549/2018 (Φ.Ε.Κ. Α' 105/2018), και την ειδική συμφωνία του άρθρου 114, παρ.8 του Ν.4549/2018 που υπεγράφη μεταξύ του Ε.Φ.Κ.Α και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας κατά την 31η Ιουλίου 2018 αναφορικά με τα δικαιώματα ψήφου στην Attica Bank, χωρίς να επέρχεται μεταβίβαση της κυριότητας των παραπάνω μετοχών του Ε.Φ.Κ.Α στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Σύμφωνα με την 3832/14.2.2019 επιστολή του Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και σύμφωνα με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο, εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (απόφαση ECB-SSM-2019-GR-1/QLF-2018-0064), η ειδική συμμετοχή του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε (Ν.Π.Ι.Δ.) στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας με ποσοστό άνω του 30%.

- Η Τράπεζα είχε υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.3723/2008 όπως ισχύει, με όλα τα προνόμια που αυτός παρέχει στο Ελληνικό Δημόσιο και προς τούτο είχαν εκδοθεί προνομιακές μετοχές, το καθεστώς των οποίων ρυθμιζόταν από τις διατάξεις του Ν. 3723/2008, σε συνδυασμό και με την με Αρ. Πρ. 54201/Β/2884/26-11-2008 Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών. Επίσης, η Τράπεζα τον Οκτώβριο του 2017 εξέδωσε, στο πλαίσιο των διατάξεων του Ν. 3723/08 (άρθρο 2), ομόλογο με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 380 εκατ. ευρώ, ετήσιας διάρκειας, για την άντληση ρευστότητας από τον Ε.Λ.Α. και με τη χρήση του ως επιλέξιμο κάλυμμα σε πράξεις αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος. Την 25/05/2018, η Τράπεζα προέβη σε πρόωρη αποπληρωμή του ως άνω ομολόγου, ενώ ταυτόχρονα προέβη στο πλαίσιο του ν. 3723/2008 (Πυλώνας ΙΙ) σε έκδοση ομολόγου με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 350 εκατ. ευρώ, διετούς διάρκειας (λήξη 25-05-2020), το οποίο χρησιμοποιείται ως κάλυμμα για άντληση ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά.

Η Τράπεζα κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση της 25-07-2018 αποφάσισε την εξαγορά εξ ολοκλήρου από αυτήν των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου, με αντάλλαγμα την παράδοση στο Ελληνικό Δημόσιο ομολογίων εκδοθησομένου ομολογιακού δανείου μειωμένης εξασφάλισης σύμφωνα με το ν.3723/2008, τη συνακόλουθη μείωση του συνολικού μετοχικού της κεφαλαίου, καθώς και την τροποποίηση του άρθρου 5 περί μετοχικού κεφαλαίου του Καταστατικού, την οποία ενέκρινε και η από 25-07-2018 Ιδιαίτερη Γενική Συνέλευση των προνομιούχων μετόχων. Με την υπ' αριθμ. ΜΑΔΚΑΕΣ 0003791 ΕΞ 2018/10-02-2018 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 5589/12-12-2018) εγκρίθηκε η άνω εξαγορά με ανταλλαγή και ανάληψη από το Ελληνικό Δημόσιο κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2, σύμφωνα με τον κανονισμό 575/2013, εκδόσεως της Τράπεζας. Η τροποποίηση του άρθρου 5 περί μετοχικού κεφαλαίου του Καταστατικού της Τράπεζας, η οποία επήλθε συνεπεία της μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 14951/05-02-2019 απόφαση του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, η οποία καταχωρίστηκε στο Γ.Ε.ΜΗ με την υπ' αριθμ. 14944/05-02-2019 ανακοίνωση.

-Σε συνέχεια μεταβίβασης χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων εντός του 2017 στην Εταιρεία Ειδικού Σκοπού SPV, με την επωνυμία ABS METEXELIXIS S.A.(με έδρα το Λουξεμβούργο), η Τράπεζα σε υλοποίηση της απόφασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης της 27-06-2018 ολοκλήρωσε την 26.10.2018 τη Συναλλαγή για την πώληση του ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου NPE 's στον Επενδυτή (ήτοι TOCU Europe II, S.a.r.l.), καθώς και τη διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων σε εταιρεία συμφερόντων του ως άνω Επενδυτή, με την επωνυμία QQUANT MASTER SERVICER S.A., η οποία έχει λάβει την απαιτούμενη έγκριση από την Τράπεζα της Ελλάδος. Στο πλαίσιο αυτό ο Επενδυτής κατέβαλε το σύνολο του ποσού για την ολοκλήρωση της Συναλλαγής.

- Δεν υφίστανται καταστατικοί περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου και στις προθεσμίες ασκήσεως δικαιωμάτων ψήφου, πλην των εκ του νόμου προβλεπόμενων.
- Δεν υφίστανται κανόνες για τον διορισμό και την αντικατάσταση μελών του Δ.Σ., καθώς και για την τροποποίηση του Καταστατικού, που διαφοροποιούνται από τα προβλεπόμενα στους Ν. 3601/2007, Ν. 3016/2002, Κ.Ν. 2190/1920, σε συνδυασμό με το ν. 4548/2018.
- Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου διενεργείται με απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως ή του Δ.Σ., σύμφωνα με το Καταστατικό και τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Πληροφόρηση επί των Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για το έτος 2018 (1.1-31.12.2018), σε εφαρμογή του Κανονισμού 575/2013, άρθρο 450		
	Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου	
	Μη Εκτελεστικά	Εκτελεστικά
Αριθμός δικαιούχων	7	3
Σύνολο σταθερών αποδοχών	467.900	-
Σύνολο μεταβλητών αποδοχών με διάκριση σε:	-	-
Μετρητά		
Μετοχές		
Χρηματοπιστωτικά μέσα συνδεδεμένα με μετοχές		
Άλλες κατηγορίες		
Ποσά αναβαλλόμενων αποδοχών με διάκριση σε:	-	-
Κατοχυρωμένες		
Μη κατοχυρωμένες		
Ποσά αναβαλλόμενων αποδοχών που έχουν αποφασισθεί να καταβληθούν και μειώθηκαν μέσω αναπροσαρμογών με βάση την επίδοση	-	-
Αριθμός δικαιούχων που έλαβε πληρωμή λόγω προσλήψεως	-	-
Συνολικό ποσό πληρωμής λόγω προσλήψεως	-	-
Αριθμός δικαιούχων που έλαβε αποζημίωση λόγω αποχωρήσεως	-	-
Συνολικό ποσό αποζημιώσεως λόγω αποχωρήσεως	-	-
Υψηλότερο ποσό που καταβλήθηκε ως αποζημίωση σε μεμονωμένο άτομο	-	-

Αθήνα, 15 Μαρτίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΕΛΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΙ 310803

**ΕΤΗΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2018**

**Βάσει των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς
όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση**

Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2018

**ΠΙ. ΕΤΗΣΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2018**

(ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΚΑΙ Η ΈΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ)

Η Ετήσια Ατομική και Ενοποιημένη Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2018, καθώς και οι σημειώσεις που τις συνοδεύουν, εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο κατά τη συνεδρίαση της 23^{ης} Απριλίου 2019 και αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα της Τράπεζας, καθώς και στον διαδικτυακό χώρο του Χ.Α., όπου και θα παραμείνουν στην διάθεση του επενδυτικού κοινού για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δέκα (10) ετών από την ημερομηνία της συντάξεως και δημοσιοποίησής τους.

Αθήνα, 23 Απριλίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο Σ.Φ.Ο.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι.
ΜΙΧΕΛΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΙ 310803

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν.
ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΕ 119288

ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΜ.
ΤΣΑΚΙΡΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. Λ 024276

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Λ.
ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΕ 241810

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Γ.
ΡΙΖΟΣ
Α.Δ.Τ. Ξ 989060

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΤΗΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Σημείωση	Σελίδα
Έκθεση Ανεξάρτητου Ελεγκτή	8
Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης	19
Κατάσταση συνολικού εισοδήματος	20
Κατάσταση οικονομικής θέσης	21
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης	22
Ατομική Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης	24
Κατάσταση ταμειακών ροών	26
1. Γενικές πληροφορίες	27
2. Κύριες λογιστικές αρχές	28
(2.1) Αρχές παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεων	28
(2.2) Συνέχιση Δραστηριότητας	28
(2.3) Ενοποιημένοι Λογαριασμοί - Θυγατρικές	29
(2.4) Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	29
(2.5) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα	30
(2.6) Επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	30
(2.7) Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων (Repos)	31
(2.8) Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	31
(2.9) Επενδύσεις σε ακίνητα	32
(2.10) Άυλα περιουσιακά στοιχεία	32
(2.11) Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	32
(2.12) Δάνεια και Απαιτήσεις	32
(2.13) Απομείωση για πιστωτικούς κινδύνους	32
(2.14) Μισθώσεις	33
(2.15) Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης κινδύνου	34
(2.16) Συμψηφισμός Απαιτήσεων – Υποχρεώσεων	34
(2.17) Έσοδα και Έξοδα από Τόκους	34
(2.18) Προμήθειες και Συναφή Έσοδα	34
(2.19) Προβλέψεις	35
(2.20) Φόρος Εισοδήματος	35
(2.21) Παροχές προς το Προσωπικό	35
(2.22) Αναγνώριση του χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις	36
(2.23) Παύση απεικόνισης του χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις	36
(2.24) Λειτουργικοί Τομείς	36
(2.25) Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	37
(2.26) Κέρδη ανά μετοχή	37
(2.27) Δραστηριότητες θεματοφυλακής	37
(2.28) Μερίσματα	37
(2.29) Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις	37
(2.30) Μετοχικό Κεφάλαιο	37
(2.31) Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικοί τίτλοι	38
(2.32) Νέα Πρότυπα και διερμηνείες	39
(2.33) Σημαντικές λογιστικές κρίσεις και εκτιμήσεις	46
(2.34) Λογιστικές αρχές που εφαρμόζονται από 1/1/2018	48
3. Ανάλυση κατά Λειτουργικό Τομέα	56
4. Τόκοι και συναφή έσοδα	58

5. Τόκοι και συναφή έξοδα	58
6. Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	59
7. Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	59
8. Κέρδη / (ζημίες) από χρηματοοικονομικές πράξεις	59
9. Κέρδη / (ζημίες) από πράξεις επενδυτικού χαρτοφυλακίου	60
10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	60
11. Λειτουργικά έξοδα	61
12. Φόροι	62
13. Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή - βασικά και μειωμένα	63
14. Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	63
15. Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	64
16. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	64
17. Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	64
18. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα στο αποσβέσιμο κόστος	65
18.1 Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	65
18.2 Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (εκμισθωτής)	65
18.3 Εξέλιξη προβλέψεων για απομείωση αξίας δανείων κατά πελατών	66
18.4 Τιτλοποίηση και αποαναγνώριση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων	66
19. Ζημία απομείωσης χρηματοοικονομικών στοιχείων	67
20. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσοδών (FVOCI)	68
21. Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	69
22. Συμμέτοχες σε θυγατρικές εταιρείες	70
23. Συμμέτοχες σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες	70
24. Άυλα περιουσιακά στοιχεία	72
25. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια	73
26. Επενδύσεις σε ακίνητα	76
27. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	77
28. Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	78
29. Υποχρεώσεις προς πελάτες	79
30. Εκδοθείσες ομολογίες	80
31. Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις- υποχρεώσεις	81
32. Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού	83
32.1 Πρόγραμμα συνταξιοδοτικών παροχών	83
32.2 Πρόγραμμα συμπληρωματικών παροχών εφάπαξ	85
32.3 Αποζημίωση από την υπηρεσία σύμφωνα με τον κανονισμό εργασίας προσωπικού	86
33. Λοιπές προβλέψεις	87
34. Λοιπές υποχρεώσεις	87

35. Ίδια Κεφάλαια	88
36. Αποθεματικά	89
37. Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	90
38. Λειτουργικές μισθώσεις	90
39. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	91
40. Εταιρείες του Ομίλου	91
41. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις	92
41.1 Υποχρεώσεις και δεσμεύσεις ενεργητικού εκτός κατάστασης οικονομικής θέσης	92
41.2 Φορολογικές υποχρεώσεις	93
41.3 Νομικά θέματα	93
42. Διαχείριση κινδύνων	93
42.1 Κίνδυνος ρευστότητας	97
42.2 Κίνδυνος αγοράς	102
42.3 Πιστωτικός κίνδυνος	112
42.4 Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου	120
42.5 Πρόβλεψη απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	128
42.6 Ρυθμίσεις δανείων	132
42.7 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	134
43. Ποσοτική επίπτωση ΔΠΧΑ 9	137
44. Κεφαλαιακή επάρκεια	140
45. Γεγονότα μεταγενέστερα της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2018	143

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
Στρατηγού Τόμπρα 3
153 42 Αγία Παρασκευή
Ελλάδα
Τηλέφωνο: +30 210 60 62 100
Φαξ: +30 210 60 62 111

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή

Προς τους Μετόχους της
ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις της ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (η «Τράπεζα») που αποτελούνται από την Εταιρική και Ενοποιημένη Κατάσταση Οικονομικής Θέσης της 31 Δεκεμβρίου 2018, τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης και Λοιπών Συνολικών Εισοδημάτων, Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων και Ταμειακών Ροών της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις Σημειώσεις που περιλαμβάνουν περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, τη χρηματοοικονομική θέση της ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και των θυγατρικών αυτής (ο «Όμιλος») κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 και τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση Γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα της Ελεγκτικής (ΔΠΕ), όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας «Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα και τις ενοποιούμενες θυγατρικές της σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Λογιστών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχό μας επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσης. Τα θέματα αυτά και οι σχετιζόμενοι κίνδυνοι ουσιώδους ανακρίβειας αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε από τον έλεγχό μας το σημαντικό θέμα ελέγχου
<p>Πρόβλεψη απομείωσης για τον πιστωτικό κίνδυνο από δάνεια και απαιτήσεις πελατών στο αναπόσβεστο κόστος</p> <p>Από 1 Ιανουαρίου 2018 το ΔΠΧΑ 9 αντικατέστησε το ΔΛΠ 39. Το νέο αυτό πρότυπο είναι αρκετά σύνθετο καθώς απαιτεί να αναγνωρίσει αναμενόμενες ζημίες πιστωτικού κινδύνου που απαιτούν σημαντική άσκηση κρίσης και εκτιμήσεων με αποτέλεσμα να υπάρχει σημαντική αύξηση της απομείωσης για απαιτήσεις δανείων από πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος.</p> <p>Το 2018 ήταν η πρώτη χρήση εφαρμογής του νέου προτύπου και δεν υπάρχει η απαραίτητη εμπειρία για την αξιολόγηση της ποιότητας του υπολογισμού της εκτίμησης σε σχέση με την οριστική ζημία. Για τον υπολογισμό της ζημιάς απαιτείται μεγάλος όγκος απαιτούμενων δεδομένων από διάφορες πηγές και συστήματα που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί ξανά για τον υπολογισμό λογιστικών αποτελεσμάτων. Τα παραπάνω αυξάνουν σημαντικά τον κίνδυνο για την ποιότητα των δεδομένων αλλά και την ακρίβεια και αξιοπιστία των μοντέλων που επεξεργάζονται τα δεδομένα αυτά.</p> <p>Ο Όμιλος στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις την 31 Δεκεμβρίου 2018 εμφανίζει ποσό ΕΥΡΩ 1 845 εκατ.</p>	<p>Η ελεγκτική προσέγγιση που υιοθετήσαμε συμπεριλάμβανε την εξέταση για τον σχεδιασμό και τη λειτουργική αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας καθώς και διαδικασίες ουσιαστικής επαλήθευσης.</p> <p>Αξιολογήσαμε κατά τη μετάβαση ότι οι λογιστικές αρχές του ΔΠΧΑ 9 που εφαρμόστηκαν ήταν οι κατάλληλες.</p> <p>Εκτιμήσαμε ότι οι παραδοχές και οι αποφάσεις που πήρε η Διοίκηση για την ταξινόμηση και επιμέτρηση χρηματοοικονομικών μέσων είναι κατάλληλες και λογικές.</p> <p>Αξιολογήσαμε τις νέες διαδικασίες και εφαρμογές και τα νέα συστήματα με τις αντίστοιχες δικλίδες ασφαλείας ως προς την ταξινόμηση και επιμέτρηση.</p> <p>Εκτιμήσαμε την ακρίβεια και σχετικότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση και επιμέτρηση. Επικεντρωθήκαμε στη διαδικασία ελέγχου για την πληρότητα και ακρίβεια των δεδομένων που περιλαμβάνονται στα μοντέλα υπολογισμού απομείωσης καθώς και στην αξιολόγηση στην οποία προβαίνει η Διοίκηση για την επικύρωση των αποτελεσμάτων.</p>

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε από τον έλεγχό μας το σημαντικό θέμα ελέγχου
<p>(2017: 2 667 εκατ.) ως απαιτήσεις από πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος καθώς και ΕΥΡΩ 253 εκατ. (2017: 475 εκατ.) ως απομείωση επί των απαιτήσεων αυτών.</p> <p>Ο Όμιλος αναγνώρισε ζημία ποσού ΕΥΡΩ 98 εκατ. περίπου από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 που επιβάρυνε τα Ίδια Κεφάλαια του Ομίλου κατά την 1 Ιανουαρίου 2018.</p> <p>Συνεπώς καταλήξαμε ότι η πρόβλεψη απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων πελατών στο αναπόσβεστο κόστος αποτελεί σημαντικό θέμα ελέγχου επειδή:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Στηρίζεται στην εφαρμογή μιας νέας λογιστικής αρχής (ΔΠΧΑ 9) που απαιτεί νέες εκτιμήσεις και κρίσεις και καινούρια συστήματα για την επεξεργασία δεδομένων. — Γίνεται άσκηση κρίσης για την ορθή κατάταξη των δανείων και του τρόπου με τον οποίο γίνεται η επιμέτρηση τους. — Ο υπολογισμός της απομείωσης απαιτεί σημαντική κρίση από τη Διοίκηση για τα μακροοικονομικά κριτήρια που πρέπει να χρησιμοποιηθούν στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας. — Ο υπολογισμός της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας υποστηρίζεται από ένα νέο τρόπο διαδικασιών, συστημάτων και εσωτερικών δικλίδων που δεν έχει εξετασθεί στην πράξη. — Απαιτεί κρίση για τον σωστό σχεδιασμό των μαθηματικών τύπων και δεδομένων που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας. 	<p>Οι διαδικασίες επαλήθευσης που επιλέξαμε να εφαρμόσουμε για τον υπολογισμό της αναμενόμενης ζημίας συμπεριλάμβαναν τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Για συγκεκριμένο δείγμα δανείων επαληθεύσαμε τους μηχανισμούς που χρησιμοποιεί η Τράπεζα για την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου. — Ως προς την απομείωση σε ατομική βάση επιλέξαμε ένα δείγμα δανείων με κύριο κριτήριο το υπόλοιπο του πιστωτικού κινδύνου και αξιολογήσαμε την επάρκεια της πρόβλεψης που καταχωρήθηκε. Στη διαδικασία αυτή εφαρμόσαμε διαδικασίες αξιολόγησης των δεδομένων και της αξιοπιστίας των αναμενόμενων ροών που χρησιμοποιούνται στην εξατομικευμένη απομείωση. — Ως προς την απομείωση σε επίπεδο χαρτοφυλακίου αξιολογήσαμε τη μεθοδολογία της Τράπεζας, εκτιμώντας την ορθότητα των στοιχείων που απαιτούνται για τον υπολογισμό της απομείωσης από τα συστήματα της Τράπεζας. <p>Αξιοποιήσαμε τις γνώσεις εξειδικευμένων στελεχών για την αξιολόγηση της μεθοδολογίας της Τράπεζας, καθώς επίσης πραγματοποιήσαμε δειγματοληπτικό επανυπολογισμό παραμέτρων του μοντέλου.</p> <p>Για συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια αξιολογήσαμε την ύπαρξη και την αποτίμηση των εξασφαλίσεων που</p>

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε από τον έλεγχό μας το σημαντικό θέμα ελέγχου
<ul style="list-style-type: none"> — Απαιτεί κρίση για τα κριτήρια λόγω των οποίων ο Όμιλος πιστεύει πως έχει αυξηθεί ο πιστωτικός κίνδυνος. — Απαιτεί αξιολόγηση των προσαρμογών της Διοίκησης στα αποτελέσματα των μοντέλων επιμέτρησης αναμενόμενου πιστωτικού κινδύνου. <p>Περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο υπολογισμού της πρόβλεψης απομείωσης υπάρχουν στην σημείωση 2.34 επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.</p> <p>Οι γνωστοποιήσεις που απαιτεί το ΔΠΧΑ 9 είναι εξίσου σημαντικές για να γίνει κατανοητός ο λόγος της επίπτωσης που είχε ο Όμιλος από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 αλλά και για την κατανόηση των εκτιμήσεων που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης ζημίας πιστωτικού κινδύνου.</p>	<p>λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της απομείωσης.</p> <p>Τέλος, αξιολογήσαμε την επάρκεια των σχετικών γνωστοποιήσεων στις οικονομικές καταστάσεις.</p>
<p>Ανακτησιμότητα αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων</p> <p>Ο Όμιλος αναγνώρισε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ΕΥΡΩ 420 εκατ. (2017: ΕΥΡΩ 376 εκατ.) για προσωρινές διαφορές και φορολογικές ζημιές στο βαθμό που θεωρεί ότι είναι ανακτήσιμες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν.</p> <p>Στην σημείωση 31 των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων γίνεται ανάλυση των προσωρινών διαφορών και φορολογικών ζημιών. Η επιμέτρηση ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων θεωρείται σημαντικό θέμα ελέγχου καθώς η αξιολόγηση της ανακτησιμότητάς τους που πραγματοποιήθηκε από τη Διοίκηση είναι σύνθετη και χαρακτηρίζεται από μεγάλο βαθμό υποκειμενικότητας.</p>	<p>Αξιολογήσαμε τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν από την Διοίκηση για να εκτιμήσει την πιθανότητα ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που έχουν αναγνωριστεί στον ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2018 μέσω μελλοντικών φορολογητέων κερδών.</p> <p>Αξιολογήσαμε το εύλογο των κύριων παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν από τη Διοίκηση για το επιχειρηματικό πλάνο ως εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Συγκρίνοντας αυτές με τις δικές μας ανεξάρτητες προσδοκίες που έχουν βασιστεί στη γνώση του κλάδου και στην κατανόηση που αποκτήσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε από τον έλεγχό μας το σημαντικό θέμα ελέγχου
<p>Η ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξαρτάται από τη δυνατότητα της Τράπεζας να παράγει μελλοντικά επαρκή φορολογητέα κέρδη που δύνανται να χρησιμοποιηθούν έναντι εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών και φορολογικών ζημιών (πριν αυτές λήξουν).</p> <p>Η αξιολόγηση από μέρους της Διοίκησης του κατά πόσο θα υπάρξουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη απαιτεί τις ακόλουθες σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Παραδοχές στις οποίες στηρίζεται το επιχειρηματικό πλάνο της Τράπεζας, σε σχέση με εκτιμήσεις για τις μελλοντικές επιδόσεις που σχετίζονται με τον προσδιορισμό των αναμενόμενων φορολογητέων κερδών στο μέλλον. — Εκτιμήσεις που πρέπει να καλύπτουν τον χρονικό ορίζοντα έως τη νομική εκπνοή της περιόδου εντός της οποίας μπορεί να ανακτηθεί η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση. — Προσαρμογές που απαιτούνται για την εκτίμηση των φορολογητέων κερδών από τα λογιστικά κέρδη (όπως εκτιμώνται στο επιχειρηματικό πλάνο) για να συνάγεται το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που θα μπορεί να ανακτηθεί σε μελλοντικές χρήσεις. 	<p>Για τους σκοπούς της αξιολόγησής μας επί της ανακτησιμότητας, ελέγξαμε τις προσαρμογές που εφαρμόστηκαν από τη Διοίκηση για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών από τα λογιστικά κέρδη, με την υποστήριξη εξειδικευμένων στελεχών μας σε φορολογικά θέματα, ενώ εξετάσαμε και τη συνέπεια με τις προηγούμενες χρήσεις συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης της ακρίβειας ιστορικά των προϋπολογιστικών στοιχείων της Τράπεζας. Οι διαδικασίες μας περιλάμβαναν και αξιολόγηση της ερμηνείας της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας από τη Διοίκηση σε σχέση με τις λογιστικές διαγραφές και τη σταδιακή απόσβεση της οριστικής φορολογικής ζημίας από πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων και διαγραφές οφειλών πιστούχων.</p> <p>Αξιολογήσαμε την επάρκεια των γνωστοποιήσεων των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των κύριων παραδοχών και κρίσεων.</p>
<p>Μεταβίβαση από-αναγνώριση δανειακού χαρτοφυλακίου</p> <p>Η Τράπεζα, κατ' εφαρμογή του Νόμου 3156/2003, μεταβίβασε δάνεια (συνολικού ποσού ΕΥΡΩ 700.5 εκ. περίπου) (Σημείωση 18.4) σε εταιρεία</p>	<p>Για την αξιολόγηση της θέσης της Τράπεζας αναφορικά με την μεταφορά των δανείων διενεργήσαμε τις εξής διαδικασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Εξετάσαμε τα συμβατικά έγγραφα σχετικά με τη μεταβίβαση των δανείων για να διαπιστώσουμε αν πληρούνται τα κριτήρια των ΔΠΧΑ

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε από τον έλεγχό μας το σημαντικό θέμα ελέγχου
<p>ειδικού σκοπού, μέσω τιτλοποίησης του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου.</p> <p>Χρειάστηκε σημαντική άσκηση κρίσης από την πλευρά της Διοίκησης αναφορικά με το αν μπορεί να αποαναγνωρίσει τα δάνεια αυτά από τα περιουσιακά στοιχεία της βασιζόμενη αν η Τράπεζα:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Έχει μεταφέρει τα οφέλη και τους κινδύνους από το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο, — Έχει απωλέσει τον έλεγχο επί των δανείων αυτών. 	<p>όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με το θέμα αυτό.</p> <ul style="list-style-type: none"> — Αναλύσαμε τους συμβατικούς όρους της μεταβίβασης ώστε να εξετάσουμε εάν η Τράπεζα έχει απωλέσει τον έλεγχο στα δάνεια αυτά. <p>Επίσης, εξετάσαμε την επάρκεια των σχετικών γνωστοποιήσεων για αυτή τη συναλλαγή στις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις.</p>
<p>Αποτίμηση Ομολόγου Επιπέδου 3</p> <p>Στην κατηγορία χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (Σημείωση 20) περιλαμβάνεται το ομόλογο που είχε προκύψει από την τιτλοποίηση που έγινε το 2017 ονομαστικής αξίας (ΕΥΡΩ 525 εκατ. Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας του ομολόγου (επίπεδο 3) (Σημείωση 42.7) που προέκυψε από την τιτλοποίηση αυτή ενέχει σημαντικές εκτιμήσεις από τη Διοίκηση και απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις καθώς και την συνδρομή εξειδικευμένων στελεχών. Λόγω των ανωτέρω, θεωρούμε το θέμα αυτό ως ένα σημαντικό θέμα ελέγχου.</p>	<p>Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες σχετικά με την αποτίμηση σε εύλογη αξία του ομολόγου που προέκυψε από την εν λόγω συναλλαγή περιλάμβαναν την αρωγή των εσωτερικών εμπειρογνομόνων μας σε θέματα αποτίμησης. Επίσης έγινε αξιολόγηση των παραδοχών της Διοίκησης για την μέθοδο αποτίμησης του Ομολόγου και κυρίως των παραδοχών που αφορούν την εισπραξιμότητα των ροών από το ομόλογο.</p>

Άλλες Πληροφορίες

Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, για την οποία γίνεται σχετική αναφορά στην «Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων» και στις Δηλώσεις των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου όπως περιλαμβάνονται στην προβλεπόμενη από το Ν. 3556/2007 Ετήσια Οικονομική Έκθεση αλλά δεν περιλαμβάνουν τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις και την Έκθεση Ελέγχου επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφράζουμε με τη γνώμη αυτή οποιασδήποτε μορφής συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις άλλες πληροφορίες και, με τον τρόπο αυτό, να εξετάσουμε εάν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις ή τις γνώσεις που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις εργασίες που έχουμε εκτελέσει, καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε τίποτα να αναφέρουμε σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνη της Διοίκησης και των Υπευθύνων για τη Διακυβέρνηση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν η Διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Τράπεζα και τον Όμιλο ή να διακόψει τη δραστηριότητά τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Η Επιτροπή Ελέγχου (άρθ. 44 του Ν. 4449/2017) της Τράπεζας έχει την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου.

Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη, είτε σε λάθος, και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση αυτές τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις.

Στα πλαίσια του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.
- Καταλήγουμε σε συμπέρασμα για την καταλληλότητα της χρήσης από τη Διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το αν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Αν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων ή, αν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Αποκτούμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί αυτών των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Εταιρείας και των θυγατρικών της. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε σε αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας, και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσης και ως εκ τούτου αποτελούν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή, εκτός εάν νόμος ή κανονισμός αποκλείει τη δημοσιοποίηση ενός θέματος ή όταν, σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις, διαπιστώσουμε ότι ένα θέμα δε θα έπρεπε να γνωστοποιηθεί με την έκθεσή μας, διότι ενεργώντας κατ' αυτό τον τρόπο θα αναμενόταν εύλογα ότι οι αρνητικές επιπτώσεις θα υπερτερούσαν από τα οφέλη δημοσίου συμφέροντος μιας τέτοιας δημοσιοποίησης.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

1. Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του Άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

- (α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43ββ του Ν. 2190/1920.
- (β) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των Άρθρων 43α και 107Α και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 43ββ του Ν. 2190/1920 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.
- (γ) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, για την Τράπεζα, τον Όμιλο και το περιβάλλον τους, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων είναι συνεπής με τη Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας με ημερομηνία 22 Απριλίου 2019, που προβλέπεται από το άρθρο 11 του Κανονισμού αριθ. 537/2014 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

3. Παροχή μη Ελεγκτικών Υπηρεσιών

Δεν παρείχαμε στην Τράπεζα και τις θυγατρικές της εταιρείες μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού αριθ. 537/2014 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Οι επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα και στις θυγατρικές της εταιρείες, κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018 γνωστοποιούνται στη Σημείωση 11 των συνημμένων Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων.

4. Διορισμός Ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές της Τράπεζας με την από 28 Απριλίου 2009 απόφαση της Ετήσιας Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων. Έκτοτε ο διορισμός μας έχει αδιαλείπτως ανανεωθεί για μια συνολική περίοδο 10 ετών με βάση τις κατ' έτος λαμβανόμενες αποφάσεις της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Αθήνα, 23 Απριλίου 2019

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
ΑΜ ΣΟΕΛ 114

Χαράλαμπος Συρούνης,
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 19071

Αναστάσιος Παναγίδης,
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 12831

Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης

(Ποσά σε χιλ. €)	Σημ.	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1η Ιανουαρίου έως 31/12/2018	31/12/2017	Από 1η Ιανουαρίου έως 31/12/2018	31/12/2017
Τόκοι και συναφή έσοδα	4	115.454	137.302	115.454	137.302
Μείον : Τόκοι και συναφή έξοδα	5	(46.164)	(50.310)	(46.195)	(50.369)
Καθαρά έσοδα από τόκους		69.290	86.992	69.259	86.933
Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	6	15.984	20.475	14.638	18.838
Μείον : Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες	7	(9.028)	(9.849)	(9.028)	(9.989)
Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες		6.956	10.626	5.610	8.850
Κέρδη / (ζημίες) από χρηματοοικονομικές πράξεις	8	1.418	1.334	1.418	1.072
Κέρδη / (ζημίες) από πράξεις του επενδυτικού χαρτοφυλακίου	9	690	155	690	155
Κέρδος από μεταβίβαση χαρτοφυλακίου μέσω τιτλοποίησης	18.4	47.000	70.000	47.000	70.000
Λοιπά έσοδα / (έξοδα)	10	2.634	(2.478)	2.657	(2.481)
Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες		127.987	166.629	126.634	164.528
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	11	(33.704)	(38.554)	(33.290)	(38.041)
Γενικά λειτουργικά έξοδα προ προβλέψεων	11	(30.494)	(31.051)	(30.133)	(30.276)
Αποσβέσεις	11	(7.780)	(6.511)	(7.754)	(6.447)
Σύνολο λειτουργικών εξόδων		(71.978)	(76.116)	(71.178)	(74.764)
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρων και προβλέψεων		56.009	90.513	55.456	89.764
Προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου	19	(27.527)	(73.500)	(27.527)	(73.500)
Προβλέψεις απομείωσης λοιπών στοιχείων ενεργητικού	11	(3.191)	(14.925)	(2.878)	(14.625)
Κόστος αποζημίωσης προγράμματος αποχώρησης προσωπικού	11	(17.214)	0	(17.214)	0
Αποτελέσματα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες	23	(3.329)	(953)	-	-
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρου εισοδήματος		4.748	1.134	7.837	1.639
Μείον : φόρος εισοδήματος	12	(7.105)	(704)	(7.270)	(583)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου μετά φόρων		(2.357)	430	567	1.056
<u>Κατανέμονται σε:</u>					
Ιδιοκτήτες μητρικής		(2.357)	430	-	-
Κέρδη/ (ζημίες) της περιόδου ανά μετοχή - βασικά και μειωμένα (σε €)	13	(0,0022)	0,0002	0,0005	0,0005

Κατάσταση συνολικού εισοδήματος

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1η Ιανουαρίου έως 31/12/2018	31/12/2017	Από 1η Ιανουαρίου έως 31/12/2018	31/12/2017
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου μετά φόρου εισοδήματος που αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(2.357)	430	567	1.056
Ποσά που αναταξινομούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων				
<u>Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)</u>				
Μεταβολή στην εύλογη αξία (προ φόρων)	(37.664)	-	(37.664)	-
Μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων (προ φόρων)	(1.293)	-	(1.293)	-
Φόρος εισοδήματος	11.297	-	11.297	-
<u>Χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων</u>				
Μεταβολή στην εύλογη αξία (προ φόρων)	-	6.094	-	6.094
Μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων (προ φόρων)	-	(348)	-	(348)
Φόρος εισοδήματος	-	(1.666)	-	(1.666)
Ποσά που δεν αναταξινομούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων				
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημίες) καθορισμένων προγραμμάτων παροχών	(415)	(6.052)	(409)	(6.046)
Φόρος εισοδήματος	120	1.416	119	1.414
Σύνολο αποτελεσμάτων μετά το φόρο εισοδήματος που καταχωρήθηκαν απ'ευθείας στην καθαρή θέση	(27.954)	(557)	(27.950)	(552)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) μετά από φόρους	(30.311)	(127)	(27.383)	504

Κατάσταση οικονομικής θέσης

(Ποσά σε χιλ. €)		Όμιλος		Τράπεζα	
Ενεργητικό	Σημ.	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	14	60.860	38.473	60.858	38.471
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	15	9.429	2.698	9.422	2.690
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	17	87	190	87	190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	16	2.950	3.536	2.950	3.536
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (μετά από προβλέψεις)	18	1.592.144	2.192.074	1.592.144	2.192.074
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	20	909.288	-	909.288	-
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση	20	-	581.022	-	581.022
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	21	9.879	-	9.879	-
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις	21	-	9.899	-	9.899
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	22	0	0	1.102	2.926
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	23	3.427	6.757	7.702	7.702
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	25	31.646	28.716	31.581	28.629
Επενδύσεις σε ακίνητα	26	57.862	58.047	57.862	58.047
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	24	50.413	46.668	50.390	46.635
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	31	420.357	376.402	420.355	376.718
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	27	202.162	192.967	202.050	192.793
Σύνολο ενεργητικού		3.350.505	3.537.449	3.355.671	3.541.334
Υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	28	424.649	943.451	424.649	943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	29	2.281.875	1.924.131	2.288.350	1.932.425
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	17	34	122	34	122
Εκδοθείσες ομολογίες	30	99.676	0	99.676	0
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού	32	12.925	14.269	12.874	14.227
Λοιπές προβλέψεις	33	21.575	4.535	21.575	4.535
Λοιπές υποχρεώσεις	34	18.874	18.236	18.235	17.537
Σύνολο υποχρεώσεων		2.859.609	2.904.744	2.865.395	2.912.297
Ίδια Κεφάλαια					
Μετοχικό κεφάλαιο (κοινές μετοχές)	35	138.376	701.806	138.376	701.806
Μετοχικό κεφάλαιο (προνομιούχες μετοχές)	35	0	100.200	0	100.200
Αποθεματικά	36	450.545	246.609	450.339	246.399
Σωρευμένες ζημιές	35	(98.024)	(415.910)	(98.439)	(419.368)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων ιδιοκτητών μητρικής		490.897	632.705	490.276	629.037
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		490.897	632.705	490.276	629.037
Σύνολο Υποχρεώσεων και Ιδίων Κεφαλαίων		3.350.505	3.537.449	3.355.671	3.541.334

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις (σελ. 27 έως 143) αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων της 31ης Δεκεμβρίου 2018

Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

Όμιλος

(Ποσά σε χιλ. €)	Μετοχικό κεφάλαιο (κοινές μετοχές)		Μετοχικό κεφάλαιο (προνομιούχες μετοχές)		Λοιπά αποθεματικά	Αποθεματικά	Σωρευμένα κέρδη/ζημιές	Δικαιώματα		
	701.806	100.200	6.571	252.623				Σύνολα	Μειωψηφίας	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων
Υπόλοιπα 1/1/2017	701.806	100.200	(6.571)	252.623			(415.414)	632.644	1.261	633.905
Κέρδη της περιόδου							430	430	(0)	430
Στοιχεία συνολικών εσόδων										
Αξίογραφα διαθέσιμα προς πώληση: αποτίμηση			6.094					6.094		6.094
Αξίογραφα διαθέσιμα προς πώληση: μεταφορά στο αποτέλεσμα			(348)					(348)		(348)
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημιές) καθορισμένων προγραμμάτων παροχών			(6.052)					(6.052)		(6.052)
Φόρος εισοδήματος			(251)					(251)		(251)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) με τά από φόρους	0	0	(557)	0	0	0	430	(127)	(0)	(127)
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών				(57)			244	187	(1.261)	(1.074)
Μεταβολή από αναλογιστικά προγράμματα			1.171				(1.171)	(0)		(0)
Υπόλοιπα 31/12/2017	701.806	100.200	(5.957)	252.566			(415.910)	632.705	(0)	632.705

Οι επαναπτόμενες σημειώσεις (σελ. 27 έως 143) αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων της 31ης Δεκεμβρίου 2018

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Όμιλος	Μετοχικό κεφάλαιο (κοινές μετοχές)	Μετοχικό κεφάλαιο (προνομιούχες μετοχές)	Λοιπά αποθεματικά	Αποθεματικά	Σωρευμένα κέρδη/ζημιές	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων
(Ποσά σε χιλ. €)						
Υπόλοιπα 1/1/2018	701.806	100.200	(6.014)	252.623	(415.910)	632.705
Επίπτωση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1/1/2018					(96.717)	(96.717)
Υπόλοιπα 1/1/2018, αναμορφωμένο	701.806	100.200	(6.014)	252.623	(512.627)	535.987
ζημιές της περιόδου					(2.357)	(2.357)
Στοιχεία συνολικών εσόδων						
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI): αποτίμηση			(37.664)			(37.664)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI): μεταφορά στο αποτέλεσμα			(1.293)			(1.293)
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημιές) καθορισμένων προγραμμάτων παροχών			(415)			(415)
Φόρος εισοδήματος			11.418			11.418
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) μετά από φόρους	0	0	(27.954)	0	(2.357)	(30.311)
Εξαγορά προνομιούχων μετοχών		(100.200)			(87)	(100.287)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με έκδοση κοινών μετοχών	88.884					88.884
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου με συμψηφισμό ζημιών	(419.253)				419.253	0
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου για δημιουργία ειδικού αποθεματικού	(233.060)			233.060		0
Μεταβολή από αναλογιστικά προγράμματα			(1.171)		1.171	0
Έξοδα αυξήσεως μετοχικού κεφαλαίου				(3.376)		(3.376)
Υπόλοιπα 31/12/2018	138.376	0	(33.968)	484.513	(98.024)	490.897

Οι επαναπρόμενες σημειώσεις (σελ. 27 έως 143) αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων της 31ης Δεκεμβρίου 2018

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Ατομική Κατάσταση Μεταβολών Καθαής Θέσης

Τράπεζα

(Ποσά σε χιλ. €)	ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	Λοιπά	Σωρευμένα	Σύνολο ιδίων
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ (ΚΟΙΝΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ)	ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ)	αποθεματικά	κέρδη/ζημιές	Κεφαλαίων
Υπόλοιπα 1/1/2017	701.806	100.200	(6.565)	252.345	628.533
Κέρδη της περιόδου				1.056	1.056
Στοιχεία συνολικών εσόδων					
Αξίογραφα διαθέσιμα προς πώληση: αποτίμηση			6.094		6.094
Αξίογραφα διαθέσιμα προς πώληση: μεταφορά στο αποτέλεσμα			(348)		(348)
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημιές) καθορισμένων προγραμμάτων παροχών			(6.046)		(6.046)
Φόρος εισοδήματος			(253)		(253)
Συνγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) μετά από φόρους	0	0	(552)	0	504
Μεταβολή από αναλογιστικά προγράμματα			1.171	(1.171)	(0)
Υπόλοιπα 31/12/2017	701.806	100.200	(5.946)	(419.368)	629.037

Τράπεζα	Μετοχικό κεφάλαιο κοινών μετοχών (Ποσά σε χιλ. €)	Μετοχικό κεφάλαιο (προνομιούχες μετοχές)	Μετοχικό κεφάλαιο (προνομιούχες μετοχές)	Λοιπά αποθεματικά	Αποθεματικά κέρδη/ζημιές	Σύνολο ιδίων Κεφαλαίων
Υπόλοιπα 1/1/2018	701.806	100.200	100.200	(5.946)	(419.368)	629.037
Επίπτωση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1/1/2018					(96.685)	(96.685)
Υπόλοιπα 1/1/2018, αναμορφωμένο	701.806	100.200	100.200	(5.946)	(516.053)	532.352
Κέρδη της περιόδου					567	567
Στοιχεία συνολικών εσόδων						
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI): αποτίμηση				(37.664)		(37.664)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI): μεταφορά στο αποτέλεσμα				(1.293)		(1.293)
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημιές) καθορισμένων προγραμμάτων παροχών				(409)		(409)
Φόρος εισοδήματος				11.416		11.416
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) μετά από φόρους	0	0	0	(27.950)	0	(27.383)
Εξαφορά προνομιούχων μετοχών		(100.200)				(100.200)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με έκδοση κοινών μετοχών	88.884					88.884
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου με συμψηφισμό ζημιών	(419.253)				419.253	0
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου για δημιουργία ειδικού αποθεματικού	(233.060)				233.060	0
Μεταβολή από αναλογιστικά προγράμματα				(1.171)		0
Έξοδα αυξήσεως μετοχικού κεφαλαίου					(3.376)	(3.376)
Υπόλοιπα 31/12/2018	138.376	0	0	(35.067)	(98.439)	490.276

Κατάσταση ταμειακών ροών

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες				
Τόκοι και συναφή έσοδα	81.804	122.399	81.804	122.399
Τόκοι έξοδα	(44.838)	(47.126)	(44.869)	(47.185)
Έσοδα μερισμάτων	14	24	14	24
Έσοδα προμηθειών	17.611	16.490	16.264	14.854
Έξοδα προμηθειών	(10.561)	(11.157)	(10.561)	(11.297)
Κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις (Ζημίες) από απομείωση συμμετοχής σε συνδεδεμένες εταιρείες	1.338	1.016	1.338	1.016
Λοιπά έσοδα	0	0	0	(277)
Πληρωμές σε υπαλλήλους και προμηθευτές	3.522	1.737	3.545	1.734
Φόροι πληρωθέντες	(88.187)	(69.952)	(87.109)	(68.365)
	(154)	(342)	(0)	(0)
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες πριν τις μεταβολές των λογαριασμών που σχετίζονται με λειτουργικές δραστηριότητες	(39.452)	13.090	(39.574)	12.903
Μεταβολές σε λειτουργικά στοιχεία κατάστασης οικονομικής θέσης				
Καθαρή (αύξηση) / μείωση εμπορικών αξιογράφων	655	(810)	655	(912)
Καθαρή (αύξηση) / μείωση χορηγήσεων	118.127	(24.919)	118.127	(24.919)
Καθαρή (αύξηση) / μείωση χορηγήσεων από μεταβίβαση δανειακού χαρτοφυλακίου	360.875	525.000	360.875	525.000
Καθαρή (αύξηση) / μείωση σε λοιπά περιουσιακά στοιχεία	289	(9.757)	626	(10.796)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) σε τοποθετήσεις άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων	(518.802)	(81.892)	(518.802)	(81.892)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) καταθέσεων πελατών και συναφών υποχρεώσεων	357.744	31.381	355.925	26.201
Καθαρή αύξηση / (μείωση) άλλων υποχρεώσεων	(2.096)	(3.361)	(2.320)	(5.737)
Σύνολο μεταβολών σε λειτουργικά στοιχεία κατάστασης οικονομικής θέσης	316.791	435.642	315.086	426.946
Καθαρή ταμειακή ροή από λειτουργικές δραστηριότητες	277.339	448.732	275.512	439.849
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες				
Αγορές άυλων περιουσιακών στοιχείων	(8.824)	(7.434)	(8.824)	(7.416)
Αγορές ιδιοχρησιμοποιούμενων ενσώματων παγίων στοιχείων	(5.642)	(2.547)	(5.640)	(2.544)
Αποτέλεσμα από πώληση ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων	1	17	1	0
Αγορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αποτιμώμενων στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	(8.234)	-	(8.234)	-
Πωλήσεις/ Λήξεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αποτιμώμενων στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	3.370	-	3.370	-
Τίμημα από μεταβίβαση μη εξυπηρετούμενων δανείων	47.000	70.000	47.000	70.000
Αγορές χρεογράφων χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση	-	(41.275)	-	(41.275)
Πωλήσεις λήξεις χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση	-	50.194	-	50.194
Αγορές επενδυτικών χρεογράφων διακρατούμενων ως τη λήξη	-	(9.891)	-	(9.891)
Λήξεις επενδυτικών χρεογράφων διακρατούμενων ως τη λήξη	-	10.087	-	10.087
Απόκτηση χρεογράφων από μεταβίβαση δανειακού χαρτοφυλακίου	(360.875)	(525.000)	(360.875)	(525.000)
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	0	0	1.824	8.880
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες	0	47	0	47
Καθαρή ταμειακή ροή από επενδυτικές δραστηριότητες	(333.204)	(455.802)	(331.377)	(446.919)
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες				
Έκδοση ομολογιακού δανείου μειωμένης εξασφάλισης	99.676	0	99.676	0
Εισπράξεις από έκδοση μετοχών ή άλλων συμμετοχικών τίτλων	88.884	0	88.884	0
Έξοδα αυξήσεως μετοχικού κεφαλαίου	(3.376)	0	(3.376)	0
Αποπληρωμή προνομιούχων μετοχών	(100.200)	0	(100.200)	0
Καθαρή ταμειακή ροή από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	84.984	0	84.984	0
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδυνάμων	29.119	(7.070)	29.118	(7.070)
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα στην αρχή της χρήσης	41.171	48.241	41.161	48.231
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	70.289	41.171	70.280	41.161

1. Γενικές πληροφορίες

Ο Όμιλος εταιρειών της «Attica Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία» («ο Όμιλος») δραστηριοποιείται κυρίως στο χρηματοοικονομικό τομέα παρέχοντας ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε ιδιώτες και επιχειρήσεις.

Ο Όμιλος της Attica Bank, εκτός από την μητρική εταιρεία, περιλαμβάνει τρεις (3) θυγατρικές και δύο (2) συγγενείς εταιρείες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και απασχολεί 707 άτομα κατά την 31/12/2018. Τα καταστήματα της Τράπεζας κατά την 31/12/2018 ανέρχονται σε 55.

Η μητρική εταιρεία του Ομίλου είναι η Attica Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία, «η Τράπεζα», η οποία είναι Ανώνυμη Εταιρεία και είναι καταχωρημένη στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο με αριθμό 255501000 (πρώην Αριθμός Μητρώου Ανωνύμων Εταιρειών (ΑΡΜΑΕ) 6067/06/Β/86/06), είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών και η διεύθυνση της έδρας της είναι Ομήρου 23 Τ.Κ. 106 72 Αθήνα.

Οι ατομικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις (οι «οικονομικές καταστάσεις») έχουν εγκριθεί για δημοσίευση από το Διοικητικό Συμβούλιο της 23^{ης} Απριλίου 2019, και υπόκεινται στην οριστική έγκριση της ετήσιας τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, η οποία θα διεξαχθεί την 27/06/2019.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας κατά την ημερομηνία έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων της 31/12/2018 έχει ως εξής:

Γεώργιος Ι. Μιχαήλ	Πρόεδρος Δ.Σ., μη εκτελεστικό μέλος
Σταύρος Γ. Παπαγιαννόπουλος	Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, μη εκτελεστικό μέλος
Θεόδωρος Ν. Πανταλάκης	Διευθύνων Σύμβουλος, εκτελεστικό μέλος
Αθανάσιος Χ. Τσάδαρης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, εκτελεστικό μέλος
Ιωάννης Εμ. Τσακίρακης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, εκτελεστικό μέλος
Χαράλαμπος Σ. Μπριλάκης	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Γεώργιος Ν. Παναγιώτου	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Γεώργιος Ηρ. Βλαχάκης	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Ιωάννης Σ. Μαρμαγγιόλης	Ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος
Αθανάσιος Δ. Σταθόπουλος	Μη εκτελεστικό μέλος
Δημήτριος Γ. Τζαννίνης	Μη εκτελεστικό μέλος
Ζαχαρούλα Δ. Παπαθεοδώρου	Μη εκτελεστικό πρόσθετο μέλος, Εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει των διατάξεων του Ν.3723/2008

Τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των λοιπών εταιρειών που απαρτίζουν τον Όμιλο και συμπεριλαμβάνονται στις Οικονομικές Καταστάσεις, αναφέρονται στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις τους. Στις καταστάσεις των εταιρειών του Ομίλου αναφέρονται και οι τακτικοί ελεγκτές που έχουν εκλεγεί για τον έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων της χρήσης 2018, όπως επίσης και η διεύθυνση διαδικτύου των εταιρειών του Ομίλου.

Η μετοχή της Attica Bank, επιπλέον του Γενικού Δείκτη Τιμών Χ.Α. (ΓΔ) συμμετέχει στους ακόλουθους δείκτες του Χρηματιστηρίου Αθηνών: Δείκτης όλων των μετοχών (ΔΟΜ), FTSE/Χ.Α.-Χ.Α.Κ. Τραπεζικός Δείκτης, FTSE/Χ.Α. Τράπεζες, FTSE/Χ.Α. Mid Cap, FTSE/Χ.Α. Δείκτης Αγοράς και Δείκτης Συνολικής Απόδοσης Γενικού (ΣΑΓΔ).

Σε ό,τι αφορά στις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, η ενημέρωση σχετικά με τις δημοσιευμένες Οικονομικές Καταστάσεις ανά χρήση μπορεί να αντληθεί από τους παρακάτω ιστότοπους:

Εταιρεία	Ιστότοπος δημοσίευσης Οικονομικών Καταστάσεων
AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	http://www.atticabankproperties.gr/index.php/topics/category/36
Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	http://www.atticawealth.gr/Default.asp?Static=110
Ανώνυμη Εταιρεία Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	https://www.atticabank.gr/el/investors/investor-financial-results/group-companies

2. Κύριες λογιστικές αρχές

(2.1) Αρχές παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου, έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α) όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση το χαρτοφυλάκιο των Περιουσιακών στοιχείων επιμετρήσιμων σε Εύλογη Αξία μέσω της Κατάστασης Συνολικών Εσόδων (FVOCI), τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που κατέχονται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, όλα τα συμβόλαια παραγώγων όπως επίσης και τα ενσώματα πάγια (γήπεδα-οικόπεδα), καθώς και οι επενδύσεις σε ακίνητα, που αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Επίσης οι υποχρεώσεις από προγράμματα καθορισμένων παροχών προσωπικού έχουν αναγνωρισθεί σύμφωνα με την παρούσα αξία της υποχρέωσης.

Τα ποσά που περιλαμβάνονται στις παρούσες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε χιλιάδες ευρώ, το οποίο είναι το νόμισμα βάσης του Ομίλου, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά στις επιμέρους σημειώσεις.

Τα συγκριτικά μεγέθη αναπροσαρμόζονται, όπου απαιτείται, για να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση της τρέχουσας χρήσης. Η υιοθέτηση από τον Όμιλο του ΔΠΧΑ 9, επέφερε σημαντικές αλλαγές στην ταξινόμηση, αποτίμηση και απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων. Ο Όμιλος, κάνοντας χρήση της σχετικής εξαίρεσης του ΔΠΧΑ 9 δεν αναμόρφωσε τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης χρήσης. Η σημαντικότερη αναπροσαρμογή σε σχέση με τα δημοσιευμένα στοιχεία της προηγούμενης χρήσης, αφορούν στην παρουσίαση των προβλέψεων απομείωσης των λοιπών στοιχείων ενεργητικού.

Επιπλέον βάσει της από 2/4/2018 ανακοίνωσης της Attica Bank στις δημοσιευμένες Οικονομικές Καταστάσεις της 31/12/2017, και συγκεκριμένα επί της κατάστασης συνολικού εισοδήματος που συνοδεύει τις οικονομικές καταστάσεις, οι αναλογιστικές ζημιές καθορισμένων προγραμμάτων παροχών για τη χρήση 2017 ύψους €4.882 χιλ. και € 4.875 χιλ. που εμφανίζονται στην εν λόγω κατάσταση για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα θα έπρεπε να είναι αυξημένες κατά € 1.171 χιλ. και να ανέρχονται σε € 6.052 χιλ. και € 6.046 χιλ. αντίστοιχα. Ως εκ τούτου στο συγκεκριμένο πίνακα το σύνολο αποτελεσμάτων μετά το φόρο εισοδήματος που καταχωρήθηκαν απ'ευθείας στην καθαρή θέση για τον Όμιλο διαμορφώνεται σε € -557 χιλ. έναντι € 614 χιλ. και για την Τράπεζα διαμορφώνεται σε € -552 χιλ. έναντι € 619 χιλ. Αντίστοιχα τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα μετά από φόρους στο συγκεκριμένο πίνακα διαμορφώνονται για τον Όμιλο σε € -127 χιλ. έναντι € 1.044 χιλ. και για την Τράπεζα διαμορφώνονται σε € 504 χιλ. έναντι € 1.675 χιλ.

Η συγκεκριμένη μεταβολή δεν επιφέρει καμία αλλαγή επί των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης της Τράπεζας ούτε μεταβάλει το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων, που παραμένουν ως έχουν για την άνω χρήση 2017.

Η σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α), απαιτεί τη διενέργεια εκτιμήσεων και υιοθέτηση παραδοχών, οι οποίες είναι δυνατό να επηρεάσουν τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις για ενδεχόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις κατά την ημερομηνία σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων, καθώς επίσης και τα ποσά των εσόδων και εξόδων που αναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της λογιστικής περιόδου. Για περαιτέρω ανάλυση παραπέμπουμε στην Σημείωση (2.33).

(2.2) Συνέχιση Δραστηριότητας

Ο Όμιλος, για τη σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2018, βασίστηκε στην αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας ('going concern'). Για την εφαρμογή της εν λόγω αρχής ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τις τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις καθώς και τους κινδύνους που απορρέουν από το χρηματοοικονομικό περιβάλλον και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τη διαμόρφωση, στο προσεχές μέλλον, των τάσεων και του οικονομικού κλίματος μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται. Οι κυριότεροι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την εφαρμογή της εν λόγω αρχής σχετίζονται κυρίως με το οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και διεθνώς, όσο και με τα επίπεδα ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος.

Τον Αύγουστο του 2018 ολοκληρώθηκε επιτυχώς το Τρίτο Πρόγραμμα Οικονομικής Σταθεροποίησης του Ελληνικού Δημοσίου με το σχηματισμό ταμειακού αποθέματος ασφαλείας 24,1 δις ευρώ το οποίο υπολογίζεται ότι θα μπορεί να καλύπτει τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου για διάστημα περίπου 22 μηνών από το μήνα Αύγουστο του 2018, μειώνοντας έτσι σημαντικά τους ενδεχόμενους χρηματοδοτικούς κινδύνους μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος. Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι το Ελληνικό Δημόσιο προβαίνει σε ενέργειες για τη σταδιακή ανάκτηση της προσβάσεώς του στις χρηματαγορές για την κάλυψη των δανειακών του αναγκών. Στο πλαίσιο των ενεργειών αυτών, το

Ελληνικό Δημόσιο πραγματοποίησε δύο επιτυχείς εκδόσεις ομολόγων, την 29 Ιανουαρίου 2019, με 5ετές ομόλογο συνολικού ύψους 2,5 δις ευρώ και απόδοσης 3,6% και την 6 Μαρτίου 2019 με την έκδοση 10ετούς ομολόγου συνολικού ύψους 2,5 δις ευρώ και απόδοσης 3,9%.

Σε ότι αφορά την Τράπεζα σημειώνεται ότι εντός της χρήσης 2018 προχώρησε σε μία σειρά σημαντικών ενεργειών οι οποίες εξασφαλίζουν τα κεφάλαια για την απρόσκοπτη λειτουργία της. Ειδικότερα με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά το ύψος των 88,9 εκατ. ευρώ και με την ολοκλήρωση της συναλλαγής τιτλοποίησης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ολοκληρώθηκε την 26/10/2018), από την οποία αναγνωρίστηκε κέρδος ύψους 47 εκατ. ευρώ κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους, η Τράπεζα ενισχύει σημαντικά τα κεφάλαιά της.

Επιπρόσθετα η Τράπεζα στις 20/12/2018 προχώρησε στην εξαγορά των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου, με έκδοση ισόποσου ομολογιακού δανείου, που προσμετράται στα TIER II εποπτικά της κεφάλαια.

Με βάση τα ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη:

- Την βελτίωση των βασικών μακροοικονομικών δεικτών της Ελληνικής Οικονομίας,
- την ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και την διαμόρφωσή του σε ύψος σημαντικά μεγαλύτερο από τα ελάχιστα εποπτικά όρια,
- τη σημαντική βελτίωση της ρευστότητάς του χάρη στην εισροή καταθέσεων (αύξηση 19% σε σχέση με την αντίστοιχη χρήση 2017) και την διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης κατά την διάρκεια του 2018 μέσω συναλλαγών repos,
- τη σημαντική μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των δύο τιτλοποιήσεων των δανείων σε συνδυασμό με την διαμόρφωση αναθεωρημένου σχεδίου με στόχο την ελαχιστοποίησή τους σε ορίζοντα 3ετίας και
- την διαφοροποίηση των πηγών εσόδων του Ομίλου αρχής γενομένης από την χρήση του 2019,

η αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων πληρείται.

(2.3) Ενοποιημένοι Λογαριασμοί - Θυγατρικές

Οι Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις συμπεριλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας, των θυγατρικών εταιριών, των συγγενών εταιρειών καθώς και κοινοπραξιών, που αναφέρονται μαζί ως ο «Όμιλος». Όλες οι θυγατρικές εταιρίες προετοιμάζουν τις οικονομικές καταστάσεις τους για σκοπούς ενοποίησης σύμφωνα με την ημερομηνία κλεισίματος των Οικονομικών Καταστάσεων της μητρικής εταιρείας.

Θυγατρικές είναι εκείνες οι εταιρίες στις οποίες η Τράπεζα είτε συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα σε ποσοστό μεγαλύτερο από το μισό των δικαιωμάτων ψήφου ή ασκεί δεσπίζουσα επιρροή στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Θυγατρικές είναι οι εταιρίες εκείνες που ελέγχονται από τον Όμιλο. Έλεγχος υπάρχει, όταν η Τράπεζα είναι εκτεθειμένη και έχει δικαιώματα πάνω στις μεταβαλλόμενες αποδόσεις από την επένδυσή της στη θυγατρική. Ο Όμιλος επανεκτιμά το βαθμό ελέγχου κάθε φορά που υπάρχει κάποια αλλαγή στους όρους που επηρεάζουν τον έλεγχο.

Ο Όμιλος συμμετέχει σε εταιρίες ειδικού σκοπού κυρίως για θέματα τιτλοποίησης, όπου οι εταιρείες αυτές έχουν καθορισμένο τρόπο λειτουργίας. Ο Όμιλος εξετάζει τους όρους αυτούς για να αποφασίσει αν είναι εκτεθειμένος σε τυχόν μεταβαλλόμενες αποδόσεις ή παρέχει κάποια εγγύηση σε αυτά. Οι βασικές αποφάσεις κρίνονται, όταν τίθεται θέμα αντικατάστασης απαίτησης. Κατά συνέπεια η απόφαση για ποια από τα οχήματα αυτά θα περιληφθούν ή όχι στον Όμιλο εξαρτάται από το ποιος καθορίζει τις διοικητικές αποφάσεις που θα επηρεάσουν την απόδοση των εταιρειών αυτών.

Όλες οι θυγατρικές εταιρίες έχουν ενοποιηθεί με τη μέθοδο της ολικής ενοποίησης. Η Τράπεζα ενοποιεί όλες τις θυγατρικές εταιρίες από την ημερομηνία απόκτησης ελέγχου, μέχρι την ημερομηνία απώλειας του ελέγχου. Από τις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις έχουν απαλειφθεί οι επιδράσεις των συναλλαγών μεταξύ των εταιριών του Ομίλου. Επίσης, για τις εταιρίες ειδικής δομής, ο Όμιλος αξιολογεί εάν λειτουργεί ως εκπρόσωπος ή εντολέας βάσει του εύρους της εξουσίας λήψης αποφάσεων που διαθέτει επί των δραστηριοτήτων της εταιρείας, των δικαιωμάτων τρίτων καθώς και του βαθμού έκθεσής του σε μεταβλητότητα αποδόσεων από την ανάμειξη του με την εταιρεία.

(2.4) Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Συγγενείς είναι οι εταιρίες στις οποίες το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου κυμαίνεται μεταξύ 20% και 50% των δικαιωμάτων ψήφου, και επί των οποίων ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή αλλά δεν τις ελέγχει. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες ενσωματώνονται στις Οικονομικές Καταστάσεις με τη μέθοδο της

καθαρής θέσης. Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο, μία επένδυση σε συγγενή εταιρεία καταχωρείται αρχικά στην αξία κτήσης της.

Η αναλογία του Ομίλου στα μεταγενέστερα της επένδυσης κέρδη ή ζημίες των συγγενών εταιριών λογίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεων. Το σωρευτικό ποσό των κινήσεων προσαρμόζει την μεταφερόμενη αξία της επένδυσης μείον τυχόν απομείωση. Όταν όμως η αναλογία στις ζημίες μιας συγγενούς εταιρείας ισούται ή υπερβαίνει την αξία συμμετοχής της στην συγγενή εταιρεία, ο Όμιλος σταματά να αναγνωρίζει περαιτέρω ζημίες εκτός αν έχει αναλάβει σχετική υποχρέωση ή διενεργεί πληρωμές για λογαριασμό της συγγενούς εταιρείας.

Ο Όμιλος εφαρμόζει το πρότυπο Δ.Π.Χ.Α. 11, αντικείμενο του οποίου είναι η λογιστική απεικόνιση συμμετοχών σε επιχειρηματικά σχήματα που τελούν υπό κοινό έλεγχο (joint arrangements). Όλα τα σχήματα υπό κοινό έλεγχο στα οποία ο Όμιλος συμμετέχει και έχει από κοινού έλεγχο είναι κοινοπραξίες (joint ventures), τις οποίες αποτιμά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

(2.5) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Το συναλλακτικό νόμισμα του Ομίλου είναι το Ευρώ (€).

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν τις ημερομηνίες διενέργειας των εκάστοτε συναλλαγών. Τα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία κλεισίματος της οικονομικής θέσης. Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως.

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή των μη νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αποτελούν ένα συστατικό στοιχείο της μεταβολής της εύλογης αξίας τους. Για ένα μη νομισματικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, όπως ένα στοιχείο που έχει ταξινομηθεί στο χαρτοφυλάκιο «εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων», οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων. Ενώ αντίθετα για ένα μη νομισματικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, όπως μία μετοχή, το οποίο έχει ταξινομηθεί ως διαθέσιμο για πώληση οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται κατευθείαν στα ίδια κεφάλαια μέχρι την πώληση του μη νομισματικού χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

(2.6) Επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ο Όμιλος ταξινομεί τις επενδύσεις του σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως διακρατούμενες μέχρι τη λήξη, διαθέσιμες για πώληση και στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Η απόφαση για την ταξινόμηση των επενδύσεων λαμβάνεται κατά την απόκτησή τους.

Αρχικά όλες οι επενδύσεις καταχωρούνται με βάση την ημερομηνία συναλλαγής και αποτιμώνται στην αξία κτήσης, που είναι η εύλογη αξία της αντιπαροχής που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων αγοράς που σχετίζονται με την επένδυση, εφόσον πρόκειται για επενδύσεις διαθέσιμες για πώληση ή επενδύσεις διακρατούμενες έως τη λήξη. Τα έξοδα επενδύσεων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων δεν κεφαλαιοποιούνται αλλά καταχωρούνται κατευθείαν στα αποτελέσματα χρήσης.

Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων: Αυτή η κατηγορία έχει δύο υποκατηγορίες: Επενδύσεις κρατούμενες για εμπορία και Επενδύσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων κατά την αρχική καταχώρηση. Επενδύσεις διακρατούμενες για εμπορία αποκτώνται με σκοπό το βραχυπρόθεσμο κέρδος και περιλαμβάνουν αξιόγραφα όπως μετοχές, ομόλογα, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων. Έπειτα από την αρχική καταχώρησή τους, οι επενδύσεις που έχουν ταξινομηθεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από την αποτίμηση αυτών των επενδύσεων καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως.

Επενδύσεις διακρατούμενες έως την λήξη: Επενδύσεις με καθορισμένη ημερομηνία λήξης και σταθερές ή προσδιορισμένες πληρωμές, για τις οποίες ο Όμιλος έχει θετική πρόθεση και ικανότητα να κρατήσει μέχρι τη λήξη, ταξινομούνται ως διακρατούμενες μέχρι τη λήξη. Οι διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, αποτιμώνται στην αναπόσβεστη αξία τους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Η αναπόσβεστη αξία προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την αξία αγοράς και την οποιαδήποτε υπό ή υπέρ το άρτιο διαφορά που προέκυψε κατά την ημερομηνία απόκτησης των επενδύσεων, μείον τυχόν πρόβλεψη για απομείωση.

Σε περίπτωση απομείωσης, καταχωρείται ζημία στα αποτελέσματα ίση με τη διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν εγγυήσεις, προεξοφλημένες στο αρχικό πραγματικό επιτόκιο των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Επενδύσεις διαθέσιμες για πώληση: Επενδύσεις οι οποίες μπορεί είτε να κρατούνται μέχρι τη λήξη ή να πωληθούν προκειμένου να ικανοποιηθούν ανάγκες ρευστότητας ή να επιτευχθούν κέρδη από μεταβολή των επιτοκίων ή της τιμής ξένων νομισμάτων, ταξινομούνται ως διαθέσιμες για πώληση. Έπειτα από την αρχική καταχώρησή τους, οι επενδύσεις που έχουν ταξινομηθεί ως διαθέσιμες για πώληση, αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από την αποτίμηση των διαθέσιμων για πώληση επενδύσεων καταχωρούνται σε ξεχωριστό λογαριασμό της καθαρής θέσης έως ότου εκποιηθούν ή εισπραχθούν ή διαπιστωθεί ότι υπάρχει απομείωση στην αξία τους, οπότε και μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Σε περίπτωση απομείωσης, το ποσό των σωρευτικών ζημιών που μεταφέρεται από την καθαρή θέση και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα συνίσταται στην διαφορά μεταξύ της αξίας κτήσης (μετά την αφαίρεση των αποπληρωμών κεφαλαίων και των αποσβέσεων) και της εύλογης αξίας μείον κάθε ζημιά απομείωσης που έχει προηγουμένως αναγνωριστεί.

Οι ζημίες απομείωσης που είχαν αναγνωριστεί στα αποτελέσματα για επένδυση σε συμμετοχικό τίτλο κατατασσόμενο ως διαθέσιμο προς πώληση δεν αναστρέφονται μέσω των αποτελεσμάτων. Οι ζημίες που είχαν αναγνωριστεί στις ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις προηγούμενων περιόδων και οι οποίες προέρχονταν από απομείωση χρεωστικών τίτλων αναστρέφονται μέσω των αποτελεσμάτων, εάν η αύξηση (αναστροφή απομείωσης) σχετίζεται με γεγονότα που συνέβησαν μετά την αναγνώριση της απομείωσης στην κατάσταση των αποτελεσμάτων.

(2.7) Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων (Repos)

Χρεόγραφα τα οποία πωλούνται στα πλαίσια μιας σύμβασης «Πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων» (Repos) εξακολουθούν να εμφανίζονται στις Οικονομικές Καταστάσεις ως επενδύσεις διαθέσιμες για πώληση, ενώ η αντίστοιχη υποχρέωση απεικονίζεται ανάλογα με τον αντισυμβαλλόμενο ως υποχρέωση προς πιστωτικά ιδρύματα, υποχρέωση προς πελάτες ή λοιπές καταθέσεις. Χρεόγραφα τα οποία αποκτώνται στα πλαίσια σύμβασης «αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων» (Reverse Repos) καταχωρούνται στις οικονομικές καταστάσεις ως απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα. Η διαφορά μεταξύ τιμής πώλησης και τιμής επαναγοράς καταχωρείται σε λογαριασμό αποτελεσμάτων και αναγνωρίζεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της σύμβασης, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(2.8) Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία είναι ιδιοχρησιμοποιούμενα είτε για τις λειτουργικές εργασίες του Ομίλου είτε για διοικητικούς σκοπούς. Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία περιλαμβάνουν οικόπεδα, κτίρια, βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων, έπιπλα και λοιπό εξοπλισμό καθώς και μεταφορικά μέσα. Στην αξία κτήσης συμπεριλαμβάνονται δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την αγορά των ενσώματων παγίων. Όσον αφορά τα γήπεδα – οικόπεδα και κτίρια, αυτά αναπροσαρμόζονται στην εύλογη αξία τους. Η εκτίμηση της εύλογης αξίας καθώς και της υπολειμματικής αξίας γίνεται από ανεξάρτητους εκτιμητές σε τακτά χρονικά διαστήματα και σε κάθε περίπτωση στο τέλος εκάστου έτους. Οι βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων, τα έπιπλα, ο λοιπός εξοπλισμός καθώς και τα μεταφορικά μέσα αποτιμώνται στην αξία κτήσης μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και σωρευμένες απομειώσεις.

Οι μεταγενέστερες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται στην αξία του παγίου, ή κατά περίπτωση αναγνωρίζονται ως ξεχωριστό πάγιο μόνο όταν πιθανολογείται ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στον Όμιλο και οι δαπάνες αυτές μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα.

Οι λοιπές δαπάνες επισκευών και συντηρήσεων καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης κατά το έτος το οποίο πραγματοποιούνται.

Αποσβέσεις: Τα οικόπεδα δεν αποσβένονται. Τα υπόλοιπα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αποσβένονται με βάση την μέθοδο της σταθερής απόσβεσης κατά την διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, η οποία επανεξετάζεται σε ετήσια βάση. Η ωφέλιμη ζωή των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων ανά κατηγορία, έχει ως εξής :

Κτίρια	30-50 έτη
Ηλεκτρονικός εξοπλισμός	10 έτη
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	12 έτη
Μεταφορικά μέσα	6-9 έτη

Οι «Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων» αποσβένονται στο μικρότερο χρονικό διάστημα μεταξύ της ωφέλιμης ζωής της βελτίωσης και της διάρκειας μίσθωσης του μισθωμένου ακινήτου.

Απομείωση: Ο Όμιλος εξετάζει τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία για τυχόν ενδείξεις απομείωσης. Αν υπάρχει ένδειξη απομείωσης η λογιστική αξία του ενσώματου στοιχείου μειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό με ισόποση επιβάρυνση των αποτελεσμάτων, εκτός εάν το πάγιο το οποίο υφίσταται την απομείωση είχε στο παρελθόν μεταβληθεί η λογιστική του αξία από αναπροσαρμογή αυτού στην εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή θα επιβαρυνθούν τα αποτελέσματα χρήσης κατά το μέρος του ποσού που υπερβαίνει

το ποσό των προηγούμενων αναπροσαρμογών. Κέρδη ή ζημίες από εκποίηση παγίων καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης και προσδιορίζονται από τη διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της αναπόσβεστης αξίας του παγίου.

(2.9) Επενδύσεις σε ακίνητα

Περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται κατά κύριο λόγο από τη διαδικασία του πλειστηριασμού για το διακανονισμό μη εισπρακτέων απαιτήσεων από χορηγήσεις, αρχικά καταχωρούνται στην αξία κτήσης τους, στην οποία περιλαμβάνονται και οι δαπάνες απόκτησής τους. Μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησης, αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Η δε διαφορά μεταξύ εύλογης αξίας και αξίας κτήσης καταχωρείται μέσω του λογαριασμού αποτελεσμάτων. Η εκτίμηση της εύλογης αξίας γίνεται από ανεξάρτητους εκτιμητές σε ετήσια βάση.

(2.10) Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Τα «άυλα περιουσιακά στοιχεία» περιλαμβάνουν κυρίως τα λογισμικά προγράμματα. Τα λογισμικά προγράμματα που αποκτώνται μεμονωμένα, απεικονίζονται στην αξία κτήσης. Τα έξοδα που βελτιώνουν ή επιμηκύνουν την απόδοση των προγραμμάτων λογισμικού πέραν των αρχικών τεχνικών προδιαγραφών ενσωματώνονται στο κόστος κτήσης του άυλου παγίου. Στην αξία κτήσης του άυλου περιουσιακού στοιχείου προστίθεται και κάθε άμεσο κόστος που απαιτείται για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη σωστή λειτουργία του. Τέτοια στοιχεία άμεσου κόστους είναι:

- οι αμοιβές προσωπικού, όταν συνδέονται άμεσα με συγκεκριμένο άυλο στοιχείο και μπορούν να υπολογισθούν αξιόπιστα
- οι αμοιβές εξωτερικών συνεργατών που αφορούν στην δημιουργία και ανάπτυξη του άυλου στοιχείου
- τα έξοδα Διοίκησης τα οποία σχετίζονται άμεσα και μπορούν να επιμετρηθούν με αξιόπιστο τρόπο κατά τη φάση της δημιουργίας και ανάπτυξης του άυλου περιουσιακού στοιχείου.

Μεταγενέστερα, τα άυλα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στο κόστος κτήσης μείον σωρευμένες αποσβέσεις και σωρευμένες απομειώσεις. Τα λογισμικά προγράμματα αποσβένονται σύμφωνα με την εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής τους η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τα 20 χρόνια. Η διοίκηση του Ομίλου, σε ετήσια βάση, εξετάζει την αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται απομείωση της αξίας τους ή αν έχει μεταβληθεί η αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή τους. Όταν η λογιστική αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του, τότε διενεργείται ανάλογη πρόβλεψη για απομείωση με ισόποση επιβάρυνση των αποτελεσμάτων.

(2.11) Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

Το ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα περιλαμβάνουν χρηματικά περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου με ημερομηνία λήξης μικρότερη των τριών μηνών από την ημερομηνία απόκτησης.

(2.12) Δάνεια και Απαιτήσεις

Τα δάνεια και απαιτήσεις είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές και ο Όμιλος δεν έχει σκοπό να τα πουλήσει άμεσα ή στο εγγύς μέλλον.

Όταν ο Όμιλος είναι εκμισθωτής σε σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης και έχει μεταφέρει τους κινδύνους και τα οφέλη από την κατοχή ενός περιουσιακού στοιχείου τότε η συναλλαγή αυτή απεικονίζεται στα δάνεια.

Επενδύσεις αγορασμένες με την υποχρέωση να πουληθούν σε μελλοντική ημερομηνία δεν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας. Τα ποσά που πληρώνονται αναγνωρίζονται στις απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα ή από πελάτες.

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις απεικονίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους συν τα έξοδα συναλλαγής και στη συνέχεια η Τράπεζα τα επιμετρά στο αναπόσβεστο κόστος.

(2.13) Απομείωση για πιστωτικούς κινδύνους

Τα δάνεια και οι λοιπές χορηγήσεις σε πελάτες παρουσιάζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης αφού αφαιρεθούν οι απομειώσεις απαιτήσεων.

Η εισπραξιμότητα των δανείων και λοιπών χορηγήσεων αξιολογείται κατά πελάτη για όλα τα σημαντικά ποσά με βάση την οικονομική κατάσταση του πελάτη, τα ποιοτικά του στοιχεία, το ιστορικό αποπληρωμής και την συναλλακτική συμπεριφορά του, την πιθανή ύπαρξη αξιόπιστων και φερέγγυων εγγυητών και την ρευστοποιήσιμη αξία των εξασφαλίσεων.

Οι χορηγήσεις που δεν θεωρούνται σημαντικές καθώς και αυτές που είναι μεν σημαντικές αλλά δεν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης κατηγοριοποιούνται σε ομάδες με όμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού

κινδύνου, όπως καταναλωτικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες κλπ. Ο Όμιλος εξετάζει σε συλλογική βάση την πιθανή απομείωση κάθε κατηγορίας. Κατά την αξιολόγηση του κάθε χαρτοφυλακίου λαμβάνονται υπόψη το ύψος των πιθανών προβληματικών δανείων, η χρονική διάρκεια των καθυστερημένων δόσεων, η εισπραξιμότητά τους από την στιγμή που θα χαρακτηριστούν ως επισφαλή, το οικονομικό κλίμα που επικρατεί, η κατάσταση του κλάδου και η εμπειρία του παρελθόντος σχετικά με το ύψος των αναμενόμενων ζημιών.

Όταν μία χορήγηση χαρακτηριστεί ως επισφαλής, η λογιστική της αξία μειώνεται στην εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία, η οποία προσδιορίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμώμενων ανακτήσιμων ποσών από εγγυήσεις και εμπράγματα εξασφαλίσεις, προεξοφλούμενων με το πραγματικό επιτόκιο της χορήγησης.

Μεταγενέστερες αλλαγές στα ανακτήσιμα ποσά και το χρόνο κατά τον οποίο αναμένεται να εισπραχθούν, συγκρίνονται με προηγούμενους υπολογισμούς και εκεί όπου προκύπτει διαφορά στην πρόβλεψη γίνεται αντίστοιχη χρέωση/πίστωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως. Γίνεται επαναφορά προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις μόνο όταν η φερεγγυότητα του πελάτη έχει βελτιωθεί σε τέτοιο βαθμό που να θεωρείται εφικτή η έγκαιρη είσπραξη του κεφαλαίου και των τόκων με βάση τους συμβατικούς όρους του δανείου.

Δάνεια και λοιπές χορηγήσεις όταν δεν είναι πλέον εφικτή η είσπραξή τους διαγράφονται έναντι των σχηματισμένων προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις.

(2.14) Μισθώσεις

Ο Όμιλος ως μισθωτής

Λειτουργικές Μισθώσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει σε λειτουργικές μισθώσεις όπου ο εκμισθωτής διατηρεί σημαντικό μέρος από τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από τα εκμισθωμένα περιουσιακά στοιχεία. Τα έξοδα των λειτουργικών μισθώσεων καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, με τη σταθερή μέθοδο, καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Ο Όμιλος μπορεί να συμμετέχει σε χρηματοδοτικές μισθώσεις, σύμφωνα με τις οποίες μεταβιβάζονται στον Όμιλο ουσιαστικά όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη που απορρέουν από τα εκμισθωμένα περιουσιακά στοιχεία.

Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται στην αρχική καταχώρηση στην χαμηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας των μισθωμένων περιουσιακών στοιχείων και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβαλλομένων μισθωμάτων. Μεταγενέστερα, μισθωμένα οικόπεδα και ακίνητα αποτιμώνται στην εύλογη αξία.

Τα μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία αποσβένονται στο μικρότερο διάστημα μεταξύ της διάρκειας της μίσθωσης και της ωφέλιμης ζωής εκτός και αν είναι σχεδόν σίγουρο ότι ο Όμιλος θα αποκτήσει την ιδιοκτησία του παγίου στη λήξη της μίσθωσης. Αν η μίσθωση μεταφέρει την ιδιοκτησία του παγίου στη λήξη της μίσθωσης ή αν περιέχει δικαίωμα αγοράς σε μειωμένη τιμή, η περίοδος απόσβεσης είναι στην ωφέλιμη ζωή του παγίου.

Τα μισθώματα διαχωρίζονται στο ποσό που αφορά την αποπληρωμή εξόδων χρηματοδότησης, και την αποπληρωμή του κεφαλαίου. Ο διαχωρισμός γίνεται ώστε να επιτυγχάνεται ένας σταθερός συντελεστής αποπληρωμής. Η αποπληρωμή εξόδων χρηματοδότησης μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Ο Όμιλος λειτουργεί ως εκμισθωτής και η κατάταξη των μισθώσεων βασίζεται στην έκταση κατά την οποία οι κίνδυνοι και ωφέλειες που συνεπάγεται η κυριότητα ενός μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου ανήκουν στον εκμισθωτή ή στο μισθωτή. Μία μίσθωση κατατάσσεται ως χρηματοδοτική μίσθωση αν μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και ωφέλειες που συνοδεύουν την κυριότητα. Μία μίσθωση κατατάσσεται ως λειτουργική αν δεν μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και ωφέλειες που συνοδεύουν την κυριότητα.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Ο Όμιλος στην κατάσταση οικονομικής θέσης, καταχωρεί τα κατεχόμενα περιουσιακά στοιχεία που τελούν υπό χρηματοδοτική μίσθωση ως απαίτηση, με αξία ίση με την καθαρή επένδυση στη μίσθωση.

Τα μισθώματα αντιμετωπίζονται ως εξόφληση (αποπληρωμή) κεφαλαίου και ως χρηματοοικονομικό έσοδο.

Η καταχώρηση και κατανομή του χρηματοοικονομικού εσόδου βασίζεται σε ένα μοντέλο που αντανακλά μία σταθερή περιοδική απόδοση της καθαρής επένδυσης επί του ανεξόφλητου μέρους της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις: Οι μισθώσεις της κατηγορίας αυτής στις οποίες συμμετέχει ο Όμιλος ως εκμισθωτής αφορούν στα επενδυτικά ακίνητα του Ομίλου.

Τα έσοδα μισθωμάτων, εξαιρώντας το κόστος υπηρεσιών, καταχωρούνται στα έσοδα με τη σταθερή μέθοδο σε ολόκληρη τη διάρκεια της μίσθωσης. Κόστη που αναλαμβάνονται για την απόκτηση των εσόδων μισθωμάτων, καταχωρούνται στα έξοδα.

(2.15) Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης κινδύνου

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν συμβόλαια προθεσμιακών πράξεων συναλλάγματος, ανταλλαγής επιτοκίων και νομισμάτων, και άλλα παράγωγα.

Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς: Όλα τα παράγωγα που δεν καταχωρούνται ως αντισταθμιζόμενα μέσα θεωρούνται ότι αποκτήθηκαν για εμπορικούς σκοπούς. Αρχικά τα παράγωγα καταχωρούνται στην κατάσταση οικονομικής θέσης στην εύλογη αξία τους (η οποία συμπίπτει με το κόστος της συναλλαγής), την ημέρα σύναψης του συμβολαίου των παραγώγων. Μεταγενέστερα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, η οποία λαμβάνεται από τιμές χρηματιστηριακών αγορών ή υπολογίζεται βάσει τεχνικών αποτίμησης, όπως αναλύσεις προεξοφλημένων ταμειακών ροών και μοντέλα αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης. Τα παράγωγα απεικονίζονται ως στοιχεία ενεργητικού όταν η εκτιμημένη εύλογη αξία τους είναι θετική και ως υποχρεώσεις όταν η εκτιμημένη εύλογη αξία τους είναι αρνητική.

Ένα παράγωγο είναι δυνατό να ενσωματωθεί σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα. Το σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο που δημιουργείται, αποτελείται από ένα παράγωγο και ένα κύριο συμβόλαιο και είναι γνωστό ως ενσωματωμένο παράγωγο. Ένα ενσωματωμένο παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο διαχωρίζεται από το κύριο συμβόλαιο και καταχωρείται ως ένα μεμονωμένο παράγωγο, υπό την προϋπόθεση ότι α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά και οι κίνδυνοί του δεν είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με εκείνους του κύριου συμβολαίου, β) το ενσωματωμένο παράγωγο πληροί τον ορισμό ενός παραγώγου και γ) το κύριο συμβόλαιο δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία του, με τα κέρδη και ζημιές που προκύπτουν κατά την αποτίμησή του να καταχωρούνται στα αποτελέσματα.

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

(2.16) Συμφηφισμός Απαιτήσεων – Υποχρεώσεων

Ο συμφηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με υποχρεώσεις και η απεικόνιση του καθαρού ποσού στις Οικονομικές Καταστάσεις, επιτρέπεται μόνο εφόσον υπάρχει νόμιμο δικαίωμα για συμφηφισμό των καταχωρημένων ποσών και υπάρχει πρόθεση είτε για διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει από τον συμφηφισμό ή για ταυτόχρονο διακανονισμό του συνολικού ποσού τόσο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου όσο και της υποχρέωσης.

(2.17) Έσοδα και Έξοδα από Τόκους

Για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα, τα έσοδα και τα έξοδα από τόκους καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης χρησιμοποιώντας την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου είναι μία μέθοδος σύμφωνα με την οποία υπολογίζεται το αναπόσβεστο κόστος του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή της υποχρέωσης και κατανέμονται τα έσοδα ή τα έξοδα από τόκους καθ' όλη την περίοδο αναφοράς. Πραγματικό επιτόκιο είναι εκείνο το οποίο προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές πληρωμές ή εισπράξεις καθ' όλη την προσδοκώμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.

Μόλις ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα από ομοειδή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εκτός χορηγήσεων υποτιμηθούν ως αποτέλεσμα απομείωσης της αξίας τους, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται εφαρμόζοντας το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών για το σκοπό της μέτρησης της ζημιάς απομείωσης.

(2.18) Προμήθειες και Συναφή Έσοδα

Οι προμήθειες και τα συναφή έσοδα καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, κατά τη διάρκεια της περιόδου στην οποία παρασχέθηκαν οι σχετικές με αυτά υπηρεσίες. Προμήθειες και συναφή έσοδα που προέρχονται από συναλλαγές για λογαριασμό τρίτων, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα κατά το χρόνο περαίωσης της συναλλαγής. Αμοιβές για υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίου και συμβουλευτικές υπηρεσίες καταχωρούνται στα αποτελέσματα σύμφωνα με το συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών, συνήθως σε αναλογική βάση.

(2.19) Προβλέψεις

Ο Όμιλος διενεργεί πρόβλεψη για ενδεχόμενες υποχρεώσεις και κινδύνους όταν:

- υπάρχει τεκμαιρόμενη ή νόμιμη παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων παρελθουσών χρήσεων,
- το ποσό της υποχρέωσης είναι δυνατό να προσδιοριστεί αντικειμενικά και
- είναι πιθανή η εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη προκειμένου να διακανονιστεί η υποχρέωση.

(2.20) Φόρος Εισοδήματος

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος υπολογίζεται βάσει των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στις Οικονομικές Καταστάσεις και της φορολογικής αξίας που αποδίδεται σε αυτά σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία.

Για τον προσδιορισμό της αναβαλλόμενης φορολογίας εισοδήματος χρησιμοποιούνται οι θεσπισμένοι φορολογικοί συντελεστές οι οποίοι ισχύουν κατά την επισκοπούμενη χρήση ή οι φορολογικοί συντελεστές που θα ισχύσουν σε ημερομηνία μεταγενέστερη της ημερομηνίας κλεισίματος της οικονομικής θέσης, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί ορίζονται ρητά από νόμο που ήδη έχει ψηφιστεί και ισχύει.

Ο Όμιλος αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις όταν είναι πιθανόν τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη να είναι επαρκή για τον συμψηφισμό των προσωρινών διαφορών.

Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος υπολογίζεται και στην περίπτωση όπου οι προσωρινές διαφορές προκύπτουν από επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρίες, εκτός αν ο Όμιλος μπορεί να ελέγξει την χρονική στιγμή αντιλογισμού της προσωρινής διαφοράς και είναι πιθανό η προσωρινή διαφορά να μην αντιλογιστεί στο εγγύς μέλλον.

Ο πληρωτέος φόρος εισοδήματος, ο οποίος υπολογίζεται επί των κερδών της χρήσης, βάσει της κείμενης φορολογικής νομοθεσίας, αναγνωρίζεται ως έξοδο στα αποτελέσματα της παρούσας χρήσεως. Φορολογικές ζημιές που μεταφέρονται σε επόμενες χρήσεις για συμψηφισμό, αναγνωρίζονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν θεωρείται πιθανή η πραγματοποίηση μελλοντικών φορολογητέων κερδών, τα οποία θα είναι επαρκή για τον συμψηφισμό των σωρευμένων φορολογικών ζημιών.

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ή υποχρέωση που σχετίζεται με τον επανυπολογισμό της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων επιμετρήσιμων σε Εύλογη Αξία μέσω της Κατάστασης Συνολικών Εσόδων (FVOCI), των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών, των αναλογιστικών κερδών και ζημιών καθώς και τις μεταβολές της εύλογης αξίας των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων, οι οποίες χρεώνονται ή πιστώνονται κατευθείαν στην καθαρή θέση, καταχωρείται επίσης σε χρέωση ή πίστωση της καθαρής θέσης.

(2.21) Παροχές προς το Προσωπικό

Οι εταιρίες του Ομίλου συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα παροχών προς το προσωπικό τους μετά την έξοδό του από την υπηρεσία. Ο Όμιλος συμμετέχει τόσο σε προγράμματα καθορισμένων παροχών όσο και σε προγράμματα καθορισμένων εισφορών.

Σε ένα πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών ο Όμιλος δεν έχει νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση να καταβάλει πρόσθετη εισφορά, στην περίπτωση που το Ταμείο δεν διαθέτει τα επαρκή περιουσιακά στοιχεία για να καταβάλει τα επιδόματα των εργαζομένων που είναι άμεσα συνδεδεμένα με τις υπηρεσίες που προσέφεραν στην τρέχουσα και σε προηγούμενες περιόδους.

Ένα πρόγραμμα καθορισμένων παροχών είναι στην ουσία ένα συνταξιοδοτικό πρόγραμμα στο οποίο η υποχρέωση του Ομίλου καθορίζεται από το ύψος της αποζημίωσης που θα λάβει ο υπάλληλος κατά το χρόνο συνταξιοδότησής του, βάσει της ηλικίας του, της προϋπηρεσίας του στην εταιρεία και της αμοιβής του. Η υποχρέωση που καταχωρείται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης αναφορικά με τα προγράμματα καθορισμένων παροχών συνίσταται από την παρούσα αξία των παροχών κατά την ημερομηνία σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων μειωμένη με την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος, με τις αναπροσαρμογές που απαιτούνται για κέρδη ή ζημιές που προέρχονται από αναλογιστική μελέτη καθώς και με το κόστος προϋπηρεσίας. Η υποχρέωση των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών προσδιορίζεται σε ετήσια βάση από ανεξάρτητο αναλογιστή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβεβλημένης πιστωτικής μονάδας (projected unit credit method). Η παρούσα αξία της υποχρέωσης που προκύπτει από το πρόγραμμα καθορισμένων παροχών υπολογίζεται, προεξοφλώντας τις μελλοντικές ταμειακές εκροές με επιτόκιο που βασίσθηκε στη μέση απόδοση του δείκτη iBoxx AA Corporate Overall 10+ EUR indices για το έτος 2018.

Ο Όμιλος αναγνωρίζει τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που μπορεί να προέλθουν από αναπροσαρμογές, βάσει της εμπειρίας, καθώς και από αλλαγή των αναλογιστικών υποθέσεων στην κατάσταση συνολικών

εσόδων με απ' ευθείας καταχώρηση στους λογαριασμούς ιδίων κεφαλαίων. Τα δε λοιπά κόστη βαρύνουν το λογαριασμό αποτελέσματα χρήσης. Σε περίπτωση καταβολής αποζημίωσης λόγω πρόωρης αποχώρησης προσωπικού από την ενεργό υπηρεσία, η σχηματισθείσα υποχρέωση μειώνεται με το συνολικό ποσό της αποζημίωσης. Στην αμέσως επόμενη περίοδο αναφοράς στην οποία εκπονείται αναλογιστική μελέτη για τον προσδιορισμό της υποχρέωσης του υπηρετούντος προσωπικού, η όποια διαφορά έχει προκύψει εξομαλύνεται και τακτοποιείται.

(2.22) Αναγνώριση του χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις

Η Τράπεζα αναγνωρίζει τα δάνεια και λοιπές απαιτήσεις, τις καταθέσεις, τους πιστωτικούς τίτλους και τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης την ημερομηνία που αρχικά δημιουργούνται. Τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία συναλλαγής όπου αναγνωρίζεται και τους συμβατικούς όρους των μέσων αυτών.

Αρχικά, όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού απεικονίζονται στην εύλογη αξία τους συν τα έξοδα συναλλαγής που σχετίζονται με την απόκτηση ή έκδοση του, εκτός αν ανήκουν στα στοιχεία του εμπορικού χαρτοφυλακίου.

(2.23) Παύση απεικόνισης του χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις

Η Τράπεζα παύει να αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού όταν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών που απορρέουν από το εν λόγω χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού έχουν λήξει ή όταν μεταβιβάσει το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού και ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που σχετίζονται με την κατοχή του εν λόγω στοιχείου σε άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Αν η τράπεζα δεν έχει μεταβιβάσει ούτε διατηρήσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας και συνεχίζει να ελέγχει το μεταβιβασθέν χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, η Τράπεζα αναγνωρίζει το διατηρηθέν δικαίωμα επί του στοιχείου ενεργητικού και τη σχετική υποχρέωση για τυχόν ποσά που ενδεχομένως υποχρεούται να καταβάλει. Αν η Τράπεζα διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από την κατοχή του μεταβιβασθέντος χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού, συνεχίζει να αναγνωρίζει το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού.

Κατά την παύση αναγνώρισης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού στο σύνολό του, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και του αθροίσματος του εισπραχθέντος ή εισπρακτέου τιμήματος και του σωρευτικού κέρδους ή ζημίας που είχε αναγνωρισθεί στα λοιπά συνολικά έσοδα και σωρευτεί στα ίδια κεφάλαια αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

(2.24) Λειτουργικοί Τομείς

Οι πληροφορίες που γνωστοποιούνται είναι οι πληροφορίες που χρησιμοποιεί η Διοίκηση για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας κάθε τμήματος καθώς και του τρόπου κατανομής των οικονομικών πόρων στα επιμέρους τμήματα. Πιθανότατα, η πληροφόρηση να διαφοροποιείται από τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης και Κατάστασης Αποτελεσμάτων.

Επίσης πρέπει να παρέχονται επεξηγήσεις για την βάση προετοιμασίας της πληροφόρησης των τομέων καθώς και συμφωνίες με τα κονδύλια των χρηματοοικονομικών αναφορών.

Οι λειτουργικοί τομείς που εξυπηρετούν την εσωτερική πληροφόρηση της διοίκησης του Ομίλου είναι οι ακόλουθοι:

Λιανική Τραπεζική

Στον τομέα αυτό περιλαμβάνονται το σύνολο ιδιωτών καταναλωτών όπως επίσης και οι ελεύθεροι επαγγελματίες. Ο Όμιλος μέσω του δικτύου των καταστημάτων της Τράπεζας καθώς και των αρμοδίων κεντρικών υπηρεσιών προσφέρει στους πελάτες της κατηγορίας αυτής όλο το εύρος των παραδοσιακών προϊόντων, καθώς και εξειδικευμένα προϊόντα επενδυτικής και καταθετικής υφής.

Επιχειρηματική Τραπεζική

Στον τομέα αυτό περιλαμβάνονται όλες οι πιστοδοτήσεις των επιχειρήσεων όπως επίσης και των επιτηδευματιών. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες που ανήκουν στην κατηγορία αυτή εκτός από τη χορήγηση δανείων και ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών που σχετίζονται με συμβουλευτικές, χρηματοοικονομικές και επενδυτικής φύσεως εργασίες, όπως επίσης και εργασίες συναλλάγματος.

Διαχείριση Διαθεσίμων / Treasury

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση των διαθεσίμων του Ομίλου, τις διαμεσολαβητικές εργασίες στην πώληση αμοιβαίων κεφαλαίων, τη διαχείριση χρεογράφων του Ομίλου, όπως επίσης και υπηρεσίες θεματοφυλακής καθώς και τη διαχείριση χαρτοφυλακίου ιδιωτών.

Τα λοιπά έσοδα στα οποία περιλαμβάνονται διαχείριση ακίνητης περιουσίας όπως επίσης και δάνεια προς το προσωπικό, τόκοι δανείων μειωμένης εξασφάλισης κλπ., έχουν κατανεμηθεί αναλογικά στους παραπάνω τρεις τομείς.

(2.25) Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Ως συνδεδεμένα μέρη νοούνται οι επιχειρήσεις στις οποίες η Τράπεζα διατηρεί τον έλεγχο κατέχοντας άμεσα ή έμμεσα πάνω από το 50% του μετοχικού του κεφαλαίου ή ασκεί ουσιώδη επιρροή στη διαχείριση και οικονομική πολιτική τους. Επίσης ως συνδεδεμένα μέρη θεωρούνται τα μέλη των Διοικήσεων των εταιριών του Ομίλου, συγγενικά με αυτά πρόσωπα πρώτου βαθμού, καθώς και εταιρίες που κατέχονται από αυτά ή εταιρίες στις οποίες ασκούν ουσιώδη επιρροή στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.

Όλες οι συναλλαγές μεταξύ της Τράπεζας και των συνδεδεμένων με αυτή μερών διενεργούνται με τους ίδιους οικονομικούς όρους, που διενεργούνται παρόμοιες συναλλαγές με μη συνδεδεμένα μέρη, κατά την ίδια χρονική στιγμή.

(2.26) Κέρδη ανά μετοχή

Ο δείκτης των βασικών κερδών ανά μετοχή (EPS) υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη ή ζημίες της χρήσης που είναι αποδοτέα στους κατόχους κοινών μετοχών με το μέσο σταθμισμένο αριθμό των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Ο δείκτης των μειωμένων κερδών ανά μετοχή υπολογίζεται χρησιμοποιώντας την ίδια ακριβώς μεθοδολογία υπολογισμού του βασικού δείκτη κερδών ανά μετοχή, αλλά οι προσδιοριστικοί όροι του δείκτη, καθαρά κέρδη ή ζημίες και αριθμός κοινών μετοχών, προσαρμόζονται ανάλογα ώστε να αντανakλούν την ενδεχόμενη μείωση των κερδών ανά μετοχή, η οποία θα μπορούσε να προέλθει είτε από τη μετατροπή μετατρέψιμων ομολογιών ή από άσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών έναντι των κοινών μετοχών.

(2.27) Δραστηριότητες θεματοφυλακής

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής περιουσιακών στοιχείων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα ανωτέρω περιουσιακά στοιχεία δεν αποτελούν ιδιοκτησία του Ομίλου και συνεπώς τόσο αυτά όσο και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την επένδυση αυτών, δεν απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου. Οι προμήθειες που εισπράττει ο Όμιλος από την παροχή της ανωτέρω υπηρεσίας καταχωρούνται στα αποτελέσματα της χρήσης.

(2.28) Μερίσματα

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει δικαίωμα να τα εισπράξει.

(2.29) Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις είναι συμβάσεις που επιβάλλουν στον Όμιλο να κάνει καθορισμένες πληρωμές για την αποζημίωση του κατόχου της εγγύησης από ζημία που υφίσταται όταν ο χρεώστης αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του. Αναγνωρίζονται σε εύλογες αξίες όπου η αρχική εύλογη αξία αποσβένεται στη διάρκεια της εγγύησης. Στη συνέχεια αναγνωρίζονται στην υψηλότερη τιμή μεταξύ της παρούσας αξίας τυχόν πληρωμών και του αναπόσβεστου υπολοίπου.

(2.30) Μετοχικό Κεφάλαιο

(α) Έξοδα αύξησης κεφαλαίου

Τα άμεσα έξοδα σχετικά με την έκδοση νέων μετοχών ή δικαιωμάτων μετοχών ή στην εξαγορά άλλης επιχείρησης εμφανίζονται καθαρά από φόρους και εισπράξεις αφαιρετικά των Ιδίων Κεφαλαίων και πιο συγκεκριμένα στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο ή ελλείπει αυτού στα Κέρδη εις Νέον.

(β) Μερίσματα κοινών και προνομιούχων μετοχών

Τα μερίσματα κοινών και προνομιούχων μετοχών αναγνωρίζονται ως υποχρέωση στην χρήση που εγκρίνονται από την Γενική Συνέλευση των Μετόχων και εμφανίζονται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων. Αντίστοιχα τα προμερίσματα εμφανίζονται κατά τον ίδιο τρόπο αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων μετά την έγκρισή τους από το διοικητικό συμβούλιο.

(γ) Ίδιες μετοχές

Μετοχές της Τράπεζας που κατέχονται από την ίδια την Τράπεζα ή από άλλη εταιρεία του Ομίλου, καταχωρούνται στην αξία κτήσης τους μαζί με τα έξοδα συναλλαγής και απεικονίζονται αφαιρετικά της καθαρής θέσης του Ομίλου, έως ότου ακυρωθούν. Στην περίπτωση που οι ίδιες μετοχές πωληθούν ή επανεκδοθούν, το τίμημα που θα εισπραχθεί δεν θα περιληφθεί στα αποτελέσματα της χρήσης αλλά θα καταχωρηθεί κατευθείαν στην καθαρή θέση.

(2.31) Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικοί τίτλοι

Ταξινόμηση ως Υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια

Οι χρεωστικοί και συμμετοχικοί τίτλοι που εκδίδει η Τράπεζα ταξινομούνται είτε ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις είτε ως ίδια κεφάλαια σύμφωνα με την ουσία των συμβατικών όρων και τους ορισμούς της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και του συμμετοχικού τίτλου.

Συμμετοχικοί τίτλοι

Συμμετοχικός τίτλος είναι κάθε σύμβαση που αποδεικνύει ένα δικαίωμα επί του υπολοίπου των στοιχείων ενεργητικού μιας οντότητας μετά την αφαίρεση του συνόλου του παθητικού του. Οι συμμετοχικοί τίτλοι που εκδίδει η Τράπεζα αναγνωρίζονται στο τμήμα που εισπράττεται, μετά την αφαίρεση των άμεσων εξόδων έκδοσης τους.

Η επαναγορά ιδίων συμμετοχικών τίτλων της Τράπεζας, αναγνωρίζεται και αφαιρείται απευθείας από τα ίδια κεφάλαια. Κανένα κέρδος ή ζημία δεν αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα για την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της Τράπεζας.

Σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα συστατικά μέρη σύνθετων μέσων (μετατρέψιμοι τίτλοι) που εκδίδει η Τράπεζα ταξινομούνται ξεχωριστά ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και ίδια κεφάλαια σύμφωνα με την ουσία των συμβατικών όρων και τους ορισμούς της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και του συμμετοχικού τίτλου. Κάθε άσκηση δικαιώματος μετατροπής που διακανονίζεται με την ανταλλαγή καθορισμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με καθορισμένο αριθμό ιδίων συμμετοχικών τίτλων της Τράπεζας είναι ένας συμμετοχικός τίτλος.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού ταξινομούνται είτε ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις «στην εύλογη αξία μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων» (FVTPL) είτε ως “λοιπές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις”.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων (FVTPL)

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων (FVTPL), όταν το χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού είναι (i) ενδεχόμενη υποχρέωση που μπορεί να καταβληθεί από τον αγοραστή ως μέρος μιας συνένωσης επιχειρήσεων στις οποίες εφαρμόζεται το ΔΠΧΑ 3, (ii) κατατάσσεται ως κατεχόμενο για εμπορική εκμετάλλευση ή (iii) έχει οριστεί κατά την αρχική αναγνώριση στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL).

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού κατατάσσεται ως κατεχόμενο για εμπορική εκμετάλλευση αν:

- αποκτήθηκε κατά κύριο λόγο με σκοπό την επαναγορά του στο εγγύς μέλλον ή
- κατά την αρχική αναγνώριση αποτελεί μέρος χαρτοφυλακίου εξατομικευμένων χρηματοοικονομικών μέσων που η Τράπεζα διαχειρίζεται από κοινού και για τα οποία υπάρχουν τεκμηριωμένες ενδείξεις πρόσφατου σχεδίου βραχυπρόθεσμης αποκόμισης κερδών ή
- είναι παράγωγο το οποίο δεν έχει οριστεί και δεν θεωρείται αποτελεσματικό ως μέσο αντιστάθμισης.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων FVTPL εμφανίζονται στην εύλογη αξία, και κάθε κέρδος ή ζημία που απορρέει από την αποτίμηση αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Το καθαρό κέρδος ή ζημία που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα περιλαμβάνει τυχόν μερίσματα ή τόκους που καταβάλλονται και σχετίζονται με το χρηματοοικονομικό μέσο παθητικού και συμπεριλαμβάνονται στο κονδύλι «Λοιπά κέρδη και ζημιές».

Λοιπές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Οι λοιπές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (συμπεριλαμβανομένων δανείων και εμπορικών και λοιπών υποχρεώσεων) μετά την αρχική αναγνώριση, επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Η Τράπεζα παύει να αναγνωρίζει χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, όταν, και μόνο όταν, οι υποχρεώσεις της Τράπεζας έχουν εκπληρωθεί, ακυρωθεί ή εκπνεύσει. Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και του καταβληθέντος ή καταβλητέου τιμήματος αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

(2.32) Νέα Πρότυπα και διερμηνείες

Οι λογιστικές αρχές της χρήσης έλαβαν υπόψη τα ακόλουθα νέα πρότυπα και τροποποιήσεις προτύπων καθώς και τη Διερμηνεία 22 τα οποία εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εφαρμόστηκαν από 1.1.2018:

► Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 2 «Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών»: Ταξινόμηση και αποτίμηση των παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών (Κανονισμός 2018/289/26.2.2018)

Την 20.6.2016 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο Δ.Π.Χ.Α. 2 με το οποίο διευκρινίστηκαν τα ακόλουθα:

- κατά την αποτίμηση της εύλογης αξίας μίας παροχής που εξαρτάται από την αξία των μετοχών και η οποία διακανονίζεται με μετρητά, ο λογιστικός χειρισμός των επιπτώσεων από τους όρους κατοχύρωσης καθώς και από τους όρους που δεν σχετίζονται με την εκπλήρωση συγκεκριμένων προϋποθέσεων ακολουθεί τη λογική που εφαρμόζεται στις παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους,
- στις περιπτώσεις που η φορολογική νομοθεσία επιβάλλει στην εταιρεία να παρακρατά ένα ποσό φόρου (το οποίο αποτελεί φορολογική υποχρέωση του υπαλλήλου) το οποίο αφορά στις αμοιβές που σχετίζονται με την αξία της μετοχής και το οποίο θα πρέπει να αποδοθεί στις φορολογικές αρχές, η συναλλαγή στο σύνολό της θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μία παροχή που εξαρτάται από την αξία των μετοχών και η οποία διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους, αν ως τέτοια θα χαρακτηρίζονταν αν δεν υπήρχε το ζήτημα του συμψηφισμού της φορολογικής υποχρέωσης,
- στην περίπτωση που τροποποιηθούν οι όροι που διέπουν τις παροχές που εξαρτώνται από την αξία της μετοχής έτσι ώστε αυτές να πρέπει να αναταξινομηθούν από παροχές που καταβάλλονται με μετρητά σε παροχές που καταβάλλονται με τη μορφή συμμετοχικών τίτλων, η συναλλαγή θα πρέπει να λογιστικοποιηθεί ως παροχή που διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους από την ημερομηνία που πραγματοποιείται η τροποποίηση.

Η ανωτέρω τροποποίηση δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

► **Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 4** «Ασφαλιστήρια συμβόλαια»: Εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα σε συνδυασμό με το Δ.Π.Χ.Α. 4 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια (Κανονισμός 2017/1988/3.11.2017)

Την 12.9.2016 το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο Δ.Π.Χ.Α. 4 με την οποία διευκρινίζει ότι:

- οι ασφαλιστικές εταιρίες, των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνδέεται με την ασφάλιση, έχουν τη δυνατότητα να λάβουν προσωρινή εξαίρεση από την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 9 έως την 1.1.2021 και
- όλες οι εταιρίες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια και υιοθετούν το Δ.Π.Χ.Α. 9 έχουν τη δυνατότητα, έως ότου εφαρμόσουν το Δ.Π.Χ.Α. 17, να παρουσιάζουν τις μεταβολές στην εύλογη αξία επιλέξιμων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού στα λοιπά αποτελέσματα που καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση και όχι στα αποτελέσματα.

Η ανωτέρω τροποποίηση δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

► **Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφορήσεως 9:** «Χρηματοοικονομικά μέσα» (Κανονισμός 2016/2067/22.11.2016)

Το Δ.Π.Χ.Α. 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα», αντικαθιστά το υφιστάμενο ΔΛΠ 39. Το νέο πρότυπο προβλέπει σημαντικές διαφοροποιήσεις αναφορικά με την ταξινόμηση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων καθώς και με τη λογιστική αντιστάθμισης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

Ταξινόμηση και αποτίμηση

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού πρέπει, μετά την αρχική αναγνώριση, να ταξινομούνται σε δύο μόνο κατηγορίες, σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος και σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία.

Τα κριτήρια τα οποία θα πρέπει να συνυπολογιστούν ώστε να αποφασιστεί η αρχική κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού είναι τα ακόλουθα:

i. Το επιχειρησιακό μοντέλο (business model) το οποίο χρησιμοποιεί η επιχείρηση για τη διαχείριση των μέσων αυτών. Προβλέπονται οι ακόλουθες τρεις κατηγορίες επιχειρησιακών μοντέλων:

- επιχειρησιακό μοντέλο το οποίο έχει ως στόχο τη διακράτηση χρηματοοικονομικών μέσων προκειμένου να εισπραχθούν οι συμβατικές ταμειακές τους ροές (hold to collect),
- επιχειρησιακό μοντέλο του οποίου ο στόχος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (hold to collect and sell),
- λοιπά επιχειρησιακά μοντέλα

ii. Τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών των μέσων.

Προκειμένου ένα χρηματοοικονομικό μέσο να καταταγεί στην κατηγορία της αποτίμησης στο αναπόσβεστο κόστος θα πρέπει να ικανοποιούνται ταυτόχρονα τα εξής:

- το μέσο να εντάσσεται σε επιχειρησιακό μοντέλο το οποίο να έχει ως στόχο τη διακράτηση χρηματοοικονομικών μέσων προκειμένου να εισπραχθούν οι συμβατικές ταμειακές τους ροές,
- οι συμβατικοί όροι που διέπουν το στοιχείο να προβλέπουν αποκλειστικά ταμειακές ροές κεφαλαίου και τόκου επί του απλήρωτου κεφαλαίου, οι οποίες θα πρέπει να καταβληθούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες (Solely Payments of Principal and Interest- SPPI).

Αν ένα μέσο πληροί τα ανωτέρω κριτήρια αλλά διακρατείται τόσο με σκοπό την πώληση όσο και με σκοπό την είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών θα πρέπει να κατατάσσεται στην κατηγορία αποτίμησης στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση.

Τα μέσα που δεν εντάσσονται σε καμία από τις δύο ανωτέρω κατηγορίες ταξινόμησης αποτιμώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Επιπρόσθετα, το Δ.Π.Χ.Α. 9 επιτρέπει, κατά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους να ταξινομηθούν σε κατηγορία αποτίμησης στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων τα οποία καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση. Προκειμένου να συμβεί αυτό, η επένδυση αυτή δεν θα πρέπει να διακρατείται για εμπορικούς σκοπούς.

Σε ότι αφορά στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, η βασικότερη διαφοροποίηση σχετίζεται με εκείνες τις υποχρεώσεις που μία εταιρεία επιλέγει κατά την αρχική αναγνώριση να αποτιμήσει στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση αυτή, η μεταβολή της εύλογης αξίας θα πρέπει να καταχωρείται στα αποτελέσματα, με εξαίρεση το ποσό της μεταβολής που αποδίδεται στον πιστωτικό κίνδυνο του εκδότη, το οποίο θα πρέπει να καταχωρείται απευθείας στην καθαρή θέση.

Απομείωση

Σε αντίθεση με το Δ.Λ.Π. 39, με βάση το οποίο μία εταιρεία αναγνωρίζει ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου μόνο όταν οι ζημιές αυτές έχουν συμβεί, το νέο πρότυπο απαιτεί την αναγνώριση των αναμενόμενων ζημιών λόγω πιστωτικού κινδύνου. Ειδικότερα, κατά την αρχική αναγνώριση ενός μέσου, αναγνωρίζονται οι αναμενόμενες ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου για τις αναμενόμενες ζημιές 12 μηνών. Εάν όμως η πιστοληπτική ικανότητα των εκδοτών επιδεινωθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση ή στην περίπτωση των μέσων που χαρακτηρίζονται ως απομειωμένα κατά την αρχική τους αναγνώριση, οι αναμενόμενες ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου αναγνωρίζονται για όλη τη διάρκεια ζωής των μέσων.

Λογιστική αντιστάθμισης

Οι νέες απαιτήσεις για τη λογιστική αντιστάθμισης είναι περισσότερο ευθυγραμμισμένες με τη διαχείριση των κινδύνων της οικονομικής οντότητας ενώ οι κυριότερες μεταβολές σε σχέση με τις υφιστάμενες διατάξεις του Δ.Λ.Π. 39 συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- διευρύνεται ο αριθμός των στοιχείων που μπορούν να συμμετέχουν σε μία σχέση αντιστάθμισης είτε ως μέσα αντιστάθμισης είτε ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία,
- καταργείται το εύρος 80%-125% το οποίο με βάση τις υφιστάμενες διατάξεις θα πρέπει να ικανοποιείται προκειμένου η αντιστάθμιση να θεωρείται αποτελεσματική. Ο έλεγχος αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης γίνεται πλέον μόνο προοδευτικά, ενώ υπό συγκεκριμένες συνθήκες η ποιοτική μόνο αξιολόγηση καθίσταται επαρκής,
- στην περίπτωση που μία σχέση αντιστάθμισης παύει να είναι αποτελεσματική αλλά ο στόχος της διαχείρισης κινδύνων της εταιρείας ως προς τη σχέση αντιστάθμισης παραμένει ο ίδιος, η εταιρεία θα πρέπει να προβεί σε εξισορρόπηση (rebalancing) της σχέσης αντιστάθμισης ώστε να ικανοποιούνται τα κριτήρια της αποτελεσματικότητας.

Επισημαίνεται πως στις νέες απαιτήσεις δεν περιλαμβάνονται εκείνες που αφορούν στην αντιστάθμιση ανοιχτών χαρτοφυλακίων (macro hedging) οι οποίες δεν έχουν ακόμα διαμορφωθεί.

Σημειώνεται πως το Δ.Π.Χ.Α. 9 επιτρέπει σε μία εταιρεία να επιλέξει, ως λογιστική πολιτική, να εξακολουθεί να εφαρμόζει τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 39 για τη λογιστική αντιστάθμιση.

Η επίπτωση από την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 9 στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αναφέρεται στη σημείωση 43.

► **Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 15:** «Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες» (Κανονισμός 2016/1905/22.9.2016) και Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφορήσεως 15 «Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες»: Διευκρινίσεις στο Δ.Π.Χ.Α. 15 Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες (Κανονισμός 2017/1987/31.10.2017).

Το νέο πρότυπο έχει εφαρμογή σε όλες τις συμβάσεις με πελάτες πλην εκείνων που είναι στο πεδίο εφαρμογής άλλων προτύπων, όπως οι χρηματοδοτικές μισθώσεις, τα ασφαλιστήρια συμβόλαια και τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Σύμφωνα με το νέο πρότυπο, μια εταιρεία αναγνωρίζει έσοδα για να απεικονίσει τη μεταφορά των υπεσχημένων αγαθών ή υπηρεσιών σε πελάτες έναντι ενός ποσού που αντιπροσωπεύει την αμοιβή, την οποία η εταιρεία αναμένει ως αντάλλαγμα για τα εν λόγω προϊόντα ή υπηρεσίες. Εισάγεται η έννοια ενός νέου μοντέλου αναγνώρισης εσόδων βάσει πέντε βασικών βημάτων, τα οποία επιγραμματικά είναι τα εξής:

- Βήμα 1: Προσδιορισμός της σύμβασης/συμβάσεων με έναν πελάτη
- Βήμα 2: Προσδιορισμός των υποχρεώσεων απόδοσης στη σύμβαση
- Βήμα 3: Καθορισμός του τιμήματος συναλλαγής
- Βήμα 4: Κατανομή του τιμήματος συναλλαγής στις υποχρεώσεις απόδοσης της σύμβασης
- Βήμα 5: Αναγνώριση εσόδου όταν (ή καθώς) η εταιρεία ικανοποιεί μια υποχρέωση απόδοσης

Η έννοια της υποχρέωσης απόδοσης (performance obligation) είναι νέα και στην ουσία αντιπροσωπεύει κάθε υπόσχεση για μεταφορά στον πελάτη: α) ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας (ή μιας δέσμης αγαθών ή υπηρεσιών) που είναι διακριτή ή β) μιας σειράς διακριτών αγαθών ή υπηρεσιών που είναι ουσιαστικά τα ίδια και έχουν το ίδιο μοντέλο μεταφοράς στον πελάτη.

Η έκδοση του Δ.Π.Χ.Α. 15 επιφέρει την κατάργηση των ακόλουθων προτύπων και διερμηνειών:

- Δ.Λ.Π. 11 «Συμβάσεις κατασκευής»
- Δ.Λ.Π. 18 «Έσοδα»
- Διερμηνεία 13 «Προγράμματα εμπιστοσύνης πελατών»
- Διερμηνεία 15 «Συμβάσεις για την Κατασκευή Ακινήτων»
- Διερμηνεία 18 «Μεταφορές στοιχείων ενεργητικού από πελάτες» και
- Διερμηνεία 31 «Έσοδα - Συναλλαγές ανταλλαγής που εμπεριέχουν υπηρεσίες διαφήμισης»

Επίπτωση από την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 15

Ο Όμιλος εφαρμόζει το νέο πρότυπο από 1.1.2018 χωρίς να προβεί σε αναμόρφωση της συγκριτικής πληροφορίας για το 2017. Σημειώνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του Ομίλου αποτελεί το καθαρό έσοδο από τόκους, το οποίο δεν επηρεάστηκε από την εφαρμογή του νέου προτύπου

Αναφορικά με τις κατηγορίες εσόδου

- έσοδα από προμήθειες από βασικές τραπεζικές εργασίες και προμήθειες για διαχείριση χαρτοφυλακίων ή για διάθεση ομολόγων) το έσοδο αναγνωρίζεται καθώς παρέχεται η υπηρεσία στον πελάτη. Σημειώνεται πως το μεγαλύτερο μέρος των προμηθειών του Ομίλου εντάσσεται στην κατηγορία αυτή και ως εκ τούτου δεν μεταβλήθηκε ο λογιστικός χειρισμός για την αναγνώρισή τους λόγω της εφαρμογής του νέου προτύπου.

► **Τροποποίηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 40** «Επενδύσεις σε ακίνητα»: Αναταξινομήσεις από ή στην κατηγορία των επενδυτικών ακινήτων (Κανονισμός 2018/400/14.3.2018)

Την 8.12.2016 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 40 με την οποία διευκρίνισε ότι μια οικονομική οντότητα θα αναταξινομήσει ένα περιουσιακό στοιχείο στην ή από την κατηγορία επενδυτικών ακινήτων όταν και μόνο όταν μπορεί να αποδειχθεί η αλλαγή στη χρήση. Αλλαγή στη χρήση υφίσταται όταν το περιουσιακό στοιχείο έχει τα κριτήρια ή πάψει να έχει τα κριτήρια που ορίζουν τι είναι επένδυση σε ακίνητα. Μια αλλαγή στην πρόθεση της διοίκησης για τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου, από μόνη της, δεν είναι αρκετή για να αποδείξει αλλαγή στη χρήση. Τα

παραδείγματα στον κατάλογο των περιπτώσεων που αποδεικνύουν την αλλαγή στη χρήση επεκτάθηκαν για να συμπεριλαμβάνουν περιουσιακά στοιχεία υπό κατασκευή και όχι μόνο ολοκληρωμένα ακίνητα.

Η ανωτέρω τροποποίηση δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

► **Βελτιώσεις Διεθνών Λογιστικών Προτύπων - κύκλος 2014-2016** (Κανονισμός 2018/182/7.2.2018)

Στο πλαίσιο του προγράμματος των ετήσιων βελτιώσεων των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, το Συμβούλιο εξέδωσε, την 8.12.2016, μη επείγουσες αλλά απαραίτητες τροποποιήσεις στα Δ.Π.Χ.Α. 1 και Δ.Λ.Π. 28.

Η υιοθέτηση των ανωτέρω τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

► **Διερμηνεία 22** «Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές» (Κανονισμός 2018/519/28.3.2018)

Την 8.12.2016 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε την Διερμηνεία 22. Η Διερμηνεία πραγματεύεται τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα όταν μία εταιρεία αναγνωρίζει ένα μη νομισματικό στοιχείο του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων που προκύπτει από την είσπραξη ή πληρωμή προκαταβολής πριν η εταιρεία να αναγνωρίσει το σχετικό στοιχείο του ενεργητικού, το έξοδο ή το έσοδο. Η Διερμηνεία διευκρίνισε πως ως ημερομηνία της συναλλαγής, προκειμένου να καθοριστεί η συναλλαγματική ισοτιμία που θα χρησιμοποιηθεί κατά την αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου, του εσόδου ή του εξόδου, πρέπει να θεωρηθεί η ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης του μη νομισματικού στοιχείου του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων (δηλαδή της προκαταβολής). Επίσης, στην περίπτωση που υφίστανται πολλαπλές προκαταβολές, θα πρέπει να ορίζεται διακριτή ημερομηνία συναλλαγής για κάθε πληρωμή ή είσπραξη.

Η υιοθέτηση της ανωτέρω Διερμηνείας δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Εκτός των προτύπων που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει τα κατωτέρω νέα προτύπα και τροποποιήσεις προτύπων καθώς και τη Διερμηνεία 23 των οποίων η εφαρμογή είναι υποχρεωτική για χρήσεις με έναρξη μετά την 1.1.2018 και δεν έχουν εφαρμοστεί πρόωρα από τον Όμιλο.

► **Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφορήσεως 9** «Χρηματοοικονομικά Μέσα»: Χαρακτηριστικά προεξόφλησης με αρνητική αποζημίωση (Κανονισμός 2018/498/22.3.2018).

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019.

Την 12.10.2017 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο Δ.Π.Χ.Α. 9 με την οποία επιτρέπεται σε κάποια προπληρωτέα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με χαρακτηριστικά αρνητικής αποζημίωσης, που διαφορετικά θα αποτιμώνταν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, να αποτιμηθούν στο αναπόσβεστο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση. Η τροποποίηση του Δ.Π.Χ.Α. 9 αποσαφηνίζει ότι οι συμβατικοί όροι που διέπουν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού είναι αποκλειστικά ταμειακές ροές κεφαλαίου και τόκου επί του απλήρωτου κεφαλαίου, που θα πρέπει να καταβληθούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες (SPPI) ανεξάρτητα από το γεγονός που προκαλεί την πρόωρη λήξη του συμβολαίου και ανεξάρτητα από το ποιο αντισυμβαλλόμενο μέρος καταβάλλει ή εισπράττει τη δίκαιη αποζημίωση για την πρόωρη λήξη του συμβολαίου.

Ο Όμιλος εξετάζει τις επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της ανωτέρω τροποποίησης στις οικονομικές του καταστάσεις.

► **Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφορήσεως 16: «Μισθώσεις»** (Κανονισμός 2017/1986/31.10.2017).

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019.

Την 13.1.2016 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε το πρότυπο Δ.Π.Χ.Π. 16 «Μισθώσεις» το οποίο αντικαθιστά:

- το Δ.Λ.Π. 17 «Μισθώσεις»,
- τη Διερμηνεία 4 «Προσδιορισμός του αν μία συμφωνία εμπεριέχει μίσθωση»,
- τη Διερμηνεία 15 «Λειτουργικές μισθώσεις – Κίνητρα» και
- τη Διερμηνεία 27 «Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που εμπεριέχουν το νομικό τύπο μίας μίσθωσης»

Το νέο πρότυπο διαφοροποιεί σημαντικά τη λογιστική των μισθώσεων για τους μισθωτές ενώ στην ουσία διατηρεί τις υφιστάμενες απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 17 για τους εκμισθωτές. Ειδικότερα, βάσει των νέων

απαιτήσεων, καταργείται για τους μισθωτές η διάκριση των μισθώσεων σε λειτουργικές και χρηματοδοτικές. Οι μισθωτές θα πρέπει πλέον, για κάθε σύμβαση μισθώσεως που υπερβαίνει τους 12 μήνες, να αναγνωρίζουν στον ισολογισμό τους το δικαίωμα χρήσης του μισθωμένου στοιχείου καθώς και την αντίστοιχη υποχρέωση καταβολής των μισθωμάτων. Ο ανωτέρω χειρισμός δεν απαιτείται όταν η αξία του στοιχείου χαρακτηρίζεται ως πολύ χαμηλή.

Εκτιμώμενη επίπτωση από την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16

Ο Όμιλος θα εφαρμόσει το πρότυπο αναδρομικά χρησιμοποιώντας την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση (modified retrospective approach), όπου τα στοιχεία ενεργητικού με δικαίωμα χρήσης είναι ίσα με τις υποχρεώσεις από μίσθωση και δεν θα αναμορφώσει τη συγκριτική πληροφορία.

Κάνοντας χρήση αυτής της πρακτικής ο Όμιλος, κατά την ημερομηνία πρώτης εφαρμογής, δεν θα επαναξιολογήσει εάν μία σύμβαση αποτελεί ή εμπεριέχει μία μίσθωση και συνεπώς θα εφαρμόσει το πρότυπο στις συμβάσεις που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί ως μισθώσεις σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 17.

Επίσης, ο Όμιλος θα επιλέξει τις ακόλουθες πρακτικές διευκολύνσεις κατά τη μετάβαση:

- θα εφαρμόσει ενιαίο προεξοφλητικό επιτόκιο σε όλες τις μισθώσεις
- θα εξαιρέσει το αρχικό κόστος σύναψης σύμβασης από την αποτίμηση του δικαιώματος χρήσης και
- θα χρησιμοποιήσει την αποκτηθείσα γνώση για τον καθορισμό της διάρκειας μίσθωσης εάν η σύμβαση περιλαμβάνει δικαιώματα παράτασης ή καταγγελίας της μίσθωσης.

Επιπρόσθετα, οι νέες διατάξεις δεν θα εφαρμοστούν στις μισθώσεις των οποίων η διάρκεια δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες (short term) καθώς και στις μισθώσεις στις οποίες το στοιχείο που εκμισθώνεται είναι χαμηλής αξίας (αξίας μικρότερης των 5.000 ευρώ όταν είναι καινούργιο).

Για την προεξόφληση των υποχρεώσεων των υφιστάμενων λειτουργικών μισθώσεων η Τράπεζα και ο Όμιλος θα χρησιμοποιήσουν το σχετικό επιτόκιο προεξόφλησης (incremental borrowing rate). Η Τράπεζα και ο Όμιλος εκτιμούν ότι την 1.1.2019 θα αναγνωρίσουν στοιχεία ενεργητικού με δικαίωμα χρήσης ποσού περίπου 18,3 και 18,2 εκατομμυρίων ευρώ αντίστοιχα, και υποχρεώσεις από μισθώσεις ποσού περίπου 18,3 και 18,2 εκατομμυρίων ευρώ αντίστοιχα. Η επίπτωση στην καθαρή θέση θα είναι μηδενική και στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας εκτιμάται ότι θα είναι περίπου 0,1 ποσοστιαία μονάδα.

► **Τροποποίηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 19 «Παροχές σε εργαζομένους»** – Τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός του Προγράμματος Παροχών (Κανονισμός 2019/402/13.3.2019)

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Την 7.2.2018 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 19 μέσω της οποίας διευκρινίζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προσδιορίζεται το κόστος υπηρεσίας όταν προκύπτουν αλλαγές στο πρόγραμμα καθορισμένων παροχών. Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 19 σε περίπτωση τροποποίησης, περικοπής ή διακανονισμού, πρέπει να γίνει επαναυπολογισμός της καθαρής υποχρέωσης ή απαίτησης. Η τροποποίηση του Δ.Λ.Π. 19 προβλέπει ότι το τρέχον κόστος υπηρεσίας και ο τόκος επί της καθαρής υποχρέωσης (απαίτησης) για το υπόλοιπο της περιόδου αναφοράς, μετά την αλλαγή στο πρόγραμμα, θα πρέπει να υπολογιστούν με βάση τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον επαναυπολογισμό της καθαρής υποχρέωσης ή απαίτησης. Επίσης, με την τροποποίηση του Δ.Λ.Π. 19 αποσαφηνίζεται η επίδραση μίας τροποποίησης, περικοπής ή διακανονισμού στις απαιτήσεις αναφορικά με τον περιορισμό στην αναγνώριση της καθαρής απαίτησης.

Η επίπτωση από την υιοθέτηση της ανωτέρω τροποποίησης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις δεν αναμένεται να είναι σημαντική.

► **Τροποποίηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 28 «Επενδύσεις σε συγγενείς και κοινοπραξίες»:** Μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε Συγγενείς και Κοινοπραξίες» (Κανονισμός 2019/237/8.2.2019)

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Την 12.10.2017 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 28 για να αποσαφηνίσει ότι ο λογιστικός χειρισμός των μακροπρόθεσμων επενδύσεων σε μία συγγενή ή κοινοπραξία που περιλαμβάνονται στην καθαρή επένδυση στην εν λόγω συγγενή ή κοινοπραξία – για τις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης -πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 9, συμπεριλαμβανομένου των απαιτήσεων απομείωσης.

Λαμβάνοντας το Δ.Π.Χ.Α. 9, δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τυχόν προσαρμογές στη λογιστική αξία των μακροπρόθεσμων επενδύσεων που έχουν προκύψει από την εφαρμογή του Δ.Λ.Π. 28.

Η επίπτωση από την υιοθέτηση της ανωτέρω τροποποίησης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις δεν αναμένεται να είναι σημαντική.

► Βελτιώσεις Διεθνών Λογιστικών Προτύπων – κύκλος 2015-2017 (Κανονισμός 2019/412/14.3.2019)

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Στο πλαίσιο του προγράμματος των ετήσιων βελτιώσεων των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, το Συμβούλιο εξέδωσε, την 12.12.2017, μη επείγουσες αλλά απαραίτητες τροποποιήσεις σε επιμέρους πρότυπα.

Εξετάζεται η επίπτωση που θα έχει η υιοθέτηση των εν λόγω τροποποιήσεων στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αλλά σημειώνεται ότι η επίπτωση δεν αναμένεται να είναι σημαντική.

► Διερμηνεία 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με τους λογιστικούς χειρισμούς φόρου εισοδήματος» (Κανονισμός 2018/1595/23.10.2018)

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019.

Την 7.6.2017 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τη Διερμηνεία 23. Η Διερμηνεία αποσαφηνίζει την εφαρμογή των απαιτήσεων αναγνώρισης και αποτίμησης του Δ.Λ.Π. 12 όταν υπάρχει αβεβαιότητα αναφορικά με το λογιστικό χειρισμό του φόρου εισοδήματος. Η Διερμηνεία ειδικότερα διευκρινίζει τα εξής:

- Μία οικονομική οντότητα θα καθορίσει αν θα εξετάσει τις αβεβαιότητες διακριτά ή σε συνδυασμό με άλλες αβεβαιότητες ανάλογα με το ποια προσέγγιση προβλέπει καλύτερα την επίλυση της αβεβαιότητας.
- Οι εκτιμήσεις που γίνονται αναφορικά με τον έλεγχο των λογιστικών χειρισμών από τις φορολογικές αρχές θα πρέπει να βασίζονται στο ότι οι φορολογικές αρχές θα εξετάσουν τα ποσά που έχουν δικαίωμα να εξετάσουν και στο ότι θα έχουν πλήρη γνώση της σχετικής πληροφόρησης όταν διενεργούν τον έλεγχο.
- Για τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημίας), των φορολογικών βάσεων, των μη χρησιμοποιηθέντων φορολογικών ζημιών, των μη χρησιμοποιηθέντων πιστωτικών φόρων και των φορολογικών συντελεστών η οικονομική οντότητα θα πρέπει να λάβει υπόψη της την πιθανότητα οι φορολογικές αρχές να αποδεχθούν την αβεβαιότητα στο χειρισμό του φόρου
- Οι εκτιμήσεις της οικονομικής οντότητας θα πρέπει να επαναξιολογούνται όταν λαμβάνουν χώρα αλλαγές στα γεγονότα και στις συνθήκες καθώς και όταν νέα πληροφόρηση καθίσταται διαθέσιμη.

Πέραν των ανωτέρω το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έχει εκδώσει τα κατωτέρω πρότυπα και τροποποιήσεις προτύπων τα οποία όμως δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν έχουν εφαρμοστεί πρόωρα από τον Όμιλο.

► Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων»: Ορισμός επιχείρησης

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2020

Την 22.10.2018 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο Δ.Π.Χ.Α. 3 με στόχο να αντιμετωπιστούν δυσκολίες που προκύπτουν όταν μία οντότητα προσδιορίζει εάν απέκτησε μία επιχείρηση ή μία ομάδα στοιχείων ενεργητικού. Με τις τροποποιήσεις αποσαφηνίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει κατ' ελάχιστον να πληρούνται ώστε να έχει αποκτηθεί επιχείρηση, αφαιρείται η αξιολόγηση της ικανότητας του συμμετέχοντα στην αγορά να αντικαταστήσει ελλείποντα μέρη, οριοθετείται ο ορισμός της παραγωγής, προστίθενται οδηγίες για την αξιολόγηση του κατά πόσο μία αποκτώμενη διαδικασία είναι ουσιαστική και εισάγεται μία προαιρετική άσκηση συγκέντρωσης εύλογης αξίας με ενδεικτικά παραδείγματα.

► Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 10 «Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις» και του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 28 «Επενδύσεις σε συγγενείς και κοινοπραξίες»: Συναλλαγή πώλησης ή εισφοράς μεταξύ του επενδυτή και της συγγενούς εταιρείας ή κοινοπραξίας

Ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής: Αναμένεται καθοριστεί

Την 11.9.2014, το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποιήσεις στα Δ.Π.Χ.Α. 10 και Δ.Λ.Π. 28 με σκοπό να αποσαφηνίσει το λογιστικό χειρισμό μίας συναλλαγής πώλησης ή εισφοράς στοιχείων του ενεργητικού της μητρικής εταιρείας σε συγγενή ή κοινοπραξία της και το αντίστροφο. Ειδικότερα, το Δ.Π.Χ.Α. 10 τροποποιήθηκε έτσι ώστε να καθίσταται σαφές ότι, σε περίπτωση που ως αποτέλεσμα μίας συναλλαγής με μία συγγενή ή κοινοπραξία, μία εταιρεία χάσει τον έλεγχο επί θυγατρικής της, η οποία δεν συνιστά «επιχείρηση» βάσει του Δ.Π.Χ.Α. 3, θα αναγνωρίσει στα αποτελέσματά της μόνο εκείνο το μέρος του κέρδους ή της ζημίας που σχετίζεται με το ποσοστό συμμετοχής των τρίτων στη συγγενή ή στην κοινοπραξία. Το υπόλοιπο μέρος του κέρδους της συναλλαγής θα απαλείφεται με το

λογιστικό υπόλοιπο της συμμετοχής στη συγγενή ή στην κοινοπραξία. Επιπρόσθετα, εάν ο επενδυτής διατηρεί ποσοστό συμμετοχής στην πρώην θυγατρική, έτσι ώστε αυτή να θεωρείται πλέον συγγενής ή κοινοπραξία, το κέρδος ή η ζημία από την εκ νέου αποτίμηση της συμμετοχής αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα μόνο στο βαθμό που αφορά το ποσοστό συμμετοχής των άλλων επενδυτών. Το υπόλοιπο ποσό του κέρδους απαλείφεται με το λογιστικό υπόλοιπο της συμμετοχής στην πρώην θυγατρική.

Αντίστοιχα, στο Δ.Λ.Π. 28 έγιναν προσθήκες για να αποσαφηνιστεί ότι η μερική αναγνώριση κέρδους ή ζημίας στα αποτελέσματα του επενδυτή θα λαμβάνει χώρα μόνο εάν τα πωληθέντα στοιχεία στη συγγενή ή στην κοινοπραξία δεν πληρούν τον ορισμό της «επιχείρησης». Σε αντίθετη περίπτωση θα αναγνωρίζεται το συνολικό κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα του επενδυτή.

Την 17.12.2015 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων κατήργησε την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής της ανωτέρω τροποποίησης που είχε αρχικά προσδιορίσει. Η νέα ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής θα προσδιοριστεί σε μεταγενέστερη ημερομηνία από το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αφού λάβει υπόψη του τα αποτελέσματα του έργου που εκπονεί για τη λογιστική της μεθόδου της καθαρής θέσης.

► Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια».

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2021

Την 18.5.2017 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε το Δ.Π.Χ.Α. 17 το οποίο αντικαθιστά το Δ.Π.Χ.Α. 4 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια». Σε αντίθεση με το Δ.Π.Χ.Α. 4, το νέο πρότυπο εισάγει μία συνεπή μεθοδολογία αποτίμησης των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Οι κυριότερες αρχές του Δ.Π.Χ.Α. 7 είναι οι ακόλουθες:

Μία εταιρεία:

- προσδιορίζει ως ασφαλιστήρια συμβόλαια τις συμβάσεις εκείνες με τις οποίες η οικονομική οντότητα αποδέχεται σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο από άλλο μέρος (τον αντισυμβαλλόμενο) συμφωνώντας να αποζημιώσει τον αντισυμβαλλόμενο εάν ένα συγκεκριμένο αβέβαιο μελλοντικό συμβάν επηρεάζει αρνητικά τον αντισυμβαλλόμενο,
- διαχωρίζει συγκεκριμένα ενσωματωμένα παράγωγα, διακριτά επενδυτικά στοιχεία και διαφορετικές υποχρεώσεις απόδοσης από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια,
- διαχωρίζει τις συμβάσεις σε ομάδες που θα αναγνωρίσει και θα αποτιμήσει,
- αναγνωρίζει και αποτιμά τις ομάδες των ασφαλιστηρίων συμβολαίων με βάση:
  - i. μια αναπροσαρμοσμένη ως προς τον κίνδυνο παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών (ταμειακές ροές εκπλήρωσης) που ενσωματώνει όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις ταμειακές ροές εκπλήρωσης με τρόπο που συνάδει με τις παρατηρήσιμες πληροφορίες της αγοράς, πλέον (εάν αυτή η αξία είναι μια υποχρέωση) ή μείον (αν η αξία αυτή είναι περιουσιακό στοιχείο)
  - ii. ένα ποσό που αντιπροσωπεύει το μη δεδουλευμένο κέρδος στην ομάδα των συμβάσεων (το συμβατικό περιθώριο παροχής υπηρεσιών),
- αναγνωρίζει το κέρδος από μια ομάδα ασφαλιστηρίων συμβολαίων κατά τη διάρκεια της περιόδου που η οικονομική οντότητα παρέχει ασφαλιστική κάλυψη και καθώς η οικονομική οντότητα αποδεσμεύεται από τον κίνδυνο. Εάν μια ομάδα συμβολαίων είναι ή καθίσταται ζημιογόνος, η οντότητα αναγνωρίζει αμέσως τη ζημία,
- παρουσιάζει ξεχωριστά τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες, τα έξοδα ασφαλιστικών υπηρεσιών και τα έσοδα ή έξοδα χρηματοδότησης της ασφάλισης και
- γνωστοποιεί πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να εκτιμήσουν την επίδραση που έχουν οι συμβάσεις που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 17 στην οικονομική θέση, στη χρηματοοικονομική απόδοση και στις ταμειακές ροές της.

Σημειώνεται, επίσης, πως τον Νοέμβριο του 2018 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων πρότεινε τη μετάθεση της ημερομηνίας υποχρεωτικής εφαρμογής του νέου προτύπου την 1.1.2022.

► Τροποποίηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 1 «Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων» και του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη»: Ορισμός σημαντικότητας.

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2020.

Την 31.10.2018 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας γνωστοποιήσεων εξέδωσε τροποποιήσεις στο Δ.Λ.Π. 1 και Δ.Λ.Π. 8 ώστε να αποσαφηνίσει τον ορισμό της σημαντικότητας(material).

Ο νέος ορισμός προβλέπει ότι μία πληροφορία είναι σημαντική εάν το γεγονός της παράλειψης, υπόκρυψης ή ανακριβούς γνωστοποίησής της εύλογα θα αναμενόταν να επηρεάσει τις αποφάσεις που οι κύριοι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων λαμβάνουν βάσει αυτών των καταστάσεων. Οι τροποποιήσεις περιλαμβάνουν παραδείγματα περιστάσεων που ενδέχεται να οδηγήσουν στην απόκρυψη σημαντικής πληροφορίας. Επίσης, το Συμβούλιο τροποποίησε τον ορισμό της σημαντικότητας στο Εννοιολογικό Πλαίσιο ώστε να το εναρμονίσει με το νέο ορισμό σύμφωνα του Δ.Λ.Π. 1 και Δ.Λ.Π.8.

(2.33) Σημαντικές λογιστικές κρίσεις και εκτιμήσεις

Η χρήση της διαθέσιμης πληροφόρησης και η εφαρμογή υποκειμενικής κρίσης, αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία για τη διενέργεια εκτιμήσεων. Τα πραγματικά μελλοντικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν από τις ανωτέρω εκτιμήσεις, ενώ οι αποκλίσεις δύνανται να έχουν σημαντική επίπτωση επί των Οικονομικών Καταστάσεων.

Οι βασικές κρίσεις που πραγματοποιεί η διοίκηση του Ομίλου και που έχουν την σημαντικότερη επίδραση στα ποσά που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις κυρίως σχετίζονται με:

- **Κατηγοριοποίηση των επενδύσεων**

Η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στις διάφορες κατηγορίες του ΔΠΧΑ 9, εξαρτάται από δυο σημαντικούς παράγοντες: α) το επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία και β) τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ('SPPI test').

Τα υιοθετούμενα επιχειρηματικά μοντέλα καθορίζουν την πηγή των εσόδων όπως προκύπτουν από τα επιμέρους χαρτοφυλάκια, είτε μέσω της είσπραξης των συμβατικών ταμειακών ροών, είτε από την πώληση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή το συνδυασμό των ανωτέρω. Η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου εκφράζει την στρατηγική της Τράπεζας σε επίπεδο κανονικών συνθηκών και ως εκ τούτου, απαιτείται κρίση για το κατά πόσο η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ανταποκρίνεται στο επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου.

Σε σχέση με το SPPI, ο Όμιλος χρησιμοποιεί την αξιολόγηση 'Αποκλειστικά αποπληρωμές κεφαλαίου και τόκων' ως κριτήριο για να καθορίσει αν τα περιουσιακά στοιχεία θα επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων ή στην εύλογη αξία μέσω των Αποτελεσμάτων Χρήσης. Το κριτήριο επικεντρώνεται στο κατά πόσο πραγματοποιούνται αποκλειστικά αποπληρωμές κεφαλαίου και τόκων από κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων εξετάζοντας τα χαρακτηριστικά και τους όρους της εκάστοτε κατηγορίας ούτως ώστε να προσδιοριστεί κατά πόσο το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο παράγει χρηματικές ροές παρόμοιες με τις ροές μιας «τυπικής δανειακής σύμβασης», όταν διακρατάται μέχρι τη λήξη της.

Μία "τυπική δανειακή σύμβαση" προκύπτει είτε από τη δημιουργία είτε από την ανάληψη χρέους, με όρους και χαρακτηριστικά που να αποζημιώνουν για την παροχή του χρήματος. Μια "τυπική δανειακή σύμβαση" παράγει χρηματικές ροές που αποτελούν μόνο αποπληρωμές κεφαλαίου και τόκων (SPPI). Περαιτέρω ανάλυση παρατίθεται στην Σημείωση 2.34.

- **Ζημίες απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων**

Ο Όμιλος, κατά τον έλεγχο απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, πραγματοποιεί εκτιμήσεις σχετικά με το ποσό και το χρόνο είσπραξης των μελλοντικών ταμειακών ροών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτές οι εκτιμήσεις επηρεάζονται από ένα πλήθος παραγόντων όπως η οικονομική κατάσταση του πιστούχου, η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τυχόν καλυμμάτων, οι ιστορικοί δείκτες ζημιών ανά χαρτοφυλάκιο, ενδέχεται τα πραγματικά αποτελέσματα να διαφέρουν από τα εκτιμώμενα. Αντίστοιχες εκτιμήσεις υπεισέρχονται και στην αξιολόγηση της ύπαρξης ζημιών απομείωσης αξιογράφων που κατατάσσονται ως αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση ή διακρατούμενα μέχρι τη λήξη (περαιτέρω ανάλυση Σημείωση 2.13).

- **Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού**

Ο Όμιλος, σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, εξετάζει για σκοπούς απομείωσης τα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα και τα λοιπά άυλα πάγια στοιχεία καθώς και τη συμμετοχή του σε συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες. Η εν λόγω άσκηση εμπεριέχει σε μεγάλο βαθμό τη χρήση εσωτερικών εκτιμήσεων για τον προσδιορισμό της ανακτήσιμης αξίας των στοιχείων, ήτοι της υψηλότερης ανάμεσα στην εύλογη αξία μείον τα έξοδα πώλησης και στην αξία λόγω χρήσης.

- **Ανακτησιμότητα αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων**

Ο Όμιλος αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, στο μέτρο που θα δημιουργήσει μελλοντικά φορολογητέα κέρδη σε τέτοιο ύψος, ικανό να συμψηφίσει τις προσωρινές διαφορές και

τις μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες. Οι κατηγορίες τις οποίες αναγνωρίζει ο Όμιλος ως αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις είναι οι κάτωθι:

1. Προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από την απομείωση δανείων καθώς και από την οριστική διαγραφή / μεταβίβαση δανείων.
2. Ζημίες που προέκυψαν από την ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα πλαίσια του προγράμματος PSI.
3. Από μεταβολή του αποθεματικού για τα περιουσιακά στοιχεία επιμετρήσιμα σε Εύλογη Αξία μέσω της Κατάστασης Συνολικών Εσόδων (FVOCI).
4. Μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες και λοιπές προσωρινές διαφορές.

Ο Όμιλος αξιολόγησε την ανακτησιμότητα των εν λόγω φορολογικών απαιτήσεων με βάση τις προβλέψεις για την πορεία των μελλοντικών φορολογητέων κερδών, όπως αυτά εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν με βάση τα μεγέθη του επιχειρηματικού σχεδίου (business plan) και την εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας, καθώς και των σχετικών διατάξεων του νόμου 4465/ 04.04.2017. Για τις προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από την απομείωση των δανείων δεν τίθενται χρονικοί περιορισμοί ως προς την ανάκτησή τους, κάτι που ισχύει και για τις λοιπές κατηγορίες αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί από προσωρινές διαφορές.

Για τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που σχετίζονται με τις φορολογικές ζημίες που προέκυψαν από το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (PSI) και αναγνωρίστηκαν ως χρεωστική διαφορά, έχουν εφαρμογή οι Ν.4046/14.2.2012 και Ν.4110/23.1.2013. Σύμφωνα με το Ν.4110/23.1.2013, η εν λόγω χρεωστική διαφορά εκπίπτει ως φορολογική δαπάνη, σταδιακά και ισόποσα, σε 30 έτη, γεγονός που σύμφωνα με την εκτίμηση του Ομίλου παρέχει επαρκή ικανό χρονικό ορίζοντα για το συμψηφισμό της με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη.

Για τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναφορικά με τις μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες, αφορούν στο σύνολό τους στην Τράπεζα και αναφέρονται στις χρήσεις 2015 - 2017. Οι φορολογικές ζημίες που προκύπτουν κάθε έτος από το λειτουργικό αποτέλεσμα του Ομίλου, μπορούν να συμψηφισθούν, εντός των επόμενων πέντε ετών από το έτος από το οποίο δημιουργήθηκαν. Ο Όμιλος εκτιμά ότι το ύψος της ζημίας αυτής, με βάση το επιχειρηματικό σχέδιο, είναι ανακτήσιμη στα επόμενα πέντε έτη.

Ο Όμιλος στο τέλος κάθε περιόδου εκτιμά και επαναξιολογεί την ανακτησιμότητα των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων λαμβάνοντας υπόψη τη διαμόρφωση του οικονομικού περιβάλλοντος και την εξέλιξη των αποτελεσμάτων του. Οι κυριότερες αβεβαιότητες που σχετίζονται με την επίτευξη μελλοντικών φορολογητέων κερδών και την επιβεβαίωση των εκτιμήσεων της Τράπεζας αφορούν στην επίτευξη των στόχων και την υλοποίηση του επιχειρηματικού πλάνου της Τράπεζας, η οποία επηρεάζεται από το εγχώριο και διεθνές οικονομικό περιβάλλον.

• Φόρος εισοδήματος

Ο Όμιλος αναγνωρίζει απαιτήσεις και υποχρεώσεις τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος βάσει εκτιμήσεων για τα ποσά που πρόκειται να εισπραχθούν από ή να καταβληθούν στις φορολογικές αρχές στην τρέχουσα και στις επόμενες χρήσεις. Οι εκτιμήσεις βασίζονται σε παράγοντες όπως η εφαρμογή σχετικών νομοθετικών διατάξεων, οι προσδοκίες σχετικά με την επίτευξη μελλοντικών φορολογητέων κερδών και τέλος η επίλυση τυχόν διαφορών με τις φορολογικές αρχές. Όταν το τελικό αποτέλεσμα από τους φόρους, διαφέρει από το ποσό το οποίο είχε αρχικά αναγνωρισθεί στις οικονομικές καταστάσεις, οι διαφορές επιδρούν στο φόρο εισοδήματος και στις προβλέψεις για αναβαλλόμενη φορολογία της περιόδου κατά την οποία τα ποσά αυτά οριστικοποιούνται.

• Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Ο Όμιλος αναγνωρίζει προβλέψεις όταν εκτιμά ότι υφίσταται παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση, που έχει προκληθεί από γεγονότα που έχουν ήδη συμβεί και είναι σχεδόν βέβαιο ότι η τακτοποίησή της θα δημιουργήσει μία εκροή, το ύψος της οποίας εκτιμάται αξιόπιστα. Αντιθέτως, στις περιπτώσεις που είτε η εκροή είναι πιθανή είτε αυτή δεν μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία, ο Όμιλος δεν προβαίνει στην αναγνώριση πρόβλεψης αλλά στη γνωστοποίηση της ενδεχόμενης υποχρέωσης, λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντικότητά της. Η εκτίμηση για την πιθανότητα ή μη της εκροής καθώς και για το ύψος της επηρεάζονται από παράγοντες εκτός ελέγχου του Ομίλου, όπως ενδεικτικά είναι οι δικαστικές αποφάσεις, η πρακτική εφαρμογή νομοθετικών διατάξεων και η πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων των αντισυμβαλλομένων όταν πρόκειται για έκθεση σε εκτός ισολογισμού στοιχεία. Οι εκτιμήσεις, οι παραδοχές και τα κριτήρια που εφαρμόζονται από τον Όμιλο για τη λήψη αποφάσεων και τα οποία επηρεάζουν τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων

στηρίζονται σε ιστορικά δεδομένα και σε υποθέσεις που, υπό τις παρούσες συνθήκες, κρίνονται λογικές. Οι εκτιμήσεις και τα κριτήρια λήψης αποφάσεων επανεκτιμώνται για να λάβουν υπόψη τις τρέχουσες εξελίξεις και οι επιπτώσεις από τυχόν αλλαγές τους αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις κατά το χρόνο που πραγματοποιούνται.

- **Αρχή της συνέχισης δραστηριότητας**

Ο Όμιλος κατά τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων αξιολογεί αν πρέπει να εφαρμοσθεί η αρχή της συνέχισης δραστηριότητας. Αναφορά στην εκτίμηση και τις παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με την αρχή που εφαρμόστηκε κατά τη σύνταξη των Οικονομικών καταστάσεων γίνεται στη Σημείωση 2.2.

- **Εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων**

Η εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, που διαπραγματεύονται σε ενεργό αγορά, βασίζεται στις διαθέσιμες τιμές της αγοράς. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις η εύλογη αξία προσδιορίζεται βάσει μεθόδων αποτίμησης που χρησιμοποιούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό παρατηρήσιμα στην αγορά δεδομένα. Σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν παρατηρήσιμα στην αγορά δεδομένα, χρησιμοποιούνται στοιχεία που βασίζονται σε εσωτερικές εκτιμήσεις και παραδοχές π.χ. προσδιορισμός αναμενόμενων ταμειακών ροών, επιτοκίων προεξόφλησης, πιθανότητας προπληρωμών ή αθέτησης αντισυμβαλλομένου. Αναφορά στις εκτιμήσεις και παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών μέσων γίνεται στη Σημείωση 42.7.

(2.34) Λογιστικές αρχές που εφαρμόζονται από 1/1/2018

Τον Ιούλιο του 2014 το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε την τελική μορφή του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα» με ημερομηνία εφαρμογής την 1 Ιανουαρίου 2018. Το εν λόγω πρότυπο αντικαθιστά το ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά μέσα: αναγνώριση και επιμέτρηση».

Το νέο πρότυπο (Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς – ΔΠΧΑ 9) εισάγει νέους κανόνες λογιστικής στα κομμάτια της ταξινόμησης και επιμέτρησης χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και της απομείωσης χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού.

Αναγνώριση και κατάταξη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Η Τράπεζα αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση στις Οικονομικές Καταστάσεις της, κατά τη στιγμή της δημιουργίας της συμβατικής απαίτησης ή υποχρέωσης που απορρέει από το στοιχείο (δηλαδή την ημέρα που η συναλλαγή έλαβε χώρα). Κατά την αναγνώριση του, η Τράπεζα προσδιορίζει το επιχειρηματικό μοντέλο στο οποίο υπάγεται.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούνται σε τρεις κατηγορίες:

Περιουσιακά στοιχεία επιμετρήσιμα σε αποσβεσμένο κόστος (AC):

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούνται σε αποσβεσμένο κόστος εφόσον πληρούν τις δύο ακόλουθες συνθήκες:

- Το στοιχείο διατηρείται εντός ενός επιχειρησιακού μοντέλου του οποίου ο στόχος είναι η διακράτηση περιουσιακών στοιχείων με σκοπό την είσπραξη των συμβατικών τους ταμιακών ροών (HTC).
- Οι όροι του συμβολαίου του στοιχείου παράγουν ταμιακές ροές σε προκαθορισμένες ημερομηνίες οι οποίες αποτελούν αποκλειστικά πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του υπολειπόμενου κεφαλαίου.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν πληρούν το δεύτερο κριτήριο επιμετρούνται σε Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων Χρήσης (FVTPL).

Όπως προαναφέρθηκε, η αποτίμηση σε αποσβεσμένο κόστος γίνεται κατά την ημερομηνία αναγνώρισης και αποτελείται από την αξία της συναλλαγής πλέον τυχόν διαχειριστικά έξοδα.

Εξαιρέσεις σε αυτόν το υπολογισμό περιλαμβάνουν:

- Περιουσιακά στοιχεία που είναι ήδη απομειωμένα κατά την αποκτήση ή τη έκδοση τους (POCI), στα οποία το πραγματικό επιτοκίο υπολογίζεται πάνω στο αποσβεσμένο κόστος του στοιχείου από την ημερομηνία αναγνώρισης.

- Περιουσιακά στοιχεία που δεν ήταν απομειωμένα κατά την απόκτηση τους, αλλά έχουν απομειωθεί κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Σε αυτήν την περίπτωση, η Τράπεζα εκτιμά το πραγματικό επιτόκιο πάνω στο αποσβεσμένο κόστος του, από την στιγμή της απομείωσης του και ύστερα.

Σε περίπτωση τροποποίησης πάνω στις συμβατικές ταμιακές ροές, η Τράπεζα υπολογίζει εκ νέου το μικτό υπόλοιπο του στοιχείου και αναγνωρίζει κέρδος ή ζημία προσαρμογής αναλόγως. Αυτό δεν ισχύει σε περίπτωση που η τροποποίηση έχει ως αποτέλεσμα την απόσυρση του στοιχείου.

Ο κάτωθι πίνακας αποτυπώνει την ανακατάταξη του Asset από "AC" στις άλλες 2 κατηγορίες FVOCI ή FVTPL κατά ΔΠΧΑ 9:

AC (Αποσβέσιμο κόστος)	FVOCI (Εύλογη αξία μέσω συνολικού εισοδήματος)	FVTPL (Εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων)
	Η εύλογη αξία επιμετράται στην ημερομηνία ανακατάταξης. Οποιαδήποτε απόκλιση μεταξύ αποσβεσμένου κόστους και εύλογης αξίας αναγνωρίζεται στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα. Το επιτόκιο δεν προσαρμόζεται στα πλαίσια της ανακατάταξης.	Η εύλογη αξία επιμετράται στην ημερομηνία ανακατάταξης. Οποιαδήποτε απόκλιση μεταξύ αποσβεσμένου κόστους και εύλογης αξίας αναγνωρίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης.

Περιουσιακά στοιχεία επιμετρήσιμα σε Εύλογη Αξία μέσω της Κατάστασης Συνολικών Εσόδων (FVOCI), που ανακατατάσσονται σε Εύλογη Αξία μέσω των Αποτελεσμάτων Χρήσης κατά τον αποχαρακτηρισμό τους:

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούνται σε Εύλογη Αξία μέσω των Λοιπών Συνολικών Εσόδων, όταν πληρούνται οι ακόλουθες συνθήκες, και δεν έχει επιλεγεί η Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων Χρήσης κατά την αναγνώριση:

- Το στοιχείο υπάγεται στο επιχειρησιακό μοντέλο του οποίου ο στόχος είναι είτε η είσπραξη των ταμιακών ροών είτε η πώληση τους.
- Οι όροι του συμβολαίου του περιουσιακού στοιχείου παράγουν ταμιακές ροές σε προκαθορισμένες ημερομηνίες οι οποίες αποτελούν αποκλειστικά αποπληρωμές του αρχικού κεφαλαίου και των τόκων επί του υπολειπόμενου κεφαλαίου.

Ο κάτωθι πίνακας αποτυπώνει την ανακατάταξη του Asset από "FVOCI" στις άλλες 2 κατηγορίες AC & FVTPL κατά ΔΠΧΑ 9:

FVOCI (Εύλογη αξία μέσω συνολικού εισοδήματος)	AC (Αποσβέσιμο κόστος)	FVTPL (Εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων)
	Η εύλογη αξία την ημερομηνία της ανακατάταξης γίνεται το νέο μικτό υπόλοιπο σε αποσβεσμένο κόστος. Σωρευτικά κέρδη ή ζημίες αφαιρούνται από τα λοιπά εισοδήματα και προσαρμόζονται πάνω στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία αναγνώρισης. Το επιτόκιο δεν προσαρμόζεται.	Η εύλογη αξία στην ημερομηνία ανακατάταξης γίνεται το υπόλοιπο. Σωρευτικά κέρδη ή ζημίες στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα ανακατατάσσονται στα αποτελέσματα την ημερομηνία της ανακατάταξης.

Περιουσιακά στοιχεία επιμετρήσιμα σε Εύλογη Αξία μέσω των Αποτελεσμάτων Χρήσης (FVTPL):

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν επιμετρούνται σε αποσβεσμένο κόστος και σε Εύλογη Αξία μέσω των Λοιπών Συνολικών Εσόδων (FVOCI) δύναται να επιμετρηθούν σε Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων Χρήσης (FVTPL). Τέτοια περιουσιακά στοιχεία επιμετρούνται σε εύλογη αξία χωρίς μείωση της αξίας τους λόγω γεγονότος πώλησης ή διάθεσης.

Περιουσιακά στοιχεία τα οποία κατατάσσονται σε Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων Χρήσης περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά παράγωγα, μετοχικούς τίτλους (εκτός αυτών κάτω από μοντέλο

«Διακρατούμενα προς Είσπραξη»), αμοιβαία κεφάλαια και λοιπά περιουσιακά στοιχεία κάτω από επιχειρησιακά μοντέλα «Διακρατούμενα για διαπραγμάτευση».

Όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν εγκρίνονται από την αξιολόγηση SPPI, αναγνωρίζονται σε Εύλογη Αξία μέσω των Αποτελεσμάτων Χρήσης (FVTPL).

Παρ'όλα αυτά, η Τράπεζα έχει την δυνατότητα, κατά την αρχική αναγνώριση, να κατατάξει αμετάκλητα οποιοδήποτε χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο σε Εύλογη Αξία μέσω των Αποτελεσμάτων Χρήσης. Η λογική της εν λόγω δυνατότητας ανταποκρίνεται στην ανάγκη περιορισμού ή εξάλειψης λογιστικής απόκλισης η οποία δύναται να προκύψει μέσω επιμετρήσεων στοιχείων ή υποχρεώσεων σε διαφορετικές βάσεις είτε λόγω αναγνώρισης κέρδους ή ζημίας σε διαφορετικές βάσεις.

Ο κάτωθι πίνακας αποτυπώνει την ανακατάταξη του Asset από "FVTPL" στις άλλες 2 κατηγορίες AC & FVOCI κατά ΔΠΧΑ 9:

FVTPL (Εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων)	AC (Αποσβέσιμο κόστος)	FVOCI (Εύλογη αξία μέσω συνολικού εισοδήματος)
	Η εύλογη αξία κατά την ανακατάταξη μετατρέπεται στο νέο μικτό υπόλοιπο. Το επιτόκιο προσδιορίζεται με βάση την εύλογη αξία την ημερομηνία της ανακατάταξης.	Η εύλογη αξία κατά την ανακατάταξη μετατρέπεται στο νέο υπόλοιπο. Το επιτόκιο προσδιορίζεται με βάση την εύλογη αξία την ημερομηνία της ανακατάταξης.

Η κατάταξη τους εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τους δύο ακόλουθους σημαντικούς παράγοντες:

- Το επιχειρησιακό μοντέλο της Τράπεζας για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.
- Τα χαρακτηριστικά των συμβατικών χρηματικών ροών του στοιχείου.

Επιμέτρηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Η Τράπεζα επιμετρά τα περιουσιακά στοιχεία της στην εύλογη αξία τους κατά την αρχική αναγνώριση τους. Περιουσιακά στοιχεία που κατατάσσονται σε Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων Χρήσης, αποτιμώνται στην τιμή συναλλαγής τους. Περιουσιακά στοιχεία που κατατάσσονται σε αποσβεσμένο κόστος, τυχόν κόστη συναλλαγής ή έξοδα δημιουργίας συνυπολογίζονται στην τιμή συναλλαγής τους κατά την επιμέτρηση τους. Σε περίπτωση που η Τράπεζα θεωρήσει ότι η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την τιμή της συναλλαγής, η διαφορά τους αναγνωρίζεται ως κέρδος ή ζημία κατά την αρχική αναγνώριση, αλλά μόνο αν η εύλογη αξία βασίζεται σε ζητούμενη τιμή ενεργής αγοράς για ταυτόσημα περιουσιακά στοιχεία ή βασίζεται σε τεχνική αποτίμησης που χρησιμοποιεί δεδομένα, αποκλειστικά από εξακριβωμένες αγορές. Σε κάθε άλλη περίπτωση η εύλογη αξία προσαρμόζεται στο ύψος της τιμής της συναλλαγής.

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Ο παράγοντας του επιχειρησιακού μοντέλου αναφέρεται στο τρόπο με τον οποίο η Τράπεζα διαχειρίζεται τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά της στοιχεία κατατάσσοντας τα σε χαρτοφυλάκια τα οποία υπάγονται στα ανάλογα επιχειρησιακά της μοντέλα. Στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα διατηρεί τα εξής επιχειρησιακά μοντέλα:

- “Διακρατούμενα προς Είσπραξη” (HTC)
- “Διακρατούμενα προς Είσπραξη & Πώληση” (HTCS)
- “Μη διακρατούμενα περιουσιακά στοιχεία» (Non-Holding) ή Διακρατούμενα προς πώληση

– Διακρατούμενα Προς Είσπραξη.

Το χαρτοφυλάκιο των περιουσιακών στοιχείων «Διακρατούμενα ως τη λήξη», αποδίδεται σε προϊόντα δανείων για τα οποία η Τράπεζα εισπράττει τις συμβατικές ταμειακές ροές τους. Στο πλαίσιο αυτού του επιχειρησιακού μοντέλου, στόχος είναι η διατήρηση του δανείου μέχρι την λήξη του, χωρίς να αναζητείται ενεργά η ευκαιρία πώλησης.

– Διακρατούμενα προς Είσπραξη και Πώληση.

Το εν λόγω επιχειρησιακό μοντέλο εφαρμόζεται από την Τράπεζα σε δανειακά χαρτοφυλάκια όπου λαμβάνει έσοδα τόσο από ταμειακές ροές όσο και από πωλήσεις. Αυτά τα δάνεια αποτιμώνται στην Εύλογη Αξία μέσω της Κατάστασης Συνολικών Εσόδων (FVOCI), εφόσον πληρείται το κριτήριο

SPPI. Διαφορετικά, το περιουσιακό στοιχείο αποτιμάται στην Εύλογη Αξία μέσω των Αποτελεσμάτων Χρήσης.

– **Μη διακρατούμενα περιουσιακά στοιχεία (Non-Holding) ή Διακρατούμενα προς Πώληση.**

Το εν λόγω επιχειρησιακό μοντέλο εφαρμόζεται από την Τράπεζα σε δανειακά χαρτοφυλάκια όπου λαμβάνει έσοδα τόσο από ταμειακές ροές όσο και από βραχυπρόθεσμης συναλλαγές δανείων. Τα δάνεια που αξιολογούνται μέσω του Non-Holding επιχειρησιακού μοντέλου επιμετρώνται στην Εύλογη Αξία μέσω των Αποτελεσμάτων Χρήσης (FVTPL).

Τα υιοθετούμενα επιχειρηματικά μοντέλα καθορίζουν την πηγή των εσόδων όπως προκύπτουν από τα επιμέρους χαρτοφυλάκια, είτε μέσω της είσπραξης των συμβατικών ταμειακών ροών, είτε από την πώληση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή το συνδυασμό των ανωτέρω.

Η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου εκφράζει την στρατηγική της Τράπεζας σε επίπεδο κανονικών συνθηκών. Η αξιολόγηση δεν επηρεάζεται από απαιτούμενες ενέργειες που προκύπτουν σε περιπτώσεις «έκτακτης ανάγκης» (π.χ. εξυπηρέτηση αναγκών ρευστότητας, μη-εγγενείς κεφαλαιακές απαιτήσεις για το πιστωτικό κίνδυνο κ.λπ.). Επίσης, δεν περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση οι αποφάσεις διαχείρισης που λαμβάνονται στα πλαίσια συμμόρφωσης σε νέες ρυθμιστικές κατευθυντήριες γραμμές.

Γενικά, η Τράπεζα έχει συμπεριλάβει την πλειοψηφία των δανειακών της χαρτοφυλακίων στο επιχειρησιακό μοντέλο «Διακρατούμενα προς Είσπραξη» (Hold-to-Collect) με τις εξής εξαιρέσεις:

- Δάνεια των οποίων οι ταμειακές ροές αναμένεται να μεγιστοποιηθούν μέσω της πώλησης τους.
- Δάνεια στα οποία η Τράπεζα επιλέγει να αποτιμήσει στην εύλογη αξία (Fair value option).

Η αξιολόγηση ενός επιχειρηματικού μοντέλου γίνεται στα πλαίσια του ορισμού επιχειρησιακών στόχων, όπως καθορίζονται από την Διοίκηση της Τράπεζας, καθώς και στα πλαίσια της λειτουργικής διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της. Η αξιολόγηση γίνεται σε επίπεδο χαρτοφυλακίου και όχι μεμονωμένων περιουσιακών στοιχείων.

Αξιολόγηση SPPI (αξιολόγηση συμβατικών ταμειακών ροών αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων)

Η αξιολόγηση του εάν οι συμβατικές ταμειακές ροές αποτελούν αποκλειστικά ταμειακές ροές κεφαλαίου και τόκου επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου, λαμβάνει υπόψη την ύπαρξη χαρακτηριστικών, όπως συμβατικών όρων, δικαιωμάτων επέκτασης, προπληρωμών, μετατροπής σε μετοχικό κεφάλαιο, όρων μόχλευσης και λοιπών όρων, τα οποία μπορεί να περιορίζουν τις απαιτήσεις της Τράπεζας σε ταμειακές ροές από συγκεκριμένα στοιχεία του ενεργητικού ή τροποποιούν τη διαχρονική αξία του χρήματος.

Το 2017, η Τράπεζα διενήργησε αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου στα χαρτοφυλάκια και προέβη σε λεπτομερή αξιολόγηση των συμβατικών όρων στο χαρτοφυλάκιο των χρεωστικών τίτλων. Στην πλειονότητά του, το χαρτοφυλάκιο των χρεωστικών τίτλων του Ομίλου πληροί το κριτήριο του «SPPI». Κατά συνέπεια, βάσει της εργασίας που διενήργησε η Τράπεζα:

- δάνεια και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πελάτες τα οποία σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος θα εξακολουθούν να επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9,
- επενδυτικοί τίτλοι διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη τους οι οποίοι σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρήθηκαν στο αποσβέσιμο κόστος, ταξινομήθηκαν ως επιμετρώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος, σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9,
- ομόλογα που ταξινομούνται ως διαθέσιμα προς πώληση σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, ταξινομήθηκαν σύμφωνα με το επιχειρηματικό μοντέλο διαχείρισής τους, στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων απευθείας στην καθαρή θέση,
- χρεωστικοί τίτλοι δανειακού χαρτοφυλακίου οι οποίοι σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, ταξινομήθηκαν είτε ως επιμετρώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος, είτε στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων απευθείας στην καθαρή θέση, ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο διαχείρισής τους,
- ομόλογα τα οποία σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, συνεχίζουν να επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9,
- ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου και παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 η Τράπεζα τα αποτιμούσε στην εύλογη αξία μέσω των

αποτελεσμάτων, συνεχίζουν ως επιμετρώνενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9, και

- μετοχές οι οποίες σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 ταξινομούνται ως διαθέσιμες προς πώληση, θα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.

Απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η Τράπεζα, κατά την εφαρμογή των ΔΠΧΑ 9 και για τις ανάγκες υπολογισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (Expected Credit Loss – ECL) των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων της, κατατάσσει τα δάνεια και τα χρεόγραφα της σε τρία (3) στάδια πιστωτικού κινδύνου. Η κατάταξη λαμβάνει υπόψη τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου τόσο κατά την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης του εκάστοτε ανοίγματος όσο και την περίοδο αναφοράς θέτοντας ως βασικό κριτήριο τη σημαντικότητα της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου (Significant increase in credit risk – SICR) κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Στόχος της διαδικασίας κατάταξης σε στάδια είναι να διαχωρίσει τα ανοίγματα της Τράπεζας ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο που φέρουν και να προσδιορίσει το χρονικό ορίζοντα στον οποίο υπολογίζονται οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

Τα στάδια στα οποία γίνεται η κατάταξη των δανείων είναι τα εξής:

Στάδιο 1 (Stage 1): Η Τράπεζα κατατάσσει στο Στάδιο 1 κάθε δάνειο στο οποίο δεν παρατηρείται σημαντική αύξηση στον πιστωτικό του κίνδυνο την ημερομηνία αναφοράς σε σχέση με την ημερομηνία αναγνώρισης του. Συγκεκριμένα, στο Στάδιο 1 κατατάσσονται δάνεια τα οποία:

1. είναι ενήμερα και εξυπηρετούνται ομαλά (Performing Exposures – PE),
2. βρίσκονται σε καθυστέρηση έως 30 ημερών (≤ 30 , PE – Performing Exposures) και δεν είναι Forborne,
3. Είναι ανοίγματα που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το δεύτερο probation period (24 μήνες-status curing).

Στάδιο 2 (Stage 2): Η Τράπεζα κατατάσσει στο Στάδιο 2 κάθε δάνειο στο οποίο παρατηρείται σημαντική αύξηση στον πιστωτικό του κίνδυνο (SICR - Significant Increase in Credit Risk) την ημερομηνία αναφοράς σε σχέση με την ημερομηνία αναγνώρισης του. Συγκεκριμένα, στο Στάδιο 2 κατατάσσονται δάνεια τα οποία:

1. βρίσκονται σε καθυστέρηση 31 – 90 ημερών, ή
2. έχουν υποστεί σημαντική αύξηση στον πιστωτικό κίνδυνο (SICR – Significant Increase in Credit Risk) από την ημερομηνία δημιουργίας τους, συγκεκριμένα, ανοίγματα τα οποία έχουν μεταβολή στη βαθμίδα κινδύνου ή/και των οποίων η πιστοληπτική διαβάθμιση έχει μειωθεί από την ημερομηνία δημιουργίας τους τουλάχιστον κατά 2 βαθμίδες (notches) και άνω, σύμφωνα με το τρέχον σύστημα πιστοληπτικής αξιολόγησης που χρησιμοποιεί η Τράπεζα (ICAP) (βλ. Παράρτημα 2), ή
3. είναι FP (Forborne Performing) ανοίγματα, τα οποία έχουν υποστεί τροποποίηση (Forbearance measures) και FNP (Forborne Non Performing) ανοίγματα που χαρακτηρίζονται ως curing, συγκεκριμένα, έχουν τηρήσει τους όρους του πρώτου probation period (12 μήνες) και διανύουν το δεύτερο probation period (24 μήνες).

Στάδιο 3 (Stage 3): Η Τράπεζα κατατάσσει στο Στάδιο 3 κάθε δάνειο που:

1. βρίσκεται σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών (> 90 , NPL - Non Performing Loans), ή
2. είναι NPF – Non Performing Forborne, ή
3. είναι χαρακτηρισμένο ως UTP (Unlikely to Pay) ή
4. βρίσκεται σε δικαστική διεκδίκηση των απαιτήσεων της (denounced loans), ή
5. ανήκει σε όριο πιστούχου που περιλαμβάνει Ε/Ε που έχουν καταπέσει.

Τα ανωτέρω αναφερόμενα κριτήρια δεν είναι περιοριστικά και υπόκεινται σε αναθεώρηση σύμφωνα με τις εκάστοτε οδηγίες από τις Κανονιστικές Αρχές.

Σημαντική αύξηση στον πιστωτικό κίνδυνο (Significant Increase in Credit Risk - SICR)

Η Τράπεζα προκειμένου να κατατάξει τα δάνεια στα διαφορετικά στάδια, εφαρμόζει ως κριτήριο την αύξηση του πιστωτικού κινδύνου όπως ορίζεται από την πιθανότητα αθέτησης. Για το σκοπό αυτό, παρακολουθεί τη μεταβολή της πιθανότητας αθέτησης του δανείου, όπως προκύπτει από την μεταβολή της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου, την ημερομηνίας αναφοράς με την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης. Σε περίπτωση που η διαφορά αυτή ξεπεράσει το όριο της Τράπεζας (συγκεκριμένα, ανοίγματα τα οποία έχουν μεταβολή στη βαθμίδα κινδύνου ή/και των οποίων η πιστοληπτική διαβάθμιση έχει μειωθεί από την ημερομηνία δημιουργίας τους τουλάχιστον κατά 2 βαθμίδες (notches) και άνω, σύμφωνα με το τρέχον σύστημα πιστοληπτικής αξιολόγησης που χρησιμοποιεί η Τράπεζα, τότε θεωρείται ότι το δάνειο παρουσιάζει σημαντική αύξηση πιστωτικού κινδύνου (SICR).

Ειδικά όσον αφορά το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, η Τράπεζα προκειμένου να αξιολογήσει την αύξηση στον πιστωτικό κίνδυνο χρησιμοποιεί τη βαθμίδα αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου της ICAP. Το συγκεκριμένο υπόδειγμα αξιολόγησης είναι δεκαβάθμιας κλίμακας και κατατάσσει τις επιχειρήσεις σε βαθμίδες πιστοληπτικής ικανότητας (credit rating) με σχετικές πιθανότητες αθέτησης (Probability of Default).

Αθέτηση (default)

Ένα χρηματοδοτικό άνοιγμα θεωρείται ότι είναι σε αθέτηση όταν ικανοποιεί τα κάτωθι κριτήρια:

- βρίσκεται σε καθυστέρηση άνω των ενενήντα (90) ημερών (days past due) και ικανοποιεί τα κριτήρια σημαντικότητας (materiality criteria), ή/και
- ικανοποιεί τα κριτήρια αβέβαιης είσπραξης (UTP - unlikely to pay), χωρίς δικαίωμα αναγωγής.

Απομείωση

Βασικές παράμετροι προσδιορισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο Όμιλος υπολογίζει τις απομειώσεις σε συλλογική βάση (collective assesment) και σε εξατομικευμένη βάση (individual assesment) σε επιλεγμένους πιστούχους που τα δάνεια τους κατατάσσονται σε Στάδιο 3 (λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό ύψος του ανοίγματος).

Ο Όμιλος υπολογίζει τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με τη χρήση τριών σεναρίων (βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο) λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές πιθανότητες πραγματοποίησης του καθενός εκ των σεναρίων. Το κάθε σενάριο προσαρμόζεται με την πιθανή εξέλιξη των μακροοικονομικών μεταβλητών που επηρεάζουν το ύψος της αναμενόμενης ζημίας πιστωτικού κινδύνου για τα δανειακά ανοίγματα.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζεται στις καμπύλες της πιθανότητας αθέτησης (Probability of default - PD), της ζημιάς ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (Loss Given default - LGD), της έκθεσης κατά την αθέτηση (Exposure at default - EAD) και άλλων παραμέτρων όπως ο συντελεστής μετατροπής των εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε πιστωτικά ανοίγματα (Credit Conversion Factor - CCF) και το ποσοστό προπληρωμής (Prepayment Rate).

Ο Όμιλος έχει προμηθευτεί από εξωτερικό πάροχο σύστημα υπολογισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Οι βασικές παράμετροι έχουν αντληθεί από στατιστικά μοντέλα που έχουν αναπτυχθεί σε συνεργασία με τον εξωτερικό πάροχο, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου του Ομίλου και την τεχνογνωσία και εμπειρία του παρόχου.

Πιθανότητα Αθέτησης (Probability of Default-PD):

Η πιθανότητα αθέτησης (PD) αντιπροσωπεύει την πιθανότητα ένας οφειλέτης να αθετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις είτε στο διάστημα των επόμενων δώδεκα μηνών είτε κατά την εναπομένουσα διάρκεια της οφειλής του και εφαρμόζεται ανάλογα με το στάδιο στο οποίο κατατάσσεται. Με γνώμονα την εξάλειψη οποιαδήποτε υποκειμενικότητας ως προς τα ιστορικά δεδομένα, ο Όμιλος κάνει χρήση Point-in-Time (PiT) PDs τα οποία προσαρμόζει σε μακροοικονομικές υποθέσεις μέσω του εργαλείου υπολογισμού αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Αποτελεί την πιθανότητα να βρεθεί ένα άνοιγμα σε καθεστώς NPE σύμφωνα με τον ορισμό της Τράπεζας.

NPE (Non-Performing Exposure ή Μη Εξυπηρετούμενο Άνοιγμα) ορίζεται το άνοιγμα το οποίο αποτελείται από τα εξής επιμέρους στοιχεία:

- **Ανοίγματα σε αθέτηση (Defaulted Exposures):** Κατά την Τράπεζα, ένα χρηματοδοτικό άνοιγμα θεωρείται ότι είναι σε αθέτηση όταν ικανοποιεί τα κάτωθι κριτήρια:

- Βρίσκεται σε καθυστέρηση άνω των ενενήντα (90) ημερών (days past due) και ικανοποιεί τα κριτήρια σημαντικότητας (materiality criteria), ή/και
  - Έχει καταγγελθεί η σύμβαση χρηματοδότησης, ή/και
  - Ικανοποιεί τα κριτήρια αβέβαιης είσπραξης (UTP - unlikely to pay), χωρίς δικαίωμα αναγωγής.
- **Απομειωμένες Πιστοδοτήσεις (Impaired Exposures)**, ορίζονται οι Πιστοδοτήσεις:
- Για τις οποίες έχει υπολογισθεί ποσό απομείωσης κατά την εξατομικευμένη αξιολόγηση, ή
  - Που έχουν μεταφερθεί υπό την διαχείριση της Διεύθυνσης Καθυστερήσεων για τις οποίες έχει διενεργηθεί συλλογική απομείωση.

Έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (Exposure At Default-EAD)

Η έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD) ορίζεται ως το χρηματοοικονομικό άνοιγμα το οποίο περιλαμβάνει την αναπόσβεστη αξία, τους δεδουλευμένους τόκους, και όλα τα λοιπά στοιχεία που συνιστούν το χρηματοοικονομικό άνοιγμα ως έννοια. Το EAD ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού αντιπροσωπεύει τη λογιστική του αξία (gross carrying amount) σε περίπτωση αθέτησης πληρωμής.

Το EAD ορίζεται ως:

$$EAD = \text{Άνοιγμα εντός Ισολογισμού} + (\text{Άνοιγμα εκτός Ισολογισμού} \times CCF)$$

Ο συντελεστής μετατροπής CCF (Credit Conversion Factor) είναι το ποσοστό κατά το οποίο ένα όριο πιστοδότησης μετατρέπεται σε χρηματοοικονομικό άνοιγμα.

Ο συντελεστής μετατροπής (CCF) χρησιμοποιείται για την μετατροπή εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε EAD ποσά. Το ποσοστό προπληρωμής (Prepayment Rate) είναι μια εκτίμηση πρόωρων αποπληρωμών ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος οι οποίες υπερβαίνουν τις συμβατικές αποπληρωμές βάσει του χρονοδιαγράμματος εξόφλησης, εκφράζεται δε ως ποσοστό επί του EAD σε κάθε περίοδο αναφοράς έχοντας ως αποτέλεσμα την μείωση του EAD.

Ανοίγματα εκτός ισολογισμού (Off balance sheet items)

Στα ανοίγματα εκτός ισολογισμού ο υπολογισμός της απομείωσης γίνεται σε ατομικό/συλλογικό επίπεδο και το άνοιγμα κατά την αθέτηση (EAD) των συγκεκριμένων ανοιγμάτων υπολογίζεται βάσει του συντελεστή μετατροπής CCF.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί συγκεκριμένους συντελεστές μετατροπής οι οποίοι καθορίζονται ως εξής:

- E/E συμμετοχής: 0
- E/E καλής πληρωμής: 0,5
- E/E αντικατάστασης δεκάτων: 0,5
- E/E καλής εκτέλεσης: 1
- E/E δασμών & φόρων: 1
- E/E λήψης προκαταβολής: 1

Ζημιά κατά την αθέτηση υποχρέωσης (Loss Given Default-LGD):

Η ζημιά κατά την αθέτηση υποχρέωσης (LGD) αντιπροσωπεύει την έκταση της ζημιάς που ο Όμιλος αναμένει για ανοίγματα τα οποία είναι σε κατάσταση αθέτησης και ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών κι εκείνων που ο Όμιλος προσδοκά να εισπράξει συμπεριλαμβανόμενων των ροών από τη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων.

Το LGD, το οποίο εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό του EAD, διαφέρει σύμφωνα με την κατηγορία του αντισυμβαλλόμενου, την κατηγορία και την προτεραιότητα της απαίτησης, την ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων.

$$LGD = \text{Ποσοστό Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης} = \left(1 - \frac{(1 - \text{Haircut})\% \cdot \text{Αξία Εξασφάλισης}}{EAD} \right) \%$$

Haircut = ποσοστό απομείωσης της αξίας ενεχύρων το οποίο ενσωματώνει:

- ο τα έξοδα ρευστοποίησης των ενεχύρων
- ο την επίδραση της αναγκαστικής ρευστοποίησης των ενεχύρων
- ο την παρούσα αξία των ενεχύρων και των χρηματορρών

Λογιστική αντιστάθμιση

Το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα νέο μοντέλο λογιστικής γενικής αντιστάθμισης, το οποίο συνδέει τη λογιστική της αντιστάθμισης με τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων από τη Διοίκηση. Σύμφωνα με το νέο μοντέλο, επιπλέον στρατηγικές αντιστάθμισης δύναται να πληρούν τα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης, νέες απαιτήσεις εφαρμόζονται σχετικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης ενώ η διακοπή της λογιστικής αντιστάθμισης θα είναι επιτρεπτή μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αναφορικά με την λογιστική της αντιστάθμισης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) διενεργεί ξεχωριστή εργασία η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη. Μέχρι την ολοκλήρωση της εν λόγω εργασίας, ως λογιστική αρχή οι οντότητες μπορούν να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 για την λογιστική αντιστάθμιση.

Ο Όμιλος δεν εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης.

Μακροοικονομικές μεταβλητές

Οι βασικές μακροοικονομικές μεταβλητές που επηρεάζουν το ύψος της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και το ποσοστό ανεργίας.

Ο μέσος όρος ανά χρονιά για την περίοδο 2019-2023 των μακροοικονομικών μεταβλητών, που επηρεάζουν τόσο την εκτίμηση της Πιθανότητας Αθετήσεως όσο και την εκτίμηση της Αναμενόμενης Ζημιάς σε περίπτωση Αθετήσεως, είναι οι ακόλουθες:

2019 - 2023	Δυσμενές Σενάριο	Βασικό Σενάριο	Ευνοϊκό Σενάριο
Μεταβολή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	3,8%	5,9%	8,3%
Ποσοστό ανεργίας	22,0%	16,5%	15,1%

3. Ανάλυση κατά Λειτουργικό Τομέα**Όμιλος**

(Ποσά σε χιλ. €)	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Διαχείριση Διαθεσίμων / Treasury	Σύνολο
Από 1^η Ιανουαρίου έως 31^η Δεκεμβρίου 2018				
Καθαρά Έσοδα				
- από τόκους	(7.607)	57.781	19.115	69.290
- από προμήθειες	1.614	9.017	(3.674)	6.956
- από χρημ/κές πράξεις και λοιπά έσοδα	8.662	23.822	19.258	51.742
- μεταφορά αποτελέσματος μεταξύ τομέων	7.417	(8.161)	743	(0)
Σύνολο Καθαρών Εσόδων	10.086	82.459	35.442	127.987
Αποτελέσματα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες	(609)	(1.503)	(1.217)	(3.329)
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρου εισοδήματος	2.425	1.258	1.065	4.748
Φόρος εισοδήματος				(7.105)
Κέρδη / (ζημίες) χρήσης				(2.357)
<u>Λοιπά στοιχεία τομέα</u>				
Προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου	10.293	(38.068)	248	(27.527)
Αποσβέσεις	(1.421)	(3.522)	(2.838)	(7.780)
Σύνολο Ενεργητικού κατά την 31.12.2018	444.251	1.096.467	1.809.787	3.350.505
Σύνολο Υποχρεώσεων κατά την 31.12.2018	(1.727.730)	(1.032.168)	(99.711)	(2.859.609)

Όμιλος

(Ποσά σε χιλ. €)	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Διαχείριση Διαθεσίμων / Treasury	Σύνολο
Από 1η Ιανουαρίου έως 31η Δεκεμβρίου 2017				
Καθαρά Έσοδα				
- από τόκους	(2.452)	100.814	(11.369)	86.992
- από προμήθειες	2.150	11.520	(3.044)	10.626
- από χρημ/κές πράξεις και λοιπά έσοδα	12.128	41.596	15.287	69.011
- μεταφορά αποτελέσματος μεταξύ τομέων	4.438	(14.991)	10.553	0
Σύνολο Καθαρών Εσόδων	16.264	138.938	11.428	166.629
Αποτελέσματα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες	(171)	(582)	(200)	(953)
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρου εισοδήματος	(20.091)	28.784	(7.558)	1.134
Φόρος εισοδήματος				(704)
Κέρδη / (ζημίες) χρήσης				430
<u>Λοιπά στοιχεία τομέα</u>				
Προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου	(19.474)	(54.026)	0	(73.500)
Αποσβέσεις	(1.160)	(3.996)	(1.355)	(6.511)
Σύνολο Ενεργητικού κατά την 31.12.2017	529.763	1.802.242	1.205.443	3.537.449
Σύνολο Υποχρεώσεων κατά την 31.12.2017	(1.749.104)	(1.155.518)	(122)	(2.904.744)

Τράπεζα

(Ποσά σε χιλ. €)	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Διαχείριση Διαθεσίμων / Treasury	Σύνολο
Από 1η Ιανουαρίου έως 31η Δεκεμβρίου 2018				
Καθαρά Έσοδα				
- από τόκους	(7.617)	57.761	19.115	69.259
- από προμήθειες	777	8.507	(3.674)	5.610
- από χρημ/κές πράξεις και λοιπά έσοδα	8.662	23.844	19.258	51.765
- μεταφορά αποτελέσματος μεταξύ τομέων	7.417	(8.161)	743	(0)
Σύνολο Καθαρών Εσόδων	9.240	81.951	35.442	126.634
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρου εισοδήματος	2.812	2.743	2.282	7.837
Φόρος εισοδήματος				(7.270)
Κέρδη / (ζημίες) χρήσης				567
<u>Λοιπά στοιχεία τομέα</u>				
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους	10.293	(38.068)	248	(27.527)
Αποσβέσεις	(1.421)	(3.495)	(2.838)	(7.754)
Σύνολο Ενεργητικού κατά την 31.12.2018	444.213	1.101.748	1.809.710	3.355.671
Σύνολο Υποχρεώσεων κατά την 31.12.2018	(1.731.352)	(1.034.332)	(99.711)	(2.865.395)

Τράπεζα

(Ποσά σε χιλ. €)	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Διαχείριση Διαθεσίμων / Treasury	Σύνολο
Από 1η Ιανουαρίου έως 31η Δεκεμβρίου 2017				
Καθαρά Έσοδα				
- από τόκους	(2.463)	100.765	(11.369)	86.933
- από προμήθειες	1.123	10.771	(3.044)	8.850
- από χρημ/κές πράξεις και λοιπά έσοδα	12.128	41.330	15.287	68.745
- μεταφορά αποτελέσματος μεταξύ τομέων	4.438	(14.991)	10.553	0
Σύνολο Καθαρών Εσόδων	15.226	137.875	11.428	164.528
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρου εισοδήματος	(20.334)	29.330	(7.358)	1.639
Φόρος εισοδήματος				(583)
Κέρδη / (ζημίες) χρήσης				1.056
<u>Λοιπά στοιχεία τομέα</u>				
Προβλέψεις πιστωτικού κινδύνου	(19.474)	(54.026)	0	(73.500)
Αποσβέσεις	(1.160)	(3.932)	(1.355)	(6.447)
Σύνολο Ενεργητικού κατά την 31.12.2017	529.766	1.806.122	1.205.446	3.541.334
Σύνολο Υποχρεώσεων κατά την 31.12.2017	(1.753.652)	(1.158.523)	(122)	(2.912.297)

Τα αρνητικά καθαρά έσοδα από τόκους του τομέα της Λιανικής Τραπεζικής, οφείλονται στον σχετικά υψηλότερο βαθμό συγκέντρωσης των καταθέσεων της Τράπεζας / Ομίλου σε φυσικά πρόσωπα, σε σχέση με τον αντίστοιχο για τις χορηγήσεις (Σημειώσεις 29 και 18, αντίστοιχα).

4. Τόκοι και συναφή έσοδα

(Ποσά σε χιλ. €) Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Δάνεια και απαιτήσεις έναντι πελατών (εκτός Χρηματοδοτικής Μίσθωσης) στο αναπόσβεστο κόστος	59.761	95.411	59.761	95.411
Πιστωτικά Ιδρύματα	242	824	242	824
Αξιόγραφα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	86	103	86	103
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	32.912	-	32.912	-
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση	-	10.042	-	10.042
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος	458	-	458	-
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου διακρατούμενων έως τη λήξη	-	439	-	439
Τόκοι ομολογιακών δανείων επιχειρήσεων	19.748	25.994	19.748	25.994
Τόκοι χρηματοδοτικής μίσθωσης (Εκμισθωτής)	2.072	4.156	2.072	4.156
Τόκοι λογαριασμών καταθέσεων	70	60	70	60
Τόκοι από πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)	105	274	105	274
Τόκοι και Συναφή Έσοδα	115.454	137.302	115.454	137.302

Η μεταβολή των τόκων χορηγήσεων από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, ομολογιακών δανείων επιχειρήσεων και χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ανάλογη με τη μεταβολή των υπολοίπων των δανείων τόσο κατά τη χρήση 2018 όσο και κατά τη χρήση 2017, εξαιρουμένης της αποαναγνώρισης των χαρτοφυλακίων των δυο τιτλοποιήσεων, αξίας 700,5 εκατ. ευρώ και 1,331 δισ. ευρώ αντίστοιχα.

Στη γραμμή «Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)» για τη χρήση 2018 περιλαμβάνονται έσοδα από τόκους ομολόγων ονομαστικής αξίας 886,1 εκατ. ευρώ τα οποία αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της μεταβίβασης του δανειακού χαρτοφυλακίου ενώ για τη χρήση 2017 στη γραμμή «Από αξιόγραφα χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση» περιλαμβάνονται έσοδα από τόκους ομολόγων ονομαστικής αξίας 525 εκατ. ευρώ τα οποία αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της μεταβίβασης του δανειακού χαρτοφυλακίου.

5. Τόκοι και συναφή έξοδα

(Ποσά σε χιλ. €) Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Καταθέσεων Πελατών	(34.712)	(34.657)	(34.742)	(34.716)
Προς Πιστωτικά Ιδρύματα	(10.227)	(15.650)	(10.227)	(15.650)
Ομολογιακών Δανείων	(1.225)	0	(1.225)	0
Λοιπά	0	(3)	0	(3)
Τόκοι και Συναφή Έξοδα	(46.164)	(50.310)	(46.195)	(50.369)

Οι τόκοι και συναφή έξοδα παρουσιάζουν μείωση στην κλειόμενη χρήση 2018 έναντι της συγκριτικής χρήσης 2017 κυρίως λόγω της μείωσης του κόστους δανεισμού από το Ευρωσύστημα.

6. Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Χορηγήσεις	1.821	3.386	1.821	3.386
Πιστωτικές Κάρτες	466	366	466	366
Θεματοφυλακή	50	96	50	102
Εισαγωγές-Εξαγωγές	180	234	180	234
Εγγυητικές Επιστολές	4.224	4.717	4.225	4.717
Κίνηση Κεφαλαίων	811	743	811	743
Πράξεις Συναλλάγματος	30	30	30	30
Αμοιβαία Κεφάλαια	695	768	0	22
Χρεόγραφα	779	593	779	593
Προμήθειες κίνησης λογαριασμών καταθέσεων	33	144	33	144
Λοιπές Προμήθειες	6.896	9.397	6.244	8.502
Έσοδα Προμηθειών	15.984	20.475	14.638	18.838

Στην γραμμή «Λοιπές προμήθειες» περιλαμβάνονται προμήθειες που εισέπραξε η Τράπεζα ως προμήθεια διαχείρισης για την ενδιάμεση περίοδο στο πλαίσιο των 2 τιτλοποιήσεων (συναλλαγές Artemis και Metexelisis). Το σχετικό ποσό για το 2018 ανήλθε σε περίπου 1 εκατ. ευρώ (2017: 4εκατ. ευρώ).

Εάν εξαιρεθούν τα ανωτέρω, τότε τα έσοδα από αμοιβές και προμήθειες κατά τη χρήση 2018 παρουσιάζουν μείωση κατά περίπου 9% έναντι της χρήσης 2017.

7. Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Δάνεια	(12)	(4)	(12)	(4)
Καταβαλλόμενες προμήθειες Visa & Visa International	(4.614)	(4.173)	(4.614)	(4.173)
Καταβαλλόμενες προμήθειες από μίσθωση τερματικών POS	0	(1.559)	0	(1.559)
Προμήθειες διαχείρισης χαρτοφυλακίου	(48)	(141)	(48)	(281)
Προμήθειες ειδικού ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου	(4.047)	(3.849)	(4.047)	(3.849)
Λοιπά	(308)	(122)	(308)	(122)
Έξοδα Προμηθειών	(9.028)	(9.849)	(9.028)	(9.989)

8. Κέρδη / (ζημιές) από χρηματοοικονομικές πράξεις

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων				
Κέρδη μείον ζημιές				
· Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	306	220	306	220
Συναλλαγματικές Διαφορές				
· Από πράξεις σε συνάλλαγμα	1.140	855	1.140	861
Από πώληση				
· Χρεογράφων	(81)	208	(81)	208
· Λοιπών	0	(9)	0	(277)
Από Αποτίμηση				
· Χρεογράφων	52	60	52	60
Σύνολο Κερδών / (ζημιών) από χρηματοοικονομικές πράξεις	1.418	1.334	1.418	1.072

9. Κέρδη / (ζημίες) από πράξεις επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)				
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)				
-Μετοχών	(89)	-	(89)	-
-Ομολόγων	780	-	780	-
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου διαθεσίμων προς πώληση				
-Μετοχών	-	4	-	4
-Ομολόγων	-	701	-	701
Κέρδη / (ζημίες) από πράξεις αξιογράφων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	690	705	690	705
ζημίες από απομείωση αξίας μετοχών				
Χαρτοφυλακίου Διαθεσίμων για πώληση	-	(550)	-	(550)
Κέρδη / (ζημίες) από πράξεις επενδυτικού χαρτοφυλακίου	690	155	690	155

10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)				
Επιδικασθείσες δικαστικές δαπάνες	21	28	21	28
Επιδότησεις εκπαιδευτικών προγραμμάτων	47	47	47	47
Είσπραξη αποσβεσμένων απαιτήσεων	13	213	13	213
Ενοίκια περιουσιακών στοιχείων (και από πλειστηριασμό)	180	179	182	179
Είσπραξη τελών επικοινωνίας	58	64	58	64
Εύλογη αξία επενδυτικών και ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων	(185)	(2.553)	(185)	(2.553)
Έσοδα από μερίσματα	14	24	14	24
Αναλογιστικά κέρδη από προγράμματα καθορισμένων περοχών	(902)	(1.685)	(902)	(1.685)
Λοιπά	3.388	1.207	3.409	1.204
Λοιπά έσοδα	2.634	(2.478)	2.657	(2.481)

Η εύλογη αξία επενδυτικών ακινήτων έχει προσδιοριστεί από ανεξάρτητους πιστοποιημένους εκτιμητές (Σημειώσεις 24 και 25).

Η αύξηση που εμφανίζεται στη γραμμή «Λοιπά» στη χρήση 2018 οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση των εσόδων του διαχειριστικού κόστους από τερματικά POS και στην επιστροφή ποσού 1,4 εκατ. ευρώ που αφορά σε καταλογισμό κύριου φόρου και προστίμου από το ΔΟΥ Ιωαννίνων για ακίνητο το οποίο είχε εκμισθωθεί σε εταιρεία μέσω σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Έσοδα από Μερίσματα

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)				
Μετοχές χαρτοφυλακίου αποτιμώμενου στην καθαρή θέση μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	14	24	14	24
Έσοδα από Μερίσματα	14	24	14	24

11. Λειτουργικά έξοδα

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Μισθοδοσία και Ημερομίσθια	(24.731)	(28.445)	(24.418)	(28.043)
Υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (προγράμματα καθορισμένων εισφορών)	(6.371)	(7.462)	(6.282)	(7.372)
Λοιπές Επιβαρύνσεις	(2.019)	(1.805)	(2.008)	(1.790)
Λοιπές παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	(582)	(843)	(582)	(836)
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	(33.704)	(38.554)	(33.290)	(38.041)
Αμοιβές Τρίτων	(10.409)	(8.926)	(10.370)	(8.532)
Έξοδα Προβολής και Διαφήμισης	(220)	(292)	(220)	(291)
Τηλεπικοινωνίες	(1.629)	(2.006)	(1.621)	(2.002)
Ασφάλιστρα	(1.106)	(1.194)	(1.106)	(1.194)
Επισκευές και Συντηρήσεις	(3.918)	(2.122)	(3.914)	(2.121)
Μεταφορικά	(655)	(654)	(655)	(654)
Έντυπα και γραφική ύλη	(277)	(248)	(275)	(246)
Υπηρεσίες Κοινής ωφέλειας	(1.077)	(1.151)	(1.060)	(1.139)
Ενοίκια	(5.063)	(5.589)	(5.000)	(5.519)
Συνδρομές – Εισφορές	(435)	(453)	(341)	(331)
Έξοδα δικαστικών και εξώδικων ενεργειών	(3)	(58)	(3)	(58)
Δωρεές – επιχορηγήσεις	(234)	(251)	(234)	(251)
Έξοδα συστημάτων Τειρεσίας	(585)	(780)	(585)	(780)
Έξοδα συνεργείων καθαριότητας	(609)	(613)	(607)	(611)
Έξοδα φύλαξης χώρων	(930)	(759)	(930)	(759)
Μη ενσωματωμένοι φόροι	(1.158)	(1.822)	(1.083)	(1.743)
Έξοδα διαφόρων τρίτων	(586)	(1.723)	(590)	(1.713)
Προμήθεια για το ποσό της εγγυημένης από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης	(494)	(539)	(494)	(539)
Λοιπά	(1.106)	(1.873)	(1.046)	(1.794)
Γενικά λειτουργικά έξοδα προ προβλέψεων	(30.494)	(31.051)	(30.133)	(30.276)
Πρόβλεψη για απομείωση λοιπών στοιχείων του ενεργητικού	(3.191)	(14.925)	(2.878)	(14.625)
Συνολικά γενικά λειτουργικά έξοδα	(33.684)	(45.976)	(33.011)	(44.901)
Απόσβεση (Ενσώματα Πάγια)	(2.702)	(2.232)	(2.685)	(2.178)
Απόσβεση (Άυλα Πάγια)	(5.079)	(4.279)	(5.069)	(4.269)
Αποσβέσεις	(7.780)	(6.511)	(7.754)	(6.447)
Σύνολο λειτουργικών εξόδων	(75.169)	(91.041)	(74.055)	(89.389)
Αριθμός υπαλλήλων	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ο μέσος αριθμός των υπαλλήλων είναι:	684	791	674	777
Ο αριθμός των υπαλλήλων είναι:	707	787	697	781

Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2018 και 2017 οι αμοιβές των νόμιμων ελεγκτών (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.) είχαν ως εξής :

(Ποσά σε χιλ. €)

Περιγραφή	31/12/2018	31/12/2017
Για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων και την έκδοση έκθεσης φορολογικής συμμόρφωσης	195	243
Για άλλες υπηρεσίες ελεγκτικής φύσεως	246	407

Η κατηγορία «Αμοιβές και έξοδα προσωπικού» παρουσιάζει ποσοστιαία μείωση της τάξης του 12,6% στην κλειόμενη χρήση 2018 έναντι της συγκριτικής χρήσης λόγω της μείωσης του προσωπικού της Τράπεζας κατά 164 άτομα μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος της εθελουσίας εξόδου.

Σε ότι αφορά τα γενικά λειτουργικά έξοδα προ προβλέψεων, αυτά παρουσιάζουν οριακή μείωση της τάξης του 1,8% σε σχέση με τη συγκριτική χρήση 2017. Εάν συνυπολογισθεί το κονδύλι της πρόβλεψης απομείωσης λοιπών στοιχείων του ενεργητικού, τότε τα συνολικά γενικά λειτουργικά έξοδα της κλειόμενης χρήσης θα εμφανίζονταν μειωμένα κατά 26,7% σε σχέση με την χρήση του 2017.

Για τη χρήση του 2018 το κονδύλι των γενικών λειτουργικών εξόδων έχει επιβαρυνθεί με ποσό 494 χιλ. ευρώ περίπου που αφορά στην ετήσια προμήθεια για το ποσό της εγγυημένης, από το Ελληνικό Δημόσιο, αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.4472/2017, έναντι 539 χιλ. ευρώ για τη χρήση 2017.

12. Φόροι

(Ποσά σε χιλ. €)

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Φόρος εισοδήματος (τρέχουσας χρήσης)	(152)	(120)	0	0
Αναβαλλόμενος Φόρος	(6.952)	(584)	(7.270)	(583)
Σύνολο	(7.105)	(704)	(7.270)	(583)

Η συμφωνία μεταξύ του φόρου που προκύπτει βάσει του φορολογικού συντελεστή που ισχύει και του εξόδου φόρου που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσης συνοψίζεται ως εξής:

Κέρδη (ζημίες) προ φόρων	4.748	1.134	7.837	1.639
Φορολογικός συντελεστής	29%	29%	29%	29%
Φόρος	(1.377)	(329)	(2.273)	(475)
Από έξοδα που δεν εκπίπτουν φορολογικά	(870)	(1.450)	(870)	(1.450)
Λοιπές προσαρμογές	15.193	2.544	15.923	2.812
Διαγραφή αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης	(20.051)	(1.469)	(20.051)	(1.469)
Σύνολο	(7.105)	(704)	(7.270)	(583)

Αναβαλλόμενος Φόρος	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Απόσβεση προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου Ν. 4465/2017	(13.809)	(11.690)	(13.809)	(11.690)
Προβλέψεις απομείωσης αξίας χορηγήσεων	6.602	0	6.602	0
Προσαρμογή χρεωστικής διαφοράς Ν. 4046/2012	(1.410)	(1.410)	(1.410)	(1.410)
Μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες και λοιπές προσωρινές διαφορές	1.664	12.516	1.347	12.517
Αποτέλεσμα από Αναβαλλόμενους φόρους	(6.952)	(584)	(7.270)	(583)

Το ποσό των 13,8 εκατ. ευρώ που αφορά στην απόσβεση προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου του Ν. 4465/2017 προέκυψε από τη μεταβίβαση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα και θα αποσβεσθεί σε διάστημα είκοσι (20) ετών.

Φόρος εισοδήματος λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρήθηκαν απευθείας στην καθαρή θέση

Όμιλος

(Ποσά σε χιλ. €)

Περιγραφή	31/12/2018			31/12/2017		
	Πριν το φόρο εισοδήματος	Φόρος εισοδήματος	Μετά το φόρο εισοδήματος	Πριν το φόρο εισοδήματος	Φόρος εισοδήματος	Μετά το φόρο εισοδήματος
Ποσά που αναξινομούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	(38.957)	11.297	(27.659)	-	-	-
Χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων	-	-	-	5.746	(1.666)	4.080
Ποσά που δεν αναξινομούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων						
Μεταβολή των αναλογιστικών κερδών/ (ζημιών) καθορισμένων προγραμμάτων παροχών	(415)	120	(295)	(6.052)	1.416	(4.637)
Σύνολο	(39.372)	11.418	(27.954)	(306)	(251)	(557)

Φόρος εισοδήματος λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρήθηκαν απευθείας στην καθαρή θέση

Τράπεζα

(Ποσά σε χιλ. €)

Περιγραφή	31/12/2018			31/12/2017		
	Πριν το φόρο εισοδήματος	Φόρος εισοδήματος	Μετά το φόρο εισοδήματος	Πριν το φόρο εισοδήματος	Φόρος εισοδήματος	Μετά το φόρο εισοδήματος
Ποσά που αναταξινομούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	(38.957)	11.297	(27.659)	-	-	-
Μεταβολή του αποθεματικού διαθεσίμων προς πώληση αξιογράφων	-	-	-	5.746	(1.666)	4.080
Ποσά που δεν αναταξινομούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων						
Μεταβολή των αναλογιστικών κερδών/ (ζημιών) καθορισμένων προγραμμάτων παροχών	(409)	119	(290)	(6.046)	1.414	(4.632)
Σύνολο	(39.366)	11.416	(27.950)	(299)	(253)	(552)

13. Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή - βασικά και μειωμένα

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1- 31/12/2018	1/1- 31/12/2017	1/1- 31/12/2018	1/1- 31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)				
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου ιδιοκτητών μητρικής	(2.357)	430	567	1.056
Κέρδη / (ζημίες) αναλογούνται στους κοινούς μετόχους μητρικής	(2.357)	430	567	1.056
Μεσοσταθμικός αριθμός κοινών μετοχών κατά την περίοδο	1.049.214.071	2.339.353.014	1.049.214.071	2.339.353.014
Προσαρμοσμένος μεσοσταθμικός αριθμός μετοχών κατά την περίοδο	1.049.214.071	2.339.353.014	1.049.214.071	2.339.353.014
Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή - βασικά (σε €)	(0,0022)	0,0002	0,0005	0,0005

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή έχουν υπολογιστεί με βάση τον μέσο σταθμισμένο αριθμό επί του συνόλου των μετοχών, ο οποίος προκύπτει από τον αριθμό των κοινών μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία κατά την έναρξη της περιόδου λαμβανομένου υπόψη της συνένωσης και μείωσης του συνολικού αριθμού των υφιστάμενων κοινών ονομαστικών μετοχών.

Σημειώνεται ότι κατά την 31/12/2018 καθώς και στη συγκριτική χρήση δεν υπάρχουν δυνητικοί τίτλοι μετοχών για την προσαρμογή του μεσοσταθμικού αριθμού των κοινών μετοχών της περιόδου και συνεπώς δεν υφίσταται διαφοροποίηση ως προς τα μειωμένα κέρδη.

Τα μεγέθη της χρήσης 2017 έχουν αναμορφωθεί για λόγους συγκρισιμότητας.

14. Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)				
Ταμείο	22.764	20.530	22.762	20.529
Επιταγές εισπρακτέες	28.273	4.678	28.273	4.678
Διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	9.822	13.265	9.822	13.265
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	60.860	38.473	60.858	38.471

Η Τράπεζα είναι υποχρεωμένη να τηρεί στην Τράπεζα της Ελλάδος τρεχούμενο λογαριασμό μέσω του συστήματος Target. Η αύξηση στις επιταγές εισπρακτέες στην κλειόμενη χρήση έναντι της συγκριτικής χρήσης 2017 οφείλεται σε επιταγές πελατών της Τράπεζας, οι οποίες εκκαθαρίστηκαν στις αρχές του 2019.

15. Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Πιστωτικά ιδρύματα Εσωτερικού	120	296	112	288
Πιστωτικά ιδρύματα Εξωτερικού	1.774	2.394	1.774	2.394
Καταθέσεις όψεως σε πιστωτικά ιδρύματα	1.894	2.690	1.886	2.682
Συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων	7.526	0	7.526	0
Λοιπές απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα	9	8	9	8
Λοιπές απαιτήσεις	7.535	8	7.535	8
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.429	2.698	9.422	2.690

16. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	2.950	1.105	2.950	1.105
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	0	2.431	0	2.431
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.950	3.536	2.950	3.536

Εντός της χρήσης του 2018 ο Όμιλος προέβη σε αγορές Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 8,3 εκατ. ευρώ, οι πωλήσεις ανήλθαν σε 6 εκατ. ευρώ, ενώ έληξαν ομόλογα αξίας 2,9 εκατ. ευρώ.

17. Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος και Τράπεζα		
	31/12/2018	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Ταξινόμηση ανάλογα με το είδος	Ονομαστική Αξία	Εύλογη Αξία Κέρδη	Εύλογη Αξία Ζημιά
Swaps	44.314	0	(34)
Forwards	1.993	0	0
Τίτλος συνδεδεμένος με την πορεία του Ελληνικού ΑΕΠ	38.042	87	0
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα για εμπορικούς σκοπούς	84.350	87	(34)
31/12/2017		Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Ταξινόμηση ανάλογα με το είδος	Ονομαστική Αξία	Εύλογη Αξία Κέρδη	Εύλογη Αξία Ζημιά
Swaps	69.214	0	(122)
Forwards	398	0	0
Τίτλος συνδεδεμένος με την πορεία του Ελληνικού ΑΕΠ	38.042	190	0
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα για εμπορικούς σκοπούς	107.654	190	(122)

Ο «Τίτλος συνδεδεμένος με την πορεία του Ελληνικού ΑΕΠ» αναφέρεται σε αποσπώμενους τίτλους συνδεδεμένους με το ΑΕΠ οι οποίοι έχουν δοθεί στην Τράπεζα στα πλαίσια του προγράμματος ανταλλαγής ομολόγων ελληνικού δημοσίου PSI.

18. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα στο αποσβέσιμο κόστος

18.1 Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)				
Πιστωτικές Κάρτες	21.745	32.853	21.745	32.853
Καταναλωτικά	95.290	138.098	95.290	138.098
Στεγαστικά	411.032	431.888	411.032	431.888
Λοιπά	5.147	4.726	5.147	4.726
Για ιδιωτικούς σκοπούς	533.214	607.566	533.214	607.566
Γεωργία	884	5.691	884	5.691
Εμπόριο	145.092	300.531	145.092	300.531
Βιομηχανία	121.419	182.682	121.419	182.682
Βιοτεχνία	6.510	22.617	6.510	22.617
Τουρισμός	87.745	186.197	87.745	186.197
Ναυτιλία	27.022	32.273	27.022	32.273
Κατασκευαστικές	400.307	482.658	400.307	482.658
Λοιπά	403.423	674.968	403.423	674.968
Σε νομικά πρόσωπα	1.192.403	1.887.617	1.192.403	1.887.617
Στο Δημόσιο	30.212	31.727	30.212	31.727
Καθαρή Επένδυση σε χρηματοδοτική μίσθωση	89.309	139.830	89.309	139.830
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (προ προβλέψεων)	1.845.138	2.666.741	1.845.138	2.666.741
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους (απομείωση αξίας δανείων)	(252.994)	(474.667)	(252.994)	(474.667)
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (μετά από προβλέψεις)	1.592.144	2.192.074	1.592.144	2.192.074

18.2 Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (εκμισθωτής)

Ταξινόμηση ανά κατηγορία	Όμιλος και Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)		
Ύψος Συμβάσεων	30.816	41.033
Οικόπεδα	30.816	41.033
Κτίρια	46.725	87.392
Μηχανήματα	11.358	10.891
Μεταφορικά Μέσα	387	490
Τεχνολογικός Εξοπλισμός	24	24
Σύνολο	89.309	139.830

Καθαρή επένδυση σε χρηματοδοτική μίσθωση	Όμιλος και Τράπεζα					
	31/12/2018			31/12/2017		
(Ποσά σε χιλ. €)	Ακαθάριστη επένδυση (Μελλοντικά μισθώματα)	Μη δεδουλευμένο χρηματ/κό έσοδο	Καθαρή επένδυση σε χρηματ/κή μίσθωση	Ακαθάριστη επένδυση (Μελλοντικά μισθώματα)	Μη δεδουλευμένο χρηματ/κό έσοδο	Καθαρή επένδυση σε χρηματ/κή μίσθωση
Διάρκεια						
Έως 1 έτος	21.512	(669)	20.843	38.329	(1.222)	37.106
Από 1 έως 5 έτη	25.346	(2.379)	22.967	32.485	(4.486)	27.999
Πλέον των 5 ετών	50.701	(5.202)	45.499	88.053	(13.328)	74.725
Σύνολο	97.559	(8.249)	89.309	158.867	(19.036)	139.830

18.3 Εξέλιξη προβλέψεων για απομείωση αξίας δανείων κατά πελατών

Όμιλος και Τράπεζα

(Ποσά σε χιλ. €)	Αλληλόχρεα ιδιωτών	Πιστωτικές κάρτες	Δάνεια τακτής λήξης	Στεγαστικά δάνεια	Σύνολο
α) Δάνεια προς ιδιώτες					
Υπόλοιπο 1ης Ιανουαρίου 2017	62.886	35.380	58.269	77.413	233.949
Πρόβλεψη για απομείωση δανείων	1.325	1.106	3.942	13.101	19.474
Διαγραφές δανείων χρήσης	(34)	(22)	(150)	(42)	(248)
Διαγραφές λόγω τιτλοποίησης	(42.328)	(23.520)	(29.482)	(20.526)	(115.856)
Υπόλοιπο 31ης Δεκεμβρίου 2017	21.849	12.944	32.580	69.946	137.319
Υπόλοιπο 1ης Ιανουαρίου 2018	21.849	12.944	32.580	69.946	137.319
Ανακατάταξη λόγω εφαρμογής IFRS 9	2.159	1.088	3.347	3.745	10.340
Πρόβλεψη για απομείωση δανείων	401	(1.186)	(3.821)	(5.687)	(10.293)
Διαγραφές δανείων χρήσης	(2)	0	(6)	(10)	(18)
Διαγραφές λόγω τιτλοποίησης	(10.601)	(7.703)	(16.983)	(3.529)	(38.816)
Υπόλοιπο 31ης Δεκεμβρίου 2018	13.806	5.144	15.117	64.466	98.532

(Ποσά σε χιλ. €)	Μεγάλες Επιχειρήσεις	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Λοιπές επιχειρήσεις	Σύνολο
β) Επιχειρηματικά δάνεια				
Υπόλοιπο 1ης Ιανουαρίου 2017	213.862	461.392	298.454	973.709
Πρόβλεψη για απομείωση δανείων	5.901	32.907	15.219	54.026
Μεταφορά από λοιπές προβλέψεις	0	804	0	804
Διαγραφές δανείων χρήσης	(768)	(42)	(37)	(847)
Διαγραφές λόγω τιτλοποίησης	(161.455)	(308.242)	(220.648)	(690.344)
Υπόλοιπο 31ης Δεκεμβρίου 2017	57.540	186.819	92.988	337.348
Υπόλοιπο 1ης Ιανουαρίου 2018	57.540	186.819	92.988	337.348
Ανακατάταξη λόγω εφαρμογής IFRS 9	5.436	60.874	21.511	87.821
Πρόβλεψη για απομείωση δανείων	51.751	73.016	(91.708)	33.060
Διαγραφές δανείων χρήσης	(2.976)	(231)	0	(3.207)
Διαγραφές λόγω τιτλοποίησης	(41.942)	(258.617)	0	(300.559)
Υπόλοιπο 31ης Δεκεμβρίου 2018	69.809	61.861	22.791	154.462

18.4 Τιτλοποίηση και αποαναγνώριση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων

Η Τράπεζα κατ' εφαρμογή του Νόμου 3156/2003 μεταβίβασε χαρτοφυλάκιο δανείων σε οριστική καθυστέρηση (ποσού 700,5 εκατ. ευρώ) στην εταιρεία ειδικού σκοπού (SPV) με την επωνυμία ABS METEXELIXIS S.A. που εδρεύει στο Λουξεμβούργο. Παράλληλα το SPV εξέδωσε και μεταβίβασε στην Τράπεζα δυο ομόλογα Σειράς A-1 και A-2 (Senior Note και Mezzanine) ονομαστικής αξίας 328,25 εκατ. ευρώ και 15 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα διάρκειας 10 ετών και με ετήσιο μεσοσταθμικό επιτόκιο 2% καθώς και ένα ομόλογο Σειράς B ονομαστικής αξίας 357,25 εκατ. ευρώ (Junior Note) με επιτόκιο 2,25%. Τα ομόλογα αυτά προέκυψαν από την τιτλοποίηση του εν λόγω χαρτοφυλακίου δανείων, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Νόμου 3156/2003.

Η Τράπεζα σε υλοποίηση της απόφασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης της 27/06/2018 ολοκλήρωσε την 26/10/2018 τη Συναλλαγή για την πώληση του ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου NPE 's στον Επενδυτή (ήτοι TOCU Europe II, S.a.r.l.), καθώς και τη διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων σε εταιρεία συμφερόντων του ως άνω Επενδυτή, με την επωνυμία QQUANT MASTER SERVICER S.A., η οποία έχει λάβει την απαιτούμενη έγκριση από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Κατά την 26/10/2018, η Τράπεζα προέβη σε αποαναγνώριση των δανείων ύψους 700,5 εκατ. ευρώ, καθώς και των σχηματισμένων προβλέψεων απομείωσης ύψους 339,4 εκατ. ευρώ, διότι σύμφωνα με τα συμβατικά έγγραφα έχει απωλέσει κάθε νομικό δικαίωμα στις απαιτήσεις και στις εξασφαλίσεις του δανειακού χαρτοφυλακίου που μεταβίβασε, καθώς και τον έλεγχο επί του συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου. Ταυτόχρονα η Τράπεζα διακράτησε από τη συναλλαγή τα δυο ομόλογα Σειράς A-1 και A-2, συνολικού

ύψους 343,25 εκατ. ευρώ (προσαυξημένο με τα άμεσα κόστη ποσού 4,2 εκατ. ευρώ), καθώς και το 5% του Junior note (μηδενικής λογιστικής αξίας και ονομαστικής ύψους 17,9 εκατ. ευρώ) που ταξινομήθηκαν στα περιουσιακά στοιχεία επιμετρήσιμα σε Εύλογη Αξία μέσω της Κατάστασης Συνολικών Εσόδων (FVOCI).

Κατά συνέπεια η Τράπεζα δεν διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του χαρτοφυλακίου. Η Τράπεζα αξιολόγησε κατά την μεταβίβαση του χαρτοφυλακίου την έκταση κατά την οποία διατηρεί τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χαρτοφυλακίου και κατέληξε ότι έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χαρτοφυλακίου. Η Τράπεζα δεν διατηρεί το δικαίωμα να εξυπηρετεί το χαρτοφυλάκιο έναντι αμοιβής.

Σημειώνεται ότι η Τράπεζα δεν ενοποιεί το SPV, διότι δεν συμμετέχει στη λήψη των διοικητικών αποφάσεων και δεν πληροί τα κριτήρια του ελέγχου. Επίσης, η Τράπεζα δεν έχει καμία μετοχική σχέση με τον διαχειριστή του χαρτοφυλακίου.

Από τη Συναλλαγή αυτή η Τράπεζα αναγνώρισε κέρδος 47 εκατ. ευρώ, ποσό που αναγνωρίστηκε κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους στα αποτελέσματα χρήσης.

19. Ζημία απομείωσης χρηματοοικονομικών στοιχείων

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Απομείωση δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών και στοιχείων εκτός ισολογισμού	(27.775)	(73.500)	(27.775)	(73.500)
Αναστροφή πρόβλεψης απομείωσης επενδυτικών τίτλων στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	194	0	194	0
Αναστροφή πρόβλεψης απομείωσης επενδυτικών τίτλων στο αποσβέσιμο κόστος	54	0	54	0
Σύνολο	(27.527)	(73.500)	(27.527)	(73.500)

Από το συνολικό ποσό των 27,8 εκατ. ευρώ, ποσό 5 εκατ. ευρώ αφορά σε προβλέψεις απομείωσης στοιχείων εκτός ισολογισμού.

20. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
Επενδυτικοί τίτλοι μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	31/12/2018	01/01/2018	31/12/2018	01/01/2018
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	39.279	34.482	39.279	34.482
Πρόβλεψη απομείωσης κατά ΔΠΧΑ 9	(156)	(354)	(156)	(354)
Κρατικά Ομόλογα	39.123	34.128	39.123	34.128
Εκδοτών εσωτερικού	691	691	691	691
Εκδοτών εξωτερικού	5.716	6.008	5.716	6.008
Πρόβλεψη απομείωσης κατά ΔΠΧΑ 9	(9)	(5)	(9)	(5)
Εταιρικά εισηγμένα ομόλογα	6.398	6.694	6.398	6.694
Εκδοτών εξωτερικού	888.394	535.444	888.394	535.444
Πρόβλεψη απομείωσης κατά ΔΠΧΑ 9	(26.270)	(26.270)	(26.270)	(26.270)
Εταιρικά μη εισηγμένα ομόλογα	862.124	509.174	862.124	509.174
Ομόλογα	907.645	549.996	907.645	549.996
Εισηγμένες (Εσωτερικού)	235	1.800	235	1.800
Εισηγμένες (Εξωτερικού)	6	8	6	8
Μη Εισηγμένες (Εσωτερικού)	1.401	2.590	1.401	2.590
Μετοχές	1.643	4.398	1.643	4.398
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	909.288	554.394	909.288	554.394

Επί του ομολόγου που διακράτησε η Τράπεζα κατά την α' τιλοποίηση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, αναγνωρίστηκε ζημιά ύψους 26 εκατ. Ευρώ στο πλαίσιο υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9, και κατά την 31/12/2018 αναγνωρίστηκε ποσό 34,6 εκατ. ευρώ στην κατάσταση συνολικών εσόδων της Τράπεζας. Η διαφορά αυτή, προέκυψε βάσει αποτίμησης που διενήργησε ανεξάρτητος, εξειδικευμένος σε παρόμοιες εργασίες διεθνής οίκος με βάση την οποία προκύπτει ότι η μεταβολή της εύλογης αξίας επηρεάζεται κυρίως από την αποδοτικότητα της διαχείρισης και δεν οφείλεται σε επιδείνωση των χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου του χαρτοφυλακίου (βλέπε σχετικά Σημείωση 42.7).

Επίσης, στην κατηγορία «εκδοτών εξωτερικού», περιλαμβάνεται και ποσό ύψους περίπου 4 εκατ. ευρώ που αφορά στην εύλογη αξία του 5% του junior note (Σειρά Β) που διακράτησε η Τράπεζα στο πλαίσιο της β' συναλλαγής τιλοποίησης. Η εύλογη αξία του μέσου προσδιορίστηκε ως η προεξοφλημένη παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών κουπονιών του 5% των ομολόγων Σειράς Β και κατατάσσεται στο Επίπεδο 3 των εύλογων αξιών (βλέπε σχετικά Σημείωση 42.7).

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος και Τράπεζα
Ταξινόμηση ανά κατηγορία χρεογράφου και αγορά 31/12/2017	
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	34.482
Κρατικά Ομόλογα	34.482
Εκδοτών εσωτερικού	691
Εκδοτών εξωτερικού	6.008
Εταιρικά-Εισηγμένα Ομόλογα	6.699
Εκδοτών εξωτερικού	535.444
Εταιρικά-Μη Εισηγμένα Ομόλογα	535.444
Ομόλογα	576.624
Εισηγμένες (Εσωτερικού)	1.800
Εισηγμένες (Εξωτερικού)	8
Μη Εισηγμένες (Εσωτερικού)	2.590
Μετοχές	4.398
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση	581.022

Σημειώνεται ότι η Τράπεζα έλαβε μέρος στην διαδικασία ανταλλαγής Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που έλαβε χώρα τον Δεκέμβριο του 2017. Η Τράπεζα αντάλλαξε Ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου συνολικού ύψους 16 εκατ. περίπου, για τα οποία το σχηματισμένο αποθεματικό του Διαθέσιμου προς Πώληση χαρτοφυλακίου ανερχόταν σε 2,8 εκατ. περίπου.

Αξιολογώντας τα δεδομένα της ανταλλαγής, η Τράπεζα θεωρεί ότι δεν πρόκειται για σημαντική αλλαγή των όρων των υφιστάμενων τίτλων και δεν προχώρησε σε λογιστική αποαναγνώριση της αξίας των εν λόγω ομολόγων, ενώ το σχηματισμένο μέχρι την ημερομηνία εκείνη αποθεματικό του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου θα αποσβεστεί στα έσοδα από τόκους επόμενων περιόδων, με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Η μεταβολή στα Εταιρικά μη εισηγμένα Ομόλογα Εξωτερικού προέκυψε από την απόκτηση ομολόγων της β' τιτλοποίησης ονομαστικής αξίας 343,25 εκατ. ευρώ (σειρές A-1 και A-2) και 17,9 εκατ. ευρώ (junior note) (προσαυξημένο με τα άμεσα κόστη ποσού 4,2 εκατ. ευρώ) στα πλαίσια της μεταβίβασης του δανειακού χαρτοφυλακίου.

21. Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
Επενδυτικοί τίτλοι	31/12/2018	01/01/2018	31/12/2018	01/01/2018
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	9.919	9.899	9.919	9.899
Πρόβλεψη απομείωσης κατά ΔΠΧΑ 9	(41)	(94)	(41)	(94)
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	9.879	9.805	9.879	9.805

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος και Τράπεζα
Ταξινόμηση ανά κατηγορία χρεογράφου και αγορά 31/12/2017	
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	9.899
Διακρατούμενες έως τη λήξη επενδύσεις	9.899

Τα διακρατούμενα ως τη λήξη χρεόγραφα αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος τους. Η εύλογη αξία τους κατά την 31/12/2018 είναι 10,4 εκατ. ευρώ ενώ αντιστοίχως την 31/12/2017 ήταν 10,4 εκατ. ευρώ.

22. Συμμέτοχες σε θυγατρικές εταιρείες

(Ποσά σε χιλ. €)

31/12/2018

Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα έδρας	Αριθμός μετοχών	% Συμμετοχής	Ίδια Κεφάλαια	Αξία κτήσης	Λογιστική αξία
1. Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	Ελλάδα	198.300	100,00%	1.285	502	502
2. Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	Ελλάδα	10.000	100,00%	4.353	100	100
3. AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	Ελλάδα	5.000	100,00%	359	500	500
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις					1.102	1.102

(Ποσά σε χιλ. €)

31/12/2017

Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα έδρας	Αριθμός μετοχών	% Συμμετοχής	Ίδια Κεφάλαια	Αξία κτήσης	Λογιστική αξία
1. Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	Ελλάδα	198.300	100,00%	3.204	2.326	2.326
2. Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	Ελλάδα	10.000	100,00%	4.369	100	100
3. AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	Ελλάδα	5.000	100,00%	325	500	500
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις					2.926	2.926

Έκθεση σε μη ενοποιημένα σχήματα ειδικής δομής

Ο Όμιλος, μέσω της θυγατρικής του ATTICA WEALTH MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ, διαχειρίζεται 6 αμοιβαία κεφάλαια συνολικού Ενεργητικού 35,6 εκατ. ευρώ κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2018 που πληρούν τον ορισμό των εταιριών/σχημάτων ειδικής δομής (structured entities) και αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εάν ασκεί έλεγχο σε κάποιο από αυτά σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 10. Ο Όμιλος, ως διαχειριστής των αμοιβαίων κεφαλαίων έχει τη δυνατότητα κατεύθυνσης των δραστηριοτήτων που επηρεάζουν σημαντικά το ύψος των αποδόσεων τους, καθώς επιλέγει τις επενδύσεις στις οποίες αυτά συμμετέχουν, πάντα όμως μέσα στο πλαίσιο των επιτρεπόμενων επενδύσεων που περιγράφονται στον κανονισμό του εκάστοτε αμοιβαίου κεφαλαίου. Κατά συνέπεια, ο Όμιλος διαθέτει εξουσία στα υπό διαχείριση αμοιβαία κεφάλαια αλλά με σαφώς προσδιορισμένο εύρος λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμειξη του με τα αμοιβαία κεφάλαια καθώς λαμβάνει προμήθεια διαθέσεως, εξαγοράς και διαχείρισης αυτών, οι οποίες κυμαίνονται στα συνήθη στην αγορά επίπεδα για αντίστοιχες υπηρεσίες.

Από την εξέταση των ανωτέρω παραγόντων ο Όμιλος αξιολογεί ότι, σε όλες τις περιπτώσεις των αμοιβαίων κεφαλαίων που διαχειρίζεται, ασκεί τα δικαιώματα λήψης αποφάσεων που του έχουν ανατεθεί προς όφελος των μεριδιούχων, λειτουργώντας ως εκπρόσωπος (agent) που δεν ασκεί έλεγχο πάνω στα αμοιβαία κεφάλαια.

Επισημαίνεται ότι ο Όμιλος δεν έχει αναλάβει καμία συμβατική υποχρέωση να παρέχει χρηματοοικονομική υποστήριξη σε κάποιο από τα αμοιβαία κεφάλαια που διαχειρίζεται, ούτε εγγυάται τις αποδόσεις τους.

23. Συμμέτοχες σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες

Οι εταιρείες του Ομίλου οι οποίες ενοποιήθηκαν με τη μέθοδο της Καθαρής Θέσης είναι οι εξής:

- Το Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I
- Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις

Στο Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I μεριδιούχοι είναι η Τράπεζα και το Ταμείο Νέας Οικονομίας (Τα.Νε.Ο.). Όπως είναι προφανές λαμβανομένου υπόψη και της φύσης της επένδυσης, ο έλεγχος στα αμοιβαία κεφάλαια ασκείται από κοινού από τους μεριδιούχους. Συνεπεία αυτού είναι η αποτίμηση της συμμετοχής του Ομίλου να λαμβάνει χώρα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (ΔΛΠ 28).

Το Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I έχει σκοπό την επένδυση σε καινοτόμες κεφαλαιουχικές εταιρείες που έχουν καταστατική και πραγματική έδρα στην Ελλάδα, κατά

προτίμηση σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς τροφίμων και ποτών, retail, βιολογικών προϊόντων, βιομηχανίας, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής. Ο χώρος δραστηριοποίησης της εταιρείας δεν διαφέρει από την έδρα της.

Διαχειριστής των αμοιβαίων κεφαλαίων Zaitech Fund I είναι η εταιρεία «Άττικα Βέντσουρς Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίου Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών», στην οποία η Τράπεζα είναι μέτοχος με ποσοστό 10%.

Το κόστος κτήσης της Τράπεζας κατά την 31/12/2018 σε ότι αφορά στο Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I ανήλθε στο ποσό των 7.682 χιλ. ευρώ.

Σε ότι αφορά την αποτίμηση των συμμετοχών του ΑΚΕΣ σημειώνεται ότι γίνεται στη βάση των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης Εταιρειών Επιχειρηματικού Κεφαλαίου (European Venture Capital Association - EVCA Guidelines) αλλά και των σχετικών προβλέψεων του Ν.4141/2013. Από τις ως άνω συμμετοχές στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσης 2018 έχει καταγραφεί ζημία από την αποτίμηση των εταιρειών ύψους 3.326 χιλ. ευρώ περίπου.

Στο πλαίσιο της συναλλαγής επί των μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους 1.331,2 εκατ. ευρώ, η Τράπεζα κατά την 16/03/2017 προέβη στην ίδρυση της εταιρείας με την επωνυμία «Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις», με σκοπό τη διαχείριση απαιτήσεων από συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων, οι οποίες δεν εξυπηρετούνται και την καταβολή μετοχικού κεφαλαίου ύψους 100.000,00 ευρώ. Στις 7/08/2017 στο πλαίσιο των συμφωνιών με τον επενδυτή μεταβιβάσθηκε στην εταιρεία Aldridge EDC Specialty Finance (AEDC) το 80% της συμμετοχής της Τράπεζας στην εταιρεία «Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις» έναντι του ποσού των 80 χιλ. ευρώ και το οποίο κατεβλήθη στην Τράπεζα στις 4/08/2017 από την ως άνω εταιρεία. Η Τράπεζα παραμένει μέτοχος της εταιρείας «Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις» με ποσοστό 20% ήτοι κόστος κτήσης 20 χιλ. ευρώ. Ο Όμιλος την ενοποιεί με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Παρατίθενται τα ποσοστά συμμετοχής της Attica Bank τόσο για την κλειόμενη όσο και για τη συγκριτική χρήση:

31/12/2018

Ειδική συμμετοχή (Ποσά σε χιλ. €)	Χώρα Έδρας	Κόστος κτήσης	
		% Συμμετοχής	
Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I	Ελλάδα	50,00%	7.682
Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις	Ελλάδα	20,00%	20

31/12/2017

Ειδική συμμετοχή (Ποσά σε χιλ. €)	Χώρα Έδρας	Κόστος κτήσης	
		% Συμμετοχής	
Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I	Ελλάδα	50,00%	7.682
Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις	Ελλάδα	20,00%	20

Από τις εταιρείες τις οποίες ενοποιεί ο Όμιλος με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, ως πιο σημαντική θεωρείται η συμμετοχή στο Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I που έχει σκοπό την επένδυση σε καινοτόμες κεφαλαιουχικές εταιρείες που έχουν καταστατική και πραγματική έδρα στην Ελλάδα, κατά προτίμηση σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς τροφίμων και ποτών, retail, βιολογικών προϊόντων, βιομηχανίας, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής. Ο χώρος δραστηριοποίησης της εταιρείας δεν διαφέρει από την έδρα της.

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικές χρηματοοικονομικές πληροφορίες για το Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I. Όλες οι κατωτέρω πληροφορίες αφορούν ποσά που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις που προετοιμάζονται στα πλαίσια σύνταξης της ετήσιας έκθεσης του ΑΚΕΣ (Zaitech Fund I) η οποία ελέγχεται από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές:

Χρηματοοικονομικά στοιχεία Αμοιβαίου Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών Zaitech Fund I

(ποσά σε χιλ. ευρώ)	31/12/2018	31/12/2017
Σύνολο εσόδων / (ζημιών)	(6.594)	(1.839)
Σύνολο εξόδων	(153)	(217)
Κέρδη / (ζημίες) Χρήσης	(6.747)	(2.057)
Καθαρή αξία Ενεργητικού	6.823	13.474

Τα συνοπτικά στοιχεία για την εταιρεία Θεά Άρτεμις Ανώνυμη Εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις έχουν ως ακολούθως:

Χρηματοοικονομικά στοιχεία Θεάς Άρτεμις Ανώνυμης Εταιρείας διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις

(ποσά σε χιλ. ευρώ)	31/12/2018	31/12/2017
Σύνολο εσόδων / (ζημιών)	6.104	1.633
Σύνολο εξόδων	(6.104)	(1.633)
Κέρδη / (ζημίες) Χρήσης	0	0
Καθαρή θέση	81	97

24. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

(Ποσά σε χιλ. €)

Λογισμικό και λοιπά άυλα στοιχεία	Ομίλος	Τράπεζα
Αξία κτήσης	78.335	77.489
Συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση	(34.821)	(34.001)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 01/01/2017	43.515	43.488
Πλέον:		
Αγορές	7.434	7.416
Μείον:		
Απόσβεση χρήσης	(4.279)	(4.269)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2017	45.292	46.635
Αξία κτήσης	85.769	84.905
Συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση	(39.101)	(38.270)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 01/01/2018	46.668	46.635
Πλέον:		
Αγορές	8.824	8.824
Μείον:		
Απόσβεση χρήσης	(5.079)	(5.069)
Λοιπά	0	
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2018	50.413	50.390
Αξία κτήσης	94.593	93.729
Συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση	(44.180)	(43.339)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2018	50.413	50.390

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου περιλαμβάνουν κυρίως λογισμικά προγράμματα τα οποία κατά την 31/12/2018 ανέρχονταν σε ποσό 50.413 χιλ. ευρώ έναντι ποσού 45.292 χιλ. ευρώ για την συγκριτική χρήση που έληξε την 31/12/2017, ενώ αντίστοιχα για την Τράπεζα ανέρχονται κατά την 31/12/2018 σε ποσό 50.390 χιλ. ευρώ έναντι ποσού 46.635 χιλ. ευρώ για την συγκριτική χρήση που έληξε την 31/12/2017.

Κατά την 31/12/2018, βρίσκονται σε εξέλιξη προγράμματα ανάπτυξης άυλων στοιχείων λογισμικού για τα οποία η Τράπεζα έχει δεσμευθεί νομικά, συνολικού ποσού 65 χιλ. ευρώ.

Σε ότι αφορά τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, με ημερομηνία 31/12/2018, δεν υπάρχουν συμβάσεις ουσιώδους αξίας, οι οποίες να τις δεσμεύουν νομικά για την αγορά άυλων παγίων και οι οποίες να μην έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία τους.

25. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια

(Ποσά σε χιλ. €)

Περιγραφή	Γήπεδα και Οικόπεδα		Μεταφορικά Μέσα		Κτίρια		Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός		Όμιλος Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων		Μηχανήματα	Ακίνητες υπό κατασκευή	Σύνολο
	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις και Απομείωση	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις και Απομείωση	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις και Απομείωση	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις και Απομείωση	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις και Απομείωση			
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 01/01/2017	4.784	0	20.551	(4.500)	123	(83)	33.135	(30.241)	24.082	(19.256)	1.328	64	84.067
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2017	4.784	0	16.051	(4.500)	40	(83)	2.894	(30.241)	4.826	(19.256)	0	0	28.595
Πλέον:													
Αγορές	7.101		54		14		2.235		243				2.547
Αναπροσαρμογές													(2.710)
Πωλήσεις-εκποίηση								(17)					(17)
Μείον:													
Απόσβεση χρήσης			(403)		(8)		(773)		(1.048)				(2.232)
Αποσβέσεις αναπροσαρμογών			2.550				(17)						2.550
Λοιπά													(17)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2017	11.885	0	8.441	(4.500)	46	(83)	4.323	(30.241)	4.022	(19.256)	0	0	28.716
Αξία κτήσης	11.885	0	10.793	(2.353)	137	(91)	35.353	(31.031)	24.326	(20.304)	1.328	64	83.887
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση	0	0	(2.353)	(2.353)	(91)	(91)	(31.031)	(31.031)	(20.304)	(20.304)	(1.328)	(64)	(55.171)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 01/01/2018	11.885	0	8.441	(4.500)	46	(83)	4.323	(30.241)	4.022	(19.256)	0	0	28.716
Πλέον:													
Αγορές			1		39		3.907		1.694				5.641
Μεταφορές					(2)		(1.183)						(1.185)
Πωλήσεις-εκποίηση													(1.185)
Μείον:													
Απόσβεση χρήσης			(229)		(11)		(1.483)		(987)				(2.710)
Αποσβέσεις εκποιήσεων - διαγραφών					1		1.183						1.183
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2018	11.885	0	8.213	(4.500)	72	(83)	6.747	(31.330)	4.729	(21.291)	0	0	31.646
Αξία κτήσης	11.885	0	10.795	(2.581)	174	(102)	38.078	(31.330)	26.020	(21.291)	1.328	64	88.343
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση	0	0	(2.581)	(2.581)	(102)	(102)	(31.330)	(31.330)	(21.291)	(21.291)	(1.328)	(64)	(56.697)
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2018	11.885	0	8.213	(4.500)	72	(83)	6.747	(31.330)	4.729	(21.291)	0	0	31.646

Τα ποσά παρουσιάζονται σε χιλιάδες ευρώ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά

Περιγραφή	Γήπεδα και Οικόπεδα		Μεταφορικά Μέσα		Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός		Τράπεζα Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων		Σύνολο
	Αξία κτήσης	Αποσβέσεις και Απομείωση	Κτίρια	Μέσα	Λοιπός εξοπλισμός	Βελτιώσεις	μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Σύνολο	
Αξία κτήσης	4.784	0	20.551	68	32.821	23.846		82.070	
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση			(4.500)	(28)	(29.994)	(19.125)		(53.646)	
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 01/01/2017	4.784	0	16.051	40	2.827	4.722		28.424	
Πλέον:									
Αγορές			54	14	2.235	240		2.544	
Αναπροσαρμογές	7.101		(9.811)					(2.710)	
Μείον:									
Απόσβεση χρήσης			(403)	(8)	(765)	(1.002)		(2.178)	
Αποσβέσεις αναπροσαρμογών			2.550					2.550	
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2017	11.885	0	8.441	46	4.298	3.960		28.629	
Αξία κτήσης	11.885	0	10.793	82	35.057	24.086		81.904	
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση			(2.353)	(36)	(30.759)	(20.126)		(53.274)	
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 01/01/2018	11.885	0	8.441	46	4.298	3.960		28.629	
Πλέον:									
Αγορές			1	39	3.905	1.694		5.639	
Μεταφορές				(2)	(1.183)			(1.185)	
Μείον:									
Απόσβεση χρήσης			(229)	(11)	(1.475)	(971)		(2.685)	
Αποσβέσεις αναπροσαρμογών				1	1.183			1.183	
Αποσβέσεις εκποιήσεων - διαγραφών									
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2018	11.885	0	8.213	72	6.728	4.684		31.581	
Αξία κτήσης	11.885	0	10.795	119	37.779	25.781		86.358	
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις και Απομείωση			(2.581)	(47)	(31.051)	(21.097)		(54.776)	
Αναπόσβεστη αξία κτήσης 31/12/2018	11.885	0	8.213	72	6.728	4.684		31.581	

Σημειώνεται ότι με ημερομηνία 31/12/2018, τόσο για την Τράπεζα όσο και για τις θυγατρικές της, δεν υπάρχουν συμβάσεις ουσιώδους αξίας, οι οποίες να τις δεσμεύουν νομικά για την αγορά ενσώματων παγίων και οι οποίες να μην έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία τους. Οι εύλογες αξίες των ακινήτων υπολογίζονται σύμφωνα με τις τρεις μεθόδους που ακολουθούνται από τους ανεξάρτητους εκτιμητές, οι οποίοι έχουν κατάλληλα αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα και πρόσφατη εμπειρία στις τοποθεσίες και κατηγορίες των ακινήτων που εκτιμώνται, και οι οποίες είναι η μέθοδος της αγοράς, η μέθοδος του εισοδήματος και η μέθοδος του κόστους αντικατάστασης. Αναφορικά με την ιεράρχηση της εύλογης αξίας, αυτή υπολογίζεται συνδυαστικά και με τις τρεις μεθόδους και καταχωρείται στο Επίπεδο 3, αφού

γίνεται χρήση στοιχείων έρευνας, υποθέσεων και δεδομένων που αναφέρονται σε ακίνητα ανάλογων χαρακτηριστικών και συνεπώς περιλαμβάνουν ένα ευρύ πεδίο δεδομένων μη παρατηρήσιμων στην αγορά.

Η εκτίμηση της εύλογης αξίας καθώς και της υπολειμματικής αξίας γίνεται από ανεξάρτητους εκτιμητές σε τακτά χρονικά διαστήματα και σε κάθε περίπτωση στο τέλος εκάστου έτους. Η ημερομηνία έναρξης της αναπροσαρμογής είναι η ημερομηνία καταχώρησης στα λογιστικά βιβλία της Τράπεζας, η οποία δεν μπορεί να διαφέρει από την ημερομηνία της διενέργειας της εκτίμησης της αξίας των ακινήτων.

26. Επενδύσεις σε ακίνητα

(Ποσά σε χιλ. €) Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	58.047	56.369	58.047	56.369
Προσθήκες	0	4.072	0	4.072
Αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία	(185)	(2.393)	(185)	(2.393)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	57.862	58.047	57.862	58.047

Οι αξίες των επενδυτικών ακινήτων αναπροσαρμόζονται βάσει εκτιμήσεων από ανεξάρτητους εκτιμητές οι οποίοι έχουν κατάλληλα αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα και πρόσφατη εμπειρία στις τοποθεσίες και κατηγορίες των ακινήτων που εκτιμώνται. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αφορούν ακίνητα που αποκτήθηκαν από πλειστηριασμούς με σκοπό την εκποίηση ή την εκμίσθωσή τους στο εγγύς μέλλον. Οι εύλογες αξίες των επενδυτικών ακινήτων υπολογίζονται σύμφωνα με τις τρεις μεθόδους που ακολουθούνται από τους ανεξάρτητους εκτιμητές, οι οποίοι έχουν κατάλληλα αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα και πρόσφατη εμπειρία στις τοποθεσίες και κατηγορίες των ακινήτων που εκτιμώνται, και οι οποίες είναι η μέθοδος της αγοράς, η μέθοδος του εισοδήματος και η μέθοδος του κόστους αντικατάστασης.

Κατά την διαδικασία αυτή χρησιμοποιούνται παραδοχές οι οποίες αφορούν μεταβλητές όπως είναι ενδεικτικά, το επιτόκιο προεξόφλησης, οι εκτιμήσεις για τον μελλοντικό ρυθμό αύξησης των ενοικίων και οι αντιπροσωπευτικές συγκριτικές τιμές.

Αναφορικά με την ιεράρχηση της εύλογης αξίας, αυτή υπολογίζεται συνδυαστικά και με τις τρεις μεθόδους και καταχωρείται στο Επίπεδο 3, αφού γίνεται χρήση στοιχείων έρευνας, υποθέσεων και δεδομένων που αναφέρονται σε ακίνητα ανάλογων χαρακτηριστικών και συνεπώς περιλαμβάνουν ένα ευρύ πεδίο δεδομένων μη παρατηρήσιμων στην αγορά (βλέπε σχετικά και Σημείωση 42.7).

Η εκτίμηση της εύλογης αξίας καθώς και της υπολειμματικής αξίας γίνεται από ανεξάρτητους εκτιμητές σε τακτά χρονικά διαστήματα και σε κάθε περίπτωση στο τέλος εκάστου έτους. Η ημερομηνία έναρξης της αναπροσαρμογής είναι η ημερομηνία καταχώρησης στα λογιστικά βιβλία της Τράπεζας, η οποία δεν μπορεί να διαφέρει από την ημερομηνία της διενέργειας της εκτίμησης της αξίας των ακινήτων. Για την περίοδο που έληξε την 31/12/2018 η εύλογη αξία δεν διαφέρει από την αξία με την οποία είναι καταχωρημένα τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στα βιβλία του Ομίλου.

Η αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων, τόσο για την κλειόμενη χρήση 2018, όσο και για την συγκριτική χρήση του 2017 απεικονίζεται στα «Λοιπά έσοδα / (έξοδα)» της κατάστασης του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης (Σημείωση 10).

Το έσοδο από μισθώματα επενδύσεων σε ακίνητα για την χρήση 2018 ανέρχεται σε 180 χιλ. ευρώ και σε 179 χιλ. ευρώ για την χρήση 2017 αντίστοιχα και απεικονίζονται στα «Λοιπά έσοδα / (έξοδα)» (Σημείωση 10). Τα άμεσα λειτουργικά έξοδα των επενδυτικών ακινήτων για το 2018 ανήλθαν σε 51,1 χιλ. ευρώ περίπου.

27. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Προπληρωθέντα έξοδα	2.200	2.481	2.199	2.465
Προκαταβολές φόρων και λοιπές απαιτήσεις από φόρους	7.254	11.364	7.104	11.100
Δεδουλευμένοι τόκοι και προμήθειες	73.452	75.543	74.641	77.522
Λοιπές απαιτήσεις έναντι του Δημοσίου	976	300	976	300
Γραφική Ύλη	141	208	141	208
Εντολές Πληρωτέες	1.158	4.239	1.158	4.239
Εγγυήσεις	3.867	3.089	3.867	3.089
Προσωρινές διευκολύνσεις στο προσωπικό	173	203	173	203
Προκαταβολές επενδυτικών αγαθών χρηματοδοτικής μίσθωσης	6	2.239	6	2.239
Επισφαλείς απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων	9.984	9.976	9.984	9.976
Απαιτήσεις από τιτλοποίηση	17.663	0	17.663	0
Εγγυήσεις καταθέσεων υπέρ Τ.Ε.Κ.Ε.	71.869	71.629	71.869	71.629
Προπληρωμένοι τόκοι προθεσμιικών καταθέσεων	30	16	30	16
Απαιτήσεις έναντι πελατών	8	1.150	8	1.150
Πρόβλεψη απομείωσης λοιπών στοιχείων ενεργητικού	(23.043)	(22.922)	(22.420)	(22.584)
Λοιπά	36.424	33.453	34.651	31.242
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	202.162	192.967	202.050	192.793

Στην κατηγορία «Προκαταβολές φόρων και λοιπές απαιτήσεις από φόρους» η μείωση προήλθε από την επιστροφή του παρακρατηθέντος φόρου των φορολογηθέντων εισοδημάτων κατά ειδικό τρόπο.

Στο κονδύλι «Επισφαλείς απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων» περιλαμβάνεται ποσό 9 εκατ. ευρώ το οποίο αφορά σε υποθέσεις υπεξαίρεσης από καταστήματα δικτύου της Τράπεζας που έχουν λάβει χώρα σε προηγούμενα έτη και οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της δικαστικής διεκδίκησης. Η μέχρι τώρα δικαστική έκβαση των υποθέσεων αυτών είναι υπέρ της Τράπεζας, χωρίς όμως ακόμα οι δικαστικές αποφάσεις να έχουν καταστεί οριστικές. Για το ποσό που η Τράπεζα θεωρεί ότι δεν θα εισπράξει έχει σχηματίσει ειδική πρόβλεψη σύμφωνα με σχετική νομική γνώμη.

Στο κονδύλι «Απαιτήσεις από τιτλοποίηση» περιλαμβάνονται απαιτήσεις από τους διαχειριστές των χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων που μεταβιβάστηκαν και οι οποίες σχετίζονται με συναλλαγές που είχαν λάβει χώρα μέχρι την ημερομηνία λογιστικής αποαναγνώρισης των ανοιγμάτων αυτών.

Κατά τη χρήση 2018 η Τράπεζα δεν κατέβαλε εισφορά υπέρ του Τ.Ε.Κ.Ε. για το σκέλος καταθέσεων λαμβανομένου υπ'όψη ότι επετεύχθη ο στόχος που ορίζει η παρ.25 του άρθρου 27 του ν.4370/2016. Περαιτέρω η μεταβολή που εμφανίζεται στην κατηγορία «Εγγυήσεις καταθέσεων υπέρ Τ.Ε.Κ.Ε.» σε σχέση με τη συγκριτική χρήση αφορά σε πρόσοδο τόκου ύψους 0,3 εκατ. ευρώ περίπου.

Στην κατηγορία «Λοιπά» το κύριο μέρος της μεταβολής του κονδυλίου αφορά απαιτήσεις από εκκαθάριση συναλλαγών μέσω χρεωστικών-πιστωτικών καρτών, από τους οργανισμούς Visa και Mastercard.

Στον ακόλουθο πίνακα αναλύονται οι προβλέψεις απομείωσης λοιπών στοιχείων του ενεργητικού:

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Προβλέψεις για παρακρατούμενους φόρους και λοιπά στοιχεία	(2.979)	(3.821)	(2.955)	(3.782)
Προβλέψεις για κάλυψη εκτάκτων ζημιών	(5.754)	(5.754)	(5.754)	(5.754)
Λοιπές προβλέψεις	(14.310)	(13.348)	(13.710)	(13.048)
Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης λοιπών στοιχείων ενεργητικού	(23.043)	(22.922)	(22.420)	(22.584)

Το κονδύλι «Προβλέψεις για παρακρατούμενους φόρους και λοιπά στοιχεία», αφορά σε πρόβλεψη που σχετίζεται με τη γραμμή «Προκαταβολές φόρων και λοιπές απαιτήσεις από φόρους» των Λοιπών στοιχείων ενεργητικού. Περαιτέρω ανάλυση δίνεται στην σημείωση 41.2

Το κονδύλι «Προβλέψεις για κάλυψη έκτακτων ζημιών» αφορούν σε υπεξαίρεσεις καταστημάτων του δικτύου της Τράπεζας συνολικού ύψους 5.754,2 χιλ. ευρώ, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στην γραμμή «Επισφαλείς απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων» των Λοιπών στοιχείων ενεργητικού.

Το κονδύλι «Λοιπές προβλέψεις» κατά κύριο λόγο περιλαμβάνει προβλέψεις που αφορούν στη γραμμή «Λοιπά» των Λοιπών στοιχείων ενεργητικού και αναλύεται ως ακολούθως :

- Πρόβλεψη 6.362 χιλ. ευρώ για απομείωση της απαίτησης που έχει η Τράπεζα από την περιουσία του πρώην ασφαλιστικού προγράμματος των υπαλλήλων και των συνταξιούχων υπαλλήλων της Τράπεζας (ΛΑΚ Ι), το οποίο σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο και τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις έχει ενταχθεί στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της χώρας. Η απαίτηση έχει προκύψει από την εξόφληση του συνόλου της υποχρέωσης της Τράπεζας προς τον ασφαλιστικό φορέα (ΕΤΑΤ), όπως είχε προσδιορισθεί από ειδική οικονομική μελέτη του Υπουργείου Οικονομικών. Η εξόφληση του συνόλου της υποχρέωσης προς τον ασφαλιστικό φορέα επέφερε την απαίτηση από την ήδη σχηματισθείσα περιουσία του προγράμματος (ΛΑΚ Ι) η οποία ήταν κατατεθειμένη στην Εθνική ΑΕΕΓΑ. Η σχετική πρόβλεψη έχει προκύψει από τη μείωση της εύλογης αξίας του μέρους της περιουσίας που αφορά σε κινητές αξίες – μετοχικούς τίτλους το οποίο βάρυνε την κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσης.
- Πρόβλεψη 7.948 χιλ. ευρώ που αφορά ενδεχόμενες μη εισπράξιμες απαιτήσεις κατά πελατών.

Μετά τα παραπάνω το σωρευτικό υπόλοιπο της κατηγορίας «Λοιπές προβλέψεις», διαμορφώθηκε στο ποσό των 14.310 χιλ. ευρώ για τον Όμιλο.

28. Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Καταθέσεις όψεως	33.993	12.351	33.993	12.351
Καταθέσεις προθεσμίας διατραπεζικής	170.400	929.000	170.400	929.000
Καταθέσεις προθεσμίας εκτός διατραπεζικής	2.700	2.100	2.700	2.100
Πράξεις προσωρινής εκχωρήσεως (Repos)	217.556	0	217.556	0
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	424.649	943.451	424.649	943.451

Στις «Καταθέσεις προθεσμίας διατραπεζικής» για τη χρήση που έληξε την 31/12/2018 περιλαμβάνονται: α) χρηματοδότηση 58,4 εκατ. ευρώ από το Ευρωσύστημα (ΕΚΤ),

β) διατραπεζικές αναλήψεις ύψους 95 εκατ. ευρώ από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA) καθώς επίσης και

γ) αναλήψεις από λοιπά πιστωτικά ιδρύματα ύψους 17 εκατ. ευρώ.

Στη συγκριτική χρήση που έληξε την 31/12/2017 το αντίστοιχο ποσό ανήλθε σε αναλήψεις ύψους 915 εκατ. ευρώ προερχόμενο αποκλειστικά από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA), καθώς επίσης και σε αναλήψεις από λοιπά πιστωτικά ιδρύματα ύψους 14 εκατ. ευρώ. Η χρηματοδότηση του Ομίλου από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA) παρουσίασε σημαντική μείωση κατά 820 εκατ. ευρώ στη χρήση 2018 σε σχέση με τη συγκριτική χρήση 2017 κυρίως λόγω της αύξησης καταθέσεων πελατείας και της σύναψης διατραπεζικού δανεισμού (Repos) ύψους 217,6 εκατ. Ευρώ.

29. Υποχρεώσεις προς πελάτες

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Τρεχούμενοι	19.117	16.082	19.117	16.082
Ταμειωτηρίου	371.911	381.299	371.911	381.299
Προθεσμίας	1.032.145	757.333	1.032.145	757.333
Δεσμευμένες	1	1	1	1
Καταθέσεις Ιδιωτών	1.423.175	1.154.715	1.423.175	1.154.715
Όψεως	195.995	150.305	202.470	158.599
Προθεσμίας	119.190	105.742	119.190	105.742
Δεσμευμένες	2.825	2.798	2.825	2.798
Καταθέσεις επιχειρήσεων	318.010	258.845	324.485	267.139
Όψεως	324.273	325.246	324.273	325.246
Προθεσμίας	151.106	121.636	151.106	121.636
Καταθέσεις Δημοσίων Επιχειρήσεων	475.379	446.883	475.379	446.883
Όψεως	53.842	52.726	53.842	52.726
Ταμειωτηρίου	2.108	2.011	2.108	2.011
Λοιπές Καταθέσεις	55.951	54.737	55.951	54.737
Λοιπές υποχρεώσεις προς πελάτες	9.360	8.951	9.360	8.951
Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.281.875	1.924.131	2.288.350	1.932.425

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.4151/2013 ορίζεται η χρήση των κεφαλαίων από αδρανείς καταθετικούς λογαριασμούς για την κάλυψη αναγκών του Δημοσίου, μετά την παραγραφή των δικαιωμάτων του καταθέτη ή των νόμιμων κληρονόμων του. Ως αδρανής καταθετικός λογαριασμός σε πιστωτικό ίδρυμα, κατά την έννοια του Ν.4261/2014, χαρακτηρίζεται εκείνος στον οποίο δεν έχει πραγματοποιηθεί αποδεδειγμένα καμία πραγματική συναλλαγή από τους δικαιούχους καταθέτες για χρονικό διάστημα είκοσι (20) ετών. Η επομένη της τελευταίας συναλλαγής αποτελεί την έναρξη ισχύος της εικοσαετίας. Η πίστωση των καταθέσεων με τόκους, καθώς και η κεφαλαιοποίησή τους, δεν συνιστούν συναλλαγή και δεν διακόπτουν την παραγραφή. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα, που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, οφείλει αμέσως μετά την παρέλευση του χρονικού ορίου της εικοσαετίας:

- να αποδίδει στο Δημόσιο συγκεντρωτικά μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους τα υπόλοιπα των αδρανών καταθέσεων, πλέον αναλογούντων τόκων, καταθέτοντας στον ειδικό λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος τα σχετικά ποσά,
- να ενημερώνει ταυτόχρονα τις αρμόδιες Διευθύνσεις του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίας Περιουσίας για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, και
- να ενημερώνει τους δικαιούχους/κληρονόμους για το πού έχουν μεταφερθεί τα σχετικά ποσά, μετά την παρέλευση της εικοσαετίας, εφόσον ερωτηθεί.

Οι ορκωτοί ελεγκτές θα διενεργήσουν εργασία προσυμφωνημένων διαδικασιών για τον έλεγχο τήρησης των διατάξεων του νόμου για τις αδρανείς καταθέσεις αναφέροντας και το ποσό που αποδόθηκε στο Δημόσιο. Η Τράπεζα, δεδομένης της αναστολής της προθεσμίας των άρθρων 7 και 8 Ν. 4151/2013 περί αδρανών λογαριασμών, από την έναρξη ισχύος, κυρωθείσας με το Ν. 4350/2015, από 18.7.2015 ΠΝΠ (ΦΕΚ Β' 84/18.7.2015 και ΦΕΚ Α' 90/31.7.2015), στις 20.7.2015, έως και τις 13.11.2017, δυνάμει της υπ' αριθ. ΓΔΟΠ 0001695 ΕΞ 2017/ΧΠ1917/13.11.2017 ΥΑ (ΦΕΚ Β' 3976/14.11.2017), καθώς και της εφαρμογής του άρθρου 257 του Αστικού Κώδικα, για τον υπολογισμό του χρόνου παραγραφής κατόπιν αναστολής, προέβη σε απόδοση υπολοίπων αδρανών λογαριασμών στο Δημόσιο για το οικονομικό έτος 2017 ύψους 93.866,61 ευρώ.

Για το οικονομικό έτος 2018 η Τράπεζα στα τέλη Απριλίου του 2019 θα προβεί σε απόδοση υπολοίπων αδρανών λογαριασμών στο Δημόσιο συνολικού ύψους 46 χιλ. ευρώ περίπου. Τα ως άνω ποσά στο σύνολό τους θα καταγράφονται ως έσοδο στον ετήσιο Κρατικό Προϋπολογισμό.

30. Εκδοθείσες ομολογίες

Εκδόσεις με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου (Ν.3723/2008)

Στα πλαίσια του άρθρου 2 του Ν.3723/2008 και αναφορικά με το 2^ο πυλώνα των μέτρων στήριξης για την ενίσχυση ρευστότητας της οικονομίας και για τη διατήρηση της σταθερότητας της ρευστότητας της Τράπεζας, η Τράπεζα σε συνέχεια της υπ' αριθμ. 3/22-05-2018 απόφασης της Διυπουργικής Επιτροπής του άρθρου 5 του Ν.2322/1995, η οποία ελήφθη κατόπιν της υπ' αριθμ. 3913/02-05-2018 εισήγησης της Τράπεζας της Ελλάδος, εξέδωσε με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου την 25-05-2018 ομολογιακό δάνειο συνολικής ονομαστικής αξίας 350 εκατ. ευρώ, με την ταυτόχρονη πρόωρη εξόφληση κατά την ίδια ημερομηνία του ομολόγου των 380 εκατ. ευρώ που είχε επανεκδώσει με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου την 19/10/2017 με διάρκεια 1 έτους σε συνέχεια των σχετικών αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας κατά την 8η Φεβρουαρίου και 28η Μαρτίου 2018. Το νέο ομόλογο των 350 εκατ. ευρώ είναι διάρκειας 2 ετών, με επιτόκιο κυμαινόμενο Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 7%, το οποίο διαιρείται σε 3.500 ανώνυμες ομολογίες ονομαστικής αξίας εκάστης 100 χιλ ευρώ. Το εν λόγω ομόλογο προορίζεται εφόσον καταστεί αναγκαίο να χρησιμοποιηθεί ως κάλυμμα για άντληση ρευστότητας μέσω του ΕΛΑ και έχει ημερομηνία λήξης την 25/05/2020.

Το συνολικό κόστος, το οποίο επιβάρυνε τις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση 2018 για το ομόλογο των 380 εκατ. ευρώ, ανέρχεται στο ύψος των 1,7 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα για το ομόλογο των 350 εκατ. ευρώ το κόστος το οποίο επιβάρυνε τις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου προκύπτει από τον υπολογισμό της προμήθειας που θα καταβληθεί στο Ελληνικό Δημόσιο και έχει προσδιοριστεί σε 111 μ.β, ήτοι ονομαστικού ποσού προμήθειας σε δωδεκάμηνη βάση 3,9 εκατ. ευρώ. Η αναλογία της καταβληθείσας προμήθειας για την χρήση ανέρχεται σε 2,4 εκατ. ευρώ.

Η Τράπεζα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 80 του νόμου 4484/2017 εξέδωσε την 21 Δεκεμβρίου 2018 ομόλογο μειωμένης εξασφάλισης (TIER II) για την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 100.199.999,90 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τους όρους της «Σύμβασης Εξαγοράς και Κάλυψης» μεταξύ της Τράπεζας και του Ελληνικού Δημοσίου, τα κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 έχουν διάρκεια δέκα ετών (έως την 20 Δεκεμβρίου 2028) και πληρώνουν σταθερό ονομαστικό επιτόκιο 6,41%. Την 21^η Δεκεμβρίου 2018 το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας μειώθηκε κατά 100.199.999,90, με την ακύρωση των 286.285.714 προνομιούχων μετοχών, οι οποίες είχαν εκδοθεί βάσει του Νόμου 3723/2008 και από την ημερομηνία αυτή το Ελληνικό Δημόσιο δεν είναι κάτοχος προνομιούχων μετοχών της Τράπεζας. Την 31 Δεκεμβρίου 2018, τα προαναφερθέντα κεφαλαιακά μέσα ανέρχονταν σε 99,7 εκατ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένων 0,5 εκατ. ευρώ εξόδων έκδοσης. Επίσης κατά την ίδια ημερομηνία καταβλήθηκε κουπόνι ύψους 0,2 εκατ. ευρώ.

(Ποσά σε χιλ. €)

Περιγραφή	Όμιλος και Τράπεζα			
	31/12/2018		31/12/2017	
	Μέσο Επιτόκιο περιόδου	Λογιστική Αξία	Μέσο Επιτόκιο περιόδου	Λογιστική Αξία
Ομολογιακό δάνειο μειωμένης εξασφάλισης (LOWER TIER II)	6,41%	99.676	0,00%	0
Εκδοθείσες ομολογίες		99.676		0

31. Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις- υποχρεώσεις

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Περιγραφή				
Απομείωση αξίας χορηγήσεων	39.952	75.729	39.952	75.729
Επίπτωση μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 κατά την 1/1/2018:				
<i>Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες</i>	39.491	0	39.491	0
<i>Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)</i>	28.467	0	28.467	0
<i>Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος</i>	7.722	0	7.722	0
<i>Εκτός ισολογισμού στοιχεία</i>	27	0	27	0
<i>Απόσβεση προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου Ν. 4465/2017</i>	3.275	0	3.275	0
Απομείωση ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου	250.678	222.108	250.678	222.108
Απομείωση επενδυτικών τίτλων στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	32.432	33.877	32.432	33.843
Μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες και λοιπές προσωρινές διαφορές	9.262	(2.036)	9.262	(2.036)
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	428.926	383.739	428.924	384.055
Αναπροσαρμογή άυλων παγίων	(7.652)	(6.688)	(7.652)	(6.688)
Αναπροσαρμογή ενσώματων παγίων	(917)	(649)	(917)	(649)
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	(8.569)	(7.337)	(8.569)	(7.337)
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση (καθαρό ποσό)	420.357	376.402	420.355	376.718

Ο φόρος εισοδήματος για τη χρήση που έληξε την 31/12/2018 υπολογίστηκε με βάση την εξέταση των στοιχείων και της φύσης των εσόδων και των δαπανών σύμφωνα με τις κείμενες φορολογικές διατάξεις. Σε ότι αφορά τις προσωρινές διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης έχει υπολογισθεί αναβαλλόμενος φόρος σύμφωνα με το ΔΛΠ 12.

Ο Όμιλος ακολουθεί τη μέθοδο της πλήρους υποχρέωσης, για τον υπολογισμό του ποσού της αναβαλλόμενης φορολογίας επί όλων των προσωρινών φορολογικών διαφορών. Ο φορολογικός συντελεστής τον οποίο λαμβάνει υπόψη του ο Όμιλος, για τον ακριβή προσδιορισμό του ποσού της αναβαλλόμενης φορολογίας, είναι αυτός που θα ισχύει, κατά το έτος τακτοποίησης των διαφορών αυτών. Στις περιπτώσεις όπου ο φορολογικός συντελεστής, με τον οποίο έχει προσδιοριστεί το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογίας, είναι διαφορετικός από αυτόν που ισχύει κατά το έτος τακτοποίησης των φορολογικών διαφορών, το ποσό της διαφοράς καταχωρείται στα αποτελέσματα χρήσης πλην των προσωρινών φορολογικών διαφορών που έχουν καταχωρηθεί απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του Ν.4334/2015 «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.)», ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος των κερδών των νομικών προσώπων αυξήθηκε από 26% σε 29%. Οι διατάξεις αυτές ισχύουν για τα κέρδη που προκύπτουν στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1/01/2015 και μετά.

Με το άρθρο 5 του Ν.4303/17.10.2014 «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Επείγουσα ρύθμιση για την αναπλήρωση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων λόγω πρόωρης λήξης της θητείας του» (Α' 136) και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 4340/2015 και ισχύει με το νόμο 4465/2017, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος νομικών προσώπων των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 26 του ν. 4172/2013, που έχουν ή θα αναγνωριστούν και οι οποίες προέρχονται από τη χρεωστική διαφορά του PSI+ και τις συσσωρευμένες προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου, αναφορικά με απαιτήσεις υφιστάμενες μέχρι και την 30/06/2015, μετατρέπονται σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Δημοσίου, σε περίπτωση που το λογιστικό, μετά από φόρους, αποτέλεσμα χρήσεως είναι ζημία, σύμφωνα με τις ελεγμένες και εγκεκριμένες από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων, οικονομικές καταστάσεις.

Με το άρθρο 43 του Ν.4465/04.04.2017 «Ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23.7.2014 για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά και άλλες διατάξεις» τροποποιήθηκαν τα άρθρα 27

και 27Α του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.4172/2013). Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις η χρεωστική διαφορά, που θα προκύψει για τα εποπτευόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος νομικά πρόσωπα, από την οριστική διαγραφή χρεών οφειλετών τους καθώς και η ζημία από την πώληση των δανείων αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα και αποσβένονται ισόποσα σε διάστημα είκοσι (20) ετών. Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση που θα αναγνωριστεί από την ανωτέρω χρεωστική διαφορά καθώς και από τυχόν λογιστικές διαγραφές δανείων ή πιστώσεων οι οποίες δεν έχουν μετατραπεί σε χρεωστική διαφορά μέχρι το τέλος του εκάστου έτους της λογιστικής διαγραφής και οι οποίες αφορούν σε διαγραφές χρέους ή μεταβιβάσεις μετατρέπονται σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου με βάση τους ανωτέρω όρους και προϋποθέσεις. Η ρύθμιση αυτή διασφαλίζει ότι οι διαγραφές και οι μεταβιβάσεις δανείων με σκοπό τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων δεν θα οδηγήσουν σε απώλεια εποπτικών κεφαλαίων. Οι νέες διατάξεις εφαρμόζονται από την 1/1/2016.

Με ημερομηνία 31/12/2018 το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων το οποίο εντάσσεται στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου και περιλαμβάνει και το ποσό της χρεωστικής διαφοράς του PSI ανέρχεται σε 283 εκατ. ευρώ (298 εκατ. ευρώ. κατά την 31/12/2017).

Με το άρθρο 82 του Ν.4472/19.05.2017 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων του ν.4387/2016, μέτρα εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 και λοιπές διατάξεις» προστίθεται νέα παράγραφος στο άρθρο 27Α σύμφωνα με την οποία για το υπερβάλλον ποσό της εγγυημένης από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, όπως αυτό προκύπτει από τη θετική διαφορά μεταξύ του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή (29%) και του φορολογικού συντελεστή που εφαρμόζονταν πριν την ισχύ του Ν.4334/2015 (26%) τα νομικά πρόσωπα όπως αναφέρονται παραπάνω καταβάλλουν στο Ελληνικό Δημόσιο ετήσια προμήθεια. Για τη χρήση που έληξε την 31/12/2018 το ποσό της προμήθειας ανέρχεται σε 494 χιλ. ευρώ περίπου και έχει καταχωρηθεί στην γραμμή «Γενικά λειτουργικά έξοδα» της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης.

Με το άρθρο 23 του Ν.4579/2018 «Υποχρεώσεις αερομεταφορέων σχετικά με τα αρχεία επιβατών-προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 και άλλες διατάξεις» το οποίο τροποποιεί το άρθρο 58 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος μειώνεται σταδιακά ο φορολογικός συντελεστής των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες, από 29% που ισχύει σήμερα, σε 25% για τα εισοδήματα που αποκτώνται το φορολογικό έτος 2022 και μετά. Ο συντελεστής μειώνεται κατά μία ποσοστιαία μονάδα ανά έτος, αρχής γενομένης από τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2019, για τα οποία ο φορολογικός συντελεστής ορίζεται σε 28%. Με ρητή αναφορά του νόμου, η μείωση αυτή δεν αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα για τα οποία ο φορολογικός συντελεστής εξακολουθεί να παραμένει στο 29%.

Τα πιστωτικά υπόλοιπα που προέκυψαν σε εφαρμογή των διατάξεων του νόμου 4046/2012 και δεν έχουν συμψηφιστεί μετά το πέρας της πενταετίας από το έτος της δημιουργίας τους, θα συμψηφιστούν σε δέκα ετήσιες ισόποσες δόσεις με οποιαδήποτε φορολογική υποχρέωση των τραπεζών αρχής γενομένης από 1/1/2020 όπως ορίζει ο νόμος 4605/2019. Η Τράπεζα αξιολογεί το νέο νομοθετικό πλαίσιο και την εφαρμογή του.

Με βάση τα ανωτέρω, εκτιμάται ότι το σύνολο της αναγνωρισμένης κατά την 31/12/2018 αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, είναι ανακτήσιμο είτε σε χρονικό διάστημα το οποίο θεωρείται εύλογο, είτε στο χρονικό διάστημα που προβλέπει κατά περίπτωση, η κείμενη νομοθεσία. Επίσης, η Τράπεζα δεν αναγνώρισε αναβαλλόμενο φόρο επί φορολογικών ζημιών συνολικού ύψους 44,7 εκατ. ευρώ περίπου.

Ειδικότερα, το επιχειρηματικό πλάνο περιγράφει το νέο επιχειρηματικό μοντέλο της Τράπεζας, το οποίο βασίζεται σε στοχευμένες χρηματοδοτήσεις και αύξησης καταθέσεων, αλλά κυρίως εξορθολογισμό της κοστολογικής βάσης και σύναψης στρατηγικών συνεργασιών. Με βάση το επιχειρηματικό πλάνο, προκύπτει ότι είναι εφικτή η παραγωγή μελλοντικών κερδών καθώς θα ολοκληρώνεται και ο μετασχηματισμός της Τράπεζας και του Ομίλου.

32. Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού

Το συνολικό ποσό των υποχρεώσεων που αναγνωρίστηκε στις Οικονομικές Καταστάσεις, παρατίθεται στον επόμενο πίνακα:

Περιγραφή	Σημ.	Όμιλος			
		Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος	Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος
		31/12/2018	1/1-31/12/2018	31/12/2017	1/1-31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)					
Πρόγραμμα συνταξιοδοτικών παροχών	32.1	-	-	-	-
Πρόγραμμα συμπληρωματικών παροχών εφάπαξ	32.2	3.557	(474)	4.031	4.846
Αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία σύμφωνα με τον κανονισμό εργασίας προσωπικού	32.3	9.368	1.794	10.237	2.938
Σύνολο		12.925	1.320	14.269	7.784

Περιγραφή	Σημ.	Τράπεζα			
		Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος	Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος
		31/12/2018	1/1-31/12/2018	31/12/2017	1/1-31/12/2017
(Ποσά σε χιλ. €)					
Πρόγραμμα συνταξιοδοτικών παροχών	32.1	-	-	-	-
Πρόγραμμα συμπληρωματικών παροχών εφάπαξ	32.2	3.557	(474)	4.031	4.846
Αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία σύμφωνα με τον κανονισμό εργασίας προσωπικού	32.3	9.317	1.786	10.196	2.885
Σύνολο		12.874	1.311	14.227	7.731

32.1 Πρόγραμμα συνταξιοδοτικών παροχών

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας, η οποία συνεκλήθη την 16η Σεπτεμβρίου 2005, όπως προκύπτει από το πρακτικό αυτής, αποφάσισε την καταγγελία της σύμβασης μεταξύ της Τράπεζας, του Συλλόγου των Εργαζομένων και της Εθνικής Ασφαλιστικής ΑΕΓΑ, κατά το μέρος που αφορά τον κλάδο σύνταξης του Λογαριασμού Ασφαλιστικών Καλύψεων (Λ.Α.Κ.), και την υπαγωγή αυτού στις ρυθμίσεις του Ν.3371/2005. Στο πλαίσιο της απόφασης αυτής η Τράπεζα αναγνώρισε στις Οικονομικές Καταστάσεις της 1ης Ιανουαρίου 2004 (κάνοντας χρήση της σχετικής ευχέρειας του Δ.Π.Χ.Α. 1), υποχρέωση ύψους ευρώ 26.958 χιλ., η οποία καταχωρήθηκε απευθείας στην Καθαρή Θέση. Κατά την περίοδο από 1/1 έως 31/12/2004 η επιπλέον επιβάρυνση της Τράπεζας μέσω του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσης ανήλθε σε ευρώ 644 χιλ.. Για την περίοδο του α' εξαμήνου 2005, όπου το πρόγραμμα υφίστατο στην Τράπεζα ως καθορισμένων παροχών η επιβάρυνση των αποτελεσμάτων ανήλθε σε ευρώ 220 χιλ..

Τα παραπάνω ποσά προέκυψαν από ειδική οικονομική μελέτη που εκπονήθηκε από ομάδα ανεξάρτητων αναλογιστών, ο δε λογιστικός χειρισμός που ακολουθήθηκε είναι σύμφωνος με τον Ν.3371/2005, ο οποίος επέτρεψε στα πιστωτικά ιδρύματα, να αποτυπώσουν στις οικονομικές καταστάσεις του 2005, το οικονομικό αποτέλεσμα της υπαγωγής των στις διατάξεις του νόμου.

Κατ' εφαρμογή της απόφασης της προαναφερόμενης Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, το Δ.Σ. της Τράπεζας κατά τη συνεδρίαση της 14/12/2005, προχώρησε στην καταγγελία της σχετικής σύμβασης. Στη συνέχεια με την από 28/04/2006 αίτησή της, η Τράπεζα, ζήτησε την υπαγωγή στο Ε.Τ.Α.Τ. και στο Ν.3371/2005, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το Ν.3455/2006 του κλάδου σύνταξης του Λογαριασμού Ασφαλιστικών Καλύψεων του προσωπικού της Τράπεζας στο νέο καθεστώς ασφάλισης.

Στη συνέχεια ο Ν.3554/2007 με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 9, ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 16 Απριλίου 2007, ρύθμιζε με συγκεκριμένο τρόπο το καθεστώς των ασφαλισμένων και συνταξιούχων υπαλλήλων της Τράπεζας Αττικής. Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο, οι μέχρι 31/12/1992 ασφαλισμένοι, καθώς και οι υπαρόμενοι στην κατηγορία αυτή συνταξιούχοι του Λογαριασμού Διαχείρισης Κεφαλαίων Πρόσθετης Ασφάλισης Συμπληρωματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών του Λογαριασμού Ασφαλιστικών Καλύψεων Προσωπικού Τράπεζας Αττικής (Λ.Α.Κ.), εντάσσονται από 1.1.2007 στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (Ε.Τ.Α.Τ.). Στη συνέχεια εκδόθηκε η απόφαση Ε.Τ.Α.Τ. με αριθμό 67 της 61ης συνεδρίασης 8/5/2007 με το ίδιο περιεχόμενο.

Σε σχέση με την ένταξη στο Ε.Τ.Α.Τ. του Λογαριασμού Ασφαλιστικών Καλύψεων ασκήθηκε αίτηση ακυρώσεως με αριθμό κατάθεσης 4686/2006 από το Σύλλογο Υπαλλήλων της Τράπεζας Αττικής ενώπιον

του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ) η οποία στρέφεται κατά της με αριθμό 22/23/17-5-2006 απόφασης του Ε.Τ.Α.Τ.

Επίσης ασκήθηκαν: η με αριθμούς 4693/2007 αίτηση ακυρώσεως του Πανελληνίου Συλλόγου Συνταξιούχων Τράπεζας Αττικής κλπ κατά της απόφασης του ΕΤΑΤ 61/8-5-2007 και η με αριθμό 4635/2007 αίτηση ακυρώσεως του Λογαριασμού Ασφαλιστικών Καλύψεων Προσωπικού Τράπεζας Αττικής κλπ κατά της απόφασης του ΕΤΑΤ 61/8-5-2007. Άπασης οι ανωτέρω αιτήσεις συζητήθηκαν στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας την 26.9.2008.

Επίσης, συζητήθηκαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας αιτήσεις ακυρώσεως από συλλόγους υπαλλήλων τρίτων τραπεζών κατά του π.δ. 209/2006 που ρυθμίζει τα περί λειτουργίας του Ε.Τ.Α.Τ. Η Τράπεζα άσκησε παρεμβάσεις υπέρ του κύρους του προεδρικού διατάγματος περί Ε.Τ.Α.Τ. Και οι υποθέσεις αυτές συζητήθηκαν στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας την 26.9.2008.

Επί των ως άνω υποθέσεων ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας εκδόθηκαν οι αποφάσεις 2197-2202/2010 της Ολομέλειας του δικαστηρίου τούτου. Με τις αποφάσεις αυτές της Ολομέλειας Συμβουλίου Επικρατείας κρίθηκε συνταγματική και νόμιμη η ένταξη των επικουρικών ταμείων των τραπεζών (μεταξύ αυτών και του ΛΑΚ Ι) στο ΕΤΑΤ, αλλά μόνο ως προσωρινό μέτρο, για να εξασφαλιστεί προσωρινά η διαχείριση των υποθέσεων των ασφαλισμένων μέχρι να κριθεί οριστικά από τα αστικά δικαστήρια η νομιμότητα της διάλυσης των επικουρικών αυτών ταμείων και οι καταγγελίες από τις τράπεζες των σχετικών συμβατικών τους υποχρεώσεων. Το Συμβούλιο Επικρατείας δηλαδή δεν επέλυσε με τρόπο οριστικό το ζήτημα. Την οριστική επίλυση του ζητήματος το Συμβούλιο Επικρατείας παρέπεμψε στα αστικά δικαστήρια.

Στα αστικά δικαστήρια στα οποία ουσιαστικά παρέπεμψε το ζήτημα το Συμβούλιο Επικρατείας με τις πιο πάνω αποφάσεις του είχαν ασκήσει σχετική Αγωγή κατά της Τράπεζας για την ένταξη του ΛΑΚ στο ΕΤΑΤ ο Σύλλογος Υπαλλήλων Τράπεζας Αττικής, ο Λογαριασμός Ασφαλιστικών Καλύψεων Προσωπικού Τράπεζας Αττικής, και άλλοι φορείς και φυσικά πρόσωπα. Η αγωγή αυτή απορρίφθηκε σε πρώτο βαθμό με την με αριθμό 2970/2008 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Μετά την έκδοση των πιο πάνω αποφάσεων του Συμβουλίου Επικρατείας ασκήθηκε Έφεση κατά της εν λόγω απόφασης 2970/2008 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Η Έφεση αυτή έχει αριθμό κατάθεσης 10508/2010 στο Πρωτοδικείο Αθηνών και αριθμό πράξης προσδιορισμού 2954/2010 στο Εφετείο Αθηνών. Η Έφεση αυτή συζητήθηκε στη δικάσιμο της 16/04/13 και επ' αυτής δημοσιεύτηκε η απόφαση 6168/2013 Εφετείου Αθηνών που απέρριψε καθ' ολοκληρίαν την Έφεση. Η εν λόγω απόφαση είναι άμεσα εκτελεστή, υπόκειται όμως σε Αναίρεση ενώπιον του Αρείου Πάγου μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες.

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω, η Τράπεζα είχε καταβάλει μέχρι 31/12/2013 τις επτά πρώτες δόσεις, ήτοι ποσό 7.625.000 ευρώ για το κάθε έτος. Ακόμα είχε καταβληθεί από την Τράπεζα στο Ε.Τ.Α.Τ., εφάπαξ ποσό 770 χιλ ευρώ το οποίο αντιστοιχούσε στην επιστροφή των ασφαλιστικών εισφορών των από 1/1/1993 ασφαλισμένων του Λ.Α.Κ. Εντός του πρώτου τριμήνου του 2014, η Τράπεζα κατέβαλε στο Ε.Τ.Α.Τ. το ποσό της όγδοης δόσης. Τα σχετικά ποσά έχουν προκύψει από ειδική οικονομική μελέτη που εκπονήθηκε από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Οι υπολειπόμενες δύο δόσεις ποσού ευρώ 7.625.000,00 εκάστη και συνολικού ποσού ευρώ 15.250.000,00, οι οποίες έπρεπε να καταβληθούν τα έτη 2015 και 2016 αντίστοιχα, κατά το μήνα Ιούνιο 2014 προεξοφλήθηκαν με συντελεστή προεξόφλησης 5,03% και η Τράπεζα κατέβαλε ποσό συνολικού ύψους ευρώ 14.524.032,00 σε πλήρη και ολοσχερή εξόφληση της υποχρέωσής της προς το Ε.Τ.Α.Τ. Μετά την παραπάνω καταβολή η Τράπεζα ουδεμία υποχρέωση υπέχει προς το Ε.Τ.Α.Τ. από την ένταξη των ασφαλισμένων και συνταξιούχων υπαλλήλων της σε αυτό.

Μετά την πλήρη και ολοσχερή εξόφληση της υποχρέωσης της Τράπεζας προς το ΕΤΑΤ, η περιουσία του Λογαριασμού Ασφαλιστικών Καλύψεων (ΛΑΚ), υπολοίπου 35 εκατ. ευρώ περίπου και την οποία διαχειρίζεται η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α., ανήκει στην κυριότητα και αποτελεί περιουσιακό στοιχείο της Τράπεζας σύμφωνα με την οικονομική μελέτη του Υπουργείου Οικονομικών και τα διαλαμβανόμενα στο Ν. 3554/2007. Η περιουσία αυτή ήδη έχει μεταφερθεί στην Τράπεζα με βάση την υπ' αριθμ 8044/15 απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών που εξεδόθη την 28/09/2015 και ορίζει την Τράπεζα ως μεσεγγυούχο μέχρι την εκδίκαση της κύριας διαγνωστικής δίκης. Με βάση όσα προεκτέθηκαν παραπάνω, εκφράζεται βεβαιότητα για την τελική έκβαση της δίκης.

32.2 Πρόγραμμα συμπληρωματικών παροχών εφάπαξ

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Κατάσταση Οικονομικής Θέσης				
Παρούσα αξία χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων (Εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων προγράμματος)	14.209	16.725	14.209	16.725
	(10.652)	(12.694)	(10.652)	(12.694)
Σύνολο υποχρέωσης στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	3.557	4.031	3.557	4.031

Η μεταβολή στην παρούσα αξία της υποχρέωσης αναλύεται ως εξής:

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υπόλοιπο έναρξης	16.725	12.422	16.725	12.422
Κόστος υπηρεσίας	619	475	619	475
Δαπάνη τόκου	227	199	227	199
Κόστος (αποτέλεσμα) Διακανονισμών	249	1.929	249	1.929
Αναλογιστικά (κέρδη) / ζημίες	(720)	3.849	(720)	3.849
Έξοδα	0	(4)	0	(4)
Παροχές πληρωθείσες εντός του έτους	(2.891)	(2.144)	(2.891)	(2.144)
Υπόλοιπο τέλους	14.209	16.725	14.209	16.725

Η μεταβολή στην εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων αναλύεται ως εξής:

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υπόλοιπο έναρξης	12.694	13.236	12.694	13.236
Αναμενόμενη απόδοση	173	212	173	212
Εισφορές	865	1.356	865	1.356
Αναλογιστικά (κέρδη) / ζημίες	(187)	37	(187)	37
Έξοδα	(1)	(4)	(1)	(4)
Παροχές πληρωθείσες εντός του έτους	(2.891)	(2.144)	(2.891)	(2.144)
Υπόλοιπο τέλους	10.652	12.694	10.652	12.694
Σύνολο υποχρέωσης στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	3.557	4.031	3.557	4.031

Η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος αποτελείται κατά 98,1% από μετρητά διαθέσιμα και από 1,9% μετοχές εισηγμένων τίτλων.

Τα ποσά που επιβάρυναν την κατάσταση συνολικού εισοδήματος έχουν ως εξής:

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Κόστος υπηρεσίας	619	475	619	475
Τόκοι – έξοδα	229	199	229	199
Κόστος (αποτέλεσμα) Διακανονισμών	249	1.929	249	1.929
Αναμενόμενη απόδοση	(173)	(212)	(173)	(212)
Πληρωθείσες εισφορές	(865)	(1.356)	(865)	(1.356)
Επιβάρυνση στα αποτελέσματα	59	1.035	59	1.035
Αναλογιστικά (κέρδη) / ζημίες που επιβάρυναν την καθαρή θέση μέσω της κατάστασης συνολικού εισοδήματος	(533)	3.812	(533)	3.812
Συνολική επιβάρυνση στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος	(474)	4.846	(474)	4.846

Αφορά πρόγραμμα συμπληρωματικών παροχών εφάπαξ, που χορηγούνται από τον Λογαριασμό Ασφαλιστικών Καλύψεων. Σύμφωνα με την απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης της 16^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, το συγκεκριμένο πρόγραμμα που αφορά παροχές εφάπαξ, οι οποίες χορηγούνται στο προσωπικό της Τράπεζας κατά τη στιγμή της συνταξιοδότησής του, εξακολουθεί να λειτουργεί ως

πρόγραμμα καθορισμένων παροχών σύμφωνα με τα οριζόμενα από το Δ.Λ.Π. 19 και να έχει την εγγύηση της Τράπεζας.

32.3 Αποζημίωση από την υπηρεσία σύμφωνα με τον κανονισμό εργασίας προσωπικού

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Κατάσταση Οικονομικής Θέσης				
Παρούσα αξία μη χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	9.368	10.237	9.317	10.196
Σύνολο	9.368	10.237	9.317	10.196

Η μεταβολή στην εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων αναλύεται ως εξής:

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υπόλοιπο έναρξης	10.237	7.421	10.196	7.358
Κόστος υπηρεσίας	697	535	696	533
Δαπάνη τόκου	140	119	139	118
Κόστος (αποτέλεσμα) Διακανονισμών	9	43	9	0
Αναλογιστικά (κέρδη) / ζημίες	948	2.241	942	2.234
Παροχές πληρωθείσες εντός του έτους	(2.664)	(121)	(2.664)	(47)
Υπόλοιπο τέλους	9.368	10.237	9.317	10.196

Τα ποσά που επιβάρυναν την κατάσταση συνολικού εισοδήματος έχουν ως εξής:

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Κόστος υπηρεσίας	697	535	696	533
Δαπάνη τόκου	140	119	139	118
Κόστος (αποτέλεσμα) Διακανονισμών	9	43	9	0
Επιβάρυνση στα αποτελέσματα	846	697	843	651
Αναλογιστικά κέρδη/ ζημίες που επιβάρυναν την καθαρή θέση μέσω της κατάστασης συνολικού εισοδήματος	948	2.241	942	2.234
Συνολική επιβάρυνση στην κατάσταση συνολικού εισοδήματος	1.794	2.938	1.786	2.885

Τα ανωτέρω στοιχεία αφορούν την, με βάση τον Κανονισμό της Τράπεζας, προβλεπόμενη υποχρέωση αποζημίωσης του προσωπικού της κατά την έξοδο του από την ενεργό υπηρεσία καθώς και την υποχρέωση που προκύπτει από τον Ν.2112/1920. Στην αναλογιστική μελέτη δεν περιλαμβάνεται το μέρος του ποσού της υποχρέωσης της Τράπεζας που αφορά συγκεκριμένη κατηγορία ανώτατων διοικητικών στελεχών, των οποίων οι αποζημιώσεις θα καταβληθούν από ασφαλιστική εταιρεία με βάση τις ισχύουσες προβλέψεις του Κανονισμού Προσωπικού, το ποσό των οποίων έχει βαρύνει το σχετικό λογαριασμό πρόβλεψης της Τράπεζας σε προηγούμενη χρήση.

Οι εντός του έτους πληρωθείσες παροχές αφορούν σε αποζημιώσεις που προβλέπονται από τον κανονισμό εργασίας προσωπικού και χορηγήθηκαν σε υπαλλήλους που αποχώρησαν από την ενεργό υπηρεσία.

Το ύψος της υποχρέωσης των παραπάνω προγραμμάτων, προσδιορίστηκε με βάση αναλογιστική μελέτη, η οποία έχει συνταχθεί από ανεξάρτητους αναλογιστές.

Οι βασικές αναλογιστικές υποθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών έχουν ως εξής:

Περιγραφή	31/12/2018	31/12/2017
Επιτόκιο προεξόφλησης	1,4%	1,4%
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων προγράμματος	1,5%	1,5%
Ποσοστό μελλοντικής αύξησης μισθών	0,0%	0,0%

Την 1/3/2019 υπεγράφη μεταξύ της Τράπεζας και του Συλλόγου Υπαλλήλων Τράπεζας Αττικής νέος κανονισμός προσωπικού, ο οποίος μεταβάλλει έναντι του προηγούμενου το ύψος της αποζημίωσης αποχώρησης των υπαλλήλων. Η θετική επίδραση για την Τράπεζα αναμένεται να προσδιοριστεί με την εκπόνηση της αναλογιστικής μελέτης του α' εξαμήνου 2019.

Ανάλυση ευαισθησίας προγράμματος αποζημίωσης από την υπηρεσία σύμφωνα με τον κανονισμό εργασίας προσωπικού

Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2018 η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μεγαλύτερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μικρότερη κατά 5% ενώ η ακριβώς αντίρροπη κίνηση, δηλαδή η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μικρότερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μεγαλύτερη κατά 6%.

Όσον αφορά τη συγκριτική χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μεγαλύτερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μικρότερη κατά 7% ενώ η ακριβώς αντίρροπη κίνηση, δηλαδή η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μικρότερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μεγαλύτερη κατά 8%.

Ανάλυση ευαισθησίας προγράμματος συμπληρωματικών παροχών Εφάπαξ

Για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2018 η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μεγαλύτερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μικρότερη κατά 4% ενώ η ακριβώς αντίρροπη κίνηση, δηλαδή η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μικρότερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μεγαλύτερη κατά 4%.

Όσον αφορά τη συγκριτική χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μεγαλύτερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μικρότερη κατά 7% ενώ η ακριβώς αντίρροπη κίνηση, δηλαδή η χρήση ενός επιτοκίου προεξόφλησης 0,5% μικρότερου θα είχε ως αποτέλεσμα η αναλογιστική υποχρέωση να ήταν μεγαλύτερη κατά 8%.

33. Λοιπές προβλέψεις

Περιγραφή	Όμιλος			Τράπεζα		
	31/12/2018	1/1/2018	31/12/2017	31/12/2018	1/1/2018	31/12/2017
Προβλέψεις για επίδικες απαιτήσεις	5.274	4.535	4.535	5.274	4.535	4.535
Προβλέψεις για κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου από εκτός ισολογισμού στοιχεία	16.301	11.293	0	16.301	11.293	0
Σύνολο λοιπών προβλέψεων	21.575	15.828	4.535	21.575	15.828	4.535

Η κατηγορία «Προβλέψεις για επίδικες απαιτήσεις» περιγράφεται στη Σημείωση 41.3.

Την 31/12/2018 το ποσό των αναμενόμενων ζημιών πιστωτικού κινδύνου από εκτός ισολογισμού στοιχεία, συνεπεία της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 από 1/1/2018, ανέρχεται σε 16.301 χιλ. ευρώ.

34. Λοιπές υποχρεώσεις

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	2.175	2.130	1.983	1.975
Πιστωτές και προμηθευτές	3.480	5.898	3.079	5.383
Οφειλές προς τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	2.077	2.285	2.064	2.272
Έξοδα πληρωτέα	1.611	1.605	1.601	1.595
Προμήθειες και τόκοι πληρωτέοι	3.995	3.696	3.995	3.696
Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων	15	148	15	148
Λοιπές υποχρεώσεις	5.521	2.474	5.499	2.468
Σύνολο λοιπών υποχρεώσεων	18.874	18.236	18.235	17.537

Οι υποχρεώσεις προς πιστωτές και προμηθευτές παρουσιάζονται μειωμένες σε σχέση με τη συγκριτική χρήση λόγω της αναδιάρθρωσης και του περιορισμού του λειτουργικού κόστους της Τράπεζας. Η κατηγορία «Λοιπές υποχρεώσεις» περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο ενδεχόμενες υποχρεώσεις προς τρίτους.

35. Ίδια Κεφάλαια

(Ποσά σε χιλ. €) Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Καταβλημένο (κοινές μετοχές)	138.376	701.806	138.376	701.806
Καταβλημένο (προνομιούχες μετοχές)	0	100.200	0	100.200
Μετοχικό κεφάλαιο	138.376	802.006	138.376	802.006
Αποθεματικά	450.545	246.609	450.339	246.399
Σωρευμένες ζημιές	(98.024)	(415.910)	(98.439)	(419.368)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	490.897	632.705	490.276	629.037

Μετοχικό κεφάλαιο

Με απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας της 22/12/2017 ορίσθηκε:

- Αύξηση της ονομαστικής αξίας κάθε κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας από € 0,30 σε € 4,2539999922534 ανά μετοχή με ταυτόχρονη συνένωση και μείωση του συνολικού αριθμού των κοινών μετοχών (reverse split) με αναλογία 14,1799999741806 παλαιές μετοχές για κάθε μία νέα μετοχή, δηλαδή από 2.339.353.394 σε 164.975.557 κοινές μετοχές συνολικά. Σε συνέχεια της ανωτέρω αύξησας της ονομαστικής αξίας κάθε κοινής μετοχής της Τράπεζας, το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο θα παραμείνει αμετάβλητο, θα ανέρχεται δηλαδή σε € 802.006.018,10 διαιρούμενο σε 164.975.557 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας 4,2539999922534 ευρώ η κάθε μία, και 286.285.714 προνομιούχες μετοχές, ονομαστικής αξίας 0,35 ευρώ η κάθε μία.
- Μείωση του μετοχικού κεφαλαίου μέσω μείωσης της ονομαστικής αξίας εκάστης κοινής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας (όπως έχει διαμορφωθεί μετά το reverse split) από 4,2539999922534 ευρώ ανά μετοχή σε 0,30 ευρώ ανά μετοχή έως το συνολικό ποσό των € 652.313.351,10 με σκοπό τη διαγραφή σωρευμένων ζημιών ύψους έως 419.253.000 ευρώ όπως προκύπτουν από τις Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της χρήσης 2016 που εγκρίθηκαν από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας που έλαβε χώρα την 8/07/2017 και τη δημιουργία ειδικού αποθεματικού ποσού ευρώ 233.060.351,10 σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4α του κ.ν. 2190/1920. Μετά την ανωτέρω μείωση του μετοχικού κεφαλαίου η ονομαστική τιμή της μετοχής διαμορφώνεται σε 0,30 ευρώ, ενώ ο συνολικός αριθμός των μετοχών παραμένει αμετάβλητος.
- Αύξηση του κοινού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με την έκδοση έως 659.902.228 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών στο πλαίσιο του Ν.3604/2007 (ως ισχύει) μέχρι του ποσού των εκατόν ενενήντα επτά εκατομμυρίων εννιακοσίων εβδομήντα χιλιάδων εξακοσίων εξήντα οκτώ ευρώ και σαράντα λεπτών (€ 197.970.668,40) με μετρητά και με δικαίωμα προτίμησης υπέρ των παλαιών μετόχων. Μετά την ως άνω αύξηση, και σε περίπτωση που αυτή καλυφθεί πλήρως το συνολικό κοινό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας θα ανέρχεται σε 247.463.335,50 ευρώ διαιρούμενο σε 824.877.785 κοινές μετοχές ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη.

Σε ότι αφορά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου του θέματος 3 με καταβολή μετρητών το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας στη συνεδρίασή του την 21^η Μαΐου 2018 διαπίστωσε ότι η Αύξηση καλύφθηκε μερικώς κατά ποσό 88.883.536,80 ευρώ ήτοι ποσοστό 44,9%. Παράλληλα προχώρησε στην έκδοση 296.278.456 νέων, κοινών ονομαστικών μετοχών ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη και ενέκρινε την κατανομή και διάθεση των νέων μετοχών.

Περαιτέρω το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατά την ίδια συνεδρίασή του στις 21 Μαΐου 2018, πιστοποίησε την καταβολή του ποσού της Αύξησης, κατόπιν της μερικής κάλυψης αυτής.

Με βάση τα παραπάνω το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας μετά την πιστοποίηση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανέρχεται σε 238.576.203,80 ευρώ διαιρούμενο σε:

- 461.254.013 κοινές, ονομαστικές μετοχές με δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη και
- 286.285.714 προνομιούχες μετοχές, ονομαστικής αξίας ευρώ 0,35 εκάστη, οι οποίες είναι εξαγοράσιμες. Οι μετοχές της κατηγορίας αυτής έχουν εκδοθεί στα πλαίσια του νόμου 3723/2008 «Πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας». Οι μετοχές αυτές δεν έχουν ορισμένη διάρκεια και είναι δεκτικές εξαγοράς από την Τράπεζα κατόπιν βέβαια των σχετικών εγκρίσεων της Τραπέζης της Ελλάδος. Περαιτέρω οι προνομιούχες μετοχές της κατηγορίας αυτής έχουν σταθερή μη σωρευτική απόδοση 10% εφόσον βέβαια πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 44 του κ.ν.2190/1920 και υπάρχουν κέρδη προς διανομή ή αποθεματικά που δύνανται να διανεμηθούν. Συνεπώς για την καταβολή της σταθερής μη σωρευτικής απόδοσης απαιτείται προηγούμενα έγκριση από την Τακτική Γενική Συνέλευση των κοινών μετόχων της Τραπέζης. Τα προαναφερθέντα εννοιολογικά χαρακτηριστικά των προνομιούχων μετοχών ως

προς τη φύση, το είδος και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων οδηγούν στην αναγνώριση των εν λόγω μετοχών ως στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων και όχι υποχρέωσης.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της 27^{ης} Ιουνίου 2018, όπως ολοκληρώθηκε στις 25 Ιουλίου 2018, αποφάσισε την εξαγορά εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα, σε συνέχεια της απόφασης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της 22/12/2017, των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου συνολικής ονομαστικής αξίας 100.199.999,90 ευρώ, προκειμένου η εξαγορά να γίνει με αντάλλαγμα α) εν μέρει σε μετρητά και β) εν μέρει με την παράδοση στο Ελληνικό Δημόσιο ομολογιών μειωμένης εξασφάλισης, σύμφωνα με την παράγραφο 1α του άρθρου 1 του ν.3723/2008, ως ισχύει. Επίσης αποφάσισε τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας δια της ακύρωσης των εξαγορασθησομένων προνομιούχων μετοχών και αντίστοιχη τροποποίηση του άρθρου 5 του Καταστατικού της Τράπεζας.

Κατόπιν η Τράπεζα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 80 του νόμου 4484/2017 εξέδωσε την 21 Δεκεμβρίου 2018 ομόλογο μειωμένης εξασφάλισης (TIER II) για την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου ύψους 100.199.999,90 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τους όρους της «Σύμβασης Εξαγοράς και Κάλυψης» μεταξύ της Τράπεζας και του Ελληνικού Δημοσίου, τα κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 έχουν διάρκεια δέκα ετών (έως την 20 Δεκεμβρίου 2028) και πληρώνουν σταθερό ονομαστικό επιτόκιο 6,41%. Την 21^η Δεκεμβρίου 2018 το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας μειώθηκε κατά 100.199.999,90, με την ακύρωση των 286.285.714 προνομιούχων μετοχών, οι οποίες είχαν εκδοθεί βάσει του Νόμου 3723/2008 και από την ημερομηνία αυτή το Ελληνικό Δημόσιο δεν είναι κάτοχος προνομιούχων μετοχών της Τράπεζας. Με την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου την 21/12/2018 το κοινό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανήλθε σε 138.376.203,90 ευρώ διαιρούμενο σε 461.254.013 κοινές μετοχές, ονομαστικής αξίας 0,30 ευρώ εκάστη.

Ίδιες Μετοχές

Κατά την 31/12/2018, η Τράπεζα κατείχε ίδιες μετοχές της «Attica Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία» συνολικών τεμαχίων 26 και αξίας κτήσης ευρώ 97.332,30. Οι μετοχές αυτές προήλθαν μετά τη μείωση (reverse split) των 380 κοινών ονομαστικών μετοχών που κατείχε στις 30/04/2018 και η οποία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου. Οι μετοχές αυτές αντιπροσωπεύουν ποσοστό της τάξης του 0,000056% του συνόλου των κοινών μετά δικαιώματος ψήφου μετοχών κατά την 31/12/2018. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου οι οποίες περιλαμβάνονται στην ενοποίηση δεν κατείχαν μετοχές της Τράπεζας κατά την 31/12/2018.

36. Αποθεματικά

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Τακτικό αποθεματικό	6.948	6.948	6.773	6.773
Φορολογηθέντα αποθεματικά	15.234	15.234	15.234	15.234
Ειδικό αποθεματικό απαλλαγής φόρου ενδοομιλικών μερισμάτων	300	300	300	300
Ειδικό αποθεματικό μείωσης μετοχικού κεφαλαίου έτους 2015	229.941	229.941	229.941	229.941
Ειδικό αποθεματικό μείωσης μετοχικού κεφαλαίου έτους 2018	233.060	0	233.060	0
Αποθεματικό αναπροσαρμογής περιουσιακών στοιχείων σε εύλογη αξία μέσω της κατάστασης συνολικού εισοδήματος.	(22.675)	4.984	(22.675)	4.984
Αποθεματικό για ίδιες μετοχές	97	97	97	97
Αποθεματικό αναλογιστικών κερδών / (ζημιών) από καθορισμένα προγράμματα παροχών	(12.361)	(10.895)	(12.392)	(10.931)
Αποθεματικά	450.545	246.609	450.339	246.399

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κ.Ν. 2190/1920 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 158 του νόμου 4548/2018 (ανάλογη ρύθμιση αναφέρεται στο άρθρο 28 του καταστατικού της Τράπεζας όπως ισχύει) αφαιρείται ετησίως το 5% των καθαρών κερδών της Τράπεζας για το σχηματισμό Τακτικού Αποθεματικού. Η υποχρέωση για σχηματισμό Τακτικού Αποθεματικού παύει όταν αυτό φτάσει στο 1/3 του Μετοχικού Κεφαλαίου σύμφωνα με το καταστατικό της Τράπεζας.

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	4.984	(505)	4.984	(505)
Καθαρά κέρδη/(ζημίες) από μεταβολές στην εύλογη αξία μετά από φόρους	(26.741)	5.983	(26.741)	5.983
Μεταφορά αποθεματικού στα αποτελέσματα μετά από φόρους	(918)	(494)	(918)	(494)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	(22.675)	4.984	(22.675)	4.984

37. Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	60.860	38.473	60.858	38.471
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.429	2.698	9.422	2.690
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	70.289	41.170	70.280	41.161

38. Λειτουργικές μισθώσεις

Οι υποχρεώσεις του Ομίλου από συμβάσεις μίσθωσης ακινήτων, αφορούν αφενός κτίρια που η Τράπεζα χρησιμοποιεί είτε ως υποκαταστήματα είτε ως γραφεία στα οποία στεγάζονται οι διοικητικές της υπηρεσίες, αφετέρου κτίρια στα οποία στεγάζονται οι διοικητικές υπηρεσίες των λοιπών εταιρειών του Ομίλου.

Το συνολικό ποσό των ελάχιστων μελλοντικών πληρωμών που θα κληθεί να καταβάλλει ο Όμιλος και η Τράπεζα αναλύεται στον παρακάτω πίνακα:

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ελάχιστες μελλοντικές καταβολές του/της Ομίλου/ Τραπεζα ως μισθωτής:				
Έως 1 έτος	4.642	4.774	4.580	4.722
Από 1 έως 5 έτη	11.667	12.156	11.500	12.003
Πλέον των 5 ετών	3.527	1.896	3.527	1.866
Σύνολο ελάχιστων μελλοντικών καταβολών	19.836	18.826	19.606	18.590

Το συνολικό ποσό που έχει καταχωρηθεί ως έξοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσης 2018, και αφορά την καταβολή μισθωμάτων, ανήλθε για τον Όμιλο στο ποσό των 5.062,8 χιλ. ευρώ και για την Τράπεζα στο ποσό των 5.000 χιλ. ευρώ. Η μεταβολή των μελλοντικών μισθωμάτων της κλειόμενης χρήσης σε σχέση με τη συγκριτική οφείλεται στον εξορθολογισμό του λειτουργικού κόστους (μείωση δικτύου καταστημάτων).

Εκτιμώμενη επίπτωση από την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16

Ο Όμιλος θα εφαρμόσει το πρότυπο αναδρομικά χρησιμοποιώντας την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση (modified retrospective approach), όπου τα στοιχεία ενεργητικού με δικαίωμα χρήσης είναι ίσα με τις υποχρεώσεις από μίσθωση και δεν θα αναμορφώσει τη συγκριτική πληροφορία.

Κάνοντας χρήση αυτής της πρακτικής ο Όμιλος, κατά την ημερομηνία πρώτης εφαρμογής, δεν θα επαναξιολογήσει εάν μία σύμβαση αποτελεί ή εμπεριέχει μία μίσθωση και συνεπώς θα εφαρμόσει το πρότυπο στις συμβάσεις που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί ως μισθώσεις σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 17.

Επίσης, ο Όμιλος θα επιλέξει τις ακόλουθες πρακτικές διευκολύνσεις κατά τη μετάβαση:

- θα εφαρμόσει ενιαίο προεξοφλητικό επιτόκιο σε όλες τις μισθώσεις
- θα εξαιρέσει το αρχικό κόστος σύμβασης από την αποτίμηση του δικαιώματος χρήσης και
- θα χρησιμοποιήσει την αποκτηθείσα γνώση για τον καθορισμό της διάρκειας μίσθωσης εάν η σύμβαση περιλαμβάνει δικαιώματα παράτασης ή καταγγελίας της μίσθωσης.

Επιπρόσθετα, οι νέες διατάξεις δεν θα εφαρμοσθούν στις μισθώσεις των οποίων η διάρκεια δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες (short term) καθώς και στις μισθώσεις στις οποίες το στοιχείο που εκμισθώνεται είναι χαμηλής αξίας (αξίας μικρότερης των 5.000 ευρώ όταν είναι καινούργιο).

Για την προεξόφληση των υποχρεώσεων των υφιστάμενων λειτουργικών μισθώσεων η Τράπεζα και ο Όμιλος θα χρησιμοποιήσουν το σχετικό επιτόκιο προεξόφλησης (incremental borrowing rate). Η Τράπεζα

και ο Όμιλος εκτιμούν ότι την 1.1.2019 θα αναγνωρίσουν στοιχεία ενεργητικού με δικαίωμα χρήσης ποσού περίπου 18,3 και 18,2 εκατομμυρίων ευρώ αντίστοιχα, και υποχρεώσεις από μισθώσεις ποσού περίπου 18,3 και 18,2 εκατομμυρίων ευρώ αντίστοιχα. Η επίπτωση στην καθαρή θέση θα είναι μηδενική και στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας εκτιμάται ότι θα είναι περίπου 0,1 ποσοστιαία μονάδα.

39. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

(ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
Συναλλαγές με συνδεδεμένες εταιρείες	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Απαιτήσεις	0	2.107	15.999	20.732
Υποχρεώσεις	201.885	185.098	209.657	198.853
Εκτός Ισολογισμού στοιχεία	0	0	59	71
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Έσοδα	0	41	329	318
Έξοδα	2.357	1.755	2.759	1.954
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Συναλλαγές με Μέλη Διοίκησης	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Απαιτήσεις (δάνεια)	612	570	612	570
Υποχρεώσεις (καταθέσεις)	723	341	723	338
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Τόκοι έσοδα	23	29	23	29
Τόκοι έξοδα	5	2	6	2
Μισθοί και ημερομίσθια	1.924	1.083	1.854	1.013
Αμοιβές συνεδριάσεων μελών Δ.Σ.	708	643	563	503
Σύνολο αμοιβών μελών Διοικήσεως	2.632	1.725	2.416	1.515

Η αύξηση στο κονδύλι «Μισθοί και ημερομίσθια», κατά την 31/12/2018 σε σχέση με την 31/12/2017, οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των προσώπων, τα οποία κατά την διάρκεια του έτους 2017 και σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας της Τράπεζας, πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηρίζονται ως κύρια διοικητικά στελέχη, με βάση το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 24.

Στις συναλλαγές με συνδεδεμένες εταιρείες περιλαμβάνονται οι συνδεδεμένες εταιρείες του Ομίλου όπως αυτές παρατίθενται στη σημείωση 22 και 23 καθώς και ο βασικός μέτοχος της Τράπεζας ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ).

Οι συναλλαγές με μέλη Διοίκησης του Ομίλου αφορούν τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τους Αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους, τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής, καθώς και τα μέλη της Επιτροπής Διαχείρισης Ενεργητικού - Παθητικού. Όλα τα δάνεια προς τα μέλη Διοίκησης α) χορηγήθηκαν υπό το σύνηθες επιχειρηματικό πλαίσιο, β) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και γ) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το σύνηθες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν περιλαμβάνουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά. Οι μισθοί και ημερομίσθια στην κλειόμενη χρήση παρουσιάζουν αύξηση έναντι της συγκριτικής χρήσης 2017 λόγω της συμμετοχής νέων μελών στις παραπάνω επιτροπές.

Σημειώνεται ότι στις συναλλαγές με μέλη Διοίκησης συμπεριλαμβάνονται και τα υπόλοιπα συναλλαγών μελών Διοίκησης έως την περίοδο της θητείας τους.

40. Εταιρείες του Ομίλου

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθενται οι εταιρείες που συμπεριλήφθηκαν στην ενοποίηση με την μέθοδο της πλήρους ενσωμάτωσης κατά την κλειόμενη χρήση, καθώς και κατά την συγκριτική χρήση που έληξε την 31/12/2017.

31/12/2018

Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα Έδρας	% Συμμετοχής
1. Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	Ελλάδα	100,00%
2. Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	Ελλάδα	100,00%
3. AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρία Διαχείρισης Ακινήτων	Ελλάδα	100,00%

31/12/2017

Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα Έδρας	% Συμμετοχής
1. Attica Wealth Management ΑΕΔΑΚ	Ελλάδα	100,00%
2. Ανώνυμη Εταιρεία Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων Ομίλου Attica Bank	Ελλάδα	100,00%
3. AtticaBank Properties Ανώνυμη Εταιρία Διαχείριση	Ελλάδα	100,00%

41. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις

41.1 Υποχρεώσεις και δεσμεύσεις ενεργητικού εκτός κατάστασης οικονομικής θέσης

(Ποσά σε χιλ. €)

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Ενδεχόμενες υποχρεώσεις				
Εγγυητικές Επιστολές	307.008	382.322	307.008	382.322
Ενέγγυες Πιστώσεις	1.591	3.507	1.591	3.507
Ενδεχόμενες υποχρεώσεις από προθεσμιακές συμβάσεις	46.342	69.734	46.342	69.734
Σύνολο ενδεχόμενων υποχρεώσεων	354.941	455.563	354.941	455.563
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια				
Με λήξη έως 1 έτος	128.009	155.012	128.009	155.012
Με λήξη πλέον του 1 έτους	37.333	35.851	37.333	35.851
Σύνολο αχρησιμοποίητων πιστωτικών ορίων	165.342	190.864	165.342	190.864
Δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία				
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.)				
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων	72.850	0	72.850	0
Ομόλογο από reverse repo	7.900	0	7.900	0
Σύνολο δεσμεύσεων στην Ε.Κ.Β.	80.750	0	80.750	0
Ευρωπαϊκός μηχανισμός παροχής έκτακτης ρευστότητας (Ε.Λ.Α.)				
Αξιόγραφα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου	0	1.079	0	1.079
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση	0	33.673	0	33.673
Αξιόγραφα χαρτοφυλακίου διακρατούμενων μέχρι τη λήξη	0	10.000	0	10.000
Ομόλογο του Ν. 3723/2008	0	380.000	0	380.000
Λοιπά Δάνεια	1.123.714	1.594.179	1.123.714	1.594.179
Σύνολο δεσμεύσεων στον Ε.Λ.Α.	1.123.714	2.018.931	1.123.714	2.018.931
Σύνολο δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων	1.204.463	2.018.931	1.204.463	2.018.931
Υποχρεώσεις και δεσμεύσεις στοιχείων ενεργητικού εκτός κατάστασης οικονομικής θέσης	1.724.746	2.665.358	1.724.746	2.665.358

Στον ακόλουθο πίνακα αναλύεται η ονομαστική και η προσαρμοσμένη αξία των ενεχύρων, καθώς και άντληση ρευστότητας του Ομίλου κατά την 31/12/2018:

Περιγραφή	Ε.Κ.Τ.	Ε.Λ.Α.	Σύνολο
Ονομαστική αξία ενεχύρων	80.750	1.123.714	1.204.463
Προσαρμοσμένη αξία ενεχύρων	58.514	659.106	717.619
Άντληση ρευστότητας	58.400	95.000	153.400

41.2 Φορολογικές υποχρεώσεις

Κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 65 Α του Ν.4174/2013 από τη χρήση 2011 οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία που διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες υποχρεούνται στην έκδοση ετήσιου φορολογικού πιστοποιητικού ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Το εν λόγω πιστοποιητικό υποβάλλεται τόσο στην ελεγχόμενη εταιρεία μέχρι την υποβολή της δήλωσης φόρου εισοδήματος και το αργότερο εντός του πρώτου 10ημέρου του δέκατου μήνα από τη λήξη της ελεγχόμενης χρήσης, όσο και ηλεκτρονικά στο Υπουργείο Οικονομικών το αργότερο έως το τέλος του δέκατου μήνα από τη λήξη της ελεγχόμενης χρήσης. Με το άρθρο 56 του Ν. 4410/03.08.2016 για τις χρήσεις που άρχονται από 1/01/2016 και μετά, η έκδοση φορολογικού πιστοποιητικού καθίσταται προαιρετική. Ωστόσο πρόθεση της Τράπεζας είναι η συνέχιση λήψης του φορολογικού πιστοποιητικού.

Η χρήση 2011 θεωρείται παραγεγραμμένη σύμφωνα με τα προβλεπόμενα της εγκυκλίου ΠΟΛ.1208/20.12.2017 της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Η Τράπεζα για τις χρήσεις 2011 έως και 2017 έχει λάβει φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς τη διατύπωση επιφύλαξης ως προς τα φορολογικά αντικείμενα που ελέγχθηκαν. Σε κάθε περίπτωση δεν υφίστανται ενδείξεις που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Τράπεζα δεν έχει συμμορφωθεί από κάθε ουσιώδη άποψη στις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

Κατά την 31/12/2018 ο Όμιλος έχει σχηματίσει προβλέψεις για φορολογικούς σκοπούς συνολικού ύψους 2.979 χιλ. ευρώ, το οποίο αναλύεται σε 2,5 εκατ. ευρώ περίπου για παρακρατηθέντα φόρο των κατ'είδικό τρόπο φορολογηθέντων εισοδημάτων φορολογικού έτους 2011 και σε 494 χιλ. ευρώ περίπου για την ετήσια προμήθεια προς το Ελληνικό Δημόσιο για το ποσό της εγγυημένης αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που προκύπτει από τη διαφορά του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή (29% σήμερα) και του φορολογικού συντελεστή που ίσχυε μέχρι 31/12/2014 (26%).

Σημειώνεται ότι η Τράπεζα εξετάζει την υπαγωγή στις διατάξεις του νόμου 4605/2019.

Επιπρόσθετα η Τράπεζα στις 29/06/2018 προέβη στην καταβολή προμήθειας υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου 516 χιλ. ευρώ που αφορά την αντίστοιχη προμήθεια για τη χρήση 2017.

Αναφορικά με τις λοιπές εταιρείες του Ομίλου ανέλεγκτη φορολογικά είναι η χρήση 2010 η οποία έχει καταστεί οριστική σύμφωνα με τις διατάξεις περί παραγραφής. Επίσης ανέλεγκτη φορολογικά είναι η εταιρεία Attica Bank Properties Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων Α.Ε. για τις χρήσεις 2014 και 2016, η οποία κατά τις χρήσεις αυτές δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του νόμου λόγω κύκλου εργασιών, για να της χορηγηθεί έκθεση φορολογικής συμμόρφωσης από τους ορκωτούς ελεγκτές.

41.3 Νομικά θέματα

Ο Όμιλος καταγράφει όλες τις υποβληθείσες δικαστικές αγωγές από τρίτους σε βάρος του και εξετάζει την πιθανότητα ευδοκίμησης τους καθώς και του πιθανού αποτελέσματος. Για τις περιπτώσεις όπου πιθανολογεί την αρνητική έκβαση των υποθέσεων και το αποτέλεσμά τους μπορεί να εκτιμηθεί με επαρκή αξιοπιστία, ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη που απεικονίζεται στο λογαριασμό του ισολογισμού «Προβλέψεις επίδικων απαιτήσεων» στις «Λοιπές προβλέψεις». Για την χρήση που έληξε την 31/12/2018 για δικαστικές αγωγές που έχουν εγερθεί κατά του συνόλου των εταιρειών του Ομίλου, σύμφωνα με γνωμάτευση της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, και έπειτα από σχετική αξιολόγηση, το ποσό που εκτιμάται ότι θα προκύψει ως υποχρέωση μελλοντικής καταβολής ανέρχεται σε 5.274 χιλ. ευρώ. Για το παραπάνω ποσό έχει σχηματισθεί ισόποση πρόβλεψη, η οποία αφορά αποκλειστικά την Τράπεζα. Το αντίστοιχο ποσό για τον Όμιλο κατά την 31/12/2017 ανήλθε σε 4.535 χιλ. ευρώ.

42. Διαχείριση κινδύνων

Ο Όμιλος εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, οι σημαντικότεροι από τους οποίους είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος αγοράς, δηλαδή ο κίνδυνος από τις μεταβολές σε συναλλαγματικές ισοτιμίες, επιτόκια και τιμές αγοράς, ο λειτουργικός κίνδυνος, καθώς και οι κίνδυνοι ρευστότητας, και επάρκειας κεφαλαίων. Η διαχείριση κινδύνων είναι αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας κατάρτισης της επιχειρησιακής στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας του επιχειρησιακού σχεδιασμού και

της πολιτικής ανάληψης κινδύνων, καθώς καθορίζει τα εκάστοτε αποδεκτά ανώτατα όρια ανάληψης κινδύνων, για κάθε είδος κινδύνου.

Κατά την διάρκεια του 2018 και στα πλαίσια του σχεδίου αναδιάρθρωσης, ο Όμιλος έχει προσαρμόσει τόσο το διοικητικό όσο και το λειτουργικό σκέλος της διαχείρισης κινδύνων, σαν διαδικασία της εταιρικής διακυβέρνησης, στα διεθνή πρότυπα και τα προβλεπόμενα από τις εποπτικές αρχές. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσει διαρκώς προηγμένους μηχανισμούς αλλά και οργανωτικές δομές για την αναγνώριση, ποσοτικοποίηση, παρακολούθηση και διαχείριση των πάσης μορφής κινδύνων. Στα πλαίσια της νέας οργανωτικής δομής της Τράπεζας, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου έχει αντίστοιχα αναδιοργανωθεί και πλέον οργανώνεται σε υπεύθυνες ανά ενότητα κινδύνου Μονάδες, καθοδηγούμενες από τον Επικεφαλής Διαχείρισης Κινδύνων (Chief Risk Officer), ο οποίος διατηρώντας τον κατ' απαίτηση ανεξάρτητο ρόλο του, αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων (Ε.Δ.Κ.).

Η στρατηγική ανάληψης και διαχείρισης των πάσης μορφής κινδύνων είναι ευθυγραμμισμένη με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, την ισχύουσα νομοθεσία και το εποπτικό πλαίσιο, ενώ διαρκώς εξελίσσεται μέσα από την ανάπτυξη μίας ενιαίας για τον Όμιλο, αντίληψης διαχείρισης κινδύνου. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου είναι υπεύθυνη για την έγκριση και την περιοδική αναθεώρηση του προφίλ κινδύνου που αναλαμβάνει ο Όμιλος (Risk-Appetite). Πιο συγκεκριμένα, το Δ.Σ. μέσω της Ε.Δ.Κ παρακολουθεί τον κίνδυνο συνολικά, δίνει συγκατάθεση για την επιλογή του CRO, εγκρίνει τις πολιτικές και διαδικασίες και παρακολουθεί την εξέλιξη του αναλαμβανόμενου κινδύνου (VAR) σε επίπεδο ομίλου μέσω των μηνιαίων και τριμηνιαίων αναφορών της μονάδας και των εκθέσεων του CRO.

Στα πλαίσια της προσπάθειας για αποτελεσματικότερη διαχείριση των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος, αλλά και την αποφυγή παρέκκλισης από τα όρια ανάληψης κινδύνων όπως αυτά ορίζονται από το Πλαίσιο Ανάληψης Κινδύνου, ο Όμιλος σχεδίασε ένα Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (Early Warning System) για την κάλυψη των αναγκών του.

Το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης, θα διακρίνεται σε τρία επιμέρους τμήματα:

- Παρακολούθηση σε επίπεδο μεγεθών Ομίλου - Τράπεζας (Bank Level)
- Παρακολούθηση σε επίπεδο πελάτη (Customer Level)
- Εφαρμογή διαδικασιών για τη λήψη κατάλληλων μέτρων περιορισμού και αποκατάστασης του ύψους των κινδύνων από τα αρμόδια όργανα.

Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος αποτελεί την πιο σημαντική πηγή κινδύνου και η συστηματική παρακολούθηση καθώς και η αποτελεσματική διαχείρισή του θεωρείται πρωταρχικός στόχος του Ομίλου. Για σκοπούς καλύτερης διαχείρισης υπάρχει συνεχής αναθεώρηση των πιστωτικών πολιτικών του Ομίλου και παρακολούθηση συμμόρφωσης των σχετικών υπηρεσιακών μονάδων με τις πολιτικές αυτές.

Μεγάλη έμφαση δίνεται στην αξιολόγηση της ποιότητας των χαρτοφυλακίων στον τομέα των επιχειρηματικών δανείων και στον τομέα της καταναλωτικής-στεγαστικής πίστης. Με την χρήση συστημάτων για την μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου και την αξιολόγηση των πιστούχων με βάση ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια οι πιστωτικοί κίνδυνοι που ελλοχεύουν διαπιστώνονται και αντιμετωπίζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά.

Στις χορηγήσεις της καταναλωτικής και της στεγαστικής πίστης εφαρμόζεται σύστημα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών (Credit Scoring) που καλύπτει τις πιστωτικές κάρτες και τα δανειακά προϊόντα. Το σύστημα μέτρησης πιστωτικού κινδύνου είναι 7-βάθμιας κλίμακας (A/B/C/D/E/F/G) και κατατάσσει τους πελάτες σε βαθμίδες πιστοληπτικής ικανότητας (rating). Η επαναξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων διενεργείται ετησίως μέσω της τεκμηρίωσης των υποδειγμάτων (Validation).

Για τις επιχειρήσεις που διαθέτουν Γ' κατηγορίας βιβλία, λαμβάνονται υπόψη οι εξωτερικές πιστοληπτικές αξιολογήσεις του Ε.Ο.Π.Α «ICAP ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ» ο οποίος έχει αναγνωριστεί από την ΤτΕ σύμφωνα με την απόφαση 262/8/26.6.2008. Το συγκεκριμένο υπόδειγμα αξιολόγησης είναι 11-βάθμιας κλίμακας (AA/A/BB/B/C/D/E/F/G/H/NR-NC-NT) και κατατάσσει τις εταιρείες σε βαθμίδες πιστοληπτικής ικανότητας (rating) αποδίδοντάς τους μια TTC (Through the Cycle) πιθανότητα αθέτησης (Probability of Default) και βοηθά στην ορθολογιστική τιμολόγηση σύμφωνα με τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο. Επίσης, σε συνεργασία με την ICAP A.E., έχει αναπτυχθεί εσωτερικό μοντέλο πιστοληπτικής αξιολόγησης επιχειρήσεων που δεν εμπίπτουν στην παραπάνω κατηγορία, κατατάσσοντας τες σε μια αντίστοιχη κλίμακα βάσει της υπολογιζόμενης πιθανότητας αθέτησης. Η επαναξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων διενεργείται τακτικά ανάλογα με τα ισχύοντα στην Πολιτική Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου.

Για την έγκριση του τραπεζικού χαρτοφυλακίου των δανείων αρμοδιότητα έχει η Διεύθυνση Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας, με τις σχετικές Υποδιευθύνσεις Ιδιωτών και Επιχειρήσεων και για πιστοδοτήσεις που υπερβαίνουν τα εγκριτικά όρια αυτών, η Επιτροπή Πιστοδοτήσεων και η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων. Ανάλογα με το είδος και το ύψος της εκάστοτε προτεινόμενης πιστοδότησης, ενδέχεται οι εγκρίσεις των παραπάνω κλιμακίων να απαιτούν την επικύρωση του Δ.Σ. προκειμένου να τεθούν σε ισχύ. Οι παραπάνω εγκριτικές δομές είναι σύμφωνες με τις εποπτικές απαιτήσεις καθώς διασφαλίζουν την ανεξαρτησία των εγκριτικών κλιμακίων από τις επιχειρησιακές μονάδες εσόδων της Τράπεζας.

Στα τέλη του 2018 επικαιροποιήθηκε ο Κανονισμός Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας, ενώ στα πλαίσια της αποτελεσματικότερης και ενεργητικής “pro-active” διαχείρισης των πιστοδοτήσεων και δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον έγκαιρο εντοπισμό των πιστούχων που εμφανίζουν χαρακτηριστικά (σημεία συναγεμμού) που καθιστούν πιθανή την αθέτηση των υποχρεώσεων τους προς την Τράπεζα, αναπτύχθηκε Σύστημα (Πολιτική-Διαδικασίες) για την κατηγοριοποίηση, βάσει του κινδύνου που φέρουν, των πιστούχων επιχειρηματικής πίστης και την λήψη προληπτικών μέτρων και δράσεων.

Κίνδυνος απομείωσης αξίας

Ο Όμιλος διενεργεί τακτικούς ελέγχους απομείωσης της αξίας των χαρτοφυλακίων του, δανειακών και μη, σε τριμηνιαία βάση για κάθε ημερομηνία συντάξεως οικονομικών καταστάσεων, αλλά και εκτάκτως για σκοπούς Stress Testing. Η διαδικασία εκτίμησης επισφάλειας στηρίζεται απόλυτα σε στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας ενώ επίσης τηρούνται ιστορικά στοιχεία αθέτησης πληρωμής και διασφαλιστικής αξίας των καλυμμάτων όπως προβλέπεται από το κανονιστικό πλαίσιο και σύμφωνα με τις υποδείξεις της Τράπεζας της Ελλάδος. Επιπρόσθετα ο Όμιλος έχει προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για την πλήρη συμμόρφωση του στις εποπτικές απαιτήσεις που θέτει το λογιστικό πρότυπο IFRS 9.

Βάσει του ΔΛΠ 39, οι πιστωτικές ζημίες αναγνωρίζονται εφόσον έχει ήδη πραγματοποιηθεί γεγονός αθέτησης, ενώ κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 η Τράπεζα υποχρεούται να εκτιμήσει και να αναγνωρίσει αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (Expected Credit Loss –ECL), σε όλη τη διάρκεια της ζωής των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, ανεξαρτήτως της ύπαρξης πιστωτικού γεγονότος.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών εκτελείται σε κάθε περίοδο αναφοράς προκειμένου να αντικατοπτρίζει μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο του χρηματοοικονομικού στοιχείου συγκριτικά με την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης του. Για το λόγο αυτό, ο υπολογισμός της απομείωσης ενσωματώνει ιστορικά και τρέχοντα δεδομένα για το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο καθώς και μελλοντικές προσδοκίες σε σχέση με αυτό. Αναλυτικές πληροφορίες αναφέρονται στη σχετική σημείωση.

Κίνδυνος συγκέντρωσης

Ο καθορισμός των ορίων στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο γίνεται με κριτήριο την ορθολογική διασπορά των κεφαλαίων του Ομίλου και την αποφυγή των συγκεντρώσεων σε διάφορους τομείς της οικονομίας, σε γεωγραφικές περιοχές ή σε συνδεδεμένα αντισυμβαλλόμενα μέρη, λαμβάνοντας υπόψιν:

- Κλαδικές μελέτες αναφορικά με τον βαθμό πιστωτικής επικινδυνότητας προκειμένου να εντοπιστούν επικίνδυνοι κλάδοι στους οποίους πρέπει να περιοριστεί η πιστωτική επέκταση.
- Αξιολόγηση του κινδύνου συγκέντρωσης που μπορεί να προκύψει από ανοίγματα σε συγκεκριμένους πελάτες ή ομάδες συνδεδεμένων πελατών (group) και/ή ανοίγματα σε ομάδες αντισυμβαλλόμενων των οποίων η πιθανότητα αθέτησης επηρεάζεται από κοινούς παράγοντες όπως: μακροοικονομικό περιβάλλον, γεωγραφική θέση, κλάδο δραστηριότητας, νόμισμα, χρησιμοποίηση τεχνικών μείωσης κινδύνου.
- Διενέργεια Stress Test και τη χρήση των αποτελεσμάτων τους στη διαμόρφωση συστήματος ορίων.

Κατά την αξιολόγηση της συγκέντρωσης των ανοιγμάτων βάσει της γεωγραφικής τους κατανομής δεν προέκυψαν συγκεντρώσεις, πλην της Αττικής οι οποίες όμως είναι αναμενόμενες λόγω της δομής της ελληνικής οικονομίας.

Κίνδυνος Αγοράς

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κινδύνους αγοράς που προέρχονται από τη μεταβολή της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μεγεθών εξαιτίας δυσμενών αλλαγών στις μεταβλητές της αγοράς όπως αλλαγές στα επιτόκια, στις χρηματιστηριακές αξίες και στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Ο Όμιλος έχει ορίσει εσωτερικές διαδικασίες για τα όρια διαπραγμάτευσης της Διεύθυνσης Διαχείρισης Διαθεσίμων αναφορικά με τον έλεγχο του κινδύνου αγοράς. Στα πλαίσια της διαχείρισης του κινδύνου αγοράς αναπτύσσονται τεχνικές για την αντιστάθμιση των κινδύνων αυτών και παρακολουθείται η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων και των τεχνικών μείωσης κινδύνου στα πλαίσια της πολιτικής και της διαχείρισης των ορίων που έχουν καθορισθεί από το Συμβούλιο Διαχείρισης Ενεργητικού Παθητικού. Στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης του Ομίλου, σχεδιάζεται η υλοποίηση σύγχρονων μεθόδων μέτρησης κινδύνου αγοράς επενδυτικών χαρτοφυλακίων (μέθοδοι Δυνητικής Ζημιάς - Value At Risk Methods και

Δυσμενών Σεναρίων - Scenario Analysis and Stress Testing) σε πλήρη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές εποπτικές απαιτήσεις και τις καλύτερες πρακτικές της αγοράς.

Στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών περιλαμβάνονται οι επενδύσεις σε στοιχεία που κατέχονται για εμπορία. Αυτά τα στοιχεία αποτελούνται από αξίες που αγοράστηκαν με σκοπό την άμεση απόδοση κέρδους από βραχυπρόθεσμες αυξομειώσεις των τιμών. Στο Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνονται οι διαθέσιμες προς πώληση επενδύσεις και οι διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις.

Για την διαχείριση του συναλλαγματικού κινδύνου έχει ορισθεί ένα πλαίσιο ορίων που έχει εγκριθεί από Συμβούλιο Διαχείρισης Ενεργητικού Παθητικού. Αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνει όρια κέρδους-ζημιάς, ονομαστικά όρια (ανά νόμισμα, συνολικά, ημερήσια, ενδοημερήσια κα).

Για τον Επιτοκιακό κίνδυνο χρησιμοποιούνται μέθοδοι μέτρησης του κινδύνου επιτοκίου που σχετίζονται με τον κίνδυνο επανατιμολόγησης (Repricing Risk), τον κίνδυνο καμπυλών απόδοσης (yield curve risk), τον κίνδυνο βάσης (basis risk) και τον κίνδυνο προαίρεσης (optionality).

Επιπλέον, η Τράπεζα σε τακτά χρονικά διαστήματα προβαίνει σε αναλύσεις σεναρίων ακραίων καταστάσεων και ανάλυση ευαισθησίας για την αλλαγή της οικονομικής αξίας των χαρτοφυλακίων που θα επέλθει σε διάφορα σενάρια αλλαγών της καμπύλης επιτοκίων των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των τιμών των μετοχών. Εφαρμόζεται ένα πλήθος σεναρίων τα οποία αντικατοπτρίζουν τις βέλτιστες πρακτικές της αγοράς, τις εποπτικές απαιτήσεις και τις εκτιμήσεις των στελεχών και της Διοίκησης της Τράπεζας αναφορικά με την εξέλιξη των μεγεθών της αγοράς.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ο Όμιλος, παρακολουθεί τον κίνδυνο ρευστότητας με την χρήση ποσοτικών δεικτών και θέτει συγκεκριμένα όρια ανάληψης κινδύνου σύμφωνα με το ισχύον Πλαίσιο Ανάληψης Κινδύνων (Risk Appetite Framework).

Η παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας γίνεται από τον Όμιλο με βάση ποιοτικά κριτήρια (όπως ορίζονται στο Παράρτημα της ΠΔΤΕ 2614/07.04.2009) και ποσοτικά δεδομένα, όπως ορίζονται στον Κανονισμό 575/13 και στους συμπληρωματικούς του. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τις κάτωθι μεθόδους για την υλοποίηση του συγκεκριμένου στόχου

- Διαμόρφωση εσωτερικών ορίων σύμφωνα με το προφίλ κινδύνου του Ομίλου.
- Διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης.
- Περιοδική αναθεώρηση των αναγκών ρευστότητας και διατήρηση ελάχιστων αποθεμάτων για την κάλυψη έκτακτων αναγκών ρευστότητας.
- Διεξαγωγή σεναρίων ακραίων καταστάσεων (Stress-Testing) για να προβλεφθούν οι επιπτώσεις για τον Όμιλο δυσμενών μεταβολών στο χρηματοοικονομικό σύστημα.
- Καθορισμός μεθόδων μέτρησης του βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου κινδύνου ρευστότητας.

Στα πλαίσια της διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας, συμπεριλαμβάνεται επιπλέον και η διαχείριση κρίσεων ρευστότητας. Ο Όμιλος της Attica Bank σύμφωνα με τις οδηγίες της ΠΔΤΕ 2614/07.04.2009 έχει αναπτύξει Σχέδιο Αντιμετώπισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας (Contingency Funding Plan) σύμφωνα με το οποίο διαχειρίζεται την θέση ρευστότητας του Ομίλου υπό μη-φυσιολογικές συνθήκες (Liquidity Crisis).

Έχουν αναπτυχθεί εργαλεία τα οποία επιτρέπουν τη στενή παρακολούθηση των βασικότερων παραγόντων καθορισμού του επιπέδου ρευστότητας και την ανάληψη κατάλληλων δράσεων κατά την παραβίαση των θεσπισμένων επιπέδων έγκαιρης προειδοποίησης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Πλαίσιο Ανάληψης Κινδύνων και τις αποφάσεις της Επιτροπής Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO) και της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, διαμορφώνεται το βέλτιστο επίπεδο ρευστότητας για τη λειτουργία του Ομίλου και η διατήρησή της σε ανεκτά επίπεδα κινδύνου.

Κεφαλαιακή Επάρκεια

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου παρακολουθεί την κεφαλαιακή επάρκεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και ελέγχει τα υποβαλλόμενα στοιχεία υπολογισμού αυτής ανά τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία αποτελεί και την εποπτεύουσα αρχή των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, ορίζεται ως ο λόγος των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων προς τα στοιχεία Ενεργητικού καθώς και τα εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης στοιχεία, σταθμισμένα κατά τον κίνδυνο που αυτά περικλείουν.

Ο βασικός στόχος του Ομίλου συνίσταται στην διατήρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σύμφωνα με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο όπως αυτό ορίζεται από τις εποπτικές αρχές της χώρας, στην δυνατότητα

του Ομίλου να συνεχίζει χωρίς προσκόμματα τις δραστηριότητες του και στη διατήρηση της κεφαλαιακής βάσης σε τέτοιο επίπεδο, το οποίο δεν θα συνιστά εμπόδιο στην επίτευξη του επιχειρηματικού σχεδίου του.

Πέραν των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων ο Όμιλος κατ' εφαρμογή του Νόμου Ν.4261/2014 διαθέτει αξιόπιστες, αποτελεσματικές και ολοκληρωμένες στρατηγικές και διαδικασίες για την αξιολόγηση και τη διατήρηση σε διαρκή βάση του ύψους, της σύνθεσης και της κατανομής των ιδίων κεφαλαίων που θεωρούνται επαρκή για την κάλυψη της φύσης και του επιπέδου των κινδύνων που αναλαμβάνει (εσωτερικό κεφάλαιο). Ειδικότερα αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο, στα πλαίσια της ΔΑΕΕΚ, ο Όμιλος εφαρμόζει τον εποπτικό τύπο της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων προκειμένου να υπολογίσει την αναμενόμενη και μη αναμενόμενη ζημιά του χαρτοφυλακίου του και το απαραίτητο εποπτικό κεφάλαιο που θα απαιτούνταν για να καλυφθεί αυτή.

Επιπλέον στα πλαίσια αυτής της Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ) εξετάζονται από ποσοτικής και ποιοτικής πλευράς τα κάτωθι στοιχεία:

1. Επίπεδο, δομή και σταθερότητα εποπτικών κεφαλαίων.
2. Κερδοφορία και διατηρησιμότητά της.
3. Κίνδυνος συγκέντρωσης πιστωτικού κινδύνου.
4. Κίνδυνος Αγοράς.
5. Κίνδυνος επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο.
6. Κίνδυνος Ρευστότητας.
7. Κίνδυνος Τιτλοποίησης
8. Λειτουργικός Κίνδυνος.
9. Κίνδυνος Μόχλευσης
10. Κίνδυνος Συμμόρφωσης.
11. Επίπεδο και κατανομή του εσωτερικού κεφαλαίου.

Από την αξιολόγηση της διαχρονικής εξέλιξης των μεγεθών για τα ανωτέρω πεδία και λαμβάνοντας υπόψη τις ποιοτικές απόψεις στελεχών προσδιορίζονται επιπλέον κεφαλαιακές απαιτήσεις για την περαιτέρω κάλυψη των εξής:

- Υποεκτίμηση Πιστωτικού Κινδύνου κατά την χρήση της τυποποιημένης μεθοδολογίας.
- Υποεκτίμηση του Κινδύνου Αγοράς.
- Υποεκτίμηση Λειτουργικού Κινδύνου κατά την χρήση της μεθοδολογίας του Βασικού Δείκτη.
- Λοιποί Κίνδυνοι όπως ο κίνδυνος επιτοκίου, κίνδυνος συγκέντρωσης, κίνδυνος ρευστότητας, κίνδυνος κερδοφορίας, κίνδυνος κεφαλαίων και κίνδυνος φήμης.

Το εσωτερικό κεφάλαιο υπολογίζεται ως το άθροισμα των επιμέρους αξιολογήσεων για την κάλυψη κάθε μορφής κινδύνου.

42.1 Κίνδυνος ρευστότητας

Ως «κίνδυνο ρευστότητας» ορίζουμε το ενδεχόμενο αδυναμίας του Ομίλου να αποπληρώσει, πλήρως ή έγκαιρα, τις τρέχουσες και μελλοντικές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, όταν αυτές γίνουν απαιτητές, λόγω έλλειψης της απαραίτητης ρευστότητας. Στον κίνδυνο αυτό περιλαμβάνεται και η πιθανότητα ανάγκης επαναχρηματοδότησης ποσών σε υψηλότερα επιτόκια, καθώς επίσης και η ανάγκη πώλησης στοιχείων του Ενεργητικού. Η παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου επικεντρώνεται στην διαχείριση ταμειακών ροών και εκροών για κάθε χρονική περίοδο, ώστε κάτω από φυσιολογικές συνθήκες να έχει τη δυνατότητα να ανταποκριθεί στις ταμειακές του υποχρεώσεις. Οι εποπτικές αρχές έχουν καθορίσει δείκτες αξιολόγησης ρευστότητας, με δικά τους κριτήρια, προκειμένου να ελέγχεται το καθαρό άνοιγμα ρευστότητας και πλέον η τράπεζα υποχρεούται να παρακολουθεί δύο νέους δείκτες (LCR – NSFR) με ελάχιστα εποπτικά όρια το 100% και για τους δύο.

Παρατίθεται Ανάλυση Ανοίγματος Ρευστότητας (Liquidity Gap Analysis) προκειμένου να εξασφαλιστεί μια εικόνα των αναμενόμενων χρηματοροών που προκύπτουν από τα στοιχεία Ενεργητικού & Παθητικού, ανά χρονική περίοδο. Σε περιπτώσεις υποχρεώσεων ή απαιτήσεων χωρίς συμβατική ημερομηνία λήξης αυτές κατατάσσονται στην χρονική περίοδο έως ένα μήνα. Για την άντληση επιπλέον ρευστότητας η Τράπεζα δεσμεύει χρηματοοικονομικά στοιχεία ως εξασφάλιση στην Τράπεζα της Ελλάδος (Σημείωση 41.1 των οικονομικών καταστάσεων). Εντός του 2018 αναθεωρήθηκαν, επικαιροποιήθηκαν και αναμένεται η έγκρισή τους εντός του 2019 η Πολιτική Διαχείρισης Ρευστότητας, η Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας, το Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσεως Ρευστότητας (Contingency Funding Plan) και το Σχέδιο Ανακάμψεως (Recovery Plan), καθώς και η Διαδικασία Εσωτερικής Αξιολογήσεως Επάρκειας Ρευστότητας (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process – ILAAP).

Στο 2018, υλοποιήθηκαν οι δράσεις του ELA Zero Plan και η χρήση του ELA περιορίστηκε στα 95εκ €. Εντός του Α' τριμήνου 2019 μηδενίστηκε η χρήση του.

Κίνδυνος Ρευστότητας (Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος 31/12/2018					Σύνολο
	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	
Περιγραφή	60.860					60.860
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	9.429					9.429
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων					87	87
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις			236	895	1.818	2.950
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	106.959	80.499	86.600	225.272	1.092.816	1.592.144
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες		85	1.015	25.391	882.797	909.288
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)				9.879		9.879
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος					3.427	3.427
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις					31.646	31.646
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία				57.862		57.862
Επενδύσεις σε ακίνητα					50.413	50.413
Άλλα περιουσιακά στοιχεία			(1.093)	139.202	282.248	420.357
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	49.675	5.988	21.210	28.214	97.074	202.162
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	226.923	86.572	107.968	486.716	2.442.327	3.350.505
Σύνολο ενεργητικού						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	248.902	175.747				424.649
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.426.583	364.312	452.105	38.876		2.281.875
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις		34				34
Εκδοθείσες ομολογίες					99.676	99.676
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού					7.775	12.925
Λοιπές προβλέψεις					21.575	21.575
Λοιπές υποχρεώσεις	13.101	4.757	961	16	40	18.874
Σύνολο υποχρεώσεων	1.688.586	544.850	453.066	65.616	107.491	2.859.609
Άνοιγμα Ρευστότητας	(1.461.662)	(458.279)	(345.098)	421.100	2.334.836	490.897

Περιγραφή	Όμιλος 31/12/2017					Σύνολο
	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	
Κίνδυνος Ρευστότητας (Ποσά σε χιλ. €)						
Περιγραφή						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	38.473					38.473
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	5.628	(2.930)				2.698
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις		0			190	190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	218	1.133	1.080	587	518	3.536
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις)	128.364	97.537	480.917	470.473	1.014.782	2.192.074
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση	2.402		194	23.807	554.619	581.022
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις				9.899		9.899
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις					6.757	6.757
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία					28.716	28.716
Επενδύσεις σε ακίνητα				58.047		58.047
Άλλα περιουσιακά στοιχεία					46.668	46.668
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις			(955)	45.966	331.391	376.402
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	46.854	20.029	26.627	32.656	66.800	192.967
Σύνολο ενεργητικού	221.939	115.770	507.863	641.435	2.050.441	3.537.449
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	943.451					943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.407.932	267.185	249.015			1.924.131
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις		122				122
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού				5.691	8.578	14.269
Λοιπές προβλέψεις				4.535		4.535
Λοιπές υποχρεώσεις	14.282	2.361	1.544	16	35	18.236
Σύνολο υποχρεώσεων	2.365.665	269.667	250.558	10.241	8.613	2.904.744
Άνοιγμα Ρευστότητας	(2.143.725)	(153.898)	257.305	631.194	2.041.829	632.705

Περιγραφή	Τράπεζα 31/12/2018					Σύνολο
	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	
Κίνδυνος Ρευστότητας (Ποσά σε χιλ. €)						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	60.858					60.858
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.422				87	9.422
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις			236	895	1.818	2.950
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	106.959	80.499	86.600	225.272	1.092.816	1.592.144
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες		85	1.015	25.391	882.797	909.288
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)				9.879		9.879
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος					1.102	1.102
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις					7.702	7.702
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις					31.581	31.581
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία				57.862		57.862
Επενδύσεις σε ακίνητα					50.390	50.390
Άλλα περιουσιακά στοιχεία					282.248	282.248
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις			(1.093)	139.201		420.355
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	49.569	5.982	21.210	28.214	97.074	202.050
Σύνολο ενεργητικού	226.807	86.566	107.968	486.714	2.447.616	3.355.671
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	248.902	175.747				424.649
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.433.058	364.312	452.105	38.876		2.288.350
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις		34				34
Εκδοθείσες ομολογίες					99.676	99.676
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού				5.150	7.725	12.874
Λοιπές προβλέψεις				21.575		21.575
Λοιπές υποχρεώσεις	13.015	4.205	961	16	40	18.235
Σύνολο υποχρεώσεων	1.694.975	544.298	453.066	65.616	107.441	2.865.395
Άνοιγμα Ρευστότητας	(1.468.167)	(457.732)	(345.098)	421.098	2.340.175	490.276

Περιγραφή	31/12/2017					Σύνολο
	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	
Κίνδυνος Ρευστότητας (Ποσά σε χιλ. €)						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	38.471					38.471
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.690					2.690
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις		0			190	190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	218	1.133	1.080	587	518	3.536
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις)	128.364	97.537	480.917	470.473	1.014.782	2.192.074
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση	2.402		194	23.807	554.619	581.022
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις				9.899		9.899
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις					2.926	2.926
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις					7.702	7.702
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία				58.047	28.629	28.629
Επενδύσεις σε ακίνητα						58.047
Άλλα περιουσιακά στοιχεία					46.635	46.635
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις			(955)	46.282	331.391	376.718
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	46.990	19.720	26.627	32.656	66.800	192.793
Σύνολο ενεργητικού	219.136	118.391	507.863	641.751	2.054.194	3.541.334
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	943.451					943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.416.226	267.185	249.015			1.932.425
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις		122				122
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού				5.691	8.536	14.227
Λοιπές προβλέψεις				4.535		4.535
Λοιπές υποχρεώσεις	14.254	1.689	1.544	16	35	17.537
Σύνολο υποχρεώσεων	2.373.930	268.996	250.558	10.241	8.571	2.912.297
Άνοιγμα Ρευστότητας	(2.154.795)	(150.605)	257.305	631.510	2.045.623	629.037

42.2 Κίνδυνος αγοράς

42.2.1 Κίνδυνος μετοχών

Ο κίνδυνος αναφορικά με τις μετοχικές και άλλες αξίες που κατέχει ο Όμιλος απορρέει από τυχόν αρνητικές μεταβολές στις τρέχουσες τιμές των μετοχών και άλλων αξιών. Κατά κανόνα ο Όμιλος επενδύει σε μετοχικούς τίτλους στο Χρηματιστήριο Αξιών (ΧΑ) και ανάλογα με το σκοπό της επένδυσης κατανέμονται και στο ανάλογο χαρτοφυλάκιο (εμπορικό χαρτοφυλάκιο ή επενδυτικό)

Ο Όμιλος εκτιμά τον κίνδυνο τιμών, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα επιφέρει στο ετήσιο αποτέλεσμα μία μεταβολή των τιμών των μετοχών. Οι παραδοχές που λήφθηκαν υπόψη για την εφαρμογή των αναλύσεων ευαισθησίας είναι ανάλογες προς τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται για την υποβολή των στοιχείων προς τις Εποπτικές Αρχές.

Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη ο Όμιλος στα υπόλοιπα των λογαριασμών της 31/12/2018 κατεδείχθη ότι σε περίπτωση πτώσης των τιμών των μετοχών σε ποσοστό 30% θα προκαλέσει ζημίες τόσο στον Όμιλο όσο και στην Τράπεζα ζημίες ύψους 55 χιλ. ευρώ.

Αντίστοιχα για τη συγκριτική χρήση 2017, σε περίπτωση πτώσης των τιμών των μετοχών κατά ποσοστό 30%, οι εκτιμώμενες ζημίες για τον Όμιλο και για την Τράπεζα θα ανέρχονταν 596,3 χιλ. ευρώ.

Δεν υπάρχουν αλλαγές στη διαχείριση, την έκθεση και τη μεθοδολογία του κινδύνου για την τρέχουσα χρήση σε σχέση με τη συγκριτική χρήση του 2017.

42.2.2 Συναλλαγματικός κίνδυνος

Ως «συναλλαγματικό κίνδυνο» ορίζουμε τον ανειλημμένο επενδυτικό κίνδυνο ο οποίος προκύπτει από τις δυσμενείς μεταβολές στις τιμές νομισμάτων, όταν υπάρχει ανοικτή συναλλαγματική θέση σε κάποιο νόμισμα. Ο Όμιλος/ Η Τράπεζα έχει θέσει όρια για την μέγιστη συναλλαγματική έκθεση της, ανά νόμισμα, τα οποία και παρακολουθούνται σε συνεχή βάση. Ο Όμιλος συχνά αντισταθμίζει το μεγαλύτερο μέρος του κινδύνου αυτού, τηρώντας αντίστοιχες υποχρεώσεις στο ίδιο νόμισμα. Στους κατωτέρω πίνακες εμφανίζεται, ανά νόμισμα, ο βαθμός έκθεσης του Ομίλου στον συναλλαγματικό κίνδυνο. Δεν υπάρχουν αλλαγές στη διαχείριση, την έκθεση και τη μεθοδολογία του κινδύνου για την τρέχουσα χρήση σε σχέση με τη συγκριτική χρήση του 2017.

Περιγραφή	Όμιλος 31/12/2018					Σύνολο
	EUR	USD	GBP	JPY	ΛΟΙΠΑ	
Συναλλαγματικός Κίνδυνος (Ποσά σε χιλ. €)						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	60.438	241	36	0	145	60.860
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	8.184	263	117	34	831	9.429
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις	87					87
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.950					2.950
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	1.591.623	394			127	1.592.144
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	909.282		6			909.288
Επενδυτικοί τίτλοι στο απορβέσιμο κόστος	9.879					9.879
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	3.427					3.427
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	31.646					31.646
Επενδύσεις σε ακίνητα	57.862					57.862
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	50.413					50.413
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	420.357					420.357
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	200.686	1.469	6	1	(0)	202.162
Σύνολο ενεργητικού	3.346.835	2.367	165	36	1.103	3.350.505
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	424.649					424.649
Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.237.670	36.103	2.307	1	5.795	2.281.875
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	41.250	(34.002)	(2.198)		(5.015)	34
Εκδοθείσες ομολογίες	99.676					99.676
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού	12.925					12.925
Λοιπές προβλέψεις	21.575					21.575
Λοιπές υποχρεώσεις	18.137	525	48	(0)	164	18.874
Σύνολο υποχρεώσεων	2.855.881	2.626	156	1	945	2.859.609
Καθαρή Συναλλαγματική Θέση	490.953	(259)	8	35	159	490.897

Ο Όμιλος εκτιμά το μέγεθος του συναλλαγματικού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη ο Όμιλος στα υπόλοιπα των λογαριασμών όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2018 κατεδείχθη ότι σε περίπτωση μεταβολής κατά συν (+) / πλην (-) 6% για τα κύρια νομίσματα και κατά συν (+) / πλην (-) 20% για τα δευτερεύοντα, θα προκαλέσει ζημίες ύψους 182 χιλ. ευρώ.

Περιγραφή	Όμιλος 31/12/2017					Σύνολο
	EUR	USD	GBP	JPY	ΛΟΙΠΑ	
Συναλλαγματικός Κίνδυνος (Ποσά σε χιλ. €)						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	38.108	169	46	1	149	38.473
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	127	498	177	30	1.866	2.698
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις	190				0	190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3.536					3.536
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις)	2.191.572	376			125	2.192.074
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση	581.015		8			581.022
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις	9.899					9.899
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	6.757					6.757
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	28.716					28.716
Επενδύσεις σε ακίνητα	58.047					58.047
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	46.668					46.668
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	376.402					376.402
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	191.569	1.390			3	192.967
Σύνολο ενεργητικού	3.532.606	2.432	233	33	2.145	3.537.449
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	943.451					943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.882.829	33.086	2.250	4	5.962	1.924.131
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	36.950	(30.734)	(2.051)		(4.042)	122
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού	14.269					14.269
Λοιπές προβλέψεις	4.535					4.535
Λοιπές υποχρεώσεις	18.100	102	14	1	20	18.236
Σύνολο υποχρεώσεων	2.900.133	2.454	213	5	1.940	2.904.744
Καθαρή Συναλλαγματική Θέση	632.474	(21)	20	28	204	632.705

Ο Όμιλος εκτιμά το μέγεθος του συναλλαγματικού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη ο Όμιλος στα υπόλοιπα των λογαριασμών όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2017 κατέδειχθη ότι σε περίπτωση μεταβολής κατά συν (+) / πλην (-) 6% για τα κύρια νομίσματα και κατά συν (+) / πλην (-) 20% για τα δευτερεύοντα, θα προκαλέσει ζημιές ύψους 45 χιλ. ευρώ.

Συναλλαγματικός Κίνδυνος (Ποσά σε χιλ. €)	Τράπεζα 31/12/2018					Σύνολο
	EUR	USD	GBP	JPY	ΛΟΙΠΑ	
Περιγραφή						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	60.436	241	36	0	145	60.858
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	8.176	263	117	34	831	9.422
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις	87					87
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.950					2.950
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	1.591.623	394			127	1.592.144
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	909.282		6			909.288
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	9.879					9.879
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	1.102					1.102
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	7.702					7.702
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	31.581					31.581
Επενδύσεις σε ακίνητα	57.862					57.862
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	50.390					50.390
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	420.355					420.355
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	200.574	1.469	6	1	(0)	202.050
Σύνολο ενεργητικού	3.352.000	2.367	165	36	1.103	3.355.671
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	424.649					424.649
Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.244.145	36.103	2.307	1	5.795	2.288.350
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	41.250	(34.002)	(2.198)		(5.015)	34
Εκδοθείσες ομολογίες	99.676					99.676
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού	12.874					12.874
Λοιπές προβλέψεις	21.575					21.575
Λοιπές υποχρεώσεις	17.498	525	48	(0)	164	18.235
Σύνολο υποχρεώσεων	2.861.667	2.626	156	1	945	2.865.395
Καθαρή Συναλλαγματική Θέση	490.333	(259)	8	35	159	490.276

Η Τράπεζα εκτιμά το μέγεθος του συναλλαγματικού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη η Τράπεζα στα υπόλοιπα των λογαριασμών όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2018 κατεδείχθη ότι σε περίπτωση μεταβολής κατά συν (+) / πλην (-) 6% για τα κύρια νομίσματα και κατά συν (+) / πλην (-) 20% για τα δευτερεύοντα, θα προκαλέσει ζημίες ύψους 182 χιλ. ευρώ.

Περιγραφή	Τράπεζα 31/12/2017					Σύνολο
	EUR	USD	GBP	JPY	ΛΟΙΠΑ	
Συναλλαγματικός Κίνδυνος (Ποσά σε χιλ. €)						
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	38.106	169	46	1	149	38.471
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	119	498	177	30	1.866	2.690
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις	190				0	190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3.536					3.536
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις)	2.191.572	376			125	2.192.074
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση	581.015		8			581.022
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις	9.899					9.899
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	2.926					2.926
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	7.702					7.702
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	28.629					28.629
Επενδύσεις σε ακίνητα	58.047					58.047
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	46.635					46.635
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	376.718					376.718
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	191.396	1.390	2	2	3	192.793
Σύνολο ενεργητικού	3.536.491	2.432	233	33	2.145	3.541.334
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	943.451					943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.891.122	33.086	2.250	4	5.962	1.932.425
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	36.950	(30.734)	(2.051)		(4.042)	122
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού	14.227					14.227
Λοιπές προβλέψεις	4.535					4.535
Λοιπές υποχρεώσεις	17.400	102	14	1	20	17.537
Σύνολο υποχρεώσεων	2.907.685	2.454	213	5	1.940	2.912.297
Καθαρή Συναλλαγματική Θέση	628.806	(21)	20	28	204	629.037

Η Τράπεζα εκτιμά το μέγεθος του συναλλαγματικού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη η Τράπεζα στα υπόλοιπα των λογαριασμών όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2017 κατεδείχθη ότι σε περίπτωση μεταβολής κατά συν (+) / πλην (-) 6% για τα κύρια νομίσματα και κατά συν (+) / πλην (-) 20% για τα δευτερεύοντα, θα προκαλέσει ζημιές ύψους 45 χιλ. ευρώ.

42.2.3 Κίνδυνος επιτοκίου

Ως «επιτοκιακό κίνδυνο» ορίζουμε τον ανειλημμένο επενδυτικό κίνδυνο ο οποίος προκύπτει από τις μεταβολές στην αγορά επιτοκίων χρήματος.

Τέτοιες μεταβολές τιμών των επιτοκίων μπορούν να επηρεάσουν την οικονομική θέση του Ομίλου/ της Τράπεζας, αφού δύνανται να μεταβάλουν και:

- Το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα.
- Την αξία εσόδων και εξόδων, ευαίσθητων σε μεταβολές επιτοκίων.
- Την αξία στοιχείων Ενεργητικού & Παθητικού, αφού η παρούσα αξία μελλοντικών χρηματοροών (και, συχνά, οι ίδιες οι χρηματοροές) μεταβάλλεται καθώς τα επιτόκια αλλάζουν.

Ο συνημμένος πίνακας παρουσιάζει τον βαθμό έκθεσης του ομίλου στα επιτόκια σύμφωνα με την ανάλυση του επιτοκιακού ανοίγματος. Δεν υπάρχουν αλλαγές στη διαχείριση, την έκθεση και τη μεθοδολογία του κινδύνου για την τρέχουσα χρήση σε σχέση με τη συγκριτική χρήση του 2017.

Κίνδυνος Επιτοκίου
 (Ποσά σε χιλ. €)

Όμιλος
31/12/2018

Περιγραφή	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	Στοιχεία μη υποκειμένα σε επιτοκιακό κίνδυνο	Σύνολο
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	9.698					51.161	60.860
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	7.646					1.783	9.429
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις						87	87
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποθεσμάτων	794.599	238.992	236	895	1.818	(252.994)	2.950
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες			794.258	17.290			1.592.144
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	20.508	865.055	21.392	9.879	691	1.643	909.288
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος							9.879
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις						3.427	3.427
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία						31.646	31.646
Επενδύσεις σε ακίνητα						57.862	57.862
Άλλα περιουσιακά στοιχεία						50.413	50.413
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις						420.357	420.357
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	22.054	90.518	1.795	529	468	86.799	202.162
Σύνολο ενεργητικού	854.505	1.194.565	817.680	28.592	2.977	452.186	3.350.505
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	246.037	175.747				2.865	424.649
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.417.222	364.312	452.105	38.876		9.360	2.281.875
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις						34	34
Εκδοθείσες ομολογίες					99.676		99.676
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού						12.925	12.925
Λοιπές προβλέψεις						21.575	21.575
Λοιπές υποχρεώσεις	2.671	596				15.607	18.874
Σύνολο υποχρεώσεων	1.665.930	540.655	452.105	38.876	99.676	62.366	2.859.609
Άνοιγμα Επιτοκιακού Κινδύνου	(811.425)	653.909	365.575	(10.284)	(96.699)	389.820	490.897

Ο Όμιλος εκτιμά το μέγεθος του επιτοκιακού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή της καμπύλης των επιτοκίων σε όλα τα νομίσματα. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη ο Όμιλος στα υπόλοιπα των λογαριασμών, όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2018, καταδειχθή ότι η ζημιά στα κέρδη από μια παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης επιτοκίων κατά 100 μονάδες βάσης, ανέρχεται σε 2.090 χιλ. ευρώ.

Κίνδυνος Επιτοκίου
 (Ποσά σε χιλ. €)

Όμιλος
31/12/2017

Περιγραφή	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	Στοιχεία μη υποκειμένα σε επιτοκιακό κίνδυνο		Σύνολο
						25.208	2.402	
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	13.265					25.208		38.473
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	296					2.402		2.698
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις		0				190		190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	218	1.133	1.080	587	518			3.536
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις)	1.898.685	468.316	230.493	34.776	34.470	(474.667)		2.192.074
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση		167	194	21.832	552.029	6.800		581.022
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις				9.899				9.899
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις						6.757		6.757
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία						28.716		28.716
Επενδύσεις σε ακίνητα						58.047		58.047
Άυλα περιουσιακά στοιχεία						46.668		46.668
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις						376.402		376.402
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	24.123	81.517	419	642	181	86.084		192.967
Σύνολο ενεργητικού	1.936.587	551.133	232.186	67.736	587.199	162.608		3.537.449
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	941.760					1.691		943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.398.981	267.185	249.015			8.951		1.924.131
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις						122		122
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού						14.269		14.269
Λοιπές προβλέψεις						4.535		4.535
Λοιπές υποχρεώσεις	2.259	483	249.015	16		15.478		18.236
Σύνολο υποχρεώσεων	2.343.000	267.668	249.015	16	16	45.045		2.904.744
Άνοιγμα Επιτοκιακού Κινδύνου	(406.413)	283.466	(16.829)	67.719	587.199	117.562		632.705

Ο Όμιλος εκτιμά το μέγεθος του επιτοκιακού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή της καμπύλης των επιτοκίων σε όλα τα νομίσματα. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη ο Όμιλος στα υπόλοιπα των λογαριασμών, όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2017, καταδείχθη ότι η ζημιά στα κέρδη από μια παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης επιτοκίων κατά 100 μονάδες βάσης, ανέρχεται σε 2.401 χιλ. ευρώ.

Περιγραφή	Τράπεζα 31/12/2018					Στοιχεία μη υποκειμένα σε επιτοκιακό κίνδυνο	Σύνολο
	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών		
Κίνδυνος Επιτοκίου (Ποσά σε χιλ. €)							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	9.698					51.160	60.858
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	7.639					1.783	9.422
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις						87	87
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			236	895	1.818		2.950
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	794.599	238.992	794.258	17.290		(252.994)	1.592.144
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	20.508	865.055	21.392	9.879	691	1.643	909.288
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος						1.102	9.879
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις						7.702	1.102
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις						31.581	7.702
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία						57.862	31.581
Επενδύσεις σε ακίνητα						50.390	57.862
Άλλα περιουσιακά στοιχεία						420.355	50.390
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις							420.355
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	20.744	90.512	1.795	529	468	88.002	202.050
Σύνολο ενεργητικού	853.187	1.194.559	817.680	28.592	2.977	458.675	3.355.671
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	246.037	175.747				2.865	424.649
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.423.698	364.312	452.105	38.876		9.360	2.288.350
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις					99.676	34	34
Εκδοθείσες ομολογίες							99.676
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού						12.874	12.874
Λοιπές προβλέψεις						21.575	21.575
Λοιπές υποχρεώσεις	2.585	562				15.088	18.235
Σύνολο υποχρεώσεων	1.672.319	540.621	452.105	38.876	99.676	61.797	2.865.395
Άνοιγμα Επιτοκιακού Κινδύνου	(819.132)	653.938	365.575	(10.284)	(96.699)	396.878	490.276

Η Τράπεζα εκτιμά το μέγεθος του επιτοκιακού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή της καμπύλης των επιτοκίων σε όλα τα νομίσματα. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη η Τράπεζα στα υπόλοιπα των λογαριασμών, όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2018, καταδείχθηκε ότι η ζημία στα κέρδη από μία παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης επιτοκίων κατά 100 μονάδες βάσης, ανέρχεται σε 2.090 χιλ. ευρώ.

Κίνδυνος Επιτοκίου
 (Ποσά σε χιλ. €)

Τράπεζα
31/12/2017

Περιγραφή	Έως 1 μήνα	Από 1 μήνα έως 3 μήνες	Από 3 μήνες έως 1 έτος	Από 1 έτος έως 5 έτη	Πλέον των 5 ετών	Στοιχεία μη υποκειμένα σε επιτοκιακό κίνδυνο	Σύνολο
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	13.265					25.207	38.471
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	288					2.402	2.690
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα – απαιτήσεις		0				190	190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	218	1.133	1.080	587	518		3.536
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες (μετά από προβλέψεις)	1.898.685	468.316	230.493	34.776	34.470	(474.667)	2.192.074
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση		167	194	21.832	552.029	6.800	581.022
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις				9.899			9.899
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις						2.926	2.926
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις						7.702	7.702
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία						28.629	28.629
Επενδύσεις σε ακίνητα						58.047	58.047
Άλλα περιουσιακά στοιχεία						46.635	46.635
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις						376.718	376.718
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	21.940	81.191	419	642	181	88.419	192.793
Σύνολο ενεργητικού	1.934.397	550.808	232.186	67.736	587.199	169.009	3.541.334
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	941.760					1.691	943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.407.275	267.185	249.015			8.951	1.932.425
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις						122	122
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού						14.227	14.227
Λοιπές προβλέψεις						4.535	4.535
Λοιπές υποχρεώσεις	2.231	465				14.841	17.537
Σύνολο υποχρεώσεων	2.351.266	267.649	249.015			44.367	2.912.297
Άνοιγμα Επιτοκιακού Κινδύνου	(416.870)	283.159	(16.829)	67.736	587.199	124.642	629.037

Η Τράπεζα εκτιμά το μέγεθος του επιτοκιακού κινδύνου, υπολογίζοντας την αρνητική επίπτωση που θα έχει στο ετήσιο αποτέλεσμα από μεταβολή της καμπύλης των επιτοκίων σε όλα τα νομίσματα. Με βάση τις σχετικές μετρήσεις στις οποίες προέβη η Τράπεζα στα υπόλοιπα των λογαριασμών, όπως αυτά διαμορφώθηκαν την 31/12/2017, καταδείχθηκε ότι η ζημιά στα κέρδη από μία παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης επιτοκίων κατά 100 μονάδες βάσης, ανέρχεται σε 2.480 χιλ. ευρώ.

42.3 Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος από τις χορηγήσεις απορρέει από την αθέτηση υποχρέωσης εκ μέρους των οφειλετών να αποπληρώσουν εντός των συμβατικών τους προθεσμιών μέρος ή το σύνολο των οφειλών τους. Οι πιστωτικοί κίνδυνοι ομοειδών λογαριασμών παρακολουθούνται σε ενοποιημένη βάση. Οι μέθοδοι αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων (Credit Rating) διαφοροποιούνται ανάλογα με τις κατηγορίες των δανειοδοτούμενων και βασίζονται, τόσο σε ποσοτικά, όσο και σε ποιοτικά στοιχεία. Το χαρτοφυλάκιο δανείων του Ομίλου αναλύεται με βάσει εκτιμήσεις για την φερεγγυότητα του πιστοδοτούμενου, τον κλάδο της οικονομίας και τις εξασφαλίσεις του Ομίλου. Ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου είναι διασπαρμένος σε διάφορους κλάδους της οικονομίας.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές για τον περιορισμό της έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο όπως, η λήψη εξασφαλίσεων και εγγυήσεων. Με την εμπράγματη εξασφάλιση παρέχεται στην Τράπεζα δικαίωμα επί αντικειμένου (περιουσιακού στοιχείου, κινητού ή ακινήτου), που ανήκει στην κυριότητα του πιστούχου, με σκοπό την προνομιακή ικανοποίησή της από το προϊόν εκποίησης του αντικειμένου. Οι εμπράγματες εξασφαλίσεις διακρίνονται σε υποθήκες και προσημειώσεις υποθηκών που εγγράφονται επί ακινήτων, καθώς και σε ενέχυρα που συστήνονται επί κινητών (π.χ. εμπορεύματα, επιταγές) ή επί απαιτήσεων. Αντίστοιχα οι εγγυήσεις αναφέρονται σε συμβατικές συμφωνίες με τις οποίες ένα πρόσωπο ή μια οικονομική οντότητα αναλαμβάνει την ευθύνη για την εξόφληση των οφειλών κάποιου άλλου.

Τα κυριότερα είδη εξασφαλίσεων που ο Όμιλος αποδέχεται σύμφωνα με την πολιτική πιστοδοτήσεων αναλύονται στις κάτωθι κατηγορίες.

- Υποθηκοπροσημειώσεις σε αστικά και εντός σχεδίου ακίνητα που να καλύπτουν το ύψος των χρηματοδοτήσεων.
- Μετρητά ή Καταθέσεις.
- Εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου, Τραπεζών, ΕΤΕΑΝ και εταιρειών υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης.
- Συναλλαγματικές και επιταγές πελατείας.
- Εκχωρημένα φορτωτικά έγγραφα εξαγωγών.
- Ενεχύραση εμπορευμάτων με τίτλους Γενικών Αποθηκών .
- Ενεχύραση γεγεννημένων απαιτήσεων με βάση τιμολόγια-πιστοποιήσεις που προέρχονται από Συμβάσεις με Δημόσιο, Δημόσιους Οργανισμούς ή και Ν.Π.Δ.Δ .
- Ναυτικές προσημειώσεις.
- Ενεχύραση Χρεογράφων: Τραπεζικές μετοχές, Τραπεζικά Ομόλογα, Ομόλογα του Δημοσίου, Έντοκα Γραμμάτια του Δημοσίου, Εταιρικά Ομόλογα, Μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο μεγάλων Ανωνύμων Εταιρειών, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων.

Οι εξασφαλίσεις παρακολουθούνται τακτικά ώστε να διασφαλίζεται ότι παραμένουν νομικά έγκυρες, εκτελεστές και επαρκούς αξίας ενώ η διαχείριση και η αποτίμηση τους βασίζεται σε αξιόπιστες εκτιμήσεις. Η παρακολούθηση των εξασφαλίσεων καλύπτει τη νομική τους κατοχύρωση, την τρέχουσα κατάσταση και αξία και την ασφάλισή τους. Η συχνότητα της επανεκτίμησης εξαρτάται μεταξύ άλλων από τη μεταβλητότητα της αξίας των εξασφαλίσεων, τις σημαντικές μεταβολές της αγοράς ή τη σημαντική μείωση της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλόμενου.

Η συχνότητα των αποτιμήσεων είναι ένας βασικός παράγοντας για τον υπολογισμό της ζημιάς απομείωσης. Αν για τα δάνεια έχουν ληφθεί εξασφαλίσεις, κατά την εκτίμηση της ανάγκης για πρόβλεψη απομείωσης λαμβάνεται υπόψη η τρέχουσα καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των εξασφαλίσεων. Επιπλέον, στις προβλέψεις των ταμειακών ροών λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές δαπάνες που συνδέονται με την εκποίηση της εξασφάλισης καθώς και άλλες εισροές, όπως η προσφυγή σε άλλα περιουσιακά στοιχεία.. Το μέγεθος της οποιασδήποτε προκύπτουσας μείωσης της αξίας της εξασφάλισης σε σχέση με την αξία της αρχικής αποτίμησης επηρεάζεται από το είδος της εξασφάλισης π.χ. γη, αξιοποιημένη γη ή επενδυτικά ακίνητα καθώς και από την τοποθεσία.

Στη διάρκεια της χρήσης 2018 δεν έχουν περιέλθει στην κυριότητα του Ομίλου νέα ακίνητα.

Τα ακίνητα περιέρχονται στον Όμιλο μέσω πλειστηριασμού για το διακανονισμό μη εισπρακτέων απαιτήσεων από χορηγήσεις.

42.3.1 Μέγιστη έκθεση πιστωτικού κίνδυνου πριν τον υπολογισμό των εξασφαλίσεων και άλλων μέτρων πιστωτικής προστασίας

Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει τη μέγιστη έκθεση του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο, τόσο για τη χρήση που έληξε την 31/12/2018 όσο και για τη συγκριτική χρήση 2017. Σημειώνεται ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη εξασφαλίσεις ή άλλα μέσα πιστωτικής προστασίας.

Κατά την 31/12/2018, οι 10 μεγαλύτεροι επιχειρηματικοί όμιλοι αντιστοιχούν στο 39% του συνολικού υπολοίπου των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών της Τράπεζας προ προβλέψεων απομείωσης (2017: 24%). Η αύξηση οφείλεται στην πύλοποίηση και μεταβίβαση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ύψους 701 εκατ. ευρώ περίπου, η οποία ολοκληρώθηκε την 26/10/2018.

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο

(Ποσά σε χιλ. €)

	Ομίλος 31/12/2018		Τράπεζα 31/12/2018			
	Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης	Καθαρή αξία ανοιγμάτων σε πιστωτικό κίνδυνο	Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης	Καθαρή αξία ανοιγμάτων σε πιστωτικό κίνδυνο
Έκθεση πιστωτικού κίνδυνου στοιχείων						
Κατάσταση Οικονομικής Θέσης						
Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	9.822	0	9.822	9.822	0	9.822
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.429	0	9.429	9.422	0	9.422
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πελατών στο απορρέσιμο κόστος	1.845.138	(252.994)	1.592.144	1.845.138	(252.994)	1.592.144
Δάνεια σε ιδιώτες:						
- Αλληλόχρεα ιδιωτών	46.813	(13.806)	33.008	46.813	(13.806)	33.008
- Πιστωτικές κάρτες	21.779	(5.144)	16.635	21.779	(5.144)	16.635
- Δάνεια τακτής λήξης	51.326	(15.117)	36.209	51.326	(15.117)	36.209
- Στεγαστικά δάνεια	423.147	(64.466)	358.681	423.147	(64.466)	358.681
- Μεγάλες επιχειρήσεις	837.063	(69.809)	767.253	837.063	(69.809)	767.253
- Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	320.687	(61.861)	258.826	320.687	(61.861)	258.826
- Λοιπές επιχειρήσεις	144.324	(22.791)	121.533	144.324	(22.791)	121.533
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	87	0	87	87	0	87
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.950	0	2.950	2.950	0	2.950
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	934.079	(26.434)	907.645	934.079	(26.434)	907.645
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο απορρέσιμο κόστος	9.919	(41)	9.879	9.919	(41)	9.879
Λοιπές απαιτήσεις	202.207	(45)	202.162	202.050	0	202.050
Έκθεση πιστωτικού κίνδυνου σχετιζόμενου με κονδύλια εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης:						
Εγνητικές επιστολές	307.008	(16.301)	290.707	307.008	(16.301)	290.707
Ενέχυρες πιστώσεις	1.591	0	1.591	1.591	0	1.591
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά ορια	165.342	0	165.342	165.342	0	165.342
Σύνολο κατά την 31^η Δεκεμβρίου	3.487.574	(295.815)	3.191.759	3.487.409	(295.770)	3.191.639

	Όμιλος 31/12/2017		Τράπεζα 31/12/2017			
	Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης	Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης	Καθαρή αξία ανοιγμάτων σε πιστωτικό κίνδυνο	Καθαρή αξία ανοιγμάτων σε πιστωτικό κίνδυνο
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου στοιχείων						
Κατάσταση Οικονομικής Θέσης						
Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	13.265	0	13.265	0	13.265	13.265
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.698	0	2.698	0	2.690	2.690
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβέσιμο κόστος	2.666.741	(474.667)	2.192.074	(474.667)	2.666.741	2.192.074
<u>Δάνεια σε ιδιώτες:</u>						
- Αλληλόχρεα ιδιωτών	60.651	(21.849)	38.802	(21.849)	60.651	38.802
- Πιστωτικές κάρτες	32.853	(12.944)	19.909	(12.944)	32.853	19.909
- Δάνεια τακτής λήξης	82.174	(32.580)	49.594	(32.580)	82.174	49.594
- Στεγαστικά δάνεια	444.322	(69.946)	374.375	(69.946)	444.322	374.375
Δάνεια σε επιχειρήσεις:	0	0	0	0	0	0
- Μεγάλες επιχειρήσεις	866.526	(57.540)	808.986	(57.540)	866.526	808.986
- Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	770.002	(186.819)	583.183	(186.819)	770.002	583.183
- Λοιπές επιχειρήσεις	410.213	(92.988)	317.225	(92.988)	410.213	317.225
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο						
- Ομόλογα	3.536	0	3.536	0	3.536	3.536
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	190	0	190	0	190	190
Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο						
- Ομόλογα	578.648	0	578.648	0	578.648	578.648
Λοιπές απαιτήσεις	192.967	0	200.668	0	200.668	200.668
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου σχετιζόμενου με κονδύλια εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης:						
Εγγυητικές επιστολές	382.322	0	382.322	0	382.322	382.322
Ενέχυρες πιστώσεις	3.507	0	3.507	0	3.507	3.507
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά ορια	190.864	0	190.864	0	190.864	190.864
Σύνολο κατά την 31^η Δεκεμβρίου	4.034.738	(474.667)	3.367.104	(474.667)	4.042.431	3.567.764

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος	Τράπεζα
Δάνεια με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου		
31 Δεκεμβρίου 2018	33.394	33.394
31 Δεκεμβρίου 2017	46.137	46.137
Δάνεια προς το Ελληνικό Δημόσιο		
31 Δεκεμβρίου 2018	30.212	30.212
31 Δεκεμβρίου 2017	31.727	31.727

Στον παραπάνω πίνακα αναφέρονται τα δάνεια που έχουν χορηγηθεί από την Τράπεζα σε ιδιώτες και επιχειρήσεις, κατά το μέρος που αυτά έχουν την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου καθώς και δάνεια προς τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα.

42.3.2 Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

	31/12/2018		
	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3 Όμιλος
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων			
(Ποσά σε χιλ. €)			
Διαβαθμίσεις			
Εξαιρετική διαβάθμιση	0	0	0
Υψηλή διαβάθμιση	9.429	0	9.429
Ικανοποιητική διαβάθμιση	0	0	0
Σύνολο	9.429	0	9.429

	31/12/2018		
	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3 Τράπεζα
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων			
(Ποσά σε χιλ. €)			
Διαβαθμίσεις			
Εξαιρετική διαβάθμιση	0	0	0
Υψηλή διαβάθμιση	9.422	0	9.422
Ικανοποιητική διαβάθμιση	0	0	0
Σύνολο	9.422	0	9.422

	31/12/2017	
	Όμιλος	Τράπεζα
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων		
(Ποσά σε χιλ. €)		
Διαβαθμίσεις		
Εξαιρετική διαβάθμιση	911	911
Υψηλή διαβάθμιση	1.244	1.244
Ικανοποιητική διαβάθμιση	542	534
Σύνολο	2.698	2.690

42.3.3 Εκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο στοιχείων ενεργητικού ανά κλάδο δραστηριότητας

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται οι κλάδοι στους οποίους η Τράπεζα εμφανίζει τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις κινδύνου. Κατά την 31/12/2018, οι 10 μεγαλύτεροι επιχειρηματικοί όμιλοι αντιστοιχούν στο 39% του συνολικού υπολοίπου των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών της Τράπεζας προ προβλέψεων απομείωσης (2017: 24%). Η αύξηση οφείλεται στην πιλοποίηση και μεταβίβαση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ύψους 701 εκατ. ευρώ περίπου, η οποία ολοκληρώθηκε την 26/10/2018.

Όμιλος	Χρηματικά				Δημόσιος			Σύνολο
	Ποσά σε χιλ. €	Βιομηχανία	Ναυτιλία	Τομέας	Εμπόριο	Κατασκ/κές	Λοιποί κλάδοι	
Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	9.822							9.822
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.429							9.429
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβέσιμο κόστος								
Δάνεια σε ιδιώτες:								
-Αλληλόχρεα ιδιωτών:								
-Πιστωτικές κάρτες							33.008	33.008
-Δάνεια τακτής λήξης							16.635	16.635
-Στεγαστικά δάνεια							36.209	36.209
Δάνεια σε επιχειρήσεις:		102.326	27.030	29.986	129.687	336.678	521.904	1.147.612
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	87							87
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων				2.950				2.950
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	841.185	1.789		39.123			25.548	907.645
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος				9.879				
Λοιπές απαιτήσεις				80.099			122.063	202.162
Συνολική έκθεση την 31.12.2018	860.524	104.116	27.030	162.037	129.687	336.678	669.515	2.724.240
Συνολική έκθεση την 31.12.2017	530.585	182.921	27.329	162.922	222.713	475.101	916.661	3.000.911

Τράπεζα	Χρηματικά ιδρύματα	Βιομηχανία Ναυτιλία	Δημόσιος Τομέας	Εμπόριο Κατασκ/κές Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
(Ποσά σε χιλ. €)	9.822					9.822
Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	9.422					9.422
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων						
Δάνεια & απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβέσιμο κόστος						
<u>Δάνεια σε ιδιώτες:</u>						
-Αλληλόχρεα ιδιωτών:					33.008	33.008
-Πιστωτικές κάρτες					16.635	16.635
-Δάνεια τακτής λήξης					36.209	36.209
-Στεγαστικά δάνεια					358.681	358.681
<u>Δάνεια σε επιχειρήσεις:</u>		102.326	27.030	29.986	129.687	336.678
521.904						1.147.612
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	87					87
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			2.950			2.950
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOC I)	841.185	1.789	39.123		25.548	907.645
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος			9.879			
Λοιπές απαιτήσεις			79.949		122.101	202.050
Συνολική έκθεση την 31.12.2018	860.516	104.116	27.030	161.886	129.687	336.678
669.553	444.533	2.724.121	893.829	482.680	2.977.807	
Συνολική έκθεση την 31.12.2017	530.577	182.921	27.329	162.658	222.713	475.101

42.3.4 Ομόλογα και λοιπά αξιόγραφα

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθεται η ανάλυση της εύλογης αξίας των ομολόγων και των λοιπών αξιογράφων του επενδυτικού και του χαρτοφυλακίου χρηματοοικονομικών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Σε ότι αφορά τα αξιόγραφα της κατηγορίας διακρατούμενων ως τη λήξη, απεικονίζονται στο αναπόσβεστο κόστος. Η αξία των διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων περιλαμβάνεται στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο. Οι κατηγορίες πιστωτικής διαβάθμισης ακολουθούν την κατάταξη των διαβαθμίσεων που έχουν υιοθετήσει διεθνείς αναγνωρισμένες εταιρείες (Moody's, Fitch).

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος			31/12/2018
	IFRS 9	IFRS 9	IFRS 9	
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Σύνολο
Μη διαβαθμισμένα	60.860			60.860
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	60.860			60.860
Λογιστική Αξία	60.860	0	0	60.860

(Ποσά σε χιλ. €)	Τράπεζα			31/12/2018
	IFRS 9	IFRS 9	IFRS 9	
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Σύνολο
Μη διαβαθμισμένα	60.858			60.858
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	60.858			60.858
Λογιστική Αξία	60.858	0	0	60.858

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος			31/12/2018
	IFRS 9	IFRS 9	IFRS 9	
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Σύνολο
Λιγότερο από A-	1.894			1.894
Μη διαβαθμισμένα	7.535			7.535
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	9.429			9.429
Λογιστική Αξία	9.429	0	0	9.429

(Ποσά σε χιλ. €)	Τράπεζα			31/12/2018
	IFRS 9	IFRS 9	IFRS 9	
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Σύνολο
Λιγότερο από A-	1.886			1.886
Μη διαβαθμισμένα	7.535			7.535
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	9.422			9.422
Λογιστική Αξία	9.422	0	0	9.422

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος και Τράπεζα			31/12/2018
	IFRS 9	IFRS 9	IFRS 9	
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Σύνολο
Λιγότερο από A-	9.919			9.919
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	9.919			9.919
Αναμενόμενες ζημιές πιστωτικού κινδύνου	(41)			(41)
Λογιστική Αξία	9.879	0	0	9.879

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος και Τράπεζα			31/12/2018
	IFRS 9	IFRS 9	IFRS 9	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Σύνολο
Λιγότερο από A-	47.329			47.329
Μη διαβαθμισμένα	888.394			888.394
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	935.723			935.723
Αναμενόμενες ζημιές πιστωτικού κινδύνου	(26.434)			(26.434)
Λογιστική Αξία	909.288	0	0	909.288

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος και Τράπεζα	
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις
Μη διαβαθμισμένα	87	34
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	87	34
Λογιστική Αξία	87	34
Αξία Εξασφαλίσεων		

(Ποσά σε χιλ. €)	31/12/2018
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Όμιλος και Τράπεζα
Λιγότερο από A-	2.950
Αξία ανοιγμάτων προ προβλέψεων απομείωσης	2.950
Λογιστική Αξία	2.950

(Ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος και Τράπεζα		
Ανάλυση Ομολόγων και λοιπών αξιογράφων ανά διαβάθμιση	Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφ/κίου	Αξιόγραφα εμπορικού χαρτοφ/κίου	Σύνολο
31/12/2017			
AAA	0	0	0
AA- to AA+	0	0	0
A- to A+	0	0	0
Λιγότερο από A-	51.246	3.536	54.782
Μη διαβαθμισμένα	527.402	0	527.402
Σύνολο	578.648	3.536	582.184

42.4 Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου
42.4.1 Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες με βάση την ποιότητα τους (απογειωμένα ή μη – προβλέψεις απομείωσης – αξία εξασφαλίσεων)

31/12/2018	IFRS 9 Stage 1		IFRS 9 Stage 2		IFRS 9 Stage 3		Συνολική Καθαρή αξία μετά την απομείωση	Αξία εξασφαλίσεων	
	Λογιστικό υπόλοιπο προ προβλέψεων απομείωσης	Αναμενόμενες ζημιές πιστωτικού κινδύνου	Καθαρή αξία Stage 1	Λογιστικό υπόλοιπο προ προβλέψεων απομείωσης	Αναμενόμενες ζημιές πιστωτικού κινδύνου	Καθαρή αξία Stage 2			Καθαρή αξία Stage 3
Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)									
Ιδιώτες	170.353	1.454	168.899	33.325	2.388	30.937	339.386	244.696	411.888
Στεγαστικά	121.436	708	120.728	27.509	1.958	25.551	274.202	212.402	358.681
Καταναλωτικά	13.451	455	12.996	3.363	410	2.954	34.511	20.260	36.209
Πιστωτικές κάρτες	15.063	117	14.946	637	5	632	6.078	1.057	16.635
Λοιπά	20.402	174	20.229	1.816	16	1.800	24.595	10.979	33.008
Επιχειρηματικά	521.188	1.980	519.208	334.061	9.993	324.068	416.613	274.349	1.117.626
Μεγάλες επιχειρήσεις	426.269	1.648	424.621	252.696	4.660	248.036	129.033	65.757	738.414
Μικρομεσαίες ΜΜΕ	94.919	331	94.587	81.364	5.332	76.032	287.580	208.592	311.862
Δημόσιος τομέας	18.586	11	18.575	11.626	215	11.411	0	0	29.986
Ελλάδα	18.586	11	18.575	11.626	215	11.411	0	0	29.986
Άλλες χώρες	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	710.127	3.445	706.682	379.012	12.596	366.416	755.999	519.046	1.592.144

Οι εξασφαλίσεις αναφέρονται στην εύλογη αξία τους. Όταν η αξία της εξασφάλισης υπερβαίνει το υπόλοιπο του δανείου, το ποσό περιορίζεται στο ύψος του δανείου. Στην κατηγορία ΜΜΕ περιλαμβάνονται Μεσαίες και Μικρές Επιχειρήσεις.

31/12/2017	Μη απομειωμένα Δ&Α καθυστέρηση και μη απομειωμένα		Απομειωμένα Δ&Α		Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης		Καθαρή αξία μετά την απομείωση	Αξία εξασφαλίσεων
	καθυστέρηση και μη απομειωμένα	καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Ατομική αξία προ απομείωσης	Συνολική αξία προ απομείωσης	Ατομική αξία προ απομείωσης	Συνολική αξία προ απομείωσης		
Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)								
Ιδιώτες	195.822	77.086	35.287	311.804	619.999	13.713	482.680	438.951
Στεγαστικά	132.699	68.256	31.172	212.195	444.322	12.364	374.375	369.771
Καταναλωτικά	15.045	7.305	2.621	57.203	82.174	782	49.594	39.407
Πιστωτικές κάρτες	17.449	883	83	14.438	32.853	34	19.909	2.653
Λοιπά	30.629	642	1.412	27.988	60.651	533	38.802	27.120
Επιχειρηματικά	1.050.982	121.939	737.100	104.994	2.015.014	289.277	1.677.681	1.045.854
Μεγάλες επιχειρήσεις	676.325	19.502	130.175	10.137	836.139	51.020	778.612	337.838
Μικρομεσαίες ΜΜΕ	374.656	102.437	606.925	94.857	1.178.875	238.256	899.069	708.016
Δημόσιος τομέας	31.727	0	0	0	31.727	0	31.713	20.053
Ελλάδα	31.727	0	0	0	31.727	0	31.713	20.053
Άλλες χώρες	0	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	1.278.531	199.025	772.387	416.798	2.666.741	302.989	2.192.074	1.504.858

42.4.2 Ποιοτική διαβάθμιση δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

31/12/2018

Όμιλος και Τράπεζα

(ποσά σε χιλ. €)	Υψηλής Διαβάθμισης			Ικανοποιητικής Διαβάθμισης			Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)			Αθέτηση			Αξία εξασφαλίσεων	
	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3		
	968	10	3	67.720	9.275	1.180	125.951	43.880	1.678	0	0	0		435.865
Ιδιώτες	968	10	3	67.720	9.275	1.180	125.951	43.880	1.678	0	0	0	435.865	411.888
Στεγαστικά	0	0	0	26.338	2.424	0	95.099	25.085	0	0	0	0	274.202	355.115
Καταναλωτικά	0	0	0	2.578	139	0	10.874	3.224	0	0	0	0	34.511	28.816
Πιστωτικές κάρτες	0	0	0	0	0	0	15.563	637	0	0	0	0	6.078	1.885
Λοιπά	968	10	3	38.805	6.712	1.180	4.415	14.933	1.678	0	0	0	121.074	26.073
Επιχειρηματικά	112.199	0	0	260.497	53.409	3.783	124.206	272.313	72.377	0	0	0	241.114	630.599
Μεγάλες επιχειρήσεις	100.146	0	0	226.359	47.672	18	99.764	216.524	5.352	0	0	0	123.663	318.737
ΜΜΕ	12.053	0	0	34.138	5.737	3.765	24.442	55.789	67.025	0	0	0	117.451	311.862
Δημόσιος τομέας	0	0	0	18.586	0	0	0	126	0	0	0	0	0	24.848
Ελλάδα	0	0	0	18.586	0	0	0	126	0	0	0	0	0	24.848
Λοιπές Χώρες	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	113.167	10	3	346.802	62.684	4.963	250.157	316.319	74.055	0	0	0	676.978	1.067.334

31/12/2017

Όμιλος και Τράπεζα

(ποσά σε χιλ. €)	Υψηλής Διαβάθμισης			Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)			Σύνολο των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων εξασφαλίσεων			Αξία εξασφαλίσεων
	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	
	0	195.822	0	195.822	0	0	195.822	0	0	
Ιδιώτες	0	195.822	0	195.822	0	0	195.822	0	0	152.925
Στεγαστικά	0	132.699	0	132.699	0	0	132.699	0	0	123.016
Καταναλωτικά	0	15.045	0	15.045	0	0	15.045	0	0	8.596
Πιστωτικές κάρτες	0	17.449	0	17.449	0	0	17.449	0	0	1.766
Λοιπά	0	30.629	0	30.629	0	0	30.629	0	0	19.547
Επιχειρηματικά	107.853	803.423	139.705	1.050.982	43.359	96.347	676.325	374.656	217.205	465.369
Μεγάλες επιχειρήσεις	107.853	525.113	278.310	1.050.982	43.359	96.347	676.325	374.656	217.205	465.369
ΜΜΕ	0	278.310	11.674	1.050.982	96.347	11.674	676.325	374.656	217.205	465.369
Δημόσιος τομέας	0	20.053	11.674	31.727	11.674	11.674	31.727	31.727	20.053	20.053
Ελλάδα	0	20.053	11.674	31.727	11.674	11.674	31.727	31.727	20.053	20.053
Λοιπές Χώρες	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	107.853	1.019.298	151.379	1.278.531	151.379	11.674	1.278.531	638.347	638.347	638.347

42.4.3 Ανάλυση ενηλικιώσης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες μετά από προβλέψεις ανά κατηγορία δανείων

31/12/2018	Ιδιώτες	42.4.3 Ανάλυση ενηλικιώσης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες μετά από προβλέψεις ανά κατηγορία δανείων														
		Όμιλος και Τράπεζα		Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Πιστωτικές κάρτες			Λοιπά			
		IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3
	(Ποσά σε χιλ. €)	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	
Ενήμερο	101.803	5.975	2.330	110.108	11.558	637	77	12.271	84	22	14.247	19.769	984	1.597	22.350	158.976
1-29 ημέρες	17.473	2.265	2.279	22.016	1.268	1.058	24	2.350	805	5	3	814	460	0	3	25.643
30-59 ημέρες	1.453	7.406	4.073	12.932	170	551	159	880	0	286	5	290	0	174	70	14.346
60-89 ημέρες	0	6.383	1.676	8.059	0	529	108	637	0	226	3	229	0	142	7	9.074
90-179 ημέρες	0	2.762	8.149	10.912	0	178	924	1.103	0	23	94	118	0	500	125	12.757
180-360 ημέρες	0	641	16.440	17.081	0	0	1.018	1.018	0	7	621	628	0	1	1.640	20.368
>360 ημέρες	0	119	177.454	177.573	0	1	17.949	17.950	0	0	308	309	0	0	7.537	203.369
Σύνολο	120.728	25.551	212.402	358.681	12.996	2.954	20.260	36.209	632	1.057	16.635	20.229	1.800	10.979	33.008	444.533
Αξία εξασφαλίσεων	114.355	24.435	216.326	355.115	8.199	2.280	18.337	28.816	1.290	77	1.885	14.028	1.403	10.642	26.073	411.888

31/12/2018 Επιχειρηματικά

31/12/2018	Όμιλος και Τράπεζα	Επιχειρηματικά											
		Μεγάλες επιχειρήσεις			MME			Δημόσιος τομέας (Ελλάδα)			Σύνολο		
		IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3			
	(Ποσά σε χιλ. €)	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	
Ενήμερο	346.982	159.626	4.678	511.287	72.048	52.442	43.365	167.855	18.575	11.411	0	29.986	709.128
1-29 ημέρες	77.639	83.778	2.483	163.900	22.540	18.660	4.423	45.623	0	0	0	0	209.522
30-59 ημέρες	0	136	0	136	0	3.299	1.129	4.428	0	0	0	0	4.564
60-89 ημέρες	0	2.040	60	2.100	0	64	231	295	0	0	0	0	2.395
90-179 ημέρες	0	1.740	8.620	10.361	0	1.545	36.496	38.041	0	0	0	0	48.401
180-360 ημέρες	0	716	30.007	30.723	0	0	42.125	42.125	0	0	0	0	72.848
>360 ημέρες	0	0	19.907	19.907	0	22	80.823	80.846	0	0	0	0	100.753
Σύνολο	424.621	248.036	65.757	738.414	94.587	76.032	208.592	379.212	18.575	11.411	0	29.986	1.147.612
Αξία εξασφαλίσεων	72.195	134.128	112.414	318.737	60.921	59.974	190.967	311.862	18.586	6.262	0	24.848	655.447

31/12/2017 Όμιλος και Τράπεζα (Ποσά σε χιλ. €)	Ιδιώτες				Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας		Σύνολο μη απομειωμένων
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Πιστωτικές κάρτες		Μεγάλες επιχειρήσεις	ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές Χώρες		
			Λοιπά	επιχειρήσεις					Χώρες	
1-29 ημέρες	28.452	2.208	245	351	8.501	20.018	0	0	59.775	
30-59 ημέρες	12.639	1.652	307	189	0	991	0	0	15.777	
60-89 ημέρες	27.165	3.445	332	102	11.001	81.428	0	0	123.472	
90-179 ημέρες	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
180-360 ημέρες	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
>360 ημέρες	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Σύνολο	68.256	7.305	883	642	19.502	102.437	0	0	199.025	
Αξία εξασφαλίσεων	61.443	3.910	64	57	11.382	79.195	0	0	156.050	

31/12/2017 Όμιλος και Τράπεζα (Ποσά σε χιλ. €)	Ιδιώτες				Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας		Σύνολο απομειωμένων δανείων
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Πιστωτικές κάρτες		Μεγάλες επιχειρήσεις	ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές Χώρες		
			Λοιπά	επιχειρήσεις					Χώρες	
Ενημερα	4.739	1.433	31	28	35.198	146.401	0	0	187.830	
1-89 ημέρες	7.222	569	1.498	2.129	1.150	12.534	0	0	25.101	
90-179 ημέρες	1.366	255	19	547	8.277	24.107	0	0	34.571	
180-360 ημέρες	11.131	1.739	46	727	5.803	12.156	0	0	31.603	
>360 ημέρες	150.087	23.958	493	5.060	35.298	231.012	0	0	445.910	
Καθαρή αξία απομειωμένων	174.546	27.954	2.087	8.491	85.726	426.211	0	0	725.015	
Αξία εξασφαλίσεων	185.312	26.901	823	7.517	78.293	411.616	0	0	710.461	

42.4.4 Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ανά κατηγορία δανείων

31/12/2018	Ιδιώτες	Στεγαστικά						Καταναλωτικά			Πιστωτικές κάρτες			Λοιπά			Σύνολο
		IFRS 9 Stage 1		IFRS 9 Stage 2		IFRS 9 Stage 3		IFRS 9 Stage 1		IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1		IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3		
		161.151	39.804	243.367	17.253	5.098	59.823	17.694	638	14.520	30.980	290	29.380	619.999			
Όμιλος και Τράπεζα	(Τποσά σε χιλ. €)	6.308	(5.229)	(1.712)	636	(567)	(163)	191	(211)	(78)	79	(76)	(7)	(829)			
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2018		(18.192)	19.088	(1.716)	(1.652)	2.497	(1.025)	(554)	577	(14)	(1.797)	1.744	(1)	(1.046)			
Μεταφορά σε στάδιο 1 από στάδιο 2 ή 3		(16.690)	(25.388)	41.179	(1.852)	(1.996)	3.781	(933)	(308)	1.373	(5.186)	(137)	5.604	(554)			
Μεταφορά σε στάδιο 2 από στάδιο 1 ή 3		2.659	0	15	2.493	101	524	1.189	35	123	287	40	2.494	9.962			
Μεταφορά σε στάδιο 3 από στάδιο 1 ή 2		0	0	(9.033)	(183)	(1.649)	(30.349)	(5)	0	(3.251)	(4)	0	(3.710)	(48.184)			
Νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία που δημιουργήθηκαν ή αποκτήθηκαν		0	0	(27)	0	0	(10)	0	0	0	0	0	0	(38)			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποαναγνώστηκαν		(13.801)	(766)	2.129	(3.244)	(122)	1.931	(2.518)	(94)	(6.596)	(3.957)	(45)	(9.165)	(36.248)			
Διαγραφές χρηματοοικονομικών στοιχείων		121.436	27.509	274.202	13.451	3.363	34.511	15.063	637	6.078	20.402	1.816	24.595	543.064			
Λοιπές κινήσεις, αποπληρωμές και μεταφορές		708	1.958	61.800	455	410	14.252	117	5	5.021	174	16	13.616	98.532			
Υπόλοιπο 31/12/2018		120.728	25.551	212.402	12.996	2.954	20.260	14.946	632	1.057	20.229	1.800	10.979	444.533			
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης																	
Καθαρή Αξία δανείων της 31/12/2018																	

31/12/2018	Επιχειρηματικά						Δημόσιος τομέας (Ελλάδα)			Σύνολο		
	Μεγάλες επιχειρήσεις			MME			IFRS 9					
	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3			
Όμιλος και Τράπεζα (Ποσά σε χιλ. €)												
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2018	528.132	167.696	140.312	262.823	214.270	701.782	20.053	11.674	0	2.046.742		
Μεταφορά σε στάδιο 1 από στάδιο 2 ή 3	13.821	(14.344)	(369)	21.007	(23.085)	(7)	0	0	0	(2.977)		
Μεταφορά σε στάδιο 2 από στάδιο 1 ή 3	(117.695)	137.377	(28.253)	(14.303)	19.423	(6.750)	0	0	0	(10.200)		
Μεταφορά σε στάδιο 3 από στάδιο 1 ή 2	(25.818)	(33.442)	60.956	(40.050)	(72.330)	112.621	0	0	0	1.937		
Νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία που δημιουργήθηκαν ή αποκτήθηκαν	45.326	3.610	41.518	14.148	3.516	8.841	0	11.500	0	128.459		
Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποαναγνώρισθηκαν	(713)	(8.639)	(90.749)	(10.558)	(12.737)	(528.921)	0	0	0	(652.316)		
Διαγραφές χρηματοοικονομικών στοιχείων	0	0	(1.955)	0	0	0	0	0	0	(1.955)		
Λοιπές κινήσεις, αποπληρωμές και μεταφορές	(16.783)	438	7.573	(138.149)	(47.692)	13	(1.467)	(11.548)	0	(207.616)		
Υπόλοιπο 31/12/2018	426.269	252.696	129.033	94.919	81.364	287.580	18.586	11.626	0	1.302.073		
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	1.648	4.660	63.276	331	5.332	78.988	11	215	0	154.462		
Καθαρή Αξία δανείων της 31/12/2018	424.621	248.036	65.757	94.587	76.032	208.592	18.575	11.411	0	1.147.612		

31/12/2017	Ιδιώτες			Επιχειρηματικά			Δημόσιος τομέας	
	Πιστωτικές			Μεγάλες επιχειρήσεις	ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές Χώρες	Σύνολο
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	5 κάρτες					
Όμιλος και Τράπεζα (Ποσά σε χιλ. €)								
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2016	259.020	92.683	40.333	82.571	376.894	1.580.813	0	2.432.314
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	34.161	6.758	1.694	3.293	13.595	64.455	0	123.956
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(8.655)	(1.637)	(47)	(66)	(22.204)	(14.482)	0	(47.091)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια	(1.310)	(959)	(470)	(691)	(11.897)	(15.636)	0	(30.963)
Διαγραφές απομειωμένων Δ&Α	(42)	(150)	(22)	(34)	(768)	(79)	0	(1.095)
Διαθέσεις απομειωμένων Δ&Α	(45.047)	(39.022)	(27.016)	(55.760)	(221.842)	(942.126)	0	(1.330.814)
Απόκτηση απομειωμένων Δ&Α	0	0	0	0	0	0	0	0
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	5.240	2.151	49	68	6.533	28.838	0	42.879
Σύνολο απομειωμένων Δ&Α	243.367	59.823	14.520	29.380	140.312	701.782	0	1.189.185
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	68.821	31.869	12.433	20.889	54.586	275.571	0	464.170
Υπόλοιπο απομειωμένων Δ&Α της 31.12.2017 (Καθαρή Αξία)	174.546	27.954	2.087	8.491	85.726	426.211	0	725.015

42.4.5 Δείκτης δάνειου προς αξία εξασφάλισης

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Στεγαστικά Δάνεια	
	31/12/2018	31/12/2017
Μικρότερο από 50%	51.255	84.979
50%-70%	60.620	104.860
71%-80%	37.908	56.067
81%-90%	34.633	43.066
91%-100%	32.842	27.934
101%-120%	53.583	34.059
121%-150%	58.750	33.747
Μεγαλύτερο από 150%	93.554	59.609
Συνολική αξία Δ&Α	423.147	444.322
Μέσος Όρος του Δείκτη	78,5%	86,2%

42.4.6 Ανάκτηση εξασφαλίσεων

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων	Αξία ανακτηθέντων οπoίων: εντός της χρήσης	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων
31/12/2018	74.320	0	16.458	185	57.862
31/12/2017	74.320	4.072	16.273	2.393	58.047

42.4.7 Ανάλυση των ληφθεισών εξασφαλίσεων και εγγυήσεων

31/12/2018	Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Αξία εξασφαλίσεων			Αξία εγγυήσεων
		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματικές εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	
	Ιδιώτες	404.197	6.889	802	699
	Επιχειρηματικά	341.994	59.329	227.733	126.358
	Δημόσιος τομέας	6.262	18.586	0	18.586
	Σύνολο	752.453	84.803	228.535	145.643

31/12/2017	Αξία εξασφαλίσεων			Αξία εγγυήσεων		
Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματικές εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	Σύνολο εγγυήσεων	
Ιδιώτες	430.195	7.630	1.127	438.951	968	
Επιχειρηματικά	591.432	87.417	367.004	1.045.854	169.373	
Δημόσιος τομέας	0	0	20.053	20.053	20.053	
Σύνολο	1.021.627	95.047	388.184	1.504.858	190.395	

42.5 Πρόβλεψη απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

42.5.1 Μεταβολή της συσσωρευμένης πρόβλεψης απομείωσης ανά κατηγορία δανείων

31/12/2018	Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Ιδιώτες			Καταναλωτικά			Πιστωτικές κάρτες			Λοιπά			Σύνολο
		Στεγαστικά			IFRS 9			IFRS 9			IFRS 9			
		IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2018		1.361	2.893	69.438	848	1.158	33.921	1.533	64	12.435	3.090	29	20.889	147.659
Μεταφορά σε στάδιο 1 από στάδιο 2 ή 3		78	(239)	(168)	29	(125)	(81)	2	(21)	(45)	1	(8)	(6)	(583)
Μεταφορά σε στάδιο 2 από στάδιο 1 ή 3		(323)	1.392	(201)	(101)	291	(123)	(55)	5	(12)	(180)	16	(1)	708
Μεταφορά σε στάδιο 3 από στάδιο 1 ή 2		(455)	(2.074)	5.256	(167)	(474)	1.570	(93)	(31)	1.074	(528)	(14)	3.257	7.321
Επανεκτίμηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών		26	(15)	(8.987)	(158)	(56)	(2.735)	(1.129)	(3)	(50)	(1.732)	(3)	(622)	(15.464)
Ζημίες Απομείωσης νέων δανείων		24	0	1	61	17	239	11	0	96	3	0	1.335	1.787
Αλλαγή Πιστωτικών Παραμέτρων		0	0	(21)	0	0	(0)	0	0	0	0	0	0	(21)
Λοιπές κινήσεις και συναλλαγματικές διαφορές		189	61	(232)	(45)	(272)	(1.690)	(151)	(10)	(775)	(480)	(5)	(632)	(4.042)
Υπόλοιπο 31/12/2018		899	2.019	65.087	467	538	31.101	117	5	12.724	174	16	24.219	137.365
Διαγραφές		0	0	(10)	0	0	(6)	0	0	0	0	0	0	(18)
Διαγραφές από χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποαναγνωρίστηκαν		(191)	(61)	(3.277)	(12)	(128)	(16.843)	(0)	0	(7.703)	0	0	(10.601)	(38.816)
Υπόλοιπο λήξης 31/12/2018		708	1.958	61.800	455	410	14.252	117	5	5.021	174	16	13.616	98.532

31/12/2018	Επιχειρηματικά						Δημόσιος τομέας (Ελλάδα)			Σύνολο
	Μεγάλες επιχειρήσεις			MME			IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	
	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	
Όμιλος και Τράπεζα	2.441	5.353	55.103	11.054	47.958	303.171	36	52	0	425.168
(ποσά σε χιλ. €)										
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2018										
Μεταφορά σε στάδιο 1 από στάδιο 2 ή 3	87	(1.156)	(6.696)	26	(437)	(5)	0	0	0	(8.181)
Μεταφορά σε στάδιο 2 από στάδιο 1 ή 3	(1.206)	3.867	(879)	(909)	909	(1.283)	0	0	0	498
Μεταφορά σε στάδιο 3 από στάδιο 1 ή 2	(5.144)	(29.454)	24.987	(1.019)	(8.611)	34.343	0	0	0	15.102
Επανεκτίμηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(207)	(1.746)	814	(442)	276	(4.788)	(25)	(52)	0	(6.169)
Ζημίες Απομείωσης νέων δανείων	127	56	19.820	58	244	1.271	0	214	0	21.791
Αλλαγή Πιστωτικών Παραμέτρων	(1.271)	0	0	0	(221)	2.054	0	0	0	562
Λοιπές κινήσεις και συναλλαγματικές διαφορές	6.823	29.482	13.302	(7.513)	(28.359)	(4.278)	0	0	0	9.457
Υπόλοιπο 31/12/2018	1.649	6.402	106.452	1.255	11.760	330.485	11	215	0	458.228
Διαγραφές	0	0	(2.976)	0	0	(231)	0	0	0	(3.207)
Διαγραφές από χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποαναγνωρίστηκαν	(1)	(1.741)	(40.199)	(924)	(6.427)	(251.267)	0	0	0	(300.559)
Υπόλοιπο λήξης 31/12/2018	1.648	4.660	63.276	331	5.332	78.988	11	215	0	154.462
Όμιλος και Τράπεζα	233.949	973.709	0	1.207.658	84.157	0	0	0	0	1.207.658
(ποσά σε χιλ. €)										
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2017										
Ζημιά απομείωσης περιόδου	21.678	62.479		0	84.157					
Αναστροφές Χρησιμοπονηθέντων προβλέψεων απομείωσης	(2.204)	(8.453)		0	(10.657)					
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές										
Σύνολο ζημιών απομείωσης σε Δ&Α	19.474	54.026	0	73.500	804	0	0	0	0	73.500
Διαγραφές	0	804		0	804					
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	(248)	(847)		0	(1.095)					
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές μεταβολές	(115.856)	(690.344)		0	(806.200)					
Υπόλοιπο 31/12/2017	137.319	337.348	0	474.667	0	0	0	0	0	474.667

42.5.2 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, απομειωμένα δάνεια και προβλέψεις απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή

31/12/2018

Ελλάδα

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Στάδιο (Stage) 1	Στάδιο (Stage) 2	Στάδιο (Stage) 3	Λογιστικό υπόλοιπο προ προβλέψεων απομείωσης	Αναμενόμενες ζημιές πιστωτικού κινδύνου	Καθαρή Αξία
Ιδιώτες	170.353	33.325	339.386	543.064	98.532	444.533
Στεγαστικά	121.436	27.509	274.202	423.147	64.466	358.681
Καταναλωτικά	13.451	3.363	34.511	51.326	15.117	36.209
Πιστωτικές κάρτες	15.063	637	6.078	21.779	5.144	16.635
Λοιπά	20.402	1.816	24.595	46.813	13.806	33.008
Επιχειρηματικά	521.188	334.061	416.613	1.271.862	154.236	1.117.626
Χονδρικό & Λιανικό Εμπόριο	83.260	24.288	37.173	144.721	15.034	129.687
Βιομηχανία & Βιοτεχνία	45.554	38.211	37.892	121.658	19.752	101.905
Ναυτιλία	520	26.694	0	27.214	184	27.030
Κατασκευές & Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	172.835	44.670	240.968	458.473	98.523	359.950
Τουρισμός	12.874	21.449	49.731	84.054	11.418	72.636
Ενέργεια	88.218	138.774	28.630	255.622	2.201	253.421
Λοιπές	117.927	39.975	22.220	180.121	7.124	172.997
Δημόσιος Τομέας	18.586	11.626	0	30.212	226	29.986
Σύνολο	710.127	379.012	755.999	1.845.138	252.994	1.592.144

31/12/2017

Ελλάδα

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Σύνολο Δ&Α	Απομειωμένα Δ&Α	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης
Ιδιώτες	619.999	347.091	137.319
Στεγαστικά	444.322	243.367	69.946
Καταναλωτικά	82.174	59.823	32.580
Πιστωτικές κάρτες	32.853	14.520	12.944
Λοιπά	60.651	29.380	21.849
Επιχειρηματικά	2.015.014	842.094	337.334
Χονδρικό & Λιανό Εμπόριο	269.435	118.642	46.723
Βιομηχανία & Βιοτεχνία	229.076	114.503	47.984
Ναυτιλία	36.141	33.960	8.812
Κατασκευές & Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	644.393	316.555	118.547
Τουρισμός	185.909	107.056	27.591
Ενέργεια	295.935	3.379	1.010
Λοιπές	354.126	147.999	86.667
Δημόσιος Τομέας	31.727	0	14
Σύνολο	2.666.741	1.189.185	474.667

Τόσο ο Όμιλος όσο και η Τράπεζα δεν έχουν δάνεια σε άλλες χώρες εκτός Ελλάδος.

42.5.3 Ανάλυση εσόδων από τόκους, με βάση την ποιότητα των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία δανείων

31/12/2017

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Εσοδα από μη- απομειωμένα Δ&Α			Εσοδα από απομειωμένα Δ&Α			Σύνολο εσόδων από τόκους
	IFRS 9 Stage 1	IFRS 9 Stage 2	IFRS 9 Stage 3	Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Εσοδα από μη- απομειωμένα Δ&Α	Εσοδα από απομειωμένα Δ&Α	
Ιδιώτες	7.542	1.475	15.025	9.123	6.674	15.798	24.042
Επιχειρηματικά	23.073	14.789	18.444	82.942	25.822	108.764	56.306
Δημόσιος τομέας	823	515	0	1.272	0	1.272	1.337
Σύνολο εσόδων από τόκους	31.438	16.779	33.469	93.337	32.497	125.834	81.686

42.6 Ρυθμίσεις δανείων**42.6.1 Ανάλυση ρυθμίσεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά είδος ρύθμισης**

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Ρυθμιζόμενα Δάνεια (Καθαρή Αξία)	
	31/12/2018	31/12/2017
Είδη Ρύθμισης		
Πληρωμή τόκων	938	1.537
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών	80.819	210.608
Παροχή περιόδου χάριτος	37.257	4.000
Επέκταση διάρκειας δανείου	1.888	19.630
Κεφαλαίοποίηση		
καθυστερούμενων δόσεων	11.498	6.303
Διαγραφή μέρους του χρέους	1.713	1
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης	5.733	268.655
Λοιπά	20.268	7.247
Συνολική καθαρή αξία	160.114	517.980

42.6.2 Ανάλυση ρυθμίσεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών με βάση την ποσοτική τους ποιότητα**31/12/2018****Δάνεια αποτιμώμενα στο αναπόσβεστο κόστος**

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Συνολικό Ποσό		% Ρυθμιζόμενων Δ&Α
	Συνολικό Ποσό Δ&Α	Ρυθμιζόμενων Δ&Α	
IFRS 9 Stage 1	710.127	0	0,00%
IFRS 9 Stage 2	379.012	113.566	29,96%
IFRS 9 Stage 3	755.999	74.953	9,91%
Συνολική Αξία (προ απομείωσης)	1.845.138	188.519	10,22%
Σωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης			
IFRS 9 Stage 1	3.445	0	0,00%
Σωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	12.596	8.684	68,94%
IFRS 9 Stage 2			
Σωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	236.953	19.722	8,32%
IFRS 9 Stage 3			
Συνολική καθαρή αξία	1.592.144	160.114	10,06%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	1.067.334	140.633	13,18%

31/12/2017

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	Συνολικό Ποσό		% Ρυθμιζόμενων Δ&Α
	Συνολικό Ποσό Δ&Α	Ρυθμιζόμενων Δ&Α	
Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειώμενα	1.278.531	114.850	8,98%
Σε καθυστέρηση και μη απομειώμενα	199.025	46.175	23,20%
Απομειώμενα	1.189.185	555.434	46,71%
Συνολική Αξία (προ απομείωσης)	2.666.741	716.458	26,87%
Ατομική Πρόβλεψη Απομείωσης	302.989	152.411	50,30%
Συλλογική Πρόβλεψη Απομείωσης	171.677	46.068	26,83%
Συνολική καθαρή αξία	2.192.074	517.980	23,63%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	1.504.658	455.931	30,30%

42.6.3 Συμφωνία ρυθμισμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	31/12/2018	31/12/2017
Υπόλοιπο έναρξης	517.980	548.118
Δ&Α που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της περιόδου	47.339	134.638
Έσοδα από τόκους	2.669	16.336
Αποπληρωμές Δ&Α (μερικώς ή ολκώς)	(23.887)	(11.811)
Δ&Α που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης εντός της περιόδου	(256.208)	(54.728)
Ζημιά απομείωσης	(18.826)	(25.770)
Λογιστική αξία παλαιών δανείων που αποαναγνωρίστηκαν	(108.954)	(88.804)
Υπόλοιπο τέλους	160.114	517.980

42.6.4 Ρυθμισμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ανά κατηγορία

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	31/12/2018	31/12/2017
Ιδιώτες	47.506	99.931
Στεγαστικά	42.294	85.690
Καταναλωτικά	3.636	11.542
Πιστωτικές κάρτες	211	295
Λοιπές	1.364	2.403
Επιχειρηματικά	112.608	418.049
Μεγάλες επιχειρήσεις	54.832	92.181
MME	57.776	325.868
Δημόσιος Τομέας	0	0
Ελλάδα	0	0
Λοιπές χώρες	0	0
Συνολική καθαρή αξία	160.114	517.980

42.6.5 Ρυθμισμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ανά γεωγραφική περιοχή

Όμιλος και Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	31/12/2018	31/12/2017
Ελλάδα	160.114	517.980
Συνολική καθαρή αξία	160.114	517.980

42.7 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις λογιστικές και εύλογες αξίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα (στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις) που δεν τηρούνται σε εύλογες αξίες στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης.

Εύλογη αξία στοιχείων Κατάστασης Οικονομικής Θέσης	Όμιλος			
	Λογιστική Αξία		Εύλογη Αξία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Ενεργητικού				
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.429	2.698	9.429	2.698
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (μετά από προβλέψεις)	1.592.144	2.192.074	1.590.043	2.189.973
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	9.879	-	10.482	-
Διακρατούμενες ως λήξη επενδύσεις	-	9.899	-	10.360
	Λογιστική Αξία		Εύλογη Αξία	
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	424.649	943.451	424.649	943.451
Υποχρεώσεις σε πελάτες	2.281.875	1.924.131	2.047.782	1.918.775

Εύλογη αξία στοιχείων Κατάστασης Οικονομικής Θέσης	Τράπεζα			
	Λογιστική Αξία		Εύλογη Αξία	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Ενεργητικού				
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.422	2.690	9.422	2.690
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (μετά από προβλέψεις)	1.592.144	2.192.074	1.590.043	2.189.973
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	9.879	-	10.482	-
Διακρατούμενες ως λήξη επενδύσεις	-	9.899	-	10.360
	Λογιστική Αξία		Εύλογη Αξία	
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	424.649	943.451	424.649	943.451
Υποχρεώσεις σε πελάτες	2.288.350	1.932.425	2.282.967	1.927.042

Η εύλογη αξία των απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων και των υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος δεν διαφέρει ουσιωδώς από την αντίστοιχη λογιστική αξία καθώς η πλειοψηφία έχει λήξη κάτω του μηνός.

Η εύλογη αξία των διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων υπολογίζεται με βάση της τιμές ενεργού αγοράς.

Η εύλογη αξία των δανείων σε πελάτες καθώς και των υποχρεώσεων σε πελάτες, υπολογίζεται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές (εισροές ή εκροές αντίστοιχα). Τα επιτόκια που χρησιμοποιήθηκαν για την προεξόφληση των ταμειακών ροών για τα δάνεια και τις υποχρεώσεις πελατών έγιναν με βάση την καμπύλη των επιτοκίων.

Η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει εκτιμήσεις κατά την ημερομηνία κατάρτισης των Οικονομικών Καταστάσεων. Οι εκτιμήσεις αυτές υπόκεινται μεταξύ των άλλων και σε προσαρμογές ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς που θα επικρατούν τη δεδομένη χρονική στιγμή της αποτίμησης. Οι υπολογισμοί αυτοί αποτελούν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση και βασίζονται σε συγκεκριμένες παραδοχές. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι υπολογισμοί αυτοί περιλαμβάνουν το στοιχείο της αβεβαιότητας, είναι πιθανόν οι εύλογες αξίες να μην αντιπροσωπεύουν την τιμή στην οποία μπορεί αυτά τα χρηματοοικονομικά μέσα να πωληθούν ή να εκκαθαριστούν στο μέλλον.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία αποτιμώνται ή γνωστοποιείται η εύλογη αξία τους κατηγοριοποιούνται στα ακόλουθα τρία επίπεδα ανάλογα με τη χαμηλότερη πηγή πληροφόρησης που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση της εύλογης αξίας τους:

- Επίπεδου 1: τιμές (χωρίς προσαρμογές) ενεργού αγοράς για αντίστοιχα στοιχεία απαιτήσεων και υποχρεώσεων
- Επίπεδου 2: άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα
- Επίπεδου 3: προκύπτουν από μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται σε τεχνικές αποτίμησης

Στην περίπτωση που κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων η εύλογη αξία τους διαφέρει από το τίμημα της συναλλαγής, η διαφορά αναγνωρίζεται απευθείας στα αποτελέσματα μόνο στην περίπτωση που το μέσο αποτιμάται με βάση δεδομένα του επιπέδου 1 και 2. Στην περίπτωση που

αποτιμάται με βάση δεδομένα του επιπέδου 3, η διαφορά κατά την αρχική αναγνώριση δεν καταχωρείται άμεσα στα αποτελέσματα, δύναται δε να αναγνωρισθεί μεταγενέστερα στο βαθμό που η αποτίμηση του μέσου βασιστεί σε παρατηρήσιμες τιμές και λαμβάνοντας υπόψη, τόσο τη φύση του όσο και τη διάρκεια του χρόνου.

Στην κατηγορία του επιπέδου 2 εντάσσονται τα δεδομένα τα οποία δεν ικανοποιούν τα κριτήρια κατηγοριοποίησης στο επίπεδο 1 αλλά τα οποία είναι παρατηρήσιμα, είτε άμεσα είτε έμμεσα. Τα δεδομένα αυτά είναι:

- οι τιμές οργανωμένης αγοράς για παρόμοια στοιχεία του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων.

- λοιπά παρατηρήσιμα δεδομένα για το στοιχείο του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων που αποτιμάται όπως για παράδειγμα:

- επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων
- τεκμαιρόμενη μεταβλητότητα
- πιστωτικά περιθώρια

Οι κυριότερες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της εύλογης αξίας στο επίπεδο 2 είναι η αναφορά στην τρέχουσα εύλογη αξία ενός ουσιωδώς συναφούς μέσου, η μέθοδος της προεξόφλησης και τα μοντέλα αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης.

Στην κατηγορία του επιπέδου 3 εντάσσονται οι μη παρατηρήσιμες τιμές. Μη παρατηρήσιμες τιμές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας περιλαμβάνουν συσχετίσεις, μακροπρόθεσμες μεταβλητότητες, αναμενόμενες ταμειακές ροές, επιτόκια προεξόφλησης, πιστωτικά περιθώρια και άλλες παραμέτρους που αφορούν σε συγκεκριμένες συναλλαγές και προσδιορίζονται από τον Όμιλο. Οι κυριότερες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της εύλογης αξίας στο επίπεδο 3 είναι η μέθοδος της προεξόφλησης, οι πολλαπλασιαστές και τα μοντέλα αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης. Αναφορικά με το senior ομόλογο των 525 εκατ. Ευρώ που είναι ομόλογο με ενέχυρο ανοίγματα συνολικής αξίας 1,3 δις ευρώ, η Τράπεζα το έχει κατατάξει ως Επίπεδο 3 καθώς δεν υπάρχει αγορά για το ομόλογο αυτό. Η μέθοδος αποτίμησης είναι η προεξόφληση μελλοντικών ροών και οι κύριες παραδοχές που είναι μη παρατηρήσιμες, είναι η πιθανότητα αθέτησης, η χρονική στιγμή της είσπραξης, το αναμενόμενο ποσό είσπραξης, η αξία των εξασφαλίσεων και το επιτόκιο προεξόφλησης. Κατά την 31/12/2018 η ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας του εν λόγω χρηματοοικονομικού μέσου πραγματοποιήθηκε από ανεξάρτητο, εξειδικευμένο σε παρόμοιες εργασίες διεθνή οικο με βάση στατιστικά μοντέλα που χρησιμοποιούνται σε αντίστοιχες συναλλαγές. Ειδικότερα, εκτός από τις παραδοχές που προαναφέρθηκαν, η αποτίμηση βασίστηκε σε πιθανότητες υιοθέτησης εναλλακτικών στρατηγικών από τον διαχειριστή των απαιτήσεων, λαμβάνοντας υπόψη την μέχρι τώρα αποδοτικότητα της διαχείρισης, την εκτιμώμενη απομείωση της αξίας των εξασφαλίσεων μέχρι την στιγμή της ρευστοποίησης, καθώς και το χρονικό σημείο που οι ενέργειες διαχείρισης υλοποιούνται. Με βάση τις παραμέτρους αυτές, δημιουργούνται διαχρονικές καμπύλες εισπράξεων από τις οποίες προκύπτει η εύλογη αξία του χρηματοοικονομικού μέσου.

Σε σχέση με τα ομόλογα A-1 και A-2 που διακρατά η Τράπεζα στο πλαίσιο της β' τιτλοποίησης συνολικής αξίας 343 εκατ. ευρώ, η Διοίκηση της Τράπεζας εκτίμησε την μέχρι τώρα πορεία της διαχείρισης και λαμβάνοντας υπόψη και το πολύ σύντομο χρονικό διάστημα που έχει μεσολαβήσει από την ολοκλήρωση της εν λόγω συναλλαγής,

Επίσης επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- Η εύλογη αξία μη εισηγμένων μετοχών καθώς και μετοχών που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργό αγορά προσδιορίζεται με βάση τις προβλέψεις του Ομίλου όσον αφορά στη μελλοντική κερδοφορία του εκδότη, αφού ληφθεί υπόψη και ο αναμενόμενος βαθμός ανάπτυξης των δραστηριοτήτων του (growth rate), καθώς και ο μεσοσταθμικός συντελεστής κεφαλαιακής απόδοσης ο οποίος χρησιμοποιείται ως επιτόκιο προεξόφλησης. Δεδομένου ότι όλες οι ανωτέρω παράμετροι είναι κατά κύριο λόγο μη παρατηρήσιμες, η αποτίμηση των εν λόγω μετοχών κατατάσσεται στο επίπεδο 3.

- Στο επίπεδο 3 περιλαμβάνονται, επίσης, χρεωστικοί τίτλοι των οποίων η αγορά θεωρείται μη ενεργός λόγω έλλειψης ρευστότητας π.χ. σε περίπτωση που ο εκδότης έχει τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης. Στις περιπτώσεις αυτές οι αναμενόμενες ροές από τους χρεωστικούς τίτλους προσδιορίζονται από τον Όμιλο με βάση την εκτιμώμενη εισπραξιμότητά τους.

Ο Όμιλος σε κάθε ημερομηνία συντάξεως των οικονομικών καταστάσεων αξιολογεί τις πιθανές εναλλακτικές για τον προσδιορισμό των μη παρατηρήσιμων τιμών, προσδιορίζει την επίπτωσή τους στον υπολογισμό της εύλογης αξίας και επιλέγει τελικά εκείνες τις μη παρατηρήσιμες τιμές που είναι συνεπείς αφενός με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς, αφετέρου με τις μεθόδους που εφαρμόζει για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας.

Παρατίθεται κατωτέρω πίνακας διαβαθμίσεως ορισμένων χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, ανάλογα με την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της εύλογης αξίας τους.

31/12/2018	Όμιλος			
	Πρώτο Επίπεδο	Δεύτερο Επίπεδο	Τρίτο Επίπεδο	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	45.848	0	863.440	909.288
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.950	0	0	2.950
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	87	0	0	87

31/12/2017	Πρώτο Επίπεδο	Δεύτερο Επίπεδο	Τρίτο Επίπεδο	Σύνολο
	Αξιόγραφα διαθέσιμων για πώληση επενδύσεων	43.155	0	529.992
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3.536	0	0	3.536
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	190	0	0	190
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	0	122	0	122

31/12/2018	Τράπεζα			
	Πρώτο Επίπεδο	Δεύτερο Επίπεδο	Τρίτο Επίπεδο	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	45.848	0	863.440	909.288
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.950	0	0	2.950
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	87	0	0	87

31/12/2017	Πρώτο Επίπεδο	Δεύτερο Επίπεδο	Τρίτο Επίπεδο	Σύνολο
	Αξιόγραφα διαθέσιμων για πώληση επενδύσεων	43.155	0	529.992
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3.536	0	0	3.536
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	190	0	0	190
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	0	122	0	122

Πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρήσης δεν έλαβαν χώρα μεταφορές μεταξύ των επιπέδων εύλογης αξίας. Η μεταβολή στα ποσά των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που κατατάσσονται στο Επίπεδο 3, αφορά στην προσθήκη δυο ομολόγων (Σειρές A-1 και A-2) της β' συναλλαγής τιτλοποίησης, συνολικής αξίας 343 εκατ. ευρώ, καθώς και στο junior note που διακράτησε η Τράπεζα και αντιστοιχεί στο 5% της Σειράς B, της β' συναλλαγής τιτλοποίησης.

Αναφορικά με την ευαισθησία της εύλογης αξίας του επιπέδου 3 του senior note των 525 εκατ. ευρώ, σημειώνεται ότι μια απόκλιση της αξίας ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων κατά +20%/-20% επηρεάζει την εύλογη αξία του χρηματοοικονομικού μέσου κατά +2,7 και -7 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, ενώ η μεταβολή εξαιτίας μιας απόκλισης της εκτιμώμενης μελλοντικής αποδοτικότητας της διαχείρισης κατά +5%/-5%, ανέρχεται σε +12,5 και -7,3 εκατ. ευρώ αντίστοιχα.

Επιπλέον, η εύλογη αξία επηρεάζεται σημαντικά από το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται κατά την διαδικασία αποτίμησης. Λόγω της απουσίας παρόμοιων συναλλαγών στην ελληνική αγορά, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από άλλες χώρες της Ευρώπης όπου έχουν λάβει χώρα παρόμοιες συναλλαγές, τα οποία προσαρμόστηκαν με τις αποδόσεις των ομολόγων ελληνικού δημοσίου, παρόμοιας διάρκειας με την διάρκεια της εν λόγω συναλλαγής, ενώ τέλος λήφθηκε υπόψη και το επιτόκιο της πρόσφατης έκδοσης Tier II χρηματοοικονομικού μέσου για την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών του Ν.2723/2008. Η παραπάνω ανάλυση ευαισθησίας, ενσωματώνει και εναλλακτικές τιμές του προεξοφλητικού επιτοκίου με ίση στάθμιση.

Σε σχέση με το junior note που διακράτησε η Τράπεζα κατά την β' συναλλαγή τιτλοποίησης, μεταβολή κατά +20%/-20% του χρησιμοποιούμενου επιτοκίου προεξόφλησης των μελλοντικών ταμειορρών, επηρεάζει την εύλογη αξία του εν λόγω χρηματοοικονομικού μέσου κατά -53,4 χιλ. ευρώ / + 54,5 χιλ. ευρώ, αντίστοιχα.

Τέλος και σε σχέση με το χαρτοφυλάκιο επενδυτικών ακινήτων της Τράπεζας, η μεταβολή της κύριας εκτιμητικής παραδοχής κατά +5% / -5%, επηρεάζει την εύλογη αξία των ακινήτων κατά 1,9 εκατ. ευρώ και -1,9 εκατ. ευρώ περίπου, αντίστοιχα, κατά την 31/12/2018.

43. Ποσοτική επίπτωση ΔΠΧΑ 9

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η μετάβαση από τις λογιστικές αξίες της 31/12/2017 σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 στις λογιστικές αξίες που διαμορφώνονται από 1/1/2018 βάσει του ΔΠΧΑ 9.

	Υπόλοιπο 31/12/2017 ΔΛΠ 39	Αν αταξιν όμηση	Επίπτωση από αποτίμηση / απομείωση	Υπόλοιπο 1/1/2018 ΔΠΧΠ 9
Ενεργητικό				
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	38.473			38.473
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.698			2.698
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - απαιτήσεις	190			190
Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3.536			3.536
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	2.192.074		(98.160)	2.093.913
Χρηματοοικονομικά μέσα διαθέσιμα για πώληση	581.022	(581.022)		0
Διακρατούμενες ως τη λήξη επενδύσεις	9.899	(9.899)		0
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)		581.022	(26.629)	554.394
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος		9.899	(94)	9.805
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	6.757			6.757
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	28.716			28.716
Επενδύσεις σε ακίνητα	58.047			58.047
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	46.668			46.668
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	376.402		39.491	415.893
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	192.967		(45)	192.922
Σύνολο Ενεργητικού	3.537.449	0	(85.437)	3.452.012
Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	943.451			943.451
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.924.131			1.924.131
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις	122			122
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού	14.269			14.269
Λοιπές προβλέψεις	4.535		11.293	15.828
Λοιπές υποχρεώσεις	18.236			18.236
Σύνολο υποχρεώσεων	2.904.744	0	11.293	2.916.037
Ίδια Κεφάλαια				
Μετοχικό Κεφάλαιο (κοινές μετοχές)	701.806			701.806
Μετοχικό Κεφάλαιο (προνομιούχες μετοχές)	100.200			100.200
Αποθεματικά	246.609			246.609
Σωρευμένες ζημιές	(415.910)		(96.730)	(512.640)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	632.705	0	(96.730)	535.974
Σύνολο Υποχρεώσεων και Ιδίων Κεφαλαίων	3.537.449	0	(85.437)	3.452.012
Στοιχεία εκτός Ισολογισμού	646.427		(11.293)	635.133

Η εκτιμώμενη επίπτωση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 αναλύεται ως ακολούθως και αναγνωρίζεται ως προσαρμογή του υπολοίπου έναρξης της 1/1/2018:

Επίπτωση προερχόμενη από: (Ποσά σε χιλ. €)	Επίπτωση ΔΠΧΑ 9
Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων:	
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	98.160
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)	26.629
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	94
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	45
Εκτός ισολογισμού στοιχεία	11.293
Σύνολο απομείωσης	136.221
Αναβαλλόμενος φόρος	(39.504)
Συνολική επίπτωση ΔΠΧΑ 9	96.717

Οι σωρευμένες ζημιές στο κονδύλι «Αποτέλεσμα εις νέον» μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 προσαρμόζονται ως ακολούθως:

Σωρευμένες ζημιές (Ποσά σε χιλ. €)	Επίπτωση ΔΠΧΑ 9
Υπόλοιπο λήξης βάσει ΔΛΠ 39	(415.910)
Επαναμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει ΔΠΧΑ 9	(136.221)
Αναβαλλόμενος φόρος	39.504
Υπόλοιπο έναρξης βάσει ΔΠΧΑ 9	(512.627)

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η συμφωνία της συσσωρευμένης πρόβλεψης απομείωσης κατά την 31/12/2017, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, καθώς και η συμφωνία της νέας πρόβλεψης απομείωσης κατά την 1/1/2018 βάσει του ΔΠΧΑ 9.

(Ποσά σε χιλ. €)	31/12/2017	01/01/2018			Πρόβλεψη απομείωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9
		Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου 2018	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των απομειωμένων στοιχείων	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των απομειωμένων στοιχείων	
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	474.667	13.250	54.123	30.787	572.827
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVOCI)		26.629			26.629
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος		94			94
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού		45			45
Εκτός ισολογισμού στοιχεία		1.716	9.577		11.293
Σύνολο	474.667	41.734	63.701	30.787	610.888

Η επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1/1/2018 αναλύεται ως ακολούθως:

Επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9	31/12/2017	01/01/2018 Πλήρης εφαρμογή ΔΠΧΑ 9	01/01/2018 ΔΠΧΑ 9 μεταβατικές διατάξεις
(Ποσά σε χιλ. €)	ΔΛΠ 39		
Κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier I)	503.618	375.060	497.190
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	3.421.731	3.314.907	3.419.318
Δείκτης Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET 1)	14,7%	11,3%	14,5%

*Οι δείκτες κεφαλαίου παρουσιάζονται για λόγους συνέπειας σε μεταβατική βάση την 31η Δεκεμβρίου 2017 δυνάμει της οδηγίας CRD IV.

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες κατά την 31/12/2018:

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	31/12/2017	01/01/2018	31/12/2018			Λογιστική αξία
			Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες 12μήνου 2018	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια των απομειωμένων στοιχείων	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια των απομειωμένων στοιχείων	
(Ποσά σε χιλ. €)	Λογιστική αξία	Λογιστική αξία				
Ιδιώτες						
Στεγαστικά						
Αξία προ απομείωσης	444.322	444.322	121.436	27.509	274.202	423.147
Πρόβλεψη απομείωσης	(69.946)	(73.692)	(708)	(1.958)	(61.800)	(64.466)
Καθαρή αξία μετά την απομείωση	374.375	370.630	120.728	25.551	212.402	358.681
Καταναλωτικά						
Αξία προ απομείωσης	82.174	82.174	13.451	3.363	34.511	51.326
Πρόβλεψη απομείωσης	(32.580)	(35.927)	(455)	(410)	(14.252)	(15.117)
Καθαρή αξία μετά την απομείωση	49.594	46.247	12.996	2.954	20.260	36.209
Πιστωτικές κάρτες						
Αξία προ απομείωσης	32.853	32.853	15.063	637	6.078	21.779
Πρόβλεψη απομείωσης	(12.944)	(14.032)	(117)	(5)	(5.021)	(5.144)
Καθαρή αξία μετά την απομείωση	19.909	18.821	14.946	632	1.057	16.635
Λοιπά						
Αξία προ απομείωσης	60.651	60.651	20.402	1.816	24.595	46.813
Πρόβλεψη απομείωσης	(21.849)	(24.008)	(174)	(16)	(13.616)	(13.806)
Καθαρή αξία μετά την απομείωση	38.802	36.643	20.229	1.800	10.979	33.008
Επιχειρηματικά						
Μεγάλες επιχειρήσεις						
Αξία προ απομείωσης	836.139	836.139	426.269	252.696	129.033	807.998
Πρόβλεψη απομείωσης	(57.527)	(62.897)	(1.648)	(4.660)	(63.276)	(69.585)
Καθαρή αξία μετά την απομείωση	778.612	773.242	424.621	248.036	65.757	738.414
Μικρομεσαίες ΜΜΕ						
Αξία προ απομείωσης	1.178.875	1.178.875	94.919	81.364	287.580	463.864
Πρόβλεψη απομείωσης	(279.806)	(362.183)	(331)	(5.332)	(78.988)	(84.651)
Καθαρή αξία μετά την απομείωση	899.069	816.692	94.587	76.032	208.592	379.212
Δημόσιος τομέας						
Ελλάδα						
Αξία προ απομείωσης	31.727	31.727	18.586	11.626	0	30.212
Πρόβλεψη απομείωσης	(14)	(88)	(11)	(215)	0	(226)
Καθαρή αξία μετά την απομείωση	31.713	31.639	18.575	11.411	0	29.986
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών						
Συνολική αξία προ απομείωσης	2.666.741	2.666.741	710.127	379.012	755.999	1.845.138
Συνολική πρόβλεψη απομείωσης	(474.667)	(572.827)	(3.445)	(12.596)	(236.953)	(252.994)
Συνολική καθαρή αξία μετά την απομείωση	2.192.074	2.093.913	706.682	366.416	519.046	1.592.144

44. Κεφαλαιακή επάρκεια

Η Διεύθυνση Κινδύνων Ομίλου παρακολουθεί την κεφαλαιακή επάρκεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και υποβάλλει τα στοιχεία υπολογισμού αυτής ανά τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία αποτελεί και την εποπτεύουσα αρχή των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Ως Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας, ορίζεται ο λόγος των εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων προς τα στοιχεία του Ενεργητικού καθώς και τα εκτός Κατάστασης Οικονομικής Θέσης στοιχεία, σταθμισμένα κατά τον κίνδυνο που αυτά περικλείουν. Ως Δείκτης Tier 1 ορίζεται αντίστοιχα ο λόγος των Κεφαλαίων της κατηγορίας 1 (Tier 1) προς τα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού) ενώ με αντίστοιχο τρόπο ορίζεται και ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1).

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013 και την ΕΠΑΘ 114/ 04.08.2014 οι τράπεζες πρέπει σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση να πληρούν κατ' ελάχιστον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1

(CET 1) 4,5%, δείκτη κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (TIER 1) 6% και συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας (Total Capital Ratio) 8%.

Σημειώνουμε ότι η εν λόγω ΕΠΑΘ κατήργησε την ΠΕΕ 13/ 28.3.2013 ενώ προβλέπει ακόμα μεταβατικές διατάξεις αναφορικά με την εφαρμογή εποπτικών αφαιρέσεων από τα κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1 – CET 1). Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται σταδιακή εφαρμογή έως το 2024 της αφαίρεσης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων οι οποίες βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία. Επιπλέον η ΕΠΑΘ 114/ 04.08.2014 προβλέπει σταδιακή εφαρμογή έως το 2018 της αφαίρεσης από τα κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 των άυλων στοιχείων του ενεργητικού, των περιουσιακών στοιχείων του συνταξιοδοτικού ταμείου προκαθορισμένων παροχών και συγκεκριμένων τοποθετήσεων της Τράπεζας σε οντότητες του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Επιπροσθέτως σύμφωνα με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ οι τράπεζες, επίσης, θα υποχρεούνται να δημιουργήσουν σταδιακά ένα αποθεματικό διατήρησης κεφαλαίων (capital conservation buffer) 2,5% μέχρι την 01-01-2019 (0,625% την 01-01-2016, 1,25% την 01-01-2017 και 1,875% την 01-01-2018) πέραν των υφιστάμενων κεφαλαίων κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1) και των ελάχιστων εποπτικών ιδίων κεφαλαίων.

Συνολικά οι ελάχιστοι δείκτες που πρέπει να τηρούνται συμπεριλαμβανομένου του αποθεματικού διατήρησης κεφαλαίων (capital conservation buffer) και οι οποίοι θα ισχύουν από 01-01-2019 είναι:

- Ελάχιστος δείκτης κοινών ιδίων κεφαλαίων 7%.
- Συνολικός δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας 10,5%.

Τέλος η Οδηγία 2013/36/ΕΕ προβλέπει την διακριτική ευχέρεια επιβολής από τα Κράτη Μέλη των εξής αποθεμάτων ασφαλείας

- Αντικυκλικό Κεφαλαιακό Απόθεμα Ασφαλείας (0% για το τέταρτο τρίμηνο του 2017 βάσει της ΠΕΕ 122/12.9.2017)
- Απόθεμα Ασφαλείας Συστημικού Κινδύνου.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα βασικά καθώς και τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια, καθώς και οι εποπτικές αναπροσαρμογές στις οποίες αυτά υπόκεινται πριν το στάδιο του οριστικού υπολογισμού τους.

Η μεταβολή στους Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας από την 31/12/2017 οφείλεται στην εφαρμογή του νέου προτύπου ΔΠΧΑ (IFRS 9). Η τράπεζα κάνει χρήση των μεταβατικών διατάξεων που προβλέπονται στον Κανονισμό ΕΕ 2395/2017.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα βασικά καθώς και τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια, καθώς και οι εποπτικές αναπροσαρμογές στις οποίες αυτά υπόκεινται πριν το στάδιο του οριστικού υπολογισμού τους.

Περιγραφή	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2018	31/12/2017	31/12/2018	31/12/2017
<i>(σε χιλ. ευρώ)</i>				
Μετοχικό Κεφάλαιο (Κοινές μετοχές)	91.683	650.354	91.683	650.354
Αποθεματικά	450.545	246.609	450.339	246.399
Αποτελέσματα εις νέον	(98.024)	(415.910)	(98.439)	(419.368)
Υβριδικό Τίτλο & λοιπά στοιχεία εξομοιούμενα με μετοχικό κεφάλαιο	0	100.200	0	100.200
Αφαιρετικά στοιχεία Ιδίων Κεφαλαίων				
Αναπόσβεστη αξία άυλων παγίων στοιχείων	(42.761)	(39.980)	(42.808)	(39.947)
Μεταβατικές ρυθμίσεις του IFRS 9	91.881	0	91.881	0
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία και δεν προκύπτουν από προσωρινές διαφορές	(49.651)	(37.654)	(49.651)	(37.654)
Μέσα Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών για υπολογισμό ορίου 10%	443.673	503.618	443.006	499.984
Αφαιρετικά στοιχεία Ιδίων Κεφαλαίων				
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που βασίζονται σε μελλοντική κερδοφορία και προκύπτουν από προσωρινές διαφορές > 10% CET I	(12.525)	0	(12.592)	0
CET1 - Σύνολο Μέσων Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών (Common Equity Tier I Capital)	431.148	503.618	430.414	499.984
T1 - Σύνολο Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Tier I Capital)	431.148	503.618	430.414	499.984
T2L - Πρόσθετα Συμπληρωματικά Ίδια Κεφάλαια (Lower Tier II Capital)				
Υποχρεώσεις μειωμένης εξασφάλισης ορισμένης διάρκειας	99.685	0	99.685	0
T2 - Σύνολο Συμπληρωματικών Ιδίων Κεφαλαίων (Tier II Capital)	99.685	0	99.685	0
Σύνολο Εποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων	530.833	503.618	530.100	499.984
Σταθμισμένα έναντι πιστωτικού κινδύνου	3.005.315	3.200.995	3.018.755	3.206.914
Σταθμισμένα έναντι κινδύνου αγοράς	1.600	4.129	1.600	4.129
Σταθμισμένα έναντι λειτουργικού κινδύνου	197.723	216.608	192.246	209.965
	3.204.638	3.421.731	3.212.602	3.421.008
Δείκτης Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET 1)	13,5%	14,7%	13,4%	14,6%
Δείκτης Κεφαλαίου κατηγορίας 1 (Tier 1)	13,5%	14,7%	13,4%	14,6%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (Total Capital Ratio)	16,6%	14,7%	16,5%	14,6%
Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας (Πλήρη Εφαρμογή)				
Δείκτης Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET 1)	8,8%	14,2%	8,8%	14,2%
Δείκτης Κεφαλαίου κατηγορίας 1 (Tier 1)	8,8%	14,2%	8,8%	14,2%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (Total Capital Ratio)	11,8%	14,2%	11,8%	14,2%

Στις 21 Ιανουαρίου 2019, η Τράπεζα της Ελλάδος με αντίστοιχη απόφαση ενημέρωσε την ATTICA BANK ότι για το έτος 2019 το ελάχιστο όριο του Συνολικού Δείκτη Ιδίων Κεφαλαίων είναι 12,92%. Ο εν λόγω δείκτης αποτελείται από το ελάχιστο όριο του Συνολικού Δείκτη Ιδίων Κεφαλαίων (8%), σύμφωνα με το

άρθρο 92(1) της CRR, τις πρόσθετες εποπτικές απαιτήσεις για τον Πυλώνα II καθώς επίσης και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τήρησης αποθέματος ασφαλείας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν.4261/2014. Ο ελάχιστος δείκτης θα πρέπει να τηρείται σε συνεχή βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβατικές διατάξεις της CRR / CRD IV.

Η λογιστική αποαυγνώριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων που ολοκληρώθηκε στο 4ο τρίμηνο του 2018, δεν οδήγησε σε μείωση του σταθμισμένου ενεργητικού της Τράπεζας.

45. Γεγονότα μεταγενέστερα της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2018

A) Κατά τη συνεδρίαση της 26ης Μαρτίου 2019 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας εξέλεξε νέο, μη εκτελεστικό Πρόεδρο τον κ. Γεώργιο Μιχελή σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος κ. Παναγιώτη Ρουμελιώτη.

B) Κατά την 21/03/2019 η Τράπεζα μηδένισε την εξάρτησή της από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA).

Γ) Τα πιστωτικά υπόλοιπα που προέκυψαν σε εφαρμογή των διατάξεων του νόμου 4046/2012 και δεν έχουν συμψηφιστεί μετά το πέρας της πενταετίας από το έτος της δημιουργίας τους, θα συμψηφιστούν σε δέκα ετήσιες ισόποσες δόσεις με οποιαδήποτε φορολογική υποχρέωση των τραπεζών αρχής γενομένης από 1/1/2020 όπως ορίζει ο νόμος 4605/2019. Η Τράπεζα αξιολογεί το νέο νομοθετικό πλαίσιο και την εφαρμογή του.

Δ) Την 1/3/2019 υπεγράφη μεταξύ της Τράπεζας και του Συλλόγου Υπαλλήλων Τράπεζας Αττικής νέος κανονισμός προσωπικού, ο οποίος μεταβάλλει έναντι του προηγούμενου το ύψος της αποζημίωσης αποχώρησης των υπαλλήλων. Η θετική επίδραση για την Τράπεζα αναμένεται να προσδιοριστεί με την εκπόνηση της αναλογιστικής μελέτης του α' εξαμήνου 2019.

Ε) Στις 29/3/2019, ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο ο αναθεωρημένος νόμος για την προστασία της α' κατοικίας. Σε σύγκριση με το προϋπάρχον πλαίσιο, η υπαγωγή δανειοληπτών στο νέο νόμο για την προστασία της κατοικίας τους από κατάσχεση γίνεται πλέον πιο αυστηρή. Η Τράπεζα στην παρούσα φάση αξιολογεί όλα τα δεδομένα και τις επιχειρηματικές επιλογές που απορρέουν από το νέο αυτό πλαίσιο.

ΣΤ) Από 1/1/2019 τίθεται σε εφαρμογή ο νόμος 4548/2018 «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών» ο οποίος σε συνδυασμό με το νόμο για τους εσωτερικούς σχηματισμούς αντικαθιστά πλήρως τον προϊσχύσαντα εταιρικό νόμο 2190/1920 για τις ανώνυμες εταιρείες. Οι κυριότερες αλλαγές αφορούν τις παρακάτω ενότητες:

- Σύσταση ανώνυμης εταιρείας (νομικά έγγραφα σύστασης, σύνθεση επωνυμίας, εταιρικά έγγραφα)
- Μετοχικό Κεφάλαιο (αποτίμηση των εισφορών σε είδος, διαδικασία πιστοποίησης καταβολής αρχικού μετοχικού κεφαλαίου ή αύξησής του)
- Διοικητικό Συμβούλιο (σύνθεση και λειτουργία, καθήκοντα, ελαττωματικές αποφάσεις, πολιτική αποδοχών, έκθεση αποδοχών)
- Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη
- Τίτλοι που εκδίδονται από τις ανώνυμες εταιρείες: Μετοχές (κατάργηση ανώνυμων μετοχών, μεταβίβαση μετοχών, ελάχιστη ονομαστική αξία μετοχών, ηλεκτρονική τήρηση μετοχών), Τίτλοι κτήσης μετοχών (warrants), Ομολογίες (διεύρυνση έννοιας ομολογιακού δανείου, αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου), Ιδρυτικοί τίτλοι
- Γενική Συνέλευση (είδη Γενικής Συνέλευσης, όροι συμμετοχής, κανόνες λήψης αποφάσεων)
- Δικαιώματα μειοψηφίας (δυνατότητα σύστασης ενώσεων μετόχων)
- Διάθεση κερδών (διανομή ελάχιστου ή προσωρινού μερίσματος και προαιρετικών αποθεματικών)

Η επίδραση του νέου νόμου δεν αναμένεται να είναι σημαντική στον Όμιλο.

Γνωστοποιήσεις Ν. 4374/2016

IV. Γνωστοποιήσεις Ν.4374/2016

Βάσει του άρ. 6 του Ν.4374/1.4.2016 «Διαφάνεια στις σχέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων με επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης και επιχορηγούμενα πρόσωπα», όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν έδρα στην Ελλάδα υποχρεούνται να δημοσιεύουν ετησίως σε ενοποιημένη βάση πληροφορίες για:

1. Τις πληρωμές που διενεργούνται εντός της οικείας οικονομικής χρήσεως, με άμεσο ή έμμεσο αποδέκτη επιχείρηση μέσω ενημέρωσης και συνδεδεμένων κατά την έννοια του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 24 μερών με αυτές, ή επιχείρηση διαφήμισης και επικοινωνίας,
2. Τις πληρωμές που διενεργούνται εντός της οικείας οικονομικής χρήσεως, λόγω δωρεάς, χορηγίας, επιχορήγησης ή από άλλη χαριστική αιτία, προς φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα.

Οι απαιτούμενοι πίνακες παρατίθενται ακολούθως:

ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ, ΠΡΟΒΟΛΗΣ Ή ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 6 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4374/2016

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ
	(σε ευρώ) 31/12/2018
24 MEDIA ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΑΕ	3.000,00
DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	2.200,28
DPG DIGITAL MEDIA Α.Ε.	1.500,00
FORTHNET MEDIA ΑΕ	19.496,25
ICAP GROUP ΑΕ	806,00
NEWPOST PRIVATE COMPANY NEWPOST.GR	850,00
NEWSIT ΕΠΕ	4.000,00
REAL MEDIA ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ (πιστωτικό τιμολόγιο για εργασίες προηγούμενων ετών)	-7.836,10
SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	2.400,00
ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ	26.000,00
ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ Μ.Μ.Ε Α.Ε.	5.000,00
ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	6.000,00
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	3.318,40
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΑΕ	2.800,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (πιστωτικό τιμολόγιο για εργασίες προηγούμενων ετών)	-4.264,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	101,58
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	39.136,32
ΖΟΥΓΚΛΑ ΤΖΙ ΑΡ ΑΕ ΜΕΣΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΑΖ.ΕΠΙΚ/ΝΙΑΣ	1.500,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ι.Ε.Μ.Ε.-Κ.Ε.Ε.Ε.)	2.900,00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ (πιστωτικό τιμολόγιο για εργασίες προηγούμενων ετών)	-6.480,16
ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΣΥΚΕΩΝ	20.000,00
ΟΤΕ Α.Ε	17.114,00
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΑΓΩΝ	800,00
ΣΥΝΟΛΟ	140.342,57

Σημείωση:

Επί των παραπάνω δαπανών πληρώθηκαν επιβαρύνσεις υπέρ Ελληνικού Δημοσίου και τρίτων (ΦΠΑ, ΑΓΓΕΛΙΟΣΗΜΟ και λοιπά) ύψους 49.055,50 ευρώ

ΧΟΡΗΓΙΕΣ 2018 ΣΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ (σε ευρώ)
Α.Π.Ο. ΑΜΒΡΥΣΣΕΥΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	3.000,00
ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ	8.064,52
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1.612,90
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ & ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ	1.000,00
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	7.000,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ	10.000,00
ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	5.000,00
Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	3.225,81
ΙΔΡΥΜΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΠΑΠΕ	3.000,00
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΞΑΝΑ	7.000,00
ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΣΥΚΕΩΝ	35.000,00
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ Ε.Σ.Η.Ε.Α.	6.000,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	4.032,26
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΔΙΠΛ.ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΔΗΜ.ΕΡΓΩΝ	15.000,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	8.000,00
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΘΕΡΜΗΣ "Ο ΘΕΡΜΑΙΚΟΣ"	804,00
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΚΑΦΗΣ - ΑΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ - ΤΖΑΓΚΑΡΙΑΚΟΥ ΤΑ ΣΚΑΦΙΔΑΚΙΑ	2.000,00
ΡΕΘΥΜΝΙΑΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ	2.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	122.739,49

Σημείωση:

Επί των παραπάνω δαπανών πληρώθηκε ΦΠΑ ύψους 16.257,47 ευρώ

ΧΟΡΗΓΙΕΣ 2018 ΣΕ ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ (σε ευρώ)
1 ΦΥΣΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ	943,00

ΔΩΡΕΕΣ 2018 ΣΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ (σε ευρώ)
" ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ"	1.000,00
"ΜΕ ΟΔΗΓΟ ΤΟ ΔΙΑΒΗΤΗ"	1.000,00
"ΜΕΛΕΔΩΝΗ"-ΕΝΩΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ	1.000,00
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ	1.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	1.000,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ	1.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (Κ.Ε.Α/Α.Μ.Ε.Α)	1.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	2.000,00
ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	1.000,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ	1.000,00
ΠΑΠΑΦΕΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΑΡΡΕΝΩΝ ΘΕΣ/ΚΗΣ " Ο ΜΕΛΙΤΕΥΣ "	1.000,00
"ΠΝΟΗ" ΦΙΛΟΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ	1.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΝΟΗΤΙΚΑ ΥΣΤΕΡΟΥΝΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΙΔΙΚΟ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ "ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ"	1.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΓΕΝΝΗΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ- Η ΑΓΚΑΛΙΑ	1.000,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΦΙΛΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ & ΙΑΤΡΙΚΗΣ "ΑΝΟΙΧΤΗ ΑΓΚΑΛΙΑ"	1.000,00
ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	350,00
ΦΑΡΟΣ ΤΥΦΛΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	17.350,00

Σημείωση:

Επί των παραπάνω δαπανών πληρώθηκε ΦΠΑ ύψους 2.183,73 ευρώ

Διαθεσιμότητα Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης

V. Διαθεσιμότητα Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης

Η Ετήσια Οικονομική Έκθεση, στην οποία περιλαμβάνονται:

- Η Δήλωση των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου,
- Η Επεξηγηματική Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου,
- Οι Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις Ομίλου και Τραπέζης (περιλαμβάνουν Έκθεση Ελέγχου των Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών)

είναι αναρτημένη στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <https://www.atticabank.gr/el/investors/investor-financial-results/periodical-financial-data?folder=2018>

(Ενότητα: Αρχική /Επενδυτές/ Οικονομικά Μεγέθη/Περιοδικές Οικονομικές Καταστάσεις/2018)

